

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 FEBRUARI 2003
NUMMER 1 - JAARGANG 82

GOEDE VOORNEMENS

Henk Viscaal

Zeer waarschijnlijk weet U dat er zelfs een weg mee geplaveid is. En zo af en toe zijn we er allemaal wel in meer of mindere mate mee behept. Zeker de periode waarin ik dit redactioneel zit te schrijven is er een die al van oudsher de meest geëigende tijd blijkt te zijn tot het terugblikken en het, op zijn zachtst gezegd, minder gelukkig zijn met activiteiten die in het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden, of met uitspraken die je gedaan hebt.

Soms komt er dan een aantal negatieve dingen boven drijven die we liever als niet gedaan, of gezegd, zouden willen beschouwen, maar helaas, gedane zaken nemen nu eenmaal geen keer. Misschien zouden we bij dat terugblikken wat meer naar de positieve dingen van zo'n afgelopen jaar moeten kijken en dan ontdekken, dat het allemaal nog lang niet zo slecht was.

Toch willen we allemaal zo graag aardig gevonden worden en dan past dat aantal mindere dingen niet in het beeld dat we zo graag van onszelf willen hebben en dat we uit willen stralen. We gaan dan rigoureuus afspraken met onszelf maken om daar verandering in aan te brengen.

Voor wat mijzelf betreft, moet ik toegeven dat dit voor mij ook jaren lang een weerkerend ritueel was. Echter door de jaren heen heb ik gemerkt dat je dan een verkrampd soort gedrag gaat vertonen, waarvan de mislukking na verloop van tijd te bespeuren valt en waar je dan weer mee verder moet leven. In de meeste gevallen heb je dan de lat net iets te hoog gelegd, of moest je er nog achter komen wat er nu eigenlijk wel of niet tot je mogelijkheden behoorde.

Persoonlijk heb ik als kleine succesjes te melden: het al 28 jaar niet meer roken en ook de consumptie van welke alcoholhoudende drank dan ook is tot het nulpunt gedaald. Amusant hierbij is te vermelden dat erg veel mensen, alhoewel ze weten dat je geen alcohol gebruikt, bij diverse gelegenheden, wanneer je iets aangeboden wordt, met de gebruikelijke fles wijn voor de dag komen.

Als goed voornemen voor dit jaar heb ik besloten, misschien wel tegen beter weten in, dat ik, met zo links en rechts een kleine bijstelling, daar verder ga waar ik het afgelopen jaar gebleven was, want echt ontevreden was ik niet.

JONG GELEERD.....

RHIPSALIS HORRIDA

Johanna Smit-Reesink

Rhipsalis horrida

We gaan weer kijken naar een plant uit Madagascar.

De betekenis van de naam is als volgt:
Rhips = staart, vlechtwerk
horrida = ruig, woest!

Rhipsalissen zijn epifyten, d.w.z. planten, die op of aan andere planten groeien. In de boeken staat: zonder te parasiteren, dus ze eten niet mee van levende delen van de andere plant. Vaak groeien epifyten in oksels van boomtakken of op andere plekjes, waar oude, verteerde bladeren en ander afval (denk aan vogelpoepjes en dode insecten) zich verzamelen. Daar kunnen ze ook profiteren van vocht en schaduw.

Hieruit kun je opmaken dat de planten niet teveel zon nodig hebben en dat ze bij ons in de zomer best buiten kunnen hangen op een plekje met wat schaduw en regen. Na half mei kunnen ze naar buiten en begin september moet je ze weer binnen halen, waar je ze op een plekje voor een niet te zonnig raam kunt hangen. In de winter moet je ze af en toe een beetje water geven. De planten hebben humusrijke grond nodig.

Rhipsalis horrida

Foto's Henk Viscaal

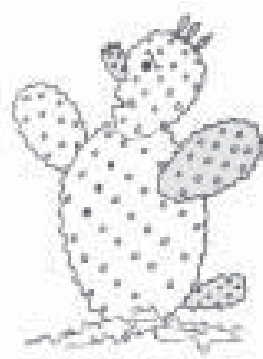
Gewone kamerplantengrond kan wel, maar doe er dan wel wat kleikorreltjes of perlite door en bedek ook de bodem van de pot met kleikorreltjes, zodat niet de hele plant nat blijft.

Rhipsalis horrida is een hangplant met leden van 10 tot 50 cm lang en een doorsnede van een halve cm. Ze hebben ongeveer 8 ribben. De areolen hebben bijna doorzichtige, bruine borstelhaartjes, die veel scherper zijn dan ze eruitzien. In het begin groeien de planten vanuit de basis en later vertakken ze zich. De bloemen zijn bijna wit en trechtervormig. Soms staan ze alleen, maar soms ook met twee of drie bij elkaar. Het leukste vind ik de witte besjes met ieder een zwart stipje. De besjes blijven na de bloei nog maandenlang aan de plant zitten, dus ook als ze weer binnen zijn. Ze zijn vrij gemakkelijk te stekken en zaaien gaat ook.

Veel plezier en tot de volgende keer!

P.S. Hebben jullie de nieuwe "Gids voor de Verzorging van Cactussen en Vetplanten" van Ton Pullen al gekocht? Daar zul je veel plezier van hebben!

Hij kost € 5,- (exclusief de verzendkosten). Informeren bij: H. Roozegarde, Banninkstraat 5, 7255 AT Hengelo (Gld.)

VOOR HET VOETLICHT (7)

Bertus Spee

Parodia mammulosa (Lem.) N.P. Taylor/ Notocactus mammulosus

In Zuid Amerika, met name in Argentinië en Uruguay vinden we een aantal van deze zeer mooi bloeiende planten. Deze soort kan wel 10 cm hoog worden en is goed herkenbaar aan de vrij zware middendoorns. De 4 cm grote glanzende bloemen zijn voorzien van een rode stempel, het opvallendste kenmerk van dit geslacht.

In cultuur zijn deze planten niet zo moeilijk, ze kunnen een flinke watergift verdragen. In de winter niet al te koud zetten, ongeveer 10 °C en af en toe een heel klein beetje vocht, zodat de dunne wortels niet te ver uitdrogen, vooral bij jonge planten. In het voorjaar op

zonnige dagen nevelen met lauwwarm water doet deze planten ook goed. Ze zullen dan snel knoppen vormen.. We planten deze soort in een substraat van humus, vermengd met leem. Dit geslacht is over het algemeen heel makkelijk uit zaad op te kweken.

Parodia mammulosa

Foto's van de schrijver

Echinocereus rigidissimus var. rubrispinus

Echinocereus rigidissimus v. rubrispinus (C.R.W. Frank) N.P. Taylor

Deze plant wordt ook wel *E. pectinatus v. rigidissimus* genoemd. Tevens is hij bekend onder Lau-nummer 088 en de Nederlandse naam regenboogcactus. De naam *pectinatus* verwijst naar de kamvormige areolen met korte aanliggende doorns.

Dit zijn echte woestijnplanten, ze komen voor in de staat Chihuahua in Mexico en zijn dus tevreden met weinig water. Ook zijn ze niet kougevoelig.

De grote bloemen, tot 8 cm Ø verschijnen in het voorjaar na een koele droge winter-rust. We geven pas water als de knoppen gevormd zijn. Ze groeien het best in een grof mineraalrijk substraat. Vermeerderen kan door middel van zaaien.

Ferocactus chrysacanthus (Orcutt.) Br. & R.

Chrysacanthus betekent “met goudgele bedoorning”. In cultuur zullen we niet zo snel bloemen zien, want deze planten worden tot 1 meter hoog en 30 cm in diameter. In de natuur groeien ze op het schiereiland Baja California en de eilanden Cedros en San Benito voor de westkust van Baja. Hier heerst een vrij droog klimaat. In cultuur geven we dan ook niet veel water en een goed doorlatend mineraalrijk grondmengsel.

Droog en koel overwinteren, maar niet onder de 10 °C, anders kunnen de areolen zwart worden door de schimmels die op de nectar-klieren van deze planten zitten. De planten zijn goed uit zaden op te kweken. Ze groeien niet erg snel, maar met de prachtige zware bedoorning zijn het wel echte blikvangers .

Ferocactus chrysacanthus

Pelecyphora strobiliformis / Encephalocarpus strobiliformis Werd.

Een lange naam voor een heel klein plantje. De naam is ontleend aan het uiterlijk van deze plant die lijkt op een dennenkegel. Het geslacht *Encephalocarpus* bestaat uit maar

één soort en is tegenwoordig samengevoegd met het geslacht *Pelecyphora*. De plantjes worden tot 4 cm in diameter en hebben een flinke penwortel, de mooie bloemen worden 3 cm groot en verschijnen in de zomer.

Een grof mineraalrijk substraat en een beperkte watergift zijn aan te raden om deze planten op te kweken.

Uit zaad zijn de plantjes niet zo makkelijk op te kweken omdat ze nogal langzaam groeien. Ze worden daarom nogal eens geënt op *Pereskopsis*.

Mexico is het land van herkomst, ze worden gevonden in de staten: Nuevo Leon, Tamaulipas en San Luis Potosi.

Pelecyphora strobiliformis

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

MOOIE EN INTERESSANTE HAWORTHIA'S VOOR DE VERZAMELAAR. DEEL 12

Ingo Breuer

Haworthia pubescens M.B.Bayer

H. pubescens werd in 1972 door Bayer in *Journal of South African Botany* 38-2:125 beschreven. De naam "pubescens" betekent "met veel korte haren". De typevindplaats is Sandberge, ten zuidoosten van Worcester (3319DA).

Deze soort is één van de twee bekende soorten waarbij de bovenkant van het blad behaard is. De plant heeft kleine veelbladige rozetten, met slanke, spits toelopende en gekielde bladeren. Bij veel licht krijgen ze een donker violette kleur. Tussen de fijne netvormige nerven zijn hier en daar doorschijnende vlekken te zien. De opkweek uit zaad geeft geen problemen. Ook aan deze soort moet veel aandacht besteed worden bij het gieten.

H. pubescens IB5561 Sandberge, ten zuidoosten van Worcester (3319DA).Breuer 1999

H. pubescens IB5561 Sandberge, ten zuidoosten van Worcester (3319DA) Cocozza 2000.

**Am Kloster 21,
D-41812 Erkelenz, Duitsland
E-mail: ibreuer@t-online.de**

Vertaling: Ben J.M. Zonneveld

ORNITHOGALUM EN ALBUCA

Peter Knippels

Ornithogalum en Albuca: twee nauw aan elkaar verwante geslachten, waarvan er één ver buiten de schijnwerpers staat. De vertegenwoordigers van het geslacht Ornithogalum zijn vrij bekend, terwijl velen bij Albuca de schouders zullen ophalen en zich geen beeld kunnen vormen van de plant. Onbekend maakt onbemind. Tijd om daar wat aan te doen!

Ornithogalum

Het geslacht *Ornithogalum* (familie der *Hyacinthaceae*) verdient het predicaat cosmopoliet. Vertegenwoordigers van het geslacht groeien in Europa, het westelijk deel van Azië (Turkije tot Iran) en zuidelijk Afrika. In totaal omvat het geslacht zo'n 200 soorten. Als de groeiplaatsen van de soorten op de wereldkaart worden ingetekend, ziet men de concentratiegebieden: Mediterraan Europa en Zuid-Afrika. In ons land groeien in het 'wild' *Ornithogalum umbellatum* (gewone vogelmelk), *O. pyramidale* en *O. nutans* (knikkende vogelmelk).

Eén van de twee concentratiegebieden is zuidelijk Afrika, met zo'n 50 soorten. Het

Ornithogalum dubium Foto's van de schrijver

geslacht komt zowel voor in het zomerregengebied als in het winterregengebied. In het algemeen zijn het bladverliezende bolgewassen. Enkele soorten, waaronder *O. juncifolium* en *O. longibracteatum* (oude naam *O. caudatum*) zijn groenblijvend. Wat betreft verschijningsvormen is er vrij veel variatie. Aan de ene kant heb je de wat kleinere planten (kleine bollen en kleine, veelal succulente bladeren) die met name in het winterregengebied voorkomen en aan de andere kant de wat forsere zomer-groeiende planten. Deze laatste categorie bezit wat grotere bollen en de bladeren zijn in het algemeen ook groter.

Eén van de meer bekende Zuid-Afrikanen is *Ornithogalum dubium*. Planten van deze soort worden onder andere in Nederland en in Israel op commerciële schaal geteeld en verhandeld. Meest bekend is het aanbod van de oranje bloeiende planten op pot. *O. dubium* is een variabele soort, waarbij de bloemkleur varieert van geel tot oranje. Nauw verwant aan deze soort

Ornithogalum maculatum

Ornithogalum longibracteatum, bloeiwijze

is *O. maculatum*. De bloemen van *O. maculatum* lijken sterk op die van *O. dubium*. De buitenzijde van de bloemen van *O. dubium* zijn geheel geel tot oranje terwijl bij *O. maculatum* de oranje gekleurde bloembladen aan de bovenzijde een zwarte

Ornithogalum juncifolium.

Ornithogalum longibracteatum, moeder en dochterbol.

tekening hebben. Ook staan er in de tros van *O. maculatum* minder bloemen dan bij *O. dubium*.

Ornithogalum longibracteatum heeft zijn habitat in tropisch Oost-Afrika en de zuid-westelijke kuststrook in West-Kaap en heeft zijn weg naar de commerciële bollenhandel gevonden, zij het op een meer bescheiden schaal dan *O. dubium*. *O. longibracteatum* wordt op beperkte schaal verkocht door droogverkoophandelaren, soms onder de oude naam *O. caudatum*. Wat mij opvalt zijn de prijzen die voor de bollen worden gevraagd aan consumenten: zo'n 4 tot 6 Euro. Tot zo'n 8 jaar geleden had ik succulenten, daarna heb

Ornithogalum unifolium.

ik me volledig op de bollen gestort. Naast cactussen of vetplanten hadden diverse amateurkwekers ook wel wat rotsplanten, bolletjes, of zo. Bij de meeste mensen hoefde je niet aan te komen met deze ornithogalum. Ze hadden hem al of ze waren blij 'm net kwijt te zijn. Sommigen noemden het onkruid.

De plant is erg makkelijk te kweken, groeit en bloeit goed, vormt makkelijk zaad en zijbollen. Is deze prijs dan nog redelijk? Typisch voor *O. longibracteatum* is dat op de bol zijbollen groeien, niet aan de onderzijde maar op de zijkant van de plant.

Een interessant plantje is *Ornithogalum juncifolium*, die in geheel Zuid-Afrika voorkomt. De bol groeit voor de helft boven de grond. Direct valt dan de bolvorm op: deze is aan onder- en bovenzijde afgeplat. De bol vormt 20-50 succulente, grasachtige bladeren. De bladeren zijn 10-15 cm lang en zijn donkergroen van kleur. De bloemen van deze soort staan dicht op elkaar in de tros en zijn crèmekleurig met op ieder bloemdekblad een groene, rode of bruine streep. De bloeitijd is maart-april. De bloeiwijze is in vergelijking met de bladeren relatief groot uitgevallen.

Een echte liefhebbersplant is de uit Oranje Vrijstaat en Noord- en West-Kaap afkomstige *Ornithogalum unifolium*. Deze wintergroeier vormt één of twee bladeren die tot 12 cm lang en drie cm breed kunnen worden. In de tros staan één tot drie bloemen met crèmegeel gekleurde bloem-

dekbladeren met op elk blad een brede groene streep. Deze soort is naar mijn ervaring moeilijk te kweken.

Albuca

Albuca spiralis (Namaqua National Park 'Skilpad', Kamieskroon).

Bij een eerste blik op een bloeiende albucaplant zal snel gedacht worden te maken te hebben met een ornithogalum. Dat is niet verwonderlijk, gezien de overeenkomsten in met name de bloeiwijze. De bloemen staan in een tros, hangen veelal en de meest voorkomende kleur is wit tot crème. Vele albuca-soorten hebben net als de ornithogalums op de bloemdekbladeren een donker gekleurde of groene streep.

Het geslacht *Albuca* kent een groot verspreidingsgebied: het Arabisch schiereiland en Afrika. Het geslacht omvat evergreens, wintergroeiers (*A. canadensis*, *A. maxima* en *A. spiralis*) én zomergroeiers (*A. shawii* en *A. nelsonii*). Kenmerkend voor albuca -soorten is dat de buitenste drie bloemdekbladeren naar buiten staan, terwijl de binnenste drie 'dicht blijven' en het vruchtbeginsel en de meeldraden omsluiten.

Albuca spiralis, gekweekte plant

Albuca circinata

Albuca shawii

De meest bekende soorten zijn *Albuca nelsonii* en *A. canadensis*. De eerstgenoemde komt oorspronkelijk voor in de Zuid-Afrikaanse provincie Kwazulu-Natal. De bladeren van deze soort kunnen een lengte bereiken van zo'n 1,5 meter. De bloemen verschijnen in mei-juni. Ze zijn wit van kleur en de bloemdekbladeren bezitten op de buitenzijde een rode streep. Net als *A. nelsonii* bezit *A. canadensis* lange bladeren. *Albuca canadensis* bloeit in februari-april met witgele bloemen met een groene was. Deze soort komt uit de Zuid-Afrikaanse provincie West-Kaap. De bladeren van deze twee soorten verraden de impopulariteit van het geslacht. De bladeren zijn veelal lang, slap en flets-groen van kleur. Tel hierbij op de weinig in het oog springende bloemen (groen tot groenwit), dan is het beeld van een saaie, oninteressante plant compleet. Wellicht is *Albuca maxima* hiervan wel het 'hoogtepunt'.

Er zijn soorten die wel interessant zijn: kleinere, kortere, wat steviger bladeren en wat meer aansprekende bloemkleuren. Persoonlijk ben ik wel gecharmeerd van *Albuca namaquensis*, *A. circinata*, *A. shawii* en *A. spiralis*.

De 20-30 bladeren van *Albuca namaquensis* zijn zo'n 15-20 cm lang en staan in een rozet. Ze staan in een hoek van 45°. Helaas zijn de bladeren van *A. namaquensis* wat saai: donkergroen zonder enige tekening of iets anders opvallends. Deze wintergroeier bezit een voor de gehele plant erg forse bloeiwijze: de bloemstengel is circa 60 cm lang. Verder zijn ook de bloemen aan de grote kant: 2 cm lange bloemdekbladeren. De bloemdekbladeren zijn lichtgroen van kleur met over het midden een wat meer donkere streep. De onderzijde van de binnenste bloemdekbladeren is geel van kleur. De bloeiperiode is januari-februari. *A. namaquensis* is gemakkelijk te kweken.

Het meest interessant vind ik de zomergroeiende *Albuca shawii* en de wintergroeierende *A. circinata*. De plant van *A. shawii* bezit meerdere aspecten wat betreft

sierwaarde: de bladeren en de bloemstengel zijn bezet met vele, korte haren die bij aanraking licht-zoet geuren én de plant bezit boterbloemgele bloemen. Zeker ook vermeldenswaard is dat de plant in een groeiseizoen meerdere bloemstengels kan vormen, hetgeen betekent dat de plant dan zo'n twee maanden bloeit. De 15 cm lange, donkergroene bladeren zijn cilindrisch in doorsnede. Vanaf november houd ik de grond droog en knip ik de bladeren en bloemstengels van de bollen. Doe je dat niet, dan groeit de plant door. *Albuca shawii* kan net als andere albuca's eenvoudig uit zaad worden vermeerderd. De planten bloeien al in het tweede jaar na zaaien. *Albuca circinata* bloeit in januari-februari met geelgroene bloemen. Deze bloemen verspreiden een geur die het midden houdt tussen 'zoetig' en 'naar rubber ruikend'. De flets-groene bladeren zijn zo'n 20 cm lang en staan bijna rechtop en het bovenste één-derde deel van de bladeren is spiraalsgewijs opgerold. Daar waar andere albuca's in cultuur weinig zaden vormen, kent *Albuca circinata*

een relatief grote zaaddoos met vele zaden. Ik heb de gewoonte om bij albuca's de zaden direct te zaaien nadat ze rijp zijn. Dit geeft betere kiemresultaten dan bij wachten met zaaien tot aanvang van het volgende groeiseizoen.

Als ik de boeken er op nasla en op internet kijk, dan blijkt dat *Albuca spiralis* een magische aantrekkingskracht heeft. Ik krijg via mijn website af en toe vragen over bolgewassen. Als er een vraag tussen zit over albuca's, dan betreft het altijd *Albuca spiralis*. Het is een kleinblijvende soort met kleine bloemen die overwegend groen van kleur zijn, met gelige toppen. In de

Albuca namaquensis

bloeiwijze staan maximaal twee bloemen. *Albuca spiralis* is een wintergroeier en is niet moeilijk te kweken.

**Oosterwerf 12,
2804 LZ Gouda
E/mail: info@bloempot.info**

Links:
**Massonia spec, ge-
kweekte plant met te
lang slap blad**

Rechts:
Polyxena ensifolia

RECTIFICATIE

van het artikel in het de-
cembernummer.

Vraag niet hoe het gebeurt, het gebeurt gewoonweg. Een zwak excuus, zeker wanneer je als schrijver ontzettend goed je best gedaan hebt en het schijnt dan mis gegaan te zijn bij de verwerking van je artikel en de bijbehorende foto's in het blad.

De foto's van de planten hadden stand afgedrukt moeten worden, terwijl de onderste afbeelding helemaal niet opgenomen was.

Planten in rust op de kast

HATIORA GAERTNERI (REGEL) BARTHLOTT

Albert Pilot

Vroeg in het voorjaar en overdekt met oranje-rode bloemen: dat is mijn beeld van de Paascactus, die nu als *Hatiora gaertneri* te boek staat. Maar er is ook een mooie paarse variant, en inmiddels zelfs een prachtige wit-bloeiende plant. Gemakkelijk groeiend, goed knopvormend en rijkbloeiend vormen deze planten een mooi onderdeel van mijn verzameling.

Afb. 1: de eerste knopjes verschijnen.

Vroeg in het voorjaar begint *Hatiora gaertneri* knoppen te vormen aan de uiteinden van de platte leden. Als kleine puntjes verschijnen de eerste tekenen van de lente aan het eind van januari na een rustperiode in het begin van de winter (afb. 1). Heel langzaam worden de knoppen groter bij lage temperaturen (rond de 10 °C in

mijn kas) en de geringe lichtintensiteit in de daarop volgende weken. Maar de spitse kleurige bloemknoppen zijn heel aantrekkelijk op de groene leden waaruit de plant is opgebouwd (afb. 2 en 3). Naarmate de lente doorzet worden de knoppen groter totdat de puntige, helder gekleurde bloemen opengaan en de plant tooien in een zee van bloemen (afb. 4).

Foto's van de schrijver

Evenals de eerder besproken Kerstcactus (Pilot, 2002) gaat het bij deze lidcactussen om een geheel andere soort dan die meestal besproken worden in Succulenta. Maar ook de herkomst van de planten is anders: hybridisatie en veredeling speelt een overheersende rol in de beschikbaarheid en ontwikkeling van dit type planten. Producenten werken vaak

Afb. 2: de knoppen worden groter en spitzer.

gedurende tientallen jaren aan de ontwikkeling van hun sortiment en de kennis die nodig is om die ontwikkeling te sturen. Daarbij gaat het om de kleuren van de bloemen, maar ook om andere plantei-genschappen zoals vermindering van de gevoeligheid voor ziekten, betrouwbaarheid van knopvorming, terugdringen van knopval, groeisnelheid en uniformiteit. De start van de veredeling ligt bij het kruisen van deskundig geselecteerde planten en het opkweken van het daaruit verkregen zaad. Zo'n kruising levert maximaal 100 planten, waaruit een selectie na 4 tot 5 jaar kan worden vermeerderd door stekken. De volgende testfase duurt 2-3 jaar omdat de planten maar één keer per jaar bloeien, en leidt tot de beslissing om met een beperkt aantal planten een praktijktest uit te voeren. Jaarlijks worden zo'n 10.000 nieuwe planten opgezet, waarvan er zo'n 20 in proefbedjes terecht komen, waarna nog eens 90% die praktijktest niet doorstaat. Gemiddeld levert zo'n langdurig proces dus

2 cultivars per jaar op! Na die uitverkiezing moet er nog vermeerderd worden vanuit de beschikbare 20-100 planten, zodat pas 3-4 jaar daarna de eerste planten in de winkel staan (De Vries, 2002). Het bovenstaande geeft een beeld van het veredelingsproces dat plaatsvindt bij een combinatie van 4 Deense en Nederlandse partners, waaronder J de Vries Potplantencultures. Het heeft geleid tot de eerder genoemde prachtig wit-bloeiende en goed groeiende Paascactus (zie afb. 5). En wat betreft de belangstelling voor deze planten: de kweker meldt een omzet van zo'n 2 miljoen paascactussen per jaar!

Groei en bloei

De knopvorming van de hatoria begint (meestal, zie hierna voor een andere werkwijze) door een koudeperiode van 5-12°C gedurende enkele maanden. Ook de dagelijkse lichtperiode speelt een belangrijke rol, de zogenaamde fotoperiodiciteit, die ik bij de Kerstcactus besproken

Afb 3: de witte knoppen op een donkergroene onderkant.

heb. De verdere knopvorming en de bloei worden gestimuleerd door een stijging van de lighthoeveelheid en de temperatuur. Het gebruikelijke tijdstip waarop de knoppen verschijnen is eind januari, de bloei is dan omstreeks april. Maar door temperatuur en licht te variëren is het mogelijk bloeiende planten te hebben vanaf begin februari tot eind mei.

De grootte van de commerciële omzet van deze planten hangt natuurlijk sterk af van mate waarin de planten knoppen aanleggen gedurende de herfst en de verdere knopontwikkeling in de winter. Daarom is er uitvoerig onderzoek gedaan naar factoren die dat beïnvloeden (zie o.a. Kaukovirta, 1979 en Hartley e.a., 1995). Nell geeft een overzicht van twee procedures die in gebruik zijn om knopvorming te stimuleren (Nell, 1988).

De eerste werkwijze start met een verlaging van de temperatuur in september of oktober tot 8-12 °C gedurende 50-80 dagen. Fotoperiodiciteit heeft weinig effect

bij deze temperaturen. Planten worden droog gehouden maar mogen niet slap gaan hangen. Vier weken voor verkoop wordt de temperatuur in stappen van 1 °C per 3 dagen langzaam verhoogd tot 16 °C (niet sneller, anders vallen de knoppen af). Ook wordt dan normaal water gegeven. Deze werkwijze wordt vooral in Europa toegepast.

Een tweede werkwijze, die in de Verenigde Staten ontwikkeld is, verloopt zonder de koude-periode, maar past zorgvuldig fotoperiodiciteit toe. Bij een temperatuur van 17-20 °C worden de planten in bloei getrokken door continue lange dagen of door 2, 4, 6 of 8 weken van korte dagen, gevolgd door lange dagen. Toename van het aantal korte dagen heeft tot gevolg dat het aantal bloemen groter wordt.

Groeimiddelen worden niet gebruikt bij de paascactus. Onderzoek heeft laten zien dat gebruik van zilverthiosulfaat geen vermindering van knopval geeft. Benzyldenine (Cytokinine) verdubbelt bijna het

Afb. 4: in volle bloei.

aantal bloemen maar leidt tot latere bloei en kleinere bloemen. Grote hoeveelheden (kunst)mest verlagen het aantal knoppen dat gevormd wordt.

De lichtintensiteit moet bij voorkeur 5000-6000 footcandles zijn in de zomer, en 3000-4000 in de herfst en de winter om een optimale groei en knopvorming te krijgen. Lage lichtintensiteit gedurende de koude-periode in combinatie met een vroege bloeiforcering reduceert het aantal gevormde knoppen. Europese kwekers gebruiken een hoge lichtintensiteit gedurende 16 uur per dag tijdens de winter om het aantal knoppen te vergroten.

Hattoria is een goede plant voor kwekers omdat het transport geen problemen geeft, de plant uiterst stress-bestendig en goed houdbaar is. Er zijn planten bekend die meer dan een meter in doorsnee zijn en duizenden bloemen dragen. De huidige hybriden (door kruising met *H. rosea*) hebben een beperkt aantal kleuren, waaronder rood, oranje, paars (afb. 6), roze en

nu dus ook wit (afb. 5, door De Vries 'wit' genoemd, door Epric 'Dreamland'). Er zijn ook bijzondere bloemvormen en tweekleurige varianten beschikbaar, maar die worden vrijwel niet commercieel gekweekt.

Hattoria is een sterke plant waar zelden problemen mee zijn. Een lichte plaats met eventueel direct zonlicht is te prefereren. Optimale groei wordt bereikt door kunstmest te geven met een verhouding 20-5-10, tweemaal per maand in de zomer en eens per maand in de herfst en de winter. Kaliumcarbonaat, potas of beendermeel wordt aanbevolen om de bloei te bevorderen.

De bloemen bloeien enkele dagen, de gehele bloei duurt enkele weken. Op eigen wortel zijn jonge planten minder sterk dan geënte (Bravenboer, 1978). Enten kan op pereskia-stammetjes, *Eriocereus jusbertii* of opuntia via spleetenting of schuine enting. Een succesverhaal over enting op *Eriocereus martinii* wordt door Neutelings (1976) beschreven. Graag grove bosgrond

met veel turfmoel en wat zand. In januari verschijnen de knoppen. Dan niet meer verdraaien. Geef in de bloeitijd veel water. Na de bloei verpotten, in de zomer scherpen tegen felle zon. Eind augustus minder water, in november-december rust geven.

Stekken gaat het beste door in het voorjaar delen van de plant af te draaien, niet te snijden. Gebruik daarvoor overjarige leden waaraan al 2 of meer leden zijn gevormd. Deze behoeven niet gedroogd te worden, ze kunnen meteen in het stekmedium van 3 delen fijne turfmoel en een deel zand. De stekken worden dicht bij elkaar op rijtjes gezet, de helft van het onderste lid in de grond. De stekbak bij voorkeur op bodemwarmte zetten, zodat de temperatuur 22-28 °C is. Elke dag nevelen, zodat de turfmoel niet uitdroogt. Een bedekking met plastic folie zorgt voor een goede luchtvochtigheid. Na 3 weken is alles beworteld en kunnen we oppotten in 4 delen potgrond, 2 delen turfmoel en 1 deel zand. De pH moet ongeveer 5,5 zijn; een te hoge of te lage pH veroorzaakt rotting. De oorzaak van rot is een meelachtige weegluis die gaatjes boort in de wortels. Zet 2-3 stekken bij elkaar om een goede plant te krijgen. Daarna zorgen voor een matige temperatuur en geen felle zon.

Het grote aantal bloemen leidt tot een sterke verdamping, zodanig dat de wortels dikwijls slecht herpakken. Verpotten voordat de plant tot bloei komt kan helpen om problemen te voorkomen. Bruine plekken kunnen vermeden worden door in de zomer af en toe eens te begieten met zuiveringszout of maagzout dat dan als fungicide dienst doet en goed is tegen vlekken en schimmels (Desender, 1995).

Historie en beschrijving

Het geslacht *Hatiora* werd beschreven in 1923 door Britton & Rose. De naam verwijst naar Thomas Hariot, een 16e eeuwse botanicus, maar vanwege een nomenclatuurprobleem (de naam is al eerder gebruikt, zie Krook, 1854) werd in plaats van Hariota het anagram *Hatiora* door hen gebruikt (Anderson, 2001). Hij

onderscheidt 5 soorten, die sterk lijken op *Rhipsalis*, maar te onderscheiden zijn door een duidelijk verschillende groei van de leden als segmenten van de stam, sterk gekleurde eindstandige bloemen vanuit de areolen, en een pericarpel en vrucht die rond of hoekig zijn in dwarsdoorsnede.

Hatiora gaertneri (Regel) Barthlott 1987 wordt door Anderson als *Paascactus* aangeduid, met een naamgevingsgeschiedenis vanaf *Epiphyllum russellianum* var. *gaertneri* Regel in 1884. Barthlott & Taylor (1995) hebben een aanzet tot een monografie over dit geslacht gepubliceerd.

De plant is afkomstig van Paraná en Santa Catarina, Zuid-Brazilië en groeit daar op 300-1300 m hoogte. Het is een sterk vertakte struik met overhangende, gelede twijgen. De onderste leden zijn 3-6 kantig. De bovenste leden zijn bladachtig, breed lijnvormig of omgekeerd eirond, met aan weerszijden 3-6 insnijdingen, 3-6 cm lang, 1,5-3,5 cm breed. De areolen hebben 3-12 korte borstelharen, eindstandige areolen hebben tot 1,5 cm lange borstelige doorns. De bloemen zijn kort trechtervormig, radvormig opengaand, zonder receptaculum. De onderste bloembladen en buitenste meeldraden zijn vergroeid tot een korte buis. Ze zijn alleenstaand of er staan enkele bij elkaar in de toppen van de jongste leden, 4-7,5 cm lang, fel scharlakenrood. De vrucht is omgekeerd eirond, scherp 5-kantig, vlezig, rood, later verdrogend en hard wordend. De zaden zijn langgerekt, scheef eirond, iets zijdelings afgeplat, de zaadhuid is glad en roodbruin.

Daarnaast is ook *Hatiora x graesneri* zeer bekend in cultuur, maar onbekend in de natuur. Het is een hybride: *H. gaertneri* x *H. rosea* (Anderson, 2001). Voorts lijkt ook *Hatiora salicornioides* ('drunkard's dream') mij een prachtige plant: bronsgroen met goudgele of oranje bloemen, die er prachtig uitziet op foto's. Ik houd me aanbevolen voor een stekje!

Met dank aan Hans de Vries van J. de Vries Potplantencultures voor de witte hybride.

Afb. 5: de witte bloem gaat open.

Afb. 6: een prachtige combinatie van kleuren.

Literatuur

- Anderson, E.F. (2001) *The Cactus Family*. Portland: Timber Press.
- Barthlott, W. & N.P. Taylor (1995) Notes towards a monograph of Rhipsalideae (Cactaceae). *Bradleya* 13: 43-79.
- Bravenboer, S.K. (1978) *Cactussen*. Amsterdam: Elsevier.
- Desender-Bruneel, M. (1995) *Cactussen & Vetplanten, mijn hobby*. Izegem (B): Uitgeverij Hochepped.
- Hartley, G., T.A. Nell, R.T. Leonard, J.E. Barrett en T.H. Boyle (1995) Effect of interior light and temperature on longevity of Rhipsalidopsis. In: T. Fjeld & E. Stromme (eds.) VI International Symposium on postharvest physiology of ornamental plants. ISHS Acta Horticulturae 405. Zie www.actahort.org.
- Kaukovirta, E. (1979) The effect of ethephon and chlormequat on flowering in Rhipsalidopsis gaertneri and the Zygocactus

hybrid 'Weihnachtsfreude'. In: R.M. Rudnicki (ed.) Symposium on growth regulators in floriculture. ISHS Acta Horticulturae 91. Zie www.actahort.org.

Krook, J.J. (1854) *Handboek tot de kennis, voortkweeking en behandeling van alle tot heden bekende cactus-soorten in haren ganschen omvang*. Amsterdam: Günst.

Nell, T.A. (1988) Easter Cactus, a crop for American growers. *Grower Talks* 52-05 Sep p.84 3 pages (zie downloads op <http://www.jdevries.nl>).

Neutelings, Th. (1976) Van maand tot maand. *Succulenta* 55, 10, 209-211.

Pilot, A. (2002) Schlumbergera Lem. Van knop tot kelk 14. *Succulenta* 81, 2, 69-75.

Vries, J. de (2002) Rhipsalidopsis. <http://www.jdevries.nl>

**Berkenlaan 13, 3707 BA Zeist,
albert_pilot@hotmail.com**

HET GESLACHT YUCCA (AGAVACEAE)

DEEL 12. YUCCA'S IN MEXICO 1.

Fritz Hochstätter

Na een kleine onderbreking wordt deze serie vervolgd met een aantal afleveringen over de yucca's van Mexico. Om het geheugen weer wat op te frissen eerst enkele algemene gegevens omtrent de groeiplaatsen van yucca's.

Het natuurlijk areaal van het geslacht *Yucca* beslaat een groot deel van het Noord-Amerikaanse continent, vanaf Mexico en Guatemala in het zuiden tot de Canadese provincie Alberta in het noorden. De hoogte van de groeiplaatsen varieert van zeeniveau tot 2700 m.

Yucca's komen in uiteenlopende landschapstypen voor, in graslanden, op rotshel-

lingen, in lichte bossen, en in zandige kuststreken (maar niet op het strand), meestal op droge tot half-droge plaatsen.

Ook wat betreft temperatuur en neerslag op de groeiplaatsen bestaan grote verschillen. In de Mojave-woestijn kan de temperatuur 's zomers oplopen tot 40 °C bij een gemiddelde neerslag van slechts 45 mm per jaar. De neerslag valt doorgaans

Yucca queretaroensis in cultuur, ca. 20 jaar oud, in de verzameling van de schrijver

Foto's Fritz Hochstätter

Yucca rigida. Jong exemplaar in Al Dibrell garden

in kortstondige, seizoensgebonden buien. In de westelijke woestijnen als de Mojave- en de Great Basin-woestijn gebeurt dat in de winter en het voorjaar, vaak in de vorm van sneeuw, terwijl meer naar het oosten (Chihuahua-woestijn) de regen doorgaans in de nazomer valt.

In de kustgebieden langs de Golf van Mexico en de Atlantische Oceaan heersen volkomen andere klimatologische omstandigheden dan in de woestijnen in het binnenland en in het zuid-westen. De seizoensverschillen zijn meer te vergelijken met die in noord en centraal Europa. De neerslag is relatief hoog, 1000-1500 mm per jaar, min of meer gelijkmatig verdeeld

over het jaar. Het weer in de zomer wordt vooral bepaald door de Golf van Mexico. Daarvandaan wordt warme en vochtige lucht uit het zuiden aangevoerd die relatief vaak aanleiding geeft tot onweersbuien. Daardoor is dit kustgebied veel natter dan de rest van de USA. In de winter zijn door de bufferende werking van het zeewater de temperatuurverschillen kleiner. Dit veel nattere kustklimaat heeft geleid tot een aparte flora, met een veel groter aandeel van bossen vergeleken met andere yucca-habitats, bij voorbeeld aan de voet van de Rocky Mountains.

Het geslacht *Yucca* is met ongeveer 50 soorten in Mexico vertegenwoordigd. De meeste groeien in droge of half-droge gebieden in Noord Mexico en het westelijk deel van de Verenigde Staten. Enkele soorten komen voor in vochtiger streken zoals de Mexicaanse kustvlakten en de oostelijke staten van de USA. Deze

soorten komen aan weerszijden van de grens tussen Mexico en de USA voor. Sommige daarvan zijn zelfs tot in centraal Mexico doorgedrongen (*Yucca treculiana* tot de staten Coahuila en Zacatecas, *Y. carnerosana* tot San Luis Potosi).

In de tropische delen van het land groeit *Y. lacandonica* (Sierra Norte de Chiapas) en *Y. elephantipes* (Zuid-Oost Mexico en Guatemala?, het werkelijke verspreidingsgebied is onbekend). *Yucca aloifolia* komt voor in Oaxaca, langs de kust van de Golf van Mexico in de USA en wellicht ook in het Caribisch gebied.

Ook in Mexico groeien yucca's vanaf zeeniveau tot hoog boven de zeespiegel:

Yucca queretaroensis, fh 0335, Rio Extorax, 1020 m

Y. whipplei op zeeniveau in Baja California, *Y. decipiens* op 2600 m hoogte in de Sierra de Sombrerete. Sommige soorten komen uitsluitend in kleine gebieden voor, zoals *Y. endlichiana* in de Sierra La Pailla, *Y. mixtexana* in de Tehuacan-cuicatlan-vallei, *Y. queretaroensis* bij de Rio Estorax en *Y. whipplei* ssp. *eremica* in Baja California.

**SECTIE CHAENOCARPA ENGELMANN
SERIE RUPICOLAE MCKELVEY**

In deze aflevering wordt begonnen met het bespreken van de Mexicaanse soorten uit de sectie *Chaenocarpa* (met droge, openspringende vruchten), serie *Rupicolae*. Onderstaande tabel geeft een overzicht van waar de soorten uit deze serie groeien (M=Mexico, U=USA). *Yucca rostrata*, *Y. thompsoniana*, *Y. pallida*, *Y. reverchoni* en *Y. rupicola* zijn eerder (in deel 4) in Succulenta aan de orde gekomen.

Yucca rostrata	M+U
Yucca thompsoniana	M+U

Yucca pallida	U
Yucca reverchoni	M+U
Yucca rigida	M
Yucca rupicola	U
Yucca queretaroensis	M

YUCCA RIGIDA (ENGELMANN) TRE-LEASE

“Blue yucca”, “Denticulate-leaf yucca”
Ann. Rep. Missouri Bot. Gard. 13: 65-66 (1902).

Synoniem

Yucca rupicola rigida Engelm., Trans. Acad. St. Louis 3: 49 (1873).

Type

Hier bestaat onduidelijkheid over. In het Engelmans-herbarium bevinden zich twee exemplaren (gelabeld “A” en “477”), volgens opgave 15 tot 30 cm lang, die in 1847 zijn verzameld door dr. Gregg in een droge vallei tussen Mapimi en Guajuquilla, in Noord-Mexico. Onzeker is of een van deze exemplaren als neotype is aangeduid.

Yucca rigida, zaadbessen

Overig representatief materiaal

fh 0417, Presa Francisco Zarco, 1240 m; fh 0418, La Fe. 1450 m; fh 0423, Polsom de Mapimi, 1160 m; fh 0354, Rio Aguanaval, 1550 m; fh 0355, Sierra el Rosario, 1360 m; fh 0356, Conejos, 1240 m; fh 0357, Rio Santa Elena, 1380 m; fh 0359, La Flor, 1170 m.

Beschrijving

Stamvormend, 2-5 m hoog, solitair of zelden vertakt; stam geheel bedekt met oude verdroogde bladeren. Wortels vezelig.

Bladrozetten 0,5-1 m breed, asymmetrisch gerangschikt; bladeren grijs-groen tot groen, star, naar buiten gebogen of recht, 30-60 cm lang, in het midden tot 2,5 cm breed, meestal scherp concaaf, spits toelopend in een bruine of grijze top; bladrand geel, getand.

Bloeiwijze pluimvormig, kaal, 0,6-1,2 m lang, weinig boven de bladeren uitstekend, onderste bloemen tussen de bladeren. Bloem creme-wit, bol- tot klokvormig, 3-6 cm lang, 1,5-2,5 cm breed, afgerond tot gepunt, binnenste bloemblaadjes breder en iets langer en dunner dan de buitenste; meeldraden 16-22 mm lang; vruchtbegin- sel 3-6 mm lang.

Vrucht houtig, langwerpige-cilindrisch, 3-5 cm lang, 2 cm breed, bruinachtig.

Zaad variabel van vorm, rond tot langwerpig, tot 5 mm lang en breed, dof-zwart, ongeveugeld, met fijn-gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd maart tot mei; de zaden rijpen in 6-8 weken.

Voorkomen

Mexico: plateau tussen de Sierra Madre Oriental en de Sierra Madre Occidental. Het hoofdverspreidingsgebied is de Chihuahua-woestijn in de staten

Chihuahua, Coahuila en Durango, op 1100-1600 m hoogte. Samengroeiend met *Yucca decipiens*, *Agave stricta* en andere agave-soorten, en verschillende cactus-soorten.

Opmerkingen

Yucca rigida is nauw verwant met *Yucca rostrata* die niet ver weg (bij Paila) groeit. Beide soorten hebben eenzelfde habitus.

Engelmann (1873) beschouwde *Y. rigida* als variëteit van *Y. rupicola*. Trelease (1902) erkende de plant echter als goede soort. Matuda & Piña Luján (1980) deelden zijn mening.

Deze soort is een van de soorten in de serie *Rupicolae* met kleine tandjes aan de bladrand. De korte, vertakte, compacte bloeiwijze begint tussen de bladeren en komt net boven de bladeren uit, in tegenstelling tot *Y. thompsoniana*. De planten vallen in het landschap direct op door de blauwe kleur en de onregelmatig gerangschikte rozetten.

Y. rigida is winterhard in Albuquerque, New Mexico en North Carolina. In Europa (Duitsland) overleefden de planten -18 °C vorst op een droge plaats met een korte, regelmatige watergift.

vertaling en bewerking Rob Bregman.

MAMMILLARIA (I)

Wolter ten Hoeve

Inleiding

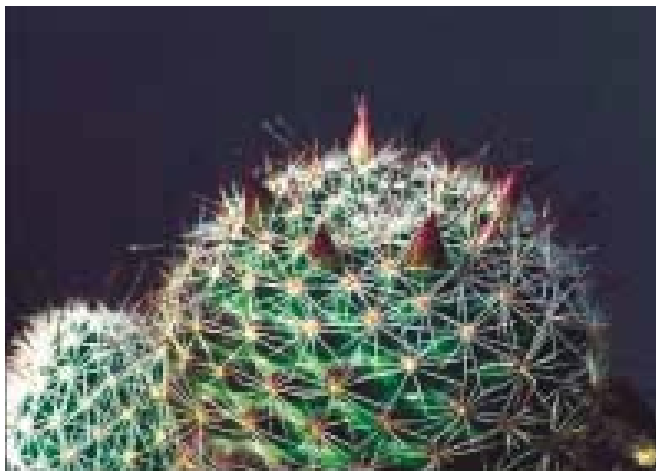
Het geslacht *Mammillaria* werd in 1812 door Haworth gepubliceerd in 'Synopsis Plantarum Succulentarum'. *Mammillaria simplex* werd door Haworth als typesoort aangeduid.

Als belangrijkste kenmerken van het geslacht *Mammillaria* noemde Haworth de aanwezigheid van tepelvormige tuberkels (in min of meer verticale rijen) en het ontstaan van de bloemen tussen de tuberkels. De typesoort *M. simplex* wordt tegenwoordig als synoniem van *M. mammillaris* gezien, een soort die al in 1753 door Linné (= Linnaeus) als *Cactus mammillaris* beschreven werd. Deze door Linné beschreven soort is dan ook de langst bekende *Mammillaria* in Europa.

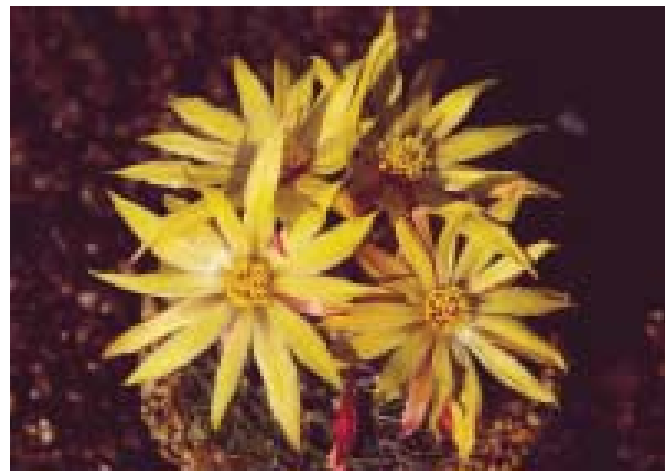
In de tijd van Haworth waren er natuurlijk nog niet veel cactussen in Europa bekend. In latere jaren ontdekte men steeds meer soorten cactussen waardoor een verdere taxonomische indeling binnen de familie *Cactaceae* en het daaronder behorende geslacht *Mammillaria* als noodzakelijk gezien werd. Na Haworth zijn er dan ook heel wat publicaties verschenen op het gebied van de classificatie van cactussen. Enkele belangrijke namen zijn in dit verband Schu-

mann (ca. 1900) en Buxbaum (ca. 1950).

Schumann verdeelde het geslacht *Mammillaria* in 4 ondergeslachten, namelijk *Coryphantha*, *Dolichothele*, *Cochemiea*, en *Eumammillaria*. Binnen deze ondergeslachten had Schumann een verdere verdeling gemaakt in secties en series, zoals bijvoorbeeld de series *Longimammae* en *Stylothelae*. De oorsprong van het geslacht *Mammillaria* lag in de ogen van Schumann in Centraal-Mexico, vanwaar de verspreiding

***Mammillaria beneckeii*, in knop (ondergeslacht Oehmea)**

***Mammillaria beneckeii*, in bloei**

Mammillaria beneckeii, bloem uitvergroot

naar het noorden plaatsvond. In zijn ogen was het ondergeslacht *Coryphantha* het primitiefste ondergeslacht en daarom ook het verst naar het noorden opgerukt.

Mammillaria werd overigens door Schumann als *Mamillaria* (dus met 1 m in het midden) geschreven, hetgeen op zich taalkundig correct is want het Latijnse grondwoord is ‘mamma’ (borst, tepel), en het verkleinwoord hiervan is ‘mamilla’. Later is besloten om van de spelling *Mammillaria* de officiële spelling te maken.

Buxbaum maakte bij zijn indeling van het geslacht *Mammillaria* vooral gebruik van de structuur van de zaden en bloemen. Ook hij had evenals Schumann een indeling in ondergeslachten, secties en series, maar hij erkende ook geslachten zoals *Porfira* en *Phellosperma*, geslachten die tegenwoordig weer bij het geslacht *Mammillaria* ingedeeld worden.

In recentere tijden zijn vooral David Hunt (ca. 1980) en Jonas Lüthy (1995, 2000) actief geweest bij het maken van een classificatie van het geslacht *Mammillaria*.

Voor de indeling van Hunt heeft ingang gevonden. Hunt volgde in belangrijke mate het systeem van Schumann maar hij liet het ondergeslacht *Coryphantha* buiten het geslacht *Mammillaria*. Daarnaast maakte

hij ook gebruik van de indeling van Buxbaum. Het is dan ook niet zo vreemd dat een belangrijke publicatie van Hunt de titel draagt: ‘Schumann and Buxbaum reconciled’ (Schumann en Buxbaum verenigd). Ruim 10 jaar geleden heeft Jan Jaap de Morree in *Succulenta* een artikelenserie over het geslacht *Mammillaria* geschreven waarbij het classificatiesysteem van Hunt uitgebreid belicht werd.

Lüthy heeft meer dan 80 eigenschappen van vele *mammillaria*’s onderzocht om overeenkomsten en verschillen te vinden. Hoewel zijn onderzoek geen schokkende resultaten opleverde, acht ik zijn werk van groot belang gezien het grote aantal eigenschappen dat Lüthy heeft onderzocht.

Het meest recente onderzoek op het gebied van planten uit het geslacht *Mammillaria* wordt uitgevoerd door Charles Butterworth in de researchgroep van Robert Wallace (Iowa, USA). Een bepaald deel van het DNA van *mammillaria*’s wordt hierbij geanalyseerd. Resultaten van dit onderzoek zullen over enkele jaren waarschijnlijk bekend zijn.

Ondergetekende is lid van de *Mammillaria* Werkgroep Noord (MWN), die verder bestaat uit Wil de Boer, Klaas Hofstee, Anjo Keizer en Piet van Veen. De werkgroep houdt zich al jaren bezig met het bestuderen van *mammillaria*’s. Een aantal jaren geleden heeft de MWN enkele artikelen gepubliceerd in *Succulenta* en in *Journal of the Mammillaria Society* en in *Mitteilungsblatt der AFM (Arbeitskreis für Mammillarienfreunde; tegenwoordig heet dit tijdschrift “Mammillaria”*.

In 1999 is er een nieuw Engelstalig boek verschenen van de hand van John Pilbeam

met als titel 'Mammillaria'. Het boek van John Pilbeam is een echte aanrader, prachtige foto's en uitstekende beschrijvingen. Pilbeam volgt vooral het indelingssysteem van Hunt, maar hij besteedt ook aandacht aan het systeem van Lüthy.

Ik hoop dat ik met dit artikel, dat meerdere afleveringen zal kennen, uw interesse zal kunnen wekken voor het geslacht *Mammillaria*, een enorm gevarieerd geslacht, want dit geslacht herbergt soorten met een grote variatie in uiterlijk, in kleur en grootte van de bloemen en zaadbessen, en in moeilijkheidsgraad van de verschillende soorten bij het kweken en verzorgen. Het aantal soorten bedraagt 150 - 300, dit is afhankelijk van wat als een echte soort of slechts als een vorm beschouwd wordt. Voor de ene *Mammillaria*-kenner zal een gering verschil in aantal doorns of uiterlijk tussen 2 planten voldoende zijn om van 2 verschillende soorten te spreken (zo'n persoon noemen we in dit verband een 'splitter'), voor een ander (die een 'lumper' genoemd wordt) is dat verschil zo gering dat hij over 1 soort spreekt die enigszins variabel is. Werner Reppenhagen was zo'n 'splitter' (opsplitser), hij kwam dan ook tot 320 soorten. Frappant, maar toch ook weer niet zo vreemd, wanneer men bedenkt dat hij kweker was, is dat hij nogal wat nieuwe soorten erkent en dan vooral soorten die hij zelf ontdekt heeft. Lüthy, Hunt en Pilbeam vallen in de categorie der 'lumpers' (samenvoegers), zij erkennen veel minder soorten dan Reppenhagen en veel van de nieuwe Reppenhagen-soorten zien zij slechts als vormen van bestaande soorten.

In dit artikel zal ik het geslacht *Mammillaria* bespreken aan de hand van de indeling van Jonas Lüthy. Hierbij zullen diverse soorten wat uitgebreider belicht worden.

Algemene verzorging

Mammillaria's komen voor in Amerika, in landen zoals de USA, de Caribische eilanden, Mexico, Guatemala, Colombia en Venezuela. Verreweg de meeste soorten groeien echter in Mexico en enkele zuido-

lijke staten van de USA.

De meeste soorten zijn niet erg kougevoelig en kunnen een temperatuur tot dicht bij het vriespunt goed verdragen en diverse soorten kunnen ook nog wel tegen een paar graden vorst.

Het zaaien van *mammillaria*'s doe ik op de volgende, maar geenszins enig juiste, manier. Onder in een 5 cm potje wordt een filttertje gelegd van inert materiaal en daarna wordt het potje gevuld met 'bims-kies' (letterlijk puimsteenkiezel), een vooral in Duitsland veel gebruikt substraat van vulkanische oorsprong. Het filttertje dient om het uit het potje lopen van het korrelige substraat te voorkomen. De gebruikte korrelgrootte is meest tussen 1 en 3 mm. Overigens is de keus van het substraat van secundair belang, en vaak een kwestie van persoonlijke voorkeur. In het verleden heb ik zowel Jiffy-schijfjes als vermiculiet gebruikt, beide met goed resultaat. De potjes met het substraat worden in een bakje met water gezet waarin wat meststof is opgelost. Het substraat zuigt het vocht zeer snel op. De zaaigrond steriliseren heb ik nog nooit gedaan, volgens mij is het veel belangrijker dat er geen kapotte zaden bij zitten en dat er geen resten vruchtvlies aan het zaad zitten, want dat is de grootste bron van schimmelvorming. De zaden dienen dus goed schoon te zijn. Voor de zekerheid worden de zaden meestal door een weinig ontsmettingsmiddel (thiram, TMTD)

***Mammillaria pondii* (M. maritima), (ondergeslacht Cochemiea, serie Cochemiea)**

gewreven en daarna op het kletsnatte substraat gestrooid. Als ontsmettingsmiddel kan ook Superol gebruikt worden, 1 à 2 tabletten worden opgelost in een liter water en dit water wordt gebruikt voor het nat maken van het substraat en het besproeien van de zaden. Afdekken van het zaad met fijn grind wordt door mij niet gedaan. De potjes worden in een afgesloten plastic zakje gedaan en vervolgens in een zaaibak gezet, waarin de zaaipotjes overdag op 25 tot 30 °C verwarmd worden. Het zaaien gebeurt tussen eind februari en mei. Na het kiemen van de zaden (tussen de 10 en 30 dagen na het zaaien) kunnen de zaailingen vele maanden onder vochtige omstandigheden in de afgesloten potjes blijven, maar ook kan het plastic zakje na een paar maanden verwijderd worden. Dat laatste is zeker nodig wanneer er rotting optreedt en wanneer het benevelen met een Superol oplossing geen effect heeft bij het bestrijden van deze smeuul. Een paar keer per week de zaaipotjes inspecteren is dus aan

te bevelen. Ook wanneer er teveel algvorming optreedt kan het plastic zakje beter verwijderd worden, maar in het algemeen valt algvorming erg mee bij het gebruik van bims Kies als substraat. Omdat bims Kies vrijwel geen voedingsstoffen bevat is het wel nodig om af en toe wat verdunde mestoplossing toe te dienen. De zaailingen laat ik tot het volgende voorjaar in de zaaipotjes staan, in het groeiseizoen het liefst onder vrij vochtige omstandigheden, maar daarbij moet wel een balans gevonden worden tussen uitdrogen en weggroten door teveel vocht. De overwintering van de zaailingen gebeurt op een vensterbank in een koele, maar zonnige slaapkamer, waarbij de zaailingen heel af en toe licht beneveld worden om te sterk indrogen en doodgaan te voorkomen. In het volgende voorjaar worden de zaailingen verspeend in grotere potjes, opnieuw in bims Kies als substraat. Langzaam groeiende soorten blijven nog wel een jaar of langer in het zaaipotje staan. Een probleem dat veel

Mammillaria pondii, bloem uitvergroot

Mammillaria mainiae (ondergeslacht Cochemiea, serie Ancistracanthae)

voorkomt bij het zaaien in humus bevattende substraten is het verorberen van de zaailingen door de larven van de zwarte vlieg (sciara-vlieg). In bimskies treedt dit probleem echter niet of nauwelijks op, waarschijnlijk omdat het niet aantrekkelijk is voor de zwarte vlieg om eieren in te leggen.

Bij het verder opgroeien van de cactusen wordt steeds bimskies als substraat gebruikt. Hoewel ik hier pas een jaar of vijf ervaring mee heb, bevalt het mij zeer goed. Vooral voor moeilijke mammillaria's (en ook voor andere moeilijke Mexicaanse soorten) blijkt dit substraat zeer goed te voldoen door de luchtige samenstelling en het goed waterabsorberende vermogen. Het enten van moeilijke soorten is dan ook niet nodig wanneer bimskies als substraat gebruikt wordt, al blijft een niet geënte plant natuurlijk wel gevoeliger dan een geënte plant. Wel dient enkele keren per groeiseizoen een meststof toegediend te worden, bijvoorbeeld Miracle Gro (N-P-K, 15-30-15, met sporenelementen). Een

voordeel van bimskies is dat wortelluis veel minder voorkomt dan bij gebruik van humus bevattende substraten. De bovengrondse wolluizen trekken zich echter niets van het substraat aan, dus dat ongedierte blijft een probleem.

De overwintering van mijn mammillaria's wordt gedaan bij temperaturen die 's winters tot het vriespunt komen. In het voorjaar is een paar graden vorst geen probleem omdat de duur van de vorst vrij kort is en er overdag al veel energie door de ietwat ingedroogde planten geabsorbeerd kan worden (mijn kas krijgt vrij veel zon). Een enkele mammillaria-soort dient wat warmer overwinterd te worden. Het water geven wordt ongeveer begin oktober stopgezet, afhankelijk van de weersomstandigheden. Vervolgens staan de planten kurkdroog totdat ze half april voor het eerst weer een flinke plons water krijgen. Het nevelen in het vroege voorjaar, dat vaak geadviseerd wordt, doe ik al jaren niet meer omdat ik geen enkel effect op de bloei bemerkte. Mogelijk dat liefheb-

bers die de kas warmer stoken in de winter wel baat hebben bij het nevelen, omdat in dat geval de cactussen verder ingedroogd zullen zijn dan bij mij ten gevolge van de hogere kastemperaturen. Afhankelijk van het weertype en de positie van de cactus in de kas krijgen de cactussen in het groeiseizoen eens per 10 tot 20 dagen een flinke plens water, bij voorkeur van onderen toegediend.

Tijdens de bloeiperiode worden sommige mammillaria's bestoven om zo later zaad te kunnen winnen. Maar ook ontstaan bij sommige soorten vruchten zonder dat er bewust bestoven is, dit kan komen doordat de plant zelffertil is of doordat de bloem bestoven is met stuifmeel van een andere plant, bv. door een vlieg. Wanneer ik in dit geval niet zeker weet of de plant zelffertil is, dan worden de vruchten weggegooid om te voorkomen dat er allerlei ongewenste hybrides ontstaan. Het winnen en schoonmaken van de zaden gebeurt op een manier die Michel Lacoste enkele

jaren geleden op de internet-discussiegroep Cacti_etc uit de doeken gedaan heeft. De rijpe vrucht wordt met behulp van een staafmixer in een glas met water gepureerd, 1 minuut op de maximale snelheid is meestal voldoende. De zaden laat men even bezinken en de bovenstaande vloeistof wordt afgegoten. Er wordt schoon water bij de zaden gedaan, het mengsel wordt nog even geroerd en daarna door een filter gegoten (bv. een koffiefilter of toiletpapier). Na drogen worden de schone zaden opgeslagen.

N.B. De boven beschreven kweekmethode maakt er geen aanspraak op de enig juiste te zijn. Voor mij werkt de methode goed, maar dat betekent niet dat andere methodes minder goed zouden zijn.

Indelingen volgens Hunt en Lüthy

In de tabel op de volgende pagina zijn de systemen van Hunt en Lüthy naast elkaar geplaatst om een vergelijking mogelijk te maken. Om het beeld niet al te troebel

Mammillaria mainiae

te maken zijn alleen de ondergeslachten, secties en series vermeld, de afzonderlijke soorten ontbreken, maar deze zullen in het vervolg van dit artikel aan de orde komen bij de verdere bespreking van de indeling van Lüthy. Deze indeling werd in 1995 gepubliceerd en vervolgens werd, naar aanleiding van een publicatie van de Mam-

millaria Werkgroep Noord, in 2000 een aanpassing gepubliceerd.

De algemene indeling kan als volgt gekenmerkt worden: De familie der *Cactaceae* bevat diverse geslachten, waarvan *Mammillaria* er één is. Binnen het geslacht *Mammillaria* (Engels: genus, Duits: Gattung) bestaan diverse ondergeslachten

GESLACHT MAMMILLARIA (HUNT)	GESLACHT MAMMILLARIA (LÜTHY)
<p>Ondergeslachten: Mammilloidia Oehmea Dolichothele Cochemiea Mamillopsiis Mammillaria</p> <p>Secties in het ondergeslacht Mammillaria: Hydrochylus, Subhydrochylus, Mammillaria.</p>	<p>Ondergeslachten: Dolichothele Oehmea Cochemiea Phellosperma Mammillaria</p> <p>Series in het ondergeslacht Cochemiea: Cochemiea, Ancistracanthae, Bartschella.</p> <p>Secties in het ondergeslacht Phellosperma: Archiebnerella (met de series Phellosperma en Zephyrantoides). Krainzia (met de series Herrerae, Longiflorae, Pectiniferae). Mamillopsiis.</p> <p>Secties in het ondergeslacht Mammillaria: Cylindricothelae, Conoidothelae, Mammillaria.</p>
<p>Series in de sectie Hydrochylus: Longiflorae, Ancistracanthae, Stylothelae, Proliferae, Lasiacanthae, Sphacelatae, Leptocladodae, Decipientes.</p> <p>Series in de sectie Subhydrochylus: Heterochlorae, Polyacanthae, Superpertextae.</p> <p>Series in de sectie Mammillaria: Leucocephalae, Macrothelae, Polyedrae.</p>	<p>Series in de sectie Cylindricothelae: Bombycinae, Lasiacanthae, Proliferae, Sphacelatae, Stylothelae.</p> <p>Series in de sectie Conoidothelae: Decipientes, Heterochlorae, Leptocladodae, Polyacanthae, Rhodanthae, Superpertextae.</p> <p>Series in de sectie Mammillaria: Leucocephalae, Mammillaria, Polyedrae.</p>

(Engels: subgenus, Duits: Untergattung). Een ondergeslacht kan weer verdeeld zijn in secties, een sectie is verdeeld in series, een serie is verdeeld in soorten (Engels: species, Duits: Art). Binnen een soort kunnen dan weer ondersoorten (Engels: subspecies, afgekort tot subsp.) en vormen (forma, afgekort tot fa.) voorkomen. De term variëteit wordt ook nog wel gebruikt en zit ergens tussen subspecies en vorm in. Het rijtje is dus als volgt: familie, geslacht, ondergeslacht, sectie, serie, soort, ondersoort en vorm. Het volgende voorbeeld maakt het duidelijk: *M. dasyacantha* is een vorm van de soort *M. laui*, welke soort behoort in de *Schiedeana*-groep van de serie *Lasiacanthae*. Deze serie valt binnen de sectie *Cylindricothelae*, welke sectie deel uitmaakt van het ondergeslacht *Mammillaria*, dat behoort bij het geslacht *Mammillaria*.

In grote lijnen zijn er redelijk wat overeenkomsten tussen beide indelingen. De verschillen worden vooral veroorzaakt doordat bepaalde plantkenmerken bij Hunt anders gewaardeerd worden dan bij Lüthy.

Het ondergeslacht *Mammilloydia* met als enige soort *M. candida* wordt door Lüthy buiten het geslacht *Mammillaria* geplaatst, omdat de zaadstructuur van *M. candida*

afwijkt van de zaadstructuur van andere *mammillaria*'s. Overigens was het voor andere botanici ook altijd al een vraag geweest of *M. candida* wel in het geslacht *Mammillaria* thuishoorde.

Het ondergeslacht *Mamilloopsis* wordt door Lüthy als een sectie in het ondergeslacht *Phellosperma* geplaatst. Dit ondergeslacht bevat verder de secties *Archibenerella* en *Krainzia* met diverse soorten die Hunt in de sectie *Hydrochylus* van het ondergeslacht *Mammillaria* heeft staan. Voorts bevat het ondergeslacht *Cochemiea* bij Lüthy de serie *Ancistracanthae*, een serie die door Hunt in het ondergeslacht *Mammillaria* (sectie *Hydrochylus*) geplaatst wordt. Het ondergeslacht *Cochemiea* is bij Lüthy derhalve veel uitgebreider dan bij Hunt, waar alleen de zogenaamde echte *cochemiea*'s in zitten. Voor het overige heeft het ondergeslacht *Mammillaria* bij Hunt en Lüthy globaal dezelfde indeling, al zijn de namen van secties en series soms wel verschillend.

Zowel bij Hunt als bij Lüthy blijft het ondergeslacht *Mammillaria* het ondergeslacht waarin verreweg de meeste soorten geplaatst zijn, bij Hunt bevat dit ondergeslacht 163 soorten, bij Lüthy 103 soorten, terwijl de overige ondergeslachten bij Hunt 12 soorten bevatten en bij Lüthy 48 soorten.

Mammillaria yaquensis (ondergeslacht Cochemiea, serie Ancistracanthae)

(wordt vervolgd)

**Vreebergen 2
9403 ES Assen
wolterbea@hetnet.nl**

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Succulentes [25 - 3, juli 2002], het Franstalige vetplantentijdschrift, brengt een tweetal nieuwe euphorbia's voor het voetlicht: *E. castillonii* en *E. razafindratsirae*, beide afkomstig van Madagaskar en beschreven door Lavranos. Gambart schrijft een uitgebreid artikel over de ontwikkelingen in de taxonomie van het genus *Lophophora*. De volgende aflevering [25 - 4, okt.2002] brengt een bijdrage over *Coryphantha pulleineana* door Sotomayor.

Het Duitstalige **K.u.a.S.** [53 - 7, juli 2002] opent met een bijdrage over *Pterocactus fischeri*, door Gilmer & Thomas. Het echtpaar van Heek bericht over hun reiservaringen in Peru, zij waren onder meer op de groeiplaatsen van *Espostoa melanostele*. Brand bericht over de succulente *Dorstenia*-soorten.

Het volgende nummer **K.u.a.S.** [53 - 8, aug. 2002] bevat een bijdrage van Hofacker over de vormenkring rond *Discocactus bahiensis*. Noack beschrijft zijn zoektocht naar *Gymnocalycium armatum*. Illert houdt zich bezig met het gebruik van *Aloe* in de farmacie. **K.u.a.S.** [53 - 9, sept. 2002] komt met de nieuwbeschrijving van *Gymnocalycium schroederianum* ssp. *boessii* door Kiesling, Marchesi & Ferrari. Lauchs stelt *Brachystelma buchananii* in woord en beeld voor. Braun & Esteves Pereira schrijven over de taxonomie van *Pilosocereus*. **K.u.a.S.** [53 - 10, okt.2002] opent met een bijdrage van Hofacker over *Harrisia jusbertyi*. Walter brengt de nieuwbeschrijving van *Eriogyne aspillagae* ssp. *maechleri*. Van Heek & Strecker waren op de vindplaats van *Micranthocereus uilianus* en maken ons deelgenoot van hun bevindingen.

Het **British Cactus & Succulent Journal** [20 - 2, juni 2002] opent met een verhaal van Machado over zijn belevenissen op

zoek naar *Copiapoa krainziana* in Chili. Quail vertelt over zijn resultaten bij de opkweek uit zaad van moeilijke cactussoorten, zoals *Aztekium*, *Ariocarpus* en *Strombocactus*. Lambie schrijft over de cultuur van wilcoxia's. Braun & Esteves brengen de nieuwbeschrijving van *Pilosocereus goianus*, zoals de naam al aangeeft afkomstig uit de Braziliaanse deelstaat Goias. Rischer & Rutow bespreken *Echinocereus scheerii* en zijn verwanten. Het volgende nummer van dit tijdschrift [B.C.& S.J. 20 - 3, sept. 2002] bevat een artikel van Russo over de cultuur van *Pachypodium brevicaulis*. Pilbeam vervolgt zijn artikel over bolvormige *rebutia*'s. Rowley is toe aan deel 4 van zijn bespreking van de succulente *peperomia*'s. Picca & Font houden zich bezig met de bescherming van de populaties van *Lobivia pugionacantha* in Argentinië. Arnold geeft aanwijzingen voor de cultuur van *Eriogyne aurata*.

Het Mexicaanse blad **Cactaceas y Succulentas mexicanas** [47 - 1, 2002] brengt een bericht van Hernandez Martinez & Sanchez Martinez, waarin een nieuwe vindplaats voor *Mammillaria mathildae* gemeld wordt. Casas bespreekt een aantal Midden-Amerikaanse zuilcactussen met hun nut en gebruik.

Halda benoemt de witbloeiende vorm van *Matucana madisoniorum* als cultivar: *M. madisoniorum* cv. 'Sarka' in **Cactaceae etc.** [11 - 1, 2001].

Halda, Chalupa & Kupcak beschrijven *Coryphantha kracikii*, een nieuwe soort uit de Mexicaanse deelstaat Durango in **Cactaceae etc.** [12 - 1, 2002].

Cactus & Co [6 - 3, 2002] met afstand het tijdschrift met de mooiste foto's, opent met een artikel over macrofotografie van de hand van Corti. Mosco & Zanovello brengen een overzicht van het geslacht

Thelocactus, met een determinatietabel op de soorten en subspecifieke taxa.

Delanoy brengt *Melocactus borhidii* in woord en beeld voor het voetlicht.

Het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal** [74 - 3, mei-juni 2002] opent met de introductie van een natuurlijke hybride *Myrtillocactus cochal* x *Bergerocactus emoryi*. Deze hybride wordt *xMyrtgerocactus lindsayi* genoemd door de auteur B. Ressler.

Hammer presenteert de nieuwe *Cheiridopsis umbrosa*, die uit Namaqualand afkomstig is. Lavranos brengt een tweetal nieuwe aloë's uit Madagaskar voor het voetlicht: *A. hoffmannii* en *A. rebmannii*. Dezelfde auteur vond de nieuwe *Senecio pavelkae*, ook uit Namaqualand afkomstig. Craib houdt zich bezig met de ecologie van de zeldzame *Ceropegia craibii* uit Natal. Het volgende nummer **C.& S.J.** [74 - 4, juli/aug. 2002] is bijna geheel gewijd aan het geslacht *Agave*. Er wordt bovendien een nieuwe soort geïntroduceerd: *Agave garciae-mendozae* Galvan & Hernandez. Een andere nieuwe soort, die in dit nummer wordt voorgesteld is *Graptopetalum marginatum* Kimnach & Moran.

Aloe [39 - 1, 2002] bevat een bijdrage over de bescherming van het Karoo-ecosysteem. Kurzweil bericht over de taxonomie, verspreiding en ecologie van het genus *Machairophyllum*. Willis en Smith schrijven over de succulente flora van de Canarische eilanden.

In **Cactaceae Systematics Initiatives 14** [okt.2002] preludeert Hunt op het verschijnen (waarschijnlijk in 2004) van *The New Cactus Lexicon*, die bedoeld is als opvolger van Backeberg's *Kakteenlexikon* en wij maar denken, dat het boek van Anderson, *The Cactus Family*, die rol had overgenomen. De rest van dit blad staat boordevol met nieuwe naamscombinaties, te veel om hier op te sommen. Geïnteresseerden kunnen dit zelf nazoeken.

International Cactus Adventures [56, okt.2002] brengt een verhandeling over de taxonomie van de melocactussen van Colombia, door Fernandez-Alonso & Xhonneux. Lodé schrijft over de succulenten van het eiland Hierro. Audissou behandelt de succulente planten van het Richtersveld.

Het Tsjechisch tijdschrift **Kaktusy** [38 - 3, 2002] brengt de nieuwbeschrijving van *Rebutia fisheriana*.

Alsterworthia International [2 - 3, nov. 2002] stelt Breuer in staat 18 (!) nieuwe nomina nuda in *Haworthia* te publiceren, allen voorzien van een foto.

Hayashi probeert het genus *Haworthia* (opnieuw) in te delen op grond van bloemenmerken, een bijdrage compleet met cladogram. Mak brengt een tweetal nieuwe cultivars voor het voetlicht: *Haworthia* 'Lady Lai Kuen' en *Gasteria carinata* v. *retusa* 'White Shark'. Tevens wordt een aantal geselecteerde hybriden afgebeeld en besproken. Vooral *Haworthia truncata* hybr. Ham 303 ziet er fascinerend uit!

Het Italiaanse **Piante Grasse** [22 - 2, april 2002] brengt een bijdrage van Sotomayor c.s. over *Coryphantha maiz-tablasensis*. Het volgende nummer [22 - 3, juli 2002] bevat deel 5 van Hochstätters overzicht van het geslacht *Yucca*. Malkmus houdt zich bezig met het genus *Greenovia* van de Canarische eilanden.

TER HERINNERING AAN GERARD UIL

Sjef Theunissen

Wie de jaargangen van Succulenta van een 25 jaar geleden doorneemt, komt daar met grote regelmaat de namen van een aantal oudgedienden tegen die Succulenta groot gemaakt hebben. De namen van Boom, van Keppel, Sterk, Buining en van Vliet tref je aan boven tal van publicaties.

Op Dirk van Vliet na zijn zij allen niet meer onder ons. Wat de meeste huidige liefhebbers niet weten is, dat onmiddellijk naast deze grootheden ook een man als Gerard Uil werkzaam was. Geboren in het begin van de vorige eeuw behaalde hij in de dertiger jaren zijn graad als landbouwkundig ingenieur in Wageningen, waarna hij naar Java vertrok om daar in de agave-venteelt te gaan werken. Tijdens de oorlog werd hij, net als zijn vrouw, geïnterneerd door de Japanners. Na de oorlog repatrieerden zij, maar in Nederland kon hij met zijn opleiding voor de tropen niet meer aan de slag. Hij volgde een omscholingsprogramma en werd binnen de kortste keren tandarts met een praktijk in Nijmegen.

Halverwege de zeventiger jaren verhuisde hij naar Bemmelen, waar hij de beschikking kreeg over een behoorlijke kas. In die tijd was hij al bevriend met de heer A. Wouters en met onze oud-voorzitter Albert Buining. Deze laatste was na zijn pensionering begonnen met het maken van studiereizen naar Zuid-Amerika en hij ontdekte tijdens deze reizen vele nieuwe soorten en variëteiten. Hij kende de heren Wouters en Uil als een hecht samenwerkend duo, dat in staat was om vrijwel elk zaadje binnen een jaar te laten bloeien: Gerard Uil was een meester in het enten op Peireskiopsis, terwijl Ad Wouters de afgeënte koppen feilloos op definitieve onderstammen wist te zetten. De samenwerking van beiden zorgde ervoor, dat er al zeer snel via het

Gerard Uil

Cliché-fonds zaden van de nieuw ontdekte planten in omloop kwamen. Zij hebben menige soort die uiterst zeldzaam was tot normale liefhebbersplanten weten te vermenigvuldigen.

Gerard Uil was geen schrijver: je kon van hem alles te weten komen wat hijzelf wist, maar niet via papier. Voor zover ik weet, is het slechts één keer iemand gelukt om

hem een artikel voor Succulenta te laten schrijven. Dat is wel jammer, want met hem is nu veel kennis over cactussen verloren gegaan. Hij was een uiterst beminnelijk en bescheiden man. Hij liet zich er nooit op voorstaan dat hij ingenieur en tandarts was: wie met hem contact wilde maken kreeg daartoe alle gelegenheid. Ook in het verenigingsleven toonde hij deze beminnelijkheid. Eind van de zeventiger jaren zat Gerard als vice-voorzitter in het hoofdbestuur en het was aan hem te danken, dat er een goede oplossing werd gevonden voor de crisis, waarin onze vereniging in 1979 terecht kwam. En dat hij ook op zijn vakgebied zijn mannetje stond mag wel blijken uit het feit, dat hij pas rond zijn tachtigste zijn werk als tandarts neerlegde.

Het is dan ook niet meer dan verdiend, dat er twee planten naar hem genoemd zijn:

In Succulenta 63(3), 55, 1984 is beschreven *Melocactus glauxianus* Brederoo & Bercht (glaux is het Griekse woord voor uil). Het veldnummer is HU 382. Thans wordt deze soort door Hunt aangemerkt als behorend onder *M. amethystinus*. In Succulenta 63(8),178,1984 is *Micranthocereus uilianus* Brederoo & Bercht (HU 439) beschreven. Onderkend wordt dat ze verwant is met *M. flaviflorus*.

Degenen die Gerard gekend hebben, hebben een warme vriend verloren. Moge het een troost voor zijn nabestaanden zijn, dat hij in de kringen waarin hij verkeerde een graag geziene gast was.

**Vierschaarstraat 23,
4751 RR Oud-Gastel.**

Micranthocereus uilianus zoals afgebeeld in Succulenta 63(8),178,1984 Foto buining

Melocactus glauxianus zoals afgebeeld in Succulenta 63(3),55,1984 Foto Buining

GELUKKEN BIJ EEN ONGELUK

M. van Thiel

Mijn planten staan het grootste deel van het jaar buiten. Agaves en aanverwante soorten van maart tot in november. In april staat álles buiten: caudiciformen, kleinia's, sansevieria's, wat cactussen, wat euphorbia's... Verder heb ik stam-succulente asclepiadaceae, altijd binnen, en winterharde agaven en cactussen, natuurlijk altijd buiten en onder een kort afdakje. Wat 's winters naar binnen gaat staat dan in een kamer met een heel groot raam op het zuiden, bijgelicht door Gro-lux lampen.

Zolang het niet dagen regent is dit een prima systeem, althans met de planten die ik heb. Regent het teveel dan gaat er een stuk landbouwplastic over de soorten die daarvoor gevoelig zijn. Alles koek en ei tot deze zomer, toen de buurkinderen een uit het nest gevallen kraai opvoedden. De ellende begon toen het beest belangstelling kreeg voor de witte etiketten in de zaaibakken. Daarna begon het pikken in de agave-zaailingen en ook verdween meer dan de helft van een half boven de grond groeiende gemberwortel. De burens geloofden eerst niet dat het hun kraai was. Tot enkele dagen later, toen een van hun eigen cactussen en enkele kalanchoe's totaal, ja finaal aan stukken gehakt waren. Ze schaften voor zichzelf en voor mij een net aan, van het soort dat over bessenstruiken gehangen wordt. Tien bij tien meter, € 3,50. Wat draden spannen, net erover, draaduiteinden een voor een losmaken en van binnen door het net heen prikken, weer vast maken, klaar. Een tent van bijna zes bij acht meter, twee meter hoog en aan één kant de zuidgevel. Op de grond stenen rondom op het net. Weg kraai.

In de herfst bleek dat net ook keurig de dorre bladeren op te vangen, die er, als het wat waait, weer vanaf geblazen worden. Ook valt een deel van de peren niet meer op de grond kapot en zo'n net is flexibel

genoeg om een kuil erin met daarin 15 peren te kunnen dragen. Maar er was een ander voordeel, groot genoeg om alleen daarom al zo'n net op te hangen: als de zon schijnt is het onder het net minimaal drie graden warmer dan erbuiten, terwijl het toch vrij grofmazig is.

Boven een open plantenbed ontstaat bij verwarming door bijv. zonnestraling een opstijgende luchtstroom convectie genaamd.

Door deze convectie wordt, net als door de wind, een groot deel van de warmte weer afgevoerd. Het gaas belemmert lucht-bewegingen, zodat er wellicht een soort broeikas effect ontstaat.

mvtpages@hetnet.nl

Het beschermende net

HELIOCEREUS SPECIOSUS

Rob Bregman

Mijn cactushobby is ooit begonnen met het bekende Verkade-album “Cactussen” door A.J. van Laren uit 1931. Eind jaren ‘60 kon je voor een prikkie dat soort boeken bij De Slegte kopen. Ik blader het nu nog wel eens door en dan zie je dat er bij de naamgeving van de planten veel is veranderd.

De mammillaria’s heetten toen *Neomammillaria* en *Parodia* heette *Hickenia*, namen die nu geen zinnig mens meer gebruikt. Maar wat het meest ouderwets aandoet is het gebruik van Nederlandse namen. Dat waren meestal letterlijke vertalingen van de Latijnse namen en daardoor konden - in onze ogen nu - potsierlijke namen ontstaan zoals “stoere egelcactus” (*Echinocactus ingens*) en “bevallige schijnegelcactus” (*Echinocereus pulchellus*). Op pag. 64 staat als tekst onder een plaatje “pracht-zonnectus”, inderdaad een letterlijke vertaling van *Heliocereus speciosus*, de plant waar dit stukje over gaat.

Veel geslachtsnamen in het Verkade-album zijn dus al lang uit de gratie geraakt maar *Heliocereus* heeft het lang volgehouden. Het geslacht is in 1909 beschreven door Britton en Rose en is pas kort geleden door de IOS als synoniem onder *Disocactus* geplaatst. Weer zo’n verzamengeslacht waarin behalve *Heliocereus* ook *Wittia*, *Nopalxochia*, *Chiapasia* en *Aporocactus* zijn opgenomen. Waarschijnlijk zullen weinig liefhebbers de etiketten van deze planten veranderd hebben, maar wellicht denken we daar over 50 jaar of zo heel anders over. Het Verkade-album geeft aan dat het waarschijnlijk zo zal gaan.

De soort *Heliocereus speciosus* (ik gebruik voor het gemak nog de oude naam) is al sinds 1803 bekend toen de plant werd

beschreven als *Cactus speciosus*. Backeberg schreef dat de plant vooral rondom Mexico City algemeen voorkomt, hangend over rotsen maar ook epifytisch (op bomen). Dat zal nu wel een stuk minder zijn gezien de enorme expansie van deze stad gedurende de laatste decennia.

Zonder bloemen is deze soort niet bepaald fraai. De planten vormen lange, dunne, 3-kantige takken die meer dan een meter lang kunnen worden. Ze zijn stevig en buigen dus maar weinig om als ze langer worden. De areolen zijn viltig en staan 3 cm van elkaar af. Per areool zijn er 5-8 korte doortjes aanwezig maar soms kunnen deze tot 1,5 cm lang worden. Tussen de ribben kunnen luchtwortels ontstaan waardoor de plant er nu niet bepaald aantrekkelijker op wordt.

Maar het gaat natuurlijk vooral om de bloemen. Die zijn werkelijk fenomenaal; zo’n 15 cm in doorsnede en vuurrood met een eigenaardige blauwe waas over de binnenkant van de bloemblaadjes. De helmraden zijn ook rood. Na kruisbestuiving wordt een eivormige, rode, bedoornde vrucht gevormd van 3-5 cm lengte.

Veel epifytische cactussen zijn al tientallen jaren nauwelijks nog soortecht te verkrijgen. Voornaamste oorzaak hiervan is het feit dat de sierplantenteelt steeds weer met nieuwe hybriden op de markt komt die dan vervolgens door stekken vermeerderd worden. *Heliocereus speciosus* is ook op

Heliocereus speciosus

Foto van de schrijver

grote schaal voor zulke kruisingen gebruikt, o.a. met *Epiphyllum ackermannii*. Ik kan het niet met zekerheid zeggen maar ik denk dat ik nog een soortecht exemplaar heb. Ik heb wel eens ergens gelezen dat je dat kunt zien aan de blauwe gloed van de bloemblaadjes en dat heeft mijn plant inderdaad. Ook pleit de manier waarop ik aan de plant ben gekomen voor een soortecht exemplaar. De plant is namelijk afkomstig van een door de kring Zaanstreek georganiseerde verkoop van de verzameling van een overleden kringlid, zo'n 20 jaar geleden. Aan de hele collectie kon je zien dat deze meneer lang geleden met cactussen en vetplanten was begonnen. En het is nu eenmaal zo dat hoe ouder planten zijn, des te kleiner de kans dat het een hybride is.

De cultuur is niet moeilijk. Het zijn eigenlijk gewoon kamerplanten die het op de vensterbank beter doen dan in een hete kas. Zelfs voor een raam op het noorden bloeit hij! Ook de potgrond kan dezelfde zijn als voor bv. de begonia's. Eventueel

wat fijngemalen stukjes piepschuim of perlite door de grond mengen om de waterafvoer te verbeteren. In de zomer 1x per week een flinke plens water geven en af en toe met normale kamerplantenvoeding wat bijmesten. De enige voorwaarde voor bloei is een koele plaats in de winter, dus bv. de slaapkamer, en af en toe een beetje water.

En als het toch een hybride blijkt te zijn (volgens Ben Zonneveld is het een kruising met een epiphyllum), feit blijft dat de plant een schitterende bloeier is!

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen
email: bregman@science.uva.nl**

EEN NARE GAST

Henk Viscaal

Wie kent het beeld niet dat hieronder is afgedrukt. Een schitterende Echeveria waaraan we een hele zomer kijkplezier hebben beleefd en dan ineens is het afgelopen en ligt er slechts een rozet van bladeren op het potje, waar eens een parmantig plantje ons zo behaagde.

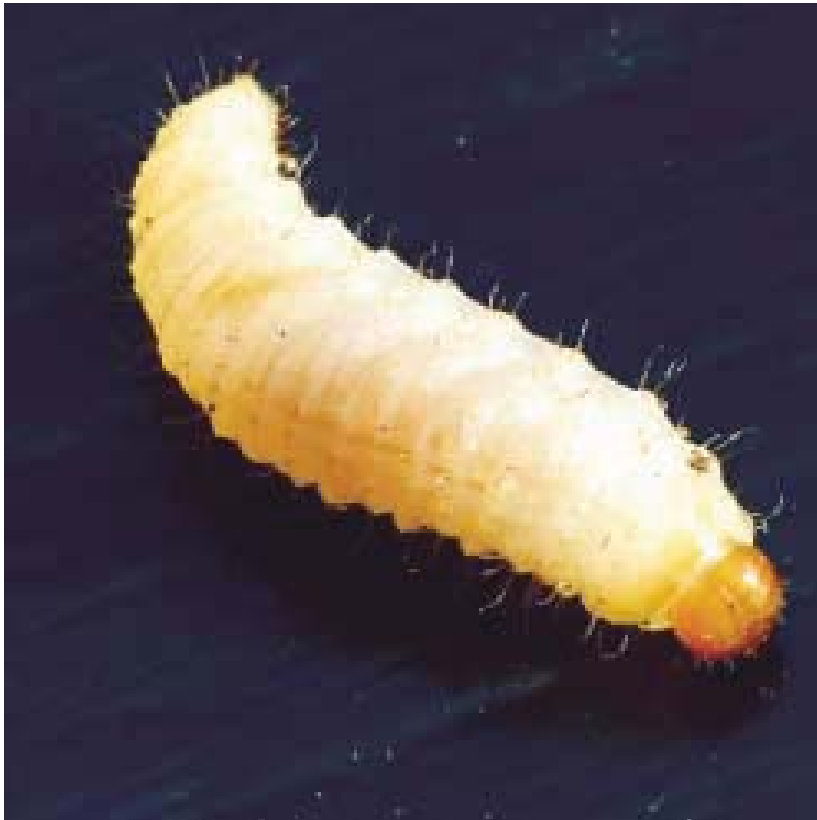
Alles wat over is van een eens zo mooie plant

Foto's van de schrijver

Uiteraard duik je dan in de literatuur en het blijkt dat Ton Pullen al in 1981 in het meinumner van Succulenta over het bovenstaande verschijnsel heeft geschreven. Echter, in 1980 schreef van Gelder al in het aprilnummer van AdRem (het tijdschrift van afdeling De Achterhoek) al over zijn nare ervaringen met zijn echeveria's. Mijn waarnemingen bij mijn eigen planten komen overeen met wat beide schrijvers in

hun artikel destijds al aangaven. Volkomen gezonde planten, die een lust voor het oog zijn, zie je binnen korte tijd achteruitgaan tot een rozet van afgevallen bladeren met in het midden een klein bruin overblijfsel van wat eens het stammetje van de betreffende plant was.

Evenals Van Gelder en Ton Pullen ga je na verloop van tijd, wanneer de zoveelste mooie echeveria het loodje legt, kijken

Hier onze boosdoener

De eindfase, hier is helaas niets meer te redden

wat er nu werkelijk aan de hand is. Bij de planten die de rozet volledig verloren hebben is weinig meer te ontdekken, maar bij de planten met wat zwaardere stammetjes ontdekte ik steeds hetzelfde verschijnsel;

n.l. op een bepaalde plaats op de stam vormde de echeveria nieuwe wortels. Vlak daaronder was de stam vaak al doorgebogen of zeer zwak en viel de kop vaak al bij de lichtste aanraking naast de pot. De stam die dan bleef staan was dan min of meer uitgehold. Na wat peuteren met een zakmes haalde ik uit de stam die nog in de pot stond een vuilwitte larve te voorschijn. Deze leek nog het meest op een made en ook in grootte kwam hij hiermee overeen.

Na een grondige inspectie bleken er aardig veel echeveria's aangetast.

In het artikel van Van Gelder werd de boosdoener de larve van de lapsnuitkever genoemd, terwijl in het artikel van Ton Pullen dit de taxuskever was en inmiddels heb ik mij laten vertellen dat dit dezelfde insecten zijn.

Het kevertje legt zijn eitjes in hetzij wortels aan de oppervlakte of in de stam van de echeveria, waarna bij het uitkomen van de eitjes de larven hun verwoestend werk kunnen gaan beginnen. Door het vreten binnen de stam worden uiteindelijk alle kanalen vernietigd die voor een sapstroom naar de bovenliggende plantendelen moeten zorgen. Uiteindelijk zal de plant hieraan bezwijken.

Bij tijdig ontdekken kunnen we het bovenste gedeelte van de plant afsnijden en hem in laten drogen om zo te proberen de plant als stek en later weer als grote plant te behouden. Helaas valt de ontdekking van dit ongenoegen meestal in het najaar, wat voor het stek-

ken van planten nu niet direct de meest gunstige tijd is.

Evenals Ton Pullen in zijn artikel stelde, zijn het bij mij ook alleen de echeveria's die hier vatbaar voor zijn. Een aangetaste plant stond in de kas naast een *Pachyphytum oviferum*, die toch qua stam een even aantrekkelijke en smakelijke plant voor deze veelvraters zou moeten zijn. Niets is minder waar, want deze planten blijven, evenals Adromischus, Kalanchoe, Graptopetalum en Sedum, ongedeerd

Ook bij mij worden regelmatig bestrijdingsmiddelen gebruikt die deze larven schijnbaar niet deren.

Graag zou ik aan mensen die ook nare ervaringen met deze larven hebben en wel over adequate middelen beschikken, willen vragen om mij en met mij velen deelgenoot te maken van de mogelijkheden om dit kwaad te bestrijden.

**Brinklaan 31,
7261 JH Ruurlo.**

E-mail: hviscaal@universal.nl

Een nimmer aflatende eetlust

PSEUDO-SUCCULENTEN ?

Ton Pullen

Misschien, beste lezer, denkt U bij het zien van bijgaande foto wel ‘wat is dat nu voor een plant ? Is dat ook een succulent? Wat apart, waar zou ik die kunnen kopen? En hoe moet ik die kweken?’ Of, wanneer U de plant eerder gezien heeft, zult U misschien denken: ‘Wat doet die plant nu in Succulenta?’

Laat ik de plant eerst maar eens aan u voorstellen. Deze plant heeft als wetenschappelijke naam *Sarcodes sanguinea*. Hij groeit in naaldbossen, in het westen van Noord-Amerika, van Oregon in het noorden tot Baja-California in het zuiden. De Engelse naam is Snow-Plant; in het Nederlands zouden we hem dus gewoon sneeuwplant mogen noemen. Nu kennen we in het Nederlands meer plantnamen met

sneeuw-, zoals sneeuwklompje, sneeuwroem en sneeuwbal, en al die namen suggereren iets sneeuwachtigs, iets wits. Dat zult u bij deze plant tevergeefs zoeken, de naam sneeuwplant heeft te maken met de waarneming dat de plant bovengronds zichtbaar wordt wanneer de sneeuw smelt. Uit eigen waarneming weet ik evenwel, dat er geruime tijd kan verstrijken tussen het smelten van de sneeuw en het

Afb. 1: De sneeuwplant, *Sarcodes sanguinea*, juist boven de grond verschijnend. Lake Armenor, California, 25 mei 1996. Foto's van de schrijver

verschijnen van de sneeuwplant. De soort komt zelfs voor op plekken waar zelden of nooit sneeuw valt. Zoals u intussen wel begrepen hebt is de sneeuwplant een nogal opvallende verschijning. De gehele plant maakt een bloedrode indruk. Hij bestaat uit een bleekroze, dikke, vlezige stengel, die voorzien is van kleine, elkaar overlappende schubachtige blaadjes. De eveneens bloedrode bloemen zijn min of meer klokvormig, 1,3 - 2 cm lang, met 5 lobben. De plant perst zich als het ware uit de grond omhoog, daarbij het altijd op de bosbodem aanwezige strooisel (dennennaalden en ander halfverteerd materiaal) omhoog en opzij duwend. Hij kan een hoogte bereiken van 20 - 60 cm, zelf heb ik er nooit een hoger dan 20 - 25 cm gezien.

Nu vraagt u zich wellicht af waarom ik deze plant in Succulenta aan u voorstel. Wel, de aanleiding tot dit verhaal was een artikel in het Amerikaanse Cactus & Succulent Journal [73 - 3, 2001] waarin Jon P. Rebman een lang en interessant artikel schrijft over de verscheidenheid aan succulenten in Baja-California. In dat artikel wordt onder meer onderscheid gemaakt tussen stamsucculenten en bladsucculenten. Tot zover duidelijk.

In een laatste paragraaf spreekt Rebman over pseudo-succulenten. Dit is een term, die ik tot dan niet eerder gezien of gehoord had. Wat zijn pseudo-succulenten? Rebman geeft het volgende antwoord: "Er zijn verschillende planten, die bijna als succulent beschouwd zouden kunnen worden vanwege hun vlezige delen, maar niet als zodanig geïnclassificeerd zijn". Dat roept de vraag op, welke planten dan wel als succulent geïnclassificeerd zijn, immers 'succulent' is geen taxonomische term, maar geeft een hoedanigheid aan. In het algemeen wordt een plant als succulent beschouwd, wanneer er in een of meer organen van de plant watersparend weefsel aanwezig is. Wanneer je vroeger als beginnend liefhebber aan een gevorderde vroeg wat nu eigenlijk wel en wat geen succulent was, kreeg je soms het (flauwe) antwoord: "Als de plant in Jacobsen staat

is het een succulent, anders niet". (Jacobsen staat hier voor het driedelige boekwerk 'A Handbook of Succulents Plants', door Hermann Jacobsen, 1960). Gelukkig gelden sedert Jacobsen andere criteria; vele 'nieuwe' succulenten en vooral planten met verdikte knollen of stengeldelen (caudexplanten) bevolken sindsdien onze succulentenkasjes. Maar nog steeds kan men zich afvragen waarom *Beta vulgaris* (de suikerbiet) geen succulent is en *Euphorbia bupleurifolia* wel. Intussen hebben we ook de term 'halfsucculent' al in onze hobby geïntroduceerd. Ook dat is een bij mijn weten nooit goed gedefinieerde term, in de praktijk hanteren we hem wel en hebben er ook wel iets bij voor ogen. En dan nu de pseudo-succulenten. Op zijn best kan ik mij er iets bij voorstellen wat lijkt op een succulent, maar het niet is.

Ik zou het aardig vinden, wanneer de lezers van Succulenta ook eens over deze terminologie zouden willen denken en natuurlijk hun mening geven in ons maandblad.

Om het verhaal rond te maken kom ik nog even terug op de pseudo-succulenten van Rebman. Hij geeft een aantal voorbeelden van planten uit verschillende plantenfamilies, die hij als pseudo-succulent beschouwd. Behalve de sneeuwplant, waarmee ik dit stukje begon, noemt hij ook *Pholisma sonora* (*Lennoaceae*), Bremraap (*Orobancha* sp., *Orobanchaceae*), een geslacht waarvan ook in Europa diverse soorten inheems zijn en *Phoradendron*, een maretak-achtige plant uit de Vogellijmfamilie (*Loranthaceae*). Veel van deze planten hebben gemeen, dat zij geen bladgroen bezitten, hetgeen betekent dat zij geen fotosynthese kunnen plegen en dus geen organische stoffen kunnen opbouwen (dit geldt niet voor *Phoradendron*, dit is een halfparasiet). Om toch aan organische stoffen te komen kan zo'n plant als parasiet door het leven gaan, waarbij hij met zuigwortels binnendringt in de bastvaten van een (soms zeer specifieke) gastheer. Een andere mogelijkheid is saprofytisme.

Een saprofyt leeft van dood organisch materiaal, zoals een zwam op een dode boomstronk. Hoewel Rebman opmerkt, dat onze sneeuwplant een parasiet is (hij vermeldt geen gastheersoort) spreken andere auteurs dat tegen. Het zou hier om een saprofyt gaan.

Rebman vermeldt nog, dat de sneeuwplant tot de Heidefamilie (*Ericaceae*) behoort, andere auteurs houden het bij de Wintergroenfamilie (*Pyrolaceae*).

Na bovenstaande zal het u wel duidelijk geworden zijn, dat wij de sneeuwplant niet in ons kasje of in onze rotstui kunnen kweken. Eigenlijk wel jammer, want het blijft een schitterend plantje!

Literatuur:

- Niehaus, Th.F. et al. [1984]: A Field Guide to Southwestern and Texas Wildflowers. Boston.
Rebman, J.P.- [2001]: Succulent diversity in Lower California, Mexico. C.& S.J.(U.S.) 73 (3):131.
Spellenberg, R.- [1994]: Field Guide to North American Wildflowers, Western Region. National Audubon Society. New York.

Rinkslag 19,

7711 MX Nieuwleusen.

E-mail: tonpullen@wanadoo.nl

Afb. 2: Sarcodes sanguinea, Yosemite N.P., 3 juni 1996

ZOEKEN?

Henk Viscaal

U kent dat vast en zeker ook wel. Tijdens een reisje, of op vakantie, neemt u een foto van een mooie plant. Thuisgekomen wilt u een naam bij de betreffende plant zoeken. Daar begint dan vaak de narigheid, want geen enkel boek geeft een exacte afbeelding van de plant die u zo fijn gefotografeerd heeft.

Zoals u waarschijnlijk reeds gemerkt zult hebben staat onder geen van beide foto's een onderschrift. Dit is geen kwestie van niet willen, maar meer van niet durven. Vooral wanneer je wel wat aloë's in de verzameling hebt staan, maar geen expert bent op dit gebied ben je aangewezen op de ter beschikking staande literatuur. Nu durf ik rustig te beweren dat ik een redelijk gevulde boekenkast heb, maar daar begint de twijfel met recht volop, want tijdens het fotograferen heb ik alleen maar een mooi plaatje willen maken en heb ik er beslist

niet aan gedacht om de plant ook nog te gaan determineren, laat staan de afmetingen van bloem en bladeren te meten.

Om te beginnen: de plant is gefotografeerd in het "Parc Ecologico" op Tenerife. Ze stond op een ietwat beschutte plek en werd regelmatig van vocht voorzien, dit is dan ook duidelijk aan de malse en sappige rozetten te zien. De bloei is ook overdadig.

In geen enkel boek staat de plant precies afgebeeld zoals ik hem heb gefotografeerd, dus mijn werkblad lag al snel vol met alle literatuur die ik heb over het geslacht *Aloe*.

Zelf heb ik gedurende de vakantie aldaar de plant uitgescholden voor *Aloe arborescens*, kijk je echter naar de afbeeldingen in de diverse boeken, dan mis je de extreme gele kleur die op de beide foto's wel te zien is. Verder gezocht dus maar weer.

Na het boek van Reynolds flink doorgespit te hebben, werd mij duidelijk dat we het hier met een kruising te doen hebben.

Bij Barbara Jeppe kwam de bloem nog het meest overeen met die van *Aloe thraskii*, of *Aloe africana* alhoewel beiden niet spruitten en *Aloe arborescens* beslist niet op de plant op de foto leek met als enige overeenkomst dat deze óók meer koppen had.

Verder maar weer en in het boek bij Braam (niet Ben Erik) van Wyk gekeken. Hier was het *Aloe mutabilis* waarvan de afbeelding het meest op mijn foto's leek, maar het net niet was.

De twijfel begon al aardig toe te slaan, want hoe moest ik nu aan een goed gelijkende afbeelding komen om met enige zekerheid te kunnen zeggen dat de planten op de foto die en die plant zouden moeten zijn.

Ook Sajeve, in zijn Illustrated dictionary, gaf geen enkele foto die er in de verste verte maar op leek.

Het volgende boek dan maar weer. Van Wyk en nu Ben Erik. Via de index gezocht naar de pagina's waar de bovengenoemde planten beschreven en afgebeeld stonden en ook hier weer de teleurstelling van allerlei afbeeldingen van planten die het net niet, of helemaal niet waren.

Toch nog even het boek doorbladeren en opeens begon het hart toch wat sneller te kloppen toen ik op pagina 19 keek. Daar stond hij, de plant die ik al in diverse boeken had gezocht. De kleur van de bloemen kwam overeen. De plant had ook een aantal uitlopers. Maar vooral de grote hoeveelheid bloemen op de plant was voor

mij een reden om te zeggen; dat is hij.

De plant is een kruising van *Aloe thraskii* x *Aloe ferox*.

Misschien is er onder u wel iemand die zegt: "Dat klopt helemaal niet, want het is die en die plant." Een teleurstelling zal dat echter niet worden, want ik heb heerlijk een paar uurtjes in de boeken doorgebracht.

Literatuur:

- Jeppe, B. (1974) South African Aloes. Kaapstad: Purnell.
- Reynolds G.W. (1982) The Aloes of South Africa. Rotterdam: Balkema.
- Wyk B. van (1997) Field Guide to the Wild Flowers of the Highveld. Kaapstad: Struik.
- Wyk B.E. van (1996) Guide to the Aloes of South Africa. Pretoria: Briza Publications.

BOEKBESPREKING:

GIDS VOOR DE VERZORGING VAN CACTUSSEN EN VETPLANTEN

door Ton Pullen. 2002. 64 pagina's. Uitgegeven door Succulenta.
Prijs € 5,- plus verzendkosten.

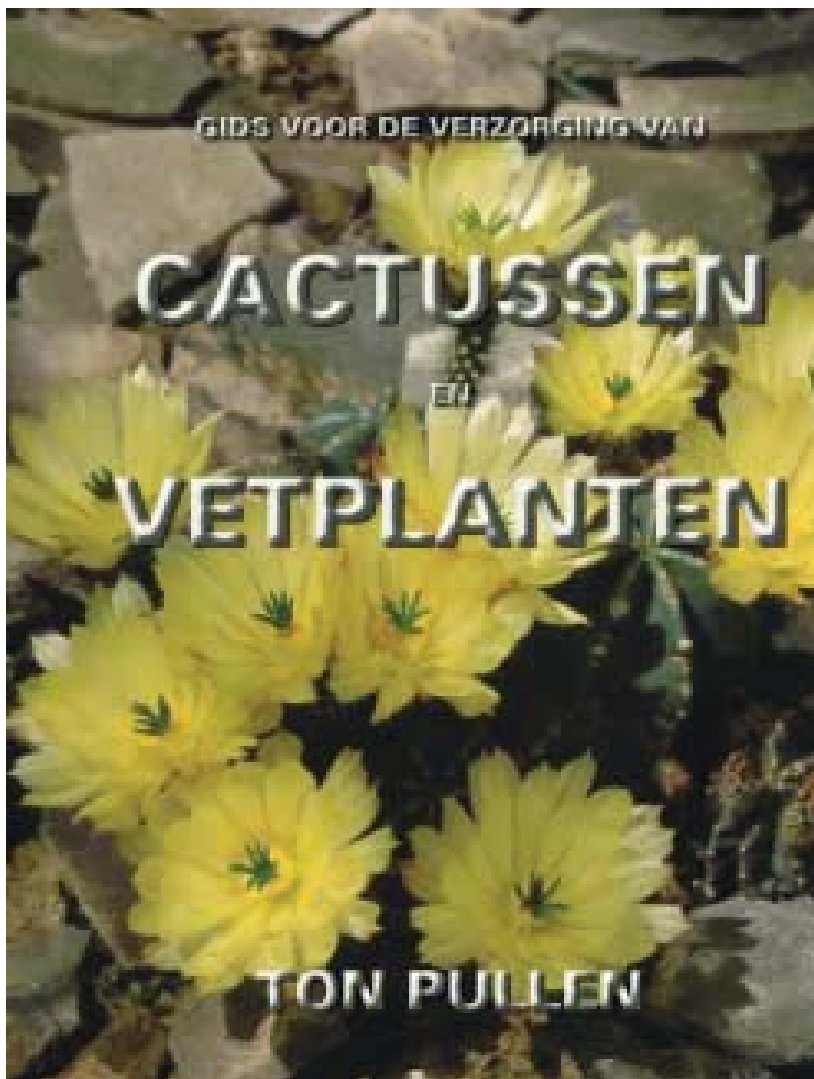
Met de regelmaat van de klok worden in ons blad nieuw uitgekomen boeken besproken. Onlangs verscheen, uitgegeven door Succulenta, het boek "Gids voor de verzorging van cactussen en andere vetplanten" door Ton Pullen.

Het betreft hier een tweede en geheel herziene druk.

In het boek wordt een groot aantal onderwerpen behandeld, die allen, in de ruimste zin, betrekking hebben op de hobby. Niet alleen de leek, maar ook de gevorderde liefhebber, vindt in dit boek onderwerpen die hem/haar zullen aanspreken.

Ondanks de beperkte omvang van het boek is de auteur er toch in geslaagd om in korte, heldere betogen alle facetten van de hobby te belichten. Dit getuigt dan ook van een uitstekend op de hoogte zijn met alles wat op de hobby van toepassing is, anders zou het beslist niet lukken om dit alles zo kort en kernachtig te beschrijven.

Nieuw in het boek is het gebruik van de

computer binnen de hobby, terwijl er ook aandacht is besteed aan de fotografie van de ons zo geliefde planten.

Veel baat zal de liefhebber hebben bij de hoofdstukken over ziekten en plagen, terwijl de verzorging van maand tot maand voor veel liefhebbers zeer welkom zal zijn, alhoewel er op regels altijd uitzonderingen blijven.

Naast de duidelijke tekst is het boek ook rijkelijk geïllustreerd.

Een uitgebreide literatuurlijst, met uitsluitend Nederlandstalige boeken, maakt dit boek wel zeer compleet.

Het is voor € 5,- te bestellen bij de ledenadministrateur van Succulenta.

Henk Viscaal

SUMMARY

Rob Bregman

The first 2003 issue of "Succulenta" is opened by editor Henk Viscaal.

This editorial is followed, as usual, by the column for youngsters written by Johanna Smit-Reesink. This time the subject is *Rhipsalis horrida*.

Bertus Spee shows us another four flowering succulents in his collection. *Parodia (Notocactus) mammulosa*, *Echinocereus rigidissimus* var. *rubrispinus*, *Ferocactus chrysacanthus* and *Pelecyphora strobiliformis* are briefly discussed and depicted.

In part 12 of the continuous series on the genus *Haworthia*, Ingo Breuer is dealing with *H. pubescens*.

Peter Knippels presents an article about *Ornithogalum* and *Albuca*, two genera from the lily family, containing several species which are attractive to succulent plant collectors.

Albert Pilot studied the development from bud to flower in the Easter cactus, *Hatiora gaertneri*. He goes somewhat deeper into how these plants are commercially produced.

After a short break, the series on the genus *Yucca* by Fritz Hochstätter is continued with the species native to Mexico. The first species to be discussed is *Y. rigida*.

In this edition of "Succulenta", a series of articles on the genus *Mammillaria* by Wolter ten Hove is started. The author describes the morphology, cultivation and systematics of this popular genus. He lists and compares the infrageneric taxa in the systems of Hunt and Lüthy.

A review of other journals on succulent plants is given by Ton Pullen.

Sjef Theunissen brings a necrology of Gerard Uil, a Dutch cactus connoisseur and grafting specialist, who passed away a few months ago.

The plants in the garden of M. van Thiel were troubled by crows, so he placed a net over them which appeared to provide other unexpected benefits.

Rob Bregman is dealing with *Heliocereus speciosus*. It remains uncertain whether the plant in question is a hybrid or not.

Henk Viscaal reports damage of echeverias caused by beetle caterpillars. He is surprised to have noticed that these larvae seem to attack echeverias only, not related genera.

Ton Pullen explains the term "pseudosucculents". As an example, he discusses the saprophyte *Sarcodes sanguinea* (*Ericaceae*).

A third contribution by Henk Viscaal is about an unknown *Aloe* species that he came across in a garden on Tenerife.

The same author closes this "Succulenta" with the review of a book by Ton Pullen. This handbook on general aspects about the cultivation of succulents has recently been improved and re-edited.

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; adress changes to:

D.H. Roozegaarde,
 Banninkstraat 5,
 7255 AT Hengelo (Gld).
 Tel: +31 (0)575 465270
 E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
 E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

©Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit-Reesink,
 Prins Willem Alexanderlaan 104,
 6721 AE Bennekom.
 E-mail: smitnre@worldonline.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofredacteur)
 E-mail: hviscaal@universal.nl
 C.A.L. Bercht
 E-mail: bercht@nzo.nl
 R. Bregman
 E-mail: bregman@science.uva.nl
 J.J. de Morree
 E-mail: Morree@wanadoo.nl
 A.B. Pullen
 E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
 B.J.M. Zonneveld; E-mail:
 Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Yucca queretaroensis, fh 03335,
 Bucareli, Mexico

Foto: F. Hochstätter.

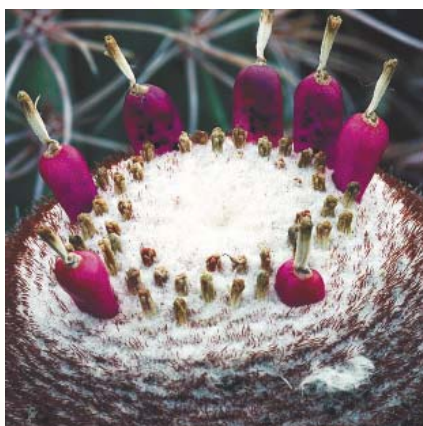
Henk Viscaal	Goede voornemens	2
Johanna Smit-Reesink	Jong geleerd	
Bertus Spee	Rhipsalis horrida	3
Ingo Breuer	Voor het voetlicht (7)	4
Peter Knippels	Mooie en interessante haworthia's voor de verzamelaar (12).	6
Albert Pilot	Ornithogalum en Albuca.	7
Fritz Hochstätter	Van knop tot kelk (19) Hatiora gaertneri	13
Wolter ten Hoeve	Het geslacht Yucca (Agavaceae) Deel 12 Yucca's in Mexico I.	19
Ton Pullen	Mammillaria (I)	23
Sjef Theunissen	Succulentennieuwtjes	31
M. van Thiel	Ter herinnering aan Gerard Uil.	33
Rob Bregman	Gelukken bij een ongeluk	35
Henk Viscaal	Heliocereus speciosus.	36
Ton Pullen	Een nare gast	38
Henk Viscaal	Pseudo Succulenten?.	41
Henk Viscaal	Zoeken?.	44
Henk Viscaal	Boekbespreking.	46
Rob Bregman	Summary.	47

SucculentA

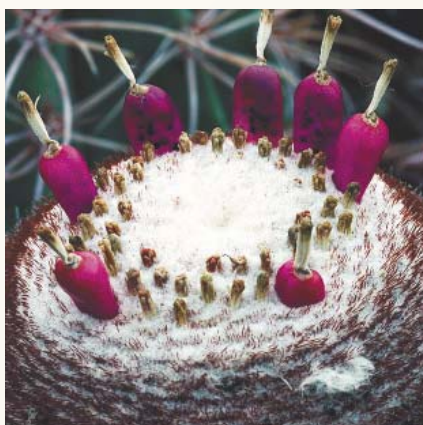
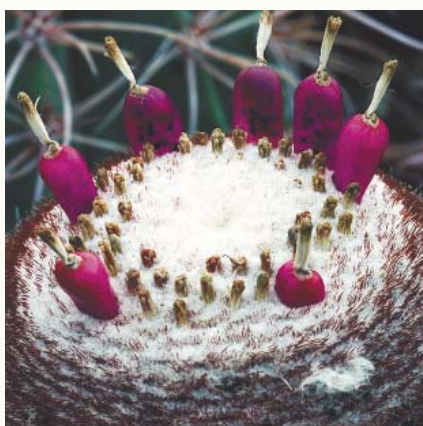
NEDERLANDS BELGISCHE VERENIGING VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

februari 2003

IN DIT NUMMER:

Adressen	2
Van de bestuurstafel	3
Even voorstellen	4
Evenementen	5
Van de afdelingen	6
Instellingen	8
Vraag en aanbod	9
Lezers schrijven : Over de balk	10
Nieuwe leden	11
Verslag ledenvergadering 26-10-02	12
Cadeaubon	15
Advertenties	16

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de 1^e van de de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

B.G. van der Elst, Bonnefantien 13,
2907 NA Capelle a/d IJssel.
Tel. 010 4513176

Secretaris:

J. H. Bruseker, Wilhelminalaan 15,
7204 AB Zutphen. Tel. 0575 518406
E-mail: jh.bruseker@12move.nl

2^e Secretaris:

G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH IJpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Pr & Promotie:

C.B. Grimmelhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

Bestuurslid:

E.J.W. Smienk, P. Koomansstraat 57,
4822 WC Breda. Tel. 076 5419124
E-mail: ejsmienk@concepts.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij
de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 24,-
Ned./België jeugdleden	€ 12,-
Europa	€ 30,-
Buiten Europa	€ 35,-

Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-.

Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor
de verzorging van cactussen en vetplanten"
door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:

Nederland: 680596 bij de Postbank.

België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro

Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Aachen, BLZ 390.10200

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor
de infomap zenden naar:

J.H. Bruseker, Wilhelminalaan 15,
7204 AB Zutphen. Tel. 0575 518406
E-mail: jh.bruseker@12move.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Tarieven

1/16	pag.	€ 16.00
1/8	pag.	€ 29.50
1/4	pag.	€ 45.50
1/2	pag.	€ 72.50
1/1	pag.	€ 125.00

VAN DE BESTUURSTAFEL

VERANDERINGEN

Sinds het ontstaan van onze planeet is deze continu aan veranderingen onderhevig. Velen willen alles het liefst bij het bestaande houden. Helaas is er een programmeerfoutje ontstaan bij de conceptie van de Homo sapiens wellicht zo'n 40 eeuwen terug. Wat behelst nu dat foutje. Een korte doch niet uitputtende lijst van zaken: algemeen gesteld we willen altijd meer: meer ruimte, meer macht, meer aanzien, meer nieuwe dingen, meer praten, meer communiceren (is niet hetzelfde als praten), meer onze wil opleggen, meer informatie, meer nieuws, meer vrijheid, meer individualiteit, meer schreeuwen,... . Samengevat: meer, meer en nog eens meer. De tegenkant van dit alles is dat we door het als maar meer willen in vele gevallen er op achteruit gaan. De wereldbevolking als meer-mens heeft het inmiddels dik voor elkaar. Weet u het nog: we eten de wereld leeg, we zien door het verdwijnen van de bomen het bos ook al niet meer, in Tokio moet je zuurstof kopen, het ozongat heeft meer te maken met oh zon wat schijn je fel, het ijzer wat vroeger onder de oppervlaktelaag in de aardkern verborgen was, rijdt inmiddels op vier wielen op de oppervlakte als heilige koe.

Samengevat kun je stellen dat méér uitdraait op minder

Betrekken we onze stelling op de Vereniging Succulenta dan is het meer willen effect duidelijk waarneembaar. De leden willen dat het bestuur meer doet wat bevolen wordt, meer evenementen, meer foto's in ons vakblad Succulenta, meer waar voor je geld, meer stampij, meer schreeuwen en meer informatie. Zoals we zien wijken zelfs de Succulentofielen niet af van de gestandaardiseerde Homo sapiens.

Eigenlijk willen we meer maar willen eigenlijk niets veranderen en dat is een

andere programmeerfout waar de Jaar 2000 problemen bij verbleken.

In de aanhef staat het woord veranderingen. Meer willen impliceert helaas veranderingen. En dat wilde ik u eigenlijk vertellen. We gaan wat veranderen: het blad Succulenta en Succulenta Verenigingsnieuws worden geïntegreerd tot het Verenigingsblad Succulenta bestaande uit het vakblad gedeelte en het verenigingsnieuws gedeelte. Deze editie bestaat uit slechts één tijdschrift. Tja zullen de oudere leden zeggen dat hadden we vroeger ook. De tijd van de gele pagina's. Niet helemaal waar. Zoals u nu reeds kunt constateren bevat het verenigingsnieuws gedeelte wat gele kleurnuances in een eigentijdse verpakking.

Maar als u de verdere inhoud bekijkt ziet u nieuwe zaken en uiteraard ook vertrouwde zaken. Kijkt u nog beter dan zult u ook bemerken dat een rubriek is verdwenen. Om bij het laatste te beginnen: de rubriek afdelingsactiviteiten inclusief de activiteitenkalender van de zusterverenigingen.

Dat wil niet zeggen dat bijvoorbeeld de afdelingen geen activiteiten meer uitvoeren, maar dat we na uitvoerig overleg met velen in de vereniging tot de conclusie zijn gekomen dat het Verenigingsnieuws niet meer en minder verworden is tot een agenda van Afdelingsnieuws, nieuws dat eigenlijk alleen belangrijk is voor de betrokken afdelingsleden en zeker niet voor leden die niet betrokken zijn bij de afdeling. Eigenlijk weten we niet wat er leeft in de afdelingen behalve bijvoorbeeld dat de afdeling met vakantie is en dat er een tuinbezoek is gepland en dat de afdeling met veel moeite een spreker heeft gevonden. Immers we praten over de afdelingsagenda en niet over wat er leeft in de afdeling. En dat zijn zaken die belangrijk zijn ook voor anderen. We willen toch van elkaar leren.

Nieuwe rubrieken zijn: Nieuws van de afdelingen (geen agenda), Bestuur, Evenementen, Instellingen, Voor u gezien, Vraag en antwoord, Ingezonden stukken, Nieuwtjes en Adressen van afdelingsvoorzitters, -secretariaten, plaats en tijd bijeenkomst van de afdeling (2x per jaar). Voorts is de intentie het verenigingsnieuws "meer" kleur te geven (inhoudelijk en qua lay-out).

Ook wordt gestreefd naar **meer** en nieuwe advertenties op te nemen in kleur. Daarnaast zullen we de Instellingen **meer** promoten: boeken, bibliotheek, diatheek, verenigingsartikelen, plantencentrale, evenementen, Webpagina's en nieuwsgroep.

In deze uitgave van het verenigingsblad Succulenta nieuwe stijl zal nog niet alles direct zichtbaar zijn. We willen meer, maar alles

duurt even langer. Dat komt doordat meer bestuursleden en instellingsbeheerders meer tijd moeten vrij maken. En soms moeten we nog wat meer nadenken bij het realiseren van onze ideeën.

Samengevat is de grote wens een verenigingsblad Succulenta samen te stellen wat meer het karakter heeft voor de leden en door de leden. Eigenlijk hét communicatie middel tussen de Succulentofielen.

Dilemma: waarom dan toch meer bij Succulenta? De reden is eenvoudig omdat niet meer uiteindelijk minder wordt en dat willen we ook niet.

U allen meer leesplezier toegewenst. Positieve opbouwende opmerkingen zijn uiteraard meer dan welkom.

Rob van der Elst

EVEN VOORSTELLEN

Mag ik mij even voorstellen, ik ben Casper Mazurel en op de afgelopen ledenvergadering gekozen tot 2e secretaris van Succulenta. Behalve thuis op het terrein van Succulenten ben ik beroepshalve ook een groenman, namelijk hovenier. In het verleden heb ik geruime tijd gewerkt bij de Hortus botanicus aan de Plantage Middenlaan te Amsterdam. Stukjes schrijven doe ik graag (Haworthia, reisverslagen etc.)

O.a. in verband met familiebezoek ben ik een regelmatig bezoeker van Zuid-Afrika en dan met name de regio rond Kaapstad. Wetenschapper en succulentenspecialist/taxonoom (Haworthia) Bruce Bayer mag ik alhier tot mijn kennissen/vriendenkring rekenen. Andere hobby's van mij zijn sportduiken en aquarium houden. De biologie heeft mijn speciale interesse waaronder in het bijzonder de evolutiebiologie. Zoals u uit mijn interesses kunt opmaken ben ik erg betrokken met de natuur en het raakt mij zeer dat we in een tijd leven waarin zeer grote aantallen

van de mens (ook vele succulenten). Ik wil mij samen met de andere bestuurleden sterk maken voor natuurbescherming en vernieuwing binnen deze vereniging wat noodzakelijk is gezien het dalende ledental maar ook bijdragen tot meer kennis en liefde voor vetplanten en cactussen. Verder is het opkrikken van het verenigingsnieuws een belangrijk item (dit heb ik overigens niet zelf verzonnen maar dit komt van het bestuur en de afdeling promotie). Een vraag en antwoord rubriek hoort hier minimaal bij en meer rubrieken zullen dan vanzelf wel volgen. Verder dient het verenigingsnieuws een volwaardige plaats in het blad te krijgen; niet los maar ingebonden, zodat het ook niet meer zoek kan raken. Bij deze wil ik u dan ook oproepen vragen te stellen over kwesties waar u mee zit betreffende onze hobby. Wilt U dit kenbaar maken d.m.v. brief of email. Succulenta is immers een blad van en door de leden!

Casper Mazurel

EVENEMENTEN 2003

13 april

Een jubileumbeurs ter ere van het 70 jarig bestaan van Succulenta Zaanstreek-Waterland. In dit jubileumjaar zijn we er in geslaagd een aantal grote hobbykwekers uit te nodigen die een ruim assortiment planten aanbieden. We hebben al jaren een gezellige beurs waar ook andere artikelen, zoals grond en mest, worden aangeboden. Ook hebben we prachtige planten uit een 50 jaar oude verzameling. Dit jaar gaan we in ons eigen clubgebouw rotsplanten verkopen.

De beurs wordt gehouden in ons gebouw "De Springplank" en school "De Brug", beide aan de Saerendamstraat in Assendelft.

De beurs is geopend van 10:00 tot 16:00 uur en de toegang is gratis.

De route wordt met pijlen aangegeven.

3 mei

Voorjaarsvergadering Succulenta georganiseerd door de afdeling Fryslan t.g.v. het 25-jarig bestaan van de afdeling.

4 mei

Tweede cactusbeurs van Oss. Omdat de eerste beurs in Oss een groot succes was is besloten om er in 2003 opnieuw een te organiseren. De verkoopruimte is beperkt tot 40 m2 en de standhouders van vorig jaar krijgen de voorkeur. Ter ondersteuning van de adertentiekosten zal een kleine bijdrage voor de standplaats worden gevraagd.

De beurs zal worden gehouden in het wijkcentrum Ussen aan de Looveltlaan 25 in Oss van 11:00 tot 16:00 uur.

De toegang is gratis.

Inlichtingen bij Andre van Zuijlen, tel. 0412 - 630733

10 en 11 mei

De afdeling Haarlem en omstreken organiseert haar beurs in het weekend van 10 en 11 mei 2003 in en om de kassen van de stadskweektuin Kleverlaan 9 in Haarlem. Openingstijden van 11:00 tot 16:00 uur. De toegang is gratis.

Voor deelname aan de beurs graag even bellen 023 - 5262624 of e-mailen naar succulenta.haarlem@planet.nl of een briefje naar ondergetekende. De kosten zijn € 4,50 per tafel van 2 meter of € 2,50 per meter per dag. De deelnemers kunnen om 08:30 uur door het hek aan de ter Spijweg, zijkant van de Kweektuin naar de kassen.

Tevens is er op die dagen weer een informatieve plantenverkoop van de afdeling Natuur en Milieu van de Gemeente Haarlem. Voor bijzonderheden zie onze website www.succulenta.haarlemweb.nl

10 en 11 mei

Eveneens op 10 en 11 mei is de beurs van de afdeling Groningen e.o. in de Hortus in Haren.

17 mei

De Goudse Cactusbeurs 2003

25 mei

Cactusbeurs in Nijmegen

29 mei

Grote tentoonstelling en beurs op donderdag 29 mei (Hemelvaartsdag) in en om het E.N.O.-gebouw aan de Woerdseweg te Groenlo. Openingstijden van 10:00 tot 17:00 uur. De toegang is gratis.

Tafelhuur € 3 per meter.

Bankrekening 356715841 t.n.v.

Cactusvereniging Achterhoek van de Rabobank te Eibergen.

Opgave vóór 8 mei 2003.

Info: Mevr. A. Heijnen, tel. 0543-564214

VAN DE AFDELINGEN

Nieuwe opzet Verenigingsnieuws

Bij de burens is het gras altijd groener. Binnen Succulenta is buiten de eigen afdeling niemand bekend met de gang van zaken bij de andere afdelingen. Om hierin verandering te brengen leek het me leuk als iedere afdeling iets van zich laat horen in de vorm van een kort verslag van een verenigingsavond en wat er zoal aan activiteiten ontplooid worden.

Afdeling Haarlem

De maandelijkse bijeenkomst is op de derde dinsdag van de maand om 20.00 uur in de kantine van de stadskwekerij van de Gemeente Haarlem aan de Kleverlaan. In het hek zit een deur, die van buiten niet zomaar opengemaakt kan worden; je moet je hand door de spijlen steken dan kun je de kruk aan de binnenkant naar beneden doen en de deur open maken. Als we aankomen zijn er al verschillende mensen van de club aanwezig waaronder Gerard Koerhuis en zijn vrouw. We drinken eerst een kopje koffie of wat fris. Als iedereen aanwezig is (meestal 15 à 20 personen) steekt Gerard van wal met de mededelingen en tot slot de vraag: wat gaan we volgend jaar doen op onze verenigingsavonden? (Even terzijde, wat voor activiteiten zijn er zoal bij afdeling Haarlem? Afgelopen jaar hadden we een lezing van Martien Senders over Haworthia, een Mexicaanse avond met hapjes, drankjes en muziek, een bingo-avond, een avond met dia's verzorgd door Gerard over de geschiedenis van de stadskwekerij met aanvullend planten herkennen. Afgelopen decemberbijeenkomst hadden we een leuke leerzame quiz, geheel bedacht en gemaakt door Gerard Koerhuis. Maar ik dwaal wat af. We waren op de afdelingsbijeenkomst. Als de mededelingen zijn gedaan wordt er weer druk gepraat (dit gebeurt ook wel eens tijdens de mededelingen). Hierna begint Henk Verkouw met zijn dia's over Zuid-Afrika en Namibië. Een lezing om van te smullen, niet alleen de planten komen aan

bod, maar ook olifanten leeuwen en vele andere dieren passeren de revue, wat een heel mooi beeld geeft van de natuur als geheel in het gebied. In de pauze drinken we een fris of een biertje en ondertussen de verloting. Vanavond maar eens niet in de pauze even naar de kas op de kwekerij. Hier staan vele prachtige grote cactussen en vetplanten in een vollegrondstablet, alsmede een kas met kuipplanten waar bijna altijd bloemen te bewonderen zijn. (Er heerst in deze kas een plaag van wandelende takken en er moet – met klem - voor gewaarschuwd worden niet alleen deze kas 's avonds in te gaan, we zijn zo al eens diverse leden kwijtgeraakt). Om half elf is het alweer voorbij. Marga heeft de afwas weer gedaan (als er weer eens iemand voorgedragen moet worden als lid van verdienste dan is het Marga wel) en wij zetten alle tafels en stoelen weer op hun plaats. Toch even op reis geweest al was het maar voor even.

Casper Mazurel

Afdeling Gorinchem-'s Hertogenbosch

Op 19 februari is het weer zover. Voor de elfde keer zal onze afdeling deelnemen aan Tuinidee. Deze grootste tuinbeurs van Nederland vindt elk jaar plaats in de Brabanthallen in 's Hertogenbosch. Dit jaar, Tuinidee 2003, is het thema "De Wondertuin". Met een verwacht aantal van 80.000 bezoekers weer een uitgelezen gelegenheid om onze hobby aan een groot publiek te presenteren. Tuinidee betekent voor onze afdeling elk jaar weer topdrukte. De voorbereidingen beginnen al in december, wanneer de Beurscommissie begint met de organisatie. De belangrijkste zaken die geregeld moeten worden zijn opbouw en afbreken van de stand, aanvoer van planten voor de tentoonstelling en planten voor de verkoop. Verder moet de bemanning van de stand worden geregeld, want met vijf dagen beurs

hebben we meer aanbod). De planten voor de verkoop zijn allemaal afkomstig van eigen leden en een redelijk deel van de opbrengst komt ten goede van onze afdelingskas. Dit is al jaren onze voornaamste bron van inkomsten. Op de laatste avond voor de beurs worden dan de planten aangevoerd en wordt

heb je aardig wat mensen nodig om iedereen naar behoren te kunnen helpen.

Al dagen van te voren begint een aantal mensen met het opbouwen van de stand. Sinds enige jaren krijgen we een dubbele stand en sinds vorig jaar ook een wat prominenter plekje op de beurs. Dit dankzij onze goed uitziende tentoonstelling, die veel bekijks trekt.

Ook wordt in de dagen vóór de beurs thuis vast begonnen met het klaarzetten van de showplanten (vooral afkomstig van twee leden) en van de verkoopplanten (hiervoor

de tentoonstelling opgebouwd. Alles bij elkaar zijn dit honderden planten en het kost dan ook menig zweetdruppeltje om alles op zijn plaats te krijgen. Maar de vele belangstelling en vooral overwegend positieve reacties tijdens de beurs maken alles goed.

Op woensdagmorgen zijn we dan klaar voor de opening en kunnen de vele mensen binnenkomen. Hoe het er tijdens de beurs zelf aan toe gaat zal ik in het volgende Verenigingsnieuws uit de doeken doen.

Andre van Zuijlen

Privé broeikassen
DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE VEELIJGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn.
 Het assortiment BIANDDAARDE-KASSEN is gront.
 MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Lichtraam-automaten, Tablatluis, Verwarmingstoestellen, Gietgaten etc. behoren alle in ons leverings-programma.

Nu op internet www.eurokas.com.

Utrechtseweg 37
 3544 NA Utrecht West
 richting Vleuten

Documentatie op aanvraag toegezonden.

Bezoek onze demonstratieluis.
 Telefoon: 030-8771267

Eerst zien. Dan kopen.
 Een klasse apart.

Handelskwekerij
Ubink bv.
 Gespecialiseerd in cactussen

Mijnsherenweg 20
 1433 AS Kudelstaart
 tel. 0297 326880
 fax 0297 343089

Open dag
zaterdag
7 juni 2003

Voor belangstellenden en afdelingen van Succulenta worden gratis tafels ter beschikking gesteld

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen.

Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901.

Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met:

W.P.C. Bervoets, Mozartlaan 108,
7391 XM Twello. Tel. 0571 272841

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres

Portokosten worden vergoed!

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

G. Koerhuis,
Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem.

VERENIGINGSARTIKELEN

Bewaarband voor Succulenta

Nieuw € 6,13 per stuk.

Wat betekent die naam?

Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten € 4,55

Het discoboek

Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels. Prijs € 6,80

Beginnersgids

“Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten” door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00

Ansichtkaarten

Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.

Oude jaargangen

(backnumbers of Succulenta)

1995 t/m 2001 € 11.34 p. jaargang

1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang

1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang

Buitenlandse tijdschriften

Kakteen und andere Sukkulenten

1961 t/m 1997 voor € 9,00 p. jaargang.

Cactus & Succulent journal USA

1969 - 1975, 1977 t/m 1980 € 13,62 p.j.

The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982 € 7,36 p.j.

Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 € 7,36 p.j.

Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980 € 7,36

Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien 1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00

CD-Roms

- Succulents in the Wild and in Cultivation
Frans Noltee, € 39,70

- Succulents in the Wild deel II, € 39,70

- CD-Rom Cactus & Co. Echinocereus special
(Italiaans/Engels), € 15,50

- Informationsbrief ZAG Mammillarien
1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen uitverkocht.
Bij grotere bestellingen zijn kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor
alle liefhebbers van cactussen en vetplanten.
De leden en de afdelingen kunnen kopij voor
de homepage aanleveren bij:

Paul C. Laney,
Graaf Floris 37
1267 XA Huizen.
Tel. 035 5268618

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- Tasjes met verenigingslogo € 2,25
(korting voor afdelingen)
- Stickers met het verenigingslogo:
€0,45 (korting voor afdelingen)
- Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties betreffende
de promotie aan:

Kees Grimmelhuisen,
Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan.
Tel. 075 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het aprilnummer moeten vóór
1 maart 2003 in het bezit zijn van A. van
Zuijlen, Hoefstraat 9, 5345 AM Oss. Alleen
advertenties betreffende de hobby worden
opgenomen

Te koop tijdschriften en boeken

Succulenta jaargangen: 1929 t/m 1940
1949 t/m 1988
1993 t/m 2002

De volgende boeken:

- 1 x Groot cactus- en vetplantenboek
- 1 x Cactusboek van Walther Haage
- 2 x Cactusboek en vetplanten
- 1 x Discocactusboek
- 1 x Het verzorgen en kweken van cactussen
- 1 x Lithops boek van Dr. Rudolf Heine
- 1 x Cactusboek van Edgar Lamb
- 1 x Cactussen en andere succulenten

Te koop tegen elk aannemelijk bod.
R.Roerdink
Grotenhuisweg 13, 7384 ES Wilp
Tel. 0571 - 261499

CLICHÉFONDS

In de zaadlijst van 2002 - 2003 zijn de
namen van onderstaande inzenders van
zaden niet vermeld. Wij bieden hiervoor onze
excuses aan.

De inzenders waren de heer A. Mordthorst
uit Heythuisen en de heer J. van Thiel
uit Beek, de inzender van vrijwel alle
Anacampseros zaden.

Beide heren hartelijk dank voor hun bijdrage
aan onze zaadlijst!

Overigend kunt u nog steeds zaden bestellen.

J.A. Schraets
Beheerder Clichéfonds

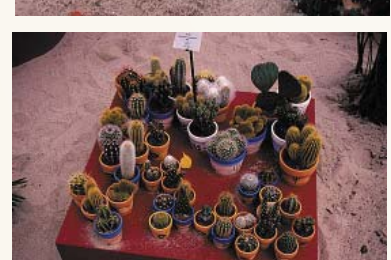
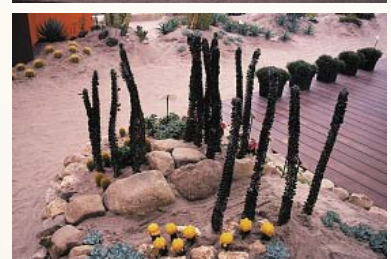
LEZERS SCHRIJVEN

Een nieuwe rubriek, die vanaf nu een plaats krijgt in het Verenigingsnieuws. De nieuwe rubriek "Lezers schrijven" staat open voor leden die iets willen mededelen aan de andere leden. De Verenigingsnieuws redactie houdt zich het recht voor teksten in te korten. Heeft u iets interessants, positiefs, leuks of humoristisch te melden, stuur uw mededeling naar de redactie van het Verenigingsnieuws.

Over de balk

Diegenen die de Floriade bezochten afgelopen seizoen zal het niet ontgaan zijn dat de succulenten dit keer op zeer commerciële wijze tentoongesteld zijn. De mening van de meeste liefhebbers was dat het er dit keer eigenlijk niet uit zag. Er is in vroeg stadium wel contact geweest met de commerciële kwekers, om samen met hen net als in 1992 een stand te hebben met mooi bloeiende cactussen en vetplanten. Een stand die permanent bemand is door liefhebbers om de mensen advies te kunnen geven en om het houden en verzorgen van cactussen en vetplanten te promoten, bijvoorbeeld bij de Fuchsiavereniging was er altijd iemand aanwezig en daar werd dankbaar gebruik van gemaakt. Dit is bepaald nodig gezien het dalende ledental van Succulenta. Helaas het kwam er niet van. De succulenten moesten dus dit keer commercieel gepromoot worden. Voor dit doel is het designbureau ingehuurd van de heer P. Raatjesmaker. De heer Raatjesmaker geeft onmiddellijk blijk van gevoel voor humor als ik in gesprek met hem raak. "Als je P. Raatjesmaker aan elkaar plakt krijg je praatjesmaker geinig hè," aldus R. Hij kan er zelf smakelijk om lachen.

R. is nationaal maar vooral internationaal bekend trendsetter en designer en verbonden aan diverse grote projecten voor het promoten van snelle auto's en dure jachten op beurzen. R. zit ook in de reclame "die reclame met de intelligente okselfris heb ik bedacht" glimlacht hij trots. Tevens is R. toonaangevend trendsetter; zijn adviezen worden veel gevraagd. Het is dan ook niet verwonderlijk dat R.'s designbureau werd ingehuurd voor de Floriade. Ongehinderd door enige feitenkennis omtrent cactussen en vetplanten toog hij aan het werk. Zijn inspiratie had hij voornamelijk van TV over de woestijn. Eigenlijk had hij ook wat kamelen willen inhuren die net als in de echte woestijn tussen de cactussen zouden doorlopen. Dit stuitte echter op praktische bezwaren. Daarom besloot hij dan maar in elk geval 40 m³ zand te laten storten voor het echte woestijn effect. Het plantwerk werd door enige standbouwers verricht. Ook dit was goed te zien: de meeste cactussen stonden 20 cm te diep geplant. Opvallend was ook het kleine

formaat van de meeste succulenten.

Dit had te maken dat Raatjesmaker slechts 2 weken van tevoren opgaf wat hij nodig had aan de kwekers, veel te laat en dus werden er alleen maar kleine planten gebruikt en absoluut geen stenen. Weer zo'n gemiste kans immers de meeste succulenten groeien in gebieden waar een overdaad aan allerlei soorten stenen aanwezig is.

De vele aluminium frutsels (o.a. de bekende vuilnisbak met vleugels of de puntmuts met vliegwielen) door R. eigenhandig in elkaar geknutseld en aan de diverse stands gespijkerd zijn volgens Raatjesmaker volledig verantwoord design en dit is toch een vorm van kunst. Om dit te demonstreren is achter ieder frutsel een handtekening van R. te zien in koeienletters op de wand van de stand. Dit is tevens het ultieme bewijs dat we hier te doen hebben van werk met niveau gemaakt door R. zelf. Het is m.i. jammer (en die mening deel ik met velen binnen onze vereniging) dat er niet meer in overleg met de liefhebbers is gedaan door de commerciële kwekers afgelopen Floriade. De promotie van Succulenten is m.i. maar matig geslaagd en dat was toch de opzet van het geheel. Raatjesmaker heeft er flink aan verdiend, dat is een ding wat zeker is, en zoals gewoonlijk mag de Gemeente (in dit geval de Gemeente Haarlemmermeer) weer opdraaien voor het waarschijnlijk ontstane exploitatietekort van deze Floriade. Leuk thema voor het televisie programma "over de balk"?

G.Rap

NIEUWE LEDEN

Nederland:

110842	Dijk, Mevr. van/De Lozerhof	Randveen 64	2544 RP	Den Haag
110845	Tonis, Mariken	Jan van Riebeeckstr. 155	2595 WV	Den Haag
110838	Kooy, Dhr. F.Van Zijl	de Jongstraat 78	3195 TP	Pernis
110846	Exter-Compagne, J.C. den	J. Naber Erf 557	3315 HP	Dordrecht
110850	Mulder, Dhr. W.	Baron van Tillweg 14	4033 GB	Lienden
110839	Meij, Dhr. J.J.L. de	Kerkhoekstraat 18	4431 AP	's-Gravenpolder
110844	Schellekens-van der Meer, J.	De Moriaan 56	5688 ER	Oirschot
110847	Coenen, Rik	Kloosterstraat 8	6051 JC	Maasbracht
110849	Smeets, Dhr. J.	J.v. Puijenbroeckstr. 52	6231 NA	Meersen
110848	Odekerke, Dhr. W.	Putstraat 37	6245 LD	Eijsden
110840	Schutten, Michel	Koolmansdijk 12A	7137 NC	Lielvelde

Zwitserland:

110841	Kirsten, M.	p/a Neuhausstrasse 50	CH-8142	Utikon-Waldegg
--------	-------------	-----------------------	---------	----------------

Bericht van overlijden ontvangen van:
Dhr. Th. de Droog te Haarlem

VERSLAG LEDENVERGADERING

Verslag van de Algemene ledenvergadering van Succulenta op zaterdag 26 oktober 2002 te Zutphen.

Voorafgaand aan de vergadering heet de heer F. Warmenhoven, voorzitter van de afdeling IJsselstreek- Twente, de aanwezigen van harte welkom. De afdeling IJsselstreek- Twente bestaat 40 jaar en is verheugd om als gastvrouw te mogen optreden. Voor alle afdelingen is een boekje beschikbaar waarin de geschiedenis van de afdeling IJsselstreek- Twente is opgenomen.

Hij wenst de aanwezigen een goede vergadering.

1. Opening
De voorzitter is verheugd om in Zutphen te kunnen vergaderen. Vanwege het 40 jarig bestaan van de afdeling IJsselstreek- Twente is afgeweken van het normale schema, waarin de najaarsvergadering altijd in Utrecht wordt gehouden en de voorjaarsvergadering op een wisselende plek.
2. Agenda
De stand van zaken met betrekking tot de cd-rom met oude jaargangen van Succulenta wordt aan de agenda toegevoegd. Overigens is de agenda akkoord.
3. Mededelingen
De volgende algemene ledenvergadering zal in het Bos van Ypey in Friesland gehouden worden, op zaterdag 3 mei 2003.
4. Ingekomen en uitgegane stukken
Geen
5. Verslag
De heer Laney heeft schriftelijk opgemerkt dat hij zich in de vorige vergadering tijdens de rondvraag kandidaat gesteld heeft voor de functie

van 2^e secretaris en dat hij gevraagd heeft naar de stand van zaken rond de cd-rom met oude jaargangen van Succulenta. Op zijn verzoek worden deze beide feiten aan het verslag toegevoegd. Daarbij tekent het bestuur aan dat toen ook gesteld is dat op dat moment de samenstelling van het bestuur niet aan de orde was en dat op dat onderwerp in de najaarsvergadering zou worden teruggekomen.

Beide onderwerpen komen tijdens deze najaarsvergadering aan de orde.

Naar aanleiding van het verslag wordt door vertegenwoordigers van de afdelingen Zwolle en Gorinchem/ Den Bosch opgemerkt dat zijn geen uitnodiging hebben ontvangen voor de zgn voorzittersvergadering op 5 oktober j.l. De stukken zullen hen alsnog worden toegestuurd.

De voorzitter merkt op dat veel voorzitters zich niet aan- of afgemeld hadden, dat een deel helaas niet verschenen is en een ander deel onaangekondigd wel aanwezig was.

In het verslag van de vorige vergadering wordt gesproken, tijdens de rondvraag, over de relatie tussen het blad Succulenta en het Verenigingsnieuws. Over dit onderwerp wordt momenteel nog nagedacht, zodat mededelingen pas in de volgende vergadering te verwachten zijn. De restanten van de oude handleidingen die bij de verschillende afdelingen in bezit zijn en die nu achterhaald zijn door de nieuw verschenen handleiding zijn niet erg groot. De enige oplossing om hier nog enig gewin uit te halen is om ze af te prijzen en alsnog proberen te verkopen. De afdeling Achterhoek klaagt over het feit dat zij promotiemateriaal zou krijgen maar dat dit nooit is ontvangen. De promotiecommissie is dit helaas vergeten. Er zijn overigens nieuwe borden in de maak, waarvan er per regio een set beschikbaar zal zijn.

De promotiecommissie pleit er wel voor dat men zorgvuldiger met dit verenigingsmateriaal omgaat, zodat we er zo lang mogelijk plezier van kunnen hebben.

6. Verslag kascommissie

De controle door de kascommissie van de financiële stukken kon in het voorjaar niet plaatsvinden als gevolg van ziekte van de heer Dekeling. De kascommissie heeft de financiële stukken in orde bevonden en stelt de vergadering voor om het bestuur en de penningmeester in het bijzonder te déchargeren voor het gevoerde financiële beleid in 2001.

De kascommissie verzocht de penningmeester attentie voor de conversie van guldens in euro's, zoals die in het volgende boekjaar plaatsvindt; constateert dat de uitkomsten van het onderzochte verenigingsjaar minder slecht zijn dan de begroting voor deze periode en is met de penningmeester van mening dat de administratie niet ingewikkelder moet zijn dan nodig. Een verdergaande kostenverbijzondering wordt dan ook niet nodig geacht.

De kascommissie beveelt aan om een verplicht declaratieformulier te gaan gebruiken, zodat door de indeling een gewenste splitsing van uitgaven kan worden bereikt, vergoedingsnormen vast te stellen en niet meer af te schrijven op op de balans staande posten, maar dit eenmalig in het jaar van aanschaf ten laste van het vermogen te doen.

De voorzitter bedankt de kascommissie. De aanbevelingen van de commissie zullen worden overgenomen.

7. Begroting 2003

Het bestuur stelt voor om de contributie, sinds lang niet verhoogd, in twee jaar op een redelijk niveau te brengen. Daarna, dus na 2004, zal de contributie nog slechts met het inflatiepercentage worden verhoogd.

Vanuit de vergadering wordt geïnformeerd of het bestuur enig zicht heeft op een eventueel ledenverlies dat

kan optreden als de contributie twee jaar verhoogd wordt. Het bestuur heeft dit inzicht niet. Dit inzicht bestaat wel in het jaarlijks terugkerend verschijnsel van de wanbetalers: dat zijn er ongeveer 30 a 40. Vanuit de vergadering wordt erop gewezen dat de optelling in de in het Verenigingsnieuws gepresenteerde begroting niet klopt. De penningmeester zal dit nagaan.

Van verschillende zijden uit de vergadering wordt erop aangedrongen om de contributie in één keer tot het gewenste niveau te verhogen. Dan is het ook mogelijk om enige reserve op te bouwen. Voorgesteld wordt om niet nu uit te spreken dat na een dergelijke verhoging alleen nog maar verhogingen op basis van de inflatie zullen plaats vinden, maar dit naar bevind van zaken te zijner tijd te beslissen.

Het bestuur gaat met dit standpunt akkoord. Besloten wordt om de contributie voor 2003 vast te stellen op 24 euro. Jeugdleden betalen de helft. In 2004 zal geen contributieverhoging plaatsvinden. Als inschrijfgeld zal een bedrag van 3 euro gevraagd worden van nieuwe leden. Zij krijgen dan de nieuwe handleiding gratis. Buitenlandse leden moeten ook de extra portokosten betalen. In het Verenigingsnieuws zal het bestuur het met algemene stemmen genomen besluit toelichten.

Het bestuur wijst erop dat het weliswaar een ander voorstel aan de leden heeft voorgelegd, maar dat dat niet betekent dat de afgevaardigden, gehoord de discussie in de vergadering, niet tot een afwijkend standpunt kunnen komen. Deze ruimte moeten de afgevaardigden vanuit het afdelingen mee krijgen.

De begroting zal worden aangepast. Tevens zal het bestuur bezien of een verhoging van de begroting voor de web-site nog binnen de nu vastgestelde begroting tot de mogelijkheden behoort.

8. Toekomst Succulenta.

De bespreking over dit onderwerp, aan de hand van een door het bestuur opgestelde

notitie, in de zgn voorzittersvergadering was niet spectaculair. Vanuit het bestuur is een gevoel van teleurstelling niet te onderdrukken. Er zijn problemen binnen de vereniging, met name de stokkende aanwas van nieuwe leden, de vergrijzing en het mede daardoor moeilijk functioneren van enkele afdelingen en die problemen moeten zo mogelijk het hoofd geboden worden. Het bestuur heeft de voorzittersvergadering echter als weinig constructief ervaren.

Vanuit de vergadering wordt gesteld dat het bestuur toegezegd heeft om in de Voorjaarsvergadering met enkele structuurnota's te komen en dat dat het moment is om verder over de gesignaleerde problemen te praten.

9. Lid van verdienste
De heer H. Krijnen wordt op grond van zijn verdiensten voor Succulenta benoemd tot lid van verdienste.
10. Bestuurssamenstelling
Het bestuur heeft de heer C. Mazurel voorgedragen als kandidaat voor de functie van 2° secretaris. De heer Mazurel heeft een "groene" achtergrond, hij werkt in de Hortus te Amsterdam, schrijft en reist veel en heeft nog andere hobby's in de biologische sfeer.
Ook de heer P. Laney heeft te kennen gegeven dat hij tot het bestuur wil toetreden.
Het bestuur stelt, na een kort beraad, voor om de heer Mazurel te benoemen tot 2° secretaris en de heer Laney mee te laten lopen in het bestuur en in de Voorjaarsvergadering een besluit over zijn bestuurslidmaatschap te nemen.
De vergadering gaat hiermee akkoord.
11. Cd-rom oude jaargangen Succulenta.
Het grootste deel van het scanwerk is gedaan. Er resten nog 2 jaargangen. Wel moet er nog veel correctiewerk verzet worden. De heer Laney schat dat hier nog 2 jaar voor nodig is.
In het voorjaar komt het bestuur met een voorstel over de prijs van deze cd-rom.

De collectie Buining dia's is waardevol en zou behouden moeten blijven. Het gaat om ongeveer 3000 dia's, waarvan de kwaliteit jaarlijks terugloopt.

In het voorjaar kan een voorstel van het bestuur verwacht worden om te komen tot het behoud van (een deel van) deze verzameling. In het voorjaar zal ook een aantal van de gescande dia's getoond worden.

De heer Koerhuis is bereid om het beheer van de diatheek van de heer Deckers over te nemen. De heer Deckers zal op passende wijze bedankt worden.

12. Rondvraag

De heer Koerhuis verzoekt om bij de plantenkeuring meer bandbreedte in de potmaat toe te staan. Vanuit het bestuur wordt aangegeven dat een vrije categorie (zowel mbt de plant als de potmaat) zal worden ingevoerd.

De heer Viscaal wijst erop dat hij, om de kwaliteit van het blad Succulenta te verbeteren, betere apparatuur nodig heeft. Hij wijst erop dat een professionele aanpak erg duur is.

Het bestuur deelt mee dat het zich over deze kwestie aan het buigen is.

13. Sluiting

J.H. Bruseker

Wegens beëindiging van onze etikettenleveranties zijn wij tot en met 2003 nog op de bekende cactusbeurzen aanwezig.

Voordelige opruimingsaanbieding etiketten

Cactusmest, sporenelementen en tangen

De Jonge en de Lange

D. de Jonge, Blauwhoflaan 124, 8501 EP Joure

Bij toezending zijn de portokosten voor de koper

EEN WAARDEVOL EN LEUK CADEAU!

Voor € 20,00 kunt u 6 nummers van Succulenta cadeau geven aan een goede kennis of vriend in Nederland of België. U geeft een cadeau dat iedere twee maanden terug komt. De ontvanger van de bon zal tevens als extra geschenk de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" van Ton Pullen ter waarde van € 5,00 ontvangen.

U krijgt van ons een acceptgiro. Na ontvangst sturen wij het welkomstgeschenk naar de ontvanger van het cadeau.

Het cadeau-abonnement stopt automatisch na 6 nummers van Succulenta.

CADEAUBON SUCCULENTA

JA, ik geef Succulenta cadeau aan:

Naam: ..... Dhr./Mevr.
Adres: .....
Postcode/woonplaats: .....
Telefoonnummer: .....

Ik geef 6 nummers van Succulenta inclusief het welkomstgeschenk "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" van Ton Pullen cadeau.

Ik betaal € 20,00.

De acceptgiro kunt u naar mij sturen:

Naam: ..... Dhr./Mevr.
Adres: .....
Postcode/woonplaats: .....
Telefoonnummer: .....

Stuur deze bon naar : Ledenadministratie Succulenta
D.H. Roozegaarde
Banninkstraat 5
7255 AT Hengelo Gld

Elders op deze pagina vindt u een advertentie van Gerrit Melissen. Indien hij geen ruimte heeft, bel dan:

Cono's Paradise

Dorfstrasse 10, D - 56729
 Nettehöfe, Duitsland
 Tel. + fax : 00 49 2655 3614

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsemgeest
 Stadhouderslaan 3
 3417 TT Montfoort
 Tel: 0348 - 471083

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
 Bundesrepublik Deutschland
 Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
 uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

CACTUSSEN EN VETPLANTENZADEN
 Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

DOUGH & VIVI ROWLAND
 200 SPRING ROAD, KEMPSTON
 BEDFORD, ENGLAND, mk42, 8nd

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
 EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

Welkom in de Cactus Oase

Voor informatie over entreprijzen, groepsarrangementen, kinderpartijtjes enz. graag contact opnemen met Anny Cactus

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE:
 maandag t/m vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur
 zaterdag en zondag van 10.00 tot 17.00 uur
 In het weekend graag vooraf telefonisch aannemen

Jongermanssteeg 6 - Ruurlo - Tel. 0573 - 45 18 17
 www.welcome.to/abcactus email: abcactus@worldonline.nl

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BSCC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt *Bradleya* gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
 Het complete lidmaatschap inclusief *Bradleya* is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief *Bradleya*.
 Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
 Hon. Membership Secretary
 Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
 Hull Road, York YO1 5HU England
 Tel. 00 44 (0) 1904 410512
 E-mail: dslade@bscc.freeservice.co.uk

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt, om welke reden dan ook, uw cactusverzameling van de hand te doen neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
 Tel: 0346 - 213366

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 APRIL 2003
NUMMER 2 - JAARGANG 82

REDACTIONEEL

APRIL-ALLERLEI

Ik kijk nog wel eens oude Succulenta's door, meestal om nieuwbeschrijvingen van Zuid-Amerikaanse cactussoorten op te zoeken. Dan wordt duidelijk dat vooral in de jaren '50, '60 en '70 erg veel nieuwe soorten in ons blad zijn gepubliceerd, niet alleen door Nederlanders als Buining en Van Vliet die in Zuid-Amerika naar cactussen op zoek waren maar ook door buitenlanders als Ritter en Rausch. Type-exemplaren werden dan veelal in het herbarium van de Universiteit van Utrecht gedeponeerd. In die tijd was Succulenta dus een van de meest toonaangevende tijdschriften ter wereld en daar mogen we best trots op zijn. Bovendien hadden we in de persoon van Buining een van de kopstukken van de IOS.

Helaas ligt dat nu een beetje anders. We weten inmiddels dat de IOS van een gezelschap enthousiaste en deskundige liefhebbers is veranderd in een verzameling wetenschappers waarin de Nederlandse inbreng tot een minimum is gereduceerd. Dat is jammer en gezien de huidige dominante positie van vooral Engelsen en Amerikanen zie ik dat niet zo snel veranderen. Een van de gevolgen daarvan is dat nieuwe soorten nu in buitenlandse tijdschriften worden gepubliceerd, enkele uitzonderingen daargelaten. Veel nieuwbeschrijvingen van cactussen verschijnen er sowieso niet meer; ik heb de indruk dat de meeste cactussoorten nu wel gevonden zijn. De vondst, nu zo'n tien jaar geleden, van twee spectaculaire soorten als *Geohintonia mexicana* en *Aztekium hintonii* zal niet vaak nog eens gebeuren.

Laten we dus die drie decennia koesteren als een bloeiperiode van de Nederlandse "cactofylie". Buining was een groot deel van die periode voorzitter en hij opende steevast elke Succulenta met een algemeen verhaal over wat er in de betreffende maand zoal te doen viel wat betreft het verzorgen van de planten. Laat ik dat dan ook maar doen.

April is voor ons liefhebbers een drukke maand. Als het goed is zijn de planten weer voorzichtig aan de groei gebracht. Dat gaat mijns inziens het beste met het nevelen op zonnige dagen (waarmee trouwens al in maart kan worden begonnen). Met water geven kan beter nog even gewacht worden; veel planten staan in knop en als die te vroeg water krijgen, bestaat het gevaar dat de knoppen afgestoten worden. Ook planten die in de winter verpot zijn, kunnen beter geneveld worden dan begoten omdat meestal het wortelgestel zich even moet herstellen.

Eigenlijk is nevelen een vorm van water geven. Veel cactussoorten zijn in staat om ook via de doorns water op te nemen. Dat is bv. bij *Haageocereus* aangetoond door middel van radioactief gelabeld water. Niet zo vreemd als je bedenkt dat dit geslacht in een gebied (kustgebied van Peru) voorkomt waar de meeste neerslag bestaat uit mist vanuit zee.

April is ook een maand waarin gemakkelijk verbranding kan optreden. Ik los dat probleem als volgt op. Eind maart, als er geen al te koude nachten meer te verwachten zijn, haal ik het noppenfolie uit de kas en vervang dat direct door een oud stuk fijnmazige vitrage dat ik tegen het dak aanbreng. Dit tempert het zonlicht zodanig dat de planten niet verbranden terwijl er toch geen merkbaar lichtverlies optreedt. Zo'n stuk gordijn in de kas is natuurlijk geen gezicht maar dat neem ik maar op de koop toe. De methode bevalt mij zeer goed.

Voor de bezitters van een rotstuint is april ook dé maand om die weer in te richten. Eerst onkruid verwijderen, verzakte stenen omhoog halen, ingeklonken grond ophogen, en dan kunnen bij gunstig weer de planten geplant worden.

Rob Bregman

JONG GELEERD

OROSTACHYS SPINOSUS

Johanna Smit-Reesink

Lekker buiten zijn in de frisse lucht en de zon. Je planten goed verzorgen en sommige planten verpotten geeft je vast een tevreden gevoel.

Vandaag ga ik jullie iets vertellen over een vetplant die voorkomt in Siberië, Mongolië, Altai, West-Tibet, enz. en dan ook nog tot op een hoogte van 4400m! (Kijk thuis of op school maar eens naar het klimaat en het landschap).

De naam *Orostachys* komt van: berg en aar, *spinus* betekent natuurlijk bedoornd!

Het is een beeldschoon, rozetvormig plantje met grijsgroene blaadjes. De blaadjes hebben twee lengtes, waardoor ze de vorm hebben van b.v. een zonnebloem (maar dan een heel, heel kleintje hoor). Verder hebben de blaadjes zachte, witte punten.

Orostachys spinosus

Foto Ben Zonneveld

Pr.W.Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom

In juli/augustus bloeien ze met lichtgele aren. Na de bloei sterft de rozet langzaam af, maar dan zijn er al lang weer een paar nieuwe rozetjes ontstaan, die in twee of drie jaar bloeirijp zijn.

Orostachys zijn echte rotsplanten en natuurlijk winterhard.

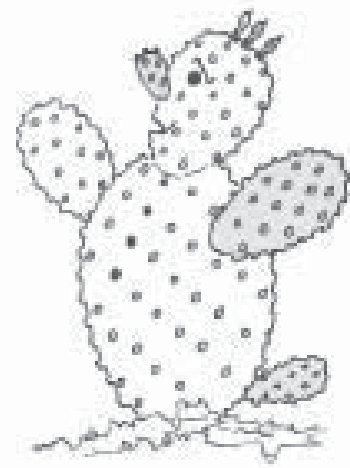
Je kunt ze buiten in een aarden pot zetten of, als je eraan kunt komen, een tufstenen bak.

Voor een goede afwatering maak je onderin een gaatje (hoe groter de bak hoe meer gaatjes), daarop doe je grote kleikorrels, gebroken potscherven kan ook en dan vul je de pot verder met een mengsel van cactusgrond met een handje klei en scherp zand.

Daarna doe je de plant(en) erin met bv. een paar sempervivums en sedums. Wat fijn grind ertussen en een paar kiezelstenen en je hebt iets heel moois gemaakt!

Nu de verzorging nog: 1. de pot op een paar kiezelstenen zetten, 2. niet in de volle zon, 3. van half sept. tot half mei of onder dak zetten of afdekken met een glasplaatje. Het glasplaatje natuurlijk niet plat op de planten (je kunt er een paar stukjes van een bamboestokje tussen steken) en zorg dat het niet kan wegwaaien, dus een paar kiezels erop.

Heel veel plezier en tot de volgende keer!

VOOR HET VOETLICHT (8)

Bertus Spee

***Astrophytum ornatum* v. *glabrescens* (DC) Web**

De planten kunnen in de cultuur nogal verschillen. Deze soort kenmerkt zich door het ontbreken van de witte wolvllokjes die normaal op het plantelichaam zitten.

Het moederland van dit geslacht is Mexico, in de staten Hidalgo en Queretaro. In de buurt van Meztitlan groeien exemplaren van *A. ornatum* van meer dan een meter hoog. Ze bloeien echter al na een jaar of 7 als ze zo'n 15 cm hoog zijn.

In de zomer geven we om de paar weken een flinke slok water, een zonnige plaats en veel frisse lucht, in de winter droog en koel houden.

Ze bloeien de hele zomer om de paar weken met mooie grote bloemen. Opvallend is dat deze planten dan bijna allemaal tegelijk bloeien. Dit ligt waarschijnlijk aan de weersomstandigheden.

Ze kunnen goed uit zaad opgekweekt worden, verse zaden kiemen al na zo'n 24 uur, hierna niet te lang in een gesloten zaibak onder gespannen lucht laten staan. We planten ze in een mineraalrijk goed doorlatend grondmengsel.

Astrophytum ornatum* v. *glabrescens

***Echinocereus delaetii* (Gürke) = *E. longisetus* ssp. *delaetii* (Gürke) Taylor**

Afkomstig uit de staat Coahuila in Mexico is dit een van de mooiste soorten uit het geslacht *Echinocereus*.

Deze plant is genoemd naar de bekende Belgische kweker Frantz Delaet.

De aan de basis spruitende korte zuiltjes worden 20 cm hoog. Ze groeien erg traag en ook bloeien is een verhaal apart. Ze dienen hiertoe koud en droog te overwinteren op

een plaats boven in de kas met veel licht en zon. Dan nog is het afwachten of de knoppen zich in het voorjaar vormen. Er kunnen soms jaren overheen gaan voor dit wil gebeuren.

We planten deze soort in een goed doorlatend grondmengsel dat veel mineralen bevat, om de paar weken een redelijke watergift en een flink zonnige plaats. Meer vraagt deze plant niet. Tegenwoordig vinden we deze plant ook onder de naam *E. longisetus* v. *delaetii*.

Echinocereus delaetii

Mammillaria schwarzii Shurly

Deze plant is genoemd naar de bekende cactuszoeker Fritz Schwarz die in Mexico veel nieuwe soorten gevonden heeft. De bolvormige, met een dichte witte bedoorning getoide, planten worden tot 3 cm in doorsnede. Ze spruiten flink zodat er mooie groepen uit ontstaan. Deze planten we het best in een stenen of terracotta-schaal in een mineraalrijk substraat en zorgen voor een matige watergift.

De 15 mm grote witte bloemen verschijnen in het voorjaar na een koele droge winterrust.

Vermeerderen kan door middel van stekken en zaaien. Deze soort wordt gevonden in het noorden van de staat Guanajuato te Mexico.

Mammillaria schwarzii

Fenestraria rhopalophylla (Schltr.&Diels)N.E.Br. subsp. rhopalophylla R

Nog even zo doorgaan met de naamgeving en de naam alleen al is een compleet boekwerk, terwijl het arme plantje bij mij in de verzameling onder de naam *Fenestraria aurantiaca* var. *rhopalophylla* staat. Deze naam is ook bij Jacobsen terug te vinden. Het Latijnse woord fenestraria betekent ramen/vensters. In onze taal wordt het plantje dan ook terecht vensterplantje genoemd.

Dit dwergplantje kan hele zoden vormen, waarbij de knotsvormige bladeren een wasachtig oppervlak hebben. Zij zijn hoogsucculent en duidelijk afgeplat met een lichtvenster. De bloemen kunnen van 18 tot 30 mm Ø worden, ze zijn, zoals op de foto duidelijk te zien is, wit.

Als vindplaats voor de planten wordt Zuid Lüderitz, Namibië, Namaqualand in Zuid Afrika gegeven.

**Diepeneestraat 4
4454 BJ Borssele.**

Fenestraria rhopalophylla subsp. rhopalophylla

DIRK VANBIERVLIET EN ZIJN ZEBURA SUPER KABUTO

Zebura Super Kabuto

Foto's Dirk Vanbiervliet en Dag Van Eslande

Wim Alsemgeest

Op de ieder jaar opnieuw weer meest fantastische succulentenhappening van Europa, de E.L.K. in België, ontmoette ik afgelopen jaar Dirk. Van medeliefhebbers had hij gehoord dat ik speciale interesse heb in bijzondere vormen van hybriden uit het geslacht *Astrophytum*.

Dirk liet mij twee kleine plantjes zien en mijn mond viel open van verbazing. Dit vanwege de wel heel bijzondere tekening op de plantjes, zoals op de bijgevoegde afbeelding te zien is.

Deze vorm wordt "Zebura Super Kabuto" genoemd. Voor het eerst is deze naam in de Aziatische literatuur gebruikt door Mr.

Sano in Japan. Afbeeldingen heb ik echter niet kunnen vinden, ook niet in de bekende boekjes van Tony Sato.

"Zebura" betekent "tijger" en niet zebra, zoals deze plant soms in de handel wordt aangeboden door verschillende Thaise kwekerijen.

Deze vorm is ook door de bekende Japanner Hiroshi Kobayashi als zodanig geïdentificeerd.

Uit zaad, afkomstig van zijn eigen "Super Kabuto", heeft Dirk deze plantjes zelf opgekweekt. Uit duizend zaden kwamen uiteindelijk drie "tjigertjes" voor. Door zes jaar lang maar door te kruisen kwam hij tot dit,

in mijn ogen, spectaculaire resultaat.

Hij heeft een kas van 100 m², maar, u raadt het al, deze is vol.

De meeste planten zijn door hemzelf uit zaad opgekweekt. Hij houdt alles nauwgezet bij door de planten te nummeren. Na drie à vier jaar is te zien of de planten een fraaie tekening hebben. Dirk houdt deze dan apart.

Overigens is in Japan wel zaad van deze vorm te koop tegen een prijs van €1,- per zaadje. Dit echter zonder de garantie dat het toekomstige plantje deze tijgertekening zal krijgen. Zoals waarschijnlijk bekend is de bevolking bij *Astrophytum* nooit 100% constant, ook niet bij in de natuur geogste zaden. Aardig is hierbij te weten is dat de eerste "Super Kabuto" een in het wild verzamelde plant was. Dit geldt trouwens ook voor de roodbloeiende vorm van *Astrophytum asterias*, door Fri beschreven als var. *roseiflorus*.

Zaailing

Erg leuk en ook aanstekelijk is het wanneer je mensen op deze manier hun hobby ziet beleven.

**Stadhouderslaan 3,
3417 TT Montfoort.**

Duidelijk zijn de verschillen in tekening te zien

EUPHORBIA MELOFORMIS

Rikus van Veldhuisen

Van de circa 500 succulente Euphorbia-soorten zijn er niet veel waarover meer is geschreven en die beter vertegenwoordigd zijn in onze verzamelingen dan Euphorbia meloformis. De reden dat uw schrijver toch de pen opneemt is dat er aan de vele bestaande informatie behoorlijk wat recente kennis is toe te voegen.

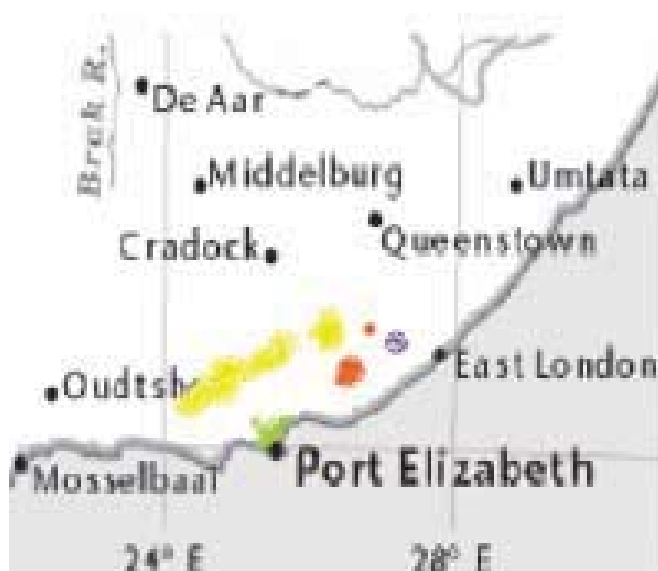
Euphorbia meloformis is een heel 'oude' soort, want al in 1789 is ze door William Aiton, de tuinman van Koning George III, beschreven in deel 2 van de eerste editie van de Hortus Kewensis. Hij noemde ze de meloenvormige wolfsmelk en vermeldde dat ze naar Engeland gebracht was in 1774 door Francis Masson. Vervolgens is deze soort - terecht - niet ontsnapt aan de aandacht van vele roemruchte botanici uit een ver verleden, zoals blijkt uit de vele publi-

caties over deze soort. Trouwens, White, Dyer en Sloane spreken in de Euphorbia-bijbel over appelvormig in plaats van meloenvormig, wat op zich veel toepasselijker is.

De typevindplaats is nabij de Zwartkops Rivier, noordwestelijk van Port Elizabeth. De vindplaatsen rond Port Elizabeth in de nabijheid van de oceaan vormen tevens het meest westelijke verspreidingsgebied voor *Euphorbia meloformis*. Meer dan 100 kilometer naar het oosten, in de omgeving van Grahamstown, ligt een tweede verspreidingsgebied. Doordat de planten van elk van deze gescheiden gebieden behoorlijk variabel zijn, maar onderling ook verschillend zijn, is dit aanleiding geweest voor veel misverstanden. Bovendien groeit een zeer nauw verwante soort, namelijk *Euphorbia valida*, op meerdere verspreide vindplaatsen verder verwijderd van de oceaan ten noorden en westen van genoemde gebieden.

Opnieuw meer dan 100 kilometer naar het oosten, even ten noorden van Peddie, zijn in 1975 planten ontdekt die veel lijken op *Euphorbia meloformis*, maar toch een aparte status verdienen.

Bovengenoemde geografisch duidelijk gescheiden verspreidingsgebieden zijn, hoewel ze de basis vormen onder het verhaal van *Euphorbia meloformis*, weinig interessant zonder de bijbehorende planten. Daartoe lopen we ze nog eens langs en

- Euphorbia meloformis* ssp. *meloformis* fm. *meloformis*
- Euphorbia meloformis* ssp. *meloformis* fm. *felse*
- Euphorbia meloformis* ssp. *meloformis* fm. *magna*
- Euphorbia meloformis* ssp. *valida*

Verspreidingskaartje

zullen we ze aan de hand van wat typeringen en plaatjes de revue laten passeren.

Port Elizabeth

Zoals al in het bovenstaande is besproken komt in de omgeving van Port Elizabeth de vorm voor zoals deze in de originele beschrijving omschreven is. *Euphorbia meloformis* uit dit gebied vertoont een aantal kenmerken, die opvallend vaker voorkomen dan die van de planten uit de andere verspreidingsgebieden. Dit wil niet zeggen dat een individuele plant er niet uit kan zien als een plant uit het andere gebied. Met andere woorden: slechts de frequentie waarin een bepaald kenmerk voorkomt is verschillend tussen de planten van de verschillende vindplaatsen. Dit houdt echter tegelijk in, dat de meest algemene verschijningsvorm op een bepaalde vindplaats dus wel degelijk anders is, dan die van een andere vindplaats of beter gezegd van een andere populatie.

Opvallende kenmerken van *Euphorbia*

meloformis uit de omgeving van Port Elizabeth zijn de volgende:

- vrij klein blijvende planten, tot maximaal 12 cm doorsnede.
- afgeronde, van roodbruin gekleurde dwarsbanden voorziene ribben.
- bloemstelen die op de mannelijke planten aanzienlijk langer blijven zitten dan op de vrouwelijke planten.
- planten hebben vrijwel altijd 8 ribben en vertakken slechts zelden.
- zaailingen zijn gelijk al bijna rolrond met kleine, snel verdrogende blaadjes.
-

Het is niet verwonderlijk dat Dr. Marloth, na bestudering van de vele verschijningsvormen van *Euphorbia meloformis* en *E. valida*, tot de conclusie kwam dat de Port Elizabeth-planten tot de variëteit *pomiformis* behoorden en alle andere planten, inclusief *E. valida*, allemaal tot de variabele soort *Euphorbia meloformis* rekende. Taxonomisch kan dit echter niet, omdat het type altijd de oorspronkelijke naam behoudt.

Typische mannelijke plant van de ssp. meloformis nabij Coega ten noord-oosten van Port Elizabeth (GM223B).

Foto Gerhard Marx

Ten noordwesten van Grahamstown, langs de weg naar Bedford, zijn meerdere populaties te vinden van *Euphorbia meloformis* ssp. *meloformis* forma *falsa* (RVV36). Hoewel deze planten veel overeenkomsten hebben met de forma *meloformis* verschillen ze toch door het bezit van de oudere verdroogde bloemstelen, zijn ze veel groener en missen bijna geheel de streep-tekening op de ribben.

Echter de gedachte achter deze benadering kan ik goed billijken.

Helaas worden alle vindplaatsen van *Euphorbia meloformis* in de omgeving van Port Elizabeth bedreigd door stadsuitbreiding en haar voortbestaan hier is dus hoogst onzeker. Ook in onze verzamelingen komen we deze verschijningsvorm zelden tegen, wat op zich jammer is, want

juist uit dit gebied komen de mooiste vormen van *Euphorbia meloformis*.

Grahamstown

In de omgeving van Grahamstown, ongeveer 100 kilometer ten oosten van Port Elizabeth, komt *Euphorbia meloformis* veel algemener voor. Bovendien komen de meeste planten in onze verzamelingen overeen met de planten uit dit gebied. Verder komt ze hier voor in natuurparken, zodat haar voortbestaan in deze omgeving niet bedreigd lijkt.

Ook voor deze planten is een aantal specifieke kenmerken te geven, die duidelijk afwijken van het type. De verschillen met de andere populaties die het meeste in het oog springen zijn de volgende;

- de planten vertonen veel vaker de neiging om te spruiten, ongeveer 30 % van de planten in de natuur spuit.
- de planten zijn meestal egaal hardgroen van kleur.
- de planten hebben een dikke penwortel.
- ribben zijn vaak scherp gehoekt.
- de bloemstelen zijn relatief lang en blijven lang zitten na het bloeien.
- de zaailingen hebben meestal scherp gehoekte ribben, zijn getand en voorzien van relatief grote blaadjes, die langlevend zijn.
-

Op de vlaktes ten noordwesten van Grahamstown komen vele succulenten voor. Naast *Euphorbia meloformis* groeien er o.a. *Euphorbia gorgonis*, *E. mauretanica*, *Pachypodium succulentum* en deze fraaie *Haworthia cymbiformis* ssp. *translucens* (J&R176).

een synoniem werd van *Euphorbia meloformis*. Ondanks het feit dat *Euphorbia falsa* als zelfstandige soort geen lang leven beschoren was, zijn deze planten uit de omgeving van Grahamstown wel degelijk anders dan de typevorm. Om deze verschillen taxonomisch gestalte te geven heeft Gerhard Marx ze recent beschreven in het *Euphorbia Study Group Bulletin* als forma *falsa*.

Ook *Corpuscularia (Delosperma) lehmannii* groeit vaak tezamen met *Euphorbia meloformis*.

Peddie

In tegenstelling tot de vorige verspreidings-

Ook N. E. Brown zijn deze verschillen opgevallen. Hij kwam tot de slotsom dat een misverstand van meer dan 100 jaren rechtgezet diende te worden. Hij deed dit door het beschrijven van een nieuwe soort: *Euphorbia falsa*. Hij maakte echter de onderscheidende kenmerken veel zwaarder door te stellen dat ze regel waren, bijvoorbeeld dat alle planten van *Euphorbia falsa* vertakt waren. Dit hield natuurlijk geen stand, waardoor *Euphorbia falsa* al snel

gebieden van *Euphorbia meloformis* is het voorkomen van deze soort ten noorden van Peddie pas bekend sinds het midden van de zeventiger jaren. Opnieuw is dit weer ongeveer 100 kilometer oostelijker.

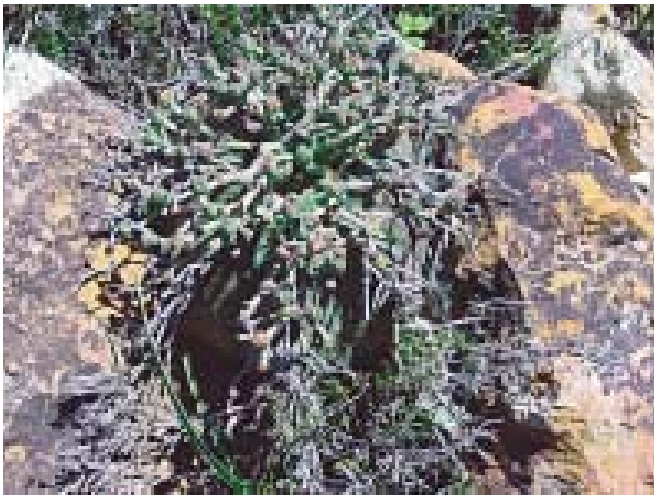
Vrij snel na de ontdekking was de reactie van Dr. Dyer op de aan hem toegezonden planten nogal afgemeten. De planten moesten overvoed zijn, doordat ze in een zeer stikstofrijke grondsoort groeiden. Op zich is deze reactie niet verwonderlijk,

Aan de rand van Grahamstown vonden wij een zeer klein koppie met *Euphorbia meloformis* ssp. *meloformis* fa. *falsa* (J&R102). Hoe klein deze populatie is kunt u op deze afbeelding zien, want het grootste gedeelte staat op de foto.

De planten op deze vindplaats vallen op door dat ze veelvuldig vertakken en bovendien een fraaie streep-tekening op de ribben bezitten (J&R102).

De planten van deze populatie bezitten een zeer dicht dek van oude en soms ook jonge bloemstelen, waardoor ze vrijwel onzichtbaar zijn tussen het gras (J&R102).

Overzicht van de nogal afwijkende vindplaats van *Euphorbia meloformis* ssp. *meloformis* forma *magna* (J&R198) ten noorden van Peddie. Naast deze *Euphorbia* groeien hier geen andere succulenten.

maar als hij de vindplaats bezocht zou hebben, zou hij zijn mening waarschijnlijk hebben gewijzigd. Op het herbariummateriaal schrijft hij later de vermelding “subspecies *magna*”, die hij weer later wijzigt in “forma *magna*”. Gerhard Marx heeft deze zienswijze gevolgd door in de genoemde publicatie deze planten te beschrijven als forma *magna*.

Toen we in november 2001 deze vindplaats bezochten waren wij bijzonder onder de indruk van de grootte van deze planten, bijna 20 centimeter in hoogte en doorsnee. De planten stonden in zeer kort en droog gras, waardoor ze nog nog meer opvielen. Bovendien waren er geen verdroogde bloemstelen op de planten, ze hadden een bijzondere grijs-groene kleur en de meeste grotere planten hadden tot 14 ribben, waardoor ze duidelijk verschillen met de planten uit andere verspreidingsgebieden. Ik denk dat de bijbehorende afbeeldingen voor zich spreken en ondanks het feit dat we lang moesten zoeken naar deze planten, was het bezoek meer dan de moeite waard.

Euphorbia valida

Euphorbia valida kan en mag niet ontbreken bij de bespreking van *E. meloformis*. Beide soorten hebben een aangrenzend verspreidingsgebied en zijn in de historie veelvuldig met elkaar vergeleken en verwisseld. Dit is geen wonder, want er zijn meer overeenkomsten dan verschillen.

Euphorbia valida is in 1915 beschreven door N. E. Brown aan de hand van planten uit de omgeving van Jansenville. White, Dyer en Sloane spreken van een toepasselijke naam, die in zich heeft dat N. E. Brown vond dat het een valide soort betrof. Deze zeer duidelijke stellingname heeft meer dan 80 jaar stand gehouden, maar niemand minder dan Gordon Rowley heeft in 1998 *Euphorbia valida* gedegradeerd tot een subspecies van *E. meloformis*. Dit is gezien de grote overeenkomsten tussen beide soorten zeer te rechtvaardigen, hoewel er ook enkele stabiele verschillen zijn waar te nemen. Zo wordt *Euphorbia valida*

veel groter dan *Euphorbia meloformis*, tot wel 45 centimeter hoog, daarnaast blijven de bloemstelen zeer lang op de planten zitten na het bloeien en hebben ze een opvallende gestreepte tekening op het lichaam.

Behalve op de typevindplaats bij Jansenville komt *Euphorbia valida* voor bij Somerset East, de Springbokvlakte bij Steytlerville en op de Dikkop Flats. Deze laatste vindplaats is de meest bekende, die meer noordelijk van Grahamstown ligt dan de eerder besproken vindplaats van *E. meloformis*. Beide vindplaatsen zijn slechts gescheiden van elkaar door de een tiental kilometers lange Hells Poort. Wat hierbij opvalt is dat de planten van de Dikkop Flats het grootst worden en de planten van de Springvlakte het kleinst blijven.

Huidige formele status

Zoals al eerder gememoreerd heeft Gordon Rowley in 1998 in het *Euphorbia Study Group Bulletin* *Euphorbia valida* als een subspecies ondergebracht bij *Euphorbia meloformis*. Hierbij moet opgemerkt worden, dat in dezelfde publicatie dit ook gedaan is met *E. symmetrica*, die als ondersoort is geplaatst bij *E. obesa*. Er bestaan zeer veel parallellen tussen beide eerst- en beide laatstgenoemden die, hoewel zeer interessant, buiten de context van dit artikel vallen.

Onmiddellijk daarna heeft Gerhard Marx in hetzelfde tijdschrift in 1999 de planten uit de omgeving van Grahamstown als

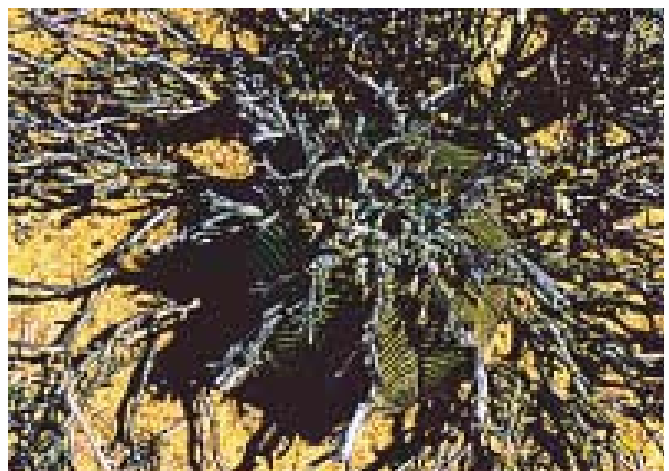
.Ook *Euphorbia meloformis* ssp. *valida* (RVV28) vormt op latere leeftijd forse planten, echter met acht getekende ribben en fors bestekelde planten.

***Euphorbia meloformis* ssp. *meloformis* fa. *magna* (J&R198) valt o.a. op door haar grootte, de vuilgroene scherpe ribben en het bezit van meer dan 8 ribben als ze volwassen zijn.**

Deze vrouwelijke plant (J&R198) bezit zelfs 14 ribben.

forma *falsa* en de planten ten noorden van Peddie als forma *magna* onder *Euphorbia meloformis* subspecies *meloformis* geplaatst. Het huidige plaatje ziet er nu als volgt uit:

Euphorbia meloformis Aiton 1789.

ssp. *meloformis* forma *meloformis*.

forma *falsa* (N. E. Br.) J. G. Marx.

forma *magna* R. A. Dyer ex J. G. Marx.

ssp. *valida* (N. E. Br.) Rowley.

Hoewel bovenstaande indeling zeker recht doet aan de huidige kennis rond de vormengroep rond *Euphorbia meloformis* en getracht is zoveel mogelijk de historie rond deze soort intact te laten, ware het wellicht beter geweest de forma *magna* dezelfde rang te geven als de subspecies *valida*. De forma *magna* onderscheidt zich meer van de forma *meloformis* dan dat de ondersoort *valida* zich onderscheidt van de ondersoort *meloformis*. Bovendien kenmerkt een forma zich door te verschillen op basis van een enkel kenmerk, bijvoor-

beeld bloemkleur of op basis van een enkel afwijkend individu. Daarom zouden de planten uit de omgeving van Grahamstown beter passen in de rang van variëteit.

In 1999 bezochten wij een zeer kleine vindplaats van *Euphorbia meloformis* subspecies *meloformis* forma *falsa*, zoals de officiële naam nu luidt, aan de rand van Grahamstown. Het 'koppie' was niet groter dan ongeveer 200 vierkante meter en er stonden zo'n 150 planten. De planten waren vrij klein, meer dan de helft van de

Op de Dikkop Flats, ten noordwesten van Grahamstown, is het groeigebied van *Euphorbia meloformis* ssp. *valida* (RVV28). Het is er opvallend droger en spaarzamer begroeid dan de groeigebieden van de ondersoort *meloformis*.

planten was spruitend en voorzien van een fraaie streeptekening. Bovendien waren ze voorzien van een zeer dichte bos verdroogde bloemstelen, die vrij sterk gebogen waren en min of meer over de planten gebogen. Het maakte dat deze planten bijzonder goed verborgen waren tussen het gras. Behalve *Corpuscularia (Delosperma) lehmannii* groeien er geen andere succulenten.

Twee jaar later hebben wij deze plek opnieuw bezocht en nadat we het 'koppie' intensief hadden afgezocht konden we niet meer dan 14 planten vinden. De populatie was gedecimeerd. Planten uit deze kleine populatie handhaven de genoemde verschillen ook in cultuur, want kleine zaailingen vertonen ook de opvallende gebogen bloemstelen. Het is slechts een voorbeeld hoe uniek en kostbaar deze soort is met zijn vele verschijningsvormen. Het is waarschijnlijk valse hoop dat alle verschillende populaties behouden zullen worden, zeker gezien de huidige situatie waarin Zuid Afrika zich momenteel bevindt. Het is zeker van belang dat enkele gespecialiseerde liefhebbers deze planten verder kweken, gescheiden per vindplaats, en ervoor zorgen dat het materiaal verspreid wordt onder geïnteresseerden. Alleen dan zullen bepaalde unieke kenmerken van een

bepaalde populatie behouden blijven. Dit is naar mijn mening belangrijker dan welke naam er op het etiket staat, want dat mag best *Euphorbia meloformis* zijn, toch? Een gewoon plantje?

Literatuur

- Marx, J. G. (1988): *Euphorbia meloformis* Aiton & *Euphorbia valida* N. E. Brown, Some Observations in Habitat, *The Euphorbia Journal*, 5: 95 - 103.
- Marx, J. G. (1993): The Sub-globose Euphorbias and relatives, *Aloe* 30, No. 3/4.
- Marx, J. G. (1999): The South African melon-shaped Euphorbias: The full picture as known to date, *The Euphorbia Study Group Bulletin*, 12: 1.
- Mitich, Larry W. (1983): The subglobose Euphorbias, *The Euphorbia Journal*, 1: 32 - 41.
- Rowley, G. D. (1998): *Euphorbia meloformis* and *E. obesa*, with two newly assigned subspecies, *The Euphorbia Study Group Bulletin*, 11: 3.
- White, A., Dyer, R. A., & Sloane, B. L. (1941): *The Succulent Euphorbiae (Southern Africa)*, 2 Vols.

**Samuel Gerssenlaan 63, 3861 HB Nijkerk.
U4ba@uwnet.nl**

Ook in cultuur zijn de typische kenmerken van de typevorm van *Euphorbia meloformis* nog steeds goed te herkennen, zoals hier bij de vorm die afkomstig is van Coega (GM223B).

Indien niet anders vermeld, foto's van de schrijver

OPUNTIA BASILARIS

Ton Pullen

Inleiding

Veel cactusliefhebbers staan enigszins afwijzend tegenover opuntia's. De planten zijn nauwelijks hanteerbaar, ze worden meestal veel te groot en bloeien in de cultuur zelden.

Zijn die vooroordelen terecht? Ja, opuntia's zult U na een jaar of drie, vier met bijl en ijzerzaag te lijf moeten, althans de meeste soorten, zeker wanneer ze vrij uitgeplant in het middentablet van uw kasje staan. Ja, zonder stevige handschoenen en andere hulpmiddelen is het verpotten van een opuntia een lastige opgave. En inderdaad, vele soorten zullen we in onze kasjes niet in bloei krijgen. Maar toch... wat zitten er mooie planten tussen! Een van die fraaie soorten wil ik in dit artikel graag aan U laten zien. Misschien, dat uw vooringenomenheid een klein beetje gaat wankelen.

Nomenclatuur

Opuntia basilaris wordt al in 1856 door Engelmann & Bigelow beschreven (in Proc. Amer. Acad. 3: 298).

(basilaris = vanuit de basis spruitend)
syn: *O. basilaris ramosa* Parish (Bull. Torr. Club 19:92, 1892).

O. intricata Griffiths. (Proc. Biol. Soc. Washington 29:10 1916).

Diverse auteurs hebben variëteiten van *O. basilaris* beschreven. Zo onderscheidt Backeberg (1977) een viertal variëteiten; Haage (1982), een trouw volgeling van Backeberg, noemt er drie; Benson (1969), een kenner van de cactusflora van California, ziet er slechts twee, terwijl Anderson (2001) ook op vier uitkomt. Ik ga al die variëteitsnamen hier niet opnoemen, wie daarin geïnteresseerd is kan die zelf nazoecken.

Ik wil hier slechts de variëteit *cordata* Fobbe noemen, omdat dit de enige is, die met regelmaat opduikt in onze verzamelingen.

In Amerika duidt men deze soort ook

wel aan met de populaire naam Beavertail cactus.

Beschrijving

De plant bestaat bovengronds uit de bekende afgeplatte schijven of leden, die laagblijvende, basaal vertakkende, soms dichte clusters vormen van max. 50 cm hoog en 2 m in doorsnede. De leden zijn grijsgroen tot paarsgroen, soms paarsrood aangelopen, rond, ovaal, tot hartvormig (bij de var. *cordata*), 5 - 20 cm lang, 4-10 cm breed. De gelige areolen zijn rond, doorns ontbreken, maar roodbruine glochiden zijn talrijk aanwezig. De bloemen zijn paarsrood tot kersrood, soms geel, zelden wit, 5- 7 1/2 cm lang en in diameter; de droge vrucht is eivormig, groen; de zaden zijn groot en dik.

Anderson (2001) vermeldt nog dat delen van de plant gewoonlijk gebruikt worden voor medische doeleinden door de Shosoni-indianen. Zij maken een smeersel van de binnenste delen van de schijven om het op snijwonden te leggen tegen de pijn.

Verspreiding

Het zuidwesten van de USA (het zuiden van California, Nevada, westelijk Arizona, het zuiden van Utah) en aangrenzend Noord-Mexico (Sonora). De verticale verspreiding ligt gewoonlijk tussen 0 - 1350 m, soms zelfs tot 3000 m boven zeeniveau. De planten groeien vooral in woestijnachtige gebieden, in zandige of rotsachtige bodem, zelfs in rotsspleten.

Tijdens onze reis door het zuidwesten van de Verenigde Staten in 1996 vonden wij exemplaren van deze soort op meerdere plaatsen. De planten op de foto staan in Joshua Tree National Park, in het zuiden van California. De planten staan in april in volle bloei.

Cultuur

Om te voorkomen dat de bezwaren, zoals genoemd in de inleiding, al te snel optreden verdient het aanbeveling de planten in een kleine pot te kweken en het verpoten naar een grotere potmaat steeds wat uit te stellen. Dat betekent wel, dat de planten nu en dan een klein beetje voeding nodig hebben. Zet de planten op een zonnige standplaats, liefst dicht onder 't glas. Dat voorkomt, dat de schijven gaan rekken; de kleur blijft zo ook het mooist.

Ook openluchtcultuur in de zomer is mogelijk. De planten zijn niet extreem vochtgevoelig, maar wel vorstgevoelig. De temperatuur mag niet lang beneden het vriespunt komen, dus is een koele droge overwintering aan te bevelen. Een drainerend grondmengsel is, zoals bij de meeste cactusplanten, noodzakelijk.

Wanneer de planten te groot worden is het eenvoudig er een of enkele schijven af te draaien. Dit werkje kunt u het beste doen als de planten zich in het voorjaar, na de winterrust, weer volgezogen hebben. Trek dikke handschoenen aan! De schijven kunt u het beste rechtop in een lege bloempot laten drogen, daarna oppotten, waarbij de schijf tot eenderde in het substraat gestoken wordt. Na 2 weken kunt u voorzichtig wat vocht toedienen. Wanneer de plant weer begint te groeien kan op het normale verzorgingsregime worden overgeschakeld.

Of u de voorkeur geeft aan de variëteit *cordata*, met de hartvormige schij-

ven, of aan de 'normale' *basilaris*, is een kwestie van smaak.

Literatuur:

- Anderson, E.F. (2001): The Cactus Family. Portland.
Backeberg, C. (1977): Das Kakteenlexicon. Stuttgart.
Benson, L. (1969): The native cacti of California. Stanford.
Britton, N.L. & J.N. Rose: 1920: The Cactaceae, Vol.1, p.119. New York.
Haage, W. (1982): Kakteen von A. bis Z. Leipzig.

Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen

E-mail:tonpullen@wanadoo.nl

Opuntia basilaris, Yoshua Tree Nat. Park, Ca., USA. 12 april 1996

Foto van de schrijver

HET GESLACHT YUCCA (AGAVACEAE)

DEEL 12. YUCCA'S IN MEXICO 1. (VERVOLG)

Fritz Hochstätter

YUCCA QUERETAROENSIS PIÑA LUJÁN
"biconvex denticulate-leaf yucca"
Cact. y Succ. Mex. 34 (3): 51-56 (1989).

Type

Nr. 472851 in het Biologisch Instituut van de Universidad Nacional Autonoma de Mexico, verzameld 5 km ten noorden van Poblado de Bucarelli, Pinal de Amoles, Queretaro, op 1300 m hoogte, in grasland op steile helling van de Rio Extorax (stroomgebied van de Pánuco) met een open xerofytische vegetatie. Iso-typen gedeponerd in ENCB en IZTA.

Overig representatief materiaal

fh 0335, Rio Extorax, 1020 m; fh 0360, Bucarelli, 1300 m.

Beschrijving

Stamvormend, 2-3,5 m hoog, solitair, in kleine groepen; stam geheel bedekt met de oude verdroogde bladeren. Wortelsysteem bestaande uit wortelstokken.

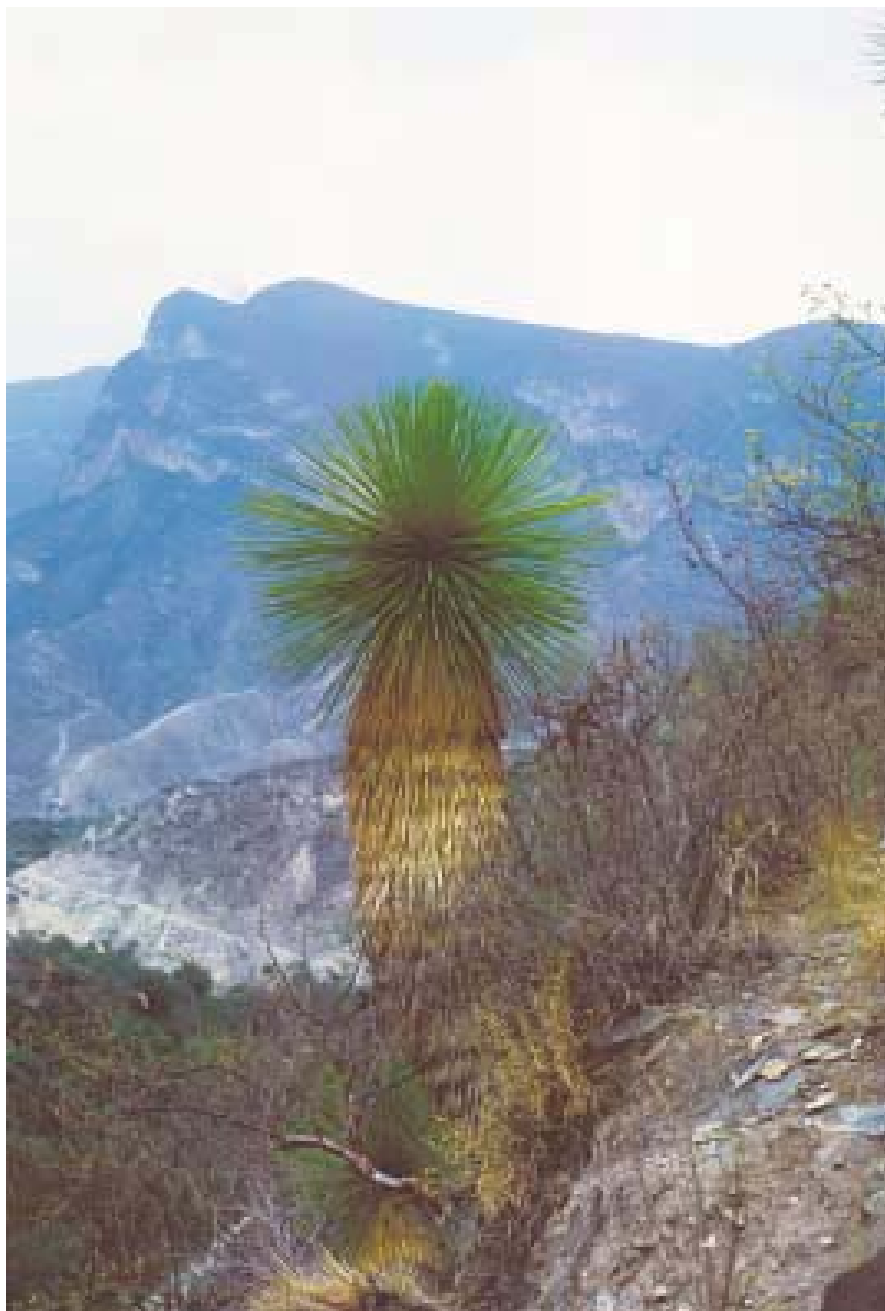
Bladrozetten 40-80 cm breed, symmetrisch; bladeren groen, ruw, aan weerszijden bol, getand, buigzaam, 30-60 cm lang, spits toelappend in een korte, harde, tot 1,5 cm lange eindstekel.

Bloeiwijze pluimvormig, 60-80 cm lang, dicht, recht-op, tussen de bladeren beginnend; bloemen hangend, creme of wit, klok- tot bolvormig, 2-2,5 cm lang, 1,5-

2,5 cm breed, bloemblaadjes lancetvormig; meeldraden 15 mm lang, helmhokjes 3 mm lang; stamper 17 mm lang.
Bloeitijd april tot juni.

Voorkomen

Mexico, op open stenige hellingen in de Chihuahua-woestijn in de staat Queretaro,

fh 0335 *Yucca queretaroensis*, Bucarelli, 1020 m

Foto's van de schrijver

op 1000-1300 m hoogte, samengroeiend met *Yucca filifera*, *Dasyllirion longissimum*, *Agave stricta*, *Hechtia spec.*, *Echinocactus platyacanthus*, *Jatropha dioica* en *Helietta parvifolia*.

Opmerkingen

Deze bijzondere soort werd door Piña Luján gevonden tijdens een expeditie in de staat Queretaro. Hoewel de planten op dat moment geen vruchten droegen, deelde hij de soort op grond van de blad- en bloemenmerken bij de sectie *Chaenocarpa* serie *Rupicolae* in.

Yucca queretaroensis is de zuidelijkste vertegenwoordiger van de serie *Rupicolae*. Het is een van de zeldzaamste Mexicaanse yucca's. Een spectaculair exemplaar is afgebeeld in mijn boek "Yucca II" op blz. 105. Deze soort is alleen bekend van de type-vindplaats.

De planten groeien in een komvormig dal

dat door hoge bergen is omgeven. Van Pinal de Amoles op 2450 m hoogte gaat het omlaag tot ongeveer 1000 m hoogte bij de rivier Extorax. Na een inspannende en avontuurlijke speurtocht langs gevaarlijke hellingen kon ik kleine groepen van deze soort zien.

Yucca queretaroensis verschilt van zijn nauwste verwanten *Yucca rostrata* en *Y. thompsoniana* door zijn hoge onvertakte stammen, aan weerszijden bolle (biconvexe), dunnere bladeren en kleinere bloemen.

SECTIE CHAENOCARPA ENGELMANN, SERIE GLAUCAE MCKELVEY

De geografische verspreiding van de soorten van deze serie zijn in onderstaande tabel op een rij gezet (U=USA, M=Mexico, C=Canada). De Amerikaanse soorten zijn al eerder behandeld in deel 1 en 2.

<i>Yucca angustissima</i> ssp. <i>angustissima</i>	U
<i>Yucca angustissima</i> ssp. <i>toftiae</i>	U
<i>Yucca angustissima</i> ssp. <i>kanabensis</i>	U
<i>Yucca angustissima</i> ssp. <i>avia</i>	U
<i>Yucca baileyi</i> ssp. <i>baileyi</i>	U
<i>Yucca baileyi</i> ssp. <i>intermedia</i>	U
<i>Yucca coahuilensis</i>	M
<i>Yucca elata</i> ssp. <i>elata</i>	M+U
<i>Yucca elata</i> ssp. <i>utahensis</i>	U
<i>Yucca elata</i> ssp. <i>verdiensis</i>	U
<i>Yucca glauca</i> ssp. <i>glauca</i>	U
<i>Yucca glauca</i> ssp. <i>stricta</i>	U
<i>Yucca glauca</i> ssp. <i>albertana</i>	U+C
<i>Yucca campestris</i>	U
<i>Yucca constricta</i>	U
<i>Yucca arkansana</i> ssp. <i>arkansana</i>	U
<i>Yucca arkansana</i> ssp. <i>louisianensis</i>	U
<i>Yucca arkansana</i> ssp. <i>freemanii</i>	U

YUCCA COAHUILENSIS MATUDA & PIÑA LUJÁN

"Coahuila-Texas yucca"

Las plantas Mexicanas del genero *Yucca*
p. 120 (1980).

Type

Matuda nr. 38790 in het Herbario Nacio-

nal van het UNAM, verzameld in juni 1977 tussen Rosita en Piedras Negras, Zaragoza, Coahuila.

(UNAM=Instituto Biologia, Universiada Nacional Autonoma de Mexico).

fh 1184.46 *Yucca coahuilensis*, Eagle Pass, Texas, 180 m

Overig representatief materiaal

Mexico: fh 0361, Zaragoza, 320 m.
USA: fh 1184.45, Nueces River, 190 m;
fh 1184.46, Eagle Pass, 180 m.

Beschrijving

Stamloos, enkelvoudig of met verscheidene rozetten, in kleine open groepen. Wortelsysteem vezelig.

Bladeren onregelmatig naar beneden hangend of rechtop, 40-80 cm lang, 1-1,5 cm breed, met bolle en holle zijde, blauw-groen, met witte rand, voorzien van dunne gedraaide vezels, buigzaam, uitlopend in

een harde bruine of grijze stekel.

Bloeiwijze pluimvormig, 1,5-2,5 m lang, ver boven de bladeren beginnend, rechtop, vertakt. Bloem creme-wit, bolvormig, tot 3 cm lang, 1,5 cm breed; bloemblaadjes lancetvormig; meeldraden 15 mm lang, behaard.

Vrucht houtig, langwerpig-cilindrisch, 4-7 cm lang, 2-3,5 cm breed, in rijpe toestand strokleurig.

Zaad glimmend zwart, plat met gevleugelde rand, cirkelrond tot langwerpig, 8 mm lang, 5 mm breed.

Voorkomen

Mexico: Chihuahua-woestijn en in de staat Coahuila.
USA: Chihuahua-woestijn, Maverick County en Zavala County, op 100-350 m hoogte.

Samengroeiend in grasland met *Yucca treculiana* en grote *Opuntia*-struwelen.

Bijzonderheden

Matuda en Piña Luján beschreven deze soort in 1980.

Yucca coahuilensis is de zuidelijkste vertegenwoordiger van de serie *Glaucæ*.

(Ter vergelijking: de noordelijkste is *Y. glauca* ssp. *albertana* in het zuiden van Canada.) Het verspreidingsgebied strekt zich naar het noorden tot het grensgebied met de USA uit; ook in Texas komt deze soort voor. *Y. coahuilensis* kan makkelijk verward worden met *Y. arkansasana* ssp. *louisianensis*.

Typisch voor deze soort (en verwante soorten) is de duidelijk boven de bladeren uitstekende pluimvormige bloeiwijze. Daardoor is de habitus volstrekt anders dan die van *Y. glauca*. De populatie op de type-standplaats in Zaragoza vertoont overwe-

gend kleine, bolvormige bloemen, in tegenstelling tot de buitengewoon grote bloemen op de foto's in de publicatie van Matuda en Piña Luján (1980c, blz. 121).

De planten groeien in open, vlak grasland waar lage xerofytische struiken domineren. De winters zijn droog en vorstvrij met een jaarlijkse regenval van ongeveer 250 mm. *Y. coahuilensis* is winterhard in Albuquerque, New Mexico.

Literatuur:

Hochstätter, F. 2000. *Yucca I* (Agavaceae) Dehiscent-fruited species in the South-west and Midwest of the USA and Canada. Mannheim.

Hochstätter, F. 2002. *Yucca II* (Agavaceae) Indehiscent-fruited species in the South-west, Midwest and East of the USA. Mannheim.

Lenz, L.W. & Hanson, M.A. 2001. *Yuccas* (Agavaceae) of the international four corners, southwestern USA and northwestern Mexico. *Aliso* 19 (2): 165-179.

Matuda, E. & Piña Luján, I. 1980. *Las plantas Mexicanas del genero Yucca*. Toluca.

McKelvey, S.D. 1938. *Yuccas of the southwestern United States, part 1*. Arnold Arboretum of Harvard University, Jamaica Plains.

McKelvey, S.D. 1947. *Yuccas of the southwestern United States, part 2*. Arnold Arboretum of Harvard University, Jamaica Plains.

McVaugh, R. 1989. *Yucca*. In: Anderson, W.R. (ed.). *Flora Novo-Galiciana; a descriptive account of the vascular plants of western Mexico*. Vol. 15. Bromeliaceae-Dioscoreaceae, pp. 281-283.

Piña Luján, I. 1980a. Geographic distribution of the genus *Yucca*. *Cact. Succ. J. (US)* 52 (6): 277-281.

Piña Luján, I. 1980b. Plantas del genero *Yucca* de la Baja California. *Cact. Succ. Mex.* 25 (2): 38-43.

Piña Luján, I. 1980c. *Las plantas Mexicanas del genero Yucca*. Col. Misc. Estado Mex., Toluca.

Piña Luján, I. 1989. Una nueva especie del genero *Yucca* (Agavaceae). *Cact. Succ. Mex.* 34 (3): 51-56.

fh 1184.46 *Yucca coahuilensis*, Eagle Pass Area, Texas 180 m, de bloeiwijze

Piña Luján, I. 1990. Nuevas aportaciones a *Yucca queretaroensis* Pina sp. nov. *Cact. Succ. Mex.* 35: 61-63.

Trelease, W. 1902. *The Yuccae*. *Ann. Rep. Missouri Bot. Gard.* 13: 27-131.

Treleasae, W. 1920. *Yucca L.* In: Standley (ed.). *Trees and shrubs of Mexico*. *Contr. U.S. Natl. Herb.* 23 (1): 88-94.

Webber, J.M. 1953. *Yuccas of the Southwest*. *Agric. Monogr. U.S. D. A.* 17. Washington.

Hochstätter F. 2003. *Yucca* (Agavaceae) database. www.yuccaagavaceae.com

Vertaling en bewerking Rob Bregman

BEURSBEZOEK IN DE HORTUS VAN LEIDEN

Jan Jaap de Morree

Jaarlijks is er een aantal weerkerende evenementen die het hart van de succulentieliefhebber sneller doet kloppen. Al het zaaïen en zwoegen, al het enten en stekken culmineert in één of meerdere momenten waar de resultaten van onze hobby aan de man gebracht kunnen worden. Al vroeg op de dag rijden vanuit vele uithoeken auto's met dozen en rekken opgepotte succulenten naar een cactusbeurs. De daar opgestelde kramen of tafels worden overdekt met een lading planten, die hopelijk van eigenaar gaan wisselen. Niets is tenslotte zo ontmoedigend als het kweken van planten die uiteindelijk niemand wil hebben. Gelukkig is de belangstelling voor cactusbeurzen heel divers en vaak zie ik iemand heel enthousiast worden van een voor mij volledig onbetekenende plant. Maar ik moet toegeven, ook ik koop wel planten uit geslachten die ik afgezworen had als begerenswaardig (zie verder).

In de Hortus Botanicus van Leiden is door de afdeling Leiden en omstreken een formule gevonden voor de cactusbeurs die ik heel goed vind. Terwijl er door de liefhebbers en handelaren in een grote kas op vele tafels kweekmateriaal wordt aangeboden, is er op die dag ook vrije toegang tot de hele tuin van de hortus en de kassen. Er is dan tegelijk ook een bijen- en plantenmarkt in de straatjes achter de hortus. Het woord braderie zou overigens ook volledig van toepassing zijn op deze verzameling kraampjes, want er is veel meer te doen dan bijenhoning kijken, koekhappen en planten aanschaffen. Publiek genoeg dus.

Elk jaar ga ik naar de Leidse beurs met het idee dat ik in de oudste hortus van Nederland rond kan dwalen tussen eeuwenoude bomen en ook nog wat succulenten kan bemachtigen. Het was afgelopen jaar mooi zonnig en er was veel bezoek. Tot een paar jaar geleden was de vrij donkere oranjerie "the place to be", want 's zomers stonden alle oranjerieplanten buiten. De

representatieve nieuwbouw ernaast, een grote en hoge glazen ruimte met palmen, is een prima plaats voor tafels ten behoeve van de diverse aanbieders. Naast de Leidse leden die planten verkopen, komen kwekers ook uit de rest van Nederland en zelfs uit België. Gerrit Melissen met zijn ruime stand met grote planten uit verzamelingen was prominent bij de ingang aanwezig. Joep Wortelboer daarentegen zoekt het met de gepresenteerde soorten in de minuscule planten en heeft minder ruimte nodig. Dit jaar was Mirjam Desender-Bruneel uit het Belgische ook aanwezig om planten en haar cactusboek aan de liefhebber te brengen. Ook is altijd de tuinplantenstand met een voorvechtster voor de vlindervereniging present. Niet zo vreemd, want het is de moeder van Jos Huizer, de voorzitter van de afdeling.

Dit jaar wilde ik zelf geen tafeltje voor de plantenverkoop. Enerzijds om niet de hele dag op een vaste stek te moeten staan en anderzijds om de sfeer te proeven voor het schrijven van dit stukje. Het kistje meegebrachte lophophora's was ik binnen twee minuten kwijt en ik was vrij man. Dat was me het jaar daarvoor ook al overkomen. Ik zag de aangeboden plantjes (*Pelecophora aselliformis*, *Frailea asterioides*, *Mammillaria plumosa* en wat titanopsissen) grotendeels onder m'n handen vandaan grissen door een enthousiaste Tsjechische liefhebber.

De cactusbeurs wordt midden in de stad gehouden en er komen ook heel wat 'leken' binnenwandelen die diep onder de indruk raken van een paar grote ferocactussen of een *Carnegiea gigantea*. Omdat de prijzen beduidend lager liggen dan bij de reguliere plantencentra zie je mensen intens gelukkig weglopen met hun eerste kanjer van een cactus. Dat zijn ook de bezoekers die met veel plezier een *Rebutia minuscula* of een *Mammillaria zeilmanniana* in krantenpapier laten inpakken. Er

komt vast nog een dag dat ik een peyote-verslaafde gretig naar een aantal lophophora's zie grijpen. Weer eens heel iets anders dan de al weer ingeburgerde paddo's.

Maar cactussen kunnen in de Leidse hortus niet blijvend mijn aandacht vasthouden. Na een eerste rondgang langs de cactus- en vetplanttafels wordt het tijd voor een blikje fris en een paar krentenbollen (wel zelf meegebracht). Nergens zijn deze beter te genieten dan in de buurt van een magistrale, eeuwenoude *Ginkgo biloba* uit 1785.

In de oude hortus met zijn rijke historie zijn heel wat majestueuze bomen te zien. De tuin bestond al in 1594 en de huidige Clusiustuin, een heel mooie beschut gelegen kruidentuin naast de huidige hortus, was de oorsprong van dit alles. Als ras-echte bioloog wil ik toch ook naar de bekerplanten, de *Aristolochia grandiflora* met zakdoekgrote, naar rottend aas stinkende bloemen en naar aparte passiebloemen. Als verrassing is er ook een platte bak met Zuid-Afrikaanse levende steentjes.

De verscholen gelegen Japanse tuin, de Von Siebold Gedenktuin, is een eerbewijs aan Dr. Phillip Franz von Siebold (1796-1866). Er was de afgelopen eeuwen met Japan een geregelde uitwisseling van mensen, voorwerpen en kennis via de handelspost Dejima bij Nagasaki. De Hortus Botanicus had haar rol daarin als doorgeefluik van veel, destijds onbekende en nu beminde plantensoorten die vanuit Japan via de Leidse Hortus hun weg naar de Nederlandse sierplantenteelt vonden. De van oorsprong Duitse geneesheer-majoor Von Siebold heeft hierin een grote rol gespeeld. Hij diende in het Nederlands Oost-Indische leger met als standplaats Batavia. In 1823 landde Siebold op Dejima met de opdracht informatie te verzamelen over Japan, de handel met Japan en het Japanse machtssysteem. Na het genezen van een invloedrijke lokale ambtenaar werd hem toegestaan een kleine kliniek buiten de handelspost te openen. Direct na aankomst legde hij contact met Japanse medici en natuurwetenschappers en hij wordt in Japan nog steeds geëerd

vanwege zijn verdienste in het verspreiden van de westerse wetenschappen. Hij richtte zich tevens op het verzamelen van planten, dieren en zaden en allerlei gebruiksvoorwerpen en nam kunstenaars in dienst om dieren, voorwerpen en gebruiken op papier vast te leggen. Siebold verzamelde tijdens zijn uitstapjes ook zoveel mogelijk natuurlijk materiaal. Nadat hij van spionage werd beschuldigd omdat hij Japanse kaarten in bezit had, vestigde hij zich in Leiden. In Nederland vormen de zendingen, die alles bij elkaar circa 10.000 voorwerpen omvatten, tot op de dag van vandaag de Japanse collecties van Naturalis en het Nationaal Herbarium Nederland.

In de hortus ligt iets verderop een koele vijver waar de Koi-karpers en de goudvissen stukjes brood uit je hand eten. Rustig zittend op de rand van de vijver hoor ik ineens de klanken van een heel orkest komen aanwaaien. Heeft iemand zijn geluidsapparatuur te hard aanstaan? Als ik erop af loop blijkt dat een compleet jeugdorkest op de bijenmarkt een uitvoering geeft en vast nieuwe leden probeert te werven. Het publiek dromt er omheen. Iets verderop staat een dame een klein draaiorgeltje te bedienen. Naast alle kraampjes met boeken, honing, prullaria of broodjes, probeert Carla Teune, de hortulana van de hortus, een beetje achteraf een aantal aparte tuinplanten te verkopen.

Terug in de grote glazen kas wordt het tijd voor een aantal aanschaffen. Het motto is al een paar jaar: "Niet te groot en zeker niet te veel". Dus een *Gymnocalycium horridum*. Daar kom ik echter bedrogen mee uit, want - en dat had ik kunnen weten - er bestaat geen *G. horridum*. Thuis had ik al twee knoepers van *G. horridispinum's* en deze nieuwe was er dus gewoon nog eentje extra. Zo schiet de diversiteit binnen de verzameling niet erg op. De voor deze plant kenmerkende fantastische roze bloemen maken dit exemplaar echter zeker geen miskoop.

Het begon dus allemaal zo rustig, Nadat ik een paar mooie planten had uitgezocht, een *Epithelantha pachyrhiza*, een *Thelo-*

cactus bicolor en een grote *Coryphantha bumamma*, wat haworthia's, een graptopetalum en nog wat zwaar maar begerenswaardig spul, vergat ik mijn voornemen van matigheid. Alertheid was niet meer nodig. Geen interessante plant drong zich meer aan mijn netvlies op en ik raakte lekker ontspannen.

Voor te vertrekken liep ik voor een tweede keer naar de tropische kassen en naar de kas met de *Victoria amazonica*, de 's nachts bloeiende reuzenwaterlelie. Het kratje en een gevulde plastic zak konden zolang in de verkoopruimte bij Gerrit Mellissen blijven staan. Ze waren best zwaar en ik heb een hekel aan slepen. Na enig rondmijmeren in de "tropen", besloot ik afscheid te nemen van de voorzitter. Ja, en toen ging het faliekant mis.

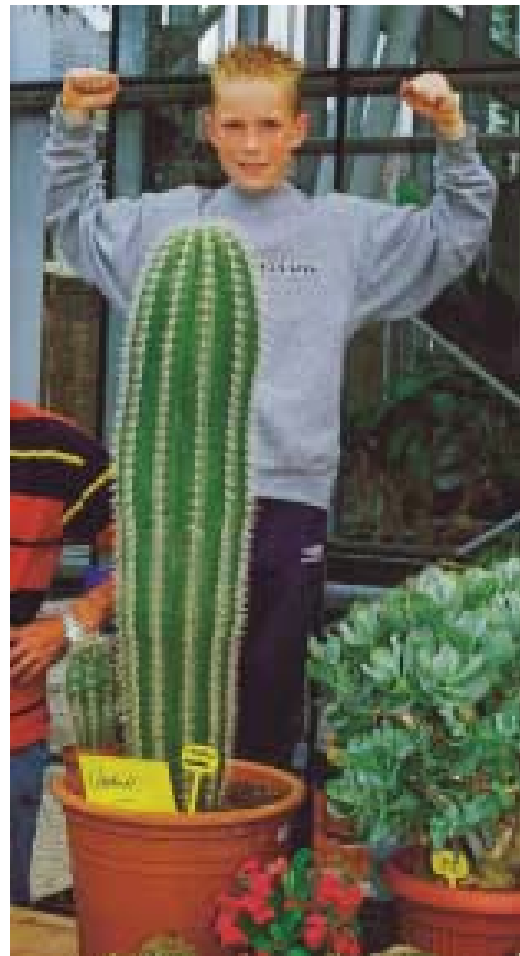
Nog geen uur na de eerste aanschaffen speelde mijn gretigheid me dit jaar erg veel parten en ik werd er uiteindelijk behoorlijk voor gestraft. Jos wees me, en passant, nog even op een aantal mooie (en gelukkig kleine) *Astrophytum senile*. En dan... Een bak met koopjes (Wat was het ook alweer; 6 planten voor 3 euro of iets dergelijks). Hier ging het helemaal mis. In een bak naast de astrophytumpjes viel mijn oog op een complete collectie coryphantha's. Ik heb er thuis wel een paar, maar mijn interesse is in de loop der jaren toch meer gericht geraakt op de kleinere geslachten. Daarbij is - zoals gezegd - mijn kasruimte beperkt.

Ineens kon ik mezelf niet meer inhouden en dacht: "Zo gemakkelijk is het dus om aan goed gegroeide coryphanthaplanten te komen. Zonder dat afwachten of ze uit zaad te voorschijn willen komen om daarna al snel te worden overvallen door rotting of spint. Dit is de kans". Al snel had ik met advies van Jos een twintigtal planten apart gezet. Twee nieuwe kratjes vol.

U zult misschien denken; ach dan maar twee kratjes in de achterklep en een doos en een plastic zak op de achterbank en hup naar huis. Maar ik was met de trein en het station Leiden is een behoorlijk stuk lopen vanaf de Rapenburg en de Hortus. Vol

goede moed begon ik te tillen en ook nog te lopen, maar na vijf minuten grachtwandelen begonnen mijn armen zo te branden van de verzuring, dat ik alles moest neerzetten in de vensterbank van een mooi grachtenpand. Wat nu? Met enig verpakken in een rugzakje en wat stapelen in de doos werd het plantenmateriaal toch beheersbaar en in een paar etappes kwam ik bij de trein. Hoe ik met de fiets uiteindelijk vanaf station Mariahoeve thuis ben gekomen weet ik nu al niet meer. Vermoedelijk was ik door de pijnlijke armen volledig verblind en is mijn geheugen tijdelijk uitgevallen. Volgend jaar ga ik het toch een beetje anders aanpakken. Achteraf blijven de goede herinneringen hangen en denk ik sturende in mijn kas "Wat een aardige nieuwe planten staan er nu weer tussen de oude rotten". Nu maar hopen dat ik geen slinkse wolluis heb geïmporteerd.

Koperwieklaan 19, 2261 CL Leidschendam

Brengt de zoon van Gerrit de planten naar de auto? Foto van de schrijver.

SENECIO'S (2)

Paul Mollers

SENECIO HAWORTHII SCH.-BIP.

Deze soort is vernoemd naar Adrian Hardy Haworth, plantkundige en succulentenkenner in Engeland (1768-1833).

S. haworthii is een groene heesterachtige succulent, die zo'n 30-50 cm hoog wordt en geheel bekleed is met wit vilt.

Deze plant groeit gedrongen, waardoor hij vrij korte stengels heeft en compact blijft.

De bladeren staan opgericht en worden, afhankelijk van de cultivar, 4-8 cm lang en 10-12 mm in doorsnede.

Ze zijn (bijna) cilindrisch, met een puntig of afgeplat bladpuntje, soms ook wel licht getand.

Het blad is inwendig geheel groen, zonder zichtbare nerven, bedekt met het witte katoenachtige vilt.

De bloeiwijze van deze soort is enkelvoudig en wordt zo'n 8-10 cm lang. Ook

deze is in zijn geheel bedekt met het witte vilt, de bloemkleur is geel, wat mooi afsteekt bij de rest van de plant (afb.1).

S. haworthii is afkomstig uit Namaqualand (Afrika).

Er zijn 2 cultivars van *S. haworthii* bekend, te weten:

* *S. haworthii* 'Cass's Variety': bladeren zijn zowel onder als boven

bolvormig met aan weerszijden een kleine richel, waardoor de vorm van het blad wel wat weg heeft van een banaan. Ze worden ongeveer 6 cm lang (afb.2).

* *S. haworthii* 'Hans Herre': bladeren cilindrisch aan de basis, maar meer naar het eind uitlopend in een platte, wigvormige, getande punt.

De bladeren van deze cultivar worden zo'n 8 cm lang.

Mede dankzij zijn witte viltige bekleding, die in de natuur het zonlicht weerkaatst, is *S. haworthii* in staat om zeer lang zonder

afb.1: Senecio haworthii Foto's van de schrijver.

afb. 2: Senecio haworthii 'Cass's Variety'

water te overleven. Deze plant is in een succulentenverzameling een lust voor het oog.

SENECIO KLEINIA (L.) LESS.

Zoals al uit de soortnaam is af te leiden, is deze soort vernoemd naar de Duitse botanicus J.Th. Klein (1685-1759).

S. kleinia is een succulente heester, die weinig vertakt en 2-3 m hoog wordt. De hoofdstam kan 10 cm of dikker worden en heeft een grijze bast. De takken zijn zeegroen bedauwd en voorzien van paars doorlopende lijnen. Zij worden 1-4 cm in doorsnede, bovendien zijn ze net zoals de hoofdstam zeer succulent.

De vlezige bladeren zijn lang, smal en over de gehele lengte even breed. Zij zitten in een krans om de takken heen.

Ze worden 9-15 cm lang en 1-2 cm breed, zijn grijsgroen van boven en paars aan de onderkant, met een opvallende hoofdnerf die over de gehele lengte van het blad loopt.

Tijdens de groei vallen de oude bladeren voortdurend af en laten zodoende een litteken achter op de stam (afb. 3).

afb. 3: *Senecio kleinia*

Bij *S. kleinia* is de bloeiwijze kort en gedrongen, ca. 6 cm lang; ze wordt in dezelfde tijd gerealiseerd als de bladeren.

De bloemkleur is geelachtig wit, de bloemen zijn zwak geurend.

Naast *S. kleinia* is er nog een bonte variant bekend onder de naam *S. kleinia* 'Candy-stick' G.D.Rowley.

Voor zover bekend is dit de enige succulente *Senecio* die voorkomt op de Canarische Eilanden, waar hij groeit langs de kust, op rotsachtige hellingen, samen met *Euphorbia canariensis*.

S. kleinia is in ons klimaat een wintergroeiër.

SENECIO MWEROENSIS BAKER

De naam mweruensis is afgeleid van het groeigebied Mweru, ten westen van Lake Tanganyika.

Dit is een laagblijvende stamsucculent, die regelmatig onder of bovengronds vertakt met zeer dikke en vlezige stengels van 1-4 cm in doorsnede, bronsgroen van kleur en voorzien van kleine tuberkels.

De bladeren zijn, afhankelijk van de ondersoort, plat tot cilindrisch en 1-6 cm lang (soms langer), 2 mm-3 cm breed, zacht en vlezig, donkergroen tot grijsachtig groen en soms paars aan de onderkant.

Tijdens de groei vallen de oude bladeren af die dan, net zoals bij *S. kleinia*, een litteken achterlaten.

De bloeiwijze is enkelvoudig of zelden vertakt, 15-30 cm lang.

S. mweruensis komt voor in Oost-Afrika en Zuid-Arabië en omvat 3 ondersoorten die veel overeenkomsten hebben, maar toch, als ze niet bloeien, aan de hand van blad en stamvorm van elkaar te onderscheiden zijn;

* *S. mweruensis* ssp. *mweruensis*, afkomstig uit Zambia/Tanzania: platte bladeren, 1-5 cm lang en 2-3 cm breed; bloeit met oranjebloemen.

* *S. mweruensis* ssp. *saginitus* (P. Haliday) G.D.Rowley, afkomstig uit Arabië/Ethiopië/Kenia: bladeren aan de onder- en bovenkant afgerond, 1-3 cm lang en 2-10

afb. 4: Senecio mweruensis ssp. saginatus

afb. 5: Senecio mweruensis ssp. leptophyllus

mm breed (afb. 4).

De stam is zeer dik en kort gedrongen, deze ondersoort bloeit met magenta bloemen.

* *S. mweruensis ssp. leptophyllus* (C. Jeffrey) G.D. Rowley, afkomstig uit Arabië/Ethiopië/Kenia: bladeren cilindrisch, 2-5 cm lang en 2-3 mm in doorsnede, bloeit met diep paarse of rode bloemen (afb. 5).

SENECIO PYRAMIDATUS DC

De soortnaam van deze plant is afkomstig van z'n groeiwijze, namelijk piramidevormig en dat is duidelijk te zien aan de

plant (afb. 6).

Dit is een weinig vertakte, groene, heesterachtige succulent, die zich over het algemeen tot 1,8 m hoogte zelf staande weet te houden, maar daarna steun nodig heeft van bijvoorbeeld omringende heesters.

Net zoals *S. haworthii* is deze soort bekleed met een grijs/witte viltachtige laag tegen de brandende zon, alleen is deze wel wat dunner dan bij eerder genoemde soort.

De bladeren zitten gegroepeerd langs de bovenste delen van de stengels, ze zijn langwerpig en cilindrisch van vorm.

Ze worden 8-12 cm lang en 4-10 mm in doorsnede en staan opgericht langs de stam.

Naast de viltige bekleding is de bloeiwijze ook een lust voor het oog, want die bevindt zich op een steel van 15-30 cm lang, met aan het eind de kegelvormige bloementros, die de

afb. 6: Senecio pyramidatus

prachtige helder gele bloemen bevatten.

S. pyramidatus vindt zijn oorsprong in de districten Uitenhage en Albany van de provincie Oostkaap in Zuid-Afrika.

Deze soort is in onze klimaatomstandigheden een uitstekende kasplant die, als hij voldoende ruimte krijgt in de volle zon, zich zal sieren met kegels goudgele bloemen, die mooi contrasteren met het zilverachtige gebladerte.

De lange, spits toelopende, kegelachtige bloeiwijze is bij deze soort een onderscheidend kenmerk.

SENECIO SCAPOSUS DC

De betekenis van de soortnaam *scaposus* staat voor 'vol bloeistengels'.

S. scaposus is een stamloze of kort gesteelde rozetvormige groene plant, die groepen vormt.

In de natuur blijft hij kort en gedrongen, in cultuur langer wordend.

De bladeren staan in gedrongen rozetten; ze zijn lang, smal en van gelijke breedte, afgerond aan de onder- en bovenkant van het blad of cilindrisch en eindigt afhankelijk van de variëteit, spatelvormig, gepunt of afgeplat met inkervingen.

De bladeren worden 3-12 cm lang en 4-10 mm in doorsnede en zijn net zoals bij

S. haworthii en *S. pyramidatus* bedekt met een fijne, wit viltachtige laag, die in de natuur bescherming biedt tegen de brandende zon.

De bloeiwijze bestaat uit een lange en slanke bloemsteel die 30-45 cm lang wordt en weinig vertakt, met gele tot diepgele bloemen.

Deze soort komt oorspronkelijk uit de Kaapprovincie, waar ook *S. pyramidatus* vandaan komt. *S. scaposus* vertoont veel gelijkenis met laatstgenoemde soort.

S. scaposus is onder te verdelen in 3 variëteiten, te weten:

* *S. scaposus* var. *scaposus* : vormt geen stengels en de bladpunten zijn nauwelijks afgeplat en ingekerfd (afb. 7).

* *S. scaposus* var. *addoensis* (Compt.) G.D.Rowley: vormt ook geen stengels; de

bladpunten zijn ovaal driehoekig, plat en gelobd (afb. 8).

* *S. scaposus* var. *caulescens* Haw: stengels tot 4 cm of langer, met spatelvormige bladpunten (afb. 9).

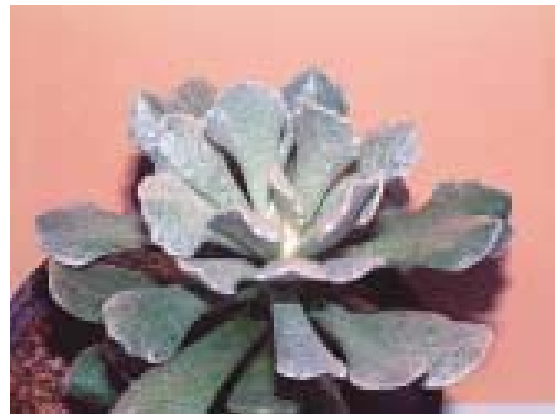
Literatuur

Rowley, G. D. (1994): Succulent Compositae. California: Strawberry Press.

**W. v/d Veldenweg 33,
2451 BA Leimuiden
mollers42@zonnet.nl**

afb. 7: *Senecio scaposus* var. *scaposus*

afb. 8: *Senecio scaposus* var. *addoensis*

afb. 9: *Senecio scaposus* var. *caulescens*

WEST-KAAP 2000: VEEL ZIEN TIJDENS EEN KORTE TRIP

Peter Knippels

In augustus 2000 kreeg ik de gelegenheid om een georganiseerde trip te maken door de West-Kaap provincie in Zuid-Afrika. De trip ging vooraf aan een internationaal bloembollencongres, dat begin september 2000 in Kaapstad werd georganiseerd. Door de trip van vijf dagen kreeg ik de gelegenheid om onder begeleiding van een gids in een kort tijdsbestek allerlei interessante plekken te zien.

Woensdag 23 augustus 2000

Mijn vlucht landt 's morgens in Kaapstad. Ik heb dus een dag, die ik vrij kan invullen voordat donderdag de trip begint. Over wat ik wil gaan doen, hoef ik niet lang na te denken. Ik ga naar Kirstenbosch Botanical Gardens.

Eerst een stukje geschiedenis over deze bijzondere botanische tuin. Het 'geboortjaar' van Kirstenbosch is 1902. In dat jaar overleed Cecil John Rhodes, die de grond, waarop de botanische tuin later is aangelegd, in 1895 had aangekocht en had bepaald dat de tuin een publieke functie

Kirstenbosch Botanical Gardens, Conservatory

Foto's van de schrijver

diende te krijgen na zijn overlijden. De geschiedenis van deze locatie gaat overigens nog een aantal eeuwen verder terug. In de tuin is nog steeds de wilde amandelhaag te zien, die op last van Jan van Riebeeck omstreeks 1652 is aangelegd. De heg was de toenmalige begrenzing tussen de nederzetting van de VOC en het 'wilde zwarte achterland'.

Kirstenbosch ligt aan de voet van het oostelijk deel van de Tafelberg. Het grootste deel van het totaal oppervlak van 500 hectare is begroeid met het karakteristieke Zuid-Afrikaanse fynbos. Fynbos is de term voor een vegetatietype dat gedomineerd wordt door kleine struiken met korte, soms grijze en succulente, bladeren. Sommige struiken hebben zelfs bladgroen in hun stengels en kunnen prima overleven zonder bladeren. Deze planten hebben zich aangepast aan het in het algemeen droge klimaat waarin slechts in een korte periode regen valt. Wat opvalt is dat in de Zuid-Afrikaanse flora slechts weinig bomen voorkomen.

Als je de botanische tuin binnenloopt, zie je recht voor je de 'Conservatory' liggen; een circa 3.000 m² grote kas, of beter kassencomplex. In het middengedeelte zijn planten uit alle provincies van Zuid-Afrika geplant. Ingedeeld naar provincie. Blikvanger is een grote baobab-boom, die in het midden van de kas is geplant. In de vier hoeken van de kas bevinden zich kleinere kassen met gespecialiseerde verzamelingen: bolgewassen, planten uit subtropische regenwoudregio's, rotsplanten en één met succulente planten, die zich aan hun groeiomgeving hebben aangepast (mimicry). Wat direct opvalt in de kas, maar ook in de rest van de tuin, zijn de vele borden en panelen met een duidelijke en uitgebreide uitleg. Iets wat je niet in alle botanische tuinen ziet.

Een klein deel van de botanische tuin is aangelegd als park met diverse themabeplantingen: cycaden, fynbos, erica's, protea's, succulenten, rotsplanten, etc. Als je dit alles ziet, dan realiseer je je pas hoe rijk

Kirstenbosch Botanical Gardens, deel van de collectie wintergroeïende bolgewassen

Daubenya aurea var. coccinea (Kirstenbosch Botanical Gardens)

de Kaap-regio is wat betreft de flora. Niet voor niets is de Kaap-regio één van de zes 'floral kingdoms' ter wereld.

Net als de Nederlandse botanische tuinen werkt Kirstenbosch samen met het bedrijfsleven ten aanzien van het selecteren van soorten en selecties, die interessant zijn voor commerciële teelt. De collectie bolgewassen is niet toegankelijk voor de gemiddelde bezoeker. De deelnemers aan het bollencongres hebben geluk, wij krij-

gen een rondleiding van Graham Duncan. Als je rondloopt tussen de planten voel je je net een kind in een speelgoedwinkel: alles is even mooi, maar je mag van je moeder nergens aankomen. Ik durf Graham Duncan niet aan te spreken, bang om domme dingen te zeggen of te vragen: 'wie ben ik in vergelijking met deze bollengrootheid?'. Op een gegeven moment loopt hij op het groepje af waar ik mee sta te praten en vraagt aan mij of ik Peter Knipfels ben. Ja, dat ben ik. Hij vertelt dat hij mijn bollenboek gelezen heeft en het een goed en praktisch bruikbaar boek vindt; een aanvulling op de bestaande boeken. Ik denk: 'het maakt me nu niet meer uit hoeveel exemplaren van mijn boek worden verkocht, zo'n compliment van dé expert op het gebied van Zuid-Afrikaanse bolgewassen zegt me veel meer'. Stiekem denk ik ook nog 'gelukkig stonden er mensen bij die het ook hebben gehoord'.

Als je de tuin op je gemak wilt bekijken, moet je hier minimaal een dag voor uittrekken. Dat lijkt lang, maar er is zo veel te

Cyarella orchidiformis (Ramskop Wildflower Reserve)

Brunsvigia bosmaniae (omgeving Nieuwoudtville)

Bulbine spec. (omgeving Nieuwoudtville)

zien. Het is 'stil' in het park. Je hoort het geraas en getoeter van de auto's niet, even géén politiesirenes, maar alleen het ruisen van de bladeren in de wind en het geluid van de vogels. Je vergeet even dat je in Kaapstad bent.

Donderdag 24 augustus

Verzamelen buiten het hotel in Kaapstad. Ik ken de andere deelnemers aan de trip nog niet. De groep blijkt een bont gezelschap te zijn van twee Nederlanders, drie Israëli's, drie Amerikanen, een Japanner en een Taiwanese. We vertrekken om 7.30 uur, verlaten Kaapstad en rijden via de N7

naar het noorden. De eerste stop is het Ramskop Wildflower Reserve nabij Clanwilliam. Deze tuin blijkt te zijn aangelegd. In de bus op de weg hierheen vertelt onze gids en chauffeur Ann, de schoonzus van Neil MacGregor die we later zullen ontmoeten, dat de winter van 2000, net als de voorgaande paar winters, erg droog is geweest. De laatste goede winter met voldoende regen is die van 1996 geweest. De plantengroei was minder uitbundig dan in andere jaren. Toch valt het mij mee wat er groeit en bloeit. Op zich niet verwonderlijk, want de tuin wordt nat gehouden. Tijdens de rondgang van een uurtje zie je onder andere *Bulbinella cauda-felis*, *Boophone disticha*, *Gladiolus tristis*, *Cyanella orchidiformis* en diverse albuca's en lachenalia's.

's Middags gaat de tocht richting de Cederbergen. We stoppen bij het graf van Louis Leipoldt, een bekende Zuid-Afrikaanse dichter uit de tweede helft van de 19e eeuw-eerste helft 20e eeuw. Diverse babiana's en oxalissen zijn in knop, de bloemen zijn nog niet open. We zijn een paar dagen te vroeg. Opeens wat opwinding. Eén van de groepsleden heeft een plantje uitgegraven en de

Aloë dichotoma (Farm Gannebos)

hele groep buigt zich erover. Wat zou het zijn? Ik weet al snel uitsluitsel te geven, het is een bulbine, mogelijk *B. mesembryanthoides*. Ik weet nog het een en ander over bulbines te vertellen. Ik word direct bestempeld als deskundige op het gebied van Zuid-Afrikaanse bolgewassen. 'Had ik nu mijn mond maar gehouden', denk ik direct. Tijdens de rest van de trip krijg ik veelvuldig de vraag 'Peter, do you know this plant?', waarbij de vraagsteller verwachtingsvol naar mij kijkt en alleen genoeg neemt met het antwoord op de vraag. Gelukkig kan ik de vragensteller vaak een antwoord geven of op weg helpen.

Doel van de rit is De Lande in de omgeving van Nieuwoudtville, waar we zullen overnachten. Het is nog licht als we aankomen. In de directe omgeving van het verblijf zien we duidelijk het resultaat van de weinige regenval. Waar nu her en der wat bloeiende exemplaren van *Bulbinella nutans* staan, staat in een 'goed' jaar een gele zee van bloeiende planten.

Vrijdag 25 augustus

Vandaag staat 'Nieuwoudtville' op het programma. Nieuwoudtville wordt wel de 'bulb capital of the world' genoemd. Niet ten onrechte als je je realiseert hoeveel verschillende bol-, knol- en wortelstokgewassen, ofwel geofyten, in dit gebied groeien. Nieuwoudtville ligt op het Bokkeveld Plateau. Het gebied rond de plaats, niet meer dan een klein dorpje van zo'n 100 huizen, wordt gezien als één van de meest interessante plantengroei gebieden van Zuid-Afrika, zeker als het gaat om de geofyten. Zo'n 40% van de planten in het gebied rond Nieuwoudtville is een geofyt, in Namaqualand is dit circa 16%. Ook ligt het percentage bol-, knol- en wortelstokgewassen, dat endemisch is, hoger dan in andere gebieden, zowel in Zuid-Afrika als daarbuiten. Het kan en mag niet, maar als je een vierkante meter grond rond Nieuwoudtville omwoelt, dan tref je in aantal en in diversiteit een zeer groot aantal geofyten aan.

Uitzicht farm Glenlyon met bloeiende *Gorteria diffusa*

Wil je bolgewassen zien, dan hoef je maar langs de kant van de weg te stoppen en in de 3 tot 5 meter brede strook tussen de weg en de afrastering van de weilanden je ogen de kost te geven. Zo kan je een bloeiende *Tenicroa filifolia* tegenkomen, met direct ernaast een niet-bloeiende *Tenicroa multifolia*. Van deze laatste plant zijn op het moment, dat we er zijn, alleen de kenmerkende karakteristieke gekrulde of opgerolde bladeren te zien. Je moet goed opletten, dat je niet op het verkeerde been wordt gezet, want er groeien in hetzelfde gebied ook *Gethyllis*, *Albuca* en *Chlorophytum* soorten met vergelijkbare habitus. Ook groeien en bloeien er de diverse bulbines. Door de afwezigheid van een deel van de bladeren is het moeilijk te bepalen om welke soorten het gaat. In augustus kan je niet onopgemerkt *Brunsvigia bosmaniae* passeren. De 4 tot 10 bladeren van de plant liggen plat op het grondoppervlak en kunnen ieder zo'n 30 cm lang worden. De planten bloeien aan het begin van de herfst in maart-april. Je schijnt er de klok

op gelijk te kunnen zetten: circa 3 weken na de eerste voldoende omvangrijke regenval verschijnen de grote schermen met de roze gekleurde bloemen. Deze *Brunsvigia*-soort komt wijd verspreid in de drie Kaap provincies voor. Overigens zie je vaak diverse exemplaren naast elkaar groeien. Verder kan je *Lachenalia*'s in diverse tinten van wit tot paars tegenkomen. Ook groeit hier *Babinia vanzylliae*.

Hoofddoel van het verblijf in Nieuwoudtville is een bezoek aan de farm van Neil MacGregor. Daar we hier pas 's middags naar toe kunnen, toeren we eerst rond in de omgeving. De eerste stop is bij waterfallen langs de N357 tussen Nieuwoudtville en Loeriesfontein. Net als een dag eerder komen we her en der uitgebloeide *Massoniaplanten* tegen, ook zien we *Gethyllisplanten*, helaas alleen in blad. De vegetatie rond de waterval is die van kleine struiken, die kleine bladeren hebben; het kenmerkende fynbos met her en der een *Euphorbia mauritanica*. We zoeken tussen

en in de struiken naar bolgewassen. De zoektocht is niet geheel zonder succes. Zo zien we bloeiende planten van *Ornithogalum maculatum*, een broertje van *O. dubium*, ook oranje bloeiend maar dan met zwarte tipjes op de bloemdekbladeren, van *Holothrix aspera* en van *Bulbine praemorsa*. Dichter bij de waterval groeit in een meer vochtige omgeving *Crinum variabile*. Van deze planten zijn alleen de bladeren te zien, de bloei is later in het seizoen.

Vervolgens rijden we circa 25 kilometer verder richting het noordoostelijk gelegen Loeriesfontein en slaan af bij Farm Gannebos. Onze gids Ann wil ons het 'kokerboom-bos' laten zien. Hier zouden er maar twee van zijn, één in Namibië en deze hier. Ik kan me zo niet voor de geest halen om welke plant het zou kunnen gaan. Als we na een paar kilometer aan de rechterkant een aantal heuvels zien met de 'kokerbomen', dan weet ik het: *Aloë dichotoma*. De planten zijn tot zo'n 4 meter hoog en staan verspreid over meerdere heuveltjes, of zoals ze

in het Afrikaans heten: 'koppies'. Zo op het oog is de bodem gortdroog. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de planten er stoffig uitzien en nog geen nieuwgroei te zien is. Daarvoor zijn we te vroeg.

Dan gaan we op weg naar de Farm Glenlyon van Neil MacGregor. Neil MacGregor heeft een circa 6.500 hectare grote schapenfarm. Hij is zo'n 30 jaren geleden gestart met het op een natuurlijke wijze van boeren en beheren van zijn landerijen. Deze wijze van beheren houdt onder andere in, dat hij in de afgelopen 30 jaar geen

Hesperantha vaginata (Farm Glenlyon, Nieuwoudtville)

pesticiden meer heeft gebruikt en zodoende krijgen flora én fauna alle mogelijkheden zich te ontwikkelen en in stand te blijven. Hierdoor is Glenlyon een wereldwijd begrip geworden, met name vanwege de veelheid aan geofyten die er groeien. Neil rijdt onze groep en nog andere groepen in een oude bus rond over zijn landerijen. Iets wat hij bijna dagelijks doet. Hij brengt ons naar de plekken, waar op dat moment het een en ander bloeit. De eerste stop is gelijk de meest indrukwekkende. De bus laat hij stoppen boven op een heuvel. Als

Hesperantha rivulicola (De Lande, Nieuwoudville)

we uitstappen en de helling afkijken zien we één geel-oranje deken van bloeiende *Gorteria diffusa*-planten. Neil leidt ons rond langs

alles wat interessant is en bloeit. Hij kent alle planten en weet er wel wat over te vertellen. In korte tijd zien we veel en krijgen we veel te horen. Wat bloeit er zoal aan bolgewassen eind augustus: *Hesperantha vaginata*, *H. pauciflora*, *Romulea sabulosa*, *Lapeirousia oreogena*, *Bulbinella nutans*, *Albuca maxima* en diverse *Ornithogalum-Babiana*-, *Homeria*- en *Ixia*-soorten. Het aantal planten dat bloeit is minder dan in 'goede' jaren met voldoende regenval in de winter. Verder valt op dat de planten die bloeien in vele gevallen kleiner van omvang zijn dan ze gewoonlijk zijn.

Die avond eten en overnachten we weer op De Lande. In de avondschemering maken we nog een wandeling in de richting van een rivier. Op een gegeven ogenblik zie ik in mijn rechterooghoek in het struikgewas iets dat lijkt op een witbloeiende plant. Het blijkt *Hesperantha cucullata* te zijn. Deze wit-bloeiende hesperantha bloeit niet net als de andere species van dit geslacht in de middag, maar tegen de avond. Dit heeft alles te maken met het feit dat de bloemen worden bestoven door motten die pas in de avondschemering actief worden.

Zaterdag 26 augustus

Vandaag een intensief programma, niet vanwege wat we allemaal zullen zien, maar de moeite die we ons moeten getroosten om ons doel te bereiken. Het Namaqua

National Park 'Skilpad' staat op het programma. Dit nationale park ligt net buiten Kamieskroon dat circa 500 kilometer van Nieuwoudville ligt. De planning is eenvoudig: 's morgens vertrekken en erheen rijden, in de middag het park bezoeken en daarna wederom zo'n 500 kilometer naar het zuiden rijden naar Vredendal.

Via de R27 rijden we over de Vanrhijns-pas en krijgen we een mooi uitzicht over de Knersvlakte, vervolgens door naar Vanrhijnsdorp en daarvandaan over de Knersvlakte naar Kamieskroon. Ik heb veel gelezen over de Knersvlakte en Namaqualand en de vegetatie in deze gebieden en had graag her en der langs de kant van de weg gestopt om eens uitgebreid te kijken. We vragen een aantal malen aan Ann of ze wil stoppen. Ze raadt het af, als we naar Kamieskroon willen, dan moet ze doorrijden. Aan de andere kant kent ze ons ondertussen: even stoppen betekent een stop van minimaal een half uur en daarna krijg je de groep met moeite de bus in.

Rijdend vanuit Vanrhijnsdorp naar Kamieskroon zie je duidelijk de vegetatie veranderen. Van fynbos nabij Vanrhijnsdorp zie je langzamerhand de omgeving veranderen in een semi-woestijn: verspreid staande struikjes, diverse *Euphorbia*'s en vele mesems. De vegetatie rond Kamieskroon wordt 'Sandveld' genoemd. Deze term zegt al voldoende over de vegetatie.

Het Namaqua National Park 'Skilpad' beslaat een oppervlak van 950 hectare en is sinds 1998 een nationaal park, maar bestond voor 1998 al. De bezoekmogelijkheid van dit park bestaat uit het rijden van een vaste rondrit. Het mooiste van het park vind ik toch wel de vergezichten met uitgebreide bloeiende vlaktes met de oranje bloeiende 'namaqua daisies' (*Dimorphoteca sinuata*) met de ertussen groeiende, geelbloeiende 'pietsnot' (*Grielum humifusum*).

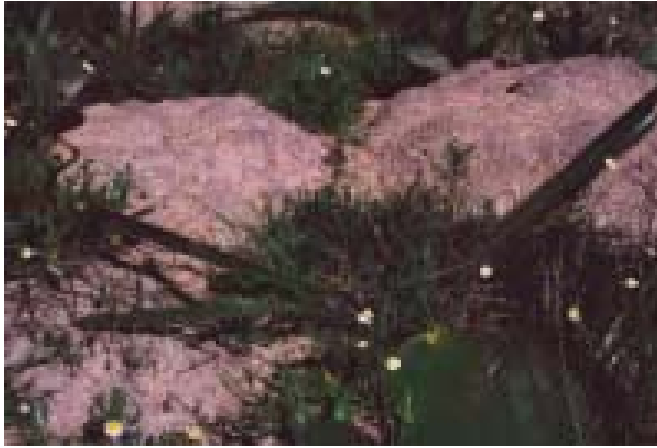
Het zou in de weken voor ons bezoek redelijk geregend hebben en er zou dus het één en ander te zien moeten zijn. Dat is ook zo. Een opsomming van wat we te-

Uitzicht op Knersvlakte vanaf Vanrhijnspos

Namaqua National Park 'Skilpad': bloeiende vlaktes met *Dimorphoteca sinuata* en *Grielum humifusum*

Haemanthus pubescens (Tinie Versveld Wild Flower Reserve)

genkomen: *Albuca spiralis*, *A. unsifolia*, *Lapeirousia silenoides*, *Trachyandra falcata*, een geelbloeiende en een blauwgroen bloeiende *Ferraria*-, *Babiana*-, *Lachenalia*- en *Haemanthus*-soorten, die niet benoemd kunnen worden, omdat er alleen bladeren te zien zijn. *Trachyandra falcata* komt wijd verspreid voor in West-Kaap. De plant, met name de nog niet uitgelopen bloeiwijzen, worden gegeten en de smaak ervan schijnt overeen te komen met die van asperges.

Zondag 27 augustus

De route die voor vandaag op het programma staat is vanuit Vredendal naar Lambertsbaai, daar lunchen en walvissen kijken en dan afzakken naar het zuiden naar de Piketberg, waar we overnachten in Noupoot Farm. Een mooie samenvatting van wat we gedaan en gezien hebben deze dag. De gehele groep vindt het een verloren dag en dringt er bij Ann op aan om de volgende dag een dusdanig programma in te richten dat we zo veel mogelijk bolgewassen kunnen zien.

Maandag 28 augustus

De laatste dag. De vorige avond heeft Ann voorgesteld om 's morgens om 7.00 uur een wandeling

door de directe omgeving van de farm te maken. De animo is beperkt: met z'n vieren gaan we op pad. Het is net licht, er hangt nog mist in de dalen, wat een schitterend uitzicht oplevert. Tussen het fynbos groeien allerlei bloeiende bolgewassen, zoals *Bulbine spec. cf. succulenta* en *Babiana sambucina*, maar ook niet-bloeiende *Haemanthus*-soorten. Een mooi begin van de dag. Na het ontbijt direct op pad richting het West Coast National Park. We bezoeken het park niet. Bij navraag blijkt dat er nog maar weinig bolgewassen bloeien, we zijn enkele weken te vroeg. Ann besluit verder naar het zuiden te rijden richting Darling. De stemming in de bus zakt. Valt er deze laatste dag nog wat te zien?

Wachendorfia parviflora (Waylands Farm)

Babiana rubrocyanea (Waylands Farm)

De eerste stop is het net ten noorden van Darling gelegen Tinie Versveld Wild Flower Reserve, of wel op z'n Afrikaans: 'het Veldblommenreservat'. Vanaf de weg is duidelijk te zien, dat er het een en ander bloeit. Direct vallen de witbloeiende planten van *Zantedeschia aethiopica* en de oranjebloeiende *Romulea tortuosa* ssp. *tortuosa* op. Er blijken vrij veel bolgewassen in bloei te staan, waaronder *Romulea tubularis*, *Lapeirousia jacquinii* en *Babiana* sp. Verder groeien er diverse *Haemanthus*-soorten, waarvan alleen de bladeren te zien zijn: *H. coccineus*, *H. pubescens* en *H. sanguineus*.

De tweede genoemde soort valt op door de smalle bladeren, die aan de randen zijn bezet met lange bruinrode, stugge haren. De bladeren van *H. sanguineus* vallen op door hun grootte: zo'n 30-40 cm lang en 30 cm breed.

Ten zuiden van Darling bezoeken we twee farms, waar een korte rondrit gemaakt kan worden. De eerste farm is de Oude Post Farm. Hoewel we verder zuidelijker komen en de verwachting is dat we minder bloeiende bolgewassen zullen tegenkomen, is het tegendeel waar. Het zou ook te vroeg zijn voor bloeiende gladiolen. Ook deze theorie wordt gelogenstraft. Ook deze stop is de moeite waard. We komen de eerste bloeiende gladiolen tegen. Erg mooi is *Gladiolus caryophyllaceus*. Deze soort bloeit niet alleen mooi met relatief grote paarse bloemen, maar geurt ook.

De plant verspreidt geen zoete geur, maar een meer licht kruidige. Daarnaast komen we diverse bloeiende *Homeria*-, *Albuca*-, *Lachenalia*-, *Romulea*- en *Babiana* soorten tegen. Ann maant ons haast te maken, ze rijdt namelijk in de bus achter ons aan, we moeten vandaag Kaapstad nog bereiken, maar wij maken geen haast. De volgende en laatste stop is het vlakbij gelegen Waylands Farm. Ook hier hebben we eigenlijk weer tijd te kort. Het komt er nu op neer zo veel mogelijk zien in een zo kort mogelijke tijd en alles direct te fotograferen. Ik voel me net een Japanner. De oogst mag er zijn, onder andere: diverse *Albuca*-, *Ixia*-, *Lachenalia*- en *Gladiolus*-soorten, *Gethyllis afra*, *Babiana rubrocyanea*, *Moraea tricolor*, *Wachendorfia parviflora* en *Tulbaghia capensis*. Deze laatste plant kun je beter op zijn geur zoeken dan op zijn voorkomen. De bloemen van deze soort vallen niet echt op: groen met bruinrood. In vergelijking met zijn roze bloeiende broertje *Tulbaghia simmleri* een wat saaie, onopvallende plant. Ik kweek *Tulbaghia capensis* ook zelf. Alle plantendelen verspreiden een sterke uiengeur, ook de wortels. Bij het identificeren van *Babiana rubrocyanea* ontstaat er discussie: is het deze babiana of is het *Geissorhiza eurystigma*. Het meest opvallende verschil zit 'm in de bloemen. *G. eurystigma* bezit tussen het rode hart en de donker blauwe punten van de bloemen een dunne, witte band als scheiding. Deze band blijkt afwezig te zijn. Zo komt een eind aan een korte, maar erg intensieve trip door een erg mooi deel van Zuid-Afrika. Ik neem me voor één van de komende jaren terug te komen, maar dan meer tijd uit te trekken om het een en ander te bekijken.

**Oosterwerf 12,
2804 LZ Gouda.
E-mail: info@bloembol.info**

EEN NARE GAST (VERVOLG)

Bouke Clement en Henk Viscaal

Voor het vervolg op mijn artikel over die nare gast komt een groot deel van de eer aan Bouke Clement toe. Hij bestookte mij niet alleen met een groot aantal E-mails, maar heeft al snuffelend op het web zoveel informatie gevonden en voor dit artikel aangedragen, dat ik niet anders kan dan ook zijn naam als auteur vermelden.

Wie had kunnen vermoeden dat er op een artikel zoveel reacties zouden komen. Ik beslist niet. Schijnbaar is hier toch een onderwerp aan de orde gekomen waar meerdere mensen problemen mee hadden, of nog steeds hebben. Mijn eigen exemplaar van *Succulenta* was nog niet door de post bezorgd, of de eerste telefonische reactie kwam al binnen. Deze kwam van de heer Noorman uit Berkel-Rodenrijs. Ook hij had in zijn bedrijf last van de nare gast met alle desastreuze gevolgen van dien. Hij heeft met de biologische middelen van de firma Ecostyle het ongedierte met goed gevolg bestreden. Voor de duidelijkheid liet hij zijn bericht vergezeld gaan van een folder betreffende de bestrijding van de lapsnuit/taxuskever. Daarover later meer.

Bij het doorspitten van de literatuur valt op dat er weinig tot zeg maar gerust geen gegevens van de zo door ons vermaledijde insecten gegeven worden. In de diverse boeken die mij ter beschikking stonden, ontbraken niet alleen de afbeeldingen, ook vermelding van de insecten en hun larven was nergens te vinden.

Volledig aangewezen op de stroom van informatie die binnenkwam moest er dus een verhaal volgen dat een weergave werd van de alom negatieve ervaringen met onze nare gast.

Laten we maar beginnen met de kever zelf. Hij luistert naar de fraaie naam *Otiorhynchus sulcatus*, met als Nederlandse namen: taxuskever, gegroefde lapsnuitkever, of druivenhaantje. Hij behoort tot de orde

der *Coleoptera* - dat zijn kevers en torren -, hierbinnen behoort hij weer tot de superfamilie van de *Curculionoideae* - de snuit-, of schorskevers - en uiteindelijk tot de familie der *Curculionidae* - de snuitkevers -. Alle 40 000 soorten binnen de familie hebben een kop die verlengd is tot een snuit, met aan het uiteinde de kaken, waarbij in het midden antennen staan ingeplant.

We kunnen vier ontwikkelingsstadia onderscheiden bij de kever. Dit zijn: ei, larve, pop en volwassen insect. Omstreeks april - mei komen de eerste volwassen kevers te voorschijn. Zwart met vaalgele vlekken op de rug. Ze kunnen tot 1 cm groot worden. Ze hebben diep gegroefde dekschilden en kunnen niet vliegen. Vanaf begin juli tot eind oktober worden de eieren gelegd. Hieruit komen de larven van 1 - 10mm lang, ze zijn wit doorschijnend, soms wat roze en hebben een bruine kop. Deze larven leven in de grond, waar ze ook overwinteren. In het voorjaar verpoppen deze larven zich in de grond, waarmee de cyclus rond is. 10 Tot 25 dagen heeft het ei nodig om tot ontwikkeling te komen. Het larvestadium kan van 2 tot 12 maanden duren en het gemiddelde popstadium duurt ongeveer 20 dagen. In de open lucht hebben we over het algemeen maar met één generatie per jaar van doen, terwijl we in de kas het hele jaar door met de verschillende stadia geconfronteerd kunnen worden.

Er bestaan alleen maar vrouwelijke lapsnuitkevers, zodat we van een ongeslachtelijke voortplanting kunnen spreken. De

Otorhynchus sulcatus

Foto uit ECOSTYLE-magazine

vrouwtjes kunnen 5 tot 12 maanden oud worden en in die tijd kunnen ze 100 tot 1000 eitjes leggen, wat tot een nakomelingschap van een 50 tot 500 larven kan leiden.

Niet alleen de larven zijn schadelijk voor onze planten, in tal van gewassen kan heerlijk huis gehouden worden door de volwassen kevers. Vangen van de volwassen kevers wordt dan een nachtelijke aangelegenheid, want alleen dan zijn ze actief. (Ontdekken met een zaklantaarn in het donker). Worden ze betrappt dan laten ze zich razendsnel uit de planten vallen. In een van de artikelen werd een bloempot met wat houtwol genoemd om overdag te controleren of er kevers aanwezig zijn.

We zien aan de planten vaak of er kevers aanwezig zijn door de rond happen uit de bladeren. In het strooisel of de bladresten onder de planten kunnen we dan overdag ook vaak de kevers ontdekken. Zo was er het leuke verhaal van een van de inzenders die overdag op een krukje gezeten de kevers moest vangen en vernietigen.

Maar ook in de rotstuinten kunnen onze sempervivums en saxifraga's door de larven aangevreten worden. Zo'n larve blijft voor een merel natuurlijk een smakelijke aangelegenheid, dus in dit geval niet alleen schade van de vraat, maar ook nog door driftig gespuit van de vogels

Zoals u in de inleiding al heeft kunnen lezen is de biologische bestrijding van de kever en de larven één mogelijkheid.

Maar we kunnen ook met vergif gaan werken. Hieraan kleef je natuurlijk wel een groot aantal nadelen. Als eerste wil ik noemen het onoordeelkundig gebruik door de leek. Wie heeft er als liefhebber een volledige uitrusting om veilig mee te kunnen werken wanneer de planten bespoten moeten worden? Wie heeft er de juiste meet- en weegapparatuur om de juiste dosering te kunnen bepalen? Zo zouden er nog een aantal vragen gesteld kunnen worden over het juiste toedienen van het vergif.

Een aantal middelen blijkt wel degelijk afdoende, maar deze zijn niet legaal in Nederland en zijn bij ondeskundig gebruik levensgevaarlijk. Ik herinner mij uit de beginperiode van mijn hobby die prachtige blauwe korreltjes die door de aarde gemengd konden worden en waar alle problemen mee opgelost waren. Aangezien mijn kinderen in die tijd wel eens in de kas liepen en jaren later mijn kleinkinderen, heb ik mij heilig voorgenomen nooit een dergelijk middel te gebruiken. Dan maar wat vaker een nieuw plantje gekocht.

Een ander groot bezwaar van het gebruik van vergif is natuurlijk de verpakking. Hiermee bedoel ik dan de hoeveelheid per verpakking. Deze is over het algemeen voor grootverbruik. Kleinere hoeveelheden voor de liefhebber zijn er weinig tot niet te vinden.

Nu we toch met vergif bezig zijn; er is door erg veel mensen gesnuffeld op het internet en de schat aan berichten met verwijzing naar de websites was overweldigend. Toch stak, zonder verder iemand te kort te willen doen, Bouke Clement er met kop en schouders bovenuit. Ik kan rustig zeggen dat het overgrote gedeelte van de informatie via zijn E-mail is binnen gekomen.

De firma Bayer heeft een aantal middelen die zeer goed ingezet kunnen worden bij de bestrijding van de larve van de lapsnuitkever. Eén er van is het middel Admire met als werkend bestanddeel imidacloprid. Dit middel is moeilijk in aarde afbreekbaar, wat dus een langere effectieve werking inhoud (ongeveer 5 á 6 maanden). Het

middel is systemisch en zal dus ook voor ander ongedierte zijn uitwerking hebben (b.v. wolluis).

We doseren de hoeveelheid op een liter water, wat op zich weer voldoende is voor 10 liter potgrond. Aangezien we in maart al moeten beginnen met toedienen van het gif, zullen we dus niet direct de volledige hoeveelheid vocht kunnen geven maar dit verdelen over april en mei.

De eventuele aanwezigheid van zui-gende insecten (luis) op de planten is dan een mooi controlemiddel om te zien of het middel werkt. Zijn we niet tevreden over het resultaat dan in juli nog eenmaal een dosis toedienen.

We kunnen zelfs een eigen potgrond samenstellen door drie maatschepjes Admire op een liter water te doen en dit met 10 liter potgrond te vermengen. In Engeland is een bedrijf dat op soortgelijke manier "behandelde" potgrond te koop aanbiedt.

Het spuiten van Admire heeft het bezwaar dat het in (zon)licht snel afgebroken wordt.

Mocht u, om welke reden dan ook, beslist geen vergif willen gebruiken dan is er natuurlijk de mogelijkheid om de larven biologisch te lijf te gaan.

Van de firma ECOstyle ontving ik een brochure en een van de onderwerpen was de bestrijding van de larve van de taxus/lapsnuitkever.

Bij deze firma wordt door het inzetten van nematoden of aaltjes, die niet tot de orde der insecten, maar tot die der rondwormen behoren, de strijd aangeboden.

De aaltjes waarvan gebruik wordt gemaakt bij de biologische bestrijding behoren tot de orde de *Rhabditida*. Hierbij zijn de families der *Steinernematidae* en de *Heterorhabditidae* van belang bij de biologische bestrijding van insecten. Verschillende soorten binnen deze familie kunnen de larve van de taxuskever aantasten, maar de beste resultaten worden bereikt met *Heterorhabditis* sp.

De aaltjes van het geslacht *Heterorhabditis* zijn zeer kleine, ongesegmenteerde rondwormen. Het larvenstadium kunnen

we hier in vieren verdelen. Het eerste volstrekt zich binnen het ei. Larven van het tweede stadium kruipen uit het ei. In de derde fase dringen ze via openingen of de huid de gastheer binnen. De bacteriën die zich in de darm van de aaltjes bevinden komen in de gastheer vrij. Zich snel vermeerderend verspreiden de bacteriën zich door de gastheer. De keverlarve wordt binnen 48 uur gedood door bloedvergiftiging en verkleurt bruin. Het weefsel van de gastheer wordt door de bacteriën omgezet in voor de larven gemakkelijk opneembare stoffen. Het vierde larvenstadium komt nu tot ontwikkeling en hieruit ontstaan hermafrodieten (tweeslachtige) aaltjes.

Afhankelijk van het voedsel kunnen deze aaltjes ongeveer een 1500 eitjes leggen. Uit de eieren die overleven ontstaan mannetjes en vrouwtjes die zich geslachtelijk voort kunnen planten. De mannelijke aaltjes sterven na de bevruchting. Is er voldoende voedsel in de gastheer, dan legt het vrouwtje haar eitjes. Bij onvoldoende voedsel ontwikkelen de eerste twee larvenstadia zich in het vrouwtje. Zodra deze larven in de derde fase aangeland zijn verlaten ze de oude gastheer en gaan ze op zoek naar een nieuwe prooi. Deze larven kunnen buiten het lichaam van de gastheer overleven omdat ze geen voedsel nodig hebben.

De aaltjes kunnen niet tegen droogte, we moeten er dus voor zorgen dat de grond zo vochtig mogelijk is. Zijn er geen gastheren meer, dan zijn de aaltjes gedoemd om te sterven. Ze kunnen wel zelf op zoek gaan naar een gastheer en kunnen tijdens hun leven een tiental cm. afleggen.

De aaltjes kunnen gedurende een korte tijd bij een lagere temperatuur bewaard worden. Voor een goede werking worden een hoog vochtgehalte en een temperatuur van 12 – 15 °C aangeraden. Het vochtgehalte zou natuurlijk voor onze planten wel eens bezwaarlijk kunnen zijn

Mocht u het een en ander zelf nog eens na willen kijken, dan volgen hier de belangrijkste E-mail-adressen die binnengekomen zijn bij de speurtocht.

<http://www.tuinwijzer.com/ziektewijzer/problemen/kever.html>
<http://www.geocities.com/blauwbessen/plantenziekten.htm#plagen>
<http://www.vine.weevil.org.uk/index.shtml>
[http://www.insectenweb.nl/insecten/Top_Tien_\(Landschap_en_stad\)Insecten_Top_Tien_1999.htm](http://www.insectenweb.nl/insecten/Top_Tien_(Landschap_en_stad)Insecten_Top_Tien_1999.htm)
<http://www.pbi.co.uk/producdetail.asp?ProductID=31>

<http://www.pbi.co.uk/tradeonly/provado/lit.htm>
http://www.geldersefuchsia.info/J4_Fuchsia-info_Magazine.htm
<http://www.hometech.nl>

**Schiedamseweg 66
3134 BP Vlaardingen**

**Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo**

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Aloe, het tijdschrift van de Zuid-Afrikaanse Vetplantenvereniging [39 - 2, 2002] brengt een bijdrage van C. Craib over de onlangs als nieuwe soort beschreven *Ceropegia craibii*. Smith & Steyn schrijven over *Hesperaloe parviflora*. Bosch wijdt een artikel aan de diversiteit aan succulenten rond Thaba nchu, een gebied ten oosten van Bloemfontein. Fransen bespreekt een tweetal caralluma's uit India. Dold, Hammer & Barker beschrijven de herontdekking van *Bergeranthus artus* en brengen een nieuwe, verbeterde beschrijving van deze soort.

Kakteen und andere Sukkulanten [53 - 12, dec. 2002] opent met een bijdrage van Kleszewski & Hooek over de groeivormen van *Astrophytum capricorne* var. *minor*. Brand houdt zich bezig met de biologische bestrijding van plagen. Meve presenteert een fraai geïllustreerd artikel over *Asclepiadaceae*.

Het volgende nummer [**K.u.a.S.** 54 - 1, jan 2003] bevat een verhandeling van Ettelt over de vormen rond *Thelocactus bicolor*. Neumann behandelt de cultuur van *Lithops*. Dan volgt **K.u.a.S.** 54 - 2, feb.2003, met de nieuwbeschrijving van *Sulcorebutia dorana*, afkomstig uit de Boliviaanse

provincie Chuquisaca, beschreven door W.Gertel. Een tweede nieuwbeschrijving betreft *Coryphantha hintoniorum* ssp. *geoffreyi*, door Dicht & Lüthy. Regnat behandelt het geslacht *Cremnophila*. Ettelt toont een bijzonder kortbedoord exemplaar van *Turbinicarpus flaviflorus*. Illert wijdt een artikel aan de succulente flora van Curaçao.

Kaktusy, het Tsjechische tijdschrift [38 - 2, 2002], brengt wederom een 'special' uit. Deze keer over *Ariocarpus*, en geheel in 't Engels!

Het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal** [74 - 5, 2002] publiceert een aantal nieuwe soorten: *Kleinia mccoysi* Newton, gevonden in het sultanaat Oman; *Hallianthus griseus* Hammer & Schmiedel, afkomstig uit de Zuid-Afrikaanse Knervlakte. Lavranos & Mccooy brengen de nieuwbeschrijving van *Aloe mahraensis* uit Yemen. Zij stelen tevens vast, dat *A. rigens* var. *mortimeri* een synoniem is onder *A. fullereri*. Smith wijdt een artikel aan de Jardin Botanico in Mexico City, met de nadruk op de nationale Agave-collectie. Etter & Kristen schrijven over *Agave nayaritensis*. Een uitgebreid artikel over het genus *Manfreda* komt van Hannon.

In het **British Cactus & Succulent Journal** [20 - 4, 2002] brengen Römer, Berresford, Hoxey & Huizer verslag uit van hun onderzoekstocht naar *Echinocereus lindsayi* in Baja-California. Fearn bericht over Echinopsis-hybriden. Senior kweekt *Aloe polyphylla* buiten in de open lucht. Hij vertelt over zijn ervaringen. Rowley is toe aan deel 5 van zijn serie over succulente Peperomia's. Hofacker bediscussieert de vormengroep rondom *Discocactus zehntneri*. Newton brengt al weer een nieuwe Aloe voor het voetlicht: *A. carolineae*, afkomstig uit Kenia. Smale behandelt de cultuur van bulbine's. Lamberth beschrijft zijn (steriele) methode van zaaien en zaailingen opkweken.

Cactus & Co. [6 - 4, 2002] opent met een artikel van Cole over *Lithops coleorum*. Zijn tweede bijdrage, over *L. salicola*, is een reprint van een eerderartikel in het tijdschrift Aloe. Dicht & Lüthy buigen zich in een uitgebreid artikel over de veelvormigheid van Coryphantha's. Römer bezocht het biotoop van *Echinocereus pamalesiorum* ssp. *bonatzii*. Rowley schrijft over intergenerieke kruisingsprodukten.

Piante Grasse [22 - 4, 2002] opent met een artikel over het geslacht *Aeonium*, door Malkmus. Hij brengt een tweetal nieuwe namen voor het voetlicht: *Aeonium es-cobarii* en *A. calderense*. Fletcher besteedt aandacht aan het genus *Adansonia*, met een sleutel op de soorten.

International Cactus Adventures [57, jan. 2003] bevat een interessant artikel over de flora van de Galapagoseilanden, van de hand van Gonzalez.

Bradleya, Yearbook of the British Cactus and Succulent Society [20, 2002] bevat een bijdrage van Ben Zonneveld over zijn onderzoek naar de hoeveelheid DNA per celkern bij verschillende Aloe-soorten.

Hoewel bijna alle soorten hetzelfde aantal chromosomen hebben ($2n = 14$) verschilt de hoeveelheid DNA aanmerkelijk.

Op grond van zijn bevindingen stelt hij een aantal taxonomische wijzigingen voor: *Aloe pillansii* wordt *A. dichotoma* ssp. *pillansii* en *A. ramosissima* wordt *A. dichotoma* ssp. *ramosissima*. *Aloe distans* en *A. comptonii* blijken zeer nauw verwant aan *A. mitriformis*, hetgeen leidt tot de nieuwe naamscombinaties *A. mitriformis* ssp. *distans* en *A. mitriformis* ssp. *comptonii*.

Gorelick schrijft over de mogelijkheden en beperkingen van DNA-onderzoek voor de classificatie van cactussen. Lawant & Winthagen hebben in een oud manuscript een bijna 1500 jaar oude afbeelding van *Euphorbia resinifera* ontdekt en berichten daarover.

Chesselet & Smith melden de herontdekking van *Ruschia acutangula*. Over een tweetal endemische succulenten van het eiland Socotra, *Aloe perryi* en *Duvaliandra dioscoridis* rapporteren Oakman, Christie & Hannon. Thomson heeft zich bezig gehouden met de taxonomie van het genus *Melocactus* op Aruba. Conclusie: Er zijn drie taxa: *M. stramineus*, *M. macracanthos* en *M. curvispinus* ssp. *koolwijkianus*. Een determinatiesleutel is bijgevoegd.

Smith & Stein schrijven over *Agave wercklei*, een Midden-Amerikaanse soort, die in Afrika geïntroduceerd werd en nu een plaag dreigt te worden.

Crook & Mottram zijn toe aan deel 8 van hun Opuntia-index.

Over het gebruik van *Adenia gummifera* in de traditionele Zoeloe-geneeskunst berichten N. Crouch, Smith, Symmonds en T. Crouch.

Mottram brengt een verhandeling over de botanicus Charles Plumier. Rust, Bruckmann & Hartmann publiceren een verhandeling over de bloembouw bij *Drosanthemum*.

Aan het slot van deze aflevering wil ik U nog graag wijzen op het boek "**A Cactus Odyssey**" door J. Mauseth, R. Kiesling & C. Ostalaza (2000),

ISBN 0 88192 526 8, uitgegeven door Timber Press, Portland. Het boek heeft als

ondertitel: 'Journeys in the wild of Bolivia, Peru and Argentina'. Prijs plm. € 48.

Uit de titel blijkt, dat het hier om een bundel reisverhalen gaat, en dat klopt, maar wel reisverhalen, die geschreven zijn door ervaren cactusonderzoekers. Zij zien kans op een buitengewoon plezierige wijze

allerlei biologische, evolutionaire en ecologische bijzonderheden over cactussen tussen de regels van hun reisverhaal door te weven. Ik lees het met veel plezier!

**Rinkslag 19,
7711MX Nieuwleusen**

DENMOZA RHODACANTHA

Henk Krijnen

In 1983 kreeg ik een zaailing van deze plant, die als jonge plant reeds een sieraad was in de verzameling door de opvallende bedoorning.

De plant groeide goed, maar de eerste bloem kwam pas in 1998, het is dus geen vroege bloeier. Onderstaande foto nam ik op 7 juni 1998.

Het geslacht is in 1922 beschreven door Britton en Rose.

De geslachtsnaam is een anagram van de herkomst: Mendoza, Argentinië.

De plant is breder dan dat hij hoog is, later matig verlengd. Mijn plant is nu 17 cm in doorsnede en 11 cm hoog, heeft 19 rechte ribben, de viltige areolen staan op

Denmoza rhodacantha

Foto's van de schrijver

2,5 cm afstand, de randoorns zijn 2,5 cm lang en sterk gebogen, stralend prachtig rood, één rode middendoorn is 3 cm lang.

Sinds de eerste bloei bloeit mijn plant ieder jaar met meerdere bloemen.

Het zijn eigenaardige zygomorfe rode bloemen, ca. 6 cm lang.

De meeldraden, helmknoppen en stamper zijn karmijnrood, en komen als een bundeltje boven de gesloten bloemen uit.

Deze plant kan goed tegen warmte en kou, staat bij mij in een mengsel van aarde, klei en grof wit zand in een grote pot.

Er is nog een soort in dit geslacht: *Denmoza erythrocephala*, die tegenwoordig

gezien wordt als een synoniem van *rhodacantha*.

Literatuur:

Backeberg C. (1977) Kakteenlexikon. Stuttgart: Gustav Fischer Verlag

Haage W. (1981) Kakteen von A bis Z. Leipzig: Neumann Verlag.

Haage W. (1963) Het praktische cactusboek. Zutphen: Thieme.

**Prof.Struyckenlaan 14
3741 EZ Baarn**

Denmoza rhodacantha

SUMMARY

Rob Bregman

The author of this summary is responsible for the editorial of this issue. He writes about the usual kind of work concerning our hobby in april.

In her column for youngsters Johanna Smit-Reesink places *Orostachys spinosus* in the spotlight.

Bertus Spee presents part 8 of his series of articles in which he deals with four succulents in his collection. This time he tells us about *Astrophytum ornatum* var. *glabrescens*, *Echinocereus delaetii*, *Mammillaria schwarzii* and *Fenestraria rhopalophylla*.

Wim Alsemgeest reports about some remarkable *Astrophytum* hybrids that he saw at the latest ELK conference in Belgium.

Euphorbia enthusiast Rikus van Veldhuisen deals with *E. meloformis* and allied taxa. He visited several habitats of these cactoid plants in South Africa.

The first contribution of Ton Pullen is about *Opuntia basilaris*.

The series on the genus *Yucca* by Fritz Hochstätter is continued with part 12, in which another two Mexican species (*Y. queretaroensis* and *Y. coahuilensis*) are described.

Jan Jaap de Morree visited a succulent plant market in Leiden where he obviously got dazzled by so many beautiful plants that he bought too many, so he had trouble to carry them home.

An article on the succulent members of the Composite genus *Senecio* is presented by Paul Mollers. He deals with the species *S. kleinia*, *S. mweroensis*, *S. pyramidatus* and *S. scaposus*.

Peter Knippels reports about a trip to South Africa. Several interesting succulents, especially bulbs and other geophytes, are being detailed.

Henk Viscaal continues his article in the previous "Succulenta" about damage by beetle larvae feeding on leaf succulents. He includes a list of web sites where information can be found how to handle this problem.

Ton Pullen reviews the latest issues of other journals on succulent plants.

Finally, Henk Krijnen tells us about the Argentinian cactus *Denmoza rhodacantha*.

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:
 Inquiries about membership and receipt of issues; adress changes to:

D.H. Roozegaarde,
 Banninkstraat 5,
 7255 AT Hengelo (Gld).
 Tel: +31 (0)575 465270
 E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
 E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

©Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit-Reesink,
 Prins Willem Alexanderlaan 104,
 6721 AE Bennekom.
 E-mail: smitnre@worldonline.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofredacteur)
 E-mail: hviscaal@universal.nl
 C.A.L. Bercht
 E-mail: bercht@nzo.nl
 R. Bregman
 E-mail: bregman@science.uva.nl
 J.J. de Morree
 E-mail: Morree@wanadoo.nl
 A.B. Pullen
 E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
 B.J.M. Zonneveld; E-mail:
 Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat

Euphorbia meloformis ssp. *meloformis*. De kenmerken voor deze ondersoort, de afgeronde ribben met de streeptekening en de spaarzame oude bloemstelen, zijn goed te herkennen. Coega, noordoostelijk van Port Elizabeth (GM223B).

Foto Gerhard Marx.

Rob Bregman	April-allerlei	50
Johanna Smit-	Jong geleerd	
Reesink	<i>Orostachys spinosus</i>	51
Bertus Spee	Voor het voetlicht (8).	52
Wim Alsemgeest	Dirk Vanbiervliet en zijn Zebura Super Kabuto	54
Rikus van Veldhuisen	<i>Euphorbia meloformis</i>	56
Ton Pullen	<i>Opuntia basilaris</i>	64
Fritz Hochstätter	Het geslacht <i>Yucca</i> (Agavaceae) Deel 12	
	<i>Yucca</i> 's in Mexico 1 (vervolg).	66
JanJaap de Morree	Beursbezoek	70
Paul Mollers	Senecio's (2).	73
Peter Knippels	West Kaap 2000: Veel zien tijdens een korte	
	trip.	77
Bouke Clement en	Een nare gast (Vervolg).	88
Henk Viscaal		
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes	91
Henk Krijnen	Denmoza <i>Rhodacantha</i>	93
Rob Bregman	Summary.	95

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

April 2003

In dit nummer:

Adressen	18
Programma Voorjaarsbijeenkomst	19
Afdelingsevenementen 2003	20
Lezers schrijven	21
25 jaar Succulenta Fryslan	22
Agenda Algemene ledenvergadering / Nieuwe leden	25
Instellingen	26
Vraag en aanbod / Infomap	27
Jaarverslag secretaris 2002	28
Financieel jaarverslag 2002	29
Advertenties	31

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

B.G. van der Elst, Bonnefanten 13,
2907 NA Capelle a/d IJssel.
Tel. 010 4513176

Secretaris:

J.H. Bruseker, Wilhelminalaan 15,
7204 AB Zutphen. Tel. 0575 518406
E-mail: jh.bruseker@12move.nl

2^e Secretaris:

G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH IJpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Pr & Promotie:

C.B. Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

Bestuurslid:

E.J.W. Smienk, P. Koomansstraat 57,
4822 WC Breda. Tel. 076 5419124
E-mail: ejsmienk@concepts.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij
de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	± 24,-
Ned./België jeugdleden	± 12,-
Europa	± 30,-
Buiten Europa	± 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	± 3,-

Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van ± 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:

Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Aachen, BLZ 390.10200

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor
de infomap zenden naar:

G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH IJpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Tarieven

1/16 pag.	± 1 6.00
1/8 pag.	± 29.50
1/4 pag.	± 45.50
1/2 pag.	± 72.50
1/1 pag.	± 125.00

PROGRAMMA VOORJAARSBIJEENKOMST

Op zaterdag 3 mei 2003 viert Succulenta afdeling Fryslân haar 25 jarig jubileum. Het bestuur van de afdeling nodigt u allen uit deze gedenkwaardige dag mee te vieren. Er is een interessant programma opgesteld. Onderstaand vindt u het programma. De plaats van samenkomst is het restaurant **E10** en het park **Vijversburg – Roodbaard** (Bos van Ypey) dat tegenover het restaurant aan de andere zijde van de snelweg is gelegen. Deze groenlocatie is uniek en bestaat onder meer uit een parkgedeelte, tuinaanleg en beplanting, rotsplantencollectie en Succulentenverzameling.

Ochtendprogramma

Vanaf

- 10.00 Ontvangst, begroeting, koffie en Oranjekoek
- 11.00 Bezoek aan het park Vijversburg – Roodbaard (Bos van Ypey) waar zich de tuin en cactuskas van de afdeling Fryslân bevinden. Er zijn een aantal gidsen van de "Vrienden van het Bos" aanwezig om de bijzonderheden van de tuinaanleg en de beplanting te tonen. In de kas zijn de leden van de afdeling Fryslân aanwezig voor uitleg.
- 12.00 Terug naar het restaurant E10.
- 12.30 Gezamenlijke koffietafel bestaande uit soep, kroket, witte- en bruinbrood, suikerbrood en een vruchtenbroodje. Beleg van zoetwaren, 2 soorten kaas en 3 soorten vleeswaren. Naar keuze tweemaal koffie, thee, melk of chocolademelk. De kosten bedragen ± **10** per persoon. U moet uw deelname aan de koffietafel uiterlijk doorgeven op **28 april 2003** aan de heer G. de Lange, Op de Bouwen 27, 8501 GP Joure. Telefoonnummer 0513 – 412618

Parallelprogramma

- 10.00 - Boekenmarkt: Nieuw, Oud en Antique
- Individueel bezoek aan het park
- Elkaar ontmoeten, spreken, uitwisselen van nieuwtjes etc.
- 11.00 Voor hen die de wandeling niet willen of kunnen meemaken wordt een diapresentatie van een honderdtal dia's gegeven welk een beeld geeft hoe de hobby in de afdeling Fryslân wordt beleefd.

Middagprogramma

- 13.30 Welkom door de voorzitter van de afdeling Fryslân.
- 13.55 Aanvang van de Algemene Ledenvergadering. De agenda is separaat vermeld in dit Verenigingsnieuws.
- 16.00 Afsluiting van een feestelijke dag en niet vergeten: bedanken van de afdeling Fryslân, de gidsen van het park, medewerkers en de aanwezige leden en de afdelingsvertegenwoordigers.

Goede reis en we zien elkaar op zaterdag 3 mei 2003 in het mooie Fryslân. Het mooie weer is besteld maar we hebben nog geen bevestiging uit hoger sferen ontvangen. Gelukkig hebben we onze duimen. Dus duimen we maar.

Namens het bestuur,
Kees Grimmelikhuisen en Rob van der Elst
PR, Promotie en Evenementen

AFDELINGSEVENEMENTEN 2003

Plaatsing van artikelen in deze rubriek vindt plaats onder de volgende voorwaarden:

1. Het evenement wordt uitgevoerd voor rekening en risico van één van de afdelingen van Succulenta.
2. De tekst mag niet meer dan 100 woorden lang zijn in verband met de beschikbare ruimte in het verenigingsnieuws.
3. Routekaartjes worden niet opgenomen om dezelfde reden.
4. In alle andere gevallen kan een advertentie geplaatst worden tegen het geldende tarief voor advertenties in het verenigingsnieuws.

13 april

Een jubileumbeurs ter ere van het 70 jarig bestaan van Succulenta Zaanstreek-Waterland. In dit jubileumjaar zijn we er in geslaagd een aantal grote hobbykwekers uit te nodigen die een ruim assortiment planten aanbieden. We hebben al jaren een gezellige beurs waar ook andere artikelen, zoals grond en mest, worden aangeboden. Ook hebben we prachtige planten uit een 50 jaar oude verzameling. Dit jaar gaan we in ons eigen clubgebouw rotsplanten verkopen.

De beurs wordt gehouden in ons gebouw "De Springplank" en school "De Brug", beide aan de Saerendamstraat in Assendelft.

De beurs is geopend van 10.00 tot 16.00 uur en de toegang is gratis.

De route wordt met pijlen aangegeven.

3 mei

Voorjaarsvergadering Succulenta georganiseerd door de afdeling Fryslan t.g.v. het 25-jarig bestaan van de afdeling.

4 mei

Tweede cactusbeurs van Oss. Omdat de eerste beurs in Oss een groot succes was is besloten om er in 2003 opnieuw een te organiseren. De verkoopruimte is beperkt tot 40 m2 en de standhouders van vorig jaar

krijgen de voorkeur. Er zal een kleine bijdrage voor de standplaats worden gevraagd.

De beurs zal worden gehouden in het wijkcentrum Ussen aan de Looveltlaan 25 in Oss van 11.00 tot 16.00 uur.

De toegang is gratis.

Inlichtingen bij Andre van Zuijlen, tel. 0412 - 630733

10 en 11 mei

De afdeling Haarlem en omstreken organiseert haar beurs in het weekend van 10 en 11 mei 2003 in en om de kassen van de stadskweektuin Kleverlaan 9 in Haarlem. Openingstijden van 11:00 tot 16:00 uur. De toegang is gratis.

Voor deelname aan de beurs graag even bellen 023 - 5262624 of e-mailen naar succulenta.haarlem@planet.nl of een briefje naar ondergetekende. De kosten zijn ₣ 4,50 per tafel van 2 meter of ₣ 2,50 per meter per dag. De deelnemers kunnen om 08.30 uur door het hek aan de ter Spijtweg, zijkant van de Kweektuin naar de kassen.

Voor bijzonderheden zie onze website www.succulenta.haarlemweb.nl

Gerard Koerhuis, Weteringstraat 34, 2023 RV Haarlem, tel. 023-5262624

10 en 11 mei

Eveneens op 10 en 11 mei is de beurs van de afdeling Groningen e.o. in de Hortus in Haren.

17 mei

De Goudse Cactusbeurs 2003

Op zaterdag 17 mei a.s. organiseert de afdeling Gouda & Omstreken weer haar welbekende Goudse Cactusbeurs. Wij nodigen elke cactus- en vetplantenliefhebber (met hun familie, vrienden en kennissen) dan ook van harte uit om dit jaarlijkse festijn mee te maken. De beurs wordt gehouden in "De Brug" te Reeuwijk-Brug, waar wegwijzers u naar de zaal zullen leiden.

Bezoekers zijn welkom van 09.00 tot 15.00 uur. De toegang is gratis. Deelnemers zijn

vanaf 08.00 uur welkom.

Deelnemers kunnen zich opgeven bij Joost van Tilborg, Cronestein 17, 2804 EK Gouda. Tel. 0812 - 534093. Tafelreserveringen a.u.b. zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk vóór 10 mei a.s. De tafeluur bedraagt ₣ 3,00 voor 1 m, ₣ 5,50 voor 2 m, ₣ 10,00 voor 3 m en ₣ 15,00 voor 4 m.

25 mei

Cactusbeurs in Nijmegen, adres Kolpinghuis in Nijmegen Info bij Th. Heijnsdijk, tel. 0487-542704

29 mei

Grote tentoonstelling en beurs op 29 mei (Hemelvaartsdag) in en om het E.N.O.-gebouw aan de Woerdseweg te Groenlo. Openingstijden van 10.00 tot 17.00 uur. De toegang is gratis.

Tafeluur ₣ 3 per meter.

Bankrekening 356715841 t.n.v. Cactusvereniging Achterhoek van de Rabobank te Eibergen. Opgave vóór 8 mei 2003. Info: Mevr. A. Heijnen, tel. 0543-564314

31 mei

Op 31 mei houden zes leden van de afdeling Dordrecht en Hoekse Waard "Open Kas" in het kassencomplex van "De Koning". Zij hebben daar ongeveer 500 m2 kasruimte. Naast het bekijken van succulenten is er ook verkoop van planten. U bent welkom van 09.00 tot 16.00 uur.

Adres: Langeweg 53, Hendrik Ido Ambacht. Inlichtingen bij A. Schoonderwoerd, tel. 078 - 6131032 of E-mail: ggunst@freeler.nl

14 juni

Op 14 juni houdt de afdeling Leiden voor de 15e keer haar jaarlijkse Cactus- en Vetplantenbeurs. Deze wordt ook dit jaar gehouden in de grote plantenkas bij de ingang van de Hortus Botanicus van Leiden.

Entreprijs Hortus is ₣ 2,-

De huurprijs van de tafels is als volgt:

1 meter: ₣ 5   2 meter: ₣ 10

3 meter: ₣ 20   4 meter: ₣ 30

Elke volgende meter kost ₣ 15 meer.

Voor verdere inlichtingen en huur van tafels kunt u contact opnemen met: J.W. Huizer, tel: 0252-230255, email: jw-huizer@hetnet.nl of met: T. Hoekstra, tel: 071-5211454, email: tq-hoekstra@hetnet.nl.

17 augustus

De jaarlijkse cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant, te houden in café Marktzicht 50 te Etten-Leur. Opening van 10.00 tot 15.00 uur, toegang is gratis.

Plaatsbespreken bij Evert Smienk, tel. 076 - 5419124 of 0652314805. Ook mogelijk per E-mail: ejsmienk@concepts.nl

Standhouders dienen ₣ 5,00 per persoon te betalen voor de kosten.

31 augustus

De Cactus- en Vetplantenbeurs van het Oosten 2003 wordt georganiseerd door de afdeling IJsselstreek/Twente van Succulenta. Plaats: Zaal de Brug, Thorbeckesingel 2 te Zutphen. Openingstijden: vanaf 9.30 uur zaal open voor deelnemers en vanaf 10.00 uur tot 16.00 uur voor belangstellenden.

Entree: ₣ 1,20 voor belangstellenden.

Info over tafeluur en wijze van betalen volgt in het juninummer.

Inlichtingen bij: A. Melcherts, Molenstraat 48, 7581 BP Losser. Tel. 053-5384695.

LEZERS SCHRIJVEN

Naar aanleiding van het ingezonden stuk in het februarinummer over de Floriade zijn brieven binnengekomen van de heren Ubink en Morcus. Wegens plaatsgebrek in dit nummer zullen deze brieven in het juninummer verschijnen.

Redactie Verenigingsnieuws

25 JAAR SUCCULENTA FRYSLAN

BLOEMLEZING

Bij het zoeken naar gegevens over het ontstaan van de Succulenta-afdeling Fryslan vond ik in ons afdelingsblaadje

De Groeiprikkel No.2 een bloemrijk stukje proza dat bol stond van symboliek. Onze toenmalige voorzitter, de heer Jan van de Veer, had mij opgedragen om van ons zogenaamde Jaarprogramma een heus afdelingsblaadje te maken met een echte naam, een omslag en uiteraard een "voorwoord van de redacteur" bij het 1-jarig bestaan van onze afdeling. Bevend van de zenuwen nam ik de pen ter hand, maakte een tekeningetje van een geënt cactusje, getooid met vier bloemknoppen, en verzoon daarbij het volgende literaire gewrocht:

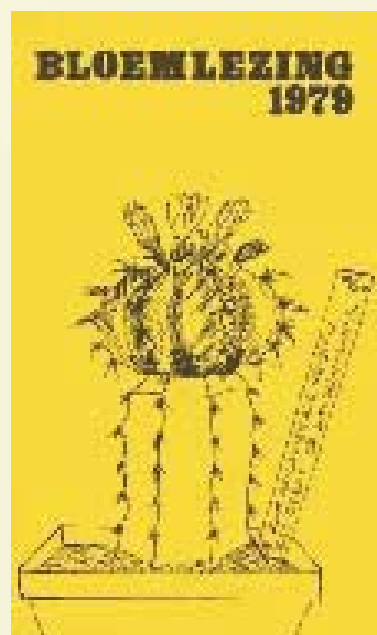
"In december 1978 werd door enkele vastberaden cactusliefhebbers het tere plantje dat de afdeling Fryslan moest worden, met succes geënt op de bekende bloeibevorderende onderstam der landelijke vereniging "Succulenta". De enting gelukte wonderwel en bijna onmiddellijk begon een gestage en gezonde groei, want reeds in het eerste levensjaar vertoonden zich een viertal bloemknoppen, waarvan er twee in de vorm van zeer geslaagde excursiereisjes tot bloei kwamen en de derde zich prachtig ontwikkelde en opende tot een succesvolle ruilbeurs. Helaas kwam de vierde knop (een feestavond) niet tot ontplooiing, zij verdroogde en viel af. De maandelijkse bijeenkomsten mochten zich verheugen in een flinke belangstelling (96%), ook na de verpotting (andere lokatie) in januari. Al met al zijn er redenen genoeg om aan te nemen dat dat deze eenjarige zal uitgroeien tot een krachtige, gezonde plant, die door ons aller inspanning alle kans heeft te overleven, zelfs in moeilijke droge tijden, als maar steeds op het juiste moment een prikkel tot groei wordt toegediend. Vandaar de naam van dit afdelingsblad: "Groeiprikkel".

Vol schroom liet ik deze pennevrucht

beoordelen door Van der Veer. Hij klopte me op de schouder en nam meteen de gelegenheid waar om zich terug te trekken als voorzitter, met de woorden: "Je redt het nu wel". Groot was onze verslagenheid toen hij kort daarna plotseling overleed. Dankzij de kordate wijze waarop hij het eerste jaar de juiste lijnen had uitgezet, hebben we het inderdaad gered, al ging dat bepaald niet van een leien dakje. Even een paar hoogte- en dieptepunten uit onze archieven:

DE BIBLIOTHEEK

Ten behoeve van onze 28 leden werd uiteraard ook een afdelingsbibliotheek opgericht, compleet met een heuse bibliothecaris, een (beperkt) budget en een bijbehorend reglement. Twee jaar later stond op de agenda van onze jaarvergadering dan ook onder punt vier van de agenda heel eigenwijs vermeld: "Verslag Bibliothecaris". A1s nieuwbakken voorzitter gaf ik een ferme klap op tafel en gaf het woord aan de heer Koomen. Statisch rees hij overeind en sprak met nauw verholen ergernis in zijn stem: "Geachte voorzitter, ziehier onze complete bibliotheek en verheug u over de jaaropbrengst". Daarbij deponeerde hij demonstratief een boek op tafel (ja, dat van Haage) en legde daar vijf centen en een dubbeltje op. Hij keek daarbij zeer dreigend om te voorkomen dat het als een grap werd opgevat. Dat hielp! Onder luid gejuich werd de gehele opbrengst van de loterij in de bibliotheekpot gestort.

TENTOONSTELLING "PLANT EN DIER"

Onze deelname aan het evenement Plant en Dier in de Frieslandhallen was een prachtige gelegenheid om onze hobby bij een breed publiek te promoten. Het ledental steeg tot boven de vijftig, maar helaas bleken dat geen blijvertjes. Bovendien was het jaarlijks inrichten, bemannen en opruimen van tonnen zand en stenen toch net iets te veel gevraagd van de kleine groep harde werkers om dit jaar na jaar vol te houden en hebben we moeten afhaken.

EXCURSIEREISJES

De jaarlijkse cactusreisjes waren en zijn nog steeds zeer populair, al ontwaarden ze niet meer in ware feestdagen met warme maaltijden zoals dit in aanvang het geval was. Zo had de toenmalige secretaris, de heer van Dongen, een keer zo vurig deelnemers geronseld om de bus tot op de laatste plaats vol te krijgen, dat bij het instappen van de 54 personen hij er zelf met geen mogelijkheid meer bij kon. Hij had in zijn enthousiasme vergeten zichzelf en zijn vrouw op de lijst te plaatsen. De hele dag is hij met zijn eigen wagen achter de bus blijven bumper-kleven.

RUILBEURZEN

De belangstelling voor ruilbeurzen is tanende, zeker in een afgelegen gebied als het onze. Dat is wel eens anders geweest. Na een paar druk bezochte beurzen in Drachten wilden we het nog grootser aanpakken, vooral wat p.r. en lokatie betref. Dat lukte een beetje te goed. We hadden de toen populaire weerman Pelleboer zover gekregen dat hij voor de landelijke televisie een aankondiging presenteerde met foto's van bloeiende cactussen en ballonnen die tegen de doorns ontploften, wat zeer aansloeg bij het grote publiek. Massaal kwamen ze erop af. Cactussen waren echt "in". Bijna 9000 mensen verdrongen zich voor onze stalletjes. Reeds om 11.00 uur werd met

twee Vo1kswagenbusjes de plantenvoorraad aangevuld, maar er was geen houden meer aan. Kwart over twaalf was er geen plantje meer te koop. Totaal uitverkocht, op wat zaailingen na. Paniek alom en nog steeds stroomde er koopgraag publiek binnen. Terechte klachten en bittere verwijten waren ons deel. Teleurgestelde bezoekers en de regionale televisiezender (tuk op een primeur) keerden onverrichterzake huiswaarts. Met het schaamrood op de kaken zijn we van het strijdtoneel gevlucht.

DE SHOWKAS IN HET BOS VAN YPEY

Tien jaar geleden zijn we begonnen met het inrichten van een permanente tentoonstelling, het "Succulentarium Op Vijversburg". Met financiële medewerking van de Stichting Toutenburg kregen we de beschikking over een ruime kas in het Bos van Ypey te Zwartewegsend nabij Leeuwarden. Ten koste van zeer veel werk is er een forse verzameling aangelegd en onderhouden door een groep harde werkers die nog steeds actief zijn. Zo is de collectie elke zondagmiddag door het publiek te bezichtigen, hetgeen zo nu en dan weer een nieuw lid oplevert. Aangemoedigd door dit succes werd, wederom met steun van de Stichting Op Toutenburg, een flinke rotstuin aangelegd. Een hellingvorm in het verlengde van de showkas. Tonnen puin, brekerzand en lavabrokken werden aangevoerd en gerangschikt tot een aangenaam ogende opstelling. De beplanting is nu, na een aantal jaren aangepast en min of meer volgroeid, al baart het onderhoud uiteraard veel zorg. Vooral in het voorjaar is het een lust voor het oog en de welgemeende complimentjes van de talrijke passanten maken veel goed. Pauwen staan boven op de rotsen te pronken, een haas heeft er een vaste verblijfplaats gevestigd en geregeld worden er bruidsreportages gemaakt, als de bruidjes niet te bang zijn voor de ooievaars die er ook rondlopen.

SAMENWERKING

Een stevige stimulans om als afdeling het hoofd boven water te houden is vooral ook de samenwerking met andere afdelingen. Voor ons zijn dat vooral de afdelingen Groningen en Drenthe, Maas- en Peel, Flevoland en vroeger ook Den Helder. Hieruit zijn hechte vriendschappen ontstaan die nog steeds voortduren en ook dat is erg belangrijk. Ook met cactusvrienden uit België zijn nauwe banden ontstaan via logeerpartijen over en weer. Want ook gezelligheid wordt als zeer waardevol ervaren. Het maakt onze liefhebberij nog meer tot een prachtige, warme en vooral gezellige hobby.

Tot slot moet me nog even van het hart, nu we het toch over samenwerking hebben, dat ik zeer verguld ben met de samenstelling van ons huidige afdelingsbestuur. Zeer betrouwbare vrienden, waar je in tijd van nood echt op kunt rekenen, met nog een groep hardwerkende vrijwilligers. Hulde mannen! Met zo'n hechte, solide groep zal het ook de volgende 25 jaar waarachtig wel lukken.

Gerard de Lange
Voorzitter Succulenta Fryslan

Meer dan 40.000 planten in serre en openlucht

Cactusshow 2003

29 mei - 01 juni & 05 - 07 sept. 2003

*Er zijn 2003
53 jaar
cactus en sukkulent
90 jaargang*

- een unieke verzameling cactussen en andere vetplanten
- uitgebreide planten- en materialenstand
- speciale aandacht voor zelf aanleggen met zandconstruaties en 600 soorten vazen
- verkooftent
- uitkijkt in serre en openlucht voor inspiratie
- informatie en advies voor al uw vragen
- koffiebar, horecagebied en gratis werkruimte

Gratis Inkom

Kastelei 111 Wijnegem (bij Antwerpen) van 10 tot 18 uur

Org.: Cactus en Vetplanten v.z.w. Inlichting: 0032(0)3.553.71.51
<http://www.cactusvrienden.be/cactusvrienden> e-mail: cactusvrienden@edinet.be
 Vlaamse Dier- en Plantentent, Kastelei 111, Wijnegem - tel. 03.553.71.51 - 1000 Brussel - 1000 Brussel

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u hierbij uit voor de Algemene Ledenvergadering op zaterdag 3 mei in het Bos van Ypey in Friesland.

De vergadering begint om 13.30 uur. Er wordt naar gestreefd om de vergadering om 16.00 uur af te sluiten.

De agenda ziet er als volgt uit:

1. opening
2. agenda
3. mededelingen
4. ingekomen en uitgegane stukken
5. verslag najaarsledenvergadering dd 26 oktober 2002
6. financieel jaarverslag 2002
7. verslag kascommissie
8. secretarieel jaarverslag 2002
9. verkiezing leden kascommissie
10. verkiezing bestuurslid
Het bestuur stelt voor om de heer P.C. Laney te benoemen tot bestuurslid.
11. wat verder ter tafel komt
12. rondvraag
13. sluiting.

NIEUWE LEDEN periode 1 januari t/m 28 februari 2003

NEDERLAND

110864	Winkel, Mevr. P. de	L. Chrispijnstraat 10	1065 HH	Amsterdam
110865	Bakker, Dhr. J.	Erfgooierstraat 37	1222 AD	Hilversum
110858	Vissers, Stef	Eem 52	1273 PJ	Huizen
110862	Lidcactuskwekerij H.v.Veen	G.Toussaint, Dijkweg 155B	2675 AD	Honselersdijk
110860	Steenhoven, C. v.d.	M.H.Trompweg 235	3317 NE	Dordrecht
110854	Beltgens, Mevr. S.L.H.J.	Birkstraat 3	3768 HB	Soest
110853	Kimenai, A.C.M.	Nassaulaan 43	5111 XD	Baarle Nassau
110851	Broekmans, Marjo	Kerkstraat 16	5768 BG	Meijel
110857	Jacobs, Dhr. T.	Heikampseweg 27	6598 BR	Heijen
110861	Schoor, Th.L. v.d.	Stouwdijk 4	7685 PW	Beerzerveld
110859	Derkx, Dhr. H.A.M.	Kraaiheide 8	8331 ZD	Steenwijk
110855	Veenstra, Dhr. S.	Bjirkewei 61	9287 LB	Twijzelerheide
110852	Hortus Haren, J. Pomper	Postbus 179	9750 AD	Haren
110863	Pols, Dhr. A.J.	Dorpsterweg 3	9866 TG	Lutjegast

Bericht van overlijden ontvangen van:

Dhr. J.H. Emmers te Sprang Capelle

Dhr. H.M. van der Linde te 's-Gravenpolder

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen.

Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901.

Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar.

Catalogus te verkrijgen in overleg met:

W.P.C. Bervoets, Mozartlaan 108,
7391 XM Twello. Tel. 0571 272841

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar). Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van ₣ 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v. G. Koerhuis, Haarlem.

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres. Portokosten worden vergoed!

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis,
Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem.

VERENIGINGSNIEUWS

Bewaarband voor Succulenta

Nieuw ₣ 6,13 per stuk.

Wat betekent die naam?

Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten ₣ 4,55

Het discoboek

Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels. Prijs ₣ 6,80

Beginnersgids

"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs ₣ 5,00

Ansichtkaarten

Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor ₣ 1,36 per set.

Oude jaargangen

(backnumbers of Succulenta)

1995 t/m 2002	₣ 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994	₣ 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979	₣ 11.34 p. jaargang

Buitenlandse tijdschriften

- Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor ₣ 9,00 per jaargang.
- Cactus & Succulent journal USA
1969 - 1975, 1977 t/m 1980 ₣ 13,62 p.j.
- The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982 ₣ 7,36 p.j.
- Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 ₣ 7,36 per jaargang.
- Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien 1980 ₣ 7,36; 1983 en 1984 ₣ 3,00
- Cactaceas y succulentas Mexicanas, 1997 t/m 2001 nieuw van ₣ 32,50 voor ₣ 25,- per jaargang.
- Informationsbrief ZAG Mammillarien 1980 x 7,36; 1983 en 1984 x 3,00

CD-Roms

- Succulents in the Wild and in Cultivation
Frans Noltee, ₣ 39,70
- Succulents in the Wild deel II, ₣ 39,70
- CD-Rom Cactus & Co. Echinocereus special
(Italiaans/Engels), € 15,50

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen
uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn
kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws
voor alle liefhebbers van cactussen en
vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen
kopij voor de homepage aanleveren bij:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 5268618

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- Tasjes met verenigingslogo ₣ 2,25
(korting voor afdelingen)
- Stickers met het verenigingslogo:
₣ 0,45 (korting voor afdelingen)
- Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties betreffende
de promotie aan:

Kees Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

VRAAG & AANBOD

Opgaven voor het juninummer moeten
vóór 1 mei 2003 in het bezit zijn van A. van
Zuijlen, Hoefstraat 9, 5345 AM Oss. Alleen
advertenties betreffende de hobby worden
opgenomen

Te Koop:

Ca. 40 Lophophora's, diverse variëteiten,
waaronder meerkoppige, ca 20 pelecyphora's
en keuze uit ca 1500 andere succulente
planten tegen hobbyprijzen

Tevens te koop

20 boeken over succulente planten ₣ 70.

Ingebonden Succulenta 1948 t/m 1955 ₣15.

Diverse losse Succulenta's 1971-1990 ₣ 5.

Ingebonden Succulenta 1991 en 1994 à ₣ 6.

Belgisch tijdschrift Cactussen, Vetplanten en

kamerplanten (losbladig) 1993, 1994 en 1995

à ₣ 4. Ingebonden jaargang 1988 en 1989

van hetzelfde tijdschrift à ₣6.

Jaap Korf, Neptunus 25, 7391 RP Twello.

Tel. 0571 - 272785

INFOMAP

Afdeling Den Helder e.o.

Voorzitter: De heer J.H.M. Janssen
Hoogstraat 22, 1781 LH Den Helder
Tel. 0223-620931

Penningmeester: Mevr. B. Evers - Pauw
Doorzwin 2133, 1788 KG Den Helder
De heer P. v.d. Puyl blijft secretaris

Afdeling IJsselstreek- Twente

Voorzitter: De heer C. Wonnink
Braamkamp 330, 7206 HR Zutphen

Afdeling Gouda e.o.

Sinds 1 januari zijn de bijeenkomsten in
Zalencentrum "De Veste", Ridder van Casweg
300 te Gouda, aanvang 20.00 uur.

JAARVERSLAG SECRETARIS 2002

De toekomst van de vereniging.

Het bestuur heeft zorgen over de toekomst van de vereniging. Het teruglopende ledenaantal, de vergrijzing van het ledenbestand en de geringe bereidheid tot het vervullen van bestuursfuncties zijn aanwijzingen dat de bakens verzet moeten worden. Er zijn teveel afdelingen die nog slechts met moeite het hoofd boven water kunnen houden en nieuwe initiatieven komen, ook landelijk, moeizaam van de grond. Er zijn weliswaar verschillende activiteiten op promotioneel gebied gestart, er is veel aandacht besteed aan de kwaliteit van het blad Succulenta en er is geprobeerd om de ledenvergadering aantrekkelijker te maken (boekenbeurs, plantenkeuring, excursies e.d.) maar we zijn er nog lang niet. Niet alleen de afdelingen hebben, in het algemeen gesproken, een nieuwe impuls nodig, ook voor de zgn verspreid wonende leden is meer aandacht nodig. De communicatie met de leden moet meer aandacht krijgen. Jonge mensen verenigen zich minder snel en hebben meer belangstelling voor losse activiteiten zonder zich direkt te binden. Voor de gevolgen van deze nieuwe situatie zal Succulenta een antwoord moeten vinden. Ook moet er meer gedaan worden aan het behoud en verder uitbouwen van kennis over onze hobby. Een discussienota over deze onderwerpen, opgesteld door het bestuur, is met de voorzitters van de afdelingen besproken. Het bestuur hoopt op een vruchtbare voortzetting van de in gang gezette discussie.

Het Verenigingsnieuws

Het bestuur streeft naar een verdere integratie van het Verenigingsnieuws en het blad Succulenta. Dit allereerst om de band tussen het blad en de vereniging te versterken. Daarbij moet wel de huidige kwaliteit van het blad gegarandeerd blijven. Dat betekent dat wij kritisch zullen kijken naar inhoud en verschijningsvorm van het Verenigingsnieuws. Ook voor adverteerders wordt het dan aantrekkelijker om te adverteren, wat de

inkomsten van de vereniging weer ten goede zal komen.

Paracommercialisme in het Verenigingsnieuws moet de kop ingedrukt worden.

Voor het bestuur betekent dit dat alleen die informatie over commerciële activiteiten wordt opgenomen die landelijke activiteiten betreffen zonder een direkt winstoogmerk (bijv. de open-kas dagen in het begin van april). Voor ander commercieel nieuws staat de weg van adverteren open.

Promotie

Er is in 2002 een nieuwe handleiding voor het verzorgen van cactussen en andere vetplanten van de hand van de heer Ton Pullen verschenen. Deze uitgave is betaald uit de algemene reserves van de vereniging. De handleiding wordt tegen een geringe vergoeding verkocht. Het bestuur hoopt dat de handleiding een belangrijke rol bij de ledenwerving kan spelen.

De plannen om oude jaargangen van Succulenta op cd-rom te laten verschijnen krijgen zo langzamerhand vorm. De grote hoeveelheid werk die met het scannen en de aanvullende, vaak broodnodige, kwaliteitsverbetering, gemoeid is, is onderschat. Het bestuur hoopt dat eind 2003 de cd-rom kan verschijnen. Ook probeert het bestuur om een belangrijk deel van de zgn Buining-dia's te behouden door ze op cd-rom te plaatsen. Dit zal ook nog veel en studieuw werk vragen.

Helaas heeft Succulenta zich niet kunnen presenteren op de Floriade. De voorbereidingen hiervoor verliepen aan de kant van de organisatoren zodanig gebrekkig dat een wervende presentatie niet te realiseren viel. Het bestuur heeft met spijt besloten om niet deel te nemen.

Op veel andere manifestaties heeft Succulenta wel haar gezicht laten zien.

Binnenkort komt professioneel promotiemateriaal beschikbaar voor alle afdelingen zodat ook zij op een goede manier

de naam van Succulenta kunnen uitdragen en de vereniging promoten.

Contributie

Gelet op de financiële situatie van de vereniging en de jarenlange stilstand van de contributiehoogte heeft de ledenvergadering besloten een inhaalslag te maken en de contributie tot 24 euro per jaar te verhogen. Dit maakt het mogelijk om weer te gaan denken aan de aanvulling van de slinkende reserves.

Voor nieuwe leden is een bijdrage in de administratiekosten van 3 euro ingevoerd. Hiervoor ontvangen zij de al eerder genoemde handleiding

Bestuurszaken

De afdeling Kennemerland is in 2002 opgegaan in de afdeling Haarlem e.o. De voorzitter van deze afdeling, de heer G. Koerhuis, heeft naast het beheer van de

plantencentrale nu ook de diatheek onder zijn hoede genomen. Over inzet gesproken! Het bestuur is nog op zoek naar een nieuwe bibliothecaris. Gelukkig is een nieuwe 2^e secretaris gevonden in de persoon van de heer C. Mazurel. De heer P.C.Laney loopt mee in het bestuur. Begin 2003 zal het bestuur voorstellen om hem in het bestuur op te nemen.

Tot slot.

Gelukkig is er wel ieder jaar reden om een lid dat zich bijzonder verdienstelijk voor Succulenta heeft gemaakt in het zonnetje te zetten. Dit jaar is de heer H. Krijnen benoemd tot lid van verdienste voor zijn grote inzet voor onze vereniging. Een mooi eind van dit verslag.

J.H. Bruseker

FINANCIIEEL JAARVERSLAG 2002

Balans per 31 december

Alle bedragen in Euro's	2002	2001
Activa		
Inventaris	--	1.574
Clichéfonds	5.041	5.777
Boekenmarkt + Verenigingsartikelen	5.541	5.881
Promotie	1.287	1.318
Vorderingen/vooruitbetaalde kosten	2.691	3.437
Gidsen	3.756	
Liquide middelen	71.197	71.224
	<hr/>	<hr/>
	89.513	89.211
Passiva		
Eigen vermogen	46.285	51.196
Vooruitontvangsten	32.180	28.575
Schulden/te betalen kosten	11.048	9.440
	<hr/>	<hr/>
	89.513	89.211

Toelichting bij de balans

Eigen vermogen

Algemene reserve

Stand begin boekjaar

47.788

Af: Nadelig saldo boekjaar

5.027

Stand einde boekjaar

42.761

Bestemmingsreserve (voorheen Floriadefonds):

Stand begin boekjaar

3.408

Bij: Toevoeging ten laste van rente

116

Stand einde boekjaar

3.524

Eigen vermogen per 31 december

46.285

Inventaris: De inventaris is conform besluit geheel afgeschreven.

Clichéfonds, Verenigingsartikelen, Boekenmarkt en Promotie: Dit betreft voorraden.

Vorderingen/voortuitbetaalde kosten: Hieronder zijn onder meer opgenomen de te vorderen rente, waarborgsommen en vorderingen uit hoofde van advertenties.

Liquide middelen: Betreft de kas- en banktegoeden alsmede tegoeden op spaarrekeningen.

Vooruitontvangsten: Betreft de in 2002 ontvangen contributie voor het jaar 2003

Schulden/te betalen kosten: Betreft voornamelijk nog te betalen rekeningen t. l. v. 2002

Staat van lasten en baten 2002

	Werkelijk 2002	Begroting 2002	Werkelijk 2001
Inkomsten			
Contributies	40.718	40.613	40.421
Clichéfonds	2.747	2.496	3.405
Ver.art.+ Boekenmarkt	607	681	912
Rente	1.390	1.588	1.816
	<u>45.462</u>	<u>45.378</u>	<u>46.554</u>
Uitgaven			
Tijdschrift	38.046	37.664	36.637
Ledenadministratie	521	907,5	956
Bibliotheek + Diatheek	538	1.361,5	525
Web site	676	454	250
Algemene vergaderingen	2.660	2.042	1.081
Promotie	2.062	2.269	1.606
Bestuur			
- Reizen en vergaderingen	1.965	2.496	1.962
- Porti/telefoon	1.274	1.361	1.188
- Kantoorbenodigdheden	500	907,5	971
- Bank- en incassoprovisie	225	227	319
- Diversen	999	907,5	129
- Afschrijvingen	1023	1.815	1.642
	<u>50.489</u>	<u>52.412</u>	<u>48.166</u>
Voordelig/nadelig saldo	-5.027	-7.034	-1.612

GEZOCHT

Het bestuur is op zoek naar een nieuwe bibliothecaris. De heer W. Bervoets heeft te kennen gegeven dat hij met dit werk, na zoveel jaren, wil stoppen. Het beheer van de verenigingsbibliotheek is voor liefhebbers van cactussen en boeken een ideale mogelijkheid om twee hobbies te combineren. De bibliotheek omvat, oneerbiedig uitgedrukt, ongeveer 20 strekkende meter aan boeken. U moet dus wel over enige ruimte beschikken. Indien u belangstelling hebt voor deze boeiende functie verzoekt het bestuur u om contact op te nemen met de 2^e secretaris, de heer G.C. Mazurel, tel. 020-4361717.

Wegens herindiging van onze etiketten leveranties zijn wij tot en met 2003 nog op de bekende cactushuizen aanwezig

Voordeelige optrainingsaanbieding etiketten

Cactusmest, sporenelementen en rangen

De Jonge en de Leunje

D. de Jonge, Blaauwellaan 27, 8501 LP Joure

Bij bezending zijn de portokosten voor de koper

Handelskwekerij

Ubink bv.

Gespecialiseerd in cactussen

Mijsherenweg 20
1451 AS Kudelstaart
tel. 0297 335950
fax 0297 343069

**Open dag
zaterdag**

7 juni 2003

Waar de vergadering en de afzending van Succulentia wordt afgevoerd

De grootste Belgische cactusvereniging

Cactussen en Vetplanten v.z.w.

stelt u graag zijn vakblad in vierkleuren-druk voor. Dit blad richt zich zowel tot beginners als gevorderden, verschijnt 11 keer per jaar, wordt tweemaandelijkse verzonden en dit alles slechts voor 15 Euro per jaar. Voor 20 Euro krijgt u bovendien het maandelijks kringblad met verenigings-info en andere bruikbare informatie en de jaarlijkse zaadlijst met meer dan 600 soorten. Ook de vorige jaargangen (los of gebonden) zijn nog verkrijgbaar.

Voor meer informatie of een proefnummer, neem contact op met onze coordinator propaganda:

**Jacobs Jozef, Hans Memlingstraat
25, B-2900 Schoten. Telefoon (en
fax 0032 3 646 67 03**

Of bezoek onze website : <http://useconline.be/cactusvetplant>, E-mail: cactusvetplant@online.be

Privé broeikassen

**DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een
EUROKAS!**

EURO KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE VELELIDIGE of RIETOMMATE KASSEN die het aannemen méér dan waard zijn. Het assortiment BIJANTRAHID-KASSEN is groot. MULTIKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Lichtroam-automaten, Tabletstels, Verwarmingsbestellen, Gietgaten etc. behoren alle in ons leverings-programma.

Nu op internet www.eurokas.com.

Utrechtseweg 37
3344 RA Ulsdal 4 West
richting Vianen

Documentatie op
aanvraag toegezonden.

Bezoek onze
demonstratiekas.
Telefoon:
059-8071267

Eerst zien,
dan kopen.
Een klasse
apart.

*Greenhouse
Greenhouse*
VLEUTEN

Eiken en deuk negenend, maar identificeer
Gerrit Melissen, Inder Hij geen nimmere wet, bel den.

Cono's Paradise

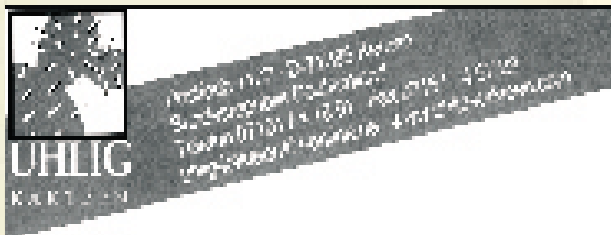
Postbus 10, D - 36729
Astrak, Dordrecht
Tel & Fax: 0045 3311 1514

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alvinger
Stadhouderslaan 3
3417 TT Moutfort
Tel. 0378 - 471083

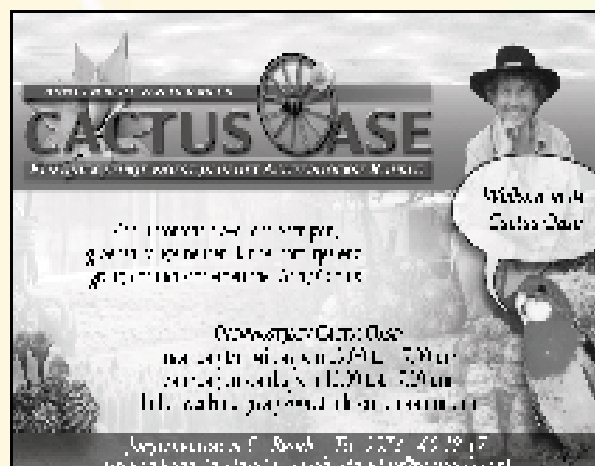

- meer dan 200 soorten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- wereldwijde verspreiding
- in andere talen gesproken van het boek
- met foto's van zaaiplanten en zaaiplanten
- tegen een internationale af te rekenen

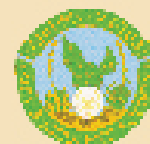
CACTUSSEN EN VIERBLANTENZADEN
Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

LOUGHL & VIVIEROWLAND
200 SPRING ROAD, KEMPSTON
BEDFORD, ENGLAND, MK42, 8UL

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BCSS verschijnt een maal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijzen, verenigingsnieuws en advertenties van leden uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt *Breadloaf* gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
Het complete lidmaatschap inclusief *Breadloaf* is 34 pond of de F.F.C. of 18 pond exclusief *Breadloaf*.
Betalingen per cheque of creditcard.

Voor meer informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D.V. Slade,
15 Brunel Road, Cressant,
Hull Road, Wock Mill, SUDC, England
Tel: 0044 (0) 1904 413512
E-mail: dsd@bcss.breadloaf.wales.nk

Te koop gevraagd

Hier is genodigd, om welke reden dat ook, uw
aanbeveling van de best. te doen. te doen dat
contact op me.

Gerrit Melissen

Krommelen 5, 3735 WL Maarssen
Tel: 0345 - 31336

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 juni 2003
NUMMER 3 - JAARGANG 82

REDACTIONEEL

Moe maar tevreden kom ik thuis. Ik ben op succulentenvakantie geweest in drie werelddelen. De voorbereiding was minimaal geweest, ik had me niet eens ingelezen. De kaarten lagen gewoon in mappen op zolder en ik had niet de moeite genomen om ze in te pakken. De afstanden vielen me bij nader inzien erg mee. Meestal gaat aan zo'n wereldreis een hele organisatie vooraf. Wat wil ik zien, waarnaar ga ik op zoek. Ik had al vroeg besloten om niet alleen naar cactussen te zoeken. Eigenlijk had ik zelfs besloten om helemaal niet naar cactussen op zoek te gaan. Dat zou me maar beperken in het speuren naar de meest wonderlijke plantensoorten. In het eerste geval had ik kunnen volstaan met een reis naar Zuid Amerika. Maar zo gemakkelijk had ik het mezelf niet gemaakt. Zuidelijk Afrika is ook erg de moeite waard. Nu de rellen in Zimbabwe afnemen en het Ebola-virus toch meer in centraal Afrika blijft steken, is een tocht naar de Knersvlakte, het Richtersveld en de Kamiesberg onvergetelijk. Het lag voor de hand om tegelijk Madagascar ook mee te pikken. Heel onverwacht werd ik ook enthousiast voor bolgewassen. *Massonia's*, *Albuca's*. *Ornithogalums* bloeiden en oneindig veel bolgewassen die ik niet kon thuisbrengen, staken hun bloemaren na een eerste plensbui boven de grond.

Jarenlang is het Midden-Oosten verwaarloosd, terwijl de tulpen, narcissen en cyclamen daar toch in overvloed groeien. Gezien de politieke situatie was dat ook niet verwonderlijk. Maar ook het Nabije Oosten heeft prachtige mogelijkheden; ik kwam uiteindelijk zelfs in aanraking met Iraanse irissen.

En dan te bedenken dat de aanleiding voor deze expeditie zo simpel was. Het voorjaar kriebelde in mijn bloed en ik wilde wat verse potgrond halen op de Vijverberglaan. Maar dat deze keuze zulke grote gevolgen had kon ik niet voorzien. Zoveel indrukken, zoveel moois! Bedankt Cok, dat je als expeditieleider wilde optreden bij mijn onvergetelijke wereldreis.

Jan Jaap de Morree

JONG GELEERD

CRASSULA'S (DIKKERDJES)

Johanna Smit-Reesink

Crassula's zijn vetplanten met heel verschillend gevormde dikke blaadjes. Er zijn wel 350 verschillende soorten! Sommige worden maar 2,5 cm groot en andere kun-

nen bomen worden van 2,5 m hoog! Ze komen voor in Afrika en Madagascar.

Voor ons zijn vooral de kleintjes leuk om te kweken. Het is mooi om er wat verschillende van te hebben en ze aldoo met elkaar te kunnen vergelijken.

De blaadjes zijn meestal tegenovergesteld en de bloempjes zijn heel klein en staan in trosjes.

De soorten hebben bijna allemaal verschillend gevormde blaadjes en daarvan zijn vaak de namen afgeleid. Je hebt bijvoorbeeld een "columnaris". Als je hem ziet, weet je meteen: O ja, die is opgebouwd als een kolom! En er is een "brevifolia": O ja, Latijn voor: "korte blaadjes" enne, oef, dat is wel een heel moeilijke "lycopodioides" (heet nu "muscosa var. muscosa") maar het betekent gewoon: veterplantje!

De meeste crassula's houden in de zomer van veel frisse lucht en in de winter van een koel plekje (liefst niet boven 15°C).

Ze houden van stevige grond met wat

klei en ongeveer een vierde deel zand.

Er zijn natuurlijk ook crassula's die dwars liggen, dat zijn "wintergroei-ers" en die willen in de winter juist wat warmer

staan en wat water hebben. Dat kun je, wanneer je ze koopt of krijgt, meteen navragen en met enige ervaring zelfs wel zien.

In de toekomst gaan we nog wel eens over crassula's praten en dan zal ik ook voor jullie uitzoeken hoe ze het beste vermeerderd kunnen worden. Ja, natuurlijk door stekjes te nemen, even te laten drogen en op te zetten, maar het kan zelfs met "bladstek", een stek van een enkel blad en dat is natuurlijk een leuk gepriegel.

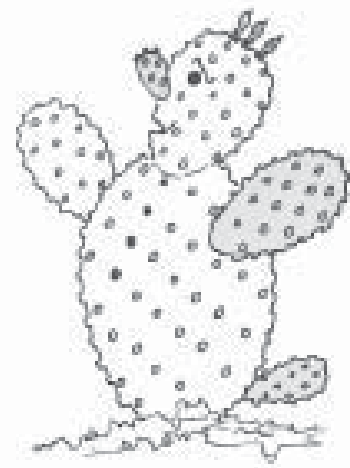
Een tijdje geleden heb ik een prachtige crassula gekregen in Nieuwleusen (zou je erachter kunnen komen van wie?) en vorig week kreeg ik een *Crassula suzannae* met leuke kronkelige blaadjes, van een meneer uit Leidschendam en toen maakte nog een andere meneer de hierbij afgebeelde foto's! Wie raadt wie dit waren, krijgt van mij een stekje!

Tot de volgende keer!

**Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom**

Foto's Henk Viscaal

VOOR HET VOETLICHT (9)

Bertus Spee

Haageocereus sp.

HAAGEOCEREUS SP.

Dit mooie geslacht is vernoemd naar Walther Haage en is afkomstig uit Peru. Het omvat ongeveer 80 soorten en variëteiten. De diverse soorten groeien zuilvormig van zo'n 30 cm tot wel 2 meter rechtopstaand en soms liggend en ze spruiten aan de basis. Deze planten hebben meestal een dichte korte bedoorning met soms langere middendoorns in kleur variërend van wit, geel, rood tot donkerbruin. Op een warme zonnige plaats kunnen ze ook wel in bloei komen. De tot wel 7 cm lange bloemen staan aan de zijkant en op de kop van de planten. De kleur van de bloemen is wit of rood in verschillende tinten. In het land van herkomst groeien ze tot op 2400 m hoogte in het Andesgebergte. In cultuur verlangen ze niet al te veel water, regelmatig nevelen zal ze ook goed doen. Het wortelgestel is meestal vrij teer zodat verpotten met beleid dient te gebeuren willen we de wortels niet beschadigen. Dit doen we in een luchtig mineraalrijk grondmengsel. De planten zijn niet kougevoelig en in de winter kunnen we ze droog houden. Vermeerderen kan door zaaien en (kop)stekken.

CEPHALOCEREUS SENILIS

In Mexico, in de staat Hidalgo, ligt een heel groot dal genaamd Baranca de Venados. Op de steile heuvels rondom dit dal groeien deze zuilcactus- en in duizendtallen, in lengte variërend van 5 cm tot wel 15 meter hoog. Het is dan ook een unieke ervaring om hier eens tussendoor te kunnen lopen. Sommige planten zijn beslist een paar honderd jaar oud en maken aan de basis vele nieuwe spruiten. De oudere planten vanaf zo'n 6 meter zijn reeds bloeibaar. De korte trechtersvormige bloemen zijn lichtgeel van kleur en worden tot 8 cm groot. De bloemen verschijnen uit een langgerekt wollig cephalium. Dit vormt zich aan de zuidzijde van de zuilen. Ze gaan 's nachts open. In cultuur groeien de planten erg langzaam. In de zomer verlangen ze een regelmatige watergift en een zonnige plaats, maar in de winter moet men ze droog houden bij een temp. van minimaal 13 °C. Ze groeien het best in een lemig mineraalrijk substraat. Vermeerderen kan door middel van stekken of zaaien, vooral uit zaad opkweken is erg leuk en niet moeilijk.

Cephalocereus senilis

ESPOSTOOPSIS DYBOWSKII

Deze mooie zuilcactus is afkomstig uit Brazilië (Itumirin, Bahia) en wordt nogal eens in verschillende geslachten geplaatst. Deze planten bloeien vanuit een zijdelings boven aan de planten staand cephalium zoals bij *Cephalocereus* en *Espostoa*.

In cultuur zal het lang duren voordat zich een cephalium gaat vormen, van waaruit de 4 cm lange witte bloemen verschijnen. In hun land van herkomst worden deze slanke zuilen tot wel 4 meter hoog. Ze groeien het best in een zanderig en lemig doorlatend substraat. Verpotten dient voorzichtig te gebeuren om de vrijtere wortels niet teveel te beschadigen. In de groeiperiode geven we om de 2 weken matig water en in de winter worden de planten droog en koel gehouden. Vermeerderen kan door stekken en zaaien, vanwege het tere wortelgestel worden deze planten soms ook geënt.

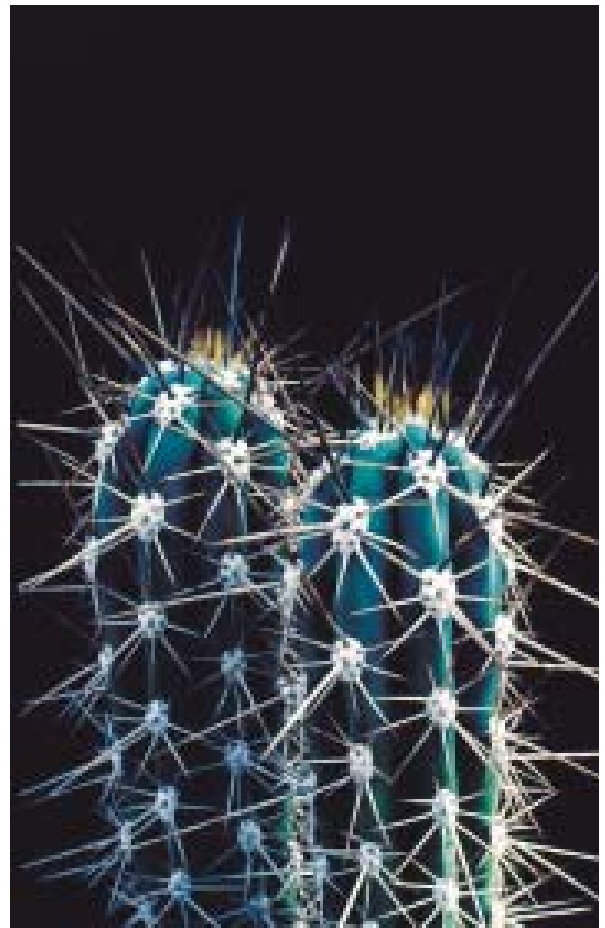
**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele**

Espostoopsis dybowski

STETSONIA CORYNE

Deze mooie zwaarbedoornde zuilcactussen komen we regelmatig tegen in het assortiment van de beroepskwekers, wat aangeeft dat dit geen al te moeilijke planten zijn. Van origine komen deze planten uit het noordwesten van Argentinië en Bolivia. Ze zijn genoemd naar F.L. Stetson uit Amerika, (coryne betekent knots).

In de natuur kunnen ze wel 8 meter hoog worden. Ze groeien boomvormig met vele omhoogstaande zijtakken. De zware doorns worden 3 tot 5 cm lang en zijn vooral in de nieuwgroei mooi gekleurd. De witte tot 15 cm lange bloemen bloeien 's nachts. Ze lijken wel op echinopsisbloemen. We planten ze in een mineraalrijk substraat. In de zomer regelmatig water geven en een flink zonnige plaats. In de winter koel en droog houden. Om de twee tot drie jaar dienen ze verpot te worden vanwege de flinke wortelkruit. Vermeerderen is eenvoudig door te stekken of te zaaien.

Stetsonia coryne Foto's van de schrijver

MOOIE EN INTERESSANTE HAWORTHIA'S VOOR DE VERZAMELAAR. DEEL 13

Ingo Breuer

Haworthia pulchella M.B.Bayer

H. pulchella werd in 1973 door Bayer in de *Journal of South African Botany* 39:232 beschreven. De naam "pulchella" betekent "heel mooi".

De type vindplaats is Avondrust, ten zuidoosten van Touws rivier (3320AC).

Deze soort heeft slechts 3-4 cm grote, solitaire rozetten. De naar binnen gebogen, gekielde bladeren hebben, in verhouding tot hun grootte, vrij grote tandjes aan de

rand en op de kiel. Erg opvallend is ook de donkergroene netvormige nervatuur, die duidelijk afsteekt tegen de lichtgroene bladachtergrond.

Deze soort groeit heel langzaam en laat zich alleen via zaad vermeerderen. Ook moet ze voorzichtig begoten worden.

Am Kloster 21,

D-41812 Erkelenz, Duitsland

E-mail: ibreuer@t-online.de

Vertaling Ben J.M. Zonneveld

H. pulchella IB5552 Avondrust ten zuidoosten van Touws rivier Foto van de schrijver

EEN SPECIAAL PLEKJE (4)

André van Zuijlen

Wanneer je als cactusliefhebber een reis door het zuidwesten van de Verenigde Staten maakt, is een bezoek aan het Organ Pipe National Monument natuurlijk verplicht. Als je behalve de Organ Pipe cactussen ook nog de Senita wilt zien, kom je onvermijdelijk terecht in het Senita Basin, een plek die heel wat moois heeft te bieden.

Na de bezoeken aan Saguaro Lake (Succulenta 5, 2002) en de beide Saguaro-parken bij Tucson, was de reis wat betreft het zien van cactussen al een groot succes. Zelfs de rit van Tucson naar het zuiden tot Ajo op 14 april 2002 leverde het nodige op om te fotograferen. Vooral de vele boomvormige cylindropuntia's zijn hier soms indrukwekkend. Naast de al eerder

gevonden *Cylindropuntia versicolor* treffen we hier ook *C. fulgida* en *C. fulgida* var. *mammilata* aan. Vooral *C. fulgida* is soms meters hoog. Later vinden we bij Sells ook nog *Cylindropuntia arbuscula*, die echter veel lager is.

Natuurlijk groeien hier ook overal de intussen al bekende planten, zoals *Carnegiea gigantea*, *Echinocereus fasciculatus* en

Bovenaanzicht van Senita Basin

Foto's van de schrijver

Mammillaria microcarpa. Het is eigenlijk beangstigend hoe snel je eraan gewend raakt om tussen deze planten te rijden en te wandelen. Nog maar één week geleden hadden we ze nog nooit gezien! Op deze dag vinden we ook nog een andere fero-cactus, namelijk *F. acanthodes*. Maar de mooiste ontdekking was een schitterend bloeiende echinocereus, die vlakbij het motel in Ajo werd aangetroffen. Deze rosebloeiende, vrij hoge en geel bedoornde soort wordt later geïdentificeerd als *Echinocereus engelmannii* var. *nichollii*.

Na een overnachting in Ajo zijn we de volgende morgen al vroeg bij de ingang van Organ Pipe Cactus National Monument. Het park is ruim 8 km² groot en maakt deel uit van de 12.000 km² grote Sonorawoestijn. Het Visitor Center is redelijk dicht bij de ingang en hier is veel informatie te krijgen over het park. Op mijn vraag waar ik de Senita kon vinden, werd geantwoord dat we dan de lange rondrit zouden moeten kiezen. Er is namelijk aan de oostzijde een 34 km lange rondrit die door de Sonoyta Valley voert, rondom de Diablo Mountains. De lange route is de Puerto Blanco Drive van 85 km. Het is een onverharde weg, met grotendeels eenrichtingsverkeer en volgens de gekregen folder kost de rit ongeveer een halve dag. Als je ook nog wat rond wilt kijken en enkele heuvels wilt verkennen, moet je hiervoor dus een hele dag uittrekken.

De route voert langs twee bergruggen, de Puerto Blanco-bergen en de Sonoyta-bergen aan de ene kant en door een vlakte, de La Abra Plain, aan de andere kant. Een afwisselend landschap met heel veel planten, bomen en struiken. Vlakbij het Visitor Center is ook een aantal wandelroutes, variërend van 1 tot 8 km en met name in deze routes is een aantal mijnen opgenomen, die hier in het begin van de twintigste eeuw geëxploiteerd werden.

Reeds na ongeveer 8 km, bij de eerste aangelegde picknickplaats, staan de eerste grote Organ Pipe cactussen. Op een heuvel, enkele honderden meters vanaf de

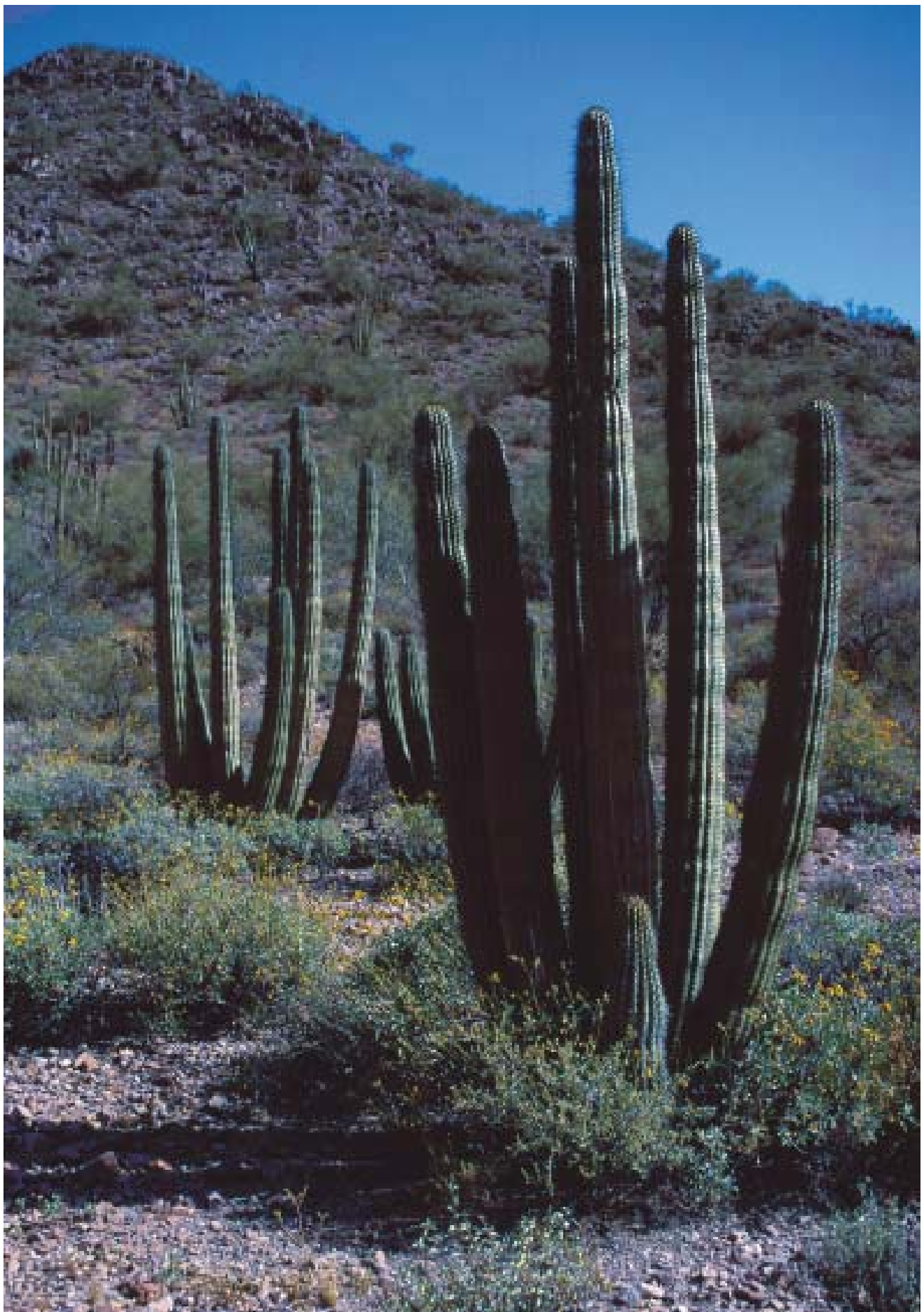
weg, staan diverse vrij grote planten.

De Organ Pipe cactus, *Stenocereus thurberi*, is een boomvormige cactus van 3 tot 7 meter hoog, met 12 tot 15 ribben en een diameter van 2 tot 6 meter, vertakkend vanaf de grond. Voor de hele grote planten moet je overigens naar Mexico, want hier in deze omgeving worden de planten duidelijk minder hoog. De planten groeien op stenige heuvels, vlaktes of valleien in de Arizonawoestijn in de county's Pima en Pina ten westen van de Growlerbergen en ten zuidwesten van Ajo en in de Sonorawoestijn in Mexico, met name in Baja-California en west-Sonora. *L. thurberi* is een nachtbloeier, maar de bloem kan ook de volgende dag nog open blijven. De bloeitijd is juni, juli en augustus, zodat wij ze tijdens ons bezoek niet in bloei hebben gezien. De bloemen zijn buisvormig en wit en gaan op één plant slechts met één of twee tegelijk open om zelfbestuiving te voorkomen. Deze bestuiving vindt overigens plaats door een grote verscheidenheid aan insecten en andere dieren, zoals in de nacht door nachtmotten en vleermuizen en overdag door mieren, bijen, vliegen en zelfs diverse vogels. De bloemen scheiden nectar af, waardoor met name kolibries worden aangetrokken.

De vruchten zijn zo groot als een pruim, zoet, rood en vlezig, met behoorlijk veel doorns. Ze worden door vogels en andere kleine dieren gegeten. Ook door mensen worden ze gegeten en in Mexico worden ze, samen met opuntiavruchten gekookt om er een soort snoepgoed van te maken. Een volwassen plant krijgt tot 50 vruchten, met per vrucht ca. 2000 zaden. Ofschoon ongeveer 92% van deze zaden fertiel is, komt slechts een zeer klein deel ervan tot kieming. Dan nog duurt het zo'n acht jaar voordat de plantjes een hoogte hebben bereikt van 10 cm en ze hebben pas een goede kans te overleven als ze 15 jaar oud zijn. Dan zijn ze overigens nog steeds minder dan één meter hoog.

De Organ Pipe is behoorlijk gevoelig voor vorst en daarom komen ze niet noor-

Ca 4 meter hoge planten van de Organ Pipe cactus

delijker voor dan Tucson. Door temperaturen onder nul worden vooral de groeipunten beschadigd, hetgeen dan aanleiding geeft tot nieuwe spruiten vanaf de basis. Door deze beschadiging stopt de lengtegroei van de stam, maar ze gaan niet dood en zullen in de dikte wel doorgroeien.

Toch zagen we op deze heuvel weinig planten die beschadigde toppen vertoonden en er waren verder tal van andere mooie planten te bewonderen, waaronder een andere "oude" bekende, namelijk de teddybeercactus, *Cylindropuntia bigelowii*. Dus vooral goed opletten waar je loopt!

De rit door het Organ Pipe Cactus National Monument voert ons verder helemaal naar het uiterste zuiden van Arizona, naar de Mexicaanse grens en uiteindelijk dan naar de afslag naar Senita Basin. Hier, tegen de Mexicaanse grens, vind je al direct de eerste, zij het minder mooie planten van de Senita. De mooiere exemplaren staan vooral langs de weg naar Senita Basin. Een soms indrukwekkende dichte begroeiing

met bomen en struiken, met saguaro's, met Organ Pipes en met senita's. Hier rond te lopen tussen zoveel fantastische planten geeft toch wel een heel apart gevoel.

De senita, *Pachycereus schottii*, is een struikvormige plant met soms honderden vertakkingen. De stammen hebben 6 tot 7 ribben, zijn 3 tot 7 meter hoog en hebben een diameter van 2 tot 5 meter. Ze groeien op zanderige gronden in valleien en vlaktes in de Sonora-woestijn in zuidelijk Arizona, helemaal onder in het Organ Pipe Cactus National Monument en verder in Mexico in Baja California. De meeste planten in de USA zijn vrij klein en kunnen nauwelijks overleven in het meest noordelijke deel van hun verspreidingsgebied. Er komen dan ook maar weinig planten (minder dan 100) voor in de USA.

P. schottii bloeit in mei en is eveneens een nachtbloeier, met een licht tot donkerrose bloem die een onplezierige geur verspreidt. De bloeiende stam vormt lange zwarte borstelharen uit de areolen, waaruit

Lophocereus schottii (de Senita)

één tot vijf bloemen ontstaan, maar in de meeste gevallen maar één.

De vruchten zijn half zo groot als die van de Organ Pipe, zijn rood en vlezig, rijpen in de herfst en barsten dan open. Volwassen planten produceren ongeveer 125 vruchten met elk ca. 200 zaden. Het zaad kan maandenlang voldoende vocht vasthouden om nog te kunnen kiemen. Toch gebeurt de voortplanting bij de senita ongeveer voor de helft asexueel. Dit geschiedt doordat afbrekende stammen, of stukken die, soms door een watervloed, weggevoerd naar een nieuwe standplaats, opnieuw wortelen.

De senita is overigens nog vorstgevoeliger dan de Organ Pipes. In de USA groeien daarom nagenoeg alle planten in een aan alle kanten afgeschermd gebied, dat speciaal naar hen is genoemd, namelijk Senita Basin.

Naast de grote cactussen in deze streek, de Saguaro, de Organ Pipe en de Senita, is er in en rond het Organ Pipe National Monument nog een aantal andere planten te vinden, die opvallen en in een aantal gevallen zelfs om aandacht schreeuwen.

De vierde grote cactus in dit park, die we hier ook voor het eerst hebben gezien, was *Ferocactus acanthodes*. Met zijn soms anderhalve meter hoge, zuilvormige planten is ook dit een indrukwekkende verschijning.

In eerste instantie vonden we hier in Arizona alleen geelbedoornde planten. Later in het zeer mooie Joshua Tree National Park hebben we echter ook roodbedoornde planten gezien, die we eerst aanzagen voor *Ferocactus gracilis*. Deze groeien echter niet hier, maar zoals we zelf in 2002 hebben kunnen zien, wel in Baja-Califor-

nia, Mexico.

Bij deze laatste reis hebben we vooral in het noorden van dit schiereiland op een paar plaatsen heel veel en hele mooie planten gezien van *Ferocactus acanthodes*. Eén van die plekje is zeker de moeite waard om in een volgende aflevering van “Een speciaal plekje” te behandelen en dan zal over deze ferocactus zeker nog meer te vertellen zijn.

De plant die echt om aandacht schreeuwt

Majestueuze planten van *Ferocactus acanthodes*

is natuurlijk een plant in bloei en dan bovendien nog een met mooie roze bloemen op prachtige diepgele doorns. Hiermee wordt natuurlijk de eerder genoemde *Echinocereus engelmannii* var. *nichollii* bedoeld. Ook zonder bloei valt deze echinocereus van een afstand op door zijn grote hoeveelheid gele tot strogele, 3 tot 7 cm lange doorns. Daarbij vormt de plant grote groepen van wel 30 koppen met een diameter van 30 tot 70 cm en worden de individuele stammen wel 70 cm hoog.

Deze echinocereus groeit op stenige of zanderige vlaktes en heuvels tussen 300 en 900 m hoogte in de Arizonawoestijn en helemaal in de bovenste rand van de Coloradowoestijn. Ze komen voor in de White Tank bergen in de Maricopa county en vanaf het Organ Pipe Cactus Monument tot aan de Silver Bell bergen in de Pima county en verder in Yuma en Sonora in Mexico.

Benson (1982) noemt naast de typeplant *E. engelmannii* zelfs 7 variëteiten, die allemaal voorkomen in de USA. Zoals we zelf hebben kunnen zien is de variabiliteit van *E. engelmannii* erg groot en we hebben op één dia een geelbedoornde en witbedoornde plant, maar ook een geelbedoornde plant met paarse bloemen (*engelmannii*) en een geelbedoornde plant met rose bloemen (var. *nichollii*). Het in de natuur uit elkaar houden van deze variëteiten met hun verschillende kleur en lengte van bedoorning is voor de leek, zoals ondergetekende, onmogelijk. Maar zowel met als zonder bloemen blijven het fantastische planten.

Ook in de omgeving van Organ Pipe Cactus National Monument hebben we *E. engelmannii* en de var. *nichollii* dicht bij elkaar gevonden. Vooral door de afwijkende kleur bloem, *E. engelmannii* bloeit paars en var. *nichollii* heeft een lichtroze bloemkleur, zijn de bloeiende planten wel erg gemakkelijk van elkaar te onderscheiden. Die bloei kan diverse weken aanhouden, waarbij de bloemen vaak één voor één na elkaar opengaan. Maar ook door de grootte van de plant en de gele bedoorning is deze

echinocereus wel duidelijk anders.

In de *Echinocereus*-monografie (Blum, Lange, et al. 1998) wordt deze echinocereus dan ook als een aparte soort benoemd. Dit is dan met name gebeurd op basis van genetisch onderzoek, waarbij *E. nichollii* andere aantallen chromosomen bleek te hebben dan *E. engelmannii*. Dit sluit ook beter aan bij de duidelijke verschillen die er zijn in bloemen en zaden.

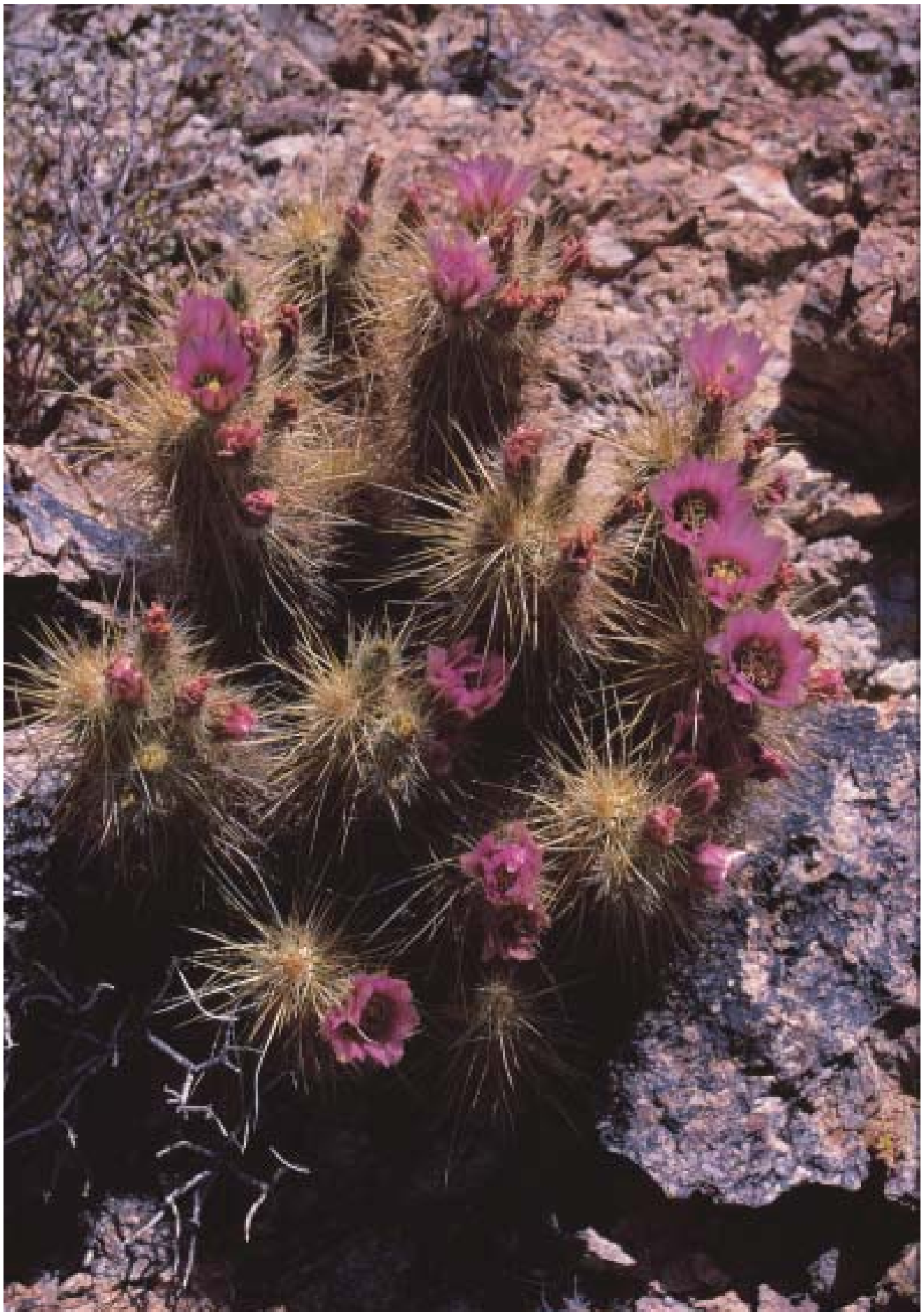
Bij dit soort planten, zoals op bijgaande foto is te zien, probeer je in elk geval de indruk, die dat op je maakt vast te leggen op een aantal dia's, zodat je er later thuis weer opnieuw naar kunt kijken. Op zo'n plekje blijf je echter ook een tijdje naast de plant zitten en je probeert dit moois in je op te nemen, omdat je dit soort indrukken eigenlijk nooit meer wilt vergeten. Maar dit soort planten vinden tussen al die andere al even indrukwekkende cactussen is iets wat je waarschijnlijk toch niet gemakkelijk zult vergeten.

Literatuur:

- Benson, L. (1982): The Cacti of the USA and Canada.
Earle, W. (1963): Cacti of the Southwest.
Broyles, B. (z.j.): Organ Pipe Cactus National Monument.
Blum, W., Lange, M., Rischer, W. & Rutow, J. (1998): *Echinocereus*.

Hoefstraat 9, 5354 AM Oss

E-mail: a.zuijlen@tref.nl

Prachtig bloeiende *Echinocereus engelmannii* var. *nichollii*

HET GESLACHT YUCCA (AGAVACEAE).

DEEL 13. YUCCA'S IN MEXICO 2.

Fritz Hochstätter

Dit deel wordt vervolgd met de Mexicaanse soorten uit de serie Yucca (voorheen Treculiana McKelvey). Deze serie behoort nu tot de sectie Yucca (voorheen Sarcocarpa Engelm.). Tot deze serie behoren de volgende soorten (M=Mexico, U=USA):

Yucca aloifolia L.	M+U	Type
Yucca capensis Lenz	M	Neotype: fh 0344, bij Saltillo, Mexico, 2000 m, november 2002.
Yucca decipiens Trelease	M	
Yucca declinata Laferrière	M	
Yucca filifera Chabaud	M	Overig representatief materiaal
Yucca grandiflora Gentry	M	fh 0338, El Peyote, 1260 m; fh 0339, Ramos Arizpe, 1400 m; fh 0340, Queretaro, 1800 m; fh 0345, Los Medina, 1600 m; fh 0346, La Leona, 1850 m; fh 0362, Guadalcázar, 1400 m.
Yucca jaliscensis Trelease	M	
Yucca madrensis Gentry	M	
Yucca mixtecana Garcia-Mendoza	M	
Yucca periculosa Baker	M	
Yucca potosina Rzesowski	M	
Yucca schidigera Roez. ex Ortega	M+U	Beschrijving
Yucca schottii Engelm.	M+U	Boomvormig, 10-15 m hoog, meestal solitair, variabel vertakt, bij oude exemplaren tot 50 zijtakken bij een stamdoorsnede van 1-2 m; stam bedekt door oude, verdroogde bladeren. Wortelsysteem vezelig, sterk vertakt. Bladrozetten talrijk, 40-80 cm breed, variabel asymmetrisch van vorm, rechtop of zijwaarts gebogen; bladeren dicht opeen, stug, aan beide zijden ruw, groenachtig, 30-50 cm lang, 2-3 cm breed, smal lancetvormig, uitlopend in een korte, scherpe, bruine of grijze stekel; bladrand met witte of grijze rafels.
Yucca torreyi Shafer	M+U	Bloeiwijze een overhangende pluim, 1-1,5 m lang, met vele bloemen; bloem roomwit, bol- tot klokvormig, 3-6 cm lang, 1,5-2,5 cm breed, vruchtbeginsel 2 cm lang.
Yucca treculiana Carrière	M+U	Vrucht vlezig, klein, bol- tot eivormig, 3-5 cm lang, 1,5-2 cm breed, in rijpe toestand bruin.
Yucca valida Brandegee	M	Zaad variabel, afgeplat tot bolvormig, tot 5 mm lang en breed, 1 mm dik, dofzwart,

De 5 soorten van deze serie die ook in de Verenigde Staten groeien zijn al eerder in Succulenta behandeld.

YUCCA FILIFERA CHABAUD

Rev. Hort. 48: 432-434 (1876).

“palma china”, “palma corriente”, “izote yucca”, “maji o baji”, “tambasi”

Synoniemen

Yucca baccata australis Engelm., Trans. Acad. St. Louis 3: 44 (1873).

Yucca canaliculata var. *filifera* (Chabaud) Fenzl, Bull. R. Soc. Tosc. Orticult. 14: 278-280 (1889).

Yucca australis (Engelm.) Trelease, Mo. Bot. Gard. Ann. Rep. 3: 162, pl. 3, 4 (1892).

FH 0344 *Yucca filifera*, Saltillo, 2 000m

Foto's van de schrijver

ongevleugeld, met fijn gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd maart-juli.

Voorkomen

Centraal en centraal-oostelijk Mexico. Het hoofdverspreidingsgebied omvat de Chihuahua-woestijn in de staten Coahuila, Nuevo León, Zacatecas, San Luis Potosí, Tamaulipas, Guanajuato, Querétaro, Hidalgo, Michoacán, op open hellingen en rotswanden, in stenige en kleiïge grond, op 500-2600 m hoogte. Samengroeiend met *Yucca treculiana*, *Y. queretaroensis*, *Y. endlichiana*, *Y. rigida*, *Y. potosina*, *Y. carnerosana*, *Dasyliirion longissimum*, *Agave striata*, *A. gentryi*, en verschillende soorten cactussen.

Opmerkingen

Yucca filifera is nauw verwant met *Y. decipiens*. De soort kan ook verward worden met *Y. valida*, *Y. periculosa* en *Y. mixtecana*. *Yucca filifera* werd door Chabaud in 1876

beschreven als homonym* van *Y. filifera* Hort. ex Engelmann (1873). Daarom zou deze soort eigenlijk *Yucca australis* Trelease (1892) moeten heten maar men heeft ervoor gekozen om de naam *Yucca filifera* te behouden als zgn. nomen conservandum (Thiede, 2001). McVaugh (1989) geeft echter toch de voorkeur aan de naam *Y. australis*.

In verhouding tot zijn geweldige afmetingen heeft *Y. filifera* kleine bladeren, met overhangende, veelbloemige bloeiwijzen. Dat is ook bij *Y. potosina* te zien. De andere boomvormige soorten hebben daarentegen rechtop staande bloeiwijzen, bv. *Y. decipiens*.

Y. filifera heeft van alle yucca's een van de grootste verspreidingsgebieden in de Chihuahua-woestijn in centraal en centraal-oostelijk Mexico. Het zwaartepunt ligt in de valleien van Salinas Victoria, Nuevo León, Guadalucazar en San Luis Potosí. Daar vormen ze grote, dichte bestanden. Aan de grenzen van dit gebied in de staten

Zacatecas, San Luis Potosí en Guanajuato kunnen hybriden met *Y. decipiens* voorkomen.

Grote exemplaren doen met hun indrukwekkende, boomvormig vertakte stammen denken aan de Joshua tree. (*Y. brevifolia*). Met zijn attractieve, hangende bloemen is het een van de mooiste boomvormige soorten. De gaten in de stammen bieden beschutting aan allerlei kleine dieren. De bladvezels kunnen gebruikt worden bij de fabricage van touw.

In de botanische tuin van Huntington in San Marino, Californië, zijn enkele zeer oude exemplaren van meer dan 15 meter hoog te bewonderen. Ook in Zuid Frankrijk (Fréjus, La Londe, St. Tropez, Cannes) staan prachtig bloeiende planten.

Y. filifera is net als *Y. decipiens* een sterke soort; ze komen voor tot een hoogte van 2600 m samen met *Agave gentryi*, bv. in de Sierra Mazapil. De soort is winterhard in Albuquerque, New Mexico. In de collectie van Ferguson in New Mexico bloeien al jonge planten van 10 jaar oud. Ook in het noord-oostelijk deel van de USA doen jonge planten het buiten al enkele jaren goed. In Europa (Nederland, Italië, Duitsland) hebben planten temperaturen van 15 °C onder nul op een droge standplaats overleefd.

Vermeerdering gebeurt door zaaien of stekken.

YUCCA DECIPIENS TRELEASE

Missouri Bot. Gard. Ann. Rep. 18: 228 (1907).

“Palma china”

Type

Ook van deze soort bestaat waarschijnlijk geen origineel type-materiaal. Vandaar dat een neotype is gedeponerd: fh 0363, San Luis Potosí, Mexico, 1850 m, november 2002, in Heidelberg.

Overig representatief materiaal

fh 0419, Sombrerete, 2100 m; fh 0363, San Luis Potosí, 1850 m; fh 0364, Zoquite, 2150 m; fh 0365, Tepezalá, 1800 m; fh

0366, Zacatecas, 2490 m; fh 0367, Fresnillo, 2070 m; fh 0368, Sierra Chapultepec, 2100 m; fh 0369, Sierra de Sombrerete, 2500 m; fh 0370, San Martin, 2600 m; fh 0371, Texas, 1790 m; fh 0372, Parque Industrial, 2060 m; fh 0373, San Luis de la Paz, 1900 m; fh 0374, Durango, 1800 m.

Beschrijving

Boomvormig, 8-12 m hoog, solitair, variabel vertakt; stam 1-2 m in doorsnee, bedekt met oude verdroogde bladeren. Wortelsysteem vezelig. Bladrozetten talrijk, variabel van vorm, 40-80 cm breed, asymmetrisch, rechtop of opzij gericht (zoals bij *Y. filifera*); bladeren dicht opeen, stug, groen, 30-50 cm lang, 1-3 cm breed, smal lancetvormig, uitlopend in een scherpe, korte, bruine of grijze stekel (zoals bij *Y. filifera*); bladrand met witte of grijze vezels.

Bloeiwijze een rechtop (niet overhangend) of zijwaarts gerichte pluim, 1-1,5 m lang; bloem roomwit, soms violet getint, langwerpig, 3-4 cm lang, 1-2 cm breed.

Vrucht vlezig, hangend, langwerpig tot eivormig, 6-8 cm lang, in rijpe toestand bruin.

Zaad zoals bij *Y. filifera*: variabel, afgeplat tot bolrond, dofzwart, zonder vleugel, met fijn gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd januari-april.

Voorkomen

Hoogvlakte van centraal Mexico, Chihuahua-woestijn in de staten San Luis Potosí, Zacatecas, Durango, Jalisco, Guanajuato, Aguascalientes, op berghellingen die schaars begroeid zijn met xerofytische vegetatie (zelfde biotoop als *Yucca filifera*), samengroeiend met *Y. carnerosana*, *Agave stricta*, *A. durangensis*, *A. spec.*, *Nolina spec.*, *Mammillaria spec.*, *Opuntia spec.*, op 1750-2650 m hoogte.

Opmerkingen

Y. decipiens is een van de boomvormige soorten met vlezige vruchten in centraal Mexico die nauwelijks bekend is. Deze soort kan gemakkelijk met *Y. filifera* verwisseld worden. De grootste populatie is

FH 0366 4 maal *Yucca decipiens*, Zacatecas, 2 490 m

te vinden in de omgeving van Durango. Alleen in de bloeitijd, die al in januari kan beginnen (die van *Y. filifera* ongeveer in maart), wordt door de typische rechtop staande bloeiwijzen het verschil duidelijk. Wanneer de planten zijn uitgebloeid, begint de bloei van *Y. filifera*.

Naast de bloeiwijze is een ander verschil met *Y. filifera* de opener en meer vertakte habitus. De bladeren van *Y. filifera* zijn ook iets korter.

Tussenvormen van *Y. decipiens* en *Y.*

filifera kunnen horizontale of liggende bloeiwijzen hebben (Ferguson pers. mededeling).

In het algemeen komt *Y. decipiens* in hoger gelegen streken voor dan *Y. filifera*. Beide soorten zijn dan ook in Albuquerque, New Mexico, even winterhard. Jonge planten zijn in de collectie van Dibrell in Adelanto, Californië, in de Mohave-woestijn, al in het jeugd stadium bloeibaar. *Y. decipiens* groeit uit tot bomen die in de Mediterrane parken in Spanje en Frankrijk

een dominante verschijning vormen. In de botanische tuin van Huntington (Californië) groeien meer dan 10 m hoge exemplaren.

YUCCA PERICULOSA BAKER

Gard. Chron. 1870: 1088 (1870).
"Izote yucca"

Synoniemen

Yucca circinata Baker, Gard. Chron. 1870: 1088 (1870)

Yucca baccata circinata Baker, J. Linn. Soc. Bot. 18: 230 (1880)

Yucca baccata periculosa Baker, J. Linn. Soc. Bot. 18: 229 (1880)

FH 0350 *Yucca periculosa*, Teotitilco, 1 500 m

Type

Het is onzeker of er typemateriaal bestaat. In de originele beschrijving van Baker wordt geen type genoemd. Daarom is een neotype verzameld dat is gelabeld "Mexico, Tehuacán, 1550 m, 25 november 2002, fh 0349" en is gedeponneerd in het herbarium van de Universiteit van Heidelberg.

Overig representatief materiaal

fh 0349, Tehuacán, 1550 m; fh 0350, Teotitilco, 1500 m; fh 0351, San Francisco, 1800 m; fh 0377, Mitla, 1680 m; fh 0378, Santiago Nacaltepec, 1600 m; fh 0379, La Venta, 1550 m.

Beschrijving

Boomvormig, 4-8 m hoog, in cultuur (Huntington botanical garden, McKelvey no. 45362) 10-15 m hoog, variabel vertakt; stam bedekt door oude verdroogde bladeren, met omhoog of iets zijwaarts gerichte takken. Wortelsysteem vezelig. Bladrozetten 30-80 cm breed; bladeren zacht, groen, 50-70 cm lang, 3 cm breed, smal lancetvormig, met scherpe bruine eindstekel, bladrand met witte of grijze draden.

Bloeiwijze een breed-eivormige pluim, kort, compact, rechtop of iets opzij gebogen, tussen de bladeren beginnend, 0,8-1,2 m lang. Bloem roomwit, klokvormig, hangend, 3-4,5 cm lang, 1-1,5 cm breed, bloemblaadjes meestal kort behaard.

Vrucht als bij *Y. decipiens*: vlezig, hangend, langwerpig, 6-10 cm lang, 2-3 cm breed, bij rijpheid donkerbruin tot zwart.

Zaad variabel, afgeplat tot bolrond, zwart, 6 mm lang en breed, 1 mm dik, met fijn gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd april-juni, al naar gelang de hoogte van de standplaats.

Vruchten van: links *Yucca periculosa* en rechts *Yucca mixtecana*

Voorkomen

Zuid-Mexico, in de staten Puebla, Oaxaca, Veracruz en Tlaxcala. Samengroeiend met *Agave peacockii*, *A. kerchovei*, *A. marmorata*, *A. titanota*, *A. triangularis*, *A. stricta*, *A. salmiana*, *Lysiloma* spec. en verschillende soorten cactussen, op rotshellingen en kalksteenplateaus, op 1550-2000 m hoogte. Het hoofdverspreidingsgebied is de semi-aride streek rond Tehuacan, waar ongeveer 500 m regen per jaar valt (Atlas climatológico de Mexico, 1939), op open kalksteenhellingen die spaarzaam begroeid zijn met xerofytische struiken en o.a. de kandelabervormige zuilcactus *Pachycereus weberi*.

Opmerkingen

Yucca periculosa is een spectaculaire soort uit Zuid-Mexico die in habitus lijkt op de andere boomvormige soorten uit Mexico, zoals *Y. filifera*, *Y. decipiens* en *Y. jaliscensis*, maar hiervan geografisch is geïsoleerd. *Y. periculosa*, *Y. filifera* en *Y. decipiens* hebben groene bladeren met gefeelde randen, *Y. jaliscensis* daarentegen heeft blauwe, gaafrandige bladeren. Soms komen echter bij *Y. periculosa* ook exemplaren met blauwe bladeren voor (Ferguson, pers. mededeling).

Y. periculosa is nauw verwant met de kort geleden (1998) door Garcia-Mendoza beschreven *Y. mixtecana*. De groeigebieden van beide soorten liggen niet ver van elkaar vandaan. Een verschil is gelegen in de stam van oudere planten; deze is bij *Y. mixtecana* dun, slank en meestal kaal, terwijl die van *Y. periculosa* dik en met de oude, verdroogde bladeren bedekt is. Van *Y. filifera* verschilt *Y. periculosa* door zijn dunnere en langere bladeren; *Y. filifera* heeft dikkere, kortere en stuggere bladeren. De compacte bloeiwijze lijkt klein in vergelijking tot de totale omvang van de plant.

Y. periculosa is op de hoger gelegen groeiplaatsen vorstbestendig tot -15 °C.

YUCCA MIXTECANA GARCIA-MENDOZA

Acta Bot. Mex. 42: 1-5 (1998)

“dunstammige Oaxaca-Puebla yucca”

Type

Holotype: A. Garcia-Mendoza, A. Gutierrez en S. Franco 6198, verzameld 15 km N.O. van Tepelmeme, district Coixtlahuaca, Oaxaca, Mexico, langs de weg Oaxaca-Tehuacán, 1690 m hoogte, in xerofytische vegetatie, 26 april 1996, gedeponneerd in MEXU. Isotypen liggen in de herbaria van BM, ENCB, MO, OAX en TEX.

Overig representatief materiaal

fh 0347, Acatepec, 1920 m; fh 0348, Santiago Chazumba, 1870 m; fh 0380, Tepelmeme, 1700 m; fh 0381, Zapotitlan, 1600 m; fh 0382, Coixtlahuaca, 1750 m.

Beschrijving

Boomvormig, 2-6 m hoog, solitair; stam dun, kaal, boven 1-3 m soms met 2-4 zijtakken. Wortelsysteem met wortelstokken. Bladeren stug (niet buigzaam), bovenzijde glad, onderzijde ruw, groenachtig tot geel, randen bruin of grijs, 40-80 cm lang, 1-3 cm breed, smal lancetvormig, uitlopend in een scherpe bruine punt; bladrand met witte of grijze, dunne, slappe, gedraaide draden.

Bloeiwijze rechtop staand of iets zijwaarts gericht, tussen de bladeren beginnend, 0,5-1 m lang, vertakt, behaard. Bloem wit tot geelachtig, klokvormig, hangend, 2-3 cm lang, 1-1,5 cm breed, bloemblaadjes kort behaard.

Vrucht vlezig, hangend, langwerpig, soms samengedrukt, 4-8 cm lang, 2 cm breed, in rijpe toestand bruinachtig.

Zaad als bij *Y. periculosa*: variabel, afgeplat tot bolrond, zwart, 5 mm lang en breed, 1 mm dik, oppervlak met fijnstructuur.

Bloeitijd maart-juli. De zaden rijpen in juli tot oktober, al naar gelang de hoogte van de standplaats.

Voorkomen

Zuid-Mexico, in de staten Puebla en Oaxaca, samengroeiend met *Agave potatorum*, *A. kerchovei*, *A. titanota*, *A. salmiana*, *Dasyilirion lucidum*, *Beaucarnea purpusii*, *Conzattia multiflora*, *Opuntia spec.* en andere cactussoorten, *Sedum spec.* en xerofytische struiken, op stenige heuvels en hellingen in semi-aride gebieden op 1350-2200 m hoogte.

Opmerkingen

Yucca mixtecana behoort tot de meest zuidelijk voorkomende soorten uit de serie *Yucca* van de sectie *Yucca*. Garcia-Mendoza beschreef deze soort pas in 1998 hoewel de plant al sinds de jaren '70 bekend was.

Kenmerkend voor deze soort zijn de dunne, weinig vertakte stammen, open bladrozetten en kleine vlezige vruchten. De nauw verwante *Yucca periculosa* heeft dikke, sterk vertakte stammen, dichtere rozetten en grote vlezige vruchten.

Y. mixtecana is even vorstbestendig als *Y. periculosa*.

Literatuur

Garcia-Mendoza, A. & Galván, R. 1995. Riqueza de las familias Agavaceae y Nolinaceae en México. Bol. Soc. Bot. Mex. 56: 7-24.

FH 0380 *Yucca mixtecana*, Tepelmeme

Area, 1 920 m

Thiede, J. (2001): Agavaceae. In: Egli, U. (ed.), Sukkulentenlexicon, Band 1: einkeimblattrige Pflanzen (Monocotyledonen). Ulmer, Stuttgart.

Trelease, W. (1892): Detailed illustration of *Yucca*. Ann. Rep. Missouri Bot. Gard. 3: 159-166, T.1-12, 44-54.

Voor verdere literatuur zie deel 12 van deze serie.

*een homonym is een naam die eerder voor een andere plant is gebruikt.

Vertaling en bewerking Rob Bregman.

Postfach 510201,

D 68242, Mannheim, Duitsland.

Box 11, Modena, Utah 84753, U.S.A.

E-mail: Fhnavajo@aol.com

ECHINOPSIS AUREA vs ECHINOPSIS FALLAX: « VALSE NOOT » RECHTGEZET

J.Lambert Ir. A.I.Gx.

In 1988 publiceerden wij, aan de hand van de vindplaatsen van meerdere veldonderzoekers, een kaart van het verspreidingsgebied der variëteiten van bovenvermelde soorten.

Hierbij bleek het noorden der provincie Cordoba deel uit te maken van het territorium van *E. fallax*, aldaar vertegenwoordigd door haar variëteit *cylindrica*.

Kort daarop kregen we echter de gelegenheid, een bloem te onderzoeken van *Echinopsis* P-14, afkomstig van de Sierra de Tulumba, en tot onze verbijstering vertoonde deze een rode keel, d.w.z. moest

ze volgens onze opvatting tot *E. aurea* behoren.

Voorlopig vonden we geen verklaring voor dit alleenstaande geval, en besloten we dus dit als een “valse noot” in ons schema te beschouwen.

Pas veel later, in november 1999, verzamelden wij in de Sierra de Sumampa (uiterste zuiden van Santiago del Estero, nabij de grens met Cordoba) planten die zich lieten identificeren als *E. fallax* var. *tortuosa*. Dit klopte niet alleen met ons kaartje, doch ook met de waarnemingen van Walter Rausch terzake.

Twee jaar later, in november 2001, brachten we opnieuw een bezoek aan de Sierra de Sumampa, en vonden we er ditmaal, op dezelfde hoogte en in een gelijkaardig biotoop, een ietwat forsere plant die zichtbaar niet tot de var. *tortuosa* kon behoren.

Ze werd meegenomen voor nader onderzoek, paste zich prima aan in de kas, en reeds in april 2002 verscheen de eerste, mooi gele bloem. Nog voor we ze opensneden, waren we overtuigd dat we een rode keel zouden vinden...

Echinopsis fallax var. *tortuosa*

Foto's van de schrijver

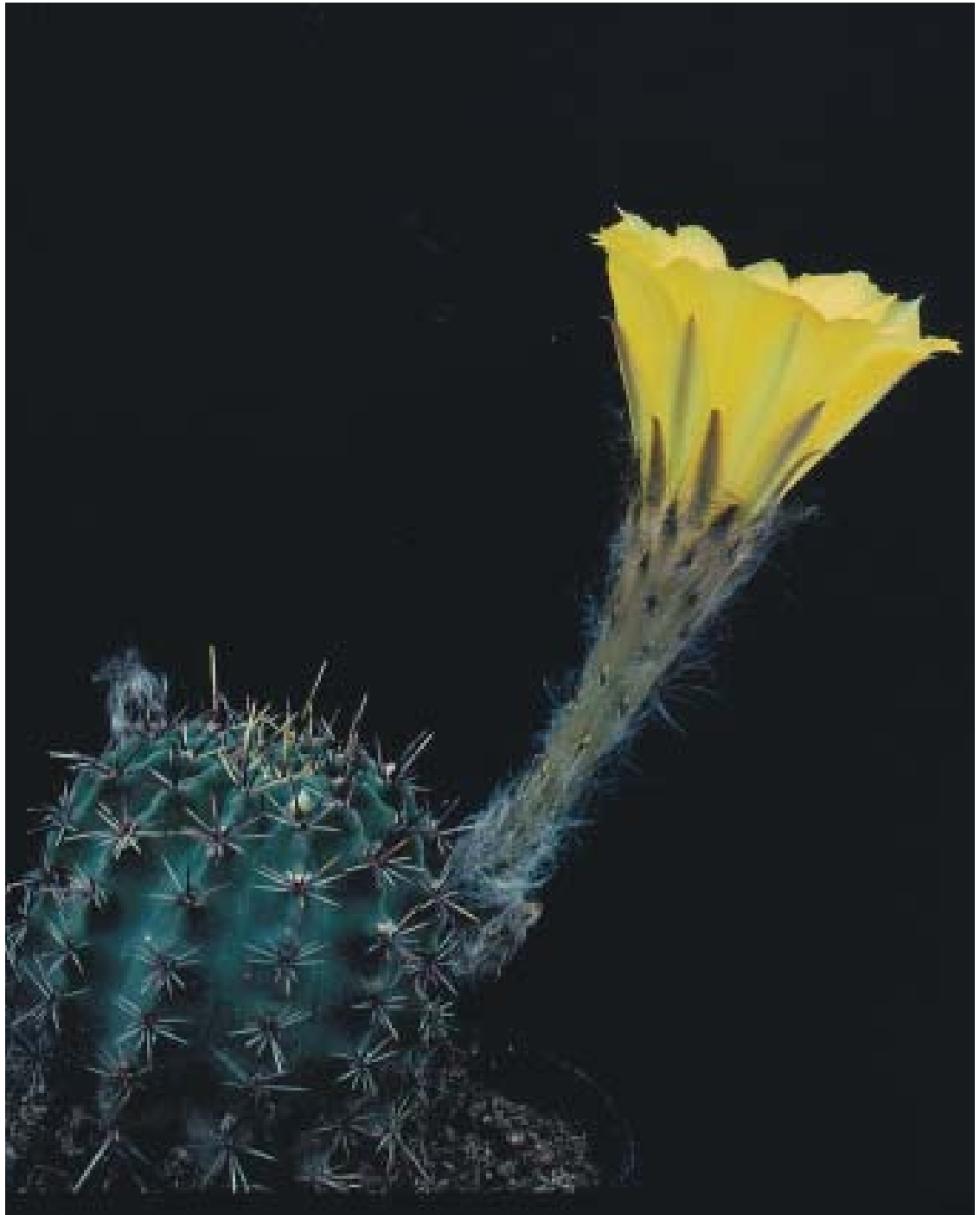
Inderdaad, waar vroeger onze frank niet gevallen was, viel ditmaal prompt onze euro!

De langgezochte verklaring werd ineens zonneklaar, als volgt:

Het noorden van Cordoba en het uiterste zuiden van Santiago del Estero behoren wel degelijk tot het verspreidingsgebied van *E. fallax* resp. vertegenwoordigd door haar variëteiten *cylindrica* en *tortuosa*, doch in deze zone komt eveneens *E. aurea* voor, die daar dus met de voorgaande sympatrisch is.

Dit staft meteen onze zienswijze, waarbij *E. aurea* en *E. fallax* twee goede, afzonderlijke soorten zijn, i.p.v. variëteiten van één en dezelfde soort. Inderdaad bestaat er een algemene regel, die stelt dat twee variëteiten van een zelfde soort nooit sympatrisch zijn.

Anderzijds breidt dit ook het verspreidingsgebied van *E. aurea* verder noordwaarts uit, zodat de type-vindplaats meer centraal komt te liggen. Dit laatste is op

Echinopsis aurea

zichzelf van weinig belang, daar het louter aan toeval te wijten is, doch ergens streelt het onze menselijke voorkeur voor symmetrie!...

Literatuur:

Lambert J. (1988): Succulenta, 67, (9): 179-183

**Passendalestraat 84
B-8980 Passendale, België**

ALOE CLAVIFLORA

Ton Pullen

Op 24 september 2002 bezochten mijn vrouw en ik het Karoo National Reserve, in de nabijheid van de stad Graaff-Reinet, in Zuid-Afrika. Behalve allerlei interessante wilde dieren kon ik een aantal aloë's fotograferen, die ik ter plaatse niet direct kon thuisbrengen. Je kunt nu eenmaal niet met een complete boekenkast op reis. De planten zien er wel karakteristiek uit, met hun horizontaal groeiende bloemstengels. Thuisgekomen bleekhet eenvoudig de plant van de juiste naam te voorzien:

Aloe claviflora Burch.

Nomenclatuur

Aloe claviflora is in 1811 gevonden door Burchell en in 1822 beschreven (Travels in the Interior of Southern Africa, 1: 272).

(claviflora = met knotsvormige bloemen)

Synonieme namen zijn:

A. schlechteri Schoenl. 1903

A. decora Schoenl. 1905

In het Afrikaans wordt deze soort ook wel 'kanon-aloë' of 'kanon-aalwijn' genoemd; ook de naam 'kraalaalwijn' wordt wel gebruikt.

Beschrijving

De middelgrote planten groeien in dichte

Aloe claviflora in Karoo National Reserve, 24 sept. 2002.

Foto's van de schrijver

clusters van 10 of meer rozetten. De stammen, indien aanwezig, zijn kort en groeien horizontaal langs de grond.

De rozetten staan niet rechtop, maar richten zich buitenwaarts, hetgeen ze asymmetrisch doet lijken. Ook in niet-bloeiende toestand is deze soort goed te onderscheiden door de manier waarop de clusters zich geleidelijk in het midden openen. De oude rozetten in het midden sterven af en laten een kringvormige groep jonge planten over.

De stevige bladeren zijn grijsgroen, 20 - 30 cm lang. Zij hebben scherpe bruine tanden langs de randen. Er zitten ook tandjes op de onderkant van het bladoppervlak, maar alleen naar de bladpunten toe. Een bijzonder verschijnsel is de hoek waarin de bloeistengels zich ontwikkelen. Zij groeien nooit rechtop maar altijd in een hellende (schuinstaande) hoek, meestal horizontaal. Dit is een typerend kenmerk van deze soort.

Elke rozet maakt één of twee bloemstengels, meestal onvertakt, soms tot 4 vertakkingen. De bloeiwijzen zijn tot 30 cm lang, dicht bezet met bloemen. Elke bloem is duidelijk knotsvormig, het breedste deel bij de opening en de buis sterk vernauwend en overgaand in de bloemsteel.

De bloemen zijn helderrood, vergelend of verblekend bij het verouderen, wat ervoor zorgt dat de bloeiwijzen een aantrekkelijk tweekleurig uiterlijk vertonen.

Bloeitijd augustus-september.

Verspreiding

Deze soort heeft een groot verspreidingsgebied in het droge binnenland van zuidelijk Afrika: Namaqualand, Bushmanland, Karoo, noordelijke Kaapprovincie en Namibië, waar zij groeit op droge, warme, goedgedraineerde plaat-

sen in stenige, vlakke terreinen of stenige hellingen.

Hoewel deze soort niet zeldzaam of bedreigd schijnt te zijn, is zij door ons alleen op de bovengenoemde locatie gevonden.

Cultuur

Gezien de groeiplaatsen van deze soort dient men jonge planten te kweken in een extreem goed drainerend grondmengsel en matig te gieten. Een warme, zonnige standplaats verdient de voorkeur, hoewel we onder glas moeten oppassen voor verbranding.

Literatuur:

- Jacobsen, H. (1960): A Handbook of Succulent Plants. London.
- Newton, L.E. (2001): Aloe, in Egli, U. (ed.) Illustrated Handbook of Succulent plants: Monocotyledons. Berlin.
- Reynolds, G. W. (1969): The Aloes of South Africa. Cape Town.
- Shearing, D. (1994): Karoo. South African Wild Flower Guide 6. Kirstenbosch
- Wyk, B.-E. van - & Smith, G.- (1996): Guide to the Aloes of South Africa. Pretoria

Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen.

E-mail: tonpullen@wanadoo.nl.

Aloe claviflora, detail van de bloeiwijze

HET MYSTERIE VAN DE VERDWENEN BLOEMEN

Henk Ruinaard

Toen ik voor de derde keer tot mijn verbazing geen bloemen op een Echinocereus, die toch duidelijke sporen van bloemresten vertoonde, aantrof, moest ik aan een liedje van Peter, Paul en Mary uit de zestiger jaren denken: “Where have all the flowers gone?”.

Ik was al een paar dagen onderweg van Arizona naar Texas, in de verwachting dat ik eindelijk een keer in de bloeitijd van de echinocereussen ter plaatse zou zijn om soorten als *E. rigidissimus*, *E. dasyacanthus*, *E. pectinatus* var. *wenigeri*, *E. ctenoides*, *E. paucispinus*, *E. enneacanthus*, *E. stramineus*, *E. boyce-thompsonii*, *E. apachensis*, *E. nicholli* en nog een heel stel andere echino's in bloei te zien.

Dit was niet mijn eerste reis door Arizona, New Mexico en Texas, maar ik was er tot nu toe altijd in oktober of eind mei en dan waren (bijna) al die Echino's al lang uitgebloeid.

Maar nu zat ik in de goede tijd, namelijk eind maart tot begin april. Volgens de intussen aangeschafte boeken en de reisverslagen van Jos Huizer en André van Zuijlen in *Succulenta* is dat de bloeitijd van veel echinocereussen in deze meest zuidelijke staten van de USA.

Met hoog gespannen verwachtingen vertrok ik op 25 maart 2002 vanuit Phoenix (Arizona) naar het Organ Pipe Cactus National Monument in het Zuiden van Arizona, vlak bij de Mexicaanse grens.

Mijn eerste doel op deze reis was het vinden van *Echinocereus nicholli* uit de Engelmannii-groep. De exemplaren van *E. nicholli* en *E. fasciculatus* die ik daar al snel vond bloeiden niet uitbundig; slechts één half gesloten bloem en wat knoppen van *E. nicholli* kon ik uiteindelijk op de dia

Echinocereus nicholli Foto's van de schrijver

zetten.

(*E. engelmannii* ssp. *fasciculatus* wordt door Nigel P. Taylor beschreven als *E. fendleri* var. *fasciculatus*, maar wordt door Blum, Lange, Rischer & Rutow gezien als subspecies van *E. engelmannii*. Op de groeiplaatsen is het soms moeilijk om *E. engelmannii* en *E. fendleri* uit elkaar te houden. *E. fendleri* heeft in principe minder doorns, die ook iets korter zijn dan die van *E. engelmannii*, maar op de groeiplaatsen, waar beide soorten door elkaar groeien en de lengte van de middendoorn tamelijk variabel is, lijken ze wel op elkaar. Wat het aantal en de lengte van met name de middendoorns betreft lijkt ssp. *fasciculatus* mijns inziens meer tot de Engelmannii-groep dan de Fendleri-groep te behoren).

Ik had me wat meer van de bloeirijkdom voorgesteld, maar nog lang niet uit het

veld geslagen vervolgde ik mijn weg naar Saguaro National Park West.

De bloeitijd van Echinocereus-soorten kan natuurlijk nog wel wat variëren met de temperaturen en regenval in het Arizonaanse voorjaar, maar dan nog moet er begin april genoeg in bloei staan.

De temperatuur was precies goed voor de tijd van het jaar, namelijk op het warmst van de dag 82 °F = 28 °C en dat is best aangenaam als je eraan gewend bent en er ook nog een zachte wind waait. De T.V.-weermannen en -vrouwen in mijn motels wisten me te vertellen dat het voorjaar zelfs iets warmer was dan andere jaren, dus ik zou nog genoeg bloeiende echino's moeten tegenkomen.

In de westelijke helft van Saguaro National Park kwam ik veel mooie exemplaren van *E. fasciculatus* tegen, die vrijwel allemaal nog in knop stonden. In de daarop volgende dagen bleef deze bloemloosheid zich herhalen bij de schitterende planten die ik tegenkwam van *E. coccineus* ssp. *agregatus*, *E. stramineus*, *E. coccineus* ssp. *rosei*, *E. dasyacanthus*, *E. chloranthus* ssp. *chloranthus*, *E. enneacanthus* en *E. fendleri* ssp. *rectispinus*.

Het was inmiddels 30 maart en ik was al in het Big Bend National Park in Texas voordat ik mijn eerste echinocereus echt volop zag bloeien.

Het was een *E. dasyacanthus* met tamelijk vlak aanliggende korte bedoorning, die slechts op één locatie in Big Bend National Park voorkomt. Normaal heeft *E. dasyacanthus* veel langere en meer rechtop-

Echinocereus dasyacanthus

Echinocereus dasyacanthus

Echinocereus dasyacanthus met halve bloem

staande doorns (zie bovenste foto).

Verderop op deze schitterende locatie vond ik nog zo'n bloeiend exemplaar van *E. dasyacanthus*, maar vreemd genoeg was één helft van deze bloem verwijderd, alsof er een botanicus langs was geweest die de bloem doormidden had gesneden om er een foto van te nemen. Veel andere exemplaren lieten een soort littekens zien waar wel een bloem of knop had gezeten, maar die door een mysterieuze kracht van de plant was verwijderd. Ook de knoppen van veel andere exemplaren van *E. dasyacanthus* op deze locatie waren beschadigd alsof er happen uit genomen waren door een voor mij onbekende en onzichtbare knager.

Wie was de dader van deze schade aan bloemen en knoppen? Een doorgedraaide cactus- liefhebber? Onbekende vreemde vogels? Hongerige konijnen? Vraatzuchtige mieren? Wat mij betreft kon het allemaal.

De half weggevreten bloem van *Echinocereus coccineus* ssp. *rosei*

Dit vreemde verschijnsel bleef me nog dagenlang achtervolgen. Overal waar ik kwam zag ik aangevreten bloemen of knoppen.

Gelukkig kwam ik ook steeds meer bloeiende echino's tegen die niet beschadigd waren en zo kon ik toch volop genieten van de rode bloemen van *E. coccineus* ssp. *paucispinus*, de paarse bloemen van *E. enneacanthus*, de paarse bloemen van *E. fendleri* ssp. *boyce-thompsonii*, de prach-

tige oranje en roze bloemen van *E. coccineus* ssp. *rosei* (helaas was één daarvan ook half weggevreten, zie foto hiernaast) en nog meer gele bloemen van *E. dasyacanthus* (helaas stond *E. ctenoides* bij Comstock in Val Verde County nog niet in bloei).

Maar onafhankelijk van de soort of groeiplaats; overal waren er bloemen op mysterieuze wijze gestolen of beschadigd.

Ik kreeg gaandeweg ook een steeds beter beeld van welke *Echinocereus*-soorten er wel in de laatste 2 weken van maart en de eerste twee weken van april bloeien en welke niet, maar de vraag "Where have all the flowers gone?" bleef maar door mijn hoofd spoken.

Zoals dat vaak gaat kwam het antwoord onverwacht, toen ik er even niet meer aan dacht.

Ik had op zaterdag 6 april een hele mooie groeiplaats gevonden van *E. fendleri* var. *boyce-thompsonii* in Salt River Canyon (Arizona, Gila County, ca. 100 km ten noorden van Globe).

Tegen een berghelling vlak bij het

***Echinocereus fendleri* var. *boyce-thompsonii* met een cristaat**

rivierdal stonden veel exemplaren van var. *boyce-thompsonii* in bloei en één ervan had zelfs een mooie cristaatkam gevormd (*boyce-thompsonii* wordt door Blum, Lange, Rischer & Rutow gezien als synoniem voor *E. engelmannii* ssp. *fasciculatus*, maar wordt door Nigel P. Taylor beschreven als *E. fendleri* var. *boyce-thompsonii*). De planten op de berghelling van Salt River Canyon zitten mijn inziens qua bedoorning dicht bij *E. fendleri* dan bij *E. engelmannii*).

Vlak daarbij stonden er nog een paar in bloei en toen ik goed in één van die bloemen keek zag ik een grote mier rondlopen die een stuk afgesneden bloemblad boven zich uitdroeg, zoals je dat in natuurfilms wel ziet van de Afrikaanse bladsnijdermieren. Gelukkig had ik toevallig net mijn 200 mm lens met tussenring op mijn camera gezet voor het maken van dichtbij-opnamen, zodat ik hem nog net bij zijn verwoestende werk kon vereeuwigen (Zie foto op pagina 125).

Hij had me blijkbaar gezien, want hij ging er snel vandoor met zijn buit. Op zo'n moment is een auto-focus lens een nadeel want die bleef maar doorgaan met scherp stellen terwijl mijn mier uit het gezicht verdween.

Daarmee vielen de puzzelstukjes op hun plaats: de mysterieuze bloemendieven waren mieren. Helaas zitten die vraatzuchtige monstertjes overal in grote aantallen, zodat ze heel veel bloemen aan stukken kunnen snijden.

Op de groeiplaats van *boyce-thompsonii* in Salt River Canyon was dit geen probleem, want hier stonden bloemen genoeg. Er bleven er dus genoeg over om door bijen bestoven te worden (zie foto op pagina 125) en zaden te vormen.

Met schrik dacht ik terug aan mijn schitterende groeiplaats van *E. dasyacanthus* in Big Bend National Park.

In de drie voorgaande jaren dat ik daar was had ik geen bloemen en zelfs zelden knoppen gezien. Volgens de "Rangers" van het Visitors Center was er de afgelopen 5 jaar in Big Bend National Park geen regen

van betekenis meer gevallen. Dit was dan ook goed te zien aan de opuntia's die overal sterk aan het indrogen waren en voor een deel al helemaal verdroogd waren.

Ook de echinocereussen leden sterk onder deze droogte en met name de fraaie kort bedoornde *dasyacanthus*-vormen gingen zienderogen achteruit. Zaailingen of jonge planten heb ik er niet aangetroffen, wel veel afgestorven exemplaren.

Door de extreme droogte groeien en bloeien de planten vrijwel niet meer en wat er dan nog aan knoppen tot ontwikkeling komt wordt door de mieren opgevreten voordat de bloemen bevrucht kunnen worden.

Bij verder aanhoudende droogte kan dat de nekslag zijn voor deze populatie, maar ik denk niet dat ik de mieren kan uitleggen dat ze met hun verwoestend werk moeten ophouden.

Literatuur:

Taylor, N.P. (1985): The Genus *Echinocereus*.

Blum, W, M. Lange, W. Rischer, & J. Rutow, (1998): *Echinocereus*.

Molenweg 29

6133 XM Sittard

E-mail: ruinaard@cobweb.nl

Foto boven en foto onder: *Echinocereus fendleri* var *boyce thompsonii*

WEINGARTIA, DRIE NIEUWE VARIËTEITEN

Ludwig Bercht

Een van de geslachten die weinig aandacht krijgt in de cactusliteratuur, is Weingartia. Het is al weer enige tijd geleden dat Pilbeam (1985) een overzicht gaf van de verschillende, al dan niet geldig, beschreven en benoemde soorten en variëteiten. Een soortgelijk overzicht kwam in 2000 van de hand van Augustin (2000) uit als een speciale uitgave van Kaktusy (zowel in het Duits als het Tsjechisch uitgegeven).

Middels enkele lezingen heb ik Augustin leren kennen als misschien wel de expert bij uitstek van het geslacht *Weingartia*. Zijn kennis heeft hij, in samenwerking met Hentzschel, onlangs aan het papier toevertrouwd. In het losbladige tijdschrift *Gymno-*

Aiquile, cementkerk in de afwerkfase

Foto's van de schrijver

calycium van de gelijknamige Oostenrijkse werkgroep is het eerste deel verschenen van een artikel, waarin Augustin en Hentzschel (2002) een revisie geven van het geslacht *Weingartia*. In het tijdschrift *Gymnocalycium* worden op basis van grondig literatuuronderzoek, uitgebreid veldwerk op de groeiplaatsen en bestudering van authentiek materiaal, artikelen gepubliceerd die de meest actuele kennis van de soorten van dit geslacht betreft. Vele revisies en nieuwbeschrijvingen zijn in de loop der jaren verschenen. Het is dan ook misschien niet voor niets dat juist in dit tijdschrift de revisie van het geslacht *Weingartia* is gepubliceerd; eens werden toch de soorten van *Weingartia* ingedeeld bij het geslacht *Gymnocalycium* en nog steeds rijzen er discussies over een onderlinge verwantschap.

In het betreffende artikel brengen Augustin en Hentzschel het aantal soorten terug tot 5 met 2 ondersoorten en 6 variëteiten. Erkend worden:

W. fidaiana (Backbg.) Werdermann

W. cintiensis Cardenas

W. westii (Hutchison) Donald

W. neocumingii Backeberg ssp. *neocumingii*

W. neocumingii ssp. *neocumingii* var. *hediniana* (Backbg.) Augustin & Hentzschel

W. neocumingii ssp. *neocumingii* var. *longigibba* (Ritt.) Augustin & Hentzschel

Zijdal van de Rio Lagar ter hoogte van Tuna Pampa

W. neocumingii ssp. *pulquinensis* (Cardenas) Donald

W. neocumingii ssp. *pulquinensis* var. KA 12 (= HS 37)

W. neocumingii ssp. *pulquinensis* var. *corroana* (Cardenas) Backeberg

W. neocumingii ssp. *pulquinensis* var. KA 245 (= HS 158)

W. neocumingii ssp. *pulquinensis* var. KA 247 (= HS 160)

W. buiningiana Ritter

In het artikel worden dus drie nog formeel te beschrijven variëteiten van de subspecies *pulquinensis* genoemd. Deze variëteiten zijn door Amerhauser (2002) aan de hand van door Augustin en Swoboda verzameld materiaal en de opgedane kennis van het in dit artikel beschreven bezoek aan de vindplaatsen beschreven onder de namen *W. neocumingii* ssp. *pulquinensis* var. *augustinii* (KA 12), var. *hentscheliana* (KA 245) en var. *lagarpampensis* (KA 247). Deze variëteiten hebben hun weg naar de geïnteresseerde liefhebbers inmiddels gevonden onder de veldnummers van Augustin resp. Swoboda.

Toen Amerhauser en ik midden 2002 het plan opvatten om een cactusstudiereis door Bolivia te maken, was ogenblikkelijk één van de reisdoelen het vinden

en bestuderen van deze variëteiten op de respectievelijke groeiplaatsen. Het is hier niet mijn bedoeling de juiste taxonomische status van de gevonden planten te bediscussiëren. Ik wil de lezer verslag doen van het vinden en door middel van bijgaande foto's de planten voorstellen. Mogelijk geef ik later nog eens mijn eigen zienswijze op de juistheid van de status ervan.

Twee van de drie variëteiten hebben hun typevindplaats in het dal van

de Rio Lagar. Als startplaats geldt Aiquile, een stad in het zuidoosten van het departement Cochabamba. Aiquile is in 1998 getroffen door een krachtige aardbeving

Helling waar *W. neocumingii* ssp. *pulquinensis* var. *hentscheliana* groeit

***W. neocumingii* ssp. *pulquinensis* var. *hentscheliana* (LB 2489)**

die het grootste gedeelte van de stad verwoestte. Ondertussen is Aiquile naar Boliviaanse maatstaven weer opgebouwd en kan men slechts hier en daar nog iets zien van de toentertijd aangerichte schade. Een

van de bouwwerken die nog niet gereed was, is de kerk. In een fraaie stijl wordt de kerk geheel uit cement opgetrokken.

Dinsdag 22 oktober was het zover. De middag ervoor had het nog behoorlijk geregend, maar dat was aan de wegen nauwelijks meer te merken. 's Morgens om half acht reden we uit Aiquile weg langs het ondertussen niet meer in gebruik zijnde vliegveldje in zuidoostelijke richting. Het eerste gedeelte van de weg was uitstekend. Wel reden we de eerste 20 km in een zeer dichte mist. Op zich geen pretje als men bedenkt dat de weg niet veel breder is dan de auto en het ten minste aan één zijde steeds steil naar beneden gaat. En dan nog alle bochten, een ware serpentine weg die vanaf Aiquile dat op een hoogte ligt van 2240 m, omhoog voerde tot ruim 2700 m. Na het hoogste punt gepasseerd te zijn ging het weer omlaag tot in het dal van de Rio Lagar. Ondanks de regen van de vorige dag stond de rivier vrijwel droog. In de dichte mist hadden we geen notie of we wel of geen huizen gepasseerd hadden.

Het dorp Tuna Pampa

Helling bij Lagar Pampa

In het dal en uit de mist ontwaarden we af en toe een persoon en een huis. Na zo'n 40 km zagen we enkele huizen niet ver van elkaar staan en dat moest dus Tuna Pampa zijn. Ook zagen we een zeer steile helling die voldeed aan de omschrijving die we van Augustin hadden gekregen. Op deze helling zou de var. *hentscheliana* groeien te midden van grote groepen bromelia's. De bromelia's zagen we dan ook volop op deze helling, maar van beneden af waren geen weingartia's te zien. Het nodigde niet uit om hier met veel inspanning en moeite omhoog te klauteren. We zijn een wat smaller zijdal ingelopen. Na lang zoeken zagen we een paar cactussen hoog aan de steile helling. Met veel moeite konden enkele planten bereikt worden, maar het was onmogelijk ze in deze hachelijke positie te fotograferen. Uiteindelijk hebben we één plant de natuur ontnomen en op de grond gefotografeerd. Andere cactussorten konden we hier op de steile rotswanden niet ontdekken. De hoogte waarop de var. *hentscheliana* groeit is 1750 m.

Vorbij Tuna Pampa hield de tot nu

Parodia augustinii (LB 2490)

W. neocumingii ssp pulquinensis var. lagarpampensis (LB 2491)

redelijk goede weg op. Het was schokken en schudden over grote keien en een vaak nauwelijks te ontwaren pad. Vaak moesten we door en over de stenige rivierloop rijden. Het was dan ook zeker een verrassing om na 10 km in een klein, ordentelijk dorpje uit te komen. Dit dorpje heet Lagar Pampa; het bezit zelfs een leuk, klein kerkje. Het plaatsje ligt op een hoogte van 1550 m. In de omgeving van dit dorpje moest, zo de naam ook al zegt, de var. *lagarpampensis* groeien. Met de kennis die we hadden om zekere cactusgroeiplaatsen te herkennen, was het niet moeilijk zo'n plek van verre aan te duiden. En inderdaad, toen we de steile helling naderden, zagen we cactussen. Evenwel niet direct de gezochte weingartia, maar de daarmee samengroeiende *Parodia augustinii*. Veel minder frequent daartussen zagen we de *W. neocumingii* ssp. *pulquinensis* var. *lagarpampensis* (er stonden geen etiketten bij!). Hier was het wel mogelijk om met enig gemanoeuvrere enkele planten te fotograferen.

Met een gelukkig gevoel aanvaardden

Gezicht op een deel van Lagar Pampa

***W. neocumingii* ssp. *pulquinensis* var. *augustinii* (LB 2509)**

we de terugreis naar Aiquile. Nu konden we ook zien, wat we 's morgens in de dichte mist gepasseerd waren. Tot onze grote verrassing vonden we een vorm van *Gymnocalycium zegarrae*, een *Lobivia* species en een *Echinopsis*. Na acht uur waren we weer terug in Aiquile.

De volgende opgave was *W. neocumingii* ssp. *pulquinensis* var. *augustinii*. Deze zou ten westen van Saipina groeien. De volgende dag reden we van Aiquile richting Saipina. Na eerst verschillende andere vor-

men uit het geslacht *Weingartia* gevonden te hebben, vonden we ook vrij gemakkelijk de gezochte variëteit. De planten groeien op stenig-zanderige hellingen onder en tussen moeilijk doordringbare struiken. Veel planten stonden in bloei. Een andere bolvormige cactus die daar groeit, is *G. zegarrae*. Op een hoogte van 1430 m.

Ik hoop de lezer met dit artikel enkele mooie planten te hebben voorgesteld. Mogelijk kunt u thans enkele etiketten in uw verzameling aanvullen met deze geldig beschreven benamingen.

Literatuur

- Amerhauser, H. (2002). *Gymnocalycium* 15(4):479-484
- Augustin, K. (2000). *Kaktusy Special* 1.
- Augustin, K. en G. Hentzschel (2002). *Gymnocalycium* 15(3): 453-472
- Pilbeam, J. (1985). *Sulcorebutia and Weingartia*, A Collector's Guide, Timber Press.

**Veerweg 18
4024 BP Eck en Wiel**

Gymnocalycium zegarrae* (LB 2508) op de groeiplaats van *W. neocumingii* ssp. *pulquinensis* var. *augustinii

AGAVE FERDINADI-REGIS

Rob van de Wijngaard.

In Succulenta 4, augustus 2002, trof ik een rectificatie op een artikel van Willem Alsemgeest aan.

Al lezende over *Agave parry* var. *patonii*, door Willem omschreven als “de mooiste agave met een eindstekel als een varkensstaart”, zag ik voor me op tafel een pot met *Agave ferdinandi-regis**, En wat schetst mijn verbazing; ook deze agave heeft een bijzonder fraai krullende eindstekel. Om de lezers van Succulenta hiervan mee te laten genieten heb ik de twee opnames gemaakt.

*En ik tot voor kort maar denken dat het een exemplaar van *A. victoria reginae* betrof. Als ik W. Haage echter moet geloven, dan betreft het *A. ferdinandi-regis*.

**Schuttersgilde 11,
3994 CM Houten.**

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Crassula, A Grower's Guide, door Gordon Rowley.

Uitgave: Cactus & Co. Venegono. 2003. Geb. ISBN 88 900511 1 6. Formaat 30,5 x 21,7 cm. 248 pag., Engelse taal, rijk geïllustreerd. Prijs: € 32,50.

Dit boek pretendeert niet een complete monografie van het geslacht *Crassula* te zijn. Zoals uit de subtitel al blijkt is het een boek voor de liefhebbers. De auteur heeft dan ook de moeite genomen om uit te pluizen welke soorten voor de liefhebbers verkrijgbaar en in de verzamelingen aanwezig zijn. Dat levert een sortiment op van 86 voornamelijk Zuid-Afrikaanse soorten, die allen apart besproken worden. Van elke soort geeft de auteur na de naam (en eventuele synoniemen) een korte beschrijving van habitus, bladvorm, bloeiwijze en bloemen. Indien bekend wordt het chromosoomaantal gegeven. De verspreiding en het moment van introductie in de cultuur, alsmede algemene opmerkingen completeren dit geheel. Van soorten met meerdere variëteiten en/of ondersoorten is meest een sleutel op die subspecifieke taxa gegeven, waarmee men ze gemakkelijk uit elkaar kan houden. Ook cultivars komen aan bod. Van elke soort zijn meerdere foto's afgedrukt, waardoor de variatie binnen de soort goed duidelijk wordt.

Bij elke soort wordt ook een verspreidingskaartje geplaatst, maar het nut daarvan vind ik dubieus. Het kaartje geeft een beeld van het gehele Afrikaanse continent, waar in bijna alle gevallen dan ergens onderaan een klein plekje rood gekleurd is. Beter was m.i. geweest een kaartje van **zuidelijk** Afrika te plaatsen met daarin een aantal herkenbare plaatsen, waarin dan het verspreidingsgebied gearceerd kan worden weergegeven.

De bespreking van de afzonderlijke soor-

ten wordt voorafgegaan door een inleiding en een aantal hoofdstukken, waarin achtereenvolgens de historie van het geslacht, de verspreiding en de groeiplaatsen, de morfologie, ecologie en bloembioïologie, hybridisatie, vermeerdering en verzorging, naamgeving en het determineren (met sleutels) aan bod komen.

(Merkwaardig is, dat bij de nummering van alle hoofdstukken het (Engelse) woord 'Chapter' gebruikt wordt, terwijl voor hoofdstuk 8 het Italiaanse 'Capitolo' wordt gebezigd!).

Daarna is er nog een hoofdstuk over cultivars en een over merkwaardige groei- en bloeivormen.

In Appendix 1 geeft de schrijver een overzicht van een aantal 'nieuwe' nothospecies (spontane kruisingsproducten tussen wilde soorten) en taxonomische wijzigingen.

In Appendix 2 wijdt hij enige aandacht aan de collectie van wijlen Vera Higgins, aan wie dit boek is opgedragen.

Dan volgt nog een ongenummerd hoofdstuk, gewijd aan soorten die niet in de tekst besproken worden. Meestal is dit niet meer dan een foto met kort bijschrift. Een verklaring van de gebruikte termen volgt, alsmede een synoniemenlijst, waarin nogal wat namen voorkomen met de aanduiding 'NC' (= niet in cultuur); een bibliografie en een alfabetisch register completeren dit werk

Een klein puntje van kritiek kan nog zijn de omslachtige manier van verwijzing. Ik zal daarvan een voorbeeld geven. Ik zocht in het alfabetisch register naar *Crassula remota*. Daar wordt verwezen naar p. 237. Deze pagina is een deel van de synoniemenlijst en onder *C. remota* staat: See under *C. subaphylla*. Na enig zoeken blijkt *C. subaphylla* op p. 175 besproken te worden. Noch in de tekst, noch in de fotobijschriften op deze pagina wordt echter gerept

van 'remota'.

Over de vele foto's kan slechts gezegd worden, dat het merendeel van goede tot uitstekende kwaliteit is. De meeste foto's zijn ook goed bruikbaar bij het op naam brengen van de planten. Jammer vind ik, dat de foto's niet doorgenummerd zijn,

zodat er een behoorlijk aantal foto's is, waarvan het moeilijk is eraan te refereren.

Ondanks de genoemde kleinere minpuntjes ben ik buitengewoon blij met dit boek, dat veel kwaliteit biedt voor (relatief) weinig geld en dat ik elke vetplantenliefhebber van harte kan aanbevelen.

MAMMILLARIA (2)

Wolter ten Hoeve

Als algemene kenmerken van soorten uit het geslacht *Mammillaria* kunnen genoemd worden de duidelijk aanwezige tuberkels die zeer regelmatig geplaatst zijn (bij de meeste soorten zijn 2 schroefvormige ringen van tepels te herkennen die tegen elkaar in draaien) en de bloemen die tussen de tuberkels uit de axillen tevoorschijn komen en meestal in een krans rond de bovenkant van de plant staan. Verder worden mammillaria's meestal niet erg groot en zijn ze doorgaans bolvormig of kort zuilvormig, maar ook zijn er mammillaria's die langgerekt worden en dan vaak gaan hangen. In de volgende afleveringen volgt

een nadere bespreking van het geslacht *Mammillaria* met de behandeling van de ondergeslachten *Dolichothele*, *Oehmea*, *Cochemiea*, *Phellosperma* en *Mammillaria*.

Ondergeslacht *Dolichothele*

Soorten: *M. baumii*, *M. carretii*, *M. longimamma*, *M. melaleuca*, *M. sphaerica*, *M. surculosa*.

Dit ondergeslacht zal in heel wat verzamelingen vertegenwoordigd zijn, want in dit ondergeslacht komt een aantal mooi bloeiende soorten voor. De soorten uit het ondergeslacht *Dolichothele* komen voor in de noordoostelijke staten van Mexico en

ook in het zuiden van Texas. De naam *Dolichothele* is afgeleid van het Latijnse *dolicho* wat lang betekent, en *thele* wat tepel betekent. Deze kenmerken vinden we bij de meeste soorten uit dit ondergeslacht terug. De soorten spruiten allemaal waarbij uiteindelijk grote groepen ontstaan. De trechtervormige bloemen hebben een vrij korte bloembuis en

***M. yaquensis* (ondergeslacht *Cochemiea*, serie *Ancistracanthae*)**

Foto's van de schrijver

ze zijn geel van kleur. De lange meeldraden zijn om de stijl gewonden.

De bekendste soort is, denk ik, *M. longimamma* (letterlijk: met lange tepels), waarvan een variëteit bestaat met wat kortere tuberkels, welke variëteit voorheen als *M. uberiformis* door het leven ging. De fraaie bloemen verschijnen vrij gemakkelijk en zijn ca. 5 cm in doorsnede. De soort *M. sphaerica* lijkt op een wat kleinere uitvoering van *M. longimamma*. Ook deze soort en de nog kleinere *M. baumii* en *M. surculosa* zijn de moeite waard om in de verzameling te hebben, temeer daar ze weinig problemen in de cultuur geven. *M. melaleuca* zie je veel minder in verzamelingen en dat komt waarschijnlijk omdat deze soort toch wat moeilijker is in de cultuur. Het buitenbeentje in dit ondergeslacht vind ik *M. carretii* (synoniem is *M. saffordii*), de bloemkleur is niet zo geel als bij de andere soorten en ook de vorm van het plantenlichaam en de bloem is afwijkend van de andere soorten. De chemische verbinding dolichotheline die in de andere dolichothele's voorkomt is door Lüthy niet aangetroffen in *M. carretii*. Wat mij betreft genoeg redenen om deze soort elders onder te brengen.

Ondergeslacht Oehmea

Soort: *M. beneckeii*.

Het ondergeslacht *Oehmea* kent maar 1 soort, en dat is *M. beneckeii*. Zo op het oog zou je *M. beneckeii* bij *Dolichothele* willen plaatsen, want in beide gevallen is sprake van een grote geelgekleurde bloem. De soorten uit het ondergeslacht *Dolichothele* komen echter in een heel ander deel van Mexico voor dan *M. beneckeii* en de bloemen zijn toch duidelijk anders van vorm. Veel andere namen zoals *M. aylostera*, *M. balsasoides*, *M. guiengolensis*, *M. nelsonii* zijn synoniemen van deze soort.

Deze soort heeft een duidelijke stevige bloembuis en de grote schotelvormige bloem is geeloranje van kleur. In tegenstelling tot de soorten uit het ondergeslacht *Dolichothele* zijn de meeldraden recht en niet om de stijl gewonden. De zaden zijn

***Mammillaria hutchisoniana* (ondergeslacht *Cochemiea*, serie *Ancistracanthae*)**

met 3 mm erg groot te noemen. De sterk spruitende plant bloeit echter niet erg gemakkelijk en is verder ook nogal gevoelig. Vooral lage wintertemperaturen worden slecht verdragen, daarom moet deze soort zeker boven de 5 °C en liever nog wat warmer gehouden worden in de winter. Bij mij overwintert deze soort daarom niet in de kas, maar binnenshuis. In Mexico groeit *M. beneckeii* in warme gebieden in de westelijke kuststaten. Bij het zaaien van deze soort (zaad wordt overigens nauwelijks aangeboden) is het opvallend hoe snel de jonge zaailingen het eerste jaar groeien.

Ondergeslacht Cochemiea

De soorten uit dit ondergeslacht kenmerken zich onder andere door de rechte meeldraden, de vingervormig gespreide stempellobben, de boven de bloem uitkomende stempel en de aanwezigheid van een zogenaamde onderhuidse kristaldrues. De spruitende soorten zijn meestal zuilvormig en hebben haakdoorns. Het ondergeslacht bevat 3 series; *Cochemiea*, *Ancistracanthae* en *Bartschella*.

a) Serie Cochemiea

Soorten: *M. halei*, *M. pondii*, *M. poselgeri*, *M. maritima* en *M. setispina* worden door

Lüthy als synoniem van *M. pondii* gezien, terwijl Hunt ze als ondersoorten van *M. pondii* beschouwt. Gezien de duidelijke onderlinge verschillen geef ik de voorkeur aan de opvatting van Hunt. De soorten uit dit ondergeslacht komen alle uit het Mexicaanse Baja California, het 1000 km lange schiereiland dat zich onder de staat California bevindt. De planten zijn flink bedoornd, de bloemen zijn rood tot dieprood, de stamper en meeldraden steken duidelijk boven de bloem uit en de bloem is zygomorf, hetgeen wil zeggen dat de bloem enigszins scheef gebogen is. Zygomorfe bloemen zijn voor kolibries zeer geschikt om nectar uit te halen. Dergelijke bloemen worden ook wel ornithofiel genoemd (letterlijk: houdt van vogels). De planten spruiten behoorlijk en kunnen zo flinke kluiten vormen. *M. poselgeri* heeft ook nog als eigenschap dat de op de grond liggende spruiten tot 2 meter lang kunnen worden. Voordat de cochemie's zo groot zijn moeten ze flink wat jaren oud zijn. Erg bloeiwillig zijn de genoemde soorten niet en ook moeten ze meerdere jaren oud zijn voordat er kans is op bloei. Omdat de soorten uit dit ondergeslacht ook nog vrij gevoelig zijn voor teveel vocht en temperaturen onder het vriespunt slecht verdragen, zijn cochemiea's planten voor de gevorderde en geduldige liefhebber.

b) Serie *Ancistracanthae*

Deze serie van gehaaktdoornigen (ancistro = gehaakt, acantha = doorn) bevat vrij veel soorten, die in de volgende 5 groepen ondergebracht zijn:

- **M. grahamii-groep** met de soorten *M. grahamii* en *M. mazatlanensis* (inclusief *M. sheldonii*, *M. swinglei*).
- **M. dioica-groep** met de soorten *M. dioica* (incl. *M. angelensis*, *M. estebanensis*), *M. multidigitata*, *M. neopalmeri*.
- **M. mainiae-groep** met de soorten *M. albicans* (en fa. *dolorensis*, fa. *fraileana*, fa. *slevinii*), *M. mainiae*, *M. thornberi*, *M. yaquensis*.
- **M. armillata-groep** met de soorten *M. armillata*, *M. capensis*, *M. cerralboa*,

M. hutchisoniana (incl. *M. louisae*), *M. phitauiana*.

- **M. blossfeldiana-groep** met de soort *M. blossfeldiana*.

De soorten uit de serie *Ancistracanthae* komen uit het noordwestelijke deel van Mexico, de zuidwestelijke staten van de USA en Baja California. Ze hebben als belangrijkste kenmerken een meestal grote bloem, een korte bloembuis, een zaadbes die buiten de bedoorning komt, de aanwezigheid van haakdoorns. De bloemen zijn entomofiel (letterlijk: houdt van insecten) hetgeen wil zeggen dat de bestuiving door insecten geschiedt. De bloei valt overigens bij de meeste soorten wat later in het seizoen. Vooral de grote bloemen zorgen ervoor dat de soorten in deze serie gewilde objecten zijn voor de mammillaria-liefhebber. Zoals zo vaak zit er een keerzijde aan de *Ancistracanthae* en die keerzijde is, dat de meeste soorten niet echt gemakkelijk te kweken zijn. De meeste soorten zijn vrij vochtgevoelig en diverse soorten zijn wel wat kougevoelig, ook al doorstaan ze de winter in mijn zonnige kas vrij goed. Een zonnige standplaats is zeer aan te bevelen.

Het voert te ver om alle soorten in deze serie te noemen, maar enkele soorten wil ik hier toch belichten. *M. grahamii* (synoniemen zijn *M. microcarpa* en *M. oliviae*) komt wat noordelijker voor dan de meeste *ancistracantha*'s. De soort is nogal variabel wat betreft bedoorning en bloemkleur. *M. grahamii* (en ook *M. mazatlanensis*) is zeker niet de moeilijkste soort in de serie *Ancistracanthae*. Een soort die een stukje moeilijker is op te kweken is *M. mainiae*, die in de staat Sonora voorkomt. Deze soort is namelijk nogal gevoelig voor teveel vocht en verlangt daarom een behoorlijk zonnige standplaats. *M. thornberi* heeft de vervelende eigenschap dat de stammetjes 's winters vaak helemaal indrogen en doodgaan. Sterk verwant aan deze soort is *M. yaquensis*. De sterk spruitende plant heeft hele dunne stammetjes, maar de grote bloemen die helaas niet al te rijkelijk verschijnen steken bijzonder fraai

af. Een zeer vervelende eigenschap van deze haakdoor-nige soort is dat de stam-metjes heel gemakkelijk loslaten. Het verpot-ten is een crime want de stamme-tjes haken overal achter. Overigens bewortelen die losse stammetjes weer prima.

M. guelzowiana (ondergeslacht *Phellosperma*, sectie *Archiebnerella*, serie *Phellosperma*)

M. hutchisoniana heeft van de soor-

ten uit de *M. armillata*-groep de mooiste bloemen, ze zijn groot, wit en met een groengele grote stamper. *M. blossfeldiana* (*M. shurliana* is een synoniem) heeft ook mooie bloemen, rosewit gestreept als een pyjama, met een groenige stamper.

c) Serie *Bartschella*

Lüthy zelf twijfelt eraan of deze serie met de soorten *M. boolii*, *M. insularis*, *M. schumannii* wel als zelfstandige serie te handhaven is. Indien dat niet het geval is, dan vallen de planten in deze serie onder de serie *Ancistracanthae*. Het verschil tussen *M. boolii* en *M. insularis* is vrij gering, *M. insularis* heeft een donkerder haakdoorn en lichter roze bloemen dan *M. boolii*. *M. schumannii* komt uit het uiterste zuiden van Baja California, evenals de beide andere soorten zijn ook hier de bloemen groot en roze van kleur.

Ondergeslacht *Phellosperma*

Dit ondergeslacht herbergt soorten die onder andere als gemeenschappelijke kenmerken hebben een lange bloembuis

met een solide bloembodem (receptaculum) en vrij korte tot ronde vruchten die veelal bleek van kleur zijn, behalve bij *M. tetrancistra*. Evenals de hiervoor genoemde ondergeslachten zijn de soorten in het ondergeslacht *Phellosperma* buitenbeentjes wanneer ze vergeleken worden met de soorten in het ondergeslacht *Mammillaria*. Dit laatste ondergeslacht bevat eigenlijk de echte *mammillaria*'s. Het feit dat die soorten buitenbeentjes zijn, maakt ze echter juist aantrekkelijk om te kweken. Voor de soorten in het ondergeslacht *Phellosperma* gaat dat zeker op, want de meeste soorten hebben vrij grote tot grote bloemen en ze zijn lastig uit zaad op te kweken.

De volgende secties komen in het ondergeslacht *Phellosperma* voor: **1. Sectie *Archiebnerella*, 2. Sectie *Krainzia* en 3. Sectie *Mamillopsis*.**

1. Sectie *Archiebnerella*

De soorten in deze sectie hebben alle lange meeldraden die om de stijl gewonden zijn. De zaden zijn zwart en hebben een harde schaal.

***M. wrightii* (fa. *wolfii*) (ondergeslacht *Phellosperma*, sectie *Archiebnerella*, serie *Phellosperma*)**

1a. Serie *Phellosperma*

Soorten: *M. barbata*, *M. guelzowiana*, *M. tetrancistra*, *M. wrightii*. Deze soorten hebben lang gewimperde bloembladen en haakdoorns.

M. barbata kan als de minst aantrekkelijke van deze serie beschouwd worden. De bloemen hebben een bleke kleur en zijn een stukje kleiner dan die van de andere soorten. Wat *M. barbata* wel gemeen heeft met de andere soorten is dat de plant gemakkelijk weg wil rotten.

M. tetrancistra is één van de moeilijkste mammillaria's om op eigen wortel te kweken. Uiterlijk lijkt deze soort wel wat op *M. grahamii* (vroeger *M. microcarpa* geheten) maar de bloemen en vooral de zaden van beide soorten zijn verschillend. Mocht u desondanks nog twifelen of uw plant een *tetrancistra* of een *microcarpa* is: wanneer hij plotseling doodgaat dan was het waarschijnlijk een *tetrancistra*. *M. tetrancistra* komt uit het zuidwesten van de USA en het noordwesten van Mexico.

M. guelzowiana lijkt uiterlijk wel wat op *M. bocasana*, maar wanneer *M. guelzowiana* gaat bloeien dan ziet u snel het verschil: prachtige grote rozerode bloemen tegen-

over kleine vieswitte bloemen. *M. guelzowiana* is niet echt gemakkelijk uit zaad op te kweken maar hij bloeit wel gemakkelijk. Het is een mammillaria die eigenlijk iedere liefhebber wel in zijn verzameling wil hebben. Er zijn van deze soort overigens een paar vormen: met roodachtige midden-doorns, met gele middendoorns, en een iets ruiger bedoornde vorm.

M. wrightii komt over een uitgestrekt gebied voor in Arizona en New Mexico (USA) en in het noordwesten van Mexico. *M. wrightii* krijgt in de natuur soms flink wat kou te verduren, dus voor deze soort hoeft u de kas niet warm te stoken. De bloemen zijn rozerood, maar er is ook een vorm (forma *wolfii*) met grote witte bloemen. Deze vorm is bijzonder lastig uit zaad op te kweken, maar wanneer u enkele volwassen planten in bloei krijgt en ze onderling bestuift dan krijgt u in het najaar zeer grote vruchten die wel een paar honderd zaden kunnen bevatten. Wanneer u al die zaden zaait mag er natuurlijk best eens een zaailing doodgaan want er blijven dan toch nog genoeg over. Deze vorm kan 's zomers aardig wat water hebben, maar hij moet dan wel hoog in de kas geplaatst worden. *M. wilcoxii* wordt door Lüthy als een variëteit van *M. wrightii* gezien.

1b. Serie *Zephyrantoides*

Soorten: *M. heidiae*, *M. zephyrantoides*. Beide soorten hebben kort gewimperde bloembladen en ze komen wat zuidelijker voor dan de meeste tot nu toe behandelde soorten, *M. heidiae* groeit namelijk in de staat Puebla en *M. zephyrantoides* in Puebla en omliggende staten. De laatste soort heeft grote, bijna witte bloemen, de eerste wat kleinere, lichtgele bloemen. Het zijn allebei aantrekkelijke soorten om in de verzameling te hebben, maar ze zijn zeker niet gemakkelijk te noemen. Vooral *M. heidiae* is behoorlijk koudegevoelig.

wordt vervolgd

**Vreebergen 2,
9403 ES Assen.**

DE CACTUSBEURS VAN LEIDEN

Jan Jaap de Morree

Jaarlijks is er een aantal weerkerende evenementen die het hart van de succulentenliefhebber sneller doet kloppen. Al het zaaien en zwoegen, al het enten en stekken culmineert in één of meerdere momenten waar de resultaten van onze hobby aan de man gebracht kunnen worden.

Al vroeg op de dag rijden vanuit vele uithoeken auto's met dozen en rekken opgepotte succulenten naar een cactusbeurs. De daar opgestelde kramen of tafels worden overdekt met een lading planten, die hopelijk van eigenaar gaan wisselen. Niets is tenslotte zo ontmoedigend als het kweken van planten die uiteindelijk niemand wil hebben. Gelukkig is de belangstelling voor cactusbeurzen heel divers en vaak zie ik iemand heel enthousiast worden van een voor mij volledig onbetekenende plant. Maar ik moet toegeven, ook ik koop wel planten uit geslachten die ik afgezworen had als begerenswaardig (zie verder).

In de Hortus Botanicus van Leiden is door de afdeling Leiden en omstreken een formule gevonden voor de cactusbeurs die ik heel goed vind. Terwijl er door de liefhebbers en handelaren in een grote kas op vele tafels kweekmateriaal wordt aangeboden, is er op die dag ook vrije toegang tot de hele tuin van de hortus en de kassen. Er is dan tegelijk ook een bijen- en plantenmarkt in de straatjes achter de hortus. Het woord braderie zou overigens ook volledig van toepassing zijn op deze verzameling kraampjes, want er is veel meer te doen dan bijenhoning kijken, koekhappen en planten aanschaffen. Publiek genoeg dus.

Elk jaar ga ik naar de Leidse beurs met het idee dat ik in de oudste hortus van Nederland rond kan dwalen tussen eeuwenoude bomen en ook nog wat succulenten kan bemachtigen. Het was afgelopen jaar mooi zonnig en er was veel bezoek. Tot

een paar jaar geleden was de vrij donkere oranjerie "the place to be", want 's zomers stonden alle oranjerieplanten buiten. De representatieve nieuwbouw ernaast, een grote en hoge glazen ruimte met palmen, is een prima plaats voor tafels ten behoeve van de diverse aanbieders. Naast de Leidse leden die planten verkopen, komen kwekers ook uit de rest van Nederland en zelfs uit België. Gerrit Melissen met zijn ruime stand met grote planten uit verzamelingen was prominent bij de ingang aanwezig. Joep Wortelboer daarentegen zoekt het met de gepresenteerde soorten in de minuscule planten en heeft minder ruimte nodig. Dit jaar was Mirjam Desender Bruneel uit het Belgische ook aanwezig om planten en haar cactusboek aan de liefhebber te brengen. Ook is altijd de tuinplantenstand met een voorvechtster voor de vlindervereniging present. Niet zo vreemd,

Mirjam Desender-Bruneel geeft uitleg

Foto's van de schrijver

want het is de moeder van Jos Huizer, de voorzitter van de afdeling.

Dit jaar wilde ik zelf geen tafeltje voor de plantenverkoop. Enerzijds om niet de hele dag op een vaste stek te moeten staan en anderzijds om de sfeer te proeven voor het schrijven van dit stukje. Het kistje meegebrachte lophophora's was ik binnen twee minuten kwijt en ik was vrij man. Dat was me het jaar daarvoor ook al overkomen. Ik zag de aangeboden plantjes (*Pelecypora aselliformis*, *Frailea asterioides*, *M. plumosa* en wat titanopsissen) grotendeels onder m'n handen vandaan gegrist worden door een enthousiaste Tsjechische liefhebber.

De cactusbeurs wordt midden in de stad gehouden en er komen ook heel wat 'leken' binnenwandelen die diep onder de indruk raken van een paar grote ferocactussen of een *Carnegiea gigantea*. Omdat de prijzen beduidend lager liggen dan bij de reguliere plantencentra zie je mensen intens gelukkig weglopen met hun eerste kanjer van een cactus. Dat zijn ook de bezoekers die met veel plezier een *Rebutia minuscula* of een *Mammillaria zeilmanniana* in krantenpapier laten inpakken. Er komt vast nog een dag dat ik een peyoteverslaafde gretig naar een aantal lophophora's zie grijpen. Weer eens heel iets anders dan de al weer ingeburgerde paddo's.

Maar cactussen kunnen in de Leidse hortus niet blijvend mijn aandacht vasthouden. Na een eerste rondgang langs de cactus- en vetplanttafels wordt het tijd voor een blikje fris en een paar krentenbollen (wel zelf meegebracht). Nergens zijn deze beter te genieten dan in de buurt van magistrale, eeuwenoude *Ginkgo biloba* uit 1785.

In de oude hortus met zijn rijke historie zijn heel wat majestueuze bomen te zien. De tuin bestond al in 1594 en de huidige Clusiustuin, een heel mooie beschut gelegen kruidentuin naast de huidige hortus, was de oorsprong van dit alles. Als rasechte bioloog wil ik toch ook naar de bekerplanten, de *Aristolochia grandiflora* met zakdoekgrote, naar rottend aas stinkende bloemen en naar aparte passiebloemen. Als verrassing is er ook een platte bak met

Jos Huizer maakt belangstellenden enthousiast

Zuid- Afrikaanse levende steentjes.

De verscholen gelegen Japanse tuin, de Von Siebold Gedenktuin, is een eerbewijs aan Dr Phillip Franz von Siebold (1796-1866). Er was de afgelopen eeuwen met Japan een geregelde uitwisseling van mensen, voorwerpen en kennis via de handelspost Dejima bij Nagasaki. De Hortus botanicus had haar rol daarin als doorgeefluik van veel, destijds onbekende en nu beminde plantensoorten die vanuit Japan via de Leidse Hortus hun weg naar de Nederlandse sierplantenteelt vonden. De van oorsprong Duitse geneesheer-majoor Von Siebold heeft hierin een grote rol gespeeld. Hij diende in het Nederlands Oost-Indische leger met als standplaats Batavia. In 1823 landde Siebold op Dejima met de opdracht informatie te verzamelen over Japan, de handel met Japan en het Japanse machtssysteem. Na het genezen van een invloedrijke lokale ambtenaar

werd hem toegestaan een kleine kliniek buiten de handelspost te openen. Direct na aankomst legde hij contact met Japanse medici en natuurwetenschappers en hij wordt in Japan nog steeds geëerd vanwege zijn verdienste in het verspreiden van de westerse wetenschappen. Hij richtte zich tevens op het verzamelen van planten, dieren en zaden en allerlei gebruiksvoorwerpen en nam kunstenaars in dienst om dieren, voorwerpen en gebruiken op papier vast te leggen. Siebold verzamelde tijdens zijn uitstapjes ook zoveel mogelijk natuurlijk materiaal. Nadat hij van spionage werd beschuldigd omdat hij Japanse kaarten in bezit had, vestigde hij zich in Leiden. In Nederland vormen de zendingen, die alles bij elkaar circa 10.000 voorwerpen omvatten, tot op de dag van vandaag de Japanse collecties van Naturalis en het Nationaal Herbarium Nederland.

In de hortus ligt iets verderop een koele vijver waar de Koi-karpers en de goudvis-

Een feest voor oog en oor

Afdelingslid Leen heeft een lommerrijk plekje gevonden

sen stukjes brood uit je hand eten. Rustig zittend op de rand van de vijver hoor ik ineens de klanken van een heel orkest komen aanwaaien. Heeft iemand zijn geluidsapparatuur te hard aanstaan? Als ik erop af loop blijkt dat een compleet jeugdorkest op de bijenmarkt een uitvoering geeft en vast nieuwe leden probeert te werven. Het publiek dromt er omheen. Iets verderop staat een dame een klein draaiorgeltje te bedienen. Naast alle kraampjes met boeken, honing, prullaria of broodjes, probeert Carla Teune, de hortulana van de hortus, een beetje achteraf een aantal aparte tuinplanten te verkopen.

Terug in de grote glazen kas wordt het tijd voor een aantal aanschaffen. Het motto is al een paar jaar: "Niet te groot en zeker niet te veel". Dus een *Gymnocalycium horridum*. Daar kom ik echter bedrogen mee uit, want - en dat had ik kunnen weten - er bestaat geen *G. horridum*. Thuis had ik al twee knoepers van *G. horridispinum* en deze nieuwe was er dus gewoon nog eentje extra. Zo schiet de diversiteit binnen de verzameling niet erg op. De voor deze plant kenmerkende fantastische roze bloemen maken dit exemplaar echter zeker geen miskoop.

Het begon dus allemaal zo rustig. Nadat ik een paar mooie planten had uitgezocht, een *Epithelantha pachyrhiza*, een *Thelocactus bicolor* en een grote *Coryphantha bumamma*, wat haworthia's, een *graptopetalum* en nog wat zwaar maar begerens-

waardig spul, vergat ik mijn voornemen van matigheid. Alertheid was niet meer nodig. Geen interessante plant drong zich meer aan mijn netvlies op en ik raakte lekker ontspannen.

Alvorens te vertrekken liep ik voor een tweede keer naar de tropische kassen en naar de kas met de *Victoria amazonica*, de 's nachts bloeiende reuzenwaterlelie. Het kratje en een gevulde plastic zak konden zolang in de verkoopruimte bij Gerrit Mellissen blijven staan. Ze waren best zwaar en ik heb een hekel aan slepen. Na enig rondmijmeren in de "tropen", besloot ik afscheid te nemen van de voorzitter. Ja, en toen ging het faliekant mis.

Nog geen uur na de eerste aanschaffingen speelde mijn gretigheid me dit jaar erg veel parten en ik werd er uiteindelijk behoorlijk voor gestraft. Jos wees me, en passant, nog even op een aantal mooie (en gelukkig kleine) *Astrophytum senile*. En dan.... Een bak met koopjes (Wat was het ook alweer; 6 planten voor 3 euro of iets dergelijks). Hier ging het helemaal mis. In een bak naast de *astrophytum*pjes viel mijn oog op een complete collectie *coryphantha*'s. Ik heb er thuis wel een paar, maar mijn interesse is in de loop der jaren toch meer gericht geraakt op de kleinere geslachten. Daarbij is - zoals gezegd - mijn kasruimte beperkt.

Ineens kon ik mezelf niet meer inhouden en dacht: "Zo gemakkelijk is het dus om aan goed gegroeide *coryphanthaplanten* te komen. Zonder dat afwachten of ze uit zaad tevoorschijn willen komen om daarna al snel te worden overvallen door rotting of spint. Dit is de kans". Al snel had ik met advies van Jos een twintigtal planten apart gezet. Twee nieuwe kratjes vol.

U zult misschien denken; ach dan maar twee kratjes in de achterklep en een doos en een plastic zak op de achterbank en hup naar huis. Maar ik was met de trein en het station Leiden is een behoorlijk stuk lopen vanaf de Rapenburg en de Hortus. Vol goede moed begon ik te tillen en ook nog te lopen, maar na vijf minuten grachtwandelen begonnen mijn armen zo

Brengt de zoon van Gerrit de planten naar de auto?

te branden van de verzuring, dat ik alles moest neerzetten in de vensterbank van een mooi grachtenpand. Wat nu? Met enig verpakken in een rugzakje en wat stapelen in de doos werd het plantenmateriaal toch beheersbaar en in een paar etappes kwam ik bij de trein. Hoe ik met de fiets uiteindelijk vanaf station Mariahoeve thuis ben gekomen weet ik nu al niet meer. Vermoedelijk was ik door de pijnlijke armen volledig verblind en is mijn geheugen tijdelijk uitgevallen. Volgend jaar ga ik het toch een beetje anders aanpakken. Achteraf blijven de goede herinneringen hangen en denk ik sturende in mijn kas "Wat een aardige nieuwe planten staan er nu weer tussen de oude rotten". Nu maar hopen dat ik geen slinkse wolluis heb geïmporteerd.

**Koperwieklaan 19,
2261 CL Leidschendam.**

SUMMARY

Rob Bregman.

The June issue is opened by Jan Jaap de Morree. He makes an imaginary journey to three continents. At the end of the trip he finds out that his mind has slipped away.

In her column for youngsters Johanna tells about the genus *Crassula*.

Bertus Spee continues his series about succulents with part 9. This time he deals with cerei.

Ingo Breuer tells us in part 13 about *Haworthia pulchella*.

In his travel stories Andre van Zuijlen has reached part four. He takes us to the Organ Pipe National Cactus Monument and tells us about the plants he has seen there.

For those who are interested in the genus *Yucca*, Fritz Hochstätter has reached part 13 of his series and deals with *Yucca filifera*, *Y. decipiens*, *Y. periculosa* and *Y. mixtecana*. This is the second part of the yuccas of Mexico.

Ir. J. Lambert rectifies a former article about the genus *Echinopsis aurea* vs. *Echinopsis fallax*. One of his photos has been used to illustrate the frontpage of this issue of *Succulenta*.

Ton Pullen describes *Aloe claviflora*, one of the many plants he has photographed during a holiday in South-Africa.

Referring to the song of Paul and Mary about "Where have all the flowers gone", Henk Ruinaard had an experience which made him think about that song. On a trip through the U.S. he discovered some cacti with missing parts of flowers. He found out the reason why.

Ludwig Bercht describes three new varieties of *Weingartia* that were studied during a trip through Bolivia with Amerhauser in 2002.

In reaction to an article of Wim Alsemgeest, Rob van de Wijngaard has sent a photo of *Agave ferdinandi regis*.

Ton Pullen reviews the new book of Gordon Rowley about the genus *Crassula*.

The series about *Mammillaria* by Wolter ten Hove has reached part two.

The story about the exhibition in Leiden by Jan Jaap de Morree is published once again on demand of the writer now with the pictures to support the story.

Hector Petersenstraat 7,

1112 LJ Diemen.

E-mail: bregman@science.uva.nl

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; adress changes to:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld).
Tel: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

©Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit-Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom.
E-mail: smitnre@worldonline.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Echinopsis fallax var. tortuosa

Foto: J. Lambert

Jan Jaap de Morree	Redactioneel	98
Johanna Smit-	Jong geleerd	
Reesink	Crassula's (Dikkerdjes)	99
Bertus Spee	Voor het voetlicht (9)	100
Ingo Breuer	Mooie en interessante haworthia's voor de verzamelaar (13)	102
André van Zuijlen	Een speciaal plekje (4)	103
Fritz Hochstätter	Het geslacht Yucca (Agavaceae) Deel 13 Yucca's in Mexico II	110
J. Lambert Ir. A.G.X.	Echinopsis aurea vs Echinopsis fallax «Valse noot» rechtgezet	117
Ton Pullen	Aloe claviflora	119
Henk Ruinaard	Het mysterie van de verdwenen bloemen . . .	121
Ludwig Bercht	Weingartia, drie nieuwe variëteiten	126
Rob van de Wijngaard	Agave ferdinadi-regis.	132
Ton Pullen	Boekbespreking	133
Wolter ten Hoeve	Mammillaria (2)	134
Jan Jaap de Morree	De cactusbeurs van Leiden.	139
Rob Bregman	Summary	143

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Juni 2003

In dit nummer:

Adressen	34
Jaarverslag Website	35
Afdelingsevenementen	37
Van de afdelingen	38
Instellingen	40
Lezers schrijven	42
Vraag en aanbod	44
Jaarverslag Boekenbeurs	45
Nieuwe leden	46
Advertenties	46 - 48

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:

A. van Zijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

B.G. van der Elst, Bonnefantan 13,
2907 NA Capelle a/d IJssel.
Tel. 010 4513176

Secretaris:

Vacant

2^e Secretaris:

G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH Ilpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Pr & Promotie:

C.B. Grimmelhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

Bestuurslid:

E.J.W. Smienk, P. Koomansstraat 57,
4822 WC Breda. Tel. 076 5419124
E-mail: ejsmienk@concept.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij
de ledenadministrateur:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 24,-
Ned./België jeugdleden	€ 12,-
Europa	€ 30,-
Buiten Europa	€ 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-	

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Aachen, BLZ 390.10200

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor
de infomap zenden naar:
G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH Ilpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Tarieven

1/16 pag	€ 16.00
1/8 pag	€ 29.50
1/4 pag	€ 45.50
1/2 pag	€ 72.50
1/1 pag	€ 125.00

JAARVERSLAG 2002 VAN DE WEBSITE

Ook in het vijfde jaar van ons bestaan is de rek in de groei van het aantal bezoekers er nog niet uit, zodat we wederom van een zéér succesvol jaar kunnen spreken. De Nederlandse site had een toename van ruim 18% (van 7406 naar 8793) terwijl de Engelstalige site een toename van 35% (van 2457 naar 3321) noteerde. Hierdoor sloten we 2002 af met 12114 bezoekers, zodat het totale aantal bezoekers sinds de start op 35833 (25776 NL en 10057 UK) komt.

Er werden drie mijlpalen bereikt:

1. 2 februari 2002: 25.000ste bezoeker
2. 19 juni 2002: 30.000ste bezoeker
3. 5 december 2002: 35.000ste bezoeker

De geboden informatie werd wederom uitgebreid. De Website werd gemiddeld één keer per veertien dagen voorzien van nieuwe informatie. Op dit moment kunt u het volgende aantreffen:

- Algemene informatie over de vereniging
- Informatie over de instellingen
- Onze beroemde zaadlijst
- Overzicht van alle boeken uit onze bibliotheek
- Eerstbeschrijvingen die in succulenta gepubliceerd zijn
- Overzicht boeken van de Boekenbeurs
- Informatie over onze afdelings-bijeenkomsten
- Evenementen binnen onze vereniging
- Fotogalerie
- Links naar andere interessante Websites
- Overzicht artikelen en plantenindex van de afgelopen drie jaar.
- Artikelen van de maand
- Overzicht van de sprekers
- Overzicht alle secretarissen
- Downloadgebied voor het downloaden van de boekenlijst,

- zaadlijst en voorbeeldnummer
- Reisverhalen
- eGoups info
- Complete index van Succulenta vanaf 1919.

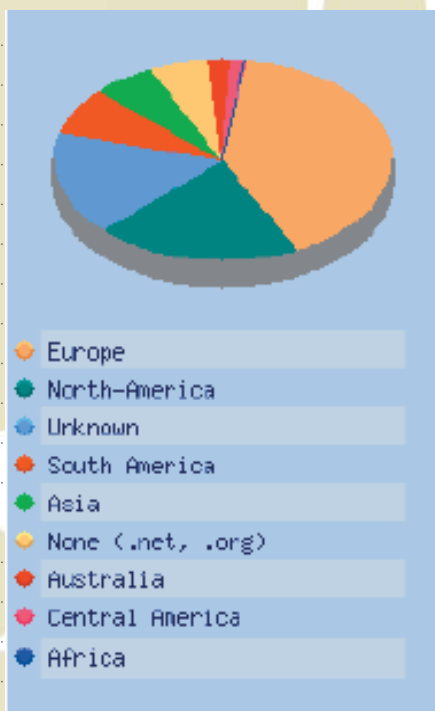
Dat deze informatie zijn weg naar de internetgebruikers vindt, blijkt wel uit de volgende statistiek:

Figuur 1 Herkomst Nederlandstalige-site

Nederlandstalige site:

- 8793 bezoekers, waarvan 65% uit Nederland, 18% uit België en 17% uit de overige landen.
- De drukste dag is nog steeds zondag, maar de meeste bezoekers vereerde onze site nu tussen 21.00 en 22.00 uur met een bezoek.
- 95% gebruikte IE als browser, 40% gebruikt nog steeds Windows 98 als besturingssysteem en 47% gebruikt een schermresolutie van 1024 x 768 pixels. En dat is net zo populair als een schermresolutie van 800 x 600 pixels.

Figuur 2: Herkomst Engelstalige-site

Engelstalige site:

- 3321 bezoekers, waarvan 16,5% uit de U.S.A., 6% uit Duitsland en 5,5% uit Brazilië.
- De drukste dag is donderdag, en de meeste bezoekers vereerde onze site in de avonduren met een bezoek.
- 86% gebruikte IE als browser, 36% heeft Windows 98 als besturingssysteem en 53 gebruikt een schermresolutie van 800 x 600 pixels.

Naast onze eigen Site hebben we ook nog een Engelstalige Site bij Tony Mace (The Cactus Mall). Op deze Site staat al onze verenigingszaken in de Engelse taal. Deze Site heeft uiteraard een link naar onze eigen Site, en wordt ververs zodra er nieuwe verenigingsinfo is. Gemiddeld bezoeken 200 mensen per maand deze site.

De Website komt aan zijn informatie door directe informatie van afdelingen, het verenigingsnieuws, de redactie van Succulenta. Daarnaast verzorgt de beheerder voor

de invulling van de verzoeken. Al deze informatie wordt door de beheerder omgezet in HTML-formaat (anders kan niemand het lezen) wat een arbeidsintensief werk is. Vervolgens wordt deze data naar het Engels vertaald. En de beheerder, verwerkt deze in de reeds bestaande Web-pagina's, en upload de nieuwste versie naar de Website.

Het aantal afdelingen dat anticipeert neemt gelukkig iets toe, maar het kan nog steeds beter. Een drietal afdelingen hebben nu hun eigen Website.

Ook voor 2003 verwachten we weer een grote belangstelling. Het aantal reisverhalen zal uitgebreid worden. De Site krijgt een andere lay-out, en het bestuur zal zich nadrukkelijker met de site gaan bemoeien.

De eerstbeschrijvingen die wij in 2002 niet konden uitbreiden hopen we dit jaar wel te kunnen doen. Tot slot blijft het belangrijk dat de afdelingen actief participeren in de Website.

Paul C. Laney
 Webmaster of the Dutch/Belgian Cactus and Succulent Journal "SUCCULENTA"
 URL: www.succulenta.nl
 Graaf Floris 37
 1276 XA HUIZEN
 Netherlands
 Tel. +31 (0)35 52 68 618
 E-mail: pclaney@cs.co

AFDELINGSEVENEMENTEN 2003

Plaatsing van artikelen in deze rubriek vindt plaats onder de volgende voorwaarden:

1. Het evenement wordt uitgevoerd voor rekening en risico van een van de afdelingen van Succulenta.
2. De tekst mag niet meer dan 100 woorden lang zijn in verband met de beschikbare ruimte in het verenigingsnieuws.
3. Routekaartjes worden niet opgenomen om dezelfde reden.
4. In alle andere gevallen kan een advertentie geplaatst worden tegen het geldende tarief voor advertenties in het verenigingsnieuws.

29 mei

Grote tentoonstelling en beurs op 29 mei (Hemelvaartsdag) in en om het E.N.O.-gebouw aan de Woerdseweg te Groenlo. Openingstijden van 10.00 tot 17.00 uur. De toegang is gratis. Tafelhuur € 3 per meter. Bankrekening 356715841 t.n.v. Cactusvereniging Achterhoek van de Rabobank te Eibergen. Info: Mevr. A. Heijnen, tel. 0543-564314

31 mei

Op 31 mei houden zes leden van de afdeling Dordrecht en Hoekse Waard "Open Kas" in het kassencomplex van "De Koning". U bent welkom van 09.00 tot 16.00 uur. Adres: Langeweg 53, Hendrik Ido Ambacht. Inlichtingen bij A. Schoonderwoerd, tel. 078 - 6131032 of E-mail: ggunst@freeler.nl

14 juni

Op 14 juni houdt de afdeling Leiden voor de 15e keer haar jaarlijkse Cactus- en Vetplantenbeurs in de grote plantenkas bij de ingang van de Hortus Botanicus van Leiden. Entreprijs is € 2,- Huurprijs van de tafels:
1 meter: € 5   2 meter: € 10
3 meter: € 20   4 meter: € 30
Elke volgende meter kost € 15 meer.
Voor verdere inlichtingen en huur van tafels kunt u contact opnemen met: J.W. Huizer, tel: 0252-230255, email: jw-huizer@hetnet.nl of

met: T. Hoekstra, tel. 071-5211454, email: tq-hoekstra@hetnet.nl.

17 augustus

De jaarlijkse cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant, te houden in café Marktzicht 50 te Etten-Leur. Opening van 10.00 tot 15.00 uur, toegang is gratis. Plaatsbespreken bij Evert Smienk, tel. 076 - 5419124 of 0652314805. Ook mogelijk per E-mail: ejsmienk@concepts.nl
De kosten voor de standhouders zijn € 5,00 per persoon.

31 augustus

De Cactus- en Vetplantenbeurs van het Oosten 2003 wordt georganiseerd door de afdeling IJsselstreek-Twente van Succulenta. Plaats: Zaal de Brug, Thorbeckesingel 2 te Zutphen. Openingstijden: vanaf 9.30 uur zaal open voor deelnemers en vanaf 10.00 uur tot 16.00 uur voor belangstellenden. Entree: € 1,20. Er zijn tafels te huur en buiten een beperkt aantal marktkramen. Tafelhuur: (tafels zijn ca. 85 cm breed):
1 meter € 5,00   2 meter € 10,00
3 meter € 14,00   4 meter € 19,00
Elke meter boven de 4 meter: toeslag € 12,00.
Marktkramen (4 m lang en 85 cm breed):
½ kraam € 13,00   1 kraam € 25,00
Toeslag ½ kraam extra aaneengesloten € 24,00
Inlichtingen bij: A. Melcherts, Molenstraat 48, 7581 BP Losser. Tel. 053-5384695.

12, 13 en 14 september

ELK te Blankenberge. Dit is hét Europese weekend voor cactussen en succulenten liefhebbers. Een weekend om uw internationale cactusvrienden te ontmoeten in een ontspannen sfeer. Tijdens dit weekend worden een vijftal lezingen gegeven. Er is uiteraard ook weer een grote plantenbeurs met 200 meter verkooptafel.
Voor inlichtingen en aanmeldingen:
Jan en Anny Linden, Onderste Wehr 53, LC 6433 Hoensbroek, tel. 045-5220966

VAN DE AFDELINGEN

AFDELING ROTTERDAM

De afdeling Rotterdam en omstreken komt minimaal 9 keer per jaar bijeen op de laatste maandag van de maand. En daarnaast komen we gemiddeld twee keer bijeen op andere plaatsen. De afdeling bestond in 2002 reeds 75 jaar en werd in de tweede helft van de jaren 20 van de vorige eeuw opgericht. Toen ik zo'n 40 jaar geleden op jeugdige leeftijd lid werd van de afdeling bestond deze uit circa 130 leden. De opkomst was indertijd zeer hoog.

Daar is de laatste pakweg 20 jaar forse verandering in gekomen. In 1994 bestond deze afdeling uit rond 31 voornamelijk papieren leden. Een avond met een opkomst van 9 leden was heel gewoon. En de kaspositie was penibel. Ieder jaar moesten de reserves aangesproken worden. De zaalhuur is in een grote stad als Rotterdam hoog. Als je al een zaaltje kunt vinden. Het einde van de afdeling kwam langzaam maar zeker in zicht.

Tijd voor verandering. Maar hoe komen we aan nieuwe leden en geld. Het Arboretum Trompenburg gaf de oplossing. Sinds 1994 nemen we deel aan de jaarlijks terugkerende evenementen weekeinden in mei en oktober. Ook geven we lezingen en onderricht over de Succulenten aan het grote publiek. De grote Succulentenkas is voor ons de plaats bij uitstek. Tijdens de evenementen weekeinden staan we als Succulenta op een prominente plaats in de grote Succulentenkas. Een betere plek kun je niet wensen. Doel van onze aanwezigheid is het werven van leden. Daarnaast verkopen we planten, aarde, boekjes, Succulenta's ed. Inmiddels hebben we vaste klantenkring opgebouwd en die proberen we keer op keer te enthousiasmeren voor het lidmaatschap van Succulenta. Soms is dat een proces van een paar jaar. De aanhouder wint, maar je moet vandaag de dag een goed verhaal hebben. Samengevat: door onze constante inspanningen hebben we inmiddels een goede

kaspositie opgebouwd en door het werven van nieuwe leden hebben we nog steeds bestaansrecht.

Inmiddels zijn we veel van onze oudere leden kwijtgeraakt om reden van hoge tot zeer hoge leeftijd. Eigenlijk zijn we de oude kern van de afdeling kwijt en ook de bijbehorende kennis. Echter er zijn opnieuw donkere wolken aan de hemel. Een voltallig bestuur hebben we al jaren niet meer. Veel komt uit de koker van de voorzitter die ook de rol van secretaris vervult en nog een handvol taken. Gelukkig hebben we binnenkort een nieuwe penningmeester. De sfeer binnen de afdeling is buitengewoon plezierig en daarom blijven we gemotiveerd. Tijdens de evenementen weekeinden kunnen we gemiddeld beschikken over een promotieteam van 8 leden. We hebben dus een echt promotieteam dat iedere manifestatie tot een succes maakt. We schrijven dit alles op omdat dit verschijnsel zich ook bij andere verenigingen voordoet. Het is de tijd van maatschappelijke veranderingen waaronder het toenemende individualisme. In de randstad is dit fenomeen heel duidelijk waarneembaar. Alles is vrijblijvender geworden en verantwoordelijkheden worden zoveel als mogelijk gemedend.

Zoals velen reeds hebben bemerkt is het invullen van de verenigingsbijeenkomsten een moeilijke zaak aan het worden. Het aantal sprekers neemt geleidelijk af. De diepgaande kennis ontbreekt steeds meer in de vereniging. Zelfwerkzaamheid binnen onze afdeling is een lastige zaak. Maar toch zijn we bezig met nieuwe initiatieven te ontplooiën. Na het succes in de afdeling Haarlem en omstreken hebben ook wij dit jaar een korte cursus boekbinden georganiseerd. Wat een enthousiasme, in de korste keren was een ieder met naald en draad in de weer onder de bezielende leiding van de familie Grimmelhuisen. Een ander pad wat is ingeslagen samen met de afdeling Haarlem

en omstreken is het organiseren van een quiz aan de hand van schriftelijke vragen en plantenfoto's die opgesteld zijn door de heer Koerhuis van Haarlem en omstreken en onze bibliotheek was een dankbare informatiebron. Als afsluiting hebben we alle vragen en foto's behandeld in de vorm van een minicursus. In Rotterdam hebben we proefgedraaid en onze ervaringen doorgegeven. Inmiddels is deze quiz gehouden in Haarlem en is Nijmegen de eerstvolgende afdeling die de schitterende quiz gaat organiseren. Deze vorm van kennis overdragen is een goed alternatief voor de lezingenavonden en motiveert enorm.

We hebben in Rotterdam in de afgelopen tijd ook andere zaken georganiseerd: een cursus weerkunde, een gestructureerde opleiding zaaien, enten en grond samenstellen, rekening houdend met de zuurgraad. We spreken ook regelmatig over andere groenonderwerpen als bijvoorbeeld bomen en struiken. De laatste keer was dat een lezing van de heer van Hoey Smith over de Araucaria's en verwante geslachten van het zuidelijk halfrond. Chili, Argentinië, Nieuw Zeeland en Nieuw Caledonië. De totale lezing was gebaseerd op een drietal reizen naar genoemde gebieden.

Excursies: de animo is tanende. We wonen om de hoek van het Westland en een ieder is in de gelegenheid om snel even bij de Westlandse kwekers op bezoek te gaan. Gemiddeld gaan we om de twee jaar naar België en dat slaat wel goed aan.

Ten slotte hebben we in Rotterdam afgesproken dat we diepgaandere kennis gaan verzamelen. Dit om de hobby wat interessanter te maken. En dit initiatief is met enthousiasme aanvaard. Wat we met onze bijdrage willen aangeven is dat het moeilijk is om nieuwe zaken te initiëren en dat moet om reden dat we niet kunnen overleven op basis van het maandelijks plaatjes kijken en de obligate verloting.

We schrijven dit alles om dat we denken dat ook andere afdelingen kunnen profiteren van onze ideeën en ervaringen. En uiteraard verwachten we ook dat andere afdelingen hun wederwaardigheden inzenden naar de Verenigingsnieuws redactie.

Rob van der Elst
Voorzitter/secretaris afdeling Rotterdam en omstreken.

De Yoshua Tree
Yucca brevifolia, gefotografeerd in het Joshua Tree National Park in april 2001

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen.

Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901.

Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met: W.P.C. Bervoets, Mozartlaan 108, 7391 XM Twello. Tel. 0571 272841

OPROEP

Het bestuur is op zoek naar een nieuwe bibliothecaris. De heer W. Bervoets heeft te kennen gegeven dat hij met dit werk, na zoveel jaren, wil stoppen.

Het beheer van de verenigingsbibliotheek is voor liefhebbers van cactussen en boeken een ideale mogelijkheid om twee hobbies te combineren. Er gaat een geheel nieuwe wereld voor u open!

De bibliotheek omvat, oneerbiedig uitgedrukt, ongeveer 20 strekkende meter aan boeken.

U moet dus wel over enige ruimte beschikken.

Indien u belangstelling hebt voor deze boeiende functie verzoekt het bestuur u om contact op te nemen met de 2^e secretaris, de heer G.C. Mazurel, tel. 020-4361717.

E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaïen en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres. Portokosten worden vergoed!

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624

E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

Bewaarband voor Succulenta

Nieuw € 6,13 per stuk.

Wat betekent die naam?

Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten € 4,55

Het discoboek

Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels. Prijs € 6,80

Beginnersgids

“Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten” door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00

Ansichtkaarten

Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.

Oude jaargangen

(backnumbers of Succulenta)

1995 t/m 2002 € 11,34 p. jaargang

1980 t/m 1994 € 9,00 p. jaargang

1950 t/m 1979 € 11,34 p. jaargang

Buitenlandse tijdschriften

Kakteen und andere Sukkulanten

1961 t/m 1997 voor € 9,00 p. jaargang.

The National Cactus and Succulent Journal

(Engeland). 1969 t/m 1982 € 7,36 p.j.

Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 € 7,36 p.j.
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980 € 7,36
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien 1980
€ 7,36; 1983 en 1984 € 3,00

CD-Roms

- Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee, € 39,70
- Succulents in the Wild, deel II, € 39,70
- Succulents in the Wild, deel III, € 39,70

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen uitverkocht.
Bij grotere bestellingen zijn kortingen mogelijk.
Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor alle liefhebbers van cactussen en vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de homepage aanleveren bij:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

DIATHEEK

Het doel van de instelling is het uitlenen van dia's. Het beheer is sinds kort in andere handen gekomen. Het is de bedoeling om de diatheek na een behoorlijke renovatie weer nieuw leven in te blazen. De presentatie zal enigszins worden aangepast. Dit neemt veel tijd in beslag en voor het uitlenen van diapresentaties zult u even geduld moeten hebben. Het is ook de bedoeling dat er een paar puzzels bijkomen voor de uitleen. Al met al is de verwachting dat de uitleen begin 2004 weer kan starten. Wanneer het zover is zal er een nadere aankondiging worden gedaan.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34
2023 RV Haarlem. Tel.: 023-5262624
Email: g.koerhuis@planet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen om u bij evenementen etc. te helpen bij uw promotie-activiteiten:

- Tasjes met verenigingslogo € 2,25 (korting voor afdelingen)
- Stickers met het verenigingslogo: € 0,45 (korting voor afdelingen)
- Pakketje met "oude" Succulenta's en aanmeldingsformulieren.
- Een promotiestand (alleen te gebruiken in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties betreffende de promotie aan:

Kees Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075 - 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decembernummer van Succulenta de Zaadaanbieding van het Clichiefonds. Voor nadere informatie, aanvragen en bestellingen kunt u terecht bij:
J. Schraets, Clichiefonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913
Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

HOOFDREDACTEUR

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

REDACTIESECRETARIAAT

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: smitnre@worldonline.nl

LEZERS SCHRIJVEN

Plaatsing van artikelen in deze rubriek vindt plaats onder de volgende voorwaarden:

1. Alleen artikelen van leden van Succulenta worden geplaatst.
2. Anonieme en ongesigneerde artikelen wordt niet geplaatst.
3. Lange teksten kunnen worden ingekort.
4. Het plaatsen van artikelen wordt door de Hoofdredacteur Verenigingsnieuws bepaald.

Floriade 1

Aan de redactie van Succulenta en het Verenigingsnieuws,

Mijne heren,

Tot grote ontsteltenis las ik in het laatste Verenigingsnieuws van Succulenta het artikel betreffende de Floriade waarin 30 vooraanstaande Nederlandse kwekers grof worden beledigd en een internationaal arrangeur te kijk wordt gezet door een schrijver die niet zijn eigen naam gebruikt, maar onder pseudoniem zijn stuk heeft geplaatst!

Als dit de p.r. van deze vereniging is dan schaam ik mij daar diep voor.

De door mij genoemde 30 kwekers zijn de vereniging en haar afdelingen vaak ter wille voor; het leveren van verlotingsplanten,

advertenties en excursies in hun bedrijf.

Met dit soort blamerende stukken bouwt de vereniging beslist geen goodwill op. Het ledenbestand vergrijsst en uit dit stuk spreekt zeker geen vernieuwing.

Dat Succulenta de Floriade heeft gemist is niet de schuld van de Floriade, noch van de kwekers, of van de arrangeur, maar het is duidelijk een misser van het bestuur van Succulenta. Alle andere plantenverenigingen hebben zich wel vrijelijk gepresenteerd op de Floriade. Wij hebben Succulenta deze kans binnen onze tentoonstelling geboden, terwijl zij toch ook geheel zelf voor de permanente tentoonstelling in hadden kunnen schrijven. Om achteraf zo'n stuk en dan ook nog wel onder pseudoniem te schrijven, om het voor de leden te laten lijken dat het maar goed was om niet op de Floriade aanwezig te zijn, dan is dat zeer foutieve informatie naar de leden toe en deze had daarom al niet geplaatst mogen worden.

Verwijzende naar die onjuiste informatie vraag ik u dan ook om het bijgevoegde stuk, waarin wel een juiste weergave van zaken wordt gegeven, te plaatsen.

Tevens adviseer ik u om de schrijver de heer???? een rectificatie in het verenigingsnieuws van Succulenta te laten plaatsen.

Hoogachtend,
Gert Ubink.

Floriade 2

Bij het lezen van het stukje over de Floriade werd ik niet blij.

Het hele artikel staat bol van de negatieve gedachten van een zekere heer G.Rap. Met deze naam blijft hij wel erg anoniem. Tevens staan er een aantal onwaarheden in. Geen enkele waardering voor het werk van de

cactuskwekers en hun product.

Nu volgt een stukje over de tuinbouwtentoonstelling gezien door de ogen van een beroeps-cactuskweker en liefhebber. Het doel van de Floriade is het presenteren van de Nederlandse Tuinbouw. Het is duidelijk geen hobby-beurs.

Tijdens de grote tentoonstelling werden een aantal binnen-shows georganiseerd, met als doel een bepaalde groep van planten nader te presenteren. Eén van deze shows was gereserveerd voor de cactussen en succulenten. Helaas was dat voor de korte tijd van slechts enkele weken.

De hele opzet was duidelijk anders dan in 1992 in Zoetermeer. De opdracht was het vullen van een ruimte van meer dan duizend vierkante meter. Zo een grote hal vullen lukt alleen met een aantal kwekerijen samen. Hierbij werd ook Succulenta uitgenodigd om een inbreng te leveren en een stuk op hun manier te verzorgen met een kasje en een informatiestand. Maar helaas reeds begin april, ruim twee maanden vóór de cactusshow zei iemand van Succulenta tegen mij dat ze niet mee zouden doen. Van enig overleg is dan ook door hen geen gebruik meer gemaakt. Dus moet men het gebrek aan overleg niet bij de kwekers leggen. Dat vind ik een gemiste kans om zich te laten zien en Succulenta te promoten.

De opzet van het geheel was het promoten van succulenten in het algemeen, niet alleen van

de kwekers maar ook niet alleen het hobby-gedeelte.

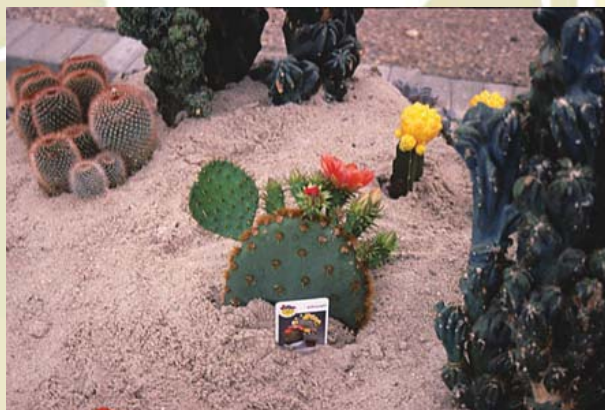
Nu iets over het arrangeren van de show. Door de heer Grapjesmaker wordt de ontwerper praatjesmaker genoemd. Ik vind het niet netjes om op deze manier over de heer Piet v.d. Burg te schrijven. Hij is niet alleen show ontwerper maar ook bloemist en heeft als zodanig ervaring met bloemen en planten. De inspiratie vond hij in de cactuskwekerij. Zeker niet op TV. Kwekerijen produceren cactussen met honderdduizenden en dat aspect kwam in het ontwerp terug. Het plantwerk werd door de kwekers zelf verzorgd. Onze grapjas schrijft dus onzin als hij beweert dat hij wel kon zien dat medewerkers van de heer v.d.Burg dat hadden gedaan. G. Rap beweert tevens dat de meeste cactussen 20 cm te diep stonden. Ook dat klopt niet. Of heeft hij een nieuw soort meetstok? De meeste cactussen en vetplanten stonden helemaal niet in het zand, maar in de kweektrays. Met name de kleine plantjes. Opvallend vond hij ook het formaat van de succulenten. De meeste cactussen en vetplanten die gekweekt worden in Nederland zijn de kleintjes in de 5,5 cm pot. Dat had niets te maken met wanneer dat v.d.Burg aangaf wat hij graag wilde gebruiken. In onze kwekerijen stonden deze kleintjes al in januari klaar. Opnieuw dus een verkeerde gedachte van de schrijver.

De zogenaamde aluminium frutsels moet je zien als hedendaagse kunst. Niet meer en niet minder. Moderne kunst in een museum wordt ook niet altijd gewaardeerd door iedereen. Dat dit het ultieme bewijs is van het niveau van de kunstenaar volgens G. Rap vind ik triest om te lezen.

De hele Floriade was zeker geen geld over de balk. Er zijn altijd wel mensen die niet genoten hebben van de tentoonstelling en het als zodanig zien. In de tijd dat ik persoonlijk bij de cactussen heb gestaan om te kijken naar het resultaat van onze inspanningen, heb ik toch

ook veel positieve opmerkingen gehoord over de opzet en de massa aan verscheidenheid aan cactussen en vetplanten in kleur en vorm. Nadat er in Zoetermeer verlies was gemaakt, wist de gemeente Haarlemmermeer dat het kon gebeuren dat er geld bij moest. Wat hebben ze er aan overgehouden? Een park en promotie voor de Haarlemmermeer. Ondanks de tegenvaller in het aantal bezoekers staan de gemeenten in de rij om de nieuwe Floriade te mogen organiseren over tien jaar. Er zijn nu al een tiental aanmeldingen bij de Tuinbouwraad.

Alphons Morcus cactuskweker en liefhebber

Nawoord

Het bestuur betreurt het dat Succulenta niet aanwezig is geweest op de Floriade. De redenen hiervoor zijn al eerder door het bestuur uiteengezet. De voorbereidingstijd bleek uiteindelijk te kort om met een, in de ogen van het bestuur, aanvaardbare presentatie te kunnen komen.

De briefwisseling die nu in het Verenigingsnieuws over dit onderwerp wordt gevoerd, doet hier niets toe of af. Succulenta hoopt op een volgende Floriade wel aanwezig te kunnen zijn.

Met de plaatsing van bovenstaande brieven is de discussie geëindigd.

Het bestuur

VRAAG & AANBOD

Opgaven voor het augustusnummer moeten vóór 1 juli 2003 in het bezit zijn van A. van Zijlen, Hoefstraat 9, 5345 AM Oss. Alleen advertenties betreffende de hobby worden opgenomen

Gezocht:

Een elektrisch kweekkasje.

Groot vensterbankmodel met thermostaat.

Reacties naar onderstaand E-mailadres:

E-mail: martijn_brands@hotmail.nl

T.a.v. Martijn Brands

Te koop

Wegens verhuizing:

Twee "Graafland" Euro-kasjes

1. Muurkasje, groen gemoffeld, met achterwand en schuifdeur, 1997, 382 x 159 x 180 x 211 cm, aluminium tafels, gietgoten, automatische ramen

Beschikbaar najaar 2003

2. Muurkasje zonder achterwand en met schuifdeur en hordeur, 1997, 225 x 190 cm, aluminium tafel, gietgoten, automatisch raam.

Beschikbaar: vanaf juni 2003

Inlichtingen:

Mevr. A. Schoonderwoerd

Singel 242-A

3311 KV Dordrecht

Telefoon: 078 6131032

E-mail: ggunst@freeler.nl

JAARVERSLAG BOEKENBEURS 2002

De boekenbeurs heeft zich in 2002 weer verder ontwikkeld. De verkoop van nieuwe boeken is het afgelopen jaar wederom gegroeid. Het blijkt dat er voor nieuw verschenen boeken grote belangstelling bestaat. Ik heb gemerkt dat er toch veel mensen zijn die moeite hebben om boeken in het buitenland te bestellen. Behalve het bestellen, zijn er nog wel eens problemen bij het (veilig) betalen. Daarnaast komen vaak extreem hoge verzendkosten bij. Inmiddels hebben wij de ook ervaring, dat al betaalde boeken zelfs niet aankomen bij de besteller. Wat is het dan gemakkelijk om op een beurs een boek te bekijken en bij gebleken geschiktheid gewoon te kopen.

Het is juist voor een vereniging als Succulenta een prachtig initiatief door gezamenlijke inkoop van nieuwe boeken scherpere inkooprijzen te bedingen en dit voordeel te verdelen tussen de leden en de vereniging. Het was in het verleden gebruikelijk dat bij uitgifte van nieuwe boeken er vooraf kon ingetekend voor een lagere prijs dan waarvoor ze naderhand zouden worden verkocht. Ik heb de ervaring dat men de eigen handel verziekt door naderhand deze boeken juist goedkoper op de markt te brengen. Als voorbeeld mag dienen het prachtige Echinocereus boek van Blum et al. De prijs van het boek is een aantal keren verlaagd van oorspronkelijk DM 169,- (ca € 86,-) naar € 55,- nu. De laatste twee exemplaren zijn nu voor deze prijs in de aanbieding.

Wat betreft de gebruikte boeken is het fascinerend om met mensen om te gaan welke 2e hands boeken aanbieden. De ene persoon wil het liefst alles in één keer verkopen en dan ook nog tegen de hoogste marktprijs die wordt bepaald door de internationale handel in gebruikte boeken. De andere persoon geeft ze gewoon weg ten bate van Succulenta. In de loop der jaren heb ik vele tweedehands boeken alleen maar duurder zien worden. Het ziet er nu naar uit dat de prijzen enigszins

stabiliseren.

De gedachte leeft om in de toekomst met de boekenbeurs op internet te verschijnen.

De waarde van de boekenvoorraad neemt ieder jaar (enigszins) toe. Dit wordt mede veroorzaakt door een aantal al lang in voorraad zijnde boeken welke nog niet zijn verkocht. Er is het afgelopen najaar daarom een herwaardering van de boekenvoorraad uitgevoerd. Dit betekent ook dat er momenteel sterk afgeprijsde boeken in de aanbieding zijn.

Mijn streven is om steeds waardevollere boeken te verkrijgen die niet onmiddellijk verkocht hoeven te worden. Zo houden we een buffer met een waardevol bezit. Daarnaast lijkt het mij fantastisch om iedere aanvraag te kunnen honoreren.

In de afgelopen jaren zijn er collecties boeken en/of tijdschriften geschonken door onder meer:

De heer van der Meer uit Wageningen, van de afdeling Gouda uit de nalatenschap van Herman Busser, van Aat de Vries uit Utrecht en de familie Geurts uit Utrecht

We gaan natuurlijk ook verder met de inkoop van tweedehands boeken. Afgelopen jaar is er een grote collectie tweedehands boeken aangekocht in België.

Langs deze weg worden de schenkers bijzonder bedankt. Ook alle leden en klanten die op wat voor manier dan ook deze instelling in leven houden, wil ik bedanken.

Wim Alsemgeest,
Beheerder boekenbeurs

NIEUWE LEDEN 1 MAART T/M 30 APRIL

Nederland:

110866	Souman, Dhr. H.J.L.	Habijt 65	1613 DN	Grootebroek
110875	Schippers, Dhr. W.J.	Pieterstraat 15	2011 RM	Haarlem
110874	Rijn, Mevr. E.H. van	Achterdijk 34	3161 EC	Rhoon
110868	Touw-Arntz, Mevr. A.F.	Bachstraat 19	3223 TA	Hellevoetsluis
110869	Visser, E.C.	Vlaamseweg 6	4456 RE	Lewedorp
110867	Hout, Mario van	Burg. van Houtlaan 141	5701 GE	Helmond
110873	Hesemans, Dhr. H.	Kurasruwe 10	6218 SH	Maastricht
110871	Brands, Martijn	Spoorstraat Noord 6	9601 AZ	Hoogezand

Duitsland:

110876	Reitz, Ruediger	Am alten Sportplatz 4	D-63517	Rodenbach
--------	-----------------	-----------------------	---------	-----------

België:

110870	Goelen, Nini	Lelieweg 2	B-3140	Keerbergen
110872	Taelman, Martin	Nederholbeekstraat 36	B-9680	Maarkedal

Bericht van overlijden ontvangen van:

J. Leerink te Amsterdam

M.J. Poot te Amsterdam

ILLUSTRATED HANDBOOK OF SUCCULENT PLANTS

- **Vol. 1: Monocotyledons** (Eggl), 2001, english, xiv, 354 p. + 32 plates with 227 colour photos, hardbound, € 97,-
- **Vol. 2: Aizoaceae A - E** (Hartmann), 2001, english, xiv(2), 285(3) p. + 48 plates with 384 colour photos, 54 fig., hardbound, € 127,-
- **Vol. 3: Aizoaceae F - Z** (Hartmann), 2001, english, xiv(2), 371(5) p. + 48 plates with 384 colour photos, 85 fig., hardbound, € 127,-
- **Vol. 4: Dicotyledons** (Eggl), 2002, english, xviii, 545(3) p. + 64 plates with 487 colour photos, hardbound, € 127,-
- **Vol. 5: Asclepiadaceae** (Albers & Meve), 2002, english, xii(2), 318(2) p. + 48 plates with 332 colour photos, hardbound, € 107,-
- **Vol. 6: Crassulaceae**, (Eggl), 2003, english, xiii, 458 p. + 48 plates with 341 colour photos, hardbound, € 107,-

Speciale aanbieding: volume 1– 6 voor € 650 (€ 42 voordeel op de normale prijs)

We leveren deze 6 uitgaven van het Handbook naar Nederland, België en Luxemburg zonder verzendkosten. Betalingen zijn op onze bankrekening bij de Postbank in Nederland mogelijk. Onze actuele boekenlijst [Sukkulenten 2003](#) met vele verdere binnen- en buitenlandse boeken, tijdschriften en CD-Roms zenden wij u graag kosteloos op aanvraag toe (ook via E-mail).

VERSANDBUCHHANDEL & ANTIQUARIAT

Tel: (0202) 703155 Fax: (0202) 703158 E-mail: joergkoepper@t-online.de

Jörg Köpper · Horather Str. 169 · D-42111 Wuppertal

Meer dan 40.000 planten in serre en openlucht

Cactusshow 2003

29 mei - 01 juni & 05 - 07 sept. 2003

Er zijn reeds
53 jaar
cactussen in
Wijnegem

- een unieke verzameling cactussen en andere vetplanten
- uitgebreide planten- en materiaalstand
- speciale aandacht voor zelf zaaien met zaaideemonstraties en 600 soorten zaden verkrijgbaar
- vakblad in kleur en bijblad voor beginners
- inlichtingen en antwoord op al uw vragen
- koffiebar, broodjes en frisdrank verkrijgbaar

Gratis
Inkom

Kasteellei 111 Wijnegem (bij Antwerpen) van 10 tot 18 uur

Org.: Cactussen en Vetplanten v.z.w. Inlichtingen : 0032(0)3.353.72.58

<http://user.online.be/cactusvetplant> e-mail : cactusvetplant@online.be

verantw. Uitg. : Van Hoofdstad, Kasteellei 111, Wijnegem----vrij van zegel, cultuurwet----bijvoegsel aan tijdschrift 'Cactussen en Vetplanten'

Handelskwekerij

Ubink bv.

Gespecialiseerd in cactussen

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
tel. 0297 326880
fax 0297 343089

Open dag
zaterdag

7 juni 2003

Voor belangstellenden en afdelingen van Succulenta worden gratis tafels ter beschikking gesteld

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?
Denk dan eens aan een
EUROKAS!

EURO KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE VE-
LIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien
meer dan waard zijn.
Het assortiment STANDAARD-KASSEN is gront.
MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT
GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos
geleverd. Lichtraam-automaten, Tablettafels, Verwar-
mingstoestellen, Gietpaten etc. behoren alle in ons
leverings-programma.

Nu op Internet www.eurokas.com.

Utrechtseweg 87
3544 NA Utrecht West
richting Vleuten

Documentatie op
aanvraag toegestaan.

Bezoek onze
demonstratielint.
Telefoon:
030-8771267

Eerst zien.
Dan kopen.
Een klasse
apart.

Greenland
VLEUTEN

Ekers in de kas te genereren, in een webinarlic van Gerrit Melissen. Indien hij geen minne rest, belden

Cono's Paradise

Cono's Paradise
 Postbus 10, D - 36729
 Amstelveen, Nederland
 Tel: +31 (0) 45 213111

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Verzamelhands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan: W. Alsegeer
 Stadhouderslaan 3
 3417 TT Montfoort
 Tel. 0378 - 471083

Postfach 1107 - D-71385 Kernen
 Bundesrepublik Deutschland
 Telefon 07151 / 4 18 91 - Fax 07151 / 4 67 28
 uhlig-kakteen@t-online.de - www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

CACTUSSEN EN VETPLANTENZADEN
 Schrijf vandaag nog voor gratis zaadlijst

DOUGH & VIVI ROWLAND
 200 SPRING ROAD, KEMPSTON
 BEDFORD, ENGLAND, mk42, 8nd

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
 EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

Welkom in de Cactus Oase

Voor informatie over entreprijzen, groepsarrangementen, kinderpartijtjes enz. graag contact opnemen met Anny Cactus

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE:
 maandag t/m vrijdag van 09.00 tot 17.00 uur
 zaterdag en zondag van 10.00 tot 17.00 uur
 In het weekend graag vooraf telefonisch aanmelden

Jongermanssteeg 6 - Ruurlo - Tel. 0573 - 45 18 17
 www.welcome.to/abcactus email: abcactus@worldonline.nl

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BCSS verschijnt een maal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld

Eenmaal per jaar wordt *Bradleya* gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.
 Het complete lidmaatschap inclusief *Bradleya* is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief *Bradleya*.
 Betalingen per cheque of creditcard

Verdere informatie bij:
 Hon. Membership Secretary
 Mr. D.V. Slade,
 15 Brentwood Crescent,
 Hull Road, York YO1 5HU, England
 Tel: 00 44 (0) 1904 410512
 E-mail: dstade@bcss.freeservice.co.uk

Te koop gevraagd

Hierin gevraagd: met welke planten dat ook, uw verantwoordelijkheid van de hand te laten nemen dat contact op me.

Gerrit Melissen

Konventualen 5, 3738 WL Maarlandijk
 Tel: 0346 - 213316

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 AUGUSTUS 2003
NUMMER 4 - JAARGANG 82

REDACTIONEEL

Wat leuk dat Jan Jaap de Morree in het vorige nummer van Succulenta zo'n enthousiast verhaal heeft geschreven over de Beurs van Leiden.

In tegenstelling tot het buitenland, waar dit vaker gebeurt, wordt er in ons land weinig over dit soort evenementen geschreven.

Dit gevoel kan ik mij levendig voorstellen, want ook ik heb in korte tijd twee vergelijkbare evenementen meemaken. Het eerste was de beurs en tentoonstelling van onze eigen afdeling; het tweede was de open dag bij Kwekerij Gert Ubink in Kudelstaart.

Het onder de aandacht brengen van dit soort evenementen en er zijn er vele in ons land, is bedoeld om anderen deelgenoot te maken van al de positieve ervaringen die tijdens zo'n bezoek opgedaan kunnen worden.

Wat te denken van iemand die bewust een albumpje met foto's van planten, waarover vorig jaar nog gesproken werd, meeneemt om te laten zien hoe het geheel er nu bij staat met de nadruk op de bloeiende plant. Stelt u zich al die mensen eens voor, die behoedzaam met de door hen zojuist aangeschafte planten rondlopen waarbij ze een gezicht trekken of ze het meest kostbare kleinood ter wereld in hun bezit hebben gekregen.

Ook de contacten met medeliefhebbers, die tijdens de beurs en de open dag weer geïntensiveerd worden, zijn kenmerkend voor dit soort dagen. Mensen die elkaar een jaar, of jaren, niet meer gezien hebt, praten gewoon daar verder waar ze de vorige keer gebleven zijn en het lijkt of dat vorige gesprek nog gisteren heeft plaats gevonden.

Met deze mensen heb je een vreemde vorm van saamhorigheid. Want is het niet die gemeenschappelijke hobby, waarbij de een de nadruk op het verzamelen legt en weer een ander op het verzorgen van de planten, die ons allen bindt?

Trouwens de hobby heeft zoveel facetten, dat een ieder er wel dat deel uit kan halen dat hem of haar het beste ligt.

Het gevoel dat men ervaart bij een bezoek aan een beurs, of tentoonstelling is dan ook voor een ieder weer anders. Toch voelen we er ons, gezien het aantal bezoekers en het aantal beurzen dat georganiseerd wordt, heel erg thuis, want anders nam het ene gedeelte van de leden van Succulenta niet zo veel moeite om het andere gedeelte te vermaken.

Hoe je het ook wendt of keert, zowel bezoeker als organisatie hebben een onbedwingbare lust om hun kennis en hun weetgierigheid op dit soort dagen hoogtij te laten vieren.

Henk Viscaal

JONG GELEERD

LEPISMIUM MIYAGAWAE

Johanna Smit-Reesink

Lepismium miyagawae Foto's Henk Viscaal

Deze plant heeft al drie keer een andere naam gekregen. De laatste is *Rhipsalis miyagawae*. We zijn echter zo gewend de plant *Lepismium* te noemen, dat wij het daar voorlopig maar bij houden. Zet op het etiket beide namen, dan kun je hem altijd terugvinden.

Deze *lepismium* is een gemakkelijk te houden plant, die voorkomt als epifyt in Santa Cruz in Bolivia op een hoogte van ongeveer 600m.

Een epifyt is een plant die groeit op

een andere plant, maar daaraan geen voedsel onttrekt. Ze groeien in de oksels van bomen of in inkepingen van takken in verteerde blaadjes en stukjes schors. Vocht nemen ze voornamelijk op uit de lucht. Mest krijgen ze een enkele keer als er een vogel passeert!

Er zijn ook veel epifytische orchideeën, bromelia's en tillandsia's. En er zijn boeken waarin je plaatjes kunt zien van een combinatie van al deze planten op één boomtak!

Een *lepismium* begint te groeien als een rechtopstaand ministruikje, later spreiden de stengels zich en kunnen ze gaan hangen. De stammetjes hebben drie tot vijf zijden, ze zijn een beetje knobbelig en kunnen op de lange duur wel een meter lang worden. De kleine areolen (doornkussentjes) zitten vol korte, witte wol en hebben 3 tot 5 doorns. De bloemen die dicht op de stammetjes staan zijn fel oranje en de knobbeltjes zijn bezet met prikkerige borsteltjes! De vruchtjes, die de hele winter aan de plant blijven, zijn een beetje doorzichtig en roze van kleur.

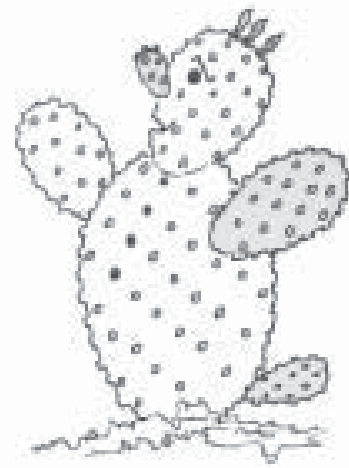
In de zomer kunnen de planten heel goed op een luw, schaduwrijk plekje, b.v. in een boom, worden opgehangen.

Stekjes kun je maken door een stengel, niet helemaal onderaan, af te knippen, het een paar dagen te laten drogen en dan op te potten. Je geeft van onderen af wat water en op de pot zet je een doorzichtig plastic kapje (b.v. van een lekker toetje).

Begin september hang je de plant weer in huis op een vrij licht en niet te koud plekje en je geeft hem nu en dan een beetje water.

Weer veel plezier en tot de volgende keer!

**Pr.W.Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom**

VOOR HET VOETLICHT (10)

Bertus Spee

Discocactus horstii

Foto's van de schrijver

DISCOCACTUS HORSTII

De kleinste vertegenwoordiger van dit geslacht is *Discocactus horstii*. Dit geslacht is vooral bekend geworden door een van de oud-voorzitters van "Succulenta": Dhr. Albert Buining.

Dit platronde plantje (vandaar de naam disco) wordt zo'n 7 cm in diameter. Wanneer ze bloeirijp zijn, ontstaat er op de top van de plant een cephalium van waaruit de grote, witte, geurende bloemen verschijnen. Deze zijn helaas maar één nacht open.

Op eigen wortel zijn deze planten niet zo makkelijk; enten wordt daarom aangeraden. Een zeer geschikte entstam is Peres-

kiopsis. Tevens kunnen deze planten uit zaad gekweekt worden. De planten bij voorkeur niet te koud laten overwinteren, want het moederland van deze planten ligt in centraal Brazilië, in de Mato Grosso, waar ze in zuiver kwartszand groeien.

MONANTHES POLYPHYLLA

Dit minuscule plantje hoort thuis in de fam. Crassulaceae. Het komt alleen voor op de Canarische Eilanden.

De takjes, met succulente blaadjes in rozetvorm worden 5 cm lang en spruiten rijkelijk. De bloemstengels met de apart geurende bloempjes komen uit het hart van de rozetten. In cultuur bloeien deze planten in de winter en een flink zonnige of lichte plaats is daarom aan te raden. We houden de planten dan ook licht vochtig. Ze groeien het beste op een mengsel van grof zand en leem.

Monanthes polyphylla

Willen we mooie compacte planten houden dan dienen we ze om de paar jaar opnieuw op te potten. Hiertoe nemen we de topjes van de takken die meestal al luchtwortels hebben. In de zomer kunnen ze op een enigszins beschutte plaats buiten ook goed gekweekt worden.

ECHINOCEREUS PECTINATUS VAR. DASYACANTHUS

Deze zuilvormige plant met zijn bijzonder gekleurde bloemen is een van de vele variëteiten uit de pectinatusgroep. Deze planten kunnen tot 30 cm hoog worden en spruiten soms aan de basis.

De bloemen verschijnen in het voorjaar (als we de planten droog en koud overwinteren). Ze worden tot wel 7 cm in doorsnede en ze blijven wel 4 dagen open.

Van nature groeien deze planten in New Mexico en Texas, USA en in Chihuahua, Mexico. Dit is een woestijngebied, dus in cultuur ook veel zon en weinig water. In de winter kunnen ze flink inkrimpen maar als ze na de bloei water krijgen zijn ze spoedig weer aan de groei. Alle soorten uit dit geslacht zijn redelijk tot goed uit zaad op te kweken.

Echinocereus pectinatus var. dasyacanthus

Rebutia albiflora

REBUTIA ALBIFLORA

Een van de weinige witbloeiende soorten uit dit geslacht is deze rijk spruitende, flinke zoden vormende plant.

De afzonderlijke kopjes van deze planten worden maar 1 cm in diameter en hebben een zeer dunne witte bedoorning. De witte tot 2 cm grote bloemen verschijnen al vroeg in het voorjaar vanaf de onderzijde van de plantjes. Ze blijven soms wel vijf dagen open.

We planten deze soort in een ondiepe stenen schaal in een doorlatend leemachtig substraat en geven regelmatig een flinke hoeveelheid water. Verder verlangen ze een lichte zonnige plaats en veel frisse lucht. Dit om aantastingen van spint tegen te gaan. Ook dienen we extra op te letten voor wolluis op deze zachtvlezige planten.

Vermeerderen kan eenvoudig door te stekken of zaaien. Een koude droge winterrust is voor deze planten uit Bolivië (Rio Pilaya) aan te raden.

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

MOOIE EN INTERESSANTE HAWORTHIA'S VOOR DE VERZAMELAAR. DEEL 14

Ingo Breuer

Haworthia sordida Haw.

H. sordida werd in 1821 door Haworth in *Revisiones Plantarum Succulentarum* :51 beschreven. De naam "sordida" betekent "vuil uitziend". De type-vindplaats is niet bekend. Ze groeit echter in de omgeving van Steytlerville (3324AD).

De plant heeft lange, spitse en rechtopstaande bladeren, met een brede bladbasis. De zwart-violette bladkleur en sterk van wratten voorziene bladoppervlakte (er zijn ook gladde vormen) maakt deze plant erg

opvallend. Planten in de natuur zijn vaak met aarde bedekt maar dit treedt niet in cultuur op, hoewel de plant er zijn naam aan ontleent. Ze vormen lange en stevige bloemtakken. Ook deze soort kan alleen via zaad vermeerderd worden en moet voorzichtig begoten worden.

**Am Kloster 21,
D-41812 Erkelenz, Duitsland
E-mail: ibreuer@t-online.de**

Vertaling: Ben J.M. Zonneveld.

H. sordida IB239 Kirkwood

Foto's van de schrijver

H. sordida IB329 Kirkwood (3325AD) cocozza 2000

HET GESLACHT YUCCA (AGAVACEAE)

DEEL 14. YUCCA'S IN MEXICO 3

Fritz Hochstätter

YUCCA POTOSINA RZESOWSKI

“Palma”, “Palma barreta yucca”

Ciencia 15 (4-5): 90-91 (1955).

Type

D.F. Rzesowski 5924, verzameld op 18 juni 1955, Ladera Caliza, 5 km ten zuiden van Guadalcázar, S.L.P., Mexico, op 1700 m hoogte.

Overig representatief materiaal

fh 0385, Sierra la Trinidad, 1600 m; fh 0386, Charco Blanco, 1700 m; fh 0387, Guadalcázar, 1750 m; WM, Santa Rita, 1700 m.

Yucca potosina fh 0388, Guadalcázar, 1750 m

Foto's van de schrijver

Yucca potosina, WM, Santa Rita 1700 m

Foto Wolfgang Metorn

Beschrijving

Boomvormig, 2-8 m hoog, solitair, soms vertakt, stam kaal of bedekt met oude verdroogde bladeren. Bladeren stug, aan weerszijden iets ruw, groen, 0,3-1 m lang, 2-5 cm breed, met bolle en holle zijde, uitlopend in een scherpe bruine of grijze, 1-3 cm lange stekel; bladrand voorzien van grijze of bruine gedraaide vezels.

Bloeiwijze pluimvormig, overhangend, boven de bladeren uitstekend, 0,8-1,2 m lang. Bloem wit, bolvormig tot eivormig, 2-5 cm lang, 1,1-1,5 cm breed, behaard.

Vrucht vlezig, langwerpig, 4-8 cm lang, 2-3,5 cm breed, in rijpe toestand bruin.

Zaad zwart, variabel, 6-8 mm lang en

Yucca jaliscensis, fh 0391 Laguna Zapolán, 1600m

breed, 0,5 mm dik, oppervlak met fijnstructuur.

Bloeitijd mei-juni.

Voorkomen

Centraal Mexico, in de Chihuahua-woestijn in de staat San Luis Potosí, in woestijnachtige struikvegetatie op spaarzaam begroeide grond in vlaktes of op vlakke hellingen, op 1500-1800 m hoogte, samengroeiend met *Yucca carnerosana*, *Agave stricta*, *Dasylyrion spec.*, *Encephalocarpus (Pelecyphora) strobiliformis*, *Turbiniocarpus spec.*, *Echinocereus spec.*

Opmerkingen

Yucca potosina behoort tot de serie *Yucca* en werd door Rzesowski in 1955 beschreven. Deze zeldzame boomvormige soort groeit in een nauw begrensd gebied in de staat San Luis Potosí. Het werkelijke verspreidingsgebied is onbekend. Geïsoleerde kleine populaties kan men tegenkomen in de buurt van Guadalcázar en verder noordelijk daarvan.

Y. potosina groeit samen met *Y. carnerosana* en kan gemakkelijk daarmee verwisseld worden. *Y. potosina* heeft echter een overhangende bloeiwijze, net als *Y. filifera*. De bladloze stammen zijn dunner en meestal weinig vertakt. In tegenstelling daarmee heeft *Y. carnerosana* een rechte bloeiwijze en dikkere stammen.

YUCCA JALISCENSIS TRELEASE

“Izote yucca”

In: Standley, Contr. U.S. Nat. Herb. 23-1-92 (1920).

Synoniem

Yucca schottii jaliscensis Trelease, Mo. Bot. Gard. Ann. Rep. 13: 99 (1902).

Type

Pringle 4392, 13 mei 1893, Jalisco, Zapotlán vallei, (volgens Gentry, *The Agave Family in Sonora*, p. 161, 1972).

Overig representatief materiaal

fh 0388, Atenquique, 1500 m; fh 0389,

Cuauhtémoc, 1350 m; fh 0390, Ciudad Guzmán, 1490 m; fh 0391, Laguna Zapotlán, 1600 m.

Beschrijving

Boomvormig, 2-8 m hoog, in cultuur tot 15 m, vertakt; stam van oude exemplaren aan de basis tot 1,5 m breed, bladloos, met verkurkte schors. Bladeren blauwgroen, 40-80 cm lang, 3-5 cm breed, hol, aan weerszijden glad, iets buigzaam, omhoog gericht, spits toelopend in een bruine eindstekel; bladrand licht-grijs of bruin, soms met enkele fijne rafels.

Bloeiwijze een ellipsvormige pluim, dicht, rechtop of iets opzij gebogen, tussen de bladeren beginnend, weinig boven de bladeren uitstekend, 40-80 cm lang, meestal niet door de bladeren ingesloten; bloei-stengel behaard. Bloem wit, bolvormig, 2-3,5 cm lang, 1-1,5 cm breed.

Vrucht vlezig, groen, variabel, langwerpig tot eivormig, 5-10 cm lang, 2-3,5 cm breed, bij rijpheid bruin.

Zaad zwart, variabel, 5-10 mm lang en breed, 0,2 mm dik, met fijn gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd juni-september.

Voorkomen

West-Mexico, bij de Pacifische kust, in de staten Jalisco, Colima en Guanajuato, samengroeiend met *Agave colimana* en diverse soorten cactussen, in woestijn-struikvegetatie op vlakten of vlakke hellingen, op 1200-1700 m hoogte.

Opmerkingen

Yucca jaliscensis behoort tot de sectie *Yucca*, serie *Yucca* en is nauw verwant met *Y. schottii*, *Y. grandiflora* en *Y. madrensis*.

In verband met de onduidelijke typeaanduiding door Trelease werd door Gentry het materiaal van Pringle (nr. 4392) als type aangewezen.

Y. jaliscensis is zeldzaam en groeit geïsoleerd van de andere soorten. Net als *Y. potosina* hebben zich kleine populaties in de buurt van dorpen op vlaktes of vlakke heuvels gevestigd.

Karakteristiek zijn de blauwgroene bladeren, in tegenstelling tot de groene bladeren van *Y. filifera* en *Y. decipiens*. Het totaalbeeld (bladeren, bloeiwijze, bloei in voorzomer tot zomer) doet denken aan dat van *Y. schottii*.

Y. jaliscensis is winterhard in Albuquerque, New Mexico, waar de temperatuur kan zakken onder de -15 (C (pers. med. Ferguson).

YUCCA GRANDIFLORA GENTRY

“Large-flowered yucca”, “Sahuiliqui yucca”

Madroño 14: 51-53 (1957).

Type

Gentry 11601, 14 februari 1952, boven Tierra Negra, Cedros Range, ten oosten van de Rio Cedros, Sonora, Mexico.

Overig representatief materiaal

fh 0401, Nacosari, 800 m.

Yucca grandiflora fh 0401, Nacosari 800m

Beschrijving

Boomvormig, 2-6 m hoog, weinig vertakt; stam met oude verdroogde bladeren bedekt. Bladeren fors, groen, variabel gerangschikt, 60-100 cm lang, 3-5 cm breed, met bolle en holle zijde, glad, spits toelopend in een stevige, lichtbruine, 1-3 cm lange stekel; bladrand bruin, met lange dunne rafels die naar de bladbasis toe dunner worden.

Bloeiwijze pluimvormig, rechtop of iets opzij gebogen, binnen de bladeren beginnend, 0,5-1 m lang, bloeistengel viltig behaard; zijtakken 10-20 cm lang, kaal. Bloemen groot, variabel gerangschikt, roomwit, langwerpige-eivormig, 6-10 cm lang, buitenste bloemblaadjes smaller en dikker dan de binnenste.

Vrucht vlezig, groen, cilindrisch, 10-20 cm lang, 5 cm breed, bij rijpheid bruin.

Zaad zwart, variabel, 3-8 mm lang en breed, 0,2 mm dik, oppervlak fijn gestructureerd. Bloeitijd maart-mei.

Yucca declinata fh 0398, Bacanora gebied, 800 m
Voorgrond links Nolina spec. rechts Agave spec.

Voorkomen

Sonora-woestijn in de Sierra Madre Occidental, Noord Mexico, in de staat Sonora. Samengroeiend met *Agave shrevei* en andere agaven, en met verschillende cactussoorten, op rotsige hellingen in eiken- en dennen-eikenbossen, op 600-1200 m hoogte. De bodem is vulkanisch, kalkrijk en begroeid met gras.

Opmerkingen

Deze grootbloemige yucca van de

Sonora-woestijn is verwant aan de verder noordelijk voorkomende *Y. schottii*. Beide soorten hebben een vergelijkbare habitus (bladeren en bloeiwijze). Karakteristiek voor *Y. grandiflora* zijn de grote, bijna steelloze (zittende) bloemen.

Y. grandiflora is in de natuur zeldzaam en komt alleen in een beperkt gebied in de staat Sonora voor. De soort kan sa-

mengroeien met de Socco yucca (*Y. madrensis*) die in hetzelfde gebied voorkomt.

In een artikel van Piña Lujan ("geographic distribution of the genus *Yucca*") in het tijdschrift *CSSA*, op blz. 278 (1980) is een foto afgebeeld met bijschrift *Y. grandiflora*. Dit is in werkelijkheid *Yucca declinata* uit de omgeving van Bacanora die door Laferrière in 1995 als nieuwe soort is beschreven.

Ook in cultuur zien we deze decoratieve boom niet vaak. *Y. grandiflora* is winterhard in Albuquerque, New Mexico (pers.med. Ferguson).

YUCCA DECLINATA LAFERRIERE

"Sonora yucca"

Cact. Succ. J. (US) 67 (6): 347-348 (1995).

Type

H.S. Gentry 16615, 16 mei 1957, 24 km ten zuiden van Bacanora, Sonora, Mexico, op 2500-3000 m hoogte. Holotype Ariz 26477, isotypen Ariz 267480, 267478, US

2296877 en US 22966878.

Overig representatief materiaal

fh 0398, Bacanora, 800 m; fh 0403, Rancho Toribusi, 900 m.

Beschrijving

Boomvormig, 2-6 m hoog, bovenaan de stam weinig vertakt, stam bedekt met oude verdroogde bladeren. Blad stevig, geel-groen, omhoog of opzij gericht, 40-120 cm lang, 3-5 cm breed in het midden van het blad, met bolle en holle zijde, glad, spits toelopend in een stevige, bruinachtige, 1-2 cm lange stekel; bladrand licht (wit), bij oude bladeren rafelig.

Bloeiwijze pluimvormig, opzij gebogen of omhoog gericht, tussen de bladeren beginnend, tot 1,3 m lang, kaal; zijtakken variabel, 5-30 cm lang, houtig. Bloem klein, wit; bloemblaadjes lancetvormig, 3-5 cm lang, 1-1,2 cm breed; vruchtbegin-sel langwerpig, 3-5 cm lang.

Vrucht vlezig, groen, variabel lang-werpig, 10-20 cm lang, bij rijpheid bruin.

Zaad zwart, bijna rond tot eivormig, plat, 6-12 mm lang en breed, 0,1 mm dik, oppervlak fijn gestructureerd.

Bloeitijd april-mei.

Voorkomen

Sonora-woestijn in de staat Sonora, noordelijk deel van de Sierra Madre Occidental, samengroeiend met palmen, *Agave spec.*, *Nolina spec.*, *Opuntia spec.* en andere soorten cactussen, op rotsige hellingen in open bossen met vulkanische of kleiïge bodem, op 700-1000 m hoogte.

Opmerkingen

Het materiaal van Gentry (Gentry 16615 US) werd aanvankelijk als *Yucca grandiflora* geïdentificeerd (in "The Agave family in Sonora, blz. 162, 1972). Op grond van significante verschillen in bloeiwijze en bloem beschreef Laferrière deze planten in 1995 als nieuwe soort *Yucca decli-*

nata.

Deze soort onderscheidt zich door de meestal horizontale bloeiwijze. *Y. grandiflora* verschilt door de smallere bloemen en de kale zijtakken van de bloeiwijze, *Y. arizonica* door de kleinere afmetingen. Tevens onderscheidt *Y. declinata* zich door het verlengde vruchtbegin-sel en de onbehaarde bloeistengel.

Y. declinata groeit in kleine groepen in een klein gebied rond Bacanora. De planten kunnen als een lokale vorm van *Y. grandiflora* beschouwd worden.

Bewerking en vertaling Rob Bregman

Postfach 510201

D68242, Mannheim, Duitsland.

Box 11, Modena, Utah 84753, U.S.A.

E-mail: Fhnavajo@aol.com

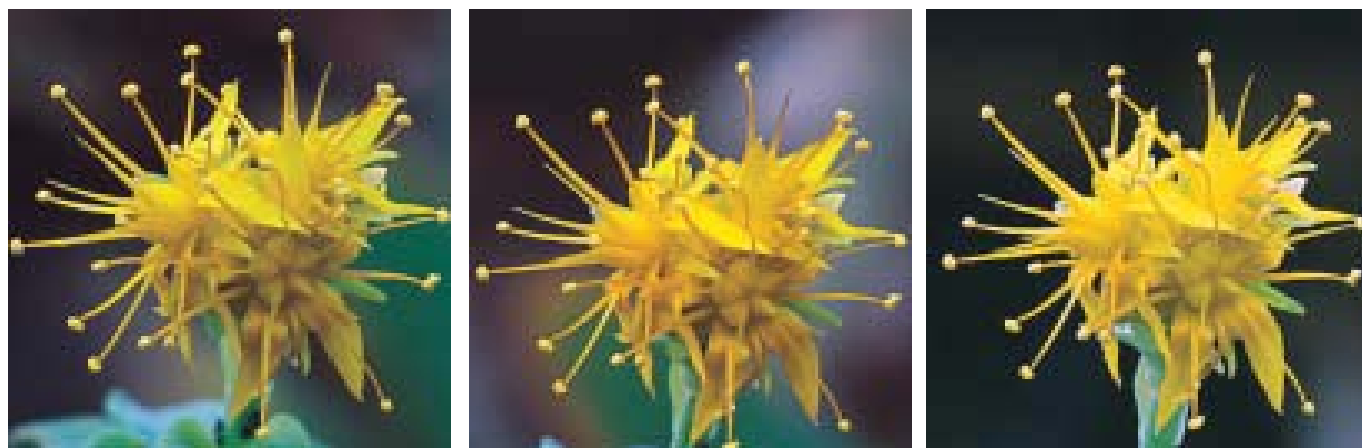
Yucca declinata fh 0403 Rancho Toribusi 900m

FOTOGRAFIE

Henk Viscaal.

Wanneer we de reclame mogen geloven dan duurt het niet lang meer, of we hoeven de camera alleen nog maar te zeggen wat en hoe we een bepaald onderwerp afgebeeld willen zien en voor we het weten is de foto al genomen.

Dit is natuurlijk een heel simpele voorstelling, maar het is in de loop der jaren wel steeds makkelijker geworden en de camera's van vandaag kunnen de fotograaf erg veel werk uit handen nemen.

Onwillekeurig moet ik dan terugdenken aan mijn eerste Clack van Agfa. De foto's lukten bijna altijd en je moest bijna zwaaien met het toestel om een onscherpe afbeelding te krijgen.

De familiekiekjes met deze camera lukten bijna altijd, maar ik wilde meer, want de cactushobby begon redelijke vormen aan te nemen en het was toch wel leuk om van de zo dierbare plantjes een afbeelding te hebben. Echt dichtbij halen van het onderwerp ging niet om over details maar te zwijgen.

Het grote toverwoord in die tijd was kleinbeeld. Je kon dan niet alleen foto's maken, maar ook dia's en deze in een groter gezelschap vertonen. Aangezien alles

toen in het teken van een jong gezin stond, moest er natuurlijk wel op de prijs gelet worden.

De camera kwam er en de teleurstelling was behoorlijk groot, want zo dichtbij halen als ik zelf graag wilde ging nog steeds niet. Wel waren de dia's en foto's redelijk tot goed. (Deze camera is na 35 jaar altijd nog in mijn bezit en hij werkt ook nog steeds).

Nu eerst maar wat boeken aangeschaft en snuffelen hoe dat nu allemaal in elkaar stak. Al gauw bleek dat de lens het fundamentele onderdeel was, waar over gestruikelend werd. Ideaal zou een toestel zijn met een verwisselbaar objectief en tevens de mogelijkheid om scherp te stellen. Waar-

schijnlijk herkent u van vroeger nog wel de instelmogelijkheden van het logo van een gezicht, een boom, of de liggende acht (het oneindig-teken).

Na al dat snuffelen en studeren stond één ding vast; het moest een spiegelreflexcamera worden. Het werd uiteindelijk de beroemde Praktika spiegelreflexcamera.

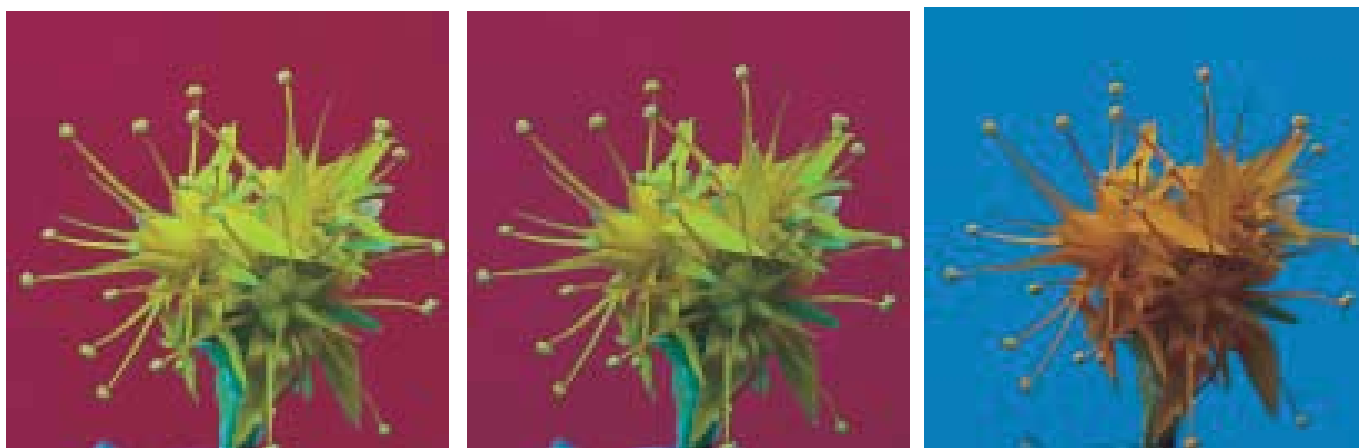
Wat een mogelijkheden ineens. Letterlijk ging er een wereld voor mij open. Jarenlang heb ik plezier van deze camera gehad en de opnames begonnen heel langzaam te worden zoals ik dat wilde. Er werd vooral in zwart-wit gefotografeerd, want de hobby van het zelf ontwikkelen van de filmrolletjes en het afdrukken van de foto's had ik ontdekt. Schitterend dat werken in de doka. Je kon nu zelf bepalen welk gedeelte van de foto er afgedrukt zou worden en afhankelijk van het negatief, hoe de vergroting zou worden. Er bekruipt mij nog steeds een bepaald gevoel van nostalgie wanneer ik hier aan terug denk.

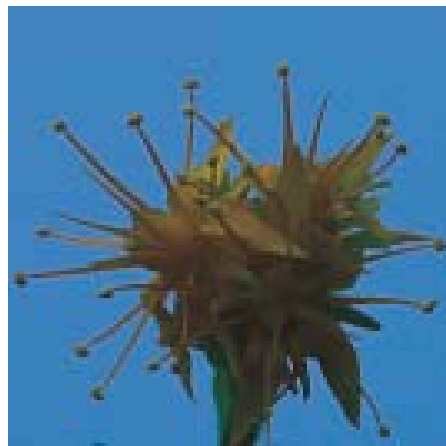
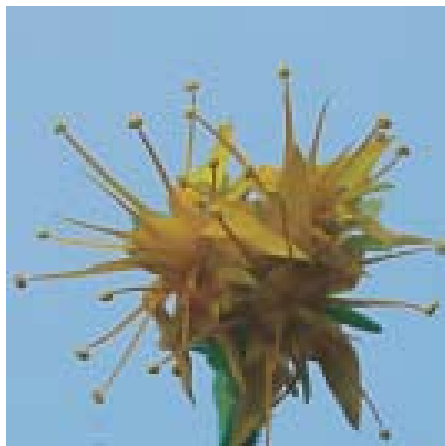
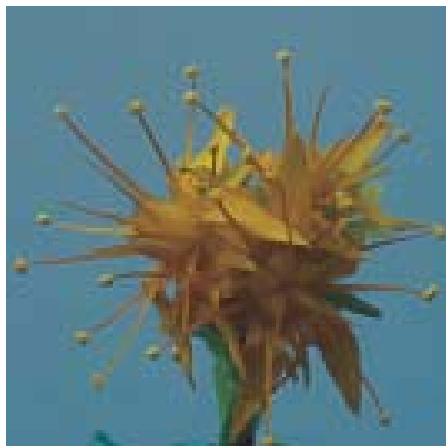
Doordat je het te fotograferen object door de lens kon zien was je ook van de parallax af (kleine verschuiving omdat er

een minimaal verschil in de hoek tussen de zoeker en de lens ontstaat, waardoor er soms iets net niet, of gedeeltelijk op de opname komt te staan).

Wat je in de zoeker zag, kwam ook op de foto te staan. Door aan de ring van de lens te draaien kwam het beeld scherp op een matglas te staan en kon je afdrukken. Een van de handige dingen hierbij was, dat, wanneer je de ontspanknop half indrukte, je tevens de scherpte/diepte van de foto kon zien.

Deze term verlangt natuurlijk enige uitleg. Scherptediepte is het gebied dat ligt tussen daar waar de opname scherp wordt en daar waar de scherpte ophoudt. In de eerste plaats heeft dit te maken met de afstand die men tot het onderwerp heeft en in de tweede plaats heeft dit te maken met het instellen van het diafragma. Het diafragma is natuurlijk weer zo'n woord dat een uitleg eist. In de lens is het diafragma een ingenieus mechanisme dat voor een bepaalde opening zorgt om het licht door te laten. Des te kleiner die opening is, des te groter zal de scherptediepte zijn.

Gaan we onze planten dus fotograferen, dan zullen we voor een zo klein mogelijk diafragma moeten zorgen (dit is trouwens wel het grootste getal). Nu is er tussen diafragma en belichting een bepaalde wetmatigheid; des te kleiner het diafragma, des te langer de belichtingstijd wordt. Eigenlijk is dit logisch, want er moet voldoende licht door de lens naar binnen vallen om het lichtgevoelige materiaal te kunnen belichten.

Hier komt al meteen een probleem om de hoek kijken, want we willen een scherpe afbeelding.

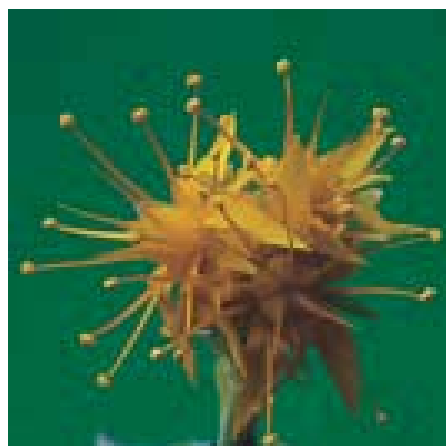
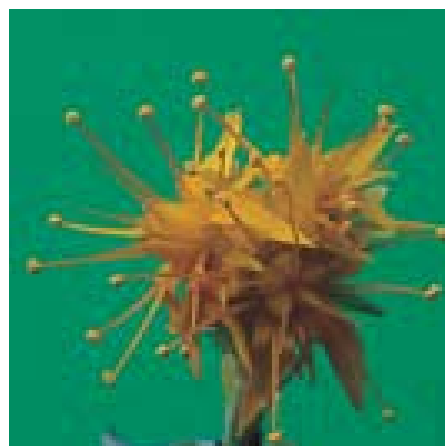
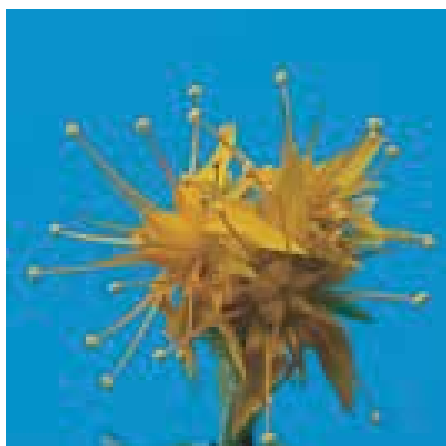
Wordt echter de belichtingstijd langer, dan is de kans dat de camera beweegt en we dus een onscherp beeld krijgen, aanmerkelijk groter.

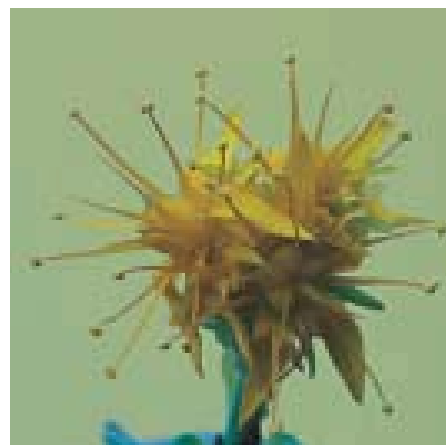
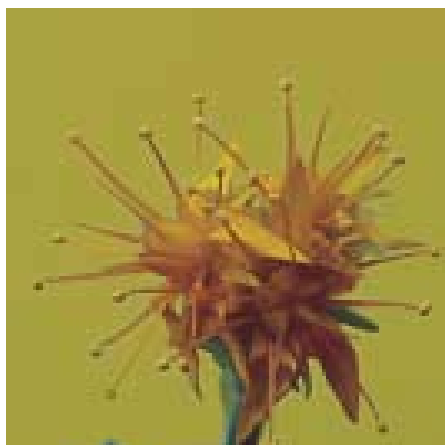
Een goed statief brengt hier dan uitkomst. Willen we iedere mogelijkheid van bewegen uitschakelen dan zullen we gebruik moeten maken van een draadontspanner, of de selftimer die op het toestel aanwezig is. Dan krijgen we een scherpe opname, als natuurlijk alle instellingen goed zijn.

Werken we zonder statief dan is een goede raad om de armen strak tegen het lichaam te houden, uit te ademen en alleen de vinger voor de ontspanknop te bewegen. Dit klinkt logisch maar er wordt ontzettend veel tegen gezondigd. Wat dacht u van al die foto's waar het hoofd nog half op staat en waar de voeten heel duidelijk in beeld komen. Dit is het meest klassieke voorbeeld van een opname waarbij niet alleen de vinger beweegt, maar de hele hand.

Een aantal veel gemaakte fouten is: er komt iets (een boom, of een lantaarn) uit het hoofd van een dierbaar familiedier groeien. De toren staat scheef, nee niet die van Pisa. Het water van de zee loopt van de foto af, omdat de horizon niet horizontaal is.

Houd de zon altijd in de rug, of schuin achter, tegenlichtopnames vereisen een zekere mate van vaardigheid en kunnen alleen onder bepaalde voorwaarden gemaakt worden. Maar al te vaak zien we onszelf ongewild terug op foto's aan de hand van onze eigen schaduw.

Zo zijn er legio voorbeelden van dingen die fout gaan wanneer men niet eerst zorgvuldig door de zoeker kijkt. Het ding zit er toch op dus waarom zou je hem niet gebruiken.

Neem ook de goede afstand tot een onderwerp zodat u later geen zoekplaatje krijgt waarvan u niet meer weet waarom u deze opname gemaakt hebt. Heeft uw objectief een zoommogelijkheid, kijk dan eerst een paar keer bij de diverse afstanden voordat u de opname maakt. Kleine dingetjes die een groot verschil kunnen maken.

Gaan we onze planten fotograferen dan komt er nog een aantal dingen om de hoek kijken.

In de eerste plaats is het natuurlijk handig wanneer het objectief dat we gebruiken de mogelijkheid tot een macrostand heeft. Macro wil zeggen dat we van dichterbij kunnen fotograferen, met behoud van de scherpte van de opname.

Dit komt de al eerder genoemde scherptediepte alleen maar ten goede. Een statief is nu haast wel verplicht want we gaan bij

een klein diafragma een langere sluitertijd gebruiken, want we willen de plant er zo scherp en gedetailleerd mogelijk op krijgen.

Lukt dit aardig dan zal waarschijnlijk te zijner tijd de wens ontstaan voor een macro-objectief, waarbij we ongestraft nog dichterbij het onderwerp kunnen komen. En dus een nog gedetailleerder beeld van ons onderwerp kunnen geven.

We kunnen natuurlijk de planten uit de verzameling op de plaats waar ze staan fotograferen. Gaat het om een enkele plant dan is het beter om die van het tablet te nemen en op een aparte plaats te fotograferen. Zeker wanneer men dia's maakt zal dit een duidelijker en overzichtelijker beeld geven.

Zet de planten bij voorkeur niet in de volle zon omdat we dan wel erg zware schaduwpartijen krijgen waarbij de kans op over- en onderbelichting zeer groot is. Dit is zeker het geval bij een automatische camera wanneer er maar op één punt scherp gesteld kan worden. Kunnen we een camera handmatig instellen, dan kun-

Op de alle opnames is heel duidelijk te zien welke invloed de achtergrond op de opnames heeft.

Foto's Henk Viscaal

nen we al erg veel narigheid voorkomen.

Is het bewolkt met zo'n fijne grijze lucht, dan hebben we met ideaal fotografieweer te doen. Het licht is schitterend diffuus en de kleuren komen goed uit. Is het zonnig weer, dan zouden we door een laken of een stuk noppenfolie boven het onderwerp ook voor dat diffuse licht kunnen zorgen. Als we dan nog proberen om schuin achter het onderwerp met een stuk wit karton of piepschuim het licht te weerkaatsen langs de plant heen, dan krijgen we een schitterend strijklucht om een mooie opname te maken.

Bij buitenopnames zul je altijd tot een compromis moeten komen. Binnen kun je, mits je flink in de buidel tast, de lichtomstandigheden volledig naar je hand zetten. Dit zal voor ons amateurs ondoenlijk zijn, maar voor een professionele fotograaf een noodzakelijkheid.

Omdat we toch op statief werken en de belichtingstijd door het diafragma bepaald wordt, zouden we tevens met een ISO waarde van 100 moeten werken. Dit is de gevoeligheidswaarde van de filmrol. Hoe hoger deze waarde, des te korreliger de opname wordt.

Zorg ook voor een achtergrond die u aanstaat. Uit de bijgevoegde foto's kunt u zien dat de achtergrond mede bepalend is voor de sfeer en de duidelijkheid van de opname. Bij het fotograferen werd alleen maar de achtergrond verwisseld; camera en onderwerp bleven steeds op dezelfde plek en de instellingen van de camera bleven bij alle opnames hetzelfde.

Tegenwoordig worden steeds meer foto's digitaal gemaakt en zijn er al zeer redelijke camera's voor even redelijke prijzen. We

merken hierbij op dat deze tak van fotografie al lang de kinderschoenen ontgroeid is.

Ten opzichte van de analoge camera's is er toch wel een groot aantal voordelen te noemen.

De instelmogelijkheden zijn legio, snel

resultaat, foutieve opnames kunnen gewist en direct weer opnieuw gemaakt worden. Het geheugen is een eenmalige investering. Thuis gekomen kunnen we de opnames direct bekijken / bewerken.

Tenslotte nog dit: de artistieke vermogens van de fotograaf bepalen of het een normale opname geworden is, of dat hij de foto iets extra's heeft meegegeven. Bedenk

daarbij dat een topfotograaf van een heel rolletje dat hij opschiet, misschien 1 of 2 opnames van dat rolletje geschikt vindt om er mee verder te werken. Wij willen vaak van 36 opnames 36 toppers hebben en dat is beslist onmogelijk.

Met dit artikel heb ik geenszins getracht om compleet te zijn. Ik heb slechts een aantal bevindingen, waar ik in de loop der jaren veel voordeel bij heb gehad, aan het papier toevertrouwd.

**Brinklaan 31,
7261 JH Ruurlo.
E-mail: hviscaal@universal.nl**

ALOË MITRIFORMIS, DE ECHE TE EN DE HYBRI- DE

Ben J. M. Zonneveld

**Reeds vele jaren heb ik een aloë in mijn bezit die ik altijd voor *Aloe mitriformis* heb ver-
sleten. Het is een plant die je vaak op de vensterbank tegenkomt. Hij maakt veel stek-
ken dus de verspreiding is geen probleem. Op den duur wordt hij wat lang en valt om.**

**Het beste is om dan de kop af te snijden en opnieuw te bewortelen, maar laat hem eerst
enige weken drogen, want hij rot als kopstek makkelijk.**

Het is een goed alternatief voor *A. vera* om de pijn van verbranding, inclusief zonnebrand, te verzachten. Hij mag daarom eigenlijk in geen enkele keuken ontbreken. Bij mijn ouders ging er eindelijk eens een bloeien. Natuurlijk heb ik geprobeerd om kruisingen te maken. Het viel me echter direct op, dat er heel weinig stuifmeel aanwezig was. Het lukte dan ook niet om er een zaaddoos aan te krijgen. Bovendien heb ik het stuifmeel getest op kleurbaarheid, wat een maat is voor de vitaliteit. Het stuifmeel bleek slechts voor een paar procent goed te zijn. Vervolgens viel mij

op, dat de bloemtros er anders uitziet dan zoals in het Aloë-boek van van Wyk en Smith (2000) beschreven. Het definitieve bewijs dat mijn aloë een hybride was, bleek toen een uit Zuid-Afrika geïmporteerde *A. mitriformis* subsp. *comptonii*, ging bloeien, de verschillen waren toen duidelijk (afb. 1). Niet alleen was de bloemtros van de hybride veel ijler, ook zaten er veel grotere schubben op de bloemstengel (afb. 2). Ook de vorm van de bloemtros is anders (afb. 3). Tenslotte blijkt ook de hoeveelheid DNA per kern verschillend te zijn: 27.6 picogram voor *A. mitriformis* en

29.9 pg voor de hybride (1 pg = 1 picogram = 10 tot de min twaalfde gram). Dit alles lost nog niet op wat de naam van de hybride is. Na enig zoeken kwam ik de naam *A. x nobilis* tegen in Jacobsen (1974). Dit is waarschijnlijk de goede naam voor de hybride. Ook de gesuggereerde ouders blijken te kloppen. Als we *A. mitriformis* kruisen met *A. brevifolia* met 29.7 pg, verwachten we in de nakomeling de helft van 27.6 + de helft van 31.4 = 29.5 pg. We vinden 29.9 pg, dus dit komt goed overeen met de berekening. Dit in tegenstelling tot

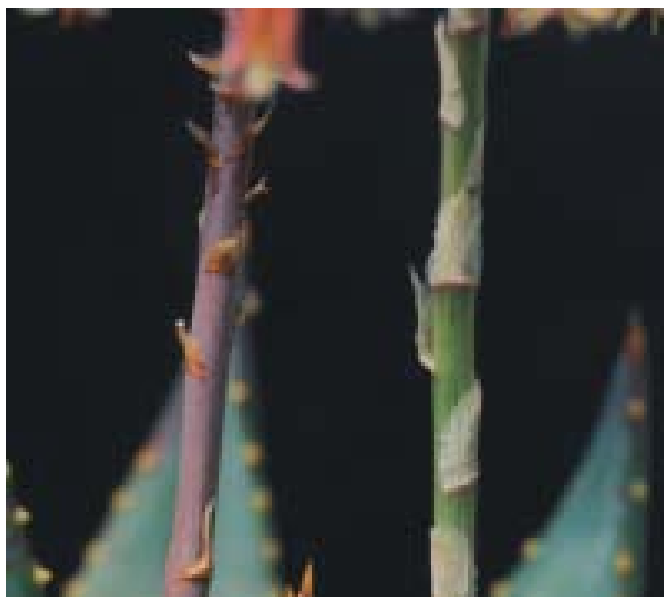

Afb. 1: *Aloe mitriformis* (links) en *Aloe x nobilis*

Foto's van de schrijver

wat ik eerder beweerde (Zonneveld, 2002), maar daar is uitgegaan van de verkeerde waarde voor *A. brevifolia*. Je zou echter uit een kruising tussen een plant met blauw-groen blad als *A. mitrifomis* en de blauw-

bladige *A. brevifolia* niet direct een groene hybride verwachten, maar onmogelijk is het niet. Tenslotte wil ik op het bestaan wijzen van een bonte vorm van *A. x nobilis* (afb. 4).

Afb. 2: Schubben op bloemstengel van Aloe mitrifomis (links) en Aloe x nobilis

Literatuur:

Jacobsen, H. (1974): *Lexicon of Succulent Plants*.
Blanford Press, Poole, Dorset.

Van Wyk, B.E. & Smith, G. F. (2000): *A guide to the Aloes of South Africa*. Briza publications, South Africa.

Zonneveld, B.J.M. (2002): Genome size analysis of selected species of Aloe (Aloaceae) reveals the most primitive species and results in some new combinations. *Bradleya* 20: 5-12.

Schubertlaan 196 2324 EC Leiden.

Afb. 3: Close-up van de bloemtros van Aloe mitrifomis (links) en Aloe x nobilis

Afb. 4: De bonte vorm van Aloe x nobilis

ALOE MITRIFORMIS SSP. COMPTONII

Ton Pullen

Tijdens mijn reis door Zuid-Afrika was ik in de gelegenheid een aantal groeiplaatsen van deze soort te bezoeken en daar foto's te maken. Het lijkt mij aardig deze ervaring met de lezers van Succulenta te delen en hier wat meer over deze fraaie soort te vertellen.

1. *Aloe mitriformis* ssp. *comptonii*. In Kirstenbosch Botanical Garden, Kaapstad. 9 september 2002.

Nomenclatuur

Aloe comptonii wordt beschreven door Gilbert W. Reynolds (1895 - 1967) in zijn boek 'The Aloes of South Africa' (1950).

Reynolds vernoemt deze plant naar Prof. R.H. Compton, directeur van de nationale botanische tuinen van Kirstenbosch in Zuid-Afrika.

Reynolds vermeldt, dat *Aloe mitriformis* Mill. de naaste verwant van deze soort is. Hij gaat zelfs zo ver te veronderstellen, dat in het westelijk deel van het verspreidingsgebied geleidelijke overgangsvormen naar *A. mitriformis* voorkomen.

Ook Van Wyk & Smith (1996) merken op, dat de planten van deze soort op het eerste gezicht goed herkenbaar zijn, maar in het westelijk deel van het verspreidingsgebied overgangsvormen vertonen met de minder robuuste en duidelijker kruipende *A. mitriformis*. Een kritische studie zou, volgens hen, best eens kunnen aantonen dat deze twee extreme vormen zijn

2. *Aloe mitriformis* ssp. *comptonii*. In Kirstenbosch Botanical Garden, Kaapstad. 9 september 2002.

Foto's van de schrijver.

van een enkele variabele soort.

Ben Zonneveld (2002) deed onderzoek naar de hoeveelheden DNA per celkern bij een groot aantal aloë's. Ook hij komt tot de conclusie dat *A. comptonii* Reynolds (en ook *A. distans* Haw.) nauw verwant zijn met *A. mitriformis* Mill. Hij verbindt daaraan de conclusie dat *A. comptonii* opgevat dient te worden als subspecies onder *A. mitriformis*. De nieuwe naam wordt dan *A. mitriformis* Mill. ssp. *comptonii* (Reynolds) Zonneveld.

Beschrijving

Planten zonder stam of met kruipende stam, tot 1 m lang.

Oudere exemplaren hebben de neiging te gaan liggen of kruipen i.p.v. rechtop te groeien. De bladeren zijn dof blauw-groen, tot 30 cm lang, smal driehoekig van vorm. De bladranden zijn voorzien van korte, stevige, witte tanden. Dikwijls staan er ook tanden op de buitenkant van de bladeren. De bloemstengel is opgaand, een- of twee-

maal vertakt. De bloeiwijze is een dichte bol van hangende bloemen, vrij kort en afgerond. De bloemkleur varieert van dof- tot helderrood.

Bloeitijd: augustus-december.

Verspreiding

De soort heeft een groot verspreidingsgebied in de drogere gebieden van de West- en Oostkaap, van Montagu in het westen tot Uitenhage in het Oosten. De typevindplaats bevindt zich enkele kilometers ten noordoosten van Uniondale. De plant groeit op vlakke, steenachtige terreinen of op hellingen, soms op rotsrichels, waar de planten wortelen in spleten.

Wij vonden de meeste en ook dikwijls de mooiste planten veelal in kloven en passen, op hellingen en rotsrichels. Wanneer de planten bloeien vallen ze al van grote afstand op. Mijn indruk is dat de planten die op vlak terrein groeien waarschijnlijk meer te lijden hebben van grazend vee of menselijk ingrijpen. In de bergpassen zul-

Cultuur

Deze soort is eenvoudig te cultiveren, mits men de normale regels voor de cultuur van vetplanten in acht neemt.

Dat betekent, dat de planten een goed drainerend substraat behoeven, dat voldoende voedsel bevat. In onze verzamelingen groeien deze planten in de zomer en vooral in de nazomer. De planten dienen in die periode vochtig gehouden te worden, niet kletsnat! Vanwege de koude overwintering 's winters zeer weinig water geven, maar de potkluit niet geheel laten uitdrogen.

Literatuur:

- Jacobsen, H. (1960): A Handbook of Succulent Plants. London.
- Newton, L.E. (2001): Aloe, in Egli, U. (ed.) Illustrated Handbook of Succulent plants: Monocotyledons. Berlin.
- Reynolds, G. W. (1969): The Aloes of South Africa. Cape Town.
- Wyk, B.-E. van - & Smith, G.- (1996): Guide to the Aloes of South Africa. Pretoria
- Zonneveld, B.J.M. (2002): Bradleya 20, p. 5-12.

3. Aloe mitrifomis ssp. comptonii. Meiringspoort. 30 september 2002.

len ze makkelijker overleven.

De bloeitijd hangt ook samen met de vindplaats. Op 19 september zagen we een helling met bloeiende planten in de Kogmanskloof bij Montagu. Toen we daar op 8 oktober weer langs kwamen waren alle planten uitgebloeid!

Schitterende exemplaren troffen we, in behoorlijke aantallen, ook aan in de Meiringspoort bij De Rust, de Seweweekspoort bij Calitzdorp en op de Rooibergpas tussen Calitzdorp en Vanwyksdorp.

**Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl**

Foto's boven en onder: *Aloe mitrifomis* ssp. *comptonii*. Swartbergpas. 2 oktober 2002.

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

Het **Cactus & Succulent Journal** (U.S.) [74 - 6, 2002] opent met deel 1 van een serie artikelen over *Mammillaria* door Pilbeam, met veel mooie foto's.

Rowley verandert de naam van *Xerosicyos pubescens* in *Zygosicyos pubescens*. Het echtpaar Williamson was, samen met A. Wilson, in het Richtersveld op zoek naar rotsbewonende vetplanten. Zij doen verslag van hun vondsten.

Kimnach beschrijft maar liefst 3 nieuwe *Echeveria*-soorten uit Peru: *Echeveria wurdackii*, *E. utcubambensis* en *E. oreophila*.

In het volgende nummer **C.&S.J.** (U.S.) [75 - 1, 2003] beschrijven Pino, Klopfenstein & Cieza een drietal nieuwe peperomia's uit Noord-Peru: *P. cereoides*, *P. licicensis* en *P. nivalis* var. *compacta*. Williamson & Wilson vervolgen hun verhaal over de Richtersveld-planten. Pilbeam doet hetzelfde met zijn serie *mammillaria*-artikelen. Plowes & McCoy beschrijven een nieuwe *Huernia*-soort uit Saoedi-Arabië: *Huernia khalidbinsultanii*. Ik ben van mening, dat dit soort bijna onuitsprekelijke namen eigenlijk verboden zou moeten worden. Het had echter nog erger kunnen zijn. De vernoemde laureaat heet voluit H.R.H. Prince Khalid bin Sultan bin Abdul Azziz Al Saud. Een groot deel van dit tijdschrift is gewijd aan de 'Boojum', *Fouquieria columnaris* (syn.: *Idria columnaris*)

In het Duitstalige **Kakteen und andere Sukkulenten** [54 - 3, maart 2003] stellen Dicht & Lüthy *Coryphantha recurvata* ssp. *canatlensis* als nieuw taxon voor. Lavranos & McCoy beschrijven *Kleinia lauchsii* uit Oman als nieuwe soort. Stützel publiceert een fraai geïllustreerd artikel over de cactusflora van Chili en Argentinië.

Het volgende nummer [**K.u.a.S.** 54 - 4, april 2003] opent met een bijdrage van Pfendbach over *Melocactussen* op Cuba.

Brand behandelt *Calibanus hookeri*.

Meve schrijft over de cultuur en systematiek van *Duvaliandra dioscoridis*, een endemische soort van Socotra.

In het Tsjechische **Kaktusy** [39 - 1, 2003] stelt Slaba een nieuwe combinatie voor in *Matucana*: *Matucana weberbaueri* var. *flammea* (in plaats van fa. *flammea*). Beetje flauw natuurlijk; bovendien springt de auteur nogal slordig om met auteursnamen.

Het is altijd groot nieuws, wanneer er een nieuw cactusgeslacht wordt beschreven, want dat gebeurt tegenwoordig niet vaak meer. In het Mexicaanse tijdschrift **Cactaceas y Suculentas Mexicanas** [47 - 4, 2002] stellen Velazco Macias & Nevarez de los Reyes het geslacht *Digitostigma* voor, met als nieuwe soort *Digitostigma caput-medusae*. De soort komt voor in de deelstaat Nuevo Leon. In hetzelfde nummer stelt L. Scheinvar *Opuntia stricta* ssp. *esparzae* voor als nieuwe ondersoort.

Aloe [39 - 3 & 4, 2002] bevat een uitvoerig artikel van Bruyns over de stapelia's van zuidelijk Afrika. Dezelfde auteur brengt de nieuwbeschrijving van *Stapeliopsis khamiesbergensis*, afkomstig uit Namaqualand. Tevens stelt hij *Stapeliopsis stayneri* voor als nieuwe naam voor *Stapeliopsis saxatilis* ssp. *stayneri*. Hartmann is toe aan deel 3 van haar overzicht van het geslacht *Delosperma*. Williamson wijdt zijn aandacht aan de aloë's uit Zambia, een overzichtsartikel.

Piante Grasse [23 - 1, 2003] opent met een artikel over enkele zeldzame dwergaloë's van Madagaskar, van de hand van W. Colotti, met samenvatting in het Engels. Hochstätter is toe aan deel 6 van zijn *Yucca-story*.

Alsterworthia International [3 - 1, 2003] bevat een bijdrage van Mak over de vormenrijkdom rond *Haworthia minima*; Esterhuizen doet iets dergelijks met *H. intermedia*, terwijl *H. agnis* uitgebreid besproken wordt door Battista.

Haseltonia [8, 2001] verscheen met veel vertraging en kan daarom nu pas worden besproken. Dit jaarboek, dat 124 pagina's telt, opent met een artikel van Endress, waarin zij voorstelt de families *Apocynaceae* en *Asclepiadaceae* samen te voegen. Slauson gaat in op de bestuivingsbiologie in *Agave*. Zona behandelt *Agave decipiens*, een endemische soort in Florida. Yetman gaat in op de verspreiding, morfologie en ethnobotanie van *Stenocereus thurberi*.

Van Jaarsveld beschrijft twee nieuwe succulenten: *Bulbine alba* en *Malephora pienaarii*. Hij maakt tevens een tweetal nieuwe naamscombinaties: *Jordaniella anemoniflora* (was *Mesembryanthemum anemoniflorum*) en *J. maritima* (was *M. maritimum*). Pendley bericht over klemmingsexperimenten met opuntia-zaden. Moran beschrijft een nieuwe dudleya: *D. attenuata* ssp. *australis*. Uhl deed chromosomenonderzoek aan hybriden met *Pachyphytum hookeri*. Olson houdt zich bezig met de anatomie van *Moringa*-soorten.

In de serie **Systematic Botany Monographs** [nr. 63, 2002] verscheen van de hand van P.V. Bruyns de *Monograph of Orbea and Ballyanthus (Apocynaceae-Asclepiadoideae-Ceropegieae)*. ISBN 0 91 2861 63 0.

Succulentas [No 2, april 2003] bevat een bijdrage over *Adansonia*, door Delange. *Turbinicarpus pseudopectinatus* vormt het onderwerp waarover Chalet schrijft. Een tweede bijdrage van deze auteur handelt over *T. laui*. Zijn derde bijdrage is een reisverhaal over de groeigebieden in Mexico. Miazza publiceert over de kalanchoes van Madagascar. Hetzelfde tijdschrift brengt een speciale editie [No. special 2003] die geheel gewijd is aan het ge-

slacht *Melocactus* in het Caribisch gebied.

Het **British Cactus & Succulent Journal** [21 - 1, maart 2003] opent met een bijdrage van Gordon Rowley, die de morfologie van het areool behandelt. Pilbeam schrijft over kleinblijvende echeveria's. *Yavia cryptocarpa* vormt het onderwerp van een artikel van Kiesling & Ferrari. Smith schrijft over de bedreiging en bescherming van *Mammillaria albiflora*. Powell, Hendriks & Clark doen min of meer hetzelfde voor *Aloe pillansii*.

Cactus & Co [7 - 1, 2003] brengt twee artikelen: Lüthy presenteert een revisie van het geslacht *Rapicactus*. Hij brengt onder meer een sleutel op de genera *Thelocactus*, *Turbinicarpus*, *Rapicactus* en *Neolloydia* en een sleutel op de soorten van het genus *Rapicactus*. In een apart kader staat ook een overzicht van het genus volgens de auteur, met de noodzakelijke nieuwe naamscombinaties. Chalet beschrijft zijn vierdaagse trip door de Sierra Paila, Saltillo, Mexico.

Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl

THELOCACTUS RINCONENSIS SUBSPECIES HINTONII

Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus van Veldhuisen

Het is inmiddels al weer 6 jaar geleden dat wij de serie over het geslacht *Thelocactus* in dit tijdschrift min of meer afsloten. Wel schreven we toen dat, als er zich nieuwe ontwikkelingen binnen dit geslacht zouden voordoen, we ons weer zouden melden en dat hebben we de laatste jaren 3 keer gedaan.

Thelocactus rinconensis* ssp. *hintonii

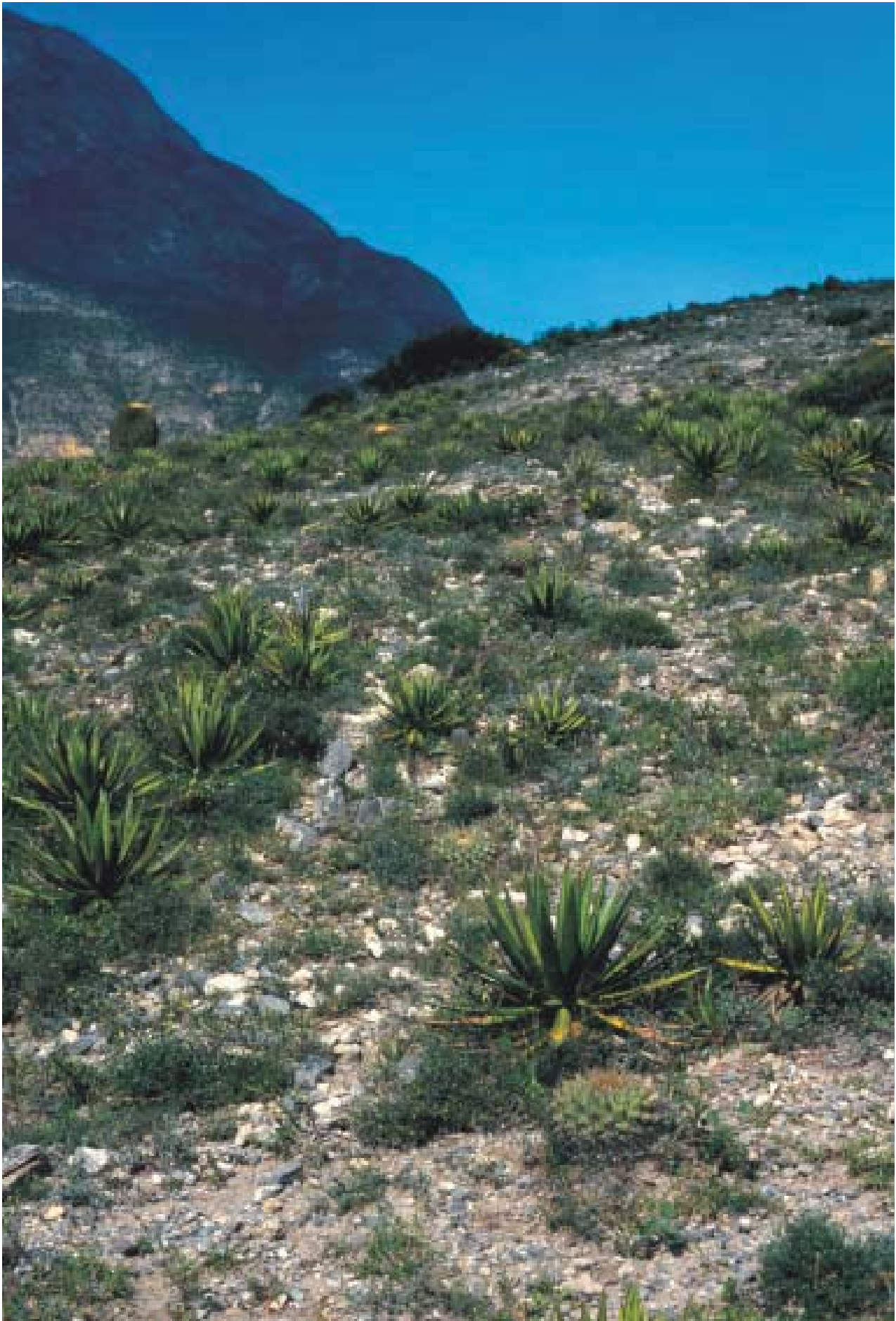
Foto's Wolter ten Hoeve

In deel 16 over dit geslacht in december 1997 maakten wij al melding van een geheel nieuw beschreven ondersoort van *T. rinconensis*, namelijk subspecies *hintonii*. De reden om de op zich toch al niet al te overzichtelijke soort *T. rinconensis* met nog een nieuwe subspecies te verrijken is dat er een paar afwijkende kenmerken zijn ten opzichte van de bestaande variatiebreedte. De afwijkingen betreffen dan met

name de bedoorning en de bloemkleur. Juist deze kenmerken zijn vaak zeer variabel en erg veranderlijk doordat de planten zich aanpassen aan hun omgeving. De subspecies *hintonii* kenmerkt zich in deze door de dunnere en fragiele bedoorning (zoals bij de subspecies *freudenbergeri*) en de gele bloemen met een dottergele basis. Het zwaarste argument voor het toekennen van een aparte status aan deze planten is echter het afgescheiden groeigebied, waar de afwijkende kenmerken constant lijken te zijn.

Opvallend is verder dat dit groeigebied ongeveer midden tussen dat van *T. rinconensis* en dat van *T. multicephalus* valt. Deze laatste soort vertoont erg veel overeenkomsten met *T. rinconensis*. Bloeibare planten in onze verzamelingen zijn voor een leek niet anders dan *T. rinconensis* en hadden voor hetzelfde geld ook als een subspecies onder *T. rinconensis* geplaatst kunnen worden.

Van *Thelocactus rinconensis* ssp. *hintonii* hebben we inmiddels uiterst kleine

Thelocactus rinconencis ssp. hintonii in zijn natuurlijke omgeving

Thelocactus rinconensis ssp. hintonii

zaailingen, daarvan zijn er twee geënt op *Echinopsis* die hopelijk extra snel zullen groeien. Het meest opvallend aan deze ondersoort zijn de gele bloemen. We zullen echter nog vele jaren moeten wachten om deze te aanschouwen.

De aanleiding van dit artikel is echter vooral dat Wolter ten Hoeve zelfs twee maal op de standplaats is geweest. Hij heeft daar fraaie opnamen gemaakt en deze willen wij U graag laten zien. Het gebied waar deze soort groeit is uitsluitend te bereiken via onverharde wegen, maar kent juist daarom zijn ongekende woeste schoonheid. Duidelijk is dat het prachtig symmetrisch gevormde planten zijn die solitair groeien. Ze worden in de natuur bijna 30 cm breed.

Deze plant is opnieuw een ontdekking van de familie Hinton. Deze naam kom je inmiddels veelvuldig achter plantennamen tegen. De Mexicaanse familie Hinton is vanaf 1969 al bezig een herbarium in te richten van alle planten in de staat Nuevo Leon. Ze hebben inmiddels al meer dan 100 nieuwe plantensoorten ontdekt waaronder vele cactussen, o.a. ook de befaamde *Geohintonia mexicana* en *Aztekium hintonii*. Op 3 oktober 1995 verzamelde S. Hinton samen met zijn toen 5-jarig zootje George B. Hinton *Thelocactus rinconensis* ssp. *hintonii* in de buurt van het plaatsje Santa Rosa op een 1610 meter hoge gipsheuvel. De heuvel ligt aan het eind

van een dal, aan de voet van een bergpas, of beter gezegd al een klein eindje de bergpas op. Wolter heeft ze gevonden op 1560 meter hoogte. De top van de pas ligt op 2200 meter.

Echt een totaal nieuwe thelocactus zouden we deze plant niet willen noemen. Daarvoor lijkt zij te veel op de andere *T. rinconensis*-vormen. Anderzijds is de geïsoleerde standplaats opmerkelijk.

En nu maar hopen dat onze zaailingen voorspoedig zullen groeien.

Met dank aan Wolter ten Hoeve voor de dia's en de extra informatie.

Literatuur

Lüthy J. M. (1997) *Thelocactus rinconensis* subsp. *hintonii*, eine neue Unterart aus Nuevo Leon. K.u.a.S 48 (2): 37 - 40.

De vindplaats

SULCOREBUTIA VERTICILLACANTHA

Johan Pot

In de publicatie van Nol Brederoo (1985) over zijn zaadonderzoek bij sulcorebutia's was een afbeelding van *Sulcorebutia verticillacantha* Ritter, (FR 752a) te zien. De foto was afkomstig van Ritter.

Ik was toen nog maar een paar jaar bezig me op sulcorebutia's te richten. Van de meeste beschreven soorten werden wel eens al dan niet betrouwbare zaden aangeboden, maar niet van *Sulcorebutia verticillacantha*. Ook Nol Brederoo kon mij niet verder helpen. Hij had alleen maar een foto.

Specialisten in Duitsland vertelden me, dat het ging om een dubieus plantje, volgens Ritter (1980) gevonden in het "Gebirge über Sayari, Prov. Arque" in Bolivia.

Hij bleek ook nog een variëteit ontdekt te hebben, *verticosior*, tussen Sucre en Ravelo en in de Cordillero de Cochabamba, FR 752. Van deze variëteit werden wel zaden aangeboden, hoewel zonder veldnummer. Het zaaisel was echter dermate variabel dat ik sterk twijfelde aan de betrouwbaarheid van het zaad.

Inmiddels waren nog meer variëteiten van *Sulcorebutia verticillacantha* beschreven, zoals *aureiflora*, *cuprea* en *chatajilensis*.

Sulcorebutia vasqueziana* var. *losenickyana

Foto Jucker

Sulcorebutia sp. Carasi

Foto Jucker

Waar kon Sayari liggen? Hoe moest ik me een gebergte boven Sayari voorstellen? Ik herinner me nog de opwinding, toen iemand op een redelijk gedetailleerde kaart een Estancia Sayari gevonden had. Zou hij de vindplaats op het spoor zijn?

Heinz Swoboda verraste ons met zijn vondsten, die onder HS 187 en HS 187a aangeboden werden. Had hij werkelijk *Sulcorebutia verticillacantha* teruggevonden? En waar dan wel? De vindplaats bleef geheim. In het Kakteen Centrum Oberhausen kon men zulke planten kopen, die er echter meestal uitzagen als steinbachii's. Achteraf werd niet uitgesloten, dat er planten door elkaar geraakt waren.

Willi Gertel kwam terug uit Bolivia met een hele stapel stafkaarten, die hij had kunnen kopen in het Instituto Militarico Geografico aan de Estado Major in La Paz. Dit was de aanzet om zo nauwkeurig mogelijk te bepalen, waar planten gevonden waren. We ontdekten inderdaad de naam Sayari op een van de kaarten.

Hoe zat het nu met *Sulcorebutia verticillacantha* var. *verticosior*? Swoboda had ook planten tussen Sucre en Ravelo verzameld (HS 1 tot en met HS 12). Ze deden inderdaad wel wat aan een verticillacantha denken. Maar ze zagen er wel anders uit dan die van de Cordillero de Cochabamba. Waarschijnlijk ging het hier om *Sulcorebutia tunariensis* Card.

Walter Rausch (1975) was tijdens zijn veldwerk tot het inzicht gekomen, dat heel wat soortnamen als synoniemen be-

Sulcorebutia verticillacantha Foto v/d schrijver

schouwd moesten worden. Hij introduceerde bij de liefhebbers van Zuidamerikaanse cactussen het begrip areaalgeografie. Dit zou toch ook op sulcorebutia's van toepassing moeten zijn. Langzaam maar zeker groeide bij specialisten de overtuiging, dat sulco's sterker verwant zouden zijn naarmate ze dichter bij elkaar groeiden. Er werd minder waarde gehecht aan morfologische overeenkomsten. Sulcorebutia's konden op één vindplaats immers zo variabel zijn, dat er soms meerdere soorten beschreven werden. Dit gold bijvoorbeeld voor *S. steinbachii* (Werd.) Backbg., haar variëteit *gracilior* Backbg. en *S. tuberculato-chrysantha* (Cárd.) Don. Deze planten groeien in de natuur naast elkaar, bloeien in cultuur in dezelfde week en brengen fertiele nakomelingen voort.

Weber (1986) publiceerde een overzicht van de "Sulcorebutia verticillacantha-Formenkreis", waarin hij verwantschappen suggereerde tussen de planten van Sayari en die uit de omgeving van Sucre, die door Donald intussen met "sucreños" werden betiteld. Weber werd onmiddellijk gecorrigeerd door Gertel (1986): de areaalgeografie leerde ons, dat de sulcorebutia's in twee groepen waren verdeeld door de Rio Caine (Rio Grande). De planten ten zuiden van de Rio Grande, o.a. de sucreños, zouden niet veel te maken hebben met *Sulcorebutia verticillacantha*. Het was ondenkbaar, dat sulco's een zo brede rivier zouden kunnen oversteken. Daarbij kwam, dat tussen Aiquile en Sucre geen sulcore-

Sulcorebutia vasqueziana var. losenickyana

butia's gevonden waren.

Frappant bleven de sterke morfologische overeenkomsten in de vorm van het lichaam, de bloem en het zaad tussen bijvoorbeeld *Sulcorebutia verticillacantha* var. *taratensis* (Cárd.) Aug. & Gertel en verschillende sucreños, met name *S. canigueralii* (Cárd.) Buin. & Don. Het bleek mij, dat zelfs specialisten van naam ze niet altijd uit elkaar konden houden, maar een sterke verwantschap werd hardnekkig ontkend.

Algemeen wordt geaccepteerd dat alle *sulcorebutia*'s zijn ontstaan uit dezelfde voorouders. Dan moeten *sulco*'s zich van zuid naar noord of omgekeerd verspreid hebben. Waarom werden ze dan niet gevonden tussen Aiquile en Sucre? Het antwoord is verbluffend eenvoudig: het is er te laag. Misschien hebben er ooit eens *sulco*'s geleefd tijdens een ander klimaat, bijvoorbeeld een ijstijd.

Was er echt geen verbinding tussen de noordelijke en de zuidelijke groep te vinden? Het areaal van *Sulcorebutia* wordt aan de westkant begrensd door de Cordillera Oriental. Dit gebergte is zo hoog, dat deze plantjes er niet overheen kunnen. Maar op de hellingen waren *S. verticillacantha* en *S. vasqueziana* var. *losenickyana* (Rausch) Aug. & Gertel gevonden. Waarom zouden op andere plaatsen precies tussen deze soorten geen *sulco*'s voorkomen? Ik besloot in 1992 naar deze planten op zoek te gaan. Al gauw ontdekte ik, dat de kans op succes niet groot was, want het gebied was nauwelijks toegankelijk.

Sulcorebutia verticillacantha

Het geluk was echter met mij. Er was net een nieuwe weg aangelegd, waardoor ik niet ver van Sacaní op 3800 m hoogte de door mij gezochte plantjes vond. Op hun standplaats deden ze sterk denken aan *verticillacantha*'s. Ik bevond me op bijna 60 km van Sayari en ruim 90 km van Warmincuña, waar ik in 1990 nog *losenickyana*'s gevonden had.

Ik had gedacht nu de missing link te kunnen presenteren, maar andere specialisten waren niet zo gemakkelijk te overtuigen. De vondst paste blijkbaar niet in hun *sulco*-beeld. Hij zou pas betekenis hebben, als er nog meer *sulcorebutia*'s tussen Ravelo en Sayari gevonden zouden worden. Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan, want die zouden alleen gevonden kunnen worden als je te voet zou gaan. Wie zou zoiets aandurven?

Hans-Jörg Jucker uit Teufen, Zwitserland, was in het begin van de tachtiger jaren met zijn vriendin Dora op reis van Alaska naar Vuurland. Tijdens een ruim verblijf in Bolivia had hij *sulcorebutia*'s ontdekt. Deze plantjes intrigeerden hem buitengewoon. Hij raakte er na zijn veldervaringen van overtuigd, dat plantjes die op *Sulcorebutia verticillacantha* leken zouden voorkomen van Sayari tot Tarija.

Tien jaar na deze reis besloot hij een voettocht te maken van Zudañez naar Azurduy. Een paar jaar later vond hij als eerste bij Camargo *sulcorebutia*'s. Daarna stond een tocht van Ravelo naar Co-

Sulcorebutia verticillacantha

chabamba op het programma, de voettocht die ik alleen maar in mijn dromen durfde maken.

Ik zal niemand aanraden iets dergelijks te doen. Je moet lichamelijk topfit zijn, geestelijk tegen heel wat stootjes kunnen en ontzag voor de natuur hebben. Wat is de beloning voor zo'n reusachtige inspanning? Misschien is het te vergelijken met de prestatie een enorme berg te beklimmen.

Jucker hield tijdens zijn tochten een dagboek bij. Hierin beschreef hij in plastische taal wat hij zoal meemaakte. Hier volgt het verslag van wat hij op een dag zo al beleefde.

Dinsdag, 11 november

Precies om 5 uur in de ochtend werd ik ruw overvallen, niet door een stel schurken, maar door een hele invasie vraatzuchtige parasolmieren. Plaats van het misdrijf was mijn tent of beter gezegd om mijn totaal doorgezweete slaapzak aan de Rio San Pedro. Een hulpeloze gringo streed tevergeefs tegen een overmacht aan mieren. Maar waar kwamen deze bijtmachines vandaan met hun bovenmatige vreetapparaat, dat er uitzag als de messen van een maaimachine? Pas toen ik mijn rugzak en inhoud opzij schoof, besefte ik de eigenlijke catastrofe. Want hier zag het nog erger uit dan in het "rush hour" van Los Angeles. In colonnes kwamen de mieren uit de doorzeefde tentbodem en renden meteen door, de rugzak in.

In woede ontstoken keerde ik hem om en daarmee ook een compleet nest met mieren. Deze onvriendelijke behandeling maakte hen razend en ik moest in allerijl de tent ontvluchten. Maar ik kon toch niet toezien, hoe die beesten mijn van levensbelang zijnde etenswaren in een mum van tijd lieten verdwijnen. Steeds weer lukte het mij een paar zakjes met levensmiddelen in veiligheid te brengen. Het was ongelooflijk te zien, dat ze zelfs scheurvaste kunststofzakken met noten en gedroogde vruchten eenvoudigweg opensneden, waarna ze zich met duizenden op het ontbijt stortten. De zuivering was niet alleen erg moeilijk, maar het kostte ook heel veel tijd. Ik had haast de hele morgen nodig.

Gelukkig had ik reparatiemiddelen meegenomen, die eigenlijk voor mijn luchtmatras bedoeld waren, maar die ik nu ook goed kon gebruiken om de vele gaten in de bodem van de tent te repareren.

De zon stond al hoog aan de hemel toen ik de met struiken en bomen overgroeide bedding van de beek verliet. Ik vulde nogmaals de waterzak en de thermosfles, want ik had zo'n voorgevoel dat ik voorlopig geen drinkwater zou vinden. Ik plonsde nog een laatste keer in het koele water en genoot van deze dag. De gloeiend hete zon verdreef me echter snel weer in het bos.

Al gauw bereikte ik het brede dal van de Rio San Pedro, de bovenloop van de Rio Grande. Het was niet alleen de grootste, maar ook de gevaarlijkste rivier uit de regio. Ik moest me op de kaart nogmaals oriënteren en uitzoeken waar de weg liep, die verder de bergen in leidde. Een ding was echter duidelijk, het zou een moeilijke onderneming worden om dit meer dan een kilometer brede rivierdal over te steken. Het dal had hier een zeer steile helling en ik hoorde nu al de stenen in de stroom van de Rio San Pedro rommelen.

Voor ik me in dit avontuur stortte, pauzeerde ik eerst nog een flinke tijd en ontdekte in het bos een plant van het geslacht Aloe, dat eigenlijk helemaal niet in Zuid Amerika hoort. De tongachtige dikvlizige bladeren stonden dicht bij elkaar en

Sulcorebutia sp. Sacani

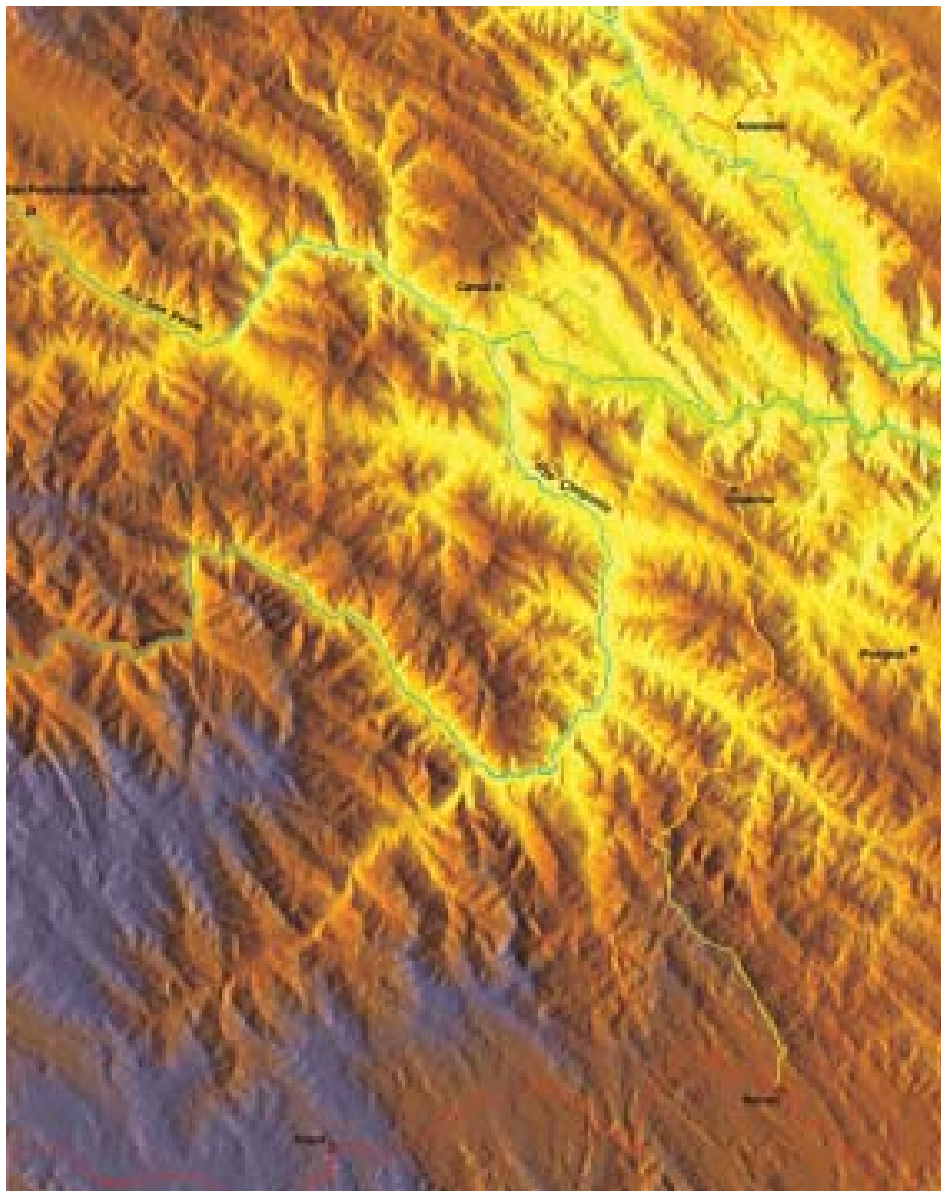
vormden grote tapijten. Ik kon me slechts voorstellen, dat ergens in de geciviliseerde wereld deze planten gehouden werden en de zaden door de rivieren of dieren verslept werden en hier uitstekende omstandigheden vonden. Deze vreemdeling kon voor de overige vegetatie een bedreiging zijn, daar zij zich blijkbaar snel uitbreidde.

Ik liep over de steenwoestijn, die nu in de namiddag gloeiend heet glinsterde. Al gauw bereikte ik de razende waterstroom en kon maar nauwelijks bevatten voor zo'n gevaarlijke rivier te staan. Een oversteek op deze plaats zou pure zelfmoord geweest zijn. De modderpoelen aan de rand toonden, dat het water kort geleden nog veel hoger gestaan moest hebben.

Ik volgde de rivier een stuk in de hoop een brede en rustige plaats te vinden. Hier op 1600 m heersten temperaturen als in een bakoven. Boven de stenen was het zeker 60 °C tot 70 °C! Men had er een spiegelei kunnen bakken. Lichamelijk was dit een schier onmenselijke opgave, vooral met 35 kg op de rug. Toen vond ik een paar kilometer verder eindelijk een plaats

waar de rivier zich vertakte. Hier was het water beduidend rustiger.

Ik probeerde eerst eens de rivier zonder rugzak over te steken om geen risico te lopen. Ik hield mijn sokken aan tegen eventuele verwondingen. Het viel niet mee me in het bruine, troebele water te oriënteren en me staande te houden tussen de grote glibberige stenen. In de buurt van de oever ging het nog wel, maar in het midden van de ongeveer 40 meter brede stroom waar het water tot mijn heupen kwam kon ik me nauwelijks overeind houden en telkens gleed ik uit. Daarbij rolden grote stenen op mijn voeten en ik schreeuwde van pijn in de eenzaamheid. Steeds verder werd ik stroomafwaarts gedreven en tenslotte viel ik in het water. Met grote moeite kon ik nog de oever bereiken. Daar bleef ik ontmoedigd in het ondiepe water liggen. Het enige positieve aan deze oversteek was de afkoeling in het 30 °C warme water en te bemerken hoe hulpeloos men tegenover natuurgeweld was. Bijna radeloos zat ik op de modderige oever in de brandende zon en keek naar de rugzak aan de overkant,

Gesimuleerde satelietkaart. Voettocht Jucker geel, laatste dagtocht groen

zo dichtbij en toch zo ver weg.

Ik liep een flink stuk verder stroomopwaarts om de oversteek terug te wagen. Hier was de rivier nog breder en de stroming precies zo sterk dat ik het redden kon. Ik voelde me gerustgesteld te weten, dat het mogelijk was het watergeweld te bedwingen.

Op de andere oever trapte ik in een moddergat en verdween bijna in een bodemloze put. Met inspanning van al mijn krachten kon ik me bevrijden, maar verloor daarbij mijn evenwicht, waardoor ik als een K.O. geslagen bokser uitgestrekt in de modder belandde. Ik moet er als een gelukkig en tevreden nijlpaard uitgezien

hebben. Bij het opdrogen van de modder, wat maar een paar minuten duurde, ging ik meer op een gepantserde neushoorn lijken.

Ik vervoerde eerst de spullen, die niet zo belangrijk waren als ze onder water kwamen. Ik liep tamelijk steil de stroming in en had daardoor het beste houvast. Maar de pijn in de voeten was door de belasting en de rollende stenen bijna ondraaglijk en ik moest eenvoudig steeds weer luid brullen. Je redt het, zei ik tot mezelf, en zo was het dan ook. Het laatste transport ging zo gemakkelijk, bijna vervelend, maar het brullen was nog wel te horen.

Ik vluchtte zo snel mogelijk over de steenvlakte naar de beschaduwde oever, waar ik zou kunnen bijkomen van de zware inspanningen van de laatste paar uren. Ik had al weer de

hele watervoorraad opgebruikt.

Plotseling raasden er door de hitte veroorzaakte windhozen door het uitgedroogde dal en zogen met ongelofelijke kracht stof en stenen omhoog. Ook ik kreeg mijn portie daarvan en door de sterke rukwinden werd ik werkelijk gezandstraald. Het dal was nu vervuld van dicht stof en de zon liet zich nog net aan zien als een bruine bal aan de hemel.

Om de weg te bereiken die door de bergen naar Carasi leidde moest ik 6 km door de droogliggende Rio Omereque lopen. De glooiing van de oever bestond vooral uit loodrechte leemwanden en schaduwbrengende bomen waren al lang weggespoeld.

Jucker voor de oversteek van de Rio San Pedro

Foto Jucker

Ik bewoog me daarom moeizaam tussen gloeiend hete stenen door het dal. Hier begon de tocht met de ergste dorst van mijn leven, die pas 6 uur later eindigde in Carasi. Steeds hoopte ik water te vinden en doolde daarom kriskras het dal door. Alle plaatsen die kort geleden nog water gehad hadden stonden nu droog. Hoewel ik altijd zonnecrème met de hoogste beschermingsfactor gebruikte, zag ik er uit als een gestroopte kameleon. Pijnlijke schrammen aan armen en benen en verbrande kuiten maakten het me heel zwaar.

Eindelijk bereikte ik de vertakking, waar het dal in twee kloven verdeeld werd. Hier waren weliswaar schaduw biedende bomen, maar in de verste verte geen water. Als een uitgedroogde mummie lag ik onder een boom en probeerde tevergeefs met wat speeksel mijn keel een beetje te smeren. Daarna doolde ik nog een tijdje in het bos rond om naar het pad te zoeken, dat volgens de kaart hier ergens de bergen in leidde. Dat ik de weg tamelijk snel vond was voor mij een teken, dat ik mijn verstand nog niet helemaal verloren had, hoewel het tekort aan vocht meer en meer merkbaar was aan mijn trillende ogen. Om hier niet ellendig om te komen van de dorst besloot ik de 900 m hoge klim naar Carasi pas te beginnen als de zon onder de horizon verdween, zodat ik zo weinig mogelijk vocht zou verliezen. Ik kroop als een woestijnrat in de donkerste schaduw die ik kon vinden.

Als versteend zat ik daar en de tijd scheen stil te staan. Overal hoorde ik water ruisen en in gedachten zag ik heerlijke poelen met fris bronwater, waardoor ik bijna gek werd. Mijn gedachten dwaalden af naar huis, naar Dora, die hier dichtbij in Cochabamba in 1983 het ongeluk kreeg en sindsdien met een dwarslaesie haar leven in een rolstoel moest doorbrengen. Haar wil om te leven en de kracht te hebben ondanks haar handicap een gelukkig leven te leiden gaf mij de stimulans om verder te lopen.

De steile weg was goed aangelegd, maar desondanks kwam ik maar langzaam vooruit, omdat ik gewoon te zwak was. Toen ik geheel uitgeput op de bergrug aankwam, blies mij een stevige, koele wind in het gezicht, waardoor ik me weer tot leven voelde komen. Dichtbij onweerde het en ik bespeurde zelfs een paar druppels op mijn huid, die wat afkoeling veroorzaakten. De laatste zonnestralen drongen tussen de wolken door en betoverden het anders zo mensoonvriendelijk dal van de Rio San Pedro in een liefelijk landschap.

Vorbij de Cerro Condornasa kon ik Carasi, dat ingeklemd lag tussen twee bergflanken, al zien. Het was al donker geworden, toen de opkomende volle maan de weg voor me verlichtte. Ik wist nu dat ik het zou redden Carasi te bereiken. Het was tegen 8 uur toen ik een ruisende bergbeek hoorde. Deze keer was het geen fantasie, zoals ik eerst dacht, maar het einde van een tocht met ondragelijke dorst. Maar de verlossing kwam zeker ook van boven, want ik had in stilte steeds om genade gebeden.

Als een klein kind speelde en plonsde ik met deze zegen van God en was gelukkig om hier te zijn. Ik kon weer normaal slikken en voelde me als herboren.

De maan had zich achter de wolken verborgen en er heerste absolute duisternis. Ik moest het lampje op mijn voorhoofd monteren om nog wat te zien. Ik liep heel langzaam en voorzichtig, want mijn benen voelden zo zwaar als lood en een verstuijing zou het einde kunnen betekenen.

Sulcorebutia tunariensis

Ik was verrast al na korte tijd midden in Carasi te staan zonder het gemerkt te hebben, omdat ik geen lichten zag. Ik wist uit vroegere reizen, dat de mensen naar bed gingen als het donker werd en weer opstonden als het licht werd. Uit zuinigheid werden de olielampen alleen in noodgevallen of bij bijzondere gebeurtenissen aangedaan. Een oude vrouw die voor haar huis op een bank zat, had mij zien aankomen. Ze wilde juist in het huis verdwijnen toen ik “Buenos noches” riep. Ik riep haar toe, zo hard dat vermoedelijk iedereen mij zou kunnen horen, dat ik op doorreis was en een onderkomen voor de nacht zocht. In een mum van tijd verzamelde zich nu het halve dorp op straat. Uit angst bleven ze echter als tinnen soldaten voor hun huizen staan, hoewel ik mijn verzoek nog eens herhaalde. Ik vroeg, of er misschien een school was. Eindelijk meldde zich een man die helemaal achteraan stond. Hij kwam naar me toe en bleek de onderwijzer persoonlijk te zijn. Hij was heel vriendelijk en stemde er meteen in toe dat ik op het schoolplein kon overnachten. Hij begreep alleen niet wat ik bedoelde met “behuizing”, toen ik het over mijn tent had. We liepen naar het schoolgebouw, waar ook een kerkje stond en daartussen een pleintje waar gevoetbald kon worden. Het was niet verwonderlijk, dat alle mensen ons volgden, want zo iets geks hadden ze nog nooit in het dorp beleefd. Ze werden ineens heel spraakzaam en stelden een heleboel vragen, bijvoorbeeld waar ik vandaan

kwam, waar ik heen ging en wat ik hier kwam doen. Ze hadden nog nooit van mijn vertrekpunt Ravelo gehoord, zelfs de daar dichtbij gelegen politieke hoofdstad Sucre was voor velen een onbekend woord. Ook mijn nog steeds zwaar beladen rugzak baarde weer groot opzien. De onderwijzer vertelde mij ook iets ongelofelijks, namelijk dat ze vijf leraren hadden en er hier ongeveer 180 kinderen op school zaten. Ik vroeg de leraar, of het dorp zo groot was. Nee, zei hij, hier woonden ongeveer 80 mensen, waarvan 25 kinderen, de anderen kwamen uit de omgeving. De kinderen die het verst weg woonden waren per dag zo’n 6 uur onderweg naar school.

Zo verbaasden we elkaar om de beurt tijdens het vertellen en bij het opzetten van de tent, wat 5 minuten duurde. Ook mijn maar 300 gram zware kookapparaat op benzine, dat in een paar minuten water aan de kook bracht, zorgde voor grote verbazing. Dat ik daarmee ook nog binnen 5 minuten een maaltijd bereid had, grensde voor de meeste mensen aan hekserij. Het was al na 11 uur, toen ik eindelijk mijn hete, pijnlijke en stinkende voeten in de frisse lucht hield en merkwaardigerwijze verdwenen toen ook de omstanders.

Tot zover het relaas van Hans-Jörg Jucker. Hij vond onderweg inderdaad *sulcorebutia*'s, die morfologisch op *S. verticillacantha* leken. Daarmee was het bewijs geleverd, dat aan de westkant van het areaal een verbinding tussen de planten van Sayari en Sucre bestond.

Toch was de discussie hierover nog steeds niet verstomd, zoals bleek uit bijdragen van Pot (1998) en Gertel (1999) in de Info-Brief des Freundeskreises Echinopseen. Zelfs in het boek van Augustin et al (2000) werd deze verbinding nog ontkend.

Natuurlijk kan het een punt van discussie zijn, of deze door Jucker gevonden planten tot *S. verticillacantha* gerekend moeten worden. Dat is een kwestie van opvatting.

Afgezien van de planten in het Ayopaya-gebied is *S. verticillacantha* de meest

noordwestelijk groeiende *sulcorebutia*. Omdat ze al in 1962 beschreven was, heeft deze naam prioriteit boven later beschreven namen. Daarom sprak ik van aan *S. verticillacantha* verwante planten. Het lijkt echter gevoelsmatig gemakkelijker uit te gaan van *S. losenickyana* en daarna *S. verticillacantha* te noemen als noordelijkste vertegenwoordiger van die ontwikkelingslijn.

Vorig jaar gaf Hans-Jörg Jucker mij zijn dagboek en ruim 400 dia's mee om ze te verwerken in een computerprogramma. Zijn verhaal is in dit programma te lezen in het Nederlands, het Duits of het Engels. Het geheel staat op een cd-rom. Ook kunt u het verslag van mijn eigen reis van 1992 met 300 foto's hier op vinden. Mocht u hiervoor belangstelling hebben, dan kunt u contact opnemen.

Gagarinstraat 17
1562 TA Krommenie
e-mail: j.pot@tip.nl

Literatuur:

- Augustin, K., Gertel, W., Hentzschel, G. (2000): *Sulcorebutia*, Kakteenzwerge der bolivianischen Anden, p.153.
- Brederoo, A.J. (1985): Zaadonderzoek bij *sulcorebutia*'s. *Succulenta* 64 (4): 74-77.
- Oeser, R. (1984): Eine neue Varietät: *Sulcorebutia verticillacantha* Ritter var. *chatajillensis* Oeser et Brederoo. *K.u.a.S.* 35 (10): 216-223.
- Gertel, W. (1986): Briefkasten. *Z.A.G. Echinopsen* 8: 17-19.
- Gertel, W. (1999): Zu *Sulcorebutia verticillacantha* und den *Sucreños*. *Info-Brief des Freundeskreises Echinopseer* 27: 22-23.
- Pot, J. (1993): *Sulcorebutia*, enkele overwegingen (2). *Succulenta* 72 (4): 178-182.
- Pot, J. (1998): Über die Verbreitung von *Sulcorebutia verticillacantha*. *Info-Brief des Freundeskreises Echinopseer* 26: 64-66.
- Rausch, W. (1975): *Lobivia*. Rudolf Herzig, Wien.
- Ritter, F. (1962): *Sulcorebutia* Part II – *Sulcorebutia verticillacantha* Ritter sp. n.. *Nat. Cact. & Succ. J. (GB)* 17 (1): 13-14.
- Ritter, F. (1980): Kakteen in Südamerika, Band 2, p. 643-644.
- Vries, J. de. (1999): Zu Blütenschnitten bei *Sulcorebutien*. *Info-Brief des Freundeskreises Echinopseer* 30: 37-41.
- Weber, R. (1986): Der *Sulcorebutia verticillacantha*-Formenkreis. *Z.A.G. Echinopsen* (7): 14-18.

MAMMILLARIA [3]

Het vorige deel van de serie over het geslacht *Mammillaria* behandelde de ondergeslachten *Dolichothele*, *Oehmea*, *Cochemiea*, alsmede een deel van het ondergeslacht *Phellosperma*. Het restant van het ondergeslacht *Phellosperma* komt in deze aflevering aan bod. Voor de duidelijkheid is in het volgende schema de indeling van Lüthy weergegeven met betrekking tot de soorten van de eerste vier ondergeslachten van het geslacht *Mammillaria*. De indeling van het vijfde en grootste ondergeslacht *Mammillaria* zal in een volgende aflevering van deze serie weergegeven worden.

Ondergeslacht <i>Dolichothele</i>	<i>M. baumii</i> , <i>M. carretii</i> , <i>M. longimamma</i> , <i>M. melaleuca</i> , <i>M. sphaerica</i> , <i>M. surculosa</i>
Ondergeslacht <i>Oehmea</i>	<i>M. beneckeii</i>
Ondergeslacht <i>Cochemiea</i>	
Serie <i>Cochemiea</i>	<i>M. halei</i> , <i>M. pondii</i> , <i>M. posegeri</i>
Serie <i>Ancistracanthae</i>	<i>M. grahamii</i> , <i>M. mazatlanensis</i> , <i>M. dioica</i> , <i>M. multidigitata</i> , <i>M. neopalmeri</i> , <i>M. albicans</i> , <i>M. mainiae</i> , <i>M. thornberi</i> , <i>M. yaquensis</i> , <i>M. armillata</i> , <i>M. capensis</i> , <i>M. cerralboa</i> , <i>M. hutchisoniana</i> , <i>M. phitauiana</i> , <i>M. blossfeldiana</i>
Serie <i>Bartschella</i>	<i>M. boolii</i> , <i>M. insularis</i> , <i>M. schumannii</i>
Ondergeslacht <i>Phellosperma</i>	
Sectie <i>Archiebnerella</i>	
Serie <i>Phellosperma</i>	<i>M. barbata</i> , <i>M. guelzowiana</i> , <i>M. tetrancistra</i> , <i>M. wrightii</i>
Serie <i>Zephyrantoides</i>	<i>M. heidiae</i> , <i>M. zephyrantoides</i>
Sectie <i>Krainzia</i>	
Serie <i>Herrerae</i>	<i>M. albiflora</i> , <i>M. herrerae</i> , <i>M. humboldtii</i> , <i>M. luethyi</i> , <i>M. sanchez-mejoradae</i>
Serie <i>Longiflorae</i>	<i>M. longiflora</i> , <i>M. tepexicensis</i> , <i>M. deherdtiana</i> , <i>M. hernandezii</i> , <i>M. napina</i> , <i>M. saboae</i> , <i>M. theresae</i>
Serie <i>Pectiniferae</i>	<i>M. pectinifera</i> , <i>M. solisioides</i>
Sectie <i>Mamilloopsis</i>	<i>M. senilis</i>

Boven en onder: *Mammillaria albiflora*

Foto's van de schrijver

2. Sectie Krainzia.

De soorten in deze sectie hebben een grote bloem met meestal een scheefstaande stijl en meeldraden die boven de bloem uitkomen. De stamper is vaak groen en bolvormig. Misschien wel het belangrijkste kenmerk is de vrucht die vaak gedeeltelijk in het plantenlichaam verborgen zit. Voor de *Mammillaria* Werkgroep Noord was

deze eigenschap ruim 10 jaar geleden de reden om voor deze *Mammillaria*'s het ondergeslacht *Cryptocarpa* te publiceren, een naam die bij nader inzien helaas ongeldig blijkt te zijn volgens de geldende nomenclatuurregels.

Deze sectie bevat een flink aantal van de mooiste, maar ook moeilijkste *mammillaria*'s. Zaden van de meeste soorten zult u bijvoorbeeld in de catalogus van Mesa Garden (Steven Brack) wel tegenkomen, maar de prijs van de zaden ligt behoorlijk hoog.

2a. Serie Herrerae.

Soorten: *M. albiflora*, *M. herrerae*, *M. humboldtii*, *M. luethyi*, *M. sanchez-mejoradae*.

De soorten in deze serie komen voor in het middendeel van de noordelijke helft van Mexico. Het zijn allemaal klein blijvende planten met een groot aantal kalkachtige randdoorns welke in meerdere series aanwezig zijn. *M. albiflora* heeft zeer grote witte bloemen terwijl de plant zelf vrij klein blijft. Het is echter geen gemakkelijke

Mammillaria humboldtii

bloeiër en het aantal bloemen blijft vrij beperkt. Mijn eigen uit zaad opgekweekte exemplaren hebben in de loop der jaren steeds meer bloemen gekregen, maar toch is dit aantal bloemen na ongeveer 15 jaar nog slechts 15 per plant per seizoen. Voor de cultuur van *M. albiflora* geldt dat volop zon aan te raden is, dat met beleid water gegeven moet worden, dat het opkweken uit zaad behoorlijk lastig is, en dat deze soort niet koudegevoelig is. De besvrucht welke in het najaar gevormd wordt, is gedeeltelijk in de plant verzonken, zodat de zaden eruit gegraven moeten worden en er een kuiltje in de plant achterblijft. Dat kuiltje is overigens na enkele weken weer verdwenen. *M. herrerae* lijkt veel op *M. albiflora*, maar deze soort heeft een meer bolvormig lichaam en de bloemen zijn roze en kleiner dan bij *M. albiflora*. Ook deze soort is niet erg scheutig met het produceren van bloemen. De bleke vruchten komen nauwelijks boven de bedoorning uit, maar kunnen gemakkelijk verwijderd worden. De eveneens prachtig witbedoornde *M. humboldtii* heeft nog kleinere rozerode bloemen, die fraai afsteken bij het plantenlichaam. Na bestuiving worden er zeer kleine zaadbessen gevormd, welke onder de bedoorning blijven, maar niet in het plantenlichaam ingebed zijn. *M. hum-*

Mammillaria tepexicensis

boldtii bloeit trouwens wel gemakkelijker dan de twee voorgaande soorten.

Interessant is het verhaal over de ontdekking van *M. luethyi*. Deze plant werd ongeveer 50 jaar geleden voor het eerst gesignaleerd, groeiend in een koffiemok in een restaurant in het noorden van Mexico, maar de werkelijke vindplaats was niet bekend. De paar exemplaren die er waren gingen dood. Sinds die tijd heeft niemand deze soort teruggevonden. Pas enkele jaren geleden werd deze soort in de natuur teruggevonden door Jonas Lüthy en George Hinton. Inmiddels is het plantje in West-Europa leverbaar en de aanvankelijk zeer hoge prijzen zijn al flink gezakt. Een oorzaak hiervan is dat deze soort gemakkelijk vermeerderd kan worden via enten want geënte planten spruiten erg goed. Of deze soort eigenlijk wel in de serie *Herrerae* thuis hoort of meer op zijn plaats is in de serie *Longiflorae* zal de toekomst moeten uitwijzen. De bloemen zijn groot, paarsachtig van kleur met een wit hart. De bedoorning is zeer merkwaardig en lijkt nog het meest op die van *M. theresae*.

M. sanchez-mejoradae werd ongeveer 10 jaar geleden ontdekt op een lage heuvel in de staat Nuevo Leon. De bloemen van deze soort zijn witachtig en blijven vrij klein. De plant zelf blijft ook erg klein, met

Mammillaria deherdtiana

een doorsnede van een paar centimeter is het wel bekeken. Zaad van deze soort wordt inmiddels ook aangeboden, maar is nog erg duur. Evenals de vorige soorten uit deze serie heeft ook deze soort een zeer fraaie bedoorning.

2b) Serie Longiflorae.

Deze serie van grootbloemigen bestaat uit 7 soorten die in 3 groepen ondergebracht zijn. De bloemen zijn niet alleen groot maar de bloembuis is ook vrij lang, en daarvan is de naam Longiflorae afgeleid (longi = lang, florae = bloemen). Verder zijn de zaadbessen min of meer in het plantenlichaam verzonken en worden de planten niet erg groot. De glasachtige randoorns zijn niet erg talrijk.

Ook in deze serie zitten zeer fraaie soorten, die vaak moeilijk in cultuur zijn, hoewel ze meestal niet koudegevoelig zijn. Van de meeste soorten kiemen de zaden niet erg gemakkelijk. Het is daarom niet verwonderlijk dat zowel de zaden als de planten behoorlijk prijzig zijn.

De volgende groepen worden door Lüthy erkend:

M. longiflora groep met de soorten *M. longiflora* (incl. *M. stampferi*) en *M. tepexicensis*.

M. napina groep met de soorten *M. de-*

Mammillaria napina

herdtiana, *M. hernandezii* en *M. napina*.

M. saboae groep met de soorten *M. saboae* (incl. fa. *haudeana*, var. *goldii*) en *M. theresae*.

M. longiflora is niet al te moeilijk in cultuur, is ook niet koudegevoelig, en in het vroege voorjaar bloeit deze soort rijkelijk met grote roze bloemen. Naast de vorm met gehaakte roodachtige middendoorns is er een vorm met geelachtige middendoorns. Daarnaast is er een vorm beschreven als *M. stampferi*, welke een vrij korte bloembuis heeft. De variabiliteit van *M. longiflora* in de natuur maakt duidelijk dat *M. stampferi* niet meer dan een vorm is. *M. longiflora* komt voor over een zeer uitgestrekt gebied in de Sierra Madre Occidental, in het westen van Mexico.

M. tepexicensis is een heel ander geval. Uiterlijk lijkt deze plant wel op een kleine uitvoering van *M. longiflora*, want niet alleen het plantenlichaam is vrij klein, ook de mooie roze bloemen blijven vrij klein. Het plantje bloeit gemakkelijk en is eenvoudig uit zaad op te kweken. De natuurlijke vindplaats ligt in zuidelijk Mexico, ver bij *M. longiflora* vandaan. De kleine zaadbessen met kiemkrachtige zaden blijven onder de bedoorning, maar zitten niet in het plantenlichaam. Persoonlijk heb ik twijfels over het plaatsen van *M. tepexicen-*

sis in de serie *Longiflorae*. Ik zou veeleer een verwantschap met *M. oteroi* vermoeden, welke uit dezelfde streek komt als *M. tepexicensis*.

M. deherdtiana is nogal variabel qua uiterlijk en komt uit de gebergten in het zuiden van Mexico. De vorm met een forsere bedoorning is gepubliceerd als *M. dodsonii*, maar zelfs de 'aards-splitter' Reppenhagen is van mening dat *M. deherdtiana* en *M. dodsonii* een en dezelfde soort zijn. De bloei is duidelijk minder uitbundig dan bij *M. longiflora*, maar onder zonnige omstandigheden kan men in het voorjaar aan volwassen planten toch een redelijk aantal lichtrode, grote bloemen verwachten.

Ook bij *M. hernandezii* en bij *M. napina*, beide afkomstig uit het zuiden van Mexico, kunnen we geen uitbundige bloei verwachten. *M. hernandezii* heeft nog als extra nadeel dat de bloei in de winter valt en wanneer men de planten in de kas bij lage temperatuur laat overwinteren zullen de knoppen vaak indrogen. Om toch de paarsrode bloemen te krijgen kan deze soort in november en december warmer geplaatst worden, bijvoorbeeld op een zonnige vensterbank in huis. In de natuur groeit *M. hernandezii* op 2300 meter hoogte in een nogal onherbergzaam gebied op kale kalkplateaus waarop zich stroken gras bevinden. Tussen dit magere gras groeit *M. hernandezii*. De slechts 1 tot 2 cm grote plantjes zijn zeer moeilijk te ontdekken wanneer ze niet in bloei staan.

In de *saboeae* groep zitten 2 soorten die afkomstig zijn uit de Sierra Madre Occidental, het berggebied in het noordwestelijke deel van Mexico. Zowel *M. theresae* als *M. saboeae* zijn soorten die erg klein blijven, maar wel zeer grote rozerode bloemen hebben. Doordat de planten gaan spruiten kan er uiteindelijk een flinke kluit ontstaan, maar dat duurt vele jaren. De bloei is bij *M. saboeae* zeer matig te noemen, per kopje zullen maar enkele bloemen ontstaan. *M. theresae* bloeit, hiermee vergeleken, een stuk beter. Onder *M. saboeae* vallen de variëteit *goldii* en de vorm *haudeana*. Het verschil tussen de drie is niet erg groot,

Mammillaria theresae

M. saboeae heeft iets lichter roze bloemen dan de andere twee. De bloeiperiode van de variëteit *goldii* valt duidelijk eerder dan die van de variëteit *saboeae* welke op haar beurt weer eerder bloeit dan de vorm *haudeana*. Verder is de variëteit *goldii* het moeilijkst in de cultuur, kou is geen probleem, teveel vocht wel. *M. saboeae* en de vorm *haudeana* verdragen in het voorjaar vrij veel water (relatief gezien), dit lijkt tevens de bloei te bevorderen. Bij de soorten uit de *saboeae* groep zitten de vruchten volledig ingebed in het plantenlichaam. De zaden kunnen een jaar na de bestuiving met enige moeite uit het plantenlichaam gepeuterd worden. Het is echter geen probleem om de zaden meerdere jaren te laten zitten. Na verloop van jaren wil het wel gebeuren dat de zaden er door de plant zelf uitgeperst worden. Mocht een plant uit deze groep doodgaan en dat is zeker niet denkbeeldig, dan loont het de moeite om het plantenlichaam te ontleden, want hier kunnen nog wel zaden inzitten.

Het opkweken uit zaad van de soorten uit de *saboeae* groep is een groot probleem, vooral omdat de zaden zeer slecht kiemen (een opkomstpercentage van 50% is bijzonder goed). In iets mindere mate geldt dat ook voor de andere soorten uit de serie *Longiflorae* en de hieronder genoemde

Foto boven en onder: *Mammillaria senilis*

Mammillaria pectinifera

serie *Pectiniferae* (behalve voor *M. tepexicensis* dat zeer kiemkrachtig zaad heeft). Het zaad blijft echter vele jaren kiemkrachtig en dat betekent dat de zaden in een zaaipotje niet na 1 seizoen weggegooid moeten worden. Nog beter is het om de zaden eerst een aantal jaren te laten liggen voordat ze gezaaid worden. Verder lijkt het erop dat een humusbevattend substraat

beter is voor de kieming dan een puur mineraal substraat. Een sterke schommeling in kiemtemperatuur en afwisselend droog en vochtig substraat lijken ook bevorderlijk voor de kieming. Samengevat: Veel nattevingerwerk!

Mocht iemand een succesvolle, betrouwbare methode hebben voor de kieming van de zaden van deze soorten dan ben ik

(en andere lezers ongetwijfeld ook) zeer geïnteresseerd.

2c. Serie *Pectiniferae*.

Deze naam is afgeleid van het Latijnse *pectinata* dat kamachtig betekent. Eigenschappen van de soorten in deze serie zijn de harde tuberkels, die bijlvormig tot hoekig van vorm zijn, en de zaden die zwart en hardschalig zijn. Het is de kamvormige bedoorning die de planten een erg mooi uiterlijk geeft. Er zitten twee soorten in deze serie, namelijk de uit de zuidelijke helft van Mexico afkomstige *M. pectinifera* en *M. solisioides*. Oorspronkelijk had Lüthy deze soorten elders in zijn systeem ondergebracht, maar een publicatie van de Mammillaria Werkgroep Noord was voor hem aanleiding om ze in de sectie *Krainzia* te plaatsen. Beide soorten hebben namelijk een zaadbes die gedeeltelijk in het plantenlichaam ingebed is, een eigenschap die de overige soorten uit de sectie *Krainzia* ook alle bezitten. *M. pectinifera* bloeit in het voorjaar met vrij veel witachtige, niet al te grote bloemen. *M. solisioides* bloeit in de winter met lichtgele bloemen en dat betekent dat, evenals bij *M. hernandezii*, de knoppen in de koude kas vaak zullen indrogen tenzij de plant warmer geplaatst wordt. Zowel *M. pectinifera* als *M. solisioides* zijn vrij lastig om uit zaad op te kweken. De planten groeien langzaam en spruiten niet. Ter illustratie: Mijn oudste *M. pectinifera* is 9 cm hoog en 7 cm in doorsnede, de plant is meer dan 15 jaar geleden gezaaid. *M. pectinifera* kan vrij lage temperaturen verdragen, maar *M. solisioides* is enigszins koudegevoelig.

3. Sectie *Mamillopsis*.

Deze sectie kent maar 1 soort, namelijk *M. senilis*. Deze plant groeit in westelijk Mexico en komt hoog in de bergen voor, alwaar in winternachten de temperatuur regelmatig onder het vriespunt zakt. Deze mooie witbedoornde bolvormige cactus (veel witte, zachte haakdoorns) spruit flink en heeft schitterende zeer grote dieprode bloemen die in het vroege voorjaar meer

dan een week constant, dus ook 's nachts, open blijven. Helaas, het aantal bloemen dat geproduceerd wordt is zeer gering. Om bloei te krijgen moet deze plant 's winters koel geplaatst worden en zoveel mogelijk licht krijgen, een paar graadjes vorst zo af en toe mag best. Ook dan mag u niet klagen wanneer u niet meer dan 3 bloemen aan 1 plant krijgt (ik geloof dat mijn record op 7 staat). Van de 4 uit zaad opgekweekte planten die ik in mijn bezit heb en die al meer dan 10 jaar oud zijn, hebben er 3 exemplaren regelmatig gebloeid, maar eentje liet het steeds afweten. Vreemd genoeg bloeide dit exemplaar in 2002 voor het eerst en één van de andere exemplaren niet.

De bloemen zijn licht zygomorf (vooral wanneer de bloemen nog niet geopend zijn is dit duidelijk te zien), maar minder dan bij de echte *Cochemiea*'s. Omdat *M. senilis* groeit in dat deel van Mexico dat tegenover Baja California ligt en gezien de overeenkomsten met de *Cochemiea*'s zou *M. senilis* wat mij betreft ook bij het ondergeslacht *Cochemiea* ingedeeld mogen worden. In vroegere tijden was het schiereiland Baja California waarschijnlijk met het vasteland van Mexico verbonden en dit zou de overeenkomst met de echte *Cochemiea*'s kunnen verklaren.

M. senilis is dus een plant die in de cultuur wel enkele eisen stelt, maar het is zeker de moeite waard om deze plant in de collectie te hebben, want de groei op eigen wortel verloopt goed. Er bestaat overigens ook een bleekgeel bloeiende vorm van deze soort, maar persoonlijk vind ik de rode bloemen het mooist afsteken bij de witte bedoorning.

wordt vervolgd

**Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl**

HOE IK BESMET RAAKTE MET HET CACTUS-VIRUS

Rik Coenen

Het begon ongeveer 3 jaar geleden, ik zat in groep 5 (klas 3). We hadden een biologieles genaamd 'groene vingers'. De les ging dus over planten. De opdracht was om een stekje van een plant te bemachtigen en die te laten opgroeien. Zo gezegd, zo gedaan.

Ik had via een kennis van mijn moeder een stekje gekregen (geen cactus). Deze zette ik in een schone pot, gevuld met water.

Na een tijdje moesten we het plantje meenemen naar school om te laten zien hoe goed het plantje het deed. Een heleboel kinderen hadden het plantje nog in een pot met water staan, ik ook.

Na een paar weken moesten we het plantje weer meenemen naar school, ie-

dereren had het al in grond staan, behalve ik. Mijn plant had nog steeds geen wortels. Na een paar weken was de les voorbij en zat ik met een plant opgescheept die nog steeds geen wortels had. Thuis zette ik de plant op het aanrecht. Het komende jaar keek ik er nauwelijks naar om, tot ik op een dag zag dat het plantje al een flink wortelstelsel had. Ook had het al een aantal vertakkingen gemaakt. Ik zette het plantje in een pot en deed er potgrond bij. Ik begon er nu wel plezier in te krijgen, ik had groene vingers gekregen.

Ik hielp vaak mee met mijn vader in de moestuin en begon het nog leuker te vinden.

Ik wou bepaalde planten sparen, 'gevaarlijke' planten. Oftewel cactussen, want die steken heel hard en vleesetende planten.

In maart van het volgende jaar ging ik naar de bloemenwinkel om cactussen te kopen. Ik had een bolcactus gekocht, welke soort het is weet ik niet. M'n broer had een cereus gekocht en mijn zusje een harige zuil. Nu hadden we alledrie een cactus. Ook leende ik bij de bibliotheek een cactusboekje. Ik volgde de raad op die in het boekje stond (het was jammer genoeg een erg ondeskundig boekje).

Door die ene cactus die ik had gekocht raakte ik besmet. Ik wilde steeds meer cactussen hebben.

Zo kreeg ik drie stekjes, één van een kerstcactus, één van een euphorbia en één van een andere plant waarvan ik de naam niet weet. Het stekken was bij alledrie uitstekend gelukt. Maar ik had kopietjes

De auteur van dit artikel

gemaakt van dat ondeskundig boekje en ik deed nog steeds allés precies zoals het in het boekje stond, Zo stond er in dat boekje dat je cactussen van september tot eind maart 2 keer per week water moet geven en dat je van eind maart tot september cactussen iedere dag water moet geven. En dat deed ik. Nu denk je waarschijnlijk, die zijn allemaal weggerot, want ik gaf ze zelfs water als de grond nog nat was. Maar er was er geen één weggerot, geen één cactus was ziek geworden, integendeel, ze groeiden juist als kool!

Zo begon ik cactussen alsmaar leuker te vinden, maar ik moest nog vleesetende planten zien te bemachtigen. Dus ging ik eens naar een tuincentrum met mijn broer, en ja. daar hadden ze vleesetende planten. Mijn broer kocht zo'n bijtend ding en ik een kelk. We gingen nog eens naar de bibliotheek en haalden dit keer een boekje over vleesetende planten. Maar we hadden niets aan het boekje want er stond helemaal niks in over de verzorging. Dus deden we het maar zo: om de paar dagen water en de vliegen vangen ze maar zelf. Dat bleek na een tijdje niet de goede verzorging te zijn; ze rotten alle twee weg. Maar met de cactussen gebeurde dat niet en die vonden we allebei nog heel leuk.

Op een dag gingen we naar Cactuswereld in Reuver. En daar reden we na afloop met de achterbak vol cactussen weg. Na een tijdje wist mijn hele familie dat ik dol op cactussen was. En mijn oma vertelde dat ze nog een nicht had die ook dol op cactussen was (Mien v. Brussel-v. Otterdijk). Dus die bezocht ik een keer. Ze had heel veel cactussen die over twee kassen waren verdeeld. Ook had ze verteld over Succulenta. Ik wou er gelijk lid van worden en was heel zeker van mijn zaak, op 1-1-2003 werd ik lid van Succulenta.

Bij Mien had ik een Bisschopsmutsje gekregen en héél véél zaadjes. Ik had direct astrophytums gezaaid. En elke soort die ik zaaide had ik van tevoren opgezocht op internet. Zo ook *Copiapoa tenuissima*. En die was me toch mooi, ik zaaide ze direct. Op 5-10-2002 (één dag voor prins Claus was

gestorven) waren ze uitgekomen. Jammer genoeg had ik nog nooit van verspenen gehoord. Dus ze bleven daar maar staan en rond 20-12-'02 stierven mijn astrophytums. Na een aantal dagen (op Kerstmis) stierven ook mijn copiapoa's. Dit was een grote teleurstelling voor mij.

Toen ik op 1 Januari het Decembern timer in mijn brievenbus vond ging ik het meteen lezen. En ook zat er een boekje van het clichéfonds bij (joepie! Zaadjes bestellen). En zo had ik er samen met mijn broer een stuk of 200 besteld. Na de grote teleurstelling van mijn zaadjes kwam er nog een grote nederlaag.

Op twee cactusstekjes (de euphorbia en de naamloze) was ik heel trots, het waren mijn twee mooiste cactuscn. Maar op een dag kreeg mijn euphorbia wolluis, en ik met mijn beginner geluk was daar helaas niet tegen opgewassen. Mijn euphorbia stierf. Mijn broer had net zo'n plant als ik (die naamloze) en op een dag was die gestorven aan een gruwelijke ziekte.

Beschrijving: het leek alsof de plant doormidden was gesneden en de plant was heel sappig en rot van onder. Mijn broer had hem weggegooid. Ook ontdekte ik dat deze ziekte alleen van die soort was, want geen één andere cactus had dit opgelopen.

De dood van mijn euphorbia vond ik heel erg, één trots, minder.

Ik zei daarom tegen het naamloze plantje dat hij nu nog een van de enige planten was waar ik erg trots op was. Er werd die nacht een moord gepleegd op mijn naamloos plantje. Het was dezelfde ziekte die zijn familielid ook had opgelopen. Onderkant rot en 'doorgesneden'. Gelukkig hield ik het hoofd koel, de bovenkant was niet rot, dus sneed ik de bovenkant af en behandelde die als stek. Nu staat ie in de grond.

Dat was al een flink verhaal, in de toekomst komen er misschien nog eens verhalen van mij. Ik hoop in ieder geval dat ik nog veel leuks beleef met mijn cactussen en dat ik nog een groot verzamelaar word.

**Kloosterstraat 8,
6051 JC Maasbracht.**

SUMMARY

Rob Bregman

This issue of *Succulenta* is opened by editor Henk Viscaal.

In her series for our young members, Johanna Smit-Reesink deals with the epiphytic cactus *Lepismium miyagawae*.

Bertus Spee continues his series “in the spotlight” with short descriptions of *Discocactus horstii*, *Monanthes polyphylla*, *Echinocereus pectinatus* var. *dasyacanthus* and *Rebutia albiflora*.

In part 14 of his ongoing series on the genus *Haworthia*, Ingo Breuer draws our attention to *Haworthia sordida*.

Fritz Hochstätter presents part 14 of his detailed study on the genus *Yucca*. This time another four Mexican *Yucca* species (*Y. potosina*, *Y. jaliscensis*, *Y. grandiflora* and *Y. declinata*) are described and depicted in their natural habitat.

Henk Viscaal explains how to make good photos of our plants.

In this issue we have two articles about *Aloe mitriformis*. The first is by Ben Zonneveld who explains the difference between the true *A. mitriformis* and its frequently occurring hybrid *A. x nobilis*. The second is by Ton Pullen. He discusses the subspecies *comptonii*, which he found in South Africa.

Ton Pullen also reviews the latest issues of a number of foreign succulent plant magazines.

An article on the fairly recently described subspecies *Thelocactus rinconensis* ssp. *hintonii* is presented by Wim Alsemgeest, Rob Bregman and Rikus van Veldhuisen. The article is illustrated with fine habitat pictures made by Wolter ten Hoeve.

Johan Pot describes how he found *Sulcorebutia verticillacantha* in Bolivia. This contribution includes a breathtaking report by a Swiss friend of his, who details his privations in the field after having found these *sulcorebutias*.

In part 3 of his extensive survey of the genus *Mammillaria*, Wolter ten Hoeve discusses the species that belong in the series *Herrerae*, *Longiflorae* and *Pectiniferae*, and the section *Mamillopsis*.

Rik Koenen, one of our teenage members, tells us how he got affected by the “succulent virus”.

Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen
email bregman@science.uva.nl

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde,
 Banninkstraat 5,
 7255 AT Hengelo (Gld).
 Tel: +31 (0)575 465270
 E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
 E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

©Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit-Reesink,
 Prins Willem Alexanderlaan 104,
 6721 AE Bennekom.
 E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
 E-mail: hviscaal@universal.nl
 C.A.L. Bercht
 E-mail: bercht@nzo.nl
 R. Bregman
 E-mail: bregman@science.uva.nl
 J.J. de Morree
 E-mail: Morree@wanadoo.nl
 A.B. Pullen
 E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
 B.J.M. Zonneveld; E-mail:
 Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Aloe mitriformis ssp. comptonii

Foto: Ton Pullen

Henk Viscaal	Redactioneel.....	146
Johanna Smit Reesink Jong geleerd - Lepismium miyagawae		147
Bertus Spee	Voor het voetlicht (10).....	148
Ingo Breuer	Mooie en interessante Haworthia's voor de verzamelaar (14).....	150
Fritz Hochstätter	Het geslacht Yucca (Agavaceae) Deel 14 Yucca's in Mexico 3	151
Henk Viscaal	Fotografie	156
Ben Zonneveld	Aloe mitriformis, de echte en de hybride ...	161
Ton Pullen	Aloe mitriformis ssp. comptonii	164
Ton Pullen	Succulentennieuwtjes	168
Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus van Veldhuisen	Thelocactus rinconensis subspecies hintonii	170
Johan Pot	Sulcorebutia verticillacantha.....	173
Wolter ten Hoeve	Mammillaria 3.....	182
Rik Coenen	Hoe ik besmet raakte met het cactusvirus ..	189
Rob Bregman	Summary.....	191

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Augustus 2003

Foto's volgen nog

In dit nummer:

Adressen	50
Project naamgevers	51
Afdelingsactiviteiten	53
Verslag jaarvergadering	54
Instellingen	57
Herzien begroting 2003	59
Jubillarissen 2003	60
Nieuwe leden	62
Infomap	62
Advertenties	63/64

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

B.G. van der Elst, Bonnefanten 13,
2907 NA Capelle a/d IJssel.
Tel. 010 4513176

Secretaris:

Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 5268618
E-mail: pclaney@cs.co

2^e Secretaris:

G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH IJpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Pr & Promotie:

C.B. Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

Bestuurslid:

E.J.W. Smienk, P. Koomansstraat 57,
4822 WC Breda. Tel. 076 5419124
E-mail: ejsmienk@concepts.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 24,-
Ned./België jeugdleden	€ 12,-
Europa	€ 30,-
Buiten Europa	€ 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-

Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Aachen, BLZ 390.10200

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH IJpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Tarieven

1/16 pag	€ 16.00
1/8 pag	€ 29.50
1/4 pag	€ 45.50
1/2 pag	€ 72.50
1/1 pag	€ 125.00

PROJECT NAAMGEVERS

Aan alle leden van Succulenta:

De redactie van ons maandblad is van zins een publicatie samen te stellen over alle Nederlandse/Vlaamse personen, naar wie een of meerdere cactussen en/of vetplanten vernoemd zijn.

Om zulks met succes te kunnen doen hebben we de hulp nodig van onze leden. Een lijst van de mensen, om wie het gaat staat hieronder. Deze lijst is waarschijnlijk niet compleet, ook ontbreken nog vele gegevens. Een deel van de hier bedoelde mensen is langer of korter geleden overleden. Gegevens over deze mensen kunnen komen uit herinneringen van voormalige vrienden, afdelingsleden, mogelijk archieven van afdelingen en tips, die kunnen leiden tot het opsporen van nabestaanden, die gegevens zouden kunnen verschaffen. De anderen, dat zijn zij, die nog onder ons zijn, zullen ook persoonlijk benaderd worden.

Wij houden ons dus van harte aanbevolen voor allerlei biografische gegevens (zoals geboortedatum en -plaats, sterfdatum en -plaats (indien van toepassing), (voormalige) woonplaats, eventuele gegevens over opleiding en beroep, specialisaties in de wereld van cactussen en vetplanten, boeken en andere publicaties, functies in de vereniging Succulenta, de afdelingen of de hobby, anekdotes enz.

Wij zijn tevens op zoek naar foto's etc. van bovenbedoelde personen, alsmede foto's of dia's van planten, die vernoemd zijn naar een van de bedoelde personen. Daarbij zij aangetekend, dat veel van die planten inmiddels een andere naam of een andere status hebben. Wij zijn ons ervan bewust, dat dit een ambitieus project is. Het heeft alleen kans van slagen, wanneer veel mensen hun medewerking verlenen.

U kunt contact opnemen met de redactiesecretaresse van Succulenta, Mevrouw J.M. Smit-Reesink, Pr.Willem-

Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom.
De Redactie.

Lijst van personen, naar wie één of meer planten vernoemd zijn; met daaronder de naam van de plant(en), die vernoemd zijn.

Bercht, C.A.L. (1945-)
Gymnocalycium berchtii Neuhuber
Blaauw, Ir.A.F.H. (1903-1978)

Notocactus blaauwianus van Vliet
Notocactus blaauwianus var.
normis van Vliet

Boer, Dr.H.W.de - (1885-1970)

Lithops deboeri Schwantes

Boom, Dr.B.K. (1903-1980)

Discocactus boomianus Buining &
Brederoo

Bommeljé, C. (?)

Notocactus bommeljei van Vliet

Braamhaar, B.J.H. (?)

Coleocephalocereus fluminensis
var. *braamhaarii* P.J.Braun

Brederoo, A.J. (1917-1999)

Notocactus brederooianus Prestle
Melocactus brederooianus Buining

Buining, A.F.H. (1901-1976)

genus *Buiningia* Buxb.
Arrojadoa subgenus *Albertbuiningia*
Uebelmannia buiningii Donald
Parodia buiningiana Ritter n.n.
Lobivia buiningiana Ritter
Weingartia buiningiana Ritter
Rebutia buiningiana Rausch
Frailea buiningiana Prestlé
Notocactus buiningii Buxb.

Burmans, J. (1706-1779)

Euphorbia burmanni E. Mey
Mesembryanthemum burmanni Haw.

Commelin, J.(1629-1692) en Commelin, C.
(1667-1731)

Agave commelynii Salm-Dyck

Donkelaar, A.van (1783-1858)

Cereus donkelaari Salm-Dyck
Selenicereus donkelaarii Br.& R.

Drijver, M. (?)

Lobivia drijveriana Backbg.

- Duursma, G.D. (1891-1969)
Lobivia duursmaiana Backbg.
Mediolobivia aureiflora var.
duursmaiana
- Ellemeet, W.C.M.de Jonge van - (1811-1888)
Agave ellemeetiana Jacobi
Echinocereus ellemeetii Miq.
- Florschuetz, Dr.P. A. (1923-1976)
Melocactus florschuetzianus
 Buining & Brederoo
- Herd, C. de - (1931-)
Mammillaria deherdtiana Farwig
- Heurnius, J. (J.van Heurn) (1587-1652)
 genus *Huernia* R.Brown
 Genus *Huerniopsis* N.E.Br.
- Janse, J.A. (1911-1977)
Haworthia janseana Uitewaal
- Jansen, F.H.A. (1896-1981)
Cactus jansenianus (Backbg.) Borg
Melocactus jansenianus Backbg.
- Laet, F. de (1866-1929)
 genus *Delaetia* Backbg.→ *Eriocyse*
Argyroderma delaetii Maass
Dracophilus delaetianus (Dinter)
 Dinter & Schwantes
Echinocactus delaetii K.Schumann
Echinocereus delaetii Guerke
Gymnocalycium delaetii
 (Schumann) Yto
Mesembryanthemum delaetianum
Cephalocereus delaetii Guerke
Coryphantha delaetiana Berger
Hoodia delaetiana Berger
Mammillaria delaetiana Quehl
Opuntia delaetiana (Weber) Vaupel
- Lanssens, E. (?)
Melocactus lanssensianus P.J.Braun
- Lensselink, P. (1919-1973)
Melocactus lensselinkianus Buining &
 Brederoo
- Miquel, F. A.W. (1811-1871)
 genus *Miquelopuntia*
Cactus miquelii (Lem.) Borg
Melocactus miquelii Lem.
Opuntia miquelii Monv. ex Salm-Dyck
Cylindropuntia miquelii (Monv.)
 Backbg.
Rhipsalis miquelii Lem.
- Noltee, F.K.A. (?)
Tylecodon nolteei Lavranos
- Rubingh, H. (1907-1996)
Trichocereus rubinghianus Backbg.
- Schulz, Dr.J.P. (?)
Melocactus schulzianus Buining &
 Brederoo
- Sieperda, R.H. (1908-)
Rebutia sieperdaiana Buining
- Soldt, O.C.van - (1904-1977)
Notocactus soldtianus vanVliet
- Stapel, J.B. van (c. 1602-1636)
 genus *Stapelia* L.
 genus *Stapelianthus*
 genus *Stapeliopsis*
- Theunissen, J. (1938-)
Arrojadoa theunisseniana Buining & B
 Brederoo
- Uil, Ir.G.E.M. (1908-2002)
Micranthocereus uilianus Brederoo &
 Bercht
Melocactus glauxianus Bred. & Bercht
- Uitewaal, A.J.A. (1899-1963)
Lobivia uitewaaliana Buining
Haworthia uitewaaliana von Poellnitz
- Urk, P.van - (1920- ?)
Lovivia vanurkiana Backbg.
- Veen, L.J.van - (1923-)
Notocactus veenianus van Vliet
- Verschaffelt, A.C.A. (1825-1886)
Agave verschaffeltii Lem
- Opuntia verschaffeltii* Cels ex Weber
Echinopsis verschaffeltii Hort ex Weber
- Vertongen, ? (?)
Pyrrhocactus vertongenii Lambert
- Vliet, D.J.van - (1924-)
Echeveria vanvlietii van Keppel
Notocactus vanvlietii Rausch
- Wagenaar Hummelinck, Dr.P. (1907-2003)
Pilosocereus wagenaari
- Wouters, A.M. (1917-)
Delaetia woutersiana Backbg.
Discocactus woutersianus Brederoo &
 van den Broek

AFDELINGSACTIVITEITEN 2003

Plaatsing van artikelen in deze rubriek vindt plaats onder de volgende voorwaarden:

1. Het evenement wordt uitgevoerd voor rekening en risico van een van de afdelingen van Succulenta.
2. De tekst mag niet meer dan 100 woorden lang zijn in verband met de beschikbare ruimte in het verenigingsnieuws.
3. Routekaartjes worden niet opgenomen om dezelfde reden.
4. In alle andere gevallen kan een advertentie geplaatst worden tegen het geldende tarief voor advertenties in het verenigingsnieuws.

17 augustus

De jaarlijkse cactus- en vetplantenbeurs van de afdeling West-Brabant, te houden in café Marktzicht 50 te Etten-Leur. Opening van 10.00 tot 15.00 uur, toegang is gratis. Plaatsbespreken bij Evert Smienk, tel. 076 - 5419124 of 0652314805. Ook mogelijk per E-mail: ejsmienk@concepts.nl
De kosten voor de standhouders zijn € 5,00 per persoon.

31 augustus

De Cactus- en Vetplantenbeurs van het Oosten 2003 wordt georganiseerd door de afdeling IJsselstreek-Twente van Succulenta.

Plaats: Zaal de Brug, Thorbeckesingel 2 te Zutphen. Openingstijden: vanaf 9.30 uur zaal open voor deelnemers en vanaf 10.00 uur tot 16.00 uur voor belangstellenden.

Entree: € 1,20. Er zijn tafels te huur en buiten een beperkt aantal marktkramen.

Tafelhuur: (tafels zijn ca. 85 cm breed):

1 meter € 5,00

2 meter € 10,00

3 meter € 14,00

4 meter € 19,00

Elke meter boven de 4 meter: toeslag € 12,00.

Marktkramen (4 m lang en 85 cm breed):

½ kraam € 13,00

1 kraam € 25,00

Toeslag ½ kraam extra aaneengesloten € 24,00

Inlichtingen bij: A. Melcherts, Molenstraat 48, 7581 BP Losser. Tel. 053-5384695.

12, 13 en 14 september

ELK te Blankenberge. Dit is hét Europese weekend voor cactussen en succulenten liefhebbers. Een weekend om uw internationale cactusvrienden te ontmoeten in een ontspannen sfeer. Tijdens dit weekend worden een vijftal lezingen gegeven. Er is uiteraard ook weer een grote plantenbeurs met 200 meter verkooftafel.

Voor inlichtingen en aanmeldingen:

Jan en Anny Linden, Onderste Wehr 53, LC 6433 Hoensbroek, tel. 045-5220966

IN 2004

2 mei 2004

Cactus- en vetplantenbeurs in Oss.
Informatie bij Andre van Zuijlen, tel. 0412 - 630733

6 juni 2004

Cactus- en vetplantenbeurs van Nijmegen.
Informatie bij Theo Heijnsdijk, tel. 0487 - 542704

VERSLAG LEDENVERGADERING

Verslag van de Algemene ledenvergadering van Succulenta op 3 mei 2003 in het restaurant E10 te Tietjerk in Friesland.

Voorafgaand aan de vergadering heet de heer Gerard de Lange, voorzitter van de jarige afdeling Fryslân de aanwezigen van harte welkom. Hij houdt zijn speech uiterst kort en vertelt dat hem het gras voor de voeten reeds weggemaaid is. De reden is dat Mevrouw J.M. Smit-Reesink en de voorzitter B.G. van der Elst de complete geschiedenis van de afdeling Fryslân reeds in het Verenigingsnieuws van Succulenta hadden opgenomen. Uiteraard was dit bedoeld als komische noot. Hij wenste de aanwezige leden een prettige vergadering toe.

Hierna wordt de Algemene ledenvergadering geopend door de landelijk voorzitter.

1. Opening

De voorzitter is verheugd op een zo grote opkomst van leden en dat ondanks de grote afstand voor velen. Een aantal leden had de moeite genomen zich af te melden: de heren Dekeling, van Tilborg, Bregman en Sevenster. De afdelingsafgevaardigde de heer Senders van Maas en Peel heeft zich laten vervangen door de heer Huijs. Dit geldt ook voor de heer Krijnen van de afdeling Gooi en Eemland die zich heeft laten vervangen door de heer Laney.

2. Agenda

De agenda is aanvaard.

3. Mededelingen

De bestuurstermijn van de secretaris J.H. Bruseker is verstreken en de heer Bruseker is inmiddels afgetreden en heeft zich niet herkiesbaar gesteld.

De heer Bruseker heeft een passend afscheidsgeschenk ontvangen in de vorm

van een cadeaubon en het bestuur heeft zijn waardering uitgesproken voor zijn voortreffelijk functioneren als secretaris. De vacature voor een nieuwe secretaris is nog niet vervuld.

De Succulenta reis 2003 naar de Côte d'Azur en Italiaanse Rivièra is een buitengewoon geslaagde reis geworden. Volgend jaar wordt mogelijk opnieuw een reis georganiseerd.

Er is een nieuwe promotiefolder beschikbaar. De afdeling Maas en Peel ging niet akkoord met de vermelde gemiddelde afdelingsbijdrage (Euro 12,00). Maas en Peel vraagt namelijk een hogere afdelingsbijdrage. Overigens heeft de promotiefolder een zeer tijdelijk karakter en het is de bedoeling in de nabije toekomst een ontwerp te maken op basis van de ervaringen met de tijdelijke folder. De voorzitter roept de diverse afdelingen op hun commentaar, amendementen en andere ideeën door te geven aan de heer Grimmelikhuisen, verantwoordelijk bestuurslid voor Promotie.

4. Ingekomen en uitgegane stukken

Er zijn geen ingekomen en uitgegane stukken met betrekking tot de Algemene ledenvergadering.

5. Verslag Algemene ledenvergadering dd 26 oktober 2003

Het verslag is zonder amendementen goedgekeurd. Met dank aan de afgetreden secretaris de heer J.H. Bruseker voor zijn voortreffelijke verslaggeving.

6. Financieel jaarverslag 2002

Succulenta's Homepage: de kosten van onze Website zijn hoger dan begroot. Begroot is € 454,00 en de werkelijke kosten bedragen € 676,00. Het verschil is ontstaan doordat de kosten van het vervaardigen van de CD-Rom met oude jaargangen Succulenta abusievelijk ten

laste van de Website zijn geboekt.

Financieel resultaat 2002: het nadelig saldo is ruim € 2000,00 lager dan het begrote verlies. Dit heeft te maken met het adequaat financieel beleid van beide penningmeesters.

Herziene begroting 2003: tijdens de Algemene ledenvergadering van Succulenta op 26 oktober 2002 is de contributie door de vergadering vastgesteld op € 24,00. De afspraak is gemaakt de impact van de contributieverhoging door te berekenen in de begroting 2003. Tijdens de vergadering is de gewijzigde begroting gepresenteerd. Hierbij is de volgende uitleg gegeven door de 2^e Penningmeester H. Roozegaarde: de verwachting is dat door de contributieverhoging de contributieopbrengst als zodanig hoger zal worden; overigens is rekening gehouden met een daling van het ledental in verband met de contributieverhoging; ook is rekening gehouden met een algemene stagnerende ledenaanwas. De landelijke trend is dat de animo voor het verenigingsleven tanende is. Een andere trend is dat onze Website op dit moment een belangrijke ledenwerver is. Twee van de drie nieuwe leden worden via de Website of E-Mail geregistreerd.

7. **Kascommissie**

De kascommissie bestaande uit Mevrouw A. Römer en de heer K. Zaunbrecher heeft de financiële stukken in orde bevonden en stelt de vergadering voor om de penningmeester te déchargeren voor het gevoerde financiële beleid in 2002. De vergadering heeft het voorstel overgenomen. Met dank aan de kascommissie.

8. **Secretarieel jaarverslag 2002**

Het secretarieel jaarverslag 2002 wordt door de vergadering goedgekeurd. De voorzitter in de rol van secretaris ad

interim geeft op verzoek nog een aantal toelichtingen.

Er is een trend gaande waarbij afdelingen samengaan om te overleven dit in verband met dalende ledenaantallen. Ook is er nog steeds kans dat kleine afdelingen ophouden te bestaan om dezelfde reden.

Leden van verdienste worden voorgedragen door tenminste 25 leden. Er ontstaat een probleem bij kleine afdelingen met bijvoorbeeld 8 leden die ook iemand als lid van verdienste willen voordragen. Naar dit probleem wordt gekeken door het bestuur. De criteria voor leden van verdienste staan duidelijk vermeld in het huishoudelijk reglement.

Verdere discussie naar aanleiding van het secretarieel jaarverslag

Planning: Door de nieuwe opzet van het Verenigingsnieuws zijn 16 pagina's beschikbaar voor het Verenigingsnieuws en 48 pagina's voor het Redactionele gedeelte van het geïntegreerde totaalblad Succulenta beschikbaar. Volgens planning moet 16 pagina's voldoende zijn. Echter de aangeboden informatie was meer dan gepland. In het verleden was het mogelijk tegen redelijke meerkosten meer pagina's te drukken om reden dat het Verenigingsnieuws een apart tijdschrift was. In de nieuwe opzet zijn de meerkosten aanzienlijk en binnen het huidige financiële kader niet haalbaar. De oplossing voor 2004 zou kunnen bestaan uit het eenmalig minder pagina's beschikbaar stellen voor het redactionele gedeelte en de vrijgekomen ruimte ter beschikking stellen voor het Verenigingsnieuws. In het juni- en augustusnummer heeft het Verenigingsnieuws normaliter aanmerkelijk minder ruimte nodig en die ruimte zou bijvoorbeeld benut kunnen worden door het Redactionele gedeelte van het totaalblad Succulenta.

In het aprilnummer 2003 was onvoldoende

ruimte beschikbaar om alle mededelingen van afdelingen en afdelingactiviteiten als beurzen en andere manifestaties te plaatsen. Ook het Clichéfonds heeft niet de ruimte gekregen die het nodig had. Voorts zijn door een misverstand niet alle activiteiten die onder auspiciën van afdelingen vallen gepubliceerd. Er was ook geen ruimte om de ingezonden brieven te publiceren. Alle omissies worden in het juninummer alsnog gepubliceerd.

Verenigingsnieuws: in de nieuwe opzet van het Verenigingsnieuws is meer werk ontstaan. Enerzijds van technische aard door de nieuwe aantrekkelijke opmaak en anderzijds door de diverse nieuwe rubrieken in het Verenigingsnieuws.

Het bestuur is van mening dat de huidige redacteur van het Verenigingsnieuws ondersteuning nodig heeft van iemand in de rol van redactiesecretaris. In het verleden werd het Verenigingsnieuws eveneens door twee personen vervaardigd.

9. **Verkiezing leden kascommissie**

Mevrouw A. Römer heeft zich voor een tweede termijn beschikbaar gesteld als lid van de Kascommissie en de heer J. Vrenken heeft zich aangemeld als nieuw lid van de Kascommissie. De vergadering heeft beiden benoemd tot lid van de kascommissie.

10. **Verkiezing bestuurslid**

De heer P. Laney wordt, na een halfjaar als aspirant bestuurslid te hebben gefunctioneerd, voorgedragen door het bestuur als bestuurslid. De vergadering heeft de aanbeveling overgenomen en de heer P. Laney is bij acclamatie door de vergadering gekozen als bestuurslid.

11. **Wat ter tafel komt**

Twee redactieleden vragen waarom de ingezonden brieven van de kwekers inzake de Floriade niet behandeld zijn

bij de ingekomen stukken. De voorzitter beantwoordt de vraag als volgt: deze brieven hebben geen betrekking op deze Algemene ledenvergadering en worden op verzoek van beide kwekers als ingezonden stuk in het Verenigingsnieuws geplaatst.

12. **Rondvraag**

De heer Bervoets, de huidige bibliothecaris doet, mede namens het bestuur, een oproep voor een opvolger. De bibliotheek heeft zeer dringend een nieuwe instellingsbeheerder nodig. Wie heeft er ruimte voor 20 strekkende meter boeken en vindt het leuk om deze zo belangrijke functie voor onze vereniging te vervullen? Het bestuur heeft inmiddels vele mensen benaderd en diverse oproepen geplaatst in Succulenta: zonder resultaat tot dusver.

Vraag van de heer J. Vrenken: ons tijdschrift "Succulenta" heeft nog steeds last van een hinderlijke kleurzweem.

Antwoord: dit komt waarschijnlijk door het scannen van de foto's en/of door het drukproces. Inmiddels is een nieuwe scanner van het merk Nikon aangeschaft. Van drukkerij veranderen is op dit moment niet gemakkelijk. De volgende nummers van Succulenta moeten absoluut beter zijn en ook moet het resultaat van de nieuwe scanner duidelijk zichtbaar worden. Indien dit niet het geval is, gaan we ons beraden op verdere stappen die onherroepelijk zullen leiden tot verbetering van het blad Succulenta.

In de nieuwe infomap worden vele type- en spelfouten geconstateerd. Daarnaast kloppen de naam- en adresgegevens van de huidige penningmeester van de afdeling Zwolle niet. Het verzoek van het bestuur is alle wijzingen en opmerkingen naar de 2^e secretaris te sturen. Deze zal de diverse gewenste verbeteringen doorvoeren in de infomap.

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen. Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901. Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met:
W.P.C. Bervoets, Mozartlaan 108,
7391 XM Twello. Tel. 0571 272841

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres
Portokosten worden vergoed!
Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624
E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,13 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2002 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor € 9,00 per jaargang.
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982
€ 7,36 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000
€ 7,36 per jaargang
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980
€ 7,36
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien
1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III,
€ 39,70 per stuk

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;

mogelijk zijn inmiddels jaargangen uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Gironummer: 199176
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws voor alle liefhebbers van cactussen en vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen kopij voor de homepage aanleveren bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

DIATHEEK

Het doel van de instelling is het uitlenen van dia's. Het beheer is sinds kort in andere handen gekomen. Het is de bedoeling om de diatheek na een behoorlijke renovatie weer nieuw leven in te blazen.

De presentatie zal enigszins worden aangepast. Dit neemt veel tijd in beslag en voor het uitlenen van diapresentaties zult u even geduld moeten hebben. Het is ook de bedoeling dat er een paar puzzels bijkomen voor de uitleen. Al met al is de verwachting dat de uitleen begin 2004 weer kan starten. Wanneer het zover is zal er een nadere aankondiging worden gedaan.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34
2023 RV Haarlem.
Tel.: 023-5262624
Email: g.koerhuis@planet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen om u bij evenementen etc. te helpen bij uw promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25 (korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo: € 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties betreffende de promotie aan:

Kees Grimmelhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075-6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decemбернаummer van Succulenta de Zaadaanbieding van het Clichiefonds. Voor nadere informatie, aanvragen en bestellingen kunt u terecht bij: J. Schraets, Clichiefonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913

Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: smitnre@worldonline.nl

HERZIENE BEGROTING 2003

	Bijgestelde begroting 2003	Begroting 2003	Werkelijk 2002
Inkomsten			
Contributies	49.200	46.000	40.718
Clichéfonds	2.500	2.500	2.747
Ver.art.+ boekenmarkt	700	700	607
Rente	1.650	1.650	1.390
	54.050	50.850	45.462
Uitgaven			
Tijdschrift	38.500	38.500	38.046
Ledenadministratie	1.000	1.000	521
Bibliotheek + Diatheek	1.000	1.000	538
Web site	500	500	676
Algemene vergaderingen	2.000	2.000	2.660
Promotie	2.000	2.000	2.062
Bestuur			
- Reizen en vergaderingen	2.500	2.500	1.965
- Porti/telefoon/internet	1.300	1.300	1.274
- Kantoorbenodigdheden	1.000	1.000	500
- Bank- en incassoprovisie	350	350	225
- Diversen	1.200	1.200	999
- Apparatuur e.d.	2.000	2.000	1.023
	53.350	53.350	50.489
Saldo	700	-2.500	-5.027

De contributieopbrengst is gebaseerd op 2050 betalende leden.

Conform afspraak is alle apparatuur, software e.d volledig afgeschreven.

Alle nieuwe aankopen worden voortaan in het jaar van de aanschaf direct volledig ten laste van de resultatenrekening gebracht. Hiervoor is voor 2003 een bedrag van 2.000 euro begroot.

JUBILARISSEN IN 2003

Jubilarissen: 50 jaar lid van Succulenta in 2003

Nederland:

Perenboom, J.M.	Okapistraat54	6531 RM	Nijmegen
Venema-Vroege, Mevr. B	Kaapbergweg 25	7361 TG	Beekbergen

Jubilarissen: 40 jaar lid van Succulenta in 2003

Nederland:

Lubbe, B. v.d.	Donker Curtiusstraat 7K	2555 XT	Den Haag
Hoeven, Leo v.d.	Oudecampsweg 43	3155 RH	Maasland
Minjon, J.W.	'Biltsteijn' 22	3732 GT	De Bilt
Defesche, Drs.J.H.	Kruislandseweg 20	4724 SM	Wouw
Vrenken, J.	Kroatenstraat 22	5408 RH	Volkel
Prestle, K.H.	Vijverweg 12	5461 AL	Veghel
Vemde-Kemper, W.F. van	Burg.Schorerlaan 5	8181 XL	Heerde
Nijmeijer, H.	Semskade 18	9503 RA	Stadskanaal
Meerman, A.	Nansumerweg 32	9905 RB	Holwierde

België:

Schuddings, Fr.	Floridastraat 48	B-2830	Willebroek Antwerpen
-----------------	------------------	--------	-------------------------

Jubilarissen: 25 jaar lid van Succulenta in 2003

Nederland:

Kalkman, A.	Spinaker 155	1034 MJ	Amsterdam
Senf, W.	Surinamelaan 17C	1213 VL	Hilversum
Hemelrijk, C.P.A.	Breitnerstraat 39	1318 LS	Almere
Vries, J. de	Mijnsherenweg 5	1424 CA	De Kwakel
Wit, Dhr. P.S.J. de	Zwaagdijk West 412	1686 PJ	Zwaagdijk
Joziase, D.H.	Ipenrodestraat 10	2012 MG	Haarlem
Koerhuis, G.	Weteringstraat 34	2023 RV	Haarlem
Vink, H.	Oostenrijklaan 45	2034 BG	Haarlem
Putten, Th. van	Kees van Lentsingel 12	2101 EK	Heemstede
Philip, C.	Bernadottestraat 129	2131 SP	Hoofddorp
Mey, R. de	Eksterweg 36	3403 BB	IJsselstein
Verheyden, R.M.A.	Verl.Hoogravenseweg 176	3525 BL	Utrecht
Bouwman-v. Egmond, C.	Cliffordweg 12	3646 AG	Waverveen
Krijnen, H.G.	Prof.Struyckenlaan 14	3741 EZ	Baarn
Fenger, E.	Aalscholverlaan 34	3862 KL	Nijkerk
Ling, A.M.E. van	Teisterbantstraat 15	4012 EE	Kerk Avezath
Ligtmans, Roelof	Scheffelstraat 1	4105 DV	Culemborg
Bijlsma, K.	Nieuwe Hoven 49	4205 BA	Gorinchem
Laanen, M.A.	Hoge Oldersdijk 7	4287 LV	Waardhuizen
Ras, H.N.J.M.	Kruitmolenlaan 11	4337 KN	Middelburg

Huesman, P.	Past.Jutenlaan 43	4624 GR	Bergen op Zoom
Harren, J.L.	Gele Helmbloem 9	4635 BK	Huybergen
Kaa, E.J. van de	Mgr.van Dongenlaan 23	4741 DH	Hoeven
Langerak, A.C.	Kon.Emmastraat 12	4797 HK	Willemstad
Borsje, W.	Kloosterweg 18	5144 CB	Waalwijk
Reynen, J.M.	De Chamillylaan 33	5361 LH	Grave
Geurts, Gertjan	Ruitersweg 14	5406 NE	Uden
Roos, M. de	De Suikerbakker 26	5506 EK	Veldhoven
Lastdrager, R.D.	Delibesweg 8	5653 HH	Eindhoven
Rood, Th.	Knippekamp 6	5731 CD	Mierlo
Langers-Korten, Mevr.E.	Kazematweg 4	5758 RB	Neerkant
Gusting, H.J.	Hendrikstraat 18	5761 AC	Bakel
Erp, J.F.R.	Dr.Nolenslaan 25-3	6136 GJ	Sittard
Dooyewaard-Nelissen, B.V.	Heugemer Pastoorstraat 8	6229 AG	Maastricht
Groen, L.E.	Heelsumseweg 49	6721 GR	Bennekom
Doorn-Rouwen, Mevr. J. v.	Corn.Hendrixstraat 61	7371 AR	Loenen
Koster, G.	Meester Kosterweg 5	7914 RH	Noordscheschut
Borgonje, G.W.M.	Het Erf 6	8102 KD	Raalte
Visscher, J.	Andoorn 28	8265 KL	Kampen
Meijerhof, W.	Herneweg 63	8435 WP	Donkerbroek
Buren, H.	Buorren 65	8851 EL	Tzummarum
Huisman, D.M.	Auke Stellingwerf 4	8921 NW	Leeuwarden
Eising, G.	Ruiterakker 37	9407 BE	Assen
Ende, P.	Ruskkamp 7	9431 KR	Westerbork
Berg, P. v.d.	Zuidlaarderweg 45	9605 PV	Kiel Windeweer

België:

Dams, Walter	Atheneumstraat 28	B-3970	Leopoldsburg
Keirse, Johan	Gulden Sporenstraat 7	B-8020	Oostkamp
Buggenhout, Freddy	Begonialaan 74	B-9280	Lebbeke

Duitsland:

Senckenberger Bibliothek	Bockenheimer Landstrasse 134	D-60325	Frankfurt/Main
Köhres, Gerhard	Wingertstraat 33	D-64390	Erzhausen/ Darmstadt
Lang, Werner	Hinterer-Berg-weg 11/1	D-89198	Westerstetten

Frankrijk:

Brunings, Mevr. I.	'Baraillan', Benque	F-31420	Aurignac
--------------------	---------------------	---------	----------

Elders op deze pagina vindt u een advertentie van Gerrit Melissen. Indien hij geen ruimte heeft, bel dan

Cono's Paradise

Dorfstrasse 10, D-56729
Nettehöfe, Duitsland
Tel. + fax: 00 49 2655 3614

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan:

W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

Lijst zaaigoed van eind 2002/
begin 2003 (vanaf 1 €/stuk:
m.vthiel@planet.nl of tel. 0594 549 380
Maarten van Thiel

Maarten van Thiel	0594 549 380
Oosterburcht 13	06 203 104 56
9801 BK Zuidhorn	Fax 08 4223 0473
Nederland	SNS Bank 8933.03.909
home.planet/-thiel393/Index.	m.vthiel@planet.nl

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Advertentie Graafland
halve pagina

Handelskwekerij Ubink bv.

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

Zaterdag 5 juni 2004

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax 0297 - 343089

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van: postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Voor belangstellenden voor de plantenbeurs en afdelingen van Succulenta worden gratis tafels ter beschikking gesteld.

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BSCC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.

Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: dslade@bscc.freeservice.co.uk

Postfach 1107 - D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 - Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de - www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

ANNY EN BERT VAN DER MEER
CACTUS OASE
EEN UNIEK STUKJE WOESTIJN IN HET ACHTERHOEKSE RUURLO

Privéverzameling met bijzondere succulenten, tevens verkoop

OPENINGSTIJDEN CACTUS OASE:
ma t/m vr van 09.00 tot 17.00 uur,
za en zo van 10.00 tot 17.00 uur
Van 1 november tot 28 februari in het weekend graag vooraf telefonisch aanmelden

Welkom in de Cactus Oase 6000 m²

Jongermanssteeg 6, Ruurlo Tel. 0573 - 45 18 17, www.welcome.to/abcactus

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 oktober 2003
NUMMER 5 - JAARGANG 82

REDACTIONEEL

INNOVATIE

Ton Pullen

Mijn 'editorial' in Succulenta, juni 2000 noemde ik Toekomstmuziek. Onder deze titel trachtte ik een blik in de toekomst te werpen. Deze keer wil ik het met u eens hebben over het verleden. Dit jaar ben ik ruim dertig jaar cactusliefhebber. Nu en dan denk ik wel eens na over wat er zoal veranderd is in onze hobby en in onze vereniging. Welke ontwikkelingen hebben wij zien gebeuren? En dan toch weer, welke ontwikkelingen gaan er komen? Wat is de toekomst van onze hobby of heeft onze hobby nog toekomst?

Eerst maar eens enkele dingen, die we hebben zien veranderen: een algemeen zichtbare ontwikkeling was de introductie van de plastic bloempot, die de plaats innam van de aardewerk pot of het zwartgeverfde conservenblik. Dan de huisvesting van de planten: Er zijn weinig liefhebbers meer die in platte bakken kweken. De meeste kasjes zijn tegenwoordig niet meer van hout, maar van aluminium (of kunststof), evenals de tabletten. Het toepassen van dubbel glas of polycarbonaat neemt toe, maar minder snel dan bijvoorbeeld in Duitsland. Er wordt meer gebruik gemaakt van noppenfolie ter isolatie. Andere technische producten doen aarzelend hun intrede: automatische raamopeners, eventueel gecombineerd met een windmeter, geforceerde ventilatie, automatisch schermen en beregenen.

Verwarming geschiedt nu meestal met aardgas i.p.v. met het petroleum van weleer. De cultuuraarde is niet zoveel veranderd, nieuw zijn wel de lava- en steenwolculturen, evenals hydrocultuur.

Sommige van deze ontwikkelingen zijn het gevolg van initiatieven van een of enkele mensen; bij gebleken succes volgen er meer. Toch denk ik dat er in onze hobby in het algemeen (te) traag wordt gereageerd op ontwikkelingen in de professionele (glas)tuinbouw. Eigenlijk zou er in onze vereniging iemand moeten zijn die de contacten onderhoudt met de professionele tuinbouw en de kassenbouwers.

Hetzelfde geldt voor ontwikkelingen in wat ik 'afgeleide hobby's' pleeg te noemen, zoals fotografie. Wat zijn de mogelijkheden van de digitale camera? Wat kunnen we allemaal voor en met onze hobby doen met behulp van de computer? Gaan we lezingen geven met een beamer i.p.v. met dia's? Zullen Cd-rom's de boeken gaan verdringen?

Zo kan ik nog wel even doorgaan.

Een actief bestuur, dat niet alleen op de winkel past, maar voortdurend innovatief bezig is, zal hierin zeker het voortouw moeten nemen. Maar ook individuele leden beschikken dikwijls over veel know-how. De redactie zal de resultaten graag publiceren!

JONG GELEERD

SENECIO FULGENS

Johanna Smit-Reesink

Senecio fulgens is een plant die oorspronkelijk voorkwam in Natal en Transvaal in Zuid Afrika. Ze werd al in 1866 beschreven! De naam is afgeleid van oud en heeft betrekking op de gelijkenis van de vruchtbluisjes met het hoofd van een grijsaard!

Senecio's zijn composieten, d.w.z. samengesteldbloemigen. Een samengesteldbloemige bestaat uit een aantal kleinere bloempjes, zoals je b.v. bij een paardebloem of aster kunt zien.

Senecio fulgens

Foto's Henk Viscaal

Fulgens betekent schitterend, glanzend. De bladeren zijn ongeveer 2,5 cm groot, aan de bovenkant grijsgroen en een beetje poederachtig. De onderkant is paarsgroen met een duidelijke middenstreep. De bloemen zijn knalrood en blijven een paar weken mooi. De knoppen hangen eerst en richten zich pas op als de bloemen open gaan. De planten maken liggende uitlopers van ongeveer 40 cm lang. De wortels zijn

knolvormig. Die zijn dus in staat behoorlijk wat water en voedsel op te slaan! De planten groeien aan de onderkant van stenige hellingen in een gebied waar flink wat regen valt.

De planten kun je op de bekende manier gemakkelijk stekken en ze maken ook al snel de interessante gezwollen wortels. De stekjes zet je natuurlijk eerst op een schaduwrijk plekje en als er wat groei in komt verplaats je ze naar een zonniger plaatsje. In de winter hebben ze het niet graag al te koud. In de zomer hebben ze regelmatig water nodig en in de winter af en toe een beetje van onderen. De wortels kun je na een jaartje of zo ook zichtbaar maken door de planten wat hoger in een pot te zetten en b.v. de uiterste einden van de takken af te knippen. Dan krijg je een bonsai effect en je maakt gelijk weer nieuwe stekjes!

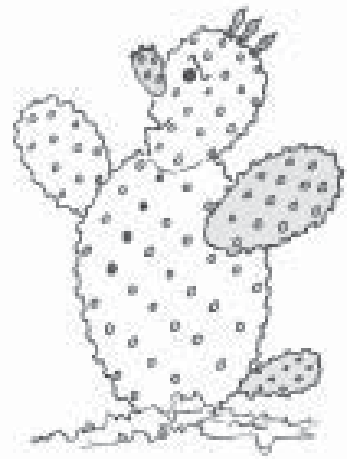
Veel plezier en tot de volgende keer!

Prins Willem Alexanderlaan 104

6721 AE Bennekom

Bloem van Senecio fulgens

VOOR HET VOETLICHT (11)

Bertus Spee

Adromischus cooperi

De Kaapprovincie in Zuid Afrika is het moederland van deze plant. Aan de bloeiwijze kunnen we zien dat dit geslacht tot de familie der *Crassulaceae* behoort. De 30 cm lange bloeistengels verschijnen in cultuur in de herfst op de uit korte vlezige stengels bestaande planten, die bezet zijn met opvallend gevormde, succulente blaadjes.

Adromischus betekent dan ook “met stevige stengel”. De blaadjes vallen na verloop van jaren van de basis van de plant af zodat er een dikke, grillig gevormde caudex-achtige knol in het zicht komt.

We dienen voorzichtig met water te zijn; liever te weinig dan teveel. Na de bloei kunnen de planten in winterrust op een koele, lichte plaats gezet worden. Ze zijn niet kougevoelig (10 °C).

In het voorjaar kunnen we deze planten door te stekken vermeerderen. Ook losse blaadjes kunnen, mits ze niet beschadigd zijn aan de basis, beworteld worden door ze in vochtig grof zand te steken.

Gymnocalycium baldianum

Dit geslacht ontleent zijn naam aan de naakte, onbehaarde bloemkelken, zoals bij deze plant duidelijk te zien is. Ze worden tot 7 cm in diameter, een plant van 4 cm is reeds bloeibaar en geeft even grote (zo niet grotere) bloemen, glanzend rood van kleur. De bloemen verschijnen vroeg in de zomer en blijven enkele dagen staan.

De verzorging is vrij eenvoudig, een koele, droge winterrust en in de groeiperiode regelmatig wat water, met af en toe wat extra mest. Ze groeien goed in een grondmengsel met wat humus en leem, verder een niet al te zonnige plaats om verbranding te voorkomen.

Daar deze planten zelden spruiten is zaaien de aangewezen vermeerderingsmethode.

Van nature komen deze planten voor in Zuid Amerika (Argentinië, Catamarca).

Epiphyllum sp.

Dit geslacht van de vaak abusievelijk genoemde bladcactussen komt op grote schaal voor in de warmere gedeelten van Noord-, Midden- en Zuid Amerika, waar ze hoofdzakelijk in de bomen in het regenwoud groeien.

In cultuur worden ze wel in hangpotten gekweekt, zodat ze in de zomer op een beschaduwde plaats buiten gehangen kunnen worden. In de winter houden we ze koel en licht vochtig.

Als substraat voldoet een humusrijk mengsel met bladaarde. Vermeerderen kan gemakkelijk door bladstekken van te groot geworden planten te snijden, enkele dagen te laten drogen, vervolgens te laten bewortelen en daarna op te potten.

Deze planten worden vooral gekweekt vanwege de enorme bloemen, die tot wel 20 cm groot kunnen worden en in vele kleurvariëteiten in omloop zijn. Vooral in Engeland en Duitsland worden veel verschillende hybriden gekweekt, met de mooiste namen.

Binnen dit geslacht vinden we zowel dag- als nachtbloeiers. Deze laatste bloeien voornamelijk wit en hebben bovendien vaak een opvallende geur. Helaas blijven ze maar één nacht open in tegenstelling tot de dagbloeiers, die enkele dagen kunnen bloeien.

Vermeerderen uit zaad is ook mogelijk; zaden worden echter weinig aangeboden.

Stenocactus lloydii

Een van de mooist bedoornde vertegenwoordigers van het geslacht *Stenocactus* (voorheen *Echinofossulocactus*) is deze plant met zijn lange, rechtopstaande middendoorns, die wel 4 tot 8 cm lang kunnen worden. De doorns hebben bovendien duidelijk zichtbare dwarsribbels. Dit wordt veroorzaakt doordat ze dagelijks een klein stukje groeien. Deze soort is genoemd naar Prof. Fr. E. Lloyd uit de USA.

De planten hebben hun habitat in centraal Mexico (de staat Zacatecas), waar ze wel 15 cm hoog kunnen worden. De vrij kleine, rose-witte bloemen verschijnen al vroeg in het voorjaar op de kop van de planten. Tussen de zware bedoorning hebben ze moeite om open te gaan.

Spruiten doen deze planten zelden, zodat zaaien de aangewezen wijze van vermeerdering is. Ze groeien het beste in een luchtig, mineraalrijk mengsel. In de zomer regelmatig water geven; in de winter koel en droog houden.

**Diepemeestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

Foto's van de schrijver

MOOIE EN INTERESSANTE HAWORTHIA'S VOOR DE VERZAMELAAR. DEEL 15

Ingo Breuer

Haworthia beanii M.B. Smith

H. beanii werd in 1994 door Smith in de *Journal of South African Botany* 10: 137 beschreven. Ze is naar Mr Guy Bean genoemd. Bayer beschouwt het als een synoniem van *H. viscosa* (L.) Haw. De type vindplaats is de farm Ferndale, ten noordoosten van Patensie (3324DD).

Volgens Bayer is dit een van de vele vormen van *H. viscosa*. In tegenstelling tot de overige vormen van *H. viscosa*, waarvan de bladeren altijd in drie rijen staan, groeit deze vorm met spiraalvormig draaiende bladeren. De bladeren zijn hierbij onsamenhangend gespreid. Verder zijn de bladeren toegespitst, bol aan de bovenkant en gootvormig bij de top.

Het blad heeft geen kiel. De oppervlakte is meest glad, maar kan ook wat wratten hebben. Aangezien ze spruiten maakt, kan ze makkelijk vermeerderd worden. De cultuur komt overeen met die van ander haworthia's, maar ze moet net als *H. viscosa* relatief zonnig staan.

H. beanii IB284 10km ten noordoosten van Patensie (3324DD) Breuer 1999

Haworthia pungens M.B. Bayer

H. pungens werd in 1999 door Bayer in *Haworthia revisited*:188 beschreven. De naam "pungens" betekent "met scherpe spits". De type-standplaats is Joubertinia (3223DD).

Deze door Bayer nieuw beschreven plant lijkt zeer veel op *H. beanii*. De vindplaatsen van beide soorten zijn ook niet zo ver van elkaar verwijderd.

Men kan ze dus goed als één soort opvatten. Bovendien bloeien ze tegelijkertijd en de bouw van de bloemen en de bloeiwijze is bijna identiek.

Deze soort laat zich zowel via zaad als via zijrozetten vermeerderen. Bij een zonnige standplaats zijn de randen intensief rood gekleurd.

H. pungens IB6133 ten noorden van Joubertinia (3323DD) Breuer 1999

**Am Kloster 21,
D-41812 Erkelenz, Duitsland.
E-mail: ibreuer@t-online.de**

Vertaling: Ben J.M. Zonneveld.

ALOE STRIATA

Ton Pullen

De soort, die het onderwerp vormt van deze bijdrage, is door mij op verschillende plaatsen in Zuid-Afrika in grote hoeveelheden aangetroffen. Omdat het een soort betreft die ook bij de verzamelaars in trek is volgt hier een portret.

Nomenclatuur

Aloe striata Haworth is beschreven in 1804 (Trans. Linn. Soc. 7:18).

(striata = met streepjes, met lijntjes)

Reynolds (1969) noemt het merkwaardig, dat deze soort pas omstreeks 1795 naar Europa kwam en pas in 1804 beschreven kon worden. Immers, veel prominente soorten werden al in de 16de en 17de eeuw ontdekt, naar Europa verscheept en beschreven.

Synoniemen zijn:

Aloe hanburyana Naud. 1875

A. paniculata Jacq. 1809

A. rhodocincta Hort.

A. albocincta Haw 1819

Populaire namen: (Engels): Coral - aloë; (Afrikaans): Blouaalwyn, Gladdeblaaraalwyn, Makaalwyn, Streepaalwyn, Vaalblaaraalwyn.

Beschrijving

Succulente planten met gewoonlijk stamloze rozetten, oudere exemplaren kunnen een korte, kruipende stam, bedekt met opgedroogde oude bladeren, vormen. De licht blauwgroene bladeren zijn plat en breed en duidelijk bootvormig. De bladranden zijn ongetand en voorzien van zachte roze-rode randen. Er worden tot 3 vertakte bloeiwijzen gevormd. De vorm varieert van bolvormig tot kegelvormig. De bloemen vertonen lichte basale zwellingen. De bloemkleur varieert van roze-rood tot helder oranje. Er is een geelbloeiende vorm bekend uit de provincie Oostkaap.

Aloe striata

Foto's Ludwig Bercht

3. *Aloe striata*, 15 km ten westen van Seekoegat.

Bloeitijd juli-oktober.

Er worden twee ondersoorten onderscheiden. Men kan derhalve de volgende indeling maken:

Aloe striata ssp. *striata*. De type-soort, zoals boven omschreven.

Aloe striata ssp. *karasbergensis*. Deze heeft meer bruingekleurde bladeren, met duidelijke lijnen in de lengterichting van het blad, dat witte randen heeft. Bloeit van januari-maart.

Aloe striata ssp. *komaggasensis*. Deze

bezit ook witgerande bladeren. De lijntjes zijn hier slechts vaag zichtbaar. Bloeitijd december-januari.

De drie vormen zijn zeer duidelijk te onderscheiden en kunnen niet verward worden met welke andere aloë dan ook.

Voorkomen

Ssp. striata is wijd verspreid in de droge delen van de Westkaap en Oostkaap.

Ssp. karasbergensis komt in de Noordkaap voor van Prieska tot Namaqualand. Ook in zuidelijk Namibië.

Habitat van Aloe striata

Aloe striata rijkelijk in bloei

Ssp. *komaggasensis* heeft een meer beperkte verspreiding in de bergen rond Komaggas in Namaqualand.

Alleen de laatstgenoemde subspecies is bedreigd.

Wij troffen deze soort tijdens onze reis op vele plaatsen aan, dikwijls in grote aantallen. De planten op de foto's staan in de omgeving van het stadje Graaff-Reinet, bij het stuwmeer achter de van Rynevelds Pass

Dam en in de Valley of Desolation. Behalve *A.striata* was hier ook *Aloe ferox* in grote aantallen aanwezig. Laatstgenoemde soort komt in grote delen van Zuid-Afrika in grote aantallen voor. Andere succulenten: *Euphorbia enopla*, *Crassula mucosa*, *Astroloba foliolosa*, *Senecio* sp.

Cultuur.

In Zuid-Afrika wordt deze soort aangeplant in tuinen en parken, waar de planten zonder problemen groeien en bloeien. In onze contreien zal men deze planten gedurende het grootste deel van het jaar onder glas moeten kweken. In de zomer kunnen de planten dan enige maanden zonder glasbedekking buiten staan. Deze soort is niet moeilijk te cultiveren, men behandelt ze grofweg zoals de meeste succulenten.

Literatuur:

Jacobsen, H. (1960): A Handbook of Succulent Plants. London.
 Newton, L.E. (2001): Aloe, in Egli, U. (ed.) Illustrated Handbook of Succulent plants: Monocotyledons. Berlin.
 Reynolds, G. W. (1969):The Aloes of South Africa. Cape Town.
 Shearing, D. (1994): Karoo. South African Wild Flower Guide 6. Kirstenbosch.
 Wyk, B.-E. van - & Smith, G.- (1996): Guide to the Aloes of Souh Africa. Pretoria.

**Rinkslag 19,
7711 MX Nieuwleusen.**

TERUG IN MEXICO 1

CORYPHANTHA POTOSINA (JACOBI) GLASS & FOSTER

Wim Alsemgeest

Wat doe je als je na twintig jaar terug komt in een zelfde plaats of land? Je zoekt alle plekjes op waar je toen geweest bent. Ook Mexico is natuurlijk mee gegaan met zijn tijd. Het oude centrum van Mexico City met het Zócalo is nauwelijks veranderd of het moet het verkeer zijn. Fijn nu is dat je alles kan eten zonder ziek te worden en zo maar geld uit de muur kan trekken en ook nog veel goedkoper naar het land kan vliegen. Alleen de prijs van een huurauto viel wat tegen.

Na een paar dagen de stad te hebben bekeken werd het tijd om onze oude route op te pakken. We zullen echter niet een reisverslag maken waarbij van dag tot dag de route met al zijn bijzonderheden wordt vermeld, maar er een thema uitlichten. Een van de planten die toen een enorme indruk op mij maakte was *Coryphantha potosina* groeiend ten westen van de stad San Luis Potosi.

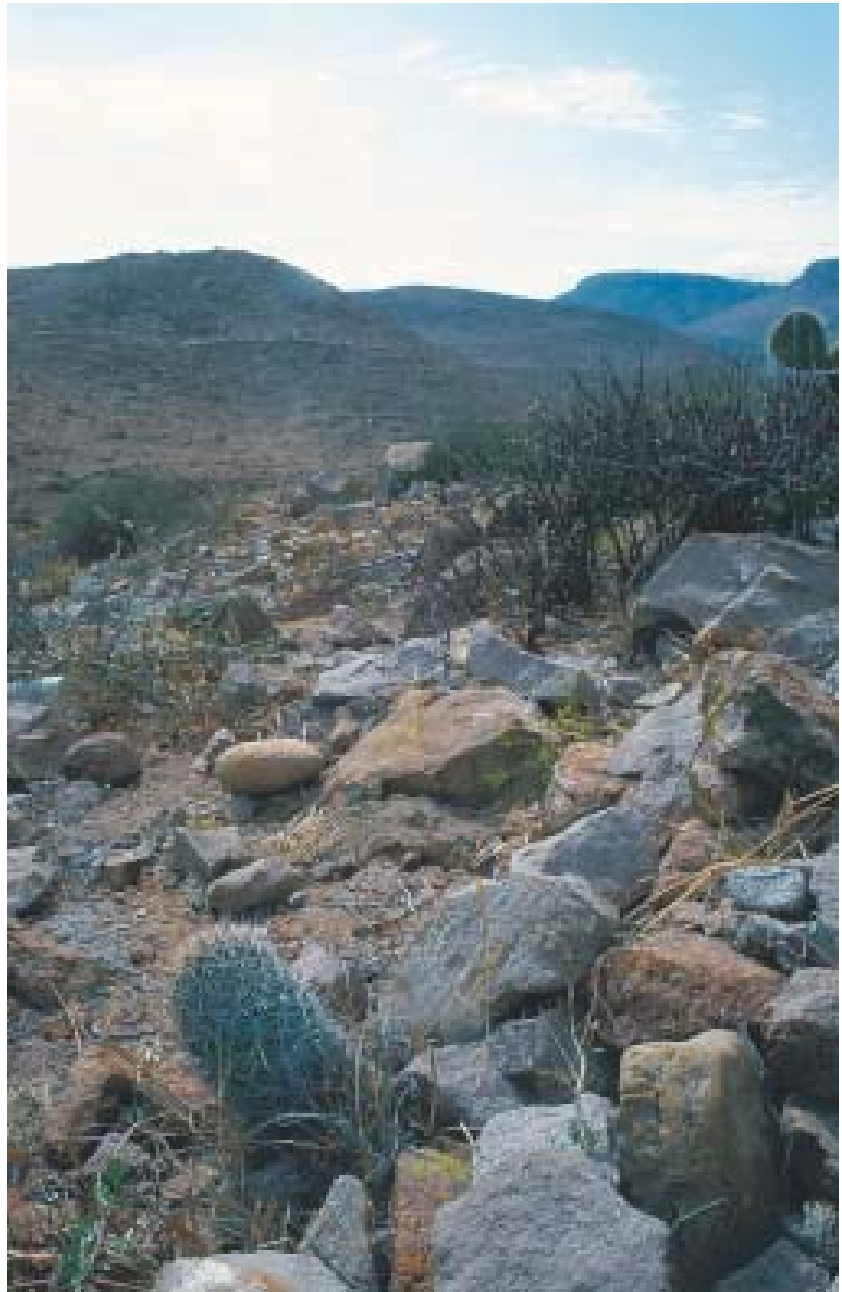
Van uit S.L.P. in de richting van Aguascalientes / Guadalajara is er net voorbij het plaatsje La Romana een stuwmeer, daar weer net voorbij in de bocht van de weg zijn we gestopt. Op de heuvel rechts lijken alle planten weggehaald, hoewel het een typische heuvel is waar je cactussen zou kunnen verwachten, is er niets te vinden. Waarschijnlijk heeft de

Coryphantha potosina bij La Romana

Foto's van de schrijver

plaatselijke veehouder, al het “cactus-onkruid” weggehaald. Dan maar aan de linkerzijde van de weg zoeken. Ik weet zeker dat wij 20 jaar geleden hier ergens deze soort hadden gevonden, waarachtig, verder naar onderen zijn zij nog vrij massaal aanwezig samen met een prachtige rood-bedoornde *Echinocereus pectinatus* vorm. In die tijd was het geen probleem om planten mee naar huis te nemen. Zodoende hadden we ook 2 planten omwonden met toiletpapier gewoon in de koffer mee naar Nederland genomen. Dat moet je nu echt niet meer proberen! Helaas, een plant werd al vrij snel op een van mijn lezingen per vergissing meegenomen! Ja ook toen gebeurde dit al. De andere plus een zaailing heb ik toen maar aan Ludwig Bercht gegeven. Wel betekende dit dat ik geen zaden meer kon kweken. Gelukkig had ik al wat zaden geoogst.

Een (toen nog) Oost-Duitse correspondentievriend zat in de redactie van de K.u.a.S en vroeg mij om fotomateriaal en zaden. Bij hem zijn de zaden tot prachtige planten opgegroeid. Ik heb mijn ene plant en de zaailingen in de loop der jaren verloren. In het Duitse tijdschrift K.u.a.S. van juni 2001 schrijft mijn oude correspondentievriend zowaar een artikel over deze soort met mijn oude fotomateriaal erbij. Opmerkelijk was te lezen dat jonge zaailingen in de eerste 5 jaren erg uitgerekt groeien en totaal niet lijken op die prachtige dichtbedoornde importplanten. Echter na vele jaren doorkweken, het liefst in de nok van de kas worden zij ieder jaar mooier met een steeds dichtere bedoorning. Onlangs heb ik bij Ludwig Bercht nog nagevraagd of hij nog planten uit mijn zaai-

Coryphantha potosina bij La Romana

sel heeft opgekweekt, want ik zag dat hij deze soort in zijn zaadlijst had staan van 1985 t/m 1997. Hij vertelde mij dat hij de planten nog steeds heeft maar geen kans heeft gezien ze te bestuiven, vandaar!

Verleden jaar liep ik door de kas van Biesheuvel in Lexmond en ik zag zowaar een *C. potosina* te koop staan, echter met de naam *C. echinoidea*, maar dat zal mij een zorg zijn! Een prachtig exemplaar, mooi bedoorn, alleen wat te lang. Net als bij vele mammilliasoorten worden zij lelijker als ze te lang worden. De plant verhuisde naar Montfoort en de kop werd er

gelijk afgesneden. Zo houd je de plant mooi compact en inmiddels is de onderkant al weer aan het uitlopen. Nu nog op zoek naar een tweede exemplaar!

Het vreemde van deze plant is dat ze vrij zeldzaam is. Ook in de literatuur is er nauwelijks iets over te vinden; in de beroemde werken van Backeberg staat deze plant bijvoorbeeld ook niet. Waarschijnlijk komt dit omdat de plant lange tijd gezien is als synoniem met *C. clavata* waar de jonge zaailingen inderdaad erg op lijken.

De plant is al in 1856 door Jacobi in de *Allgemeiner Gartenzeitung* beschreven uit een zending planten afkomstig uit San Luis Potosi, toen als *Mammillaria potosina*. Eerst is deze plant ook nog verkeerd aangezien voor een *Mammillaria raphidacantha*. Lange tijd werd het stil rond deze plant. Schumann, Britton & Rose en Backeberg wisten geen raad tot in 1970 Glass & Foster deze plant in het Amerikaanse *C.& S.J.* van 1970 uit de oude literatuur opdiepten. De plant wordt op latere leeftijd prachtig wit bedoornd; later ontstaan ook vrij lange middendoorns met een bruine spits. De geelwitte bloemen zijn vrij klein maar komen met meerdere tegelijk te voorschijn.

Kortom het werd eens tijd deze plant wat meer onder de aandacht te brengen.

Literatuur:

Ettelt J. (2001): *Coryphantha potosina* eine schöne Unbekannte *K.u.a.S.* 52(6):63-65.

C.Glass & R.Foster.(1970): *Mexico logbook* 6CSJ(US)42: 264

Bravo-Hollis, H & Sanchez-Mejorada H. (1991): *Las Cactaceas de Mexico* 3: 483-484.

**Stadhouderslaan 3,
3417 TT Montfoort.**

E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

Foto rechts boven: Zaailing van *Coryphantha potosina*

Foto rechts onder: Oude plant van *Coryphantha potosina*, gekweekt in de nok van de kas

AGAVE AMERICANA

Henk Viscaal

Voor mensen die regelmatig de mediterrane streken bezoeken is *Agave americana* geen onbekende. Ook al weten zij de naam niet, vanwege zijn stekelige uiterlijk zullen ze hem al snel onder de cactussen en aanverwanten rangschikken.

Heb je eens de majestueuze bloeistengels tegen de azuurblauwe lucht zien afsteken, dan is dit een ervaring die voor altijd op je netvlies gegrift zal blijven.

Onlangs werd ik door Ton van der Hoorn gebeld met de vraag of ik interesse had in een fotoreportage van een bloeiende *Agave americana*.

Bij de mededeling dat er uit het dak van de kas een ruit was weggehaald om de bloem er door te laten was mijn interesse gewekt. Ik ken de kas namelijk van vorige bezoeken en weet dat hij behoorlijk hoog is. Moet je dan nog een ruit wegnemen om de rest van de bloeistengel door te laten met een lengte van ongeveer 7.50 m, dan is de keus om te gaan helemaal niet moeilijk meer.

Door het vooruitzicht op een mooie bloeiende plant nam ik tijdens de heenreis de nodige opstoppingen in het verkeer maar voor lief.

Daar we achterom de kas met de privé-verzameling binnen gingen, kon ik in eerste instantie alleen de plant en de bloeistengel tot aan het dak zien. Dichterbij gekomen was door het dak ook het naar buiten stekende gedeelte te zien. Verwachtte ik een tak met wat miezerige bloemen te zien; niets was minder waar en wat ik zag overtrof mijn verwachtingen. De bloeistengel was even dik als ik het bij planten gewend was die in warmere streken in bloei stonden en de bloemschermen waren ook even groot.

Een naast de plant staande *Agave filifera* was waarschijnlijk zo door de bloeipracht

Agave americana met daarnaast een bloeiend exemplaar van *Agave filifera*

Foto's Henk Viscaal

van zijn grote broer aangestoken, dat hij ook maar was gaan bloeien.

Fotomateriaal dus te over en als een

razende aan het knippen.

Buiten was een ladder tegen de kas gezet om ook van het uitstekende gedeelte een opname te kunnen maken. Aangezien de fotokoffer niet mee naar boven kon, moest er diverse keren heen en weer geklauterd worden om een goede lens op het toestel te monteren.

Al knorrende van plezier kwam ik tot de conclusie dat het de reis dubbel en dwars waard geweest was.

Over *Agave americana* het volgende:

De plant werd in 1753 door Linneaus beschreven. Het is een rozetvormende plant die een doorsnede van ongeveer 3.50 m kan bereiken en waarvan de bladranden bezet zijn met donkerbruine tot zwarte tanden. De kleur van het blad zelf is van grijsgroen tot blauwachtig. Het is tot 25 cm breed en 2 m lang en eindigt in een sterke, scherpe stekel. De bloeistengel kan tot 8 m lang worden. Verdeel je de bloeistengel in drieën, dan is het bovenste derde gedeelte bezet met takken met aan het uiteinde de bloemen.

In de warmere streken kunnen de planten na 10 jaar bloeien, in ons klimaat kan dit wel 35 jaar op zich laten wachten.

Van *Agave americana* zijn verschillende variëteiten te verkrijgen. Voor de kleinbehuisde verzamelaar is het echter geen doen om deze fors uitgroeiende plant in de verzameling op te nemen, want lang leve de gelukkige die de plant voor de winterdag naar binnen mag brengen.

Literatuur:

- Berger A.(1988): Die Agaven, p.151.
Gentry H. S. (1982): Agaves of continental North America, p. 278.
Irish M.&G. (2000): Agaves Yuccas and related plants, p. 94.

**Brinklaan 31,
7261 JH Ruurlo.**

Agave filifera, bloemstengel en plant; bloeiwijze Agave americana; uit je dak

CHAMAECEREUS SILVESTRII: AKTE VAN BEROUW

J.Lambert Ir.A.I.Gx.

Ondergetekende werd onlangs tachtig jaar oud. Een mooie gelegenheid om eventjes aan gewetensonderzoek te doen. Wel te verstaan in alle domeinen en dus ook, gans natuurlijk, om eens de reeks gepubliceerde artikelen in ‘Succulenta’ onder de loep te nemen.

Zo heel veel zijn het er niet: een 22-tal in 18 jaar tijd, doch wat ons aanbelangt is niet zozeer het aantal dan wel de inhoud der teksten en hun bijdrage tot een betere kennis van onze geliefde cactussen.

Al met al hoef ik me niet te schamen over mijn prestaties en beaam ik nog steeds het grote pak van mijn geschriften wanneer ik ze nu (met plezier) lees.

Missen is en blijft echter menselijk en ook hier zal wel ergens een fout voorkomen: in dit geval schuilt ze in mijn tekst uit 1989 over “Een vindplaats voor *Chamaecereus silvestrii*”.

Ik dacht toen, te goeder trouw, in december 1988 de betrokken soort te hebben aangetroffen nabij het stuwmeer van Dique El Cadillal. Dit bleek echter onjuist te zijn: een onbruikbare en een teloorgegaan scheutje deden ons al spoedig inzien dat het waargenomen plantje niets anders dan een piepjong exemplaar van *Pfeiffera ianthothele* was!

Totnogtoe vond ik geen gepaste aanleiding om hierover uit te wijden, doch heden verheugt het me ten zeerste deze rechtzetting te kunnen maken, en me meteen te verontschuldigen bij de lezers. Inderdaad hoeft een ernstige en eerlijke wetenschapper niet terug te deinzen om zijn eigen fouten te erkennen en te verkondigen. Een mooi voorbeeld hiervan was Dr. Buxbaum, die nooit aarzelde zijn zienswijze te herroepen wanneer hij dat noodzakelijk achtte.

J. Lambert Ir. A.I.Gx.

De echte vindplaats van *Chamaecereus silvestrii* werd uiteindelijk, na jaren zoeken, door Dietrich Herzog uit Cafayete ontdekt. Deze man was zodanig geïnteresseerd in het oplossen van dit probleempje dat hij zelfs, na het lezen van mijn artikel, naar Dique El Cadillal trok, uiteraard tevergeefs...

Enkele jaren later (1993) vond hij dan wel de plant, in het gebergte van de Cumbres Calchaquies, ten zuidwesten van

Chamaecereus silvestrii

Foto van de schrijver

Cafayate, nabij de grens van de provincies Salta en Tucuman, dat wil zeggen; precies op de plaats die door Spegazzini opgegeven werd!

Bij deze vondst werd echter meteen duidelijk waarom zoveel onderzoekers vruchteloos naar het plantje hadden uitgekeken. Inderdaad bleek dat de soort in de natuur helemaal geen zuiltjes (“augurken”) vormt, doch gewoon bolrond blijft. Bij een bezoek aan Herzog in 1995 zag ik wilde exemplaren waarbij deze vorm nog gehandhaafd was, doch namen we er spijtig genoeg geen foto’s van. Een paar jaar later was alles verzuild, en was het dus te laat...

Een dergelijk verschijnsel (het verzuilen in cultuur) kennen we ook van sommige andere soorten, zoals bvb. *Austrocylin-dropuntia verschaffeltii*. De zuilen zien er wel iets meer gedrongen uit dan bij de van oudsher bekende “augurkjes” uit onze verzamelingen.

De planten werden door Herzog van zijn veldnummer DH-589 voorzien, en hij meende er goed aan te doen, twee stammen A en B te onderscheiden, omdat hij dacht dat ze van twee afzonderlijke planten afkomstig waren. Hij zelf bekende echter, dat er geen noemenswaardig verschil tussen de twee stammen bestond, en toen zowel Dr. Vertongen als uw dienaar moesten vaststellen, dat de planten bij kruis-

bestuiving geen vruchten produceerden, rees de vraag wat hier aan de hand was.

Er bestonden namelijk twee mogelijkheden: ofwel we hadden te maken met een steriele natuurhybride, ofwel ging het gewoon om een kloon. Van de eerste veronderstelling werd prompt afgezien toen bleek dat bestuiving met stuifmeel van sommige echinopsissen wel tot vruchtvorming leidde.

Restte dus de kloon. Hiervoor geldt mogelijk de volgende verklaring. Doordat

Herzog de planten niet zelf verzamelde, doch dit overliet aan een van zijn helpers, is het niet uitgesloten dat deze man, geconfronteerd met een sterk exemplaar, de verleiding niet kon weerstaan dit in twee of meer delen te scheiden, om aldus zijn beloning iets naar boven af te ronden. Het kan echter ook zonder dergelijke baatzuchtige bijbedoeling. Het is me een paar keren gebeurd, dat ik een aantal planten op een gegeven vindplaats vergaarde, en later moest vaststellen dat ze tot een kloon behoorden.

**Passendalestraat 84,
B-8980 Passendale / België**

HET GESLACHT YUCCA (AGAVACEAE)

DEEL 15. YUCCA'S IN MEXICO 4

.Fritz Hochstätter

Yucca endlichiana fh 0334, San Hipolito, 1055 m met Echinocactus horizontalonius fh 0805

Foto's van de schrijver

“Yucca II”, p. 114, fig. 120), op doorsnede halfrond, aan weerszijden ruw, in het midden verdiept, omhoog gericht of zijwaarts gebogen, stevig, 30-50 cm lang, 1,5 cm breed, uitlopend in een spitse (soms stompe), harde, donkerbruine stekel; bladrand donkerbruin tot zwart, met dikke, gedraaide of flexibele grijze rafels.

YUCCA ENDLICHIANA TRELEASE

“pitilla”

Missouri Bot. Gard. Ann. Rep. 18: 229-230, t. 15-17 (1907).

Type

Endlich (zonder nummer), Mexico, Coahuila, in het herbarium van de Missouri Botanical Garden.

Overig representatief materiaal

fh 0334, San Hipolito, 1055 m.

Beschrijving

Stamloos, met vlezige uitlopers (uniek voor yucca's) en wortelknollen (zoals bij *Y. whipplei*, zie tekeningen in “Yucca I”, p. 174, fig. 175; in “Yucca II”, p. 221-222, fig. 298 en 299), 40-80 cm cm lange groepen vormend; 50 cm breed, met verscheidene spruiten die elk 4-5 blauwgroene bladeren hebben. Blad voorzien van korte zwarte strepen of punten (dus niet eenkleurig, zie

Yucca endlichiana fh 0334, San Hipolito, 1055

Een 25 jaar oud exemplaar van *Yucca endlichiana* in de privéverzameling van de schrijver

Bloeiwijze niet boven de bladeren uitstekend, met korte zijtakken, 3-6 bloemen per zijtak; bloem roomwit of paars, bolrond; bloemblaadjes 2 cm lang en breed; vruchtbeginsel, langwerpige, roodbruin.

Vrucht vlezig, hangend, bolrond tot eivormig, in rijpe toestand bruin, 2-2,5 cm lang en breed.

Zaad zwart, variabel, rond tot eivormig, 6 mm lang en breed, 1-2 mm dik, met sterk gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd mei.

Voorkomen

Mexico, Chihuahua-woestijn in de staat Coahuila, in de Sierra la Paila, Sierra de Parras en Sierra del Rosario, samengroeënd met *Yucca treculiana*, *Y. torreyi*, *Agave lechuguilla*, *Echinocactus horizontalis*, *Lophophora williamsii*, *Echinocereus* spec., *Opuntia* spec. en andere cactussoorten, meestal op kleiige vlaktes, op 1000-1200 m hoogte.

Opmerkingen

Yucca endlichiana behoort tot de serie *Baccata* McKelvey, sectie *Yucca*. Deze soort moet net als *Y. whipplei* ssp. *newberryi* uit het centrale Grand Canyon-gebied in Arizona en *Y. queretaroensis* uit het stroomdal van de Extorax rivier tot de zeldzaamste *Yucca*-soorten gerekend worden.

Y. endlichiana is uniek wat betreft habitus, de succulente uitlopers, en de vorm en

grootte van de bladeren en de bloemen. De kleine, in groepen groeiende planten zijn karakteristiek maar verwisseling met de in hetzelfde gebied groeiende *Agave lechuguilla* kan gemakkelijk optreden. Het gloeiend hete en gortdroge gebied in Zuid Coahuila waar deze soort voorkomt wordt gedomineerd door *Larrea divaricata* en *Prosopis* spec.

Hoewel op de groeiplaatsen kortstondig lichte nachtvorst kan voorkomen, moeten cultuurplanten toch vorstvrij overwinterd worden. De soort is wel winterhard in Albuquerque, New Mexico (pers. mededeling D. Ferguson).

YUCCA VALIDA BRANDEGEE

“Datillo”, “Palma yucca”

Proc. Calif. Sci. (ser. 2) 2: 208, t.11 (1889).

Type

Plaat 67 in: Trelease, The Yuccae, p. 108 (1902). Het afgebeelde materiaal is verzameld bij San Gregorio, Baja California en bevindt zich in het Brandegeer-herbarium.

Overig representatief materiaal

fh 0602, Catavira, 500 m. fh 0608 Chapala, Baja California noord, fh 0609 Santo Domingo, Baja California noord, fh 0610 Guerrero Negro, Baja California zuid, fh 0611 Rio Natividad, Baja California zuid

Beschrijving

Dichte, laag vertakte (vanaf 1 m van de basis) boom, 2-12 m hoog, stamdoorsnede 20-60 cm of meer, soms in groepen groeiend, oude exemplaren soms aan een kant omlaag gebogen of liggend; oude bladeren vallen af of blijven tegen de stam zitten. Bladeren glad, groengeel, 20-30 cm lang (in cultuur tot 40 cm), 1-3 cm breed, dicht op elkaar, omhoog gericht, met holle en bolle zijde, uitlopend in een harde, spitse, bruinrijze stekel; bladrand met stevige, lange, gebogen, lichtrijze rafels.

Bloeiwijze een dichte, brede, overhangende pluim, tussen de bladeren begin-

Yucca valida, Bahia de Los Angeles gebied, Baja California
Inzet: Bloeiwijze van Yucca valida

Foto Dr. Jürgen Menzel
Foto Wolfgang Metorn

nend en tot ver boven de bladeren uitgroeïend, 50-80 cm lang; bloem geurend, roomwit, bolrond, 2-5 cm lang en breed.

Vrucht vlezig, eivormig tot langwerpïg, 2-5 cm lang, groen, bij rijpheid donker (bijna zwart).

Zaad zwart, variabel, 3-6 mm lang en breed, 1 mm dik, met fijn gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd maart-april.

Voorkomen

Mexico, Baja California, samengroeïend met *Yucca whipplei* ssp. *eremica*, *Agave* spec., *Echinocereus lindsayi*, *E. ferreirianus*, *Pachycereus pringlei*, *Opuntia* spec., *Idria columnaris* en palmensoorten, in vlaktes of op stenige hellingen binnen het bereik van de Pacifische zeemist, op 200-850 m hoogte.

Opmerkingen

De originele beschrijving door Brande-

gee uit 1889 is onvolledig vanwege het ontbreken van een Latijnse diagnose en een type-aanduiding. Hij schrijft letterlijk: "this yucca is certainly distinct from *Yucca baccata*, and does not seem referable to any of its Mexican varieties". Ook de publicatie van Trelease (1902) is niet correct. De afgebeelde planten bij Gutierrez, Mexico, op plaat 62-66 in "The Yuccaceae" behoren niet tot *Yucca valida* maar tot het *Yucca periculosa*-complex.

Yucca valida behoort tot de sectie *Yucca*, serie *Yucca*. Het totaalbeeld van de plant doet denken aan *Y. brevifolia*. De klimatologische omstandigheden zijn echter verschillend. *Y. valida* gedijt het beste onder invloed van de karakteristieke mistbanken die vanuit de Pacifische Oceaan komen aanzetten.

Y. valida groeit geïsoleerd op het schiereiland Baja California. Zijn naaste verwanten zijn de Mexicaanse boomvormige soorten *Y. filifera* en *Y. decipiens*. *Y. filifera*

Yucca capensis, fh 0619, Los Encinitos, zuidelijk Baja California, 700 m

Foto van de

heeft echter een overhangende bloeiwijze, *Y. decipiens* langere en niet zo sterk omhoog gerichte bladeren.

YUCCA CAPENSIS LENZ

“Cape region yucca”

Cact. Succ. J. (US) 70 (6): 289-296 (1998).

Type

L.W. Lenz 4501 RSA, Mexico, zuidelijk Baja California, tussen km 107 en 109 langs de highway 19, ten noorden van Cabo San Lucas, 16 oktober 1992. (RSA is Rancho Santa Ana Botanic Garden in Californië, een particuliere instelling).

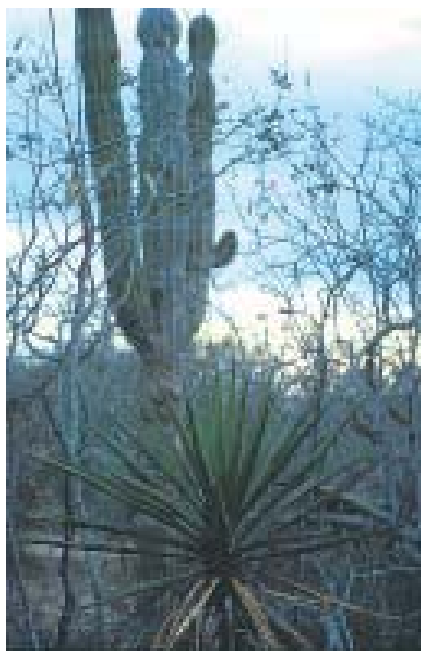
Representatief materiaal

Alle planten: zuidelijk Baja California: fh 0612 San Juan 100 m, fh 0613 Todos Santos gebied 160 m, fh 0614 El Carrizal, fh 0615 El Triunfo, 335 m, fh 0616, Los Algodones, 350 m, fh 0617, El Aguajito, 390 m, fh 0618, San Antonio gebied, 420 m, fh 0619 Los Encinitos, 700m

Beschrijving

Boomvormig, 1-6 m hoog (in cultuur uitgroeiend tot meer dan 6 m hoge, dichte groepen), solitair of in groepen, oude exemplaren soms omlaag gebogen of liggend groeiend zoals bij *Y. valida*), weinig vertakt, met wortelstokken. Blad groen-

geel, variabel, omhoog of zijwaarts gericht, buigzaam, 50-100 cm lang (in cultuur langer), 3-6 cm breed, ruw, uitlopend in een spitse bruine eind-

Yucca capensis, fh 0612, San Juan, zuidelijke Baja California, 100 m

stekel; bladrand grijs, zonder rafels.

Bloeiwijze een dichte pluim, rechtop of iets opzij gebogen, tussen de bladeren beginnend, 40-80 cm lang, soms iets boven de bladeren uitstekend; bloem creme, variabel in grootte en vorm, 3-5 cm lang, 2,5 cm breed.

Vrucht hangend, vlezig, eivormig tot langwerpig, 8-12 cm lang, groen, bij rijpheid bijna zwart.

Zaad zwart, variabel, 3-8 mm lang en breed, 1 mm dik, met fijn gestructureerd oppervlak.

Bloeitijd maart-juli.

Voorkomen

Mexico, (zuidelijk) Baja California, samengroeiend met *Agave spec.*, *Foquieria spec.*, *Lophocereus schottii*, *Echinocereus pensilis*, *E. sciurus*, *Mammillaria spec.*, *Opuntia spec.*, op vlaktes en vlakke heuvels met doornige stuikvegetatie en tropisch bos, van zeeniveau tot 1000 m hoogte.

Opmerkingen

Yucca capensis werd kort geleden door Lenz beschreven. Deze soort behoort ondanks zijn geïsoleerde groeiplaats in de kaapregio van Baja California in de sectie *Yucca* serie *Yucca*. Vaak wordt hij verward met *Yucca valida* die verder noordelijk in Baja California groeit. Een verschil is dat *Y. capensis* minder harde bladeren zonder gerafelde rand heeft. De soort is verwant met de in 1873 door Engelmann beschreven *Yucca schottii* (zie Hochstätter, *Yucca* II, 2002).

Ook *Yucca madrensis* uit het Rio Majo gebied in Mexico lijkt op *Y. capensis* maar onderscheidt zich door de getande bladranden. Deze soort wordt apart behandeld.

Overgangsvormen tussen *Y. valida* en *Y. capensis* kunnen worden aangetroffen in de gebieden waar beide soorten voorkomen.

Interessant is de gedrongen habitus die bij oude exemplaren van soorten uit Baja California te zien is. Dit verschijnsel werd al in 1958 door Parey gedocumenteerd en

niet pas in 1992 door Lenz.

Grote exemplaren van *Y. capensis* kunnen bewonderd worden in de botanische tuinen van Rancho Santa Ana in Claremont, Californië, en Huntington, San Marino, Californië.

Literatuur

- Lenz, L.W. (1992): Plants of the Cape region. Cape Press, Claremont.
Lenz, L.W. (1998): *Yucca capensis* (Agavaceae, Yuccaceae), a new species from Baja California Sur,

Mexico. *Cact. Succ. J. (US)* 70 (6): 289-296.

Piña Luján, I. (1980): La distribución de *Yucca valida* y especies afines. *Cact. Succ. Mex.* 19 (4): 85-88.

Voor overige literatuur zie deel 12 van deze serie.

Bewerking en vertaling Rob Bregman
Postfach 510201,
D68242, Mannheim, Duitsland.
Box 11, Modena, Utah 84753, U.S.A.
E-mail: Fhnavajo@aol.com

***Yucca madrensis*, fh 0604, Barranca de Cobre, 2100 m**

POEDERKWASTEN

Peter Knippels

Poederkwast is de Nederlandse naam voor *Haemanthus albiflos*. Bij het zien van de bloeiwijze kan geen andere conclusie worden getrokken dan dat dit een juist gekozen naam is. Deze Nederlandse naam zou ook kunnen worden gebruikt voor de andere *Haemanthus*-soorten en enkele *Scadoxus* -soorten. In dit artikel vraag ik uw aandacht voor deze beide geslachten, de verschillende soorten en het kweken van deze planten.

Tot 1976 werd het geslacht *Scadoxus* tot *Haemanthus* gerekend. In dat jaar verscheen van de hand van Friis en Nordal het vierde en laatste artikel uit de serie 'Studies on the genus *Haemanthus* (*Amaryllidaceae*)' onder de naam 'Division of the genus into *Haemanthus* s.str. and *Scadoxus* with notes on *Haemanthus* s.str.'. In dit artikel komen de auteurs tot een afsplitsing van *Scadoxus* van *Haemanthus* op basis van morfologische eigenschappen en verspreidingsgebied. De morfologische verschillen tussen de twee geslachten betreffen met name het type bol, de bladeren en de bloeiwijze.

Scadoxus multiflorus* ssp. *katherinae

Foto's van de schrijver

Het geslacht *Scadoxus* komt voor in bijna geheel tropisch en subtropisch Afrika en op het Arabisch schiereiland. De bollen zijn opgebouwd uit rokken en brengen kruidachtige bladeren voort. De rokken worden gevormd door de onderzijde van de bladeren/bladstelen. Deze bladeren bezitten een duidelijke middennerf. De schutbladeren die de bloemen voor de bloei omhullen verdrogen bij de meeste soorten zodra de eerste bloemen opengaan. In de literatuur wordt ook gesproken over rhizoomachtige uitlopers of bollen. Ik kon me hier niets bij voorstellen totdat ik dit soort uitlopers in het echt zag. Eigenlijk wordt iets eenvoudigs bedoeld: de zijscheuten, die aan de basis van de plant worden gevormd. Zo hadden ze het van mij ook mogen opschrijven. Het verspreidingsgebied van *Haemanthus* is aanzienlijk kleiner dan dat van *Scadoxus*. Het omvat Zuid-Afrika en het zuidelijk deel van Namibië. De bollen van dit geslacht zijn opgebouwd uit schubben die tegenover elkaar staan. De bladeren zijn vaak vlezig en dik, soms succulent en bezitten géén middennerf. De bloemen worden tijdens de bloei omhuld door schutbladeren: de bracteeën.

Scadoxus

Scadoxus is beschreven als 'rhizoom of bollen met rhizoomachtige delen vormende planten, met kruidachtige, niet-behaarde

Bloeiwijze van *Scadoxus multiflorus* ssp. *multiflorus*

bladeren met een duidelijke middennerf, voorkomend in tropisch Arabië en Afrika, zover zuidelijk als Namibië en Oost-Kaap' (Friis en Nordal, 1976). De type-soort is *S. multiflorus* (syn. *Haemanthus multiflorus*). *S. multiflorus* is een kruidachtige plant, 15-120 cm hoog met rhizoomachtige bollen, 2-8 lancetvormige tot ovale bladeren met een lengte van 8-45 cm en een breedte van 3-15 cm en een 5-60 cm lange valse stam. De bloeiwijze groeit uit in het groeiseizoen nadat de nieuwe vegetatieve delen zijn uitgegroeid. De 10-200 oranje-rode bloemen staan in een scherm. De onderste helft van de bloembladeren zijn vergroeid tot een bloembuis. De hiervoor aangeduide valse stam wordt gevormd door de bladstelen. De randen van de bladstelen zijn aan elkaar vergroeid en vormen een buis die in het midden hol is. In deze holte groeit telkens de volgende bladsteel. Deze valse stam is kenmerkend voor het geslacht *Scadoxus*. De onderste helft van de zes bloemdekbladeren zijn aan elkaar vergroeid tot een bloembuis. Het onderste deel van de helmdraad is ook vergroeid aan deze bloembuis waardoor het lijkt

Nieuwe scheut van *Scadoxus multiflorus* ssp. *katherinae*

alsof de helmdraad op de bloembuis staat. De bovenzijde van de bloemdekbladeren is zover naar buiten toe gebogen dat ze bijna in een horizontaal vlak staan.

Van *Scadoxus multiflorus* zijn drie subspecies beschreven: ssp. *katherinae* (syn. *Haemanthus katherinae*), ssp. *multiflorus* (syn. *H. multiflorus*) en ssp. *longitubus* (syn. *H. longitubus*). De belangrijkste verschillen tussen deze drie ondersoorten zijn het groeigebied, de hoogte van de plant, de lengte van de bloembuis en de breedte van de bloemdekbladeren. Ik heb alleen ervaring met het kweken (als liefhebber) van de eerste twee genoemde. Het groeigebied van ssp. *multiflorus* is vrij groot: oostelijk en zuidelijk Afrika. De plant vormt ieder jaar een circa 30 cm hoge valse stam en 4-6 bladeren die in een horizontaal vlak staan. De bloemstengel groeit uit als de vegetatieve delen volledig zijn uitgegroeid en wordt iets hoger dan de bladerkroon. De bloeitijd is mei-juli. Deze bloeiwijze groeit uit naast de valse stam. De bloemen zijn rood van kleur. In vergelijking met die van ssp. *katherinae* zijn de bloemen van

deze ondersoort kleiner en meer verfijnd. De bloembuis is 1,5-2 cm lang en de bloemdekbladeren zijn 2,5 mm breed. Aan het begin van de rustperiode (november) sterven de valse stam en de bladeren af. De plant wordt tussen november en april droog, maar wel in de potgrond bewaard. Ik vind *Scadoxus multiflorus* ssp. *multiflorus* een moeilijke plant om te kweken. De plant is gevoelig voor minder gunstige kweekcondities, met name voor te veel water, dit in combinatie met beschadigingen of groeistroomnissen. Het eindresultaat is een plant die snel het loodje legt. Ook groeit de plant niet hard. Zo heb ik al een aantal jaren een zaailing staan en ik moet erg veel moeite doen om enige toename in omvang te kunnen ontdekken.

S. multiflorus ssp. *katherinae* kan de grote broer van de ssp. *multiflorus* worden genoemd: de valse stam is hoger (80-120 cm), de bladeren zijn groter en de bloemen zijn groter met een langere bloembuis (2-3 cm) en bredere bloemdekbladeren. Daarnaast staan er aanzienlijk meer bloemen in het scherm: tot zo'n 200 stuks. Als alle bloemen daadwerkelijk bloeien, is sprake van een totale bloeiperiode van een scherm van meer dan anderhalve maand! De bloeiperiode ligt tussen juni en oktober. Opvallend in het bloeigedrag is dat de eerste bloemen al open gaan vóórdat de bloemstengel zijn maximale lengte heeft bereikt. Deze eigenschap is mij alleen bekend bij een ander bolgewas; *Caliphurria korsakoffii* (*Amaryllidaceae*), een nauwe verwant van *Eucharis* uit Zuid-Amerika. Ook in de vegetatieve groei is sprake van een bijzonderheid. De bloemen zijn zelffertil en met wat hulp bij het bestuiven kan jaarlijks een groot aantal zaden worden geoogst. De ervaring heeft geleerd dat de zaden moeten worden geoogst als ze net oranje zijn gekleurd. In de praktijk zal dat in januari-februari zijn. De zaden worden direct schoongemaakt en gezaaid. Bij het zaaien worden de zaden onder een dun laagje potgrond gelegd. Er moet met het zaden van de plant halen niet gewacht

worden totdat de zaden diep oranje zijn en zacht aanvoelen. Wordt dat wel gedaan, dan is het zaad al gekiemd. Het zaad vormt eerst een kiembuis met aan het einde de knop die bol en blad vormt (in die volgorde). Komt deze buis met het knopje in contact met de vrucht, dan sterft de nieuwe scheut direct af. Deze subspecies is een evergreen, de valse stam en de bladeren sterven niet af in de rustperiode. In april-mei groeit jaarlijks de nieuwe scheut uit. Deze scheut ontwikkelt zich in het hart van de plant, dus in het centrum van de bol tussen de rokken en moet zich een weg naar buiten zoeken. Eerst is aan de onderzijde van de oude valse stam een verdikking te zien, later ontstaat er een scheur in de stam waardoor de nieuwe valse stam groeit. De nieuwe scheut groeit rechtop en duwt in zijn groei de oude stam omver, die zal gaan afsterven. Dit is ieder jaar opnieuw een spectaculair gezicht. De plant bereikt 4-5 jaar na het zaaien zijn maximale omvang en zal in dat jaar bloeien. *Scadoxus multiflorus* ssp. *katherinae* is eenvoudig te kweken en stelt wat betreft kweekomstandigheden geen bijzondere eisen. Wat mij betreft een echte aanrader.

De derde *Scadoxus* die ik kweek is *Scadoxus puniceus* (syn. *Haemanthus puniceus*): een plant met zowel *Scadoxus*- als ook *Haemanthus*-kenmerken. De vegetatieve groei lijkt op die van *S. multiflorus* met een circa 50 cm hoge valse stam en 2-7 ovaalvormige bladeren, die bijna in een horizontaal vlak staan. In de rustperiode sterft het vegetatieve deel af. De bloeiwijze lijkt sterk op die van een haemanthus. De bloemen staan in een compact scherm dat tijdens de bloei wordt omhuld door bruine bracteeën. De oranje-gele helmknoppen steken duidelijk uit boven de kleine, wit gekleurde bloembladen die rechtop staan. Aan het eind van de rustperiode geeft de plant zelf aan wanneer deze periode ten einde is: de nieuwe scheut loopt uit. De vegetatieve delen en de de bloeiwijze groeien gelijktijdig uit. Als de bladeren bijna geheel zijn uitgegroeid zal de plant gaan bloeien.

Scadoxus puniceus

De bloeiperiode is tussen mei en juli, met name afhankelijk van het moment van start van de nieuwe groei. *Scadoxus puniceus* is een langzame groeier: het kan enige jaren duren om een bloeibare plant op te kweken uit zaad. Het kunstmatig bestuiven geeft een beperkt resultaat. Het percentage bestoven bloemen dat daadwerkelijk zaad vormt ligt onder de 10%. De kans vervolgens dat de zaden kiemen en een plant vormen is ook klein. De plant lijkt zich sneller te vermeerderen via zij scheuten/uitlopers, die in een redelijk aantal worden gevormd net boven de basale plaat van de bol. Het groeigebied van *Scadoxus puniceus* beslaat van noord naar zuid: Ethiopië, Tanzania, Zambia, oostelijk Zimbabwe, Mozambique en de Zuid-Afrikaanse provincies Noord Provincie, Kwazulu-Natal en Oost-Kaap. De nadruk ligt op de meer zuidelijke gelegen kuststroken. De plant komt met name voor in meer vochtige gebieden zoals nabij moerassen, rivieren en dalen waarbij hij veelal in schaduwrijke plaatsen groeit (Nordal en Friis, 1974).

Haemanthus

Het geslacht *Haemanthus* omvat 21 soor-

ten (Snijman, 1984). Hiervan groeien er 15 in het winterregengebied, vijf in het zomerregengebied en één in de tussenliggende zone waarin jaarrond regen valt (of beter: kan vallen). Het zal niemand verwonderen, dat in dit laatste gebied *H. albiflos* groeit; de enige groenblijvende plant van het geslacht. *Haemanthus albiflos* en *H. coccineus* zijn redelijk ingeburgerd onder de liefhebbers. De laatste jaren worden andere soorten met enige regelmaat te koop aangeboden, met name door Zuid-Afrikaanse kwekers en handelaren die zich meer zijn gaan richten op de Europese liefhebbersmarkt.

Hier zouden uitgebreid allerlei soorten kunnen worden beschreven, maar ik wil aandacht besteden aan twee specifieke onderwerpen: het voortbestaan van soorten in de natuur en het vermeerderen van *Haemanthus* soorten.

Bij hen die wel eens een rondreis door Zuid-Afrika hebben gemaakt zal het volgende bekend in de oren klinken. In verschillende delen van Zuid-Afrika heeft het de afgelopen jaren te weinig geregend. Dit in combinatie met een intensief gebruik van het land, lees begrazing door vee of intensief gebruik voor akkerbouw, heeft ertoe geleid dat sommige planten minder voorkomen in dit soort gebieden en zelfs dreigen te verdwijnen. Dit lot is helaas ook een aantal *haemanthus*-soorten beschooren, onder andere *H. nortieri* (Craib, 1997). Deze soort groeit ten zuidoosten van Vanrhynsdorp. Deze plaats ligt in in het noordelijk gedeelte van de provincie West-Kaap en vormt de zuidelijke begrenzing van de Knervlakte. Met name in winters waarin te weinig neerslag is gevallen eet het vee de bladeren op of worden de planten vertrapt. Daarnaast graven dieren de bollen op om als voedsel te dienen.

In het voorjaar vallen de bloeiwijzen wederom ten prooi aan het vee om als voedsel te dienen. Er zullen dus weinig zaden worden gevormd en is de aanwas van het aantal planten door zaailingen beperkt. *H. nortieri* is niet de enige plant die in zijn voortbestaan wordt bedreigd. Bij een

Parten *Haemanthus coccineus* met nieuwgevormde planten

ander bolgewas, *Daubinya aurea*, is hier een stokje voor gestoken. Deze plant heeft een klein groeigebied in de omgeving van de plaats Middelpoos. Net als bij *H. nortieri* wordt het groeigebied(je) als weidegrond gebruikt en de planten worden door de grazende schapen opgevreten of vertrapt. The Indigenous Bulb Association of South Africa (IBSA) besloot in 1997 een deel van het groeigebied te onttrekken aan het veeteeltgebruik en het te gaan beschermen (Saunders, 2000). In samenwerking met de landeigenaar en het Wereld Natuur Fonds heeft de IBSA een deel van de groeiplaats gekocht en er letterlijk een hek omheen gezet. Dat kon vrij makkelijk, het gaat om een stuk grond van 100 bij 50 meter. Niet groot, maar wel het belangrijkste groeigebied van de plant.

Haemanthus albiflos en *H. coccineus* lenen zich uitstekend voor allerlei vermeerderingsexperimenten. Ik heb in de afgelopen jaren allerlei experimenten met deze cultivars uitgevoerd op het terrein van

Schub *Haemanthus coccineus* met nieuwgevormde bol, 18 maanden na start

‘kunstmatige’ vermeerderingstechnieken. Hierbij moet gedacht worden aan bladstekken, parteren (bol in parten snijden) en schubben (schubben of boldelen van de plant halen). *H. albiflos* heb ik vermeerderd via bladstekken en parteren van de bol en *H. coccineus* via schubben en parteren (Knippels, 2000).

Uit de uitgevoerde proefjes blijkt dat *Haemanthus albiflos* goed vermeerderd kan worden via bladstekken en parteren. Bij het bladstekken heb ik de bladeren ook nog in parten gesneden. Het protocol voor bladstekken is vrij eenvoudig: snij aan het begin van het groeiseizoen een vorig jaar gevormd blad af en plant deze met de onderzijde ongeveer een centimeter in de grond. Zet de pot op een lichte plek, maar niet in de zon. Aan het eind van het groeiseizoen zullen de eerste kleine planten zichtbaar zijn. Het ‘moederblad’ ziet er dan nog steeds groen uit. Het oude blad zal pas nog een jaar later volledig verdrogen.

Ik heb allerlei bollen in parten gesneden om een soort algemeen geldend procedé te ontwikkelen. Zo heb ik behalve in de twee haemanthus-soorten het mes gezet in

Bladstekken *Haemanthus albiflos* met nieuwgevormde planten

een albuca species, *Lachenalia mathwesii*, *L. unicolor*, *Drimiopsis maculata*, *Eucomis bicolor* en in *Galtonia candicans*. Het is mogelijk gebleken om deze planten, met verschillende mate van succes, te vermeerderen via parteren. Uiteindelijk ben ik gekomen tot het volgende stappenplan:

- meest geschikte vermeerderingsmethode: parteren;
- beste moment om te vermeerderen: begin van de rustperiode. Voor wintergroeiers is dit april en voor zomergroeiers november;

- duur bewaring in vochtig vermiculiet: (maximaal) 12 weken;

In deze periode worden de nieuwe bollen gevormd, die in rust gaan tot het volgende groeiseizoen. Zijn er bollen gevormd binnen deze periode, plant deze dan direct uit in de grond.

- verhouding vermiculiet: water 10:1;
- verhouding vermiculiet: boldelen 1:1;
- geschikte bewaartemperatuur: 20-25°C;
- nieuw gevormde bollen met eventueel de oude boldelen uitplanten in vochtig gemaakte grond;
- de planten neerzetten op een schaduwrijke plaats.

Ik heb nog iets belangrijks geleerd van deze experimenten: niet te 'zuinig' zijn. Neem één of meer goed groeiende, gezonde planten. Wordt uitgegaan van wat minder goed groeiende planten, dan is de kans aannemelijk dat deze het parteren niet overleven. Ze zijn immers niet gezond genoeg of hebben anderszins een tik op-

gelopen. Niet voor niets zijn ze niet in hun beste doen.

Ik heb *Haemanthus coccineus* ook geprobeerd te vermeerderen via schubben. Hierbij heb ik schubben van de buitenkant van een volwassen plant afgesneden. Dit afsnijden heb ik gedaan vlak boven de basale plaat. Vervolgens heb ik de schub van boven naar beneden in tweeën gesneden. Het experiment was niet echt succesvol. Na een half jaar waren alle schubdelen op twee na verdroogd. Zo af en toe haalde ik de schubdelen uit de grond om te zien of er nieuwe bolletjes waren gevormd. Pas na 18 maanden (!) was op de twee overgebleven schubdelen een nieuw bolletje met een blaadje te zien. Deze bolletjes groeiden erg langzaam. Vergelijk dit met het parteren. Hierbij waren na twee maanden nieuwe bollen zichtbaar die voorspoedig groeiden en direct een blad vormden.

Literatuur

- Nordal, I. en I. Friis (1974): Studies on the genus *Haemanthus* (Amaryllidaceae) III. A Revision of the sections *Gyaxis* and *Nerissa*. *Norwegian Journal of Botany* :21, 243-275.
- Craib, C. (1997): *Haemanthus nortieri*. *Bulletin of The Indigenous Bulb Growers Association of South Africa*: 46, 12.
- Friis I. en I. Nordal (1976): Studies on the genus *Haemanthus* (Amaryllidaceae) IV. Division of the genus into *Haemanthus* s.str. and *Scadoxus* with notes on *Haemanthus* s.str. *Norwegian Journal of Botany*: 23, 63-77.
- Knippels P. (2000): Propagation of Specialty Bulbs. *Herbertia*: 55, 64-73.
- Saunders, R. (2000): The *Daubinya* project. *The Bulletin of The Indigenous Bulb Association of South Africa*: 49, 24-25.
- Snijman, D. (1984): A Revision of the genus *Haemanthus* L. (Amaryllidaceae). *Journal of South African Botany*. Supplementary Volume No. 12.

**Oosterwerf 12,
2804 LZ Gouda.
E-mail: info@bloembol.info**

MAMMILLARIA (4)

Wolter ten Hoeve

Tot nu toe heb ik heel wat pagina's gewijd aan de eerste 4 ondergeslachten van het geslacht *Mammillaria*. Het vijfde ondergeslacht, *Mammillaria*, bevat verreweg het grootste deel van de *mammillaria*-soorten. Eigenlijk zitten de, wat je zou kunnen noemen, echte *mammillaria*'s in dit ondergeslacht. De meeste soorten uit dit ondergeslacht zijn echter minder spectaculair dan de soorten uit de eerste 4 ondergeslachten en daarom zal ik toch relatief weinig pagina's wijden aan de soorten in het ondergeslacht *Mammillaria*.

Het ondergeslacht *Mammillaria* is verdeeld in 3 secties, te weten de secties *Cylindricothelae*, *Conoidothelae* en *Mammillaria*. Elk van deze secties is weer onderverdeeld in een aantal series. Onderstaand schematisch overzicht geeft de indeling met de soorten van dit ondergeslacht.

Ondergeslacht <i>Mammillaria</i>	
Sectie <i>Cylindricothelae</i> :	
Serie <i>Bombycinae</i>	<i>M. bombycina</i> , <i>M. jaliscana</i> , <i>M. mercadensis</i> , <i>M. moelleriana</i> , <i>M. perezdelarosae</i> , <i>M. rettigiana</i> , <i>M. sinistrohamata</i> , <i>M. weingartiana</i> , <i>M. glassii</i>
Serie <i>Lasiacanthae</i>	<i>M. lasiacantha</i> , <i>M. lenta</i> , <i>M. aureilanata</i> , <i>M. carmenae</i> , <i>M. laui</i> , <i>M. plumosa</i> , <i>M. schiedeana</i>
Serie <i>Proliferae</i>	<i>M. albicoma</i> , <i>M. picta</i> , <i>M. pilispina</i> , <i>M. prolifera</i> , <i>M. gracilis</i> , <i>M. vetuia</i>
Serie <i>Sphacelatae</i>	<i>M. kraehenbuehlii</i> , <i>M. sphacelata</i> , <i>M. tonalensis</i> , <i>M. viperina</i> , <i>M. oteroi</i>
Serie <i>Stylothelae</i>	<i>M. bocasana</i> , <i>M. erythrosperma</i> , <i>M. anniana</i> , <i>M. crinita</i> , <i>M. fittkaui</i> , <i>M. schwarzii</i> .
Sectie <i>Conoidothelae</i> :	
Serie <i>Decipientes</i>	<i>M. decipiens</i>
Serie <i>Heterochlorae</i>	<i>M. discolor</i> , <i>M. wiesingeri</i>
Serie <i>Leptocladodae</i>	<i>M. densispina</i> , <i>M. elongata</i> , <i>M. microhelia</i> , <i>M. pottsii</i>
Serie <i>Polyacanthae</i>	<i>M. backebergiana</i> , <i>M. duoformis</i> , <i>M. guerreronis</i> , <i>M. magnifica</i> , <i>M. matudae</i> , <i>M. meyranii</i> , <i>M. nunezii</i> , <i>M. rekoi</i> , <i>M. spinosissima</i> , <i>M. xaltiangueensis</i>
Serie <i>Rhodanthae</i>	<i>M. polythele</i> , <i>M. rhodantha</i>
Serie <i>Supertextae</i>	<i>M. albilanata</i> , <i>M. columbiana</i> , <i>M. eriacantha</i> , <i>M. haageana</i> , <i>M. supertexta</i> , <i>M. crucigera</i> , <i>M. dixanthocentron</i> , <i>M. huitzilopochtli</i>

Sectie Mammiliaria: Serie Leucocephalae	<i>M. geminispina, M. hahniana, M. klissingiana, M. muehl enpfordtii, M. perbella, M. pseudocrucigera, M. chiono- cephalae, M. formosa, M. parkinsonii, M. sempervivi</i>
Serie Mammillaria	<i>M. mammillaris, M. nivosa, M. compressa, M. gigan- tea, M. magnimamma, M. melanocentra, M. pettersso- nii, M. winterae, M. scrippsiana, M. uncinata, M. wagne- riana, M. bocensis, M. lindsayi, M. marksiana, M. standleyi, M. brandegeei, M. johnstonii, M. peninsula- ris, M. petrophila, M. gaumeri, M. grusonii, M. heyderi, M. pachycylindrica, M. zeyeriana</i>
Serie Polyedrae	<i>M. carnea, M. karwinskiana, M. knippeliana, M. mystax, M. polyedra, M. voburnensis</i>

Ondergeslacht Mammiliaria

1. Sectie Cylindricothelae.

Zoals de naam al doet vermoeden, hebben de mammillaria's in deze sectie tuberkels die rond van doorsnede zijn (cylindrico = rond, cylindrisch, thele = tepel). Verder zijn de zaden van planten in deze sectie meestal zwart van kleur en hardschalig (of bruin, maar dan heeft de plant haakdoorns). Deze sectie komt voor een groot deel overeen met de sectie Hydrochylus (met waterig sap) in het systeem van Hunt. Deze sectie bevat de 5 onderstaande, in alfabetische volgorde gegeven series waarin soms erg mooie soorten zitten.

Mammillaria perezdelarosae

Foto's van de schrijver

1a. Serie Bombycinae

De planten in deze serie hebben alle gehaakte middendoorns, de randdoorns zijn talrijk en in een vlak gerangschikt (in één serie), de tuberkels zijn breed kegelvormig, en de vruchten zijn meestal mat van kleur, groenachtig, maar soms ook rood. De cultuur van de meeste soorten in deze serie is niet al te moeilijk. Er zijn twee groepen in deze serie:

M. bombycina groep met de soorten *M. bombycina, M. jaliscana* (incl. *M. berkiana,*

M. guillauminiana), M. mercadensis (incl. *M. zacatecasensis), M. moelleriana, M. perezdelarosae, M. rettigiana, M. sinistrohata* (incl. *M. brachytrichion, M. nazasensis, M. pennispinosa), M. weingartiana.*

M. glassii groep met *M. glassii* en de variëteiten *ascensionis, nominis-dulcis, siberiensis.*

De meeste soorten in de *M. bombycina*-groep zijn fraai bedoornde cactussen met vrij kleine bloemen. Een oude bekende is natuurlijk *M. bombycina*. Deze soort vormt

uiteindelijk grote kluiten en de mooie bedoorning maakt van zo'n grote groep een mooi showartikel. Nog mooier qua bedoorning is de aan *M. bombycina* verwante *M. perezde-larosae*, een prachtig witbedoornde soort met donker afstekende haakdooms. Uiteindelijk zal deze soort door spruiten ook fraaie groepen vormen, maar dat duurt wel langer dan bij *M. bombycina*.

Mammillaria glassii var. nominis-dulcis

Om een gerekte groei te voorkomen heeft deze soort veel zon nodig.

De vruchten van deze soort blijven vaak onder de bedoorning verborgen.

M. pennispinosa wordt door Lüthy als een synoniem van *M. sinistrohamata* gezien, maar dat gaat mij toch iets te ver, mede gezien de afwijkende zaden van *M. pennispinosa*. *M. pennispinosa* heeft een mooie gevederde bedoorning (zoals de letterlijke vertaling van *pennispinosa* ook aangeeft), maar deze soort is bijzonder lastig vanuit zaad op te kweken, want *M. pennispinosa* is erg gevoelig voor een teveel aan vocht.

Een afwijkende soort in deze groep is *M. weingartiana*, omdat deze veel oostelijker voorkomt dan de andere soorten (die in het noordelijke deel van Mexico vooral in de staten Durango en Zacatecas groeien). Deze soort is bepaald niet gemakkelijk in cultuur, want de dikke penwortel maakt hem vochtgevoelig. De bloemen hebben de eigenschap dat ze een parfümeur verspreiden.

De **M. glassii-groep** kent maar één soort, en dat is dus *M. glassii*, vernoemd naar de enkele jaren geleden overleden cactuskenner Charles Glass. Dit plantje is niet moeilijk op te kweken en het vormt een compleet kussen na een flink aantal

jaren. De grootste schoonheid van dit plantje zit hem niet in de bloemen want die blijven erg klein, nee, de schoonheid zit in de vruchten die zich in de herfst vormen, deze hebben een lichtviolet kleur en ze steken mooi af bij de witte bedoorning. *M. glassii* komt voor over een uitgestrekt gebied in de oostelijke Sierra Madre Oriental. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er variatie optreedt. Lüthy erkent de variëteiten *ascensionis*, *nominis-dulcis*, *siberiensis*, terwijl Hunt alleen de subspecies *glassii* en *ascensionis* erkent. De variëteiten *ascensionis* en *nominis-dulcis* zijn wat groter dan *M. glassii* en wat belangrijker is, ze hebben grotere bloemen (maar minder mooie vruchten).

1b. Serie Lasiacanthae

Enkele eigenschappen van de soorten, die in deze serie voorkomen, zijn de volgende: talrijke, in één vlak gerangschikte randdoorns (in meerdere series), middendoorns ontbreken of zijn recht, zelden gehaakt, de tuberkels zijn meestal lang en slank, de bloemen zijn vrij klein, de vrucht is vaak glanzend rood. De naam *Lasiacanthae* is afgeleid van "lasio", dat nog onvolwassen, met korte, zachte haren betekent, en van "acantha" dat doorn betekent. Bij sommige soorten is die zachte, bevederde

bedoorning door een vergrootglas goed te zien. Er zijn twee groepen:

M. lasiacantha-groep met de soorten *M. lasiacantha* (incl. var. *denudata*, *M. gasseriana*, *M. wohlschlageri*) en *M. lenta*.

M. schiedeana-groep met de soorten *M. aureilana*, *M. carmenae*, *M. laui* (incl. fa. *dasyacantha*, fa. *subducta*), *M. plumosa*, *M. schiedeana* (incl. subsp. *giselae*, *M. dumentorum*).

Deze serie bevat eigenlijk alleen maar mooie soorten, waarvan sommige echter wel moeilijk uit zaad op te kweken zijn door de vochtgevoeligheid. De soorten komen voor in de noordelijke helft van Mexico, in de Sierra Madre Oriental, maar ook oostelijk en westelijk daarvan en sommige soorten zelfs tot in de USA.

Van de mooie witbedoornde *M. lasiacantha* zelf zijn weer heel wat vormen bekend. Dat heeft ermee te maken dat *M. lasiacantha* in een zeer uitgestrekt gebied voorkomt, van Texas tot ver in Noord-Mexico. In tegenstelling tot Lüthy erkent Hunt bij *M. lasiacantha* nog de subspecies *egregia*, *hyalina* en *magallanii* (waarbij subsp. *hyalina* identiek is aan *M. wohlschlageri*). Verder voert Hunt *M. gasseriana* als aparte soort op. Ik moet zeggen dat ik me in dit geval veel meer thuis voel bij de opvatting van Hunt dan bij die van Lüthy. *M. lasiacantha* subsp. *egregia* is zonder meer één van de mooiste vormen van *M. lasiacantha*. Het is een sneeuwwitte, zeer dichtbedoornde vorm. Maar probeer deze plant maar eens uit zaad op te kweken! Heel erg lastig! Alle lasiacantha-vormen zijn overigens lastig uit zaad op te kweken, maar dat heeft ongetwijfeld met het groeigebied van deze soort te maken: een droog gebied met een kalkhoudende, zeer goed doorlatende bodem, waar niet erg veel regen valt en waar na de regen de zon meestal weer schijnt zodat de grond snel weer opgedroogd is. Een zeer on-Nederlandse omgeving derhalve. De bloemen van alle vormen van *M. lasiacantha* zijn niet echt aansprekend, maar het uiterlijk van deze planten vergoedt dat ruimschoots. Een andere, mooie vorm van *M. lasiacantha* is *M. sp. SB500* (= sp.

Lau 1400), uit de omgeving van het stadje Cuatrociénegas.

Bij deze vorm is met het blote oog heel goed het bevederde karakter van de doorns te zien, vooral bij de jonge planten. Over *M. gasseriana* is in de specialistische lectuur al heel wat geschreven. Hunt plaatst *M. chica* en *M. viescensis* als synoniemen onder *M. gasseriana*, en de planten die bij ons altijd als *M. gasseriana* bekend stonden, heten volgens Hunt tegenwoordig *M. stella-de-tacubaya*. Voor deze opvatting worden door Hunt en anderen zeer goede argumenten aangevoerd. *M. stella-de-tacubaya* is trouwens ook een zeer lastige klant (in de Mesa Garden zaadlijst wordt bij één van de vele vormen onder de naam *M. gasseriana* zelfs expliciet vermeld: rot gemakkelijk).

M. lenta is wat naamgeving betreft veel gemakkelijker, er is maar één *M. lenta*, een mooie, niet al te gemakkelijke soort die na verloop van vele jaren door spruiten een aardige kluit kan vormen.

In de *M. schiedeana*-groep zijn *M. carmenae*, *M. schiedeana*, en *M. laui* de wat gemakkelijker soorten. Deze soorten spruiten vrij gemakkelijk, waardoor er na een aantal jaren een flinke groep ontstaat. *M. carmenae* en *M. laui* zijn sterk verwant aan elkaar, de vindplaatsen liggen dicht bij elkaar en allerlei tussenvormen zijn mogelijk door kruisingen. Het uiterlijk van *M. carmenae* is mooier dan dat van *M. laui* en haar vormen *dasyacantha* en *subducta*, maar de rode bloemen van *M. laui* vind ik mooier dan de witachtige bloemen van *M. carmenae*. Bij beide soorten verschijnen de bloemen gemakkelijk.

Het plantenlichaam van de spuitende *M. plumosa* is vaak geheel bedekt door de witwollige bedooming, het is dan ook een prachtige soort. Bloemen produceren doet deze soort maar zeer sporadisch. De bloei valt in de winterperiode en dan is het bij ons vaak te donker en te koud.

Wilt u toch bloemen aan deze plant zien dan zult u de plant zeer licht en vrij warm moeten zetten in de winter, en ook zal de plant dan wat water moeten krijgen.

De bloemen zijn lichtgeel en steken niet erg duidelijk af bij de bedoorning. De wat moeilijker *M. aureilanata* is eveneens een fraaie, zelden spruitende soort waarvan de bloei vroeg in het voorjaar valt. De zachte ietwat wollige bedoorning (dat geeft de term *lanata* ook aan) bloemen zijn vrij groot. Of deze soort werkelijk in de serie *Lasiacanthae* thuishoort waag ik te betwijfelen. De soorten in deze serie zijn in het algemeen niet erg kougeloos, behalve *M. schiedeana* die bij mij in de kas 's winters nog wel eens weg wil rotten.

Ic. Serie Proliferae

Het woord 'prolifera' betekent sterk spruitend. En dat doen de soorten van deze serie allemaal. De bloemen zijn klein en geelwit van kleur. Kortom, het zijn zeker geen spectaculaire planten die in deze serie voorkomen, temeer daar het uiterlijk van de planten ook niet als boeiend omschreven kan worden. Enkele andere eigenschappen van de soorten in deze serie zijn:

Ongeordende, matig talrijke randdoods, rechte middendoorns, zaden met typerende testacellen (de testa is de buitenste laag van het zaad, de schaal zou men kunnen zeggen). De serie is verdeeld in twee groepen, namelijk de *M. prolifera*-groep, en de *M. vetuia* groep. De eerste groep bevat de soorten *M. albicoma*, *M. picta* (inclusief *M. rayonensis* en *M. viereckii*), *M. pilispina*, *M. prolifera* (inclusief var. *arachnoidea*, var. *haitiensis*, var. *texana*, *M. zuberi*): de tweede groep bevat de soorten *M. gracilis* en *M. vetula*. De mooiste soort in deze serie vind ik *M. albicoma*, deze soort heeft een mooie, bijna witwollige bedoorning, die in de volle zon het best tot haar recht komt. Alle soorten in deze serie zijn vrij gemakkelijk op te kweken. De soorten komen voor in de oostelijke helft van Noord-Mexico.

Id. Serie Sphacelatae

De soorten in deze serie hebben veelal als kenmerk dat ze sterk spruiten en korte dunne stammetjes hebben, dat de bloemen

vrij klein zijn, en dat de glanzend rode vruchten zaden bevatten met typerende testacellen. Het woord 'sphacelata' betekent overigens donker en gekrompen.

We hebben in deze serie twee groepen, namelijk de *M. sphacelata*-groep met de soorten *M. kraehenbuehlii*, *M. sphacelata*, *M. tonalensis*, en *M. viperina*, en de *M. oteroi*-groep met als enige soort *M. oteroi*. Alle soorten groeien in de zuidelijke helft van Mexico. Het zijn leuke plantjes, niet erg moeilijk, maar ook niet spectaculair qua uiterlijk. De bloei wil bij sommige soorten nog wel eens lastig zijn (een zonnige standplaats is zondermeer aan te bevelen), vooral bij *M. tonalensis* mag je erg blij zijn wanneer deze soort bloeit. Om die reden is het ook niet verrassend dat ik van deze soort nog nooit zaden aangeboden heb gezien. De charme van *M. oteroi* zit hem vooral in de mooie, rode bolvormige vruchten.

1e. Serie Stylothelae

De naam van deze serie is afgeleid van het Griekse woord "stylo" dat pilaar betekent. Dat slaat niet op het uiterlijk van de plant zelf maar op de vorm van de zachte tuberkels, die als kleine pilaartjes op het plantenlichaam staan. De mammillaria's uit deze serie hebben kleine, meestal bleekgele bloemen, de middendoorns zijn gehaakt, de randdoods zijn matig talrijk en ongeordend, niet in een vlak gerangschikt. Verder spruiten de planten meestal en bevatten ze karakteristieke alkaloïden. De zaden hebben typerende testacellen. Hoewel al deze eigenschappen wat minder aansprekend zijn, zijn er in deze serie toch wel prachtige soorten te vinden. De soorten komen voor in de noordelijke helft van Mexico.

De serie *Stylothelae* is onderverdeeld in vier groepen:

M. bocasana-groep met de soorten *M. bocasana* (incl. *M. eschauzieri*) en *M. erythrosperma*.

M. crinita-groep met de soorten *M. anniana*, *M. crinita* (incl. *M. gilensis*, *M. glochidiata*, *M. knebeliana*, *M. leucantha*, *M. nana*, *M. pubispina*, *M. wildii*, *M. zeil-*

manniana).

M. tittkai-groep met de soort *M. fittkai* (incl. subsp. *limonensis*, subsp. *mathildae*, *M. variabilis*).

M. schwarzii-groep met de soort *M. schwarzii*.

Zoals u kunt zien worden door Lüthy veel soorten op een hoop gegooid onder de naam *M. crinita*.

Lüthy beschouwt al deze soorten dus als een en dezelfde, nogal variabele soort. In mijn optiek zouden sommige van deze soorten het meer verdienen om subspecies van *M. crinita* te zijn dan slechts een vorm. Hunt gaat zelfs zover dat hij diverse van deze synoniemen als echte soorten beschouwt.

Taxonomeren hebben dus wel eens sterk van elkaar afwijkende opvattingen. Een paar soorten wil ik hier toelichten. *M. zeilmanniana* (*M. crinita*) is nog altijd één van de best verkopende cactussen. Elk voorjaar bloeit deze plant uitbundig met mooie rode bloemen. Er is ook nog een witbloeiende vorm van *M. zeilmanniana*, maar deze vorm is iets gevoeliger dan de roodbloeiende vorm. Een andere fraaie *crinita*-vorm is *M. duwei*, die een mooie witte, bevederde bedoorning heeft. In de natuur krijgt deze vorm volop zon en dan wordt de bedoorning alleen maar mooier. Een haakdoorn is soms aanwezig bij *M. duwei*, maar in de nieuwgroei soms ook weer afwezig. In de natuur komt bij minder dan 10% van de planten die haakdoorn voor. Een andere soort uit deze serie, die een (in mijn ogen) wat mooiere bedoorning heeft dan de meeste andere soorten uit deze serie, is *M. schwarzii*. De *mammillaria* met de kleinste bloemen bevindt zich ook in deze serie, dat is namelijk *M. anniana*. Het plantje is vernoemd naar Anni, de vrouw van de beroemde cactusjager Alfred Lau. *M. anniana* is niet eens zo gemakkelijk in leven te houden, maar door de zelffertiliteit ontstaan er in het najaar steeds vruchten (ook die zijn niet erg opvallend) en de zaden kiemen gemakkelijk. Ik vind overigens dat Anni Lau een beter lot verdiend had dan een vernoeming in dit pretentieuze

plantje.

2. Sectie *Conoidothelae*

De naam van deze sectie geeft aan dat de tuberkels kegelvormig zijn (conus = kegel, thele = tepel), maar dat betekent niet dat de tuberkels qua vorm altijd duidelijk verschillen van de tuberkels van planten uit de zojuist behandelde sectie *Cylindricothelae* want ook in die sectie vind je planten met duidelijk kegelvormige tuberkels. Er zijn echter nog andere kenmerken die beide secties van elkaar onderscheiden. Één daarvan is dat de soorten in de sectie *Conoidothelae* weekchalige zaden hebben. Een uitzondering vormen de soorten in de serie *Leptocladodae* waar de zaden hardschalig zijn.

De sectie *Conoidothelae* komt in grote lijnen overeen met de sectie *Subhydrochylus* (waterig sap in de tuberkels, min of meer melkachtig sap in het plantenlichaam zelf) in het systeem van Hunt. De sectie bevat de volgende 6 series:

2a. Serie *Decipientes*

Deze serie bevat maar 1 soort, te weten *M. decipiens*, inclusief *M. albescens* en *M. camptotricha*. Bij ons staat deze soort ook wel bekend als de vogelnestcactus doordat de ineengestremde bedoorning dit uiterlijk veroorzaakt (vooral bij *M. camptotricha*). De term "decipiens" betekent misleidend, maar waarom die term gekozen is heb ik niet kunnen achterhalen. De planten lijken wel wat op een dolichothele door de vrij lange, zachte tuberkels en het spruitende karakter van de planten. De bloemen zijn onopvallend, vrij klein en vuilwit van kleur. De gemakkelijk op te kweken *M. decipiens* is duidelijk een buitenbeentje in de sectie *Conoidothelae*. Een fraaie cultivar van *M. camptotricha* is cv. 'Mme. Marnier', waarvan soms wel zaad aangeboden wordt onder de naam *M. marnier-lapostollei*.

2b. Serie *Heterochlorae*

In de serie *Heterochlorae* zijn *M. discolor* (incl. *M. apamensis*) en *M. wiesingeri* geplaatst. De planten zijn vlakrond en

Mammillaria aureilanata

blijven vaak solitair. Ze hebben waterig, melkachtig sap, de tuberkels zijn stevig, en er is een groot verschil tussen randdoorns en middendoorns qua kleur en dikte. De term “heterochlorae” is een samenvoeging van hetero, dat verschillend betekent en “chloros” dat groen betekent. Beide soorten in deze serie bloeien gemakkelijk en zijn eenvoudig uit zaad op te kweken.

2c. Serie Leptocladodae

Een viertal soorten is in deze serie vertegenwoordigd, namelijk *M. densispina* (incl. *M. buxbaumeriana*), *M. elongata*, *M. microhelia*, *M. pottsii*. De naam leptocladodae is afgeleid van “lepto” (= slank) en “clad” (=tak) en dat klopt aardig, want de soorten zijn slank zuilvormig en spruiten behoorlijk (alleen *M. densispina* valt hierin enigszins uit de toon). Evenals in de vorige twee series bevat deze serie geen ‘hoogvliegers’, het zijn allemaal gewone planten en ze zijn niet moeilijk in cultuur. *M. pottsii* is echter duidelijk moeilijker op te kweken. Deze soort komt ook veel noordelijker voor dan de overige soorten en in veel drogere streken. De bedooring is soms wel mooi zoals bij *M. microhelia*, waarvan de letterlijke vertaling is “kleine zon”. Dat slaat op de stralvormige bedooring. Van *M. elongata* zijn vele variëteiten in omloop

qua kleur van de bedooring.

2d. Serie Polyacanthae.

Deze serie van veeldoornige mammillaria’s (poly = veel, acantha = doorn) bevat soorten die in de zuidelijke helft van Mexico voorkomen. De volgende soorten zijn in de serie aanwezig: *M. backebergiana*, *M. duoformis* (incl. *M. erythrocalyx*), *M. guerreronis*, *M. magnifica*, *M. matudae*, *M. meyranii*, *M. nunezii*, *M. rekoii* (incl. var. *aureispina*, var. *leptacantha*), *M. spinosissima* (incl. *M. crassior*), *M. xaltiangensis* (incl. *M. bambusiphila*, *M. gasterantha*, *M. isotensis*).

De planten worden zuilvormig en spruiten vanaf de basis, de bloemen zijn klein en bijna altijd

rood. Sommige soorten kunnen meer dan een meter lang worden en gaan dan hangen. Enkele andere kenmerken van de planten in deze serie zijn de stevige tuberkels, het waterig, melkachtig sap, en de zaden met typerende testestructuur. De soorten in deze serie bloeien vaak heel erg goed, met meerdere rijen bloemen in het voorjaar. Moeilijk zijn de soorten in cultuur zeker niet, al zijn sommige soorten wel behoorlijk kougevoelig. De meest kougevoelige soort is volgens mij *M. guerreronis*. Deze soort heeft verder als nadeel dat er erg weinig bloemen, en dus ook erg weinig vruchten, verschijnen. Het mag dan ook geen verbazing wekken dat zaad van *M. guerreronis* tegenwoordig nooit meer aangeboden wordt. Ik vermoed dat in de loop der jaren de meeste buiten Mexico in collecties aanwezige planten doodgegaan zijn en dat daardoor geen zaad meer aangeboden wordt. De mooiste soorten in deze serie vind ik *M. magnifica*, *M. matudae*, *M. rekoii* var. *leptacantha* (is nogal koudegevoelig) en natuurlijk *M. spinosissima*, vooral de roodbedoornde vorm.

Slot volgt

**Vreebergen 2,
9403 ES Assen.**

E-mail: w.ten.hoeve@hetnet.nl

BOEKBESPREKING

Albert Pilot

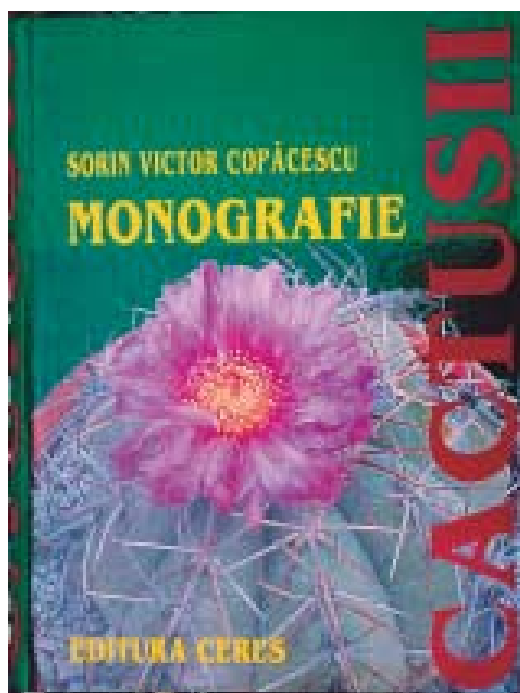
Cactusii, Monografie door Sorin Victor Copacescu.

Uitgegeven door Editura CERES, Boekarest, Roemenië. 2001. ISBN 973-40-0479-4. 695 pp. 21 x 28 cm. Prijs geb.: € 55.-. Geschreven in het Roemeens.

Onlangs ontdekte ik een Roemeens boek over cactussen dat om verschillende redenen mijn aandacht trok.

Ik wil het graag onder de aandacht brengen, hoewel het geheel in het Roemeens is. Dat is niet gemakkelijk te lezen, al schijnt dat mee te vallen voor wie het Italiaans machtig is. Het boek heeft een ongebruikelijke omvang, zo'n 695 pagina's en bevat meer dan 1000 foto's. Die foto's komen uit de eigen collectie van de auteur, en die verzameling is inderdaad indrukwekkend, zo heb ik recent kunnen vaststellen. Het is een prachtige

verzameling die er goed uitziet, evenals overigens de foto's in het boek. Maar ook de tekstinhoud van het boek is opvallend. Het eerste hoofdstuk bevat een algemene beschrijving van de groeiomstandigheden van cactussen inclusief een reeks kaarten met temperaturen en regenval. Hoofdstuk 2 (40 pagina's) betreft een morfo-biologische behandeling, die rijk geïllustreerd is met tekeningen en tabellen. Hoofdstuk 3 onder redactie van Prof. Gabriel Corneanu betreft de anatomie van de Cactaceae, voorzien van zo'n 75 microscopische opnamen. Het vijfde hoofdstuk onder redactie van Prof. Gabriel Corneanu en dr. Mihaela Corneanu gaat over de genetica, is

gebaseerd op het promotieonderzoek van de laatste auteur en bevat veel gegevens over polyploïde kenmerken. Hoofdstuk 6 beschrijft het kweken van cactussen, o.a. het kweken in vitro, en is ook weer voorzien van vele foto's en tabellen met gegevens over gebruikte voedingsbodems. Ziekten en bestrijding daarvan worden in hoofdstuk 7 behandeld door Prof. Bogdan Bobirnac. De systematische indeling wordt in hoofdstuk 8 besproken via een tabel

met naast elkaar 7 indelingen van Britton & Rose (1919), Backeberg, Buxbaum, Haage, Barthlott & Hunt, Egli & Nyffeler tot Götz & Gröner (1996). Tot slot volgen 450 pagina's met beschrijving van de genera en soorten.

Al met al een indrukwekkend boek, lastig soms vanwege het Roemeens, maar ook een boek dat veel gegevens bevat die ik nergens anders aantrof. Interessant voor liefhebbers die niet opzien tegen wat puzzelwerk. Ik hoop dat in ieder geval sommige delen een

verdere verspreiding zullen krijgen door een vertaling. Een geweldige prestatie om zo'n boek te produceren! De recensie in ons Duitse zusterijdschrift Kakteen und andere Succulenten in 2002 (KuaS 53 (8): 219) leidde terecht tot een flink aantal bestellingen uit het Duitse taalgebied.

Bestellen: zend 55 euro in bankbiljetten in een ondoorzichtige envelop aan de auteur, S.V. Copacescu, Craiova 1100, str. Avram Iancu nr. 9, Roemenië.

**Berkenlaan 13, 3707 BA Zeist,
albert_pilot@hotmail.com**

EUPHORBIA SUBGENUS EUPHORBIA SECTIE TRIACANTHIUM JACOBSEN (1)

Rikus van Veldhuisen

In deze reeks artikelen wil ik u de vormengroep rond *Euphorbia triaculeata* voorstellen. Deze soorten komen voor in de hoorn van Afrika en het Arabisch schiereiland. Ze kenmerken zich door een korte dikke hoofdspruit met vele zijarmen, overeenkomstig de medusa-soorten uit Zuid Afrika. Deze soorten bezitten echter steunbladstekels en de echte medusa's niet.

Een tweede kenmerk van deze groep verwante soorten is verder dat de bovenste twee stekels geheel of gedeeltelijk vergroeid zijn tot één stekel. Alle soorten worden door gespecialiseerde liefhebbers zeer gewaardeerd, hoewel ze in cultuur erg nukkig kunnen zijn.

De taxonomische plaats van de sectie *Triacanthium* binnen het geslacht *Euphorbia*

De afbakening van de *Euphorbiaceae* als één familie is het laatste decennium in botanische kringen geen onderwerp meer van verhitte discussies. Sinds het taxonomische overzicht van Grady L. Webster (1994) van de Universiteit van Californië het daglicht heeft aanschouwd, is zijn indeling van de hogere taxa in de familie van de *Euphorbiaceae* algemeen aanvaard. Hij verdeelt de *Euphorbiaceae* in vijf onderfamilies, namelijk *Phyllanthoideae*, *Oldfieldioideae*, *Acalyphoideae*, *Crotonoideae* en expliciet de *Euphorbioideae*. Deze laatste onderfamilie bestaat weer uit 5 stammen (triben), waarvan de stam (tribus) *Euphorbieae* voor ons de belangrijkste is. De tribus *Euphorbieae* wordt verdeeld in drie onderstammen (subtriben), en deze zijn niet om op te enten: *Anthosteminae*,

Neoguillaminiinae en *Euphorbiinae*. Over de hogere taxa mag dan overeenstemming van botanici zijn, over de indeling van het subtribus *Euphorbiinae* in lagere taxa is dit nog lang niet het geval. Deze lagere taxa zijn achtereenvolgens onderverdeeld in: geslachten (genera), ondergeslachten (subgenera), secties, subsecties, soorten (species), ondersoorten (subspecies), variëteiten (varietates) en vormen (formae). De meeste discussie betreft het geslacht *Euphorbia*, de wolfsmelkachtigen, dat veruit het bekendste is en het overgrote deel van de succulente soorten bevat.

In het overbekende standaardwerk van Hermann Jacobsen (1977) worden de succulente soorten van het geslacht *Euphorbia* in drie groepen verdeeld, namelijk de *Pedunculacanthae*, de *Stipulacanthae* en het Complex M. Dit laatste Complex M bevat de soorten uit Madagaskar, waarmee hij kennelijk niet goed raad wist, want dit is een zeer gevarieerde groep. De *Stipulacanthae*, die zich kenmerken door het bezit van steunbladstekels ofwel stipulaarstekels, wordt in vier secties onderverdeeld, al naar gelang het aantal aanwezige stekels per bladvoet, namelijk één (*Monacanthium* Chev.), twee (*Diacanthium* Boiss.), drie (*Triacanthium* Jacobs.) of vier (*Tetracanthium* Jacobs.). Zoals u ziet is het maken

van een botanische indeling voor een ieder weggelegd die de vingers van één hand kan tellen. Het plaatsen van een soort in de goede sectie blijkt vervolgens heel wat lastiger. Zo dankt de sectie *Monacanthium* haar naam aan de soort *Euphorbia monacantha* die dan ook in deze sectie geplaatst werd. Deze soort is echter nauw verwant aan de soorten in de sectie *Triacanthium*. Dit geldt ook voor *Euphorbia immersa*. Van de overgebleven soorten in de sectie *Monacanthium*, met als bekendste soort *Euphorbia venenifica*, is het maar de vraag of deze behoren tot de *Stipulacanthae*; zij vormen op zijn minst een heel aparte en afwijkende groep.

De sectie *Triacanthium* bestaat niet uit een homogene groep soorten, maar laat zich in twee groepen verdelen. Een aantal

soorten heeft een meer zuidelijk verspreidingsgebied, vooral in Kenia, en zij ontberen de korte, verdikte hoofdspruit. Deze wil ik buiten de context van deze reeks artikelen houden. Dit zijn de soorten rond *E. glochidiata* en *E. graciliramea*. De groep verwante soorten, waar we ons in deze artikelenreeks meer in willen verdiepen, heeft een noordelijker verspreidingsgebied in vooral Ethiopië en Somalië. Dit zijn *Euphorbia monacantha*, (welke als naam de meeste bekendheid geniet, maar als plant vrijwel onbekend is), *triaculeata*, *schizacantha*, *xylacantha*, *immersa*, *actinoclada*, *kalisana*, *awashensis*, *erigavensis*, *margaretiae* en *myrioclada*. Verder wil ik nog twee in omloop zijnde planten bespreken, namelijk *Euphorbia species nova* Mrs. Ash en *species 632*.

Schema 1
INDELING VAN DE HOGERE TAXA VAN DE FAMILIE EUPHORBIACEAE.

Familie	Onderfamilie	Stammen	Onderstam	Geslacht	Groep	Sectie
Euphorbiaceae	Phyllanthoideae Oldfieldiideae Acalyphoideae Crotonoideae Euphorbioideae	Euphorbieae	Anthosteminae Neoguillaminiinae Euphorbiinae	Euphorbia	Pedunculacanthae Complex M Stipulacanthae	Monacanthium Diacanthium Triacanthium Tetracanthium

Euphorbia triaculeata Forskall.

Aangezien de sectie *Triacanthium* naar *Euphorbia triaculeata* is genoemd en tevens de eerst beschreven soort uit deze verwantschapsgroep is, wil ik met deze soort beginnen. Al in 1775 is ze beschreven door Forskall aan de hand van planten afkomstig van de 'Çosta dei Miguirini', het hedendaagse Somalië. Susan Carter (1987) stelt dat de identiteit van *Euphorbia triaculeata* geen probleem is omdat deze nog steeds voorkomt op de typevindplaats, nabij de kust aan de Rode Zee op het Arabisch schiereiland. Bovendien vermeldt ze dat ook in het nabij gelegen Djibouti klaarblijkelijk dezelfde soort voorkomt. Dit artikel is bovendien voorzien van een natuuroopname van deze soort in Djibouti. Deze toont opvallende planten, ongeveer een halve meter hoog, spruitend vanuit een centrale stam met zijarmen die ongeveer een hoek van 45 ° met het maaiveld vor-

Euphorbia species affinis triaculeata AJB 3 met mooie opvallende gekleurde cyathia

Foto's van de schrijver

men. Een aanvullende beschrijving vinden we in de tekst van het artikel: planten tot een halve meter hoog, de zijarmen zijn 1 tot 1,5 cm. dik, 3 tot 5 ribben en de stekels staan op 'arched podaria', gebogen uitsteeksels. In de bijdrage van Rauh (1966) vinden we een natuuroopname van planten die dezelfde habitus vertonen. Hoewel mijn planten van de typevindplaats onbekend zijn, identificeer ik *Euphorbia triaculeata* met de grote en grove planten op deze foto.

Planten door Schweinfurth in Eritrea gevonden op de vlakte ten westen van Massana zijn door Pax als *E. infesta* beschreven. Deze planten worden niet als verschillend met *E. triaculeata* gezien en dus is *E. infesta* een synoniem. Planten, gevonden op enkele eilandjes in de Hamfila Baai, voor de kust van Eritrea, die in alle delen van de plant kleiner zijn, zijn door Ehrenberg beschreven als *Euphorbia triacantha* en later door N. E. Brown als variëteit onder *Euphorbia triaculeata* gesteld.

Er zijn in onze verzamelingen diverse vormen in omloop met de aanduiding *Euphorbia triaculeata* of *Euphorbia species affinis triaculeata*. De meeste hebben een onbekende of onduidelijke herkomst, maar naar mijn mening is de echte *E. triaculeata* zeer schaars.

E. triaculeata AJB249 uit Yemen lijkt nog het meeste op de planten van de genoemde afbeelding, omdat dit eveneens grove planten zijn met takken van meer dan één centimeter dik, die voorzien zijn van de gebogen uitsteeksels waarop de stekelschilden staan. Helaas heb ik deze planten niet in leven kunnen houden. Hopelijk is ze nog ergens in een verzameling aanwezig en anders moet ik wachten tot ze opnieuw verzameld wordt. Zaailingen zijn mij ook onbekend, wat erg spijtig is, want het zou interessant zijn om te zien of de zijtakken ook zouden spruiten vanuit een centrale stam en of ze ook de opvallende hoek van 45 ° met het maaiveld zouden maken. Ook moet u het stellen zonder een passende afbeelding van deze plant.

Euphorbia species affinis triaculeata AJB 3 toont variatie in de bloemkleur

Alan Butler heeft nog twee vormen van *Euphorbia triaculeata* verspreid onder liefhebbers als *E. species affinis triaculeata*, en wel met de vermelding van AJB 3 of AJB D10. Beide zijn veel fijner van vorm en hebben getekende rolronde takjes met een opvallend dunne en lange stekel, die enigszins naar beneden gebogen is. Hoewel ik van deze vormen ook geen zaailingen ken, maken ze, nadat de kop van een takstek gesneden is, soms verdikte zijstekken, die lijken op een hoofdspruit. Als deze 'zij'hoofdspruit opnieuw gestekt wordt verkrijgt men, naar ik veronderstel, een originele plant, die eruit ziet als een zaailing. Dit proces duid ik aan met de twee-keer-stekken-methode. Aldus verkregen plantjes hebben weinig vertakkende zijtakken, maar de zijarmen richten zich echter verticaal omhoog in tegenstelling tot de typevorm. De kleur van de cyathia is in de originele beschrijving niet vermeld, maar deze AJB D10 heeft cyathia met

een aparte bruingele kleur en AJB 3 heeft mooie, vrij grote cyathia met een combinatie van geel en rood.

Een stek met de vermelding van de natuurlijke vindplaats Yemen, afkomstig uit Oost Europa, doet het bij mij in de kas erg goed. Zijkopstekken maken mooie, vanuit een centrale hoofdspruit vertakkende, plantjes. De dunne, getekende takjes zijn minder dan een halve centimeter in doorsnee en vanuit een centrale stam recht naar boven gebogen. Het is één van de kleinst blijvende vormen uit het hele complex.

Een plant, die vrij algemeen in omloop is en ook tot de hier besproken vormengroep behoort, is *Euphorbia species nova* Lavr. 13176, afkomstig uit Djibouti. Deze planten vallen op doordat ze zeer veelvuldig vertakken. Bij mij hebben ze nog nooit zaad gezet en bovendien lijken de zijtakken nooit op een hoofdspruit. Of deze planten het vermogen bezitten om een

Foto hiernaast:
Euphorbia species
affinis triaculeata uit
Yemen, verkregen met
de twee-keer-stekken
methode. De plant is
nog geen 10 cm hoog

Foto hieronder:
Euphorbia species
affinis triaculeata
AJB 10. Een plant
verkregen middels de
twee-keer-stekken
methode. Halverwege
de de hoofdspruit
vormt ze een nieuwe
'zij'hoofdspruit naast
de normale zijarmen

verdikte hoofdspruit te maken blijft dus de vraag, maar naar alle waarschijnlijkheid behoort ook *Euphorbia species nova* Lavr. 13176 tot *Euphorbia triaculeata*. Eigenlijk vertonen alle genoemde vormen, behalve AJB249, meer overkomsten met de variëteit *triacantha* dan met de typevorm op basis van de dunne takjes. Er zijn echter nog veel verschillende kenmerken waar te nemen tussen de diverse vormen, zodat er nog veel vragen open blijven. Zolang er geen planten beschikbaar komen met vindplaatsgegevens en er geen veldonderzoek gedaan wordt, zullen deze vragen onbeantwoord blijven.

Wordt vervolgd

Samuel Gerssenlaan 63,
3861 HB Nijkerk.
E-mail: U4ba@uwnet.nl

BOEKBESPREKING

Ton Pullen

Illustrated Handbook of Succulent Plants: Crassulaceae, onder redactie van Urs Eggli.

Uitgave: Springer Berlijn. 2003. ISBN 3 540 41965 9. XIII +458 pagina's tekst, 48 pagina's foto's. Prijs € 106,95.

Over de opzet van deze serie boeken, die met de verschijning van dit deel compleet is, is al iets gezegd in Succulenta 81 (1), febr. 2002, p.44 en 81 (4), aug. 2002, p.188.

In dit deel worden op dezelfde -alfabetische- wijze de geslachten en soorten binnen de *Crassulaceae* besproken. Het gaat hier om een veelheid van voor de vetplantenliefhebber bekende geslachten. Om er een paar te noemen: *Adromischus*, *Aeonium*, *Cotyledon*, *Crassula*, *Dudleya*, *Echeveria*, *Graptopetalum*, *Kalanchoe*, *Pachyphytum*, *Sempervivum* en *Sedum*. Laatstgenoemd geslacht is met 428 erkende soorten verreweg het grootst. Een determineersleutel op de geslachten is aanwezig.

Dit deel heb ik met bijzondere belangstelling tegemoet gezien. Er is immers van sommige geslachten sinds lang geen monografie of ander compleet overzichts-

werk verschenen. Het populaire geslacht *Echeveria* bijvoorbeeld is ruim dertig jaar geleden voor 't laatst geheel herzien door E. Walther (1972). Daarnaast ken ik alleen een populair engels boekje (Carruthers & Ginns, 1974). Nu is er gelukkig weer een compleet overzicht van alle soorten bijeen-

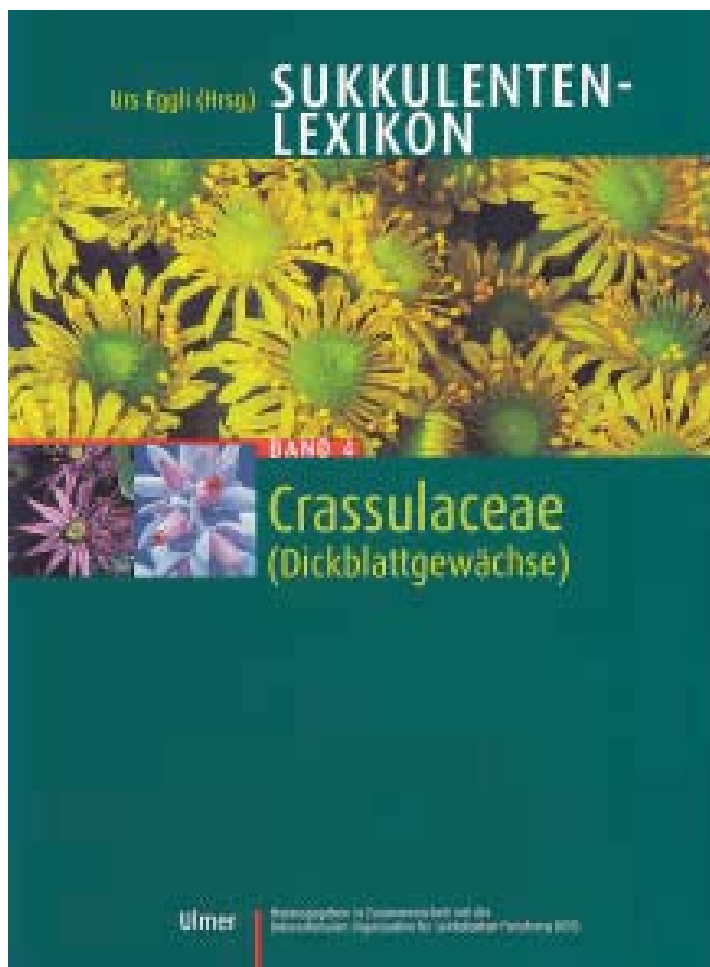
gebracht. Iets dergelijks geldt ook voor een aantal andere genera.

Elke geslacht wordt behandeld door deskundigen op hun eigen gebied. Het doet deugd, dat in dit rijtje buitenlandse namen, waaronder Kimmach, van Jaarsveld, Moran, Thiede, Walker etc. ook een aantal Nederlanders figureert: Henk 't Hart †, Bert Bleij en Ben Zonneveld.

De kwaliteit van de foto's is weer zeer behoorlijk. Wat mij betreft hadden er nog wat

meer soorten afgebeeld mogen worden.

Al met al weer een zeer goed uitgevoerd boekwerk, dat de liefhebbers van deze planten jarenlang als leidraad kan dienen. Jammer, dat de forse prijs sommigen van hen toch zal afschrikken.

CACTUSBASE PRO

P.C. Laney in samenwerking met P. v.d. Puyll

Het is nu alweer 30 jaar dat ik in de cactushobby meeloop. En in die periode heb ik reeds vele malen bezoekers in mijn plantenkasje mogen ontvangen. Daaronder ook regelmatig mijn moeder. En elke keer dat zij in mijn kas kwam was haar vraag: “Hoeveel cactussen heb jij nou eigenlijk?”. En daarmee bedoelt ze eigenlijk cactussen en vetplanten, want dat valt bij haar allemaal onder een en dezelfde noemer, n.l. “steke-lijkheden”. In de beginfase van mijn hobby kon ik daar nog een zinnig antwoord op geven, want tellen tot zo’n tweehonderd vijftig, nou dat lukt nog wel. Maar net zoals bij andere liefhebbers, breidde ook mijn verzameling zich steeds meer uit en begon het beantwoorden van mijn moeders vraag steeds meer op een gok te lijken dan op een precies antwoord. En de laatste jaren was mijn antwoord steevast “Zo’n duizend stuks ma”. Met dit aantal was zij altijd tevreden, maar bij mij begon er in mijn onderbuik toch steeds iets meer te kriebelen. Een soort onrust zou ik zeggen. Ik wilde dat precieze aantal toch wel eens weten, en daar een zinnig antwoord op geven.

In december 2002 benaderde Peter van der Puyll mij met de vraag of ik mee wilde doen met de Nederlandse vertaling van een Engelstalig databaseprogramma voor cactussen en vetplanten, genaamd **CactusBase Pro**. Daar hoefde niet lang over nagedacht te worden, want het leek mij wel leuk om zo’n database programma-tje in huis te hebben. Ik heb dat in het verleden zelf ook wel eens geprobeerd te maken, maar om de één of andere reden kwam dat programma nooit af. Het kostte gewoon te véél tijd om zoiets compleet te maken. Daarnaast heb ik wel eens eerder naar dit soort programma’s gekeken, maar tot op heden was ik nooit echt enthousiast geweest. De database die er nog het dichtste bij kwam, was de database van Gerard

Meijssen (die trouwens gratis te downloaden is vanaf de succulenta E-group). Maar deze database draait alleen onder Access 98, en is meer gespecialiseerd in de wetenschappelijke plantengegevens. Dus antwoordde ik Peter dat ik wel mee wou doen.

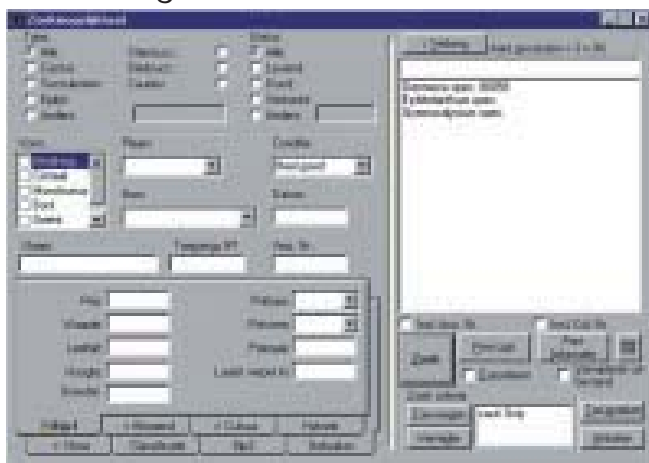
En zo geschiedde het dat ik in januari een enveloppe uit Engeland kreeg met daarin een tweetal Cd’s en een installatie handleiding. De afzender bleek Mike Witlock te zijn. Nu heb ik thuis een tweetal Pc’s staan, één werk PC en één test PC. De test PC werkt nog onder Windows 95, en dit is volgens de omschrijving de minimum configuratie. Mooi om hem dus daarop te installeren. CD er in en de handleiding volgen, en voilà na 5 minuten stond het pakket er op, en kon ik aan de slag. Eerst even rondneuzen of alles het deed. Gelukkig zijn er voldoende databases meegeleverd om dit te kunnen doen. Het geheel maakt een stabiele indruk, en was ondanks de oude PC tamelijk snel. Ook de benodigde spullen voor de vertalingen werden succesvol geïnstalleerd, en werkten naar behoren. Tijd om eens na te denken hoe ik nu verder zou gaan.

Totaal	Lentelid	Herfblad	Winter	Voorblad	Vernieuw	Strook	Herfblad	Winter	Vernieuw	Strook
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123
123	123	123	123	123	123	123	123	123	123	123

Afb. 1: Statistisch overzicht

Zoals ik al eerder schreef, had ik zelf ook al iets gemaakt om de gegevens van mijn planten in vast te leggen. Dit was niet meer up-to-date, maar als basis was

dit toch beter dan alles op nieuw te moeten intypen. Na veel gerommel is het mij uiteindelijk gelukt om er een bestand van te maken, dat geschikt was voor Cactus-Base Pro. Maar helaas is dat rommelen niet voor iedereen weggelegd, zodat nieuwe gebruikers helaas alles handmatig moeten inbrengen, als Mike hun gegevens niet kan converteren (dit betekent ombouwen voor een ander programma). Nadat ik dat rommelbestandje succesvol ingelezen had, kon ik binnen redelijke tijd mijn verzameling completeren. Het echte werk kon toen beginnen. De menu's helpfiles etc. werden vertaald, en uiteindelijk kon ik onder een complete Nederlandstalige versie werken. Het eerste waar ik naar toe ging was de optie statistiek (zie afb. 1) en kon ik eindelijk een antwoord geven op mijn moeders vraag. Ik had dus 847 planten. Mijn onderbuik gevoelens waren verdwenen, en de volgende keer dat zij mij die beruchte vraag weer zal stellen, kan ik eindelijk een antwoord geven.

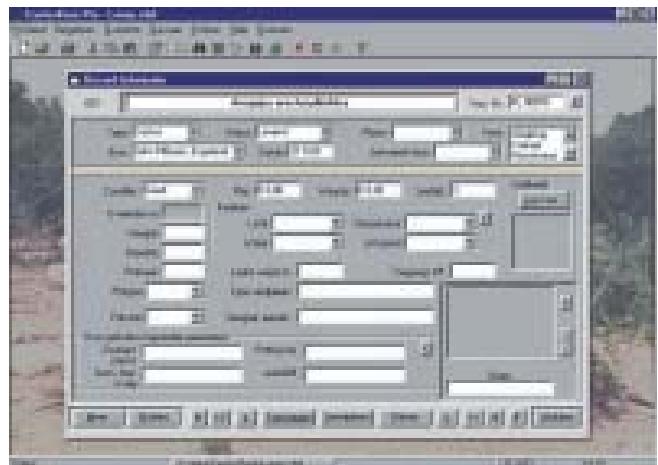

Afb 2 : Zoekschermb

Nu heb ik natuurlijk niet al mijn plantennamen ingevoerd om alleen een antwoord op de vraag “hoeveel planten ik heb” te krijgen. CactusBase Pro biedt namelijk veel meer mogelijkheden, zoals een uitgebreide zoek mogelijkheid (zie afb. 2), een geheel naar eigen inzicht samen te stellen wensenlijst, jaaraantekeningen, een planner, grafieken en diagrammen, het koppelen van foto's aan de planten, bloeigegevens, notities, etc. Daarnaast heeft Cactusbase de keuze uit een 4 soorten databases, n.l.

de hoofdverzameling, de verzorging, een uitgebreide literatuur-database en een database om afbeeldingen in op te slaan. Van elke soort database kunt u meerdere varianten bij houden. Bijvoorbeeld uw eigen verzameling, gescheiden van de verzameling van uw vrouw, meerdere literatuur-databases, etc. Sommigen zaken zijn geheel naar uw wens in te richten, zoals de taal waaronder het programma werkt, locaties van diverse databases en programma's, namen van velden, etc. Dit alles is eenvoudig in het Optie menu in te stellen. Maar het belangrijkste is toch wel de hoofdverzameling. Als deze geopend is (bijv. “laney.cbd”, ja, ja, mijn eigen verzameling), dan krijgt u een soort gegevens-informatiekaart te zien (zie afb. 3).

Hierop brengt men de belangrijkste gegevens over zijn planten in, zoals: de naam, het verzamelingnummer, of het een cactus of vetplant betreft, of hij dood of levend is, plaats waar de plant staat, waar hij vandaan komt, wat zijn conditie is, etc. Daarnaast kunt u er bloeigegevens, plaatjes en notities in kwijt.

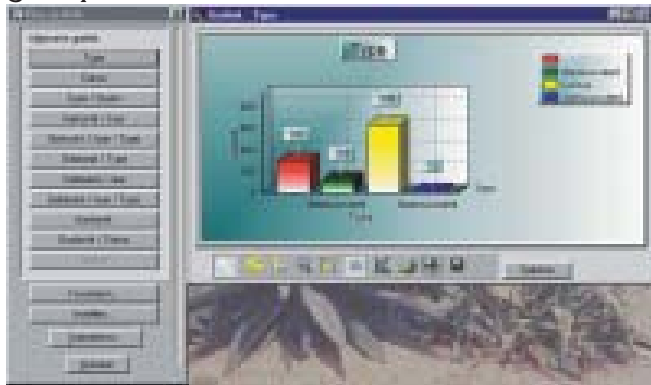

Afb. 3: De Gegevens Informatie Kaart

kunt u er gegevens omtrent de classificatie, hybridisering, historie opslaan en voor diegenen die aan wedstrijden en shows meedoen, zelfs deze gegevens.

Alle gegevens kunt u op vele manieren uitprinten. Voor de liefhebbers van grafie-

ken en diagrammen onder u, is er zelfs nog de mogelijkheid om fraaie grafieken te produceren, die in bijna elk gewenst formaat geëxporteerd kunnen worden (zie afb. 4).

Afb. 4: Grafieken

Ook het maken van een back-up en een restore-functie ontbreken niet en werken uitstekend.

Voor puzzelliefhebbers is zelfs een puzzel geïntegreerd.

Naamfouten kunnen ook bijna niet meer gemaakt worden, daar er een lexicon met plantennamen gratis bijgeleverd is. Deze is zeer zeker niet compleet, doch zeker bruikbaar. Tegen een kleine meerprijs (10 euro) wordt een extra CD meegeleverd met daarop een zeer uitgebreide encyclopedie met cactus- en vetplantengegevens /- foto's. Na nu ongeveer een 2 maanden gebruik ben ik dik, maar dan ook dik tevreden met deze database.

Peter van der Puyl, die al zo'n 20 jaar een succulenten verzameling heeft, had al veel langer ervaring met CactusBase. Hij begon met versie 2.75 en heeft alles zonder problemen kunnen overzetten naar de nieuwe versie. Hier volgt zijn relaas.

Ik ben begonnen met een kleine muurkas van 5 vierkante meter en heb nu een vrijstaand kasje van bijna 12 m². Ik ben begonnen met alles wat ik maar te pakken kon krijgen en via het zaaien van allerlei soorten ben ik me zo langzamerhand gaan specialiseren in aloë's, agaven, aeoniums, euphorbias en vele klein- blijvende

caudexplanten. Natuurlijk verloor ik vele planten, zowel van de gekochte als van de gezaaide planten, maar daar leer je ook weer van. Met bijv. aasbloemplanten ben ik helemaal gestopt. Die kon ik niet goed houden, want 's winters is er hier op Texel altijd 100% vochtigheid en daar houden ze beslist niet van. Ook de minimumtemperatuur is mede bepalend welke planten je kunt houden. Ik hou de kas met elektrische kachels op zo'n 8-10 °C, dat is al een dure grap geworden dus dat is ook een beperking. Om bij te houden welke planten ik in mijn kas heb en welke het goed of slecht doen ben ik jaren geleden begonnen met zoveel mogelijk op systeemkaarten alles te noteren per plant. Deze kaarten waren volop in de (kantoor)boekwinkels te koop in diverse maten met bijbehorende plastic doosjes zodat de kaarten in de kas konden blijven zonder vochtig of onleesbaar te worden. Deze kaarten waren en blijven het hoofdbestanddeel om mijn verzameling te registreren en alles bij te houden, het is wel zo dat tegenwoordig alles per computer gaat en die kaarten al antiek worden of inmiddels niet meer zo gemakkelijk te krijgen zijn helaas. Maar binnenkort kunnen we met het programma zelf kaarten maken is me beloofd. Als ik in de kas " bezig " ben met zaaien, verpotten, groei bekijken, ongedierte verwijderen, of kijken naar de bloei, pak ik "altijd" de kaart die bij die plant hoort en schrijf erop wat ik doe of zie. Dus op die dag bloei van die plant met die kleur en bijv. bij de euphorbia's, of de plant mannelijk of vrouwelijk is. Ook de grootte van de plant wordt genoteerd. De kaarten zitten in alfabetische volgorde in de bak met een nummering binnen dezelfde soort.

Toen CactusBase te koop kwam, heb ik deze vrij snel gekocht. Toen nog op een paar floppies en de resultaten waren niet zo denderend. Ik kon bijv geen foto's erbij krijgen van de plant, maar toch kreeg ik de gegevens zo wel op een redelijke manier gerangschikt en kon ik op de computer de gegevens bekijken. In de loop van de jaren verbeterde het programma op een

zodanige manier, dat ik er nu praktisch alles mee kan doen wat ik wil. Vrij snel was er een Nederlandse vertaling beschikbaar en hoewel ik de Engelse taal redelijk beheers is het toch erg prettig om alles in het Nederlands te zien op je scherm. Nu kan ik eerst een kaart maken met de gegevens bijv. van de zaadleverancier, dan zaai ik alles en noteer ik op de kaart hoeveel er wel of niet kiemen en wanneer ze verspeend gaan worden. Ik breng die gegevens van de zaakaart in de computer naar de verzamelinggegevens en zo krijg ik een prachtig overzicht over hoe de zaai en groei van mijn planten is. Natuurlijk is het dan wel erg belangrijk om consequent alles te noteren en op de computer alles in te voeren. Maar daar zijn de wintermaanden prima voor als de meeste planten in rust zijn. Dan kan ik ook rustig bekijken of de planten gegroeid zijn.

Verder kan ik met dit programma bekijken wat er van die plant bekend is en welke data er op het internet staan. Tevens kom ik er zo achter wat ik verkeerd of goed doe en waar de plant thuishoort, wat dan weer gevolgen heeft voor de behandeling. Foto's die ik thans maak met de digitale camera worden direct gekoppeld aan de gegevens van de plant zodat ik de groei kan volgen in de tijd. Nu het programma op CD is en het in diverse vertalingen beschikbaar komt, denk ik dat het een goed praktisch hulpmiddel is, maar meer ook niet. We moeten nog steeds zelf de planten zaaien en verzorgen en het programma is daar erg behulpzaam bij bijv. aangeven wanneer er verpot moet worden, ongedierte bestreden moet worden, hoeveel planten zijn er beschikbaar om te ruilen of verkopen. Een lijst uitprinten om mee te nemen naar een vergadering of ruilbeurs is ook verdraaid handig en zo bevat het programma een zeer uitgebreid statistisch deel dat bijv. laat zien hoeveel en welke planten wanneer bloeien. Erg leuk om het allemaal te volgen. Ik ben behoorlijk tevreden met deze elektronische kaartenbak en hoop dat veel meer mensen er gebruik van zullen maken.

Conclusie:

CactusBase Pro is een prettig werkend pakket voor het vastleggen van allerlei zaken rondom de cactus- en vetplanten-hobby. En het beperkt zich niet alleen tot de vastlegging van de gegevens van de planten welke zich in uw kas en / of tuin bevinden. Het draait onder elke versie van Windows vanaf Windows 95. Het is in de Nederlandstalige versie te verkrijgen, en als lid van Succulenta kost het u 40 Euro. U kunt het op de volgende manier verkrijgen:

Via Internet bij Mike Whitlock, zie zijn webpage- <http://www.cactusbase.net> voor 60 Euro, en 70 Euro met de bijbehorende 'Encyclopedia of Cacti & Succulents (v.4.0)'.

Voor leden van Succulenta bij: Peter van der Puyl, Ada van Hollandstraat 3, 1791 DG, Den Burg,

emailadres: ppvdpuyl@quicknet.nl. De prijs is 40 euro voor het complete programma en 50 euro met de 'Encyclopedia of Cacti & Succulents (v.4.0)' erbij. Verder zal Peter van der Puyl voor het Nederlandse gedeelte de eventuele benodigde ondersteuning per telefoon of computer verrichten.

Ik heb in diverse discussiegroepen op internet vragen gesteld rondom CactusBase Pro en de reacties waren ronduit positief. Niet alleen lof voor het programma, maar ook voor Mike Witlock zelf, die niet alleen een product verkoopt, maar ook uitstekende ondersteuning biedt.

Zelf zien wij CactusBase Pro als een aanvullend pakket voor de dagelijkse bezigheden in de kas en / of tuin, maar het blijft toch erg lastig om je PC mee te nemen richting kas en / of tuin, dus is papier en pen nog steeds noodzakelijk. Maar met een notebook oftewel zakcomputer komt deze mogelijk ook alweer dichterbij.

SUMMARY

Rob Bregman

In this issue's editorial, Ton Pullen looks back at the developments concerning our hobby during the past 30 years.

In her column for youngsters, Johanna Smit-Reesink deals with the South-African leaf succulent *Senecio fulgens*.

Bertus Spee continues his series of articles in which he shows us 4 flowering succulents in his collection. This time *Adromischus cooperi*, *Gymnocalycium baldianum*, *Epiphyllum spec.* and *Stenocactus lloydii* are being put in the spotlight.

In part 15 of his ongoing series on the genus *Haworthia*, Ingo Breur discusses *H. beanii* and *H. pungens*.

Ton Pullen reports about *Aloe striata* in South Africa.

After 20 years Wim Alsemgeest went back to the habitat of *Copyphantha potosina* in Mexico.

Henk Viscaal visited a hobbyist who had to remove a roof segment of his glasshouse in order to clear the way for the flowering stem of an *Agave americana*.

J. Lambert apologises for a mistake he made in his 1989 article about *Chamaecereus silvestrii*. He then gave a wrong locality for this plant. The reason for that was that this (in our collections ceroid) plant has a globular shape in his natural habitat.

Fritz Hochstätter presents part 15 of his extensive series on the genus *Yucca*. In this article *Y. endlichiana*, *Y. valida* and *Y. capensis* are being discussed.

A contribution about the genera *Haemanthus* and *Scadoxus* (*Amaryllidaceae*) is brought by Peter Knippels.

In part 4 of his series on the genus *Mammillaria*, Wolter ten Hoeve deals with the true mamillarias, i.c. the subgenus *Mammillaria*.

Albert Pilot reviews the Rumanian handbook "Cactusii".

Rikus van Veldhuisen presents an article about *Euphorbia triaculeata* and related species.

A second book review is by Ton Pullen about the "Illustrated Handbook of Succulent Plants, Crassulaceae".

Finally, Peter van der Puyl and Paul Laney explain all the things we can do with the computer programme CactusBase Pro.

Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan: Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld).
Tel: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

©Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit-Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom.
E-mail: smit-reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofdredacteur)
E-mail: hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Een *Agave americana* die volledig uit (zijn) het dak gaat.

Foto Henk Viscaal

Ton Pullen	Redactioneel	194
Johanna Smit-Reesink Jong geleerd-	Senecio fulgens	195
Bertus Spee	Voor het voetlicht (11)	196
Ingo Breuer	Mooie en interessante haworthia's voor de verzamelaar (15).	198
Ton Pullen	Aloe striata	199
Wim Alsemgeest	Terug in Mexico (1) Coryphantha potosina	202
Henk Viscaal	Agave americana	205
J. Lambert Ir. A.I.Gx.	Chamaecereus silvestrii - Een akte van berouw.	207
Fritz Hochstätter	Het geslacht Yucca (Agavaceae) Deel 15 Yucca's in Mexico (4).	209
Peter Knippels	Poederkwasten	215
Wolter ten Hoeve	Mammillaria (4)	221
Albert Pilot	Boekbespreking	228
Rikus v. Veldhuisen	Euphorbia (1)	229
Ton Pullen	Boekbespreking	234
P. v.d. Puyl/P. Laney	Cactusbase Pro.	235
Rob Bregman	Summary.	239

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

Succulenta

Oktober 2003

In dit nummer:

Adressen	66
Balans	67
Aankondiging Algemene Ledenvergadering	69
Agenda Algemene Ledenvergadering	70
Introductie Leo Vogelenzang	71
Begroting Succulenta	72
Lezers schrijven	73
Afdelingsevenementen/Vraag en aanbod	74
Instellingen	75
Cadeaubon Succulenta	77
Nieuwe leden	78
Advertenties	79/80

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:

A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

B.G. van der Elst, Bonnefantent 13,
2907 NA Capelle a/d IJssel.
Tel. 010 4513176

Secretaris:

Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 5268618
E-mail: pclaney@cs.co

2^e Secretaris:

G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH IJpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Pr & Promotie:

C.B. Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075 6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

Bestuurslid:

E.J.W. Smienk, P. Koomansstraat 57,
4822 WC Breda. Tel. 076 5419124
E-mail: ejsmienk@concept.nl

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk bij
de ledenadministrateur:

D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België	€ 24,-
Ned./België jeugdleden	€ 12,-
Europa	€ 30,-
Buiten Europa	€ 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden	€ 3,-

Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen ter waarde van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Aachen, BLZ 390.10200

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties voor
de infomap zenden naar:
G.C. Mazurel, Gruttostraat 24,
1452 XH IJpendam. Tel. 020 4361717
E-mail: Casmazurel@zonnet.nl

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
D.H. Roozegarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

Tarieven

1/16 pag	€ 16.00
1/8 pag	€ 29.50
1/4 pag	€ 45.50
1/2 pag	€ 72.50
1/1 pag	€ 125.00

BALANS

Na ruim vier jaar van bestuur lijkt het ons zinvol een overzicht te geven van zaken die het huidige bestuur heeft gerealiseerd en nog denkt te realiseren. In 1998 was de sfeer binnen de vereniging om te snijden. De toenmalige voorzitter trad af als gevolg van problemen met de toenmalige hoofdredacteur.

Het nieuwe bestuur (1999) had de lastige taak de vereniging door te starten. Er waren vele zaken die met grote urgentie geregeld dienden te worden: continuïteit en kwaliteit van ons tijdschrift, promotie en ledenwerven, Algemene Ledenvergaderingen aantrekkelijk maken en het 80 jarig jubileum organiseren. Een en ander heeft zijn vruchten afgeworpen: het jubileum was een groot succes. De Algemene Ledenvergaderingen worden door veel meer leden bezocht.

Vervolgens werden we in het jaar 2000 geconfronteerd met het plotseling overlijden van onze zeer kundige en gerespecteerde tweede secretaris. Zes maanden later stapte de hoofdredacteur na een fikse ruzie met de redactiesecretaresse op. Ondanks de moeilijkheden met de redactie zijn we blijven verschijnen. Dat al deze zaken veel hoofdbreken hebben gekost zal u duidelijk zijn. Hierna werden we opnieuw geconfronteerd met problemen rond ons tijdschrift: de kleuren en de scherpte van de afgedrukte foto's lieten nog steeds te wensen over. Op dit moment is een verbetering ingezet. De vraag is nog steeds ligt het aan de drukkerij, ligt het aan de opmaak, is de kwaliteit van het fotomateriaal niet optimaal of hebben we te maken met een combinatie van genoemde zaken. We hebben nog een weg te gaan.

Eerst aan het einde van 2001 hebben we gelegenheid gekregen nieuwe projecten in beweging te zetten: leden werven, promotie en integratie van het Verenigingsnieuws in het totaalblad Succulenta. In 2002 hebben we

gepoogd de huidige verenigingsproblemen en de toekomst van de vereniging te bespreken met de afdelingsvoorzitters.

Helaas zijn een aantal afdelingsbestuurders de mening toegedaan dat het zo'n vaart niet loopt. Dit terwijl het ledenaantal nog steeds afneemt en een aantal afdelingen het niet meer kunnen bolwerken.

Een zeer positief punt is dat de verenigingsfinanciën door een adequaat beleid gezond zijn gemaakt door ondermeer budgettering en contributieaanpassingen. Dit is in ieder geval een goede basis voor de toekomst waarvan we weten dat de interesse in verenigingen in het algemeen tanende is en gerekend moet worden op een verdere teruggang van Succulenta ondanks verhoogde inspanningen om leden te werven. Voorts wordt er op dit moment gewerkt aan twee beleidsplannen te weten: Promotie, PR en Evenementen (vergevoerd) en de Verenigingsstructuur.

Een ander belangrijk punt dat onze volle aandacht heeft is de kwaliteitsverbetering van het vakblad Succulenta. Dit is noodzakelijk in het kader van nieuwe leden werven en ledenbehoud. Het Verenigingsnieuws gedeelte is inmiddels met succes afgerond. De laatste wijzigingen betreffen de volgorde van de artikelen en het rubriceren van de artikelen en zijn in het voor u liggende Verenigingsnieuws reeds zichtbaar. Communicatie met onze leden is ons speerpunt vandaar de nieuwe opzet van het Verenigingsnieuws. Nieuwe activiteiten zijn : fotografie (natuur, digitaal, macro, ...), fototentoonstellingen en promotietentoonstellingen voor het grote groenpubliek. We gaan verder met het keuren van planten en zullen proberen dit in de context van de publiekstentoonstellingen te doen.

Het huidige bestuur is op de secretaris na een complete bestuursperiode in functie.

Dit najaar zijn helaas, na het aftreden van de secretaris in mei 2003, opnieuw drie bestuursleden aftredend. Dit betekent in feite dat de continuïteit van bestuur niet meer gewaarborgd is. Na diepgaande discussie binnen het bestuur hebben de drie bestuursleden - voorzitter, bestuurslid PR, Promotie en Evenementen en algemeen bestuurslid - zich herkiesbaar gesteld. Dit is een unicum in de geschiedenis van Succulenta gedurende de laatste 25 jaar: normaliter valt het bestuur ruziënd en elkaar beschadigend uit elkaar. Vervolgens moet met veel moeite de vereniging op de rails gebracht worden. Het zal u duidelijk zijn dat geschetste problemen fnuikend zijn voor de vereniging.

Ons verzoek aan de leden is dan ook de drie aftredende bestuursleden opnieuw te benoemen en met name te kijken naar het voortbestaan van de vereniging als hoogste doel. Kies voor een sterk bestuur, kijk niet naar de kleine schoonheidspuntjes maar naar de sterke punten: samenwerking, respect, openheid binnen het bestuur in belang van onze vereniging en liefhebberij. En daar varen we allen wel bij.

Zoals u ziet is er werk genoeg en het huidige bestuur wil als eenheid een volgende bestuursperiode ingaan.

Het bestuur.

PLANTENKEURING

In verband met het late moment van de najaarsvergadering wordt de plantenkeuring tijdens de voorjaarsvergadering 2004 georganiseerd. Ook is een fototentoonstelling gepland tijdens de voorjaarsvergadering. Nadere details worden bekend gemaakt in het Verenigingsnieuws.

ROUTEBSCHRIJVING

Adres van De Boerderij **Champ 'Aubert is** Boterbloem 1, Driebergen.
Tel. 0343 – 51 42 33

Champ 'Aubert is als volgt te bereiken: A12 afslag **20** Driebergen-Zeist – N225 richting Driebergen-Rijsenburg – na tweede stoplicht rechtsaf de Nijendal inslaan – de vierde zijstraat rechts is de Boterbloem. Er zijn ook richtingborden met Champ 'Aubert geplaatst.

Met het openbaar vervoer is Champ 'Aubert goed te bereiken. Vanaf het Station Driebergen-Zeist: u loopt naar de bushalte van streekbus 43 aan de weg Zeist-Driebergen nabij het station. U stapt uit op de Nijendal halte Boterbloem voor Champ 'Aubert.

REACTIES

Reacties op inzendingen op “Lezers schrijven” bij voorkeur direct naar het Verenigingsnieuws, zodat het voor iedereen beschikbaar is. Ook bijdrages over de afdeling zijn van harte welkom. Inzendingen in “platte” tekst in Word en foto's bij voorkeur in TIFF (mag ook als JPG) sturen naar het redactie-adres wat op de voorzijde van het Verenigingsnieuws staat.

ZATERDAG 1 NOVEMBER 2003

Ledenbijeenkomst en aansluitend de Algemene Vergadering

Op zaterdag 1 november 2003 organiseert Succulenta een bijzondere lezing over natuurfotografie en aansluitend de Algemene Vergadering. Het bestuur van Succulenta nodigt u allen uit deel te nemen aan deze bijzondere lezing, die een volledige ochtend duurt.

Adres van samenkomst

De Boerderij **Champ 'Aubert**, Boterbloem 1, Driebergen (zie pagina 68 voor de route)

Ochtendprogramma in de grote zaal

- 9.30 Ontvangst, begroeting en koffie.
- 10.00 Dialezing over natuurfotografie door Leo Vogelenzang bekend natuurfotograaf. Er wordt ingegaan op de aspecten als compositie, kleur, sfeer, het juiste moment op de juiste plaats etc. In een apart artikel in dit Verenigingsnieuws stelt Leo Vogelenzang zich voor. In het decembernummer 2003 van Succulenta is een artikel over Natuur- en Landschapsfotografie van de hand van Leo Vogelenzang gepland.
- 12.00 Einde dialezing en vervolgens tafels en stoelen gereed zetten voor de lunch.
- 12.30 Gezamenlijke koffietafel bestaande uit soep, witte- en bruine broodsoorten, krentenbol, crackers, ontbijtkoek, roggebrood, diverse luxe vleeswaren, jong belegen kaas, rauwkost, zoetwaren, vers fruit. Onbeperkt koffie, thee en melk. De kosten bedragen **10 Euro** per persoon.

Parallelprogramma in de kleine achterzaal

- 10.00 Boekenmarkt: Nieuw, Oud en Antique en voorts elkaar ontmoeten, spreken, uitwisselen van nieuwtjes etc.

Middagprogramma

- 14.00 Aanvang van de Algemene Vergadering.
De agenda is separaat vermeld in dit Verenigingsnieuws.
- 16.30 Einde Algemene vergadering

U kunt zich opgeven voor de lunch bij Kees Grimmelikhuisen op de volgende wijze:

1. Telefonisch: telefoonnummer 075 – 622 7813
  2. E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl
  3. Een briefje: C.B. Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90, 1541 LJ Koog aan de Zaan
- In verband met de planning van het restaurant en verdere voorbereiding wordt u verzocht uw lunch op uiterlijk dinsdag 29 oktober 2003 te bestellen. Afrekenen doet u à contant bij Kees Grimmelikhuisen tijdens de bijeenkomst in Champ 'Aubert.

Goede reis en we zien elkaar op zaterdag 1 november 2003 in Driebergen.

Namens het bestuur:

Kees Grimmelikhuisen en Rob van der Elst

AGENDA ALGEMENE VERGADERING

Het bestuur van Succulenta nodigt u hierbij uit voor de Algemene Vergadering op zaterdag 1 november 2003 in de boerderij Champ 'Aubert te Driebergen.

De vergadering begint om 14.00 uur. Er wordt naar gestreefd om de vergadering om 16.30 af te sluiten.

De agenda ziet er als volgt uit:

1. Opening
2. Vaststellen agenda
3. Mededelingen
4. Ingekomen en uitgegane stukken
5. Verslag voorjaarsvergadering d.d. 3 mei 2003
6. Begrotingsvoorstel 2004
7. Contributievoorstel 2004
8. Verkiezing cq herverkiezing bestuursleden.

Kandidaten namens het bestuur zijn:

- B.G. van der Elst voor de functie van voorzitter
- C.B. Grimmelhuisen voor de functie bestuurslid PR, Promotie en Evenementen
- E.J.W. Smienk voor de functie algemeen bestuurslid

Tegenkandidaat voor de functie van voorzitter:

- J.A. Schraets

De verkiezingen zullen schriftelijk plaats vinden conform artikel 8 van het Huishoudelijk Reglement. De tekst van artikel 8 wordt volledigheidshalve op pagina 4 gegeven.
(deze tekst wordt nog aangepast)

9. Wat ter tafel komt
10. Rondvraag
11. Vaststellen datum voorjaarsvergadering (voorstel 17 april 2004)
12. Sluiting

NATUUR- EN LANDSCHAPSFOTOGRAFIE

Leo Vogelenzang

Van huis uit bioloog, om precies te zijn biologiedocent en als zodanig werkzaam geweest in het westen van het land. Na vervroegde pensionering zo snel mogelijk de drukke randstad verlaten en thans woonachtig in Wapserveen in zuidwest Drenthe. Een prima stek voor een natuurliefhebber, want hier begint de natuur bij wijze van spreken bij de achterdeur.

Het is ruim 30 jaar geleden dat ik de eerste schreden zette op het avontuurlijke pad van de natuurfotografie, waardoor ik mijn belangstelling voor de natuur en de beeldende kunst op een creatieve manier kon combineren. De onderwerpen van mijn fotografie zijn landschappen en details, planten en bloemen, vlinders en vogels. Voor mij zijn de belangrijkste aspecten van de natuurfotografie: beeldopbouw en sfeer. Beeldopbouw is een zaak van camerastandpunt en keuze van het objectief. Sfeer wordt bepaald door de weersgesteldheid: wolken, mist en nevel, regen en sneeuw, rijp en ijs, door licht en donker, door het seizoen en de tijd van de dag. Voor de natuurfotograaf geldt dan ook in sterke mate dat hij op het juiste moment op de juiste plaats moet zijn. "To be there or not to be there, that is the question!"

Hoewel de Nederlandse natuur een belangrijk deel van mijn werkterrein vormt, maak ik ook regelmatig buitenlandse fotoreizen. Vooral de noordelijke landen zoals IJsland en Scandinavië met hun ruige landschappen, snelle weersveranderingen en rijkdom aan planten en vogels, behoren tot mijn meest geliefde reisbestemmingen.

Hoewel ik amateur-fotograaf ben wordt mijn werk toch regelmatig gepubliceerd en geëxposeerd. Daarnaast verzorg ik diavoordrachten en cursussen voor

fotoclubs en andere verenigingen, om op mijn manier bij te dragen aan een grotere belangstelling voor de natuur, de natuurbescherming en de natuurfotografie.

Ik ben erelid van het Natuurfotografengilde (NFG), de oudste en bekendste vereniging op het gebied van de natuurfotografie in Nederland. Het NFG propageert een wijze van natuurfotografie die zo min mogelijk verstoring van de natuur veroorzaakt en stimuleert haar leden om de fotografie op een kwalitatief hoogstaand niveau te bedrijven. Daarnaast ben ik lid van Camera Natura, de Landelijke Werkgroep Natuurfotografie van de Fotobond en van de Vereniging van Natuurfotografie van de Fotobond en van de Vereniging van Natuurfotografen Friesland.

Hier komt nog een foto van Leo

VERENIGINGSNIEUWS

BEGROTING SUCCULENTA

	Begroting 2004	Begroting 2003	Werkelijk 2002
Inkomsten			
Contributies	47.500	49.200	40.718
Clichéfonds	2.500	2.500	2.747
Ver.art.+ boekenmarkt	700	700	607
Rente	1.300	1.650	1.390
	52.000	54.050	45.462
Uitgaven			
Tijdschrift	39.500	38.500	38.046
Ledenadministratie	750	1.000	521
Bibliotheek + Diatheek	1.000	1.000	538
Website	500	500	676
Algemene vergaderingen	2.000	2.000	2.660
Promotie	1.000	2.000	2.062
Bestuur			
- Reizen en vergaderingen	2.500	2.500	1.965
- Porti/telefoon/internet	1.200	1.300	1.274
- Kantoorbenodigdheden	500	1.000	500
- Bank- en incassoprovisie	350	350	225
- Diversen	1.000	1.200	999
- Apparatuur	1.700	2.000	1.023
	52.000	53.350	50.489
Saldo	0	700	-5.027

Toelichting

Contributies

De contributieopbrengst is begroot op basis van ongeveer 1950 betalende leden. Het bestuur stelt voor om de contributie voor 2004 ongewijzigd te laten als volgt:

Nederland/Belgie	24 euro (jeugdleden 12 euro)
Rest van Europa	30 euro
Buiten Europa	35 euro

Promotie

Bij het promotiebudget is rekening gehouden met de verkoopopbrengsten van promotiemateriaal.

LEZERS SCHRIJVEN

Opnieuw gaat het dit jaar niet helemaal goed. Weer zijn er een paar planten die zomaar ineens een hele rare ziekte krijgen en waarvan ik over de oorzaak helemaal geen enkele informatie kan vinden.

Ik kom dagelijks in mijn kas en observeer mijn cactussen daarbij behoorlijk intensief. Hierbij ontgaat mij naam mijn idee maar weinig. En toch werd ik afgelopen maand opnieuw verrast doordat twee planten zomaar ineens grote zwarte plakken vertoonden. Het moet in tijd van één of hooguit twee dagen gebeuren.

Opeens is er een grote, glanzende zwarte vlek, die er nat en zweterig uitziet. Bij sommige planten stopt het snel, bij andere planten worden meer en grotere vlekken gevormd. Na verloop van tijd stopt het "uitgroeien" van de vlekken. Daarna vernadert de kleur langzaam van zwart naar bruin en schrompelen de planten op de vlekken in elkaar. Daarna vernadert er eigenlijk niets meer.

Vorig jaar trad dirt op bij een twintigtal planten in mijn sterk gevarieerde verzameling met hoofdzakelijk cactussen. Wat opviel was dat het eigenlijk maar bij twee geslachten gebeurde, beide afkomstig uit Zuid-Amerika, namelijk *Trichocereus* en *Echinopsis*.

Dit jaar zijn er tot nu toe maar twee planten aangetast, maar weer betreft het een *Trichocereus* en een *Echinopsis*.

Eén van de planten van vorig jaar was een jonge *Trichocereus bridgesii* en deze heb ik niet weggegooid. Aan deze plant is dit jaar een jonge scheut gegroeid en deze ziet er volkomen gezond uit. Bij de plant op de foto is overigens ook te zien dat juist de jongste scheuten niet zijn aangetast, maar de hoofdstam en de oudere scheuten wel.

Vorig jaar heb ik getracht via mijn contacten in de club te achterhalen wat de mogelijke oorzaak kon zijn. Niemand die echter

enig idee had, alleen werd door een van onze afdelingsleden een hoge mate van bacteriegroei vastgesteld in de zwarte vlekken. Ik heb echter ook één plant naar Wageningen gebracht en hier was men ervan overtuigd dat het hier geen bacterieziekte betrof. Zij hebben weliswaar het weefsel nog op kweek gezet, maar hier is inderdaad niets uitgekomen. Over wat dan wel de oorzaak zou moeten zijn had men ook geen mening.

Daarom doe ik hierbij een oproep aan andere mensen binnen onze club om op dit verhaal te reageren. Zijn er mensen die deze ziekte kennen en weten waardoor deze wordt veroorzaakt? Zo ja, is er dan iets tegen te doen? Ik ben zeer benieuwd of andere mensen ook soortgelijke ervaringen hebben

Ruud Haaksman
Ophemertesdijk 46, Tiel

Reacties hierop bij voorkeur naar het Verenigingsnieuws (zie pag. 68)

AFDELINGS- EVENEMENTEN 2003

Plaatsing van artikelen in deze rubriek vindt plaats onder de volgende voorwaarden:

1. Het evenement wordt uitgevoerd voor rekening en risico van een van de afdelingen van Succulenta.
2. De tekst mag niet meer dan 100 woorden lang zijn in verband met de beschikbare ruimte in het verenigingsnieuws.
3. Routekaartjes worden niet opgenomen om dezelfde reden.
4. In alle andere gevallen kan een advertentie geplaatst worden tegen het geldende tarief voor advertenties in het verenigingsnieuws.

1 november

Algemene Ledenvergadering in De Boerderij **Champ 'Aubert**, Boterbloem 1, Driebergen.
Zie pagina 69 voor verder informatie

IN 2004

2 mei 2004

Cactus- en vetplantenbeurs in Oss.
Informatie bij Andre van Zuijlen,
tel. 0412 - 630733

6 juni 2004

Cactus- en vetplantenbeurs van Nijmegen.
Informatie bij Theo Heijnsdijk,
tel. 0487 - 542704

INFOMAP

Succulenta afdeling Maas en Peel

Met ingang van september 2003 is de maandelijkse bijeenkomst van de afdeling verzet van de vierde donderdag van de maand naar de vierde dinsdag van de maand. De bijeenkomsten zijn dan op dinsdag 28 oktober, dinsdag 25 november en op dinsdag 16 december (derde dinsdag i.v.m. Kerst).

VRAAG EN AANBOD

Gezocht:

Electrisch kweekkasje, groot vensterbankmodel met thermostaat.

Reacties naar:

J.H. Zonderman
Elegantierstraat 228b
1015 PT Amsterdam
Tel. 020 - 7764260

Te koop:

Succulenta's, ingebonden jaargangen 1978, 1980, 1982, 1984 en 1985. Complete jaargangen los 1952, 1953, 1954 (2x), 1955, 1956 (2x), 1957 t/m 1965, 1970, 1971, 1972 en 2001. Incomplete jaargangen: 1930 nr. 12, 1943 nr. 1 t/m 4, 1952 nr. 1, 1955 nr. 1 t/m 4, 1958 nr. 2 t/m 10, 1962 nr. 11, 1967 nr. 2 ontbreekt, 1969 nr. 1 en 12, 1972 nr. 3, 1973 nr. 5 en 7 t/m 12, 1974 nr. 8 t/m 10, 1977 nr. 5 t/m 8, 1978 nr. 1 t/m 8, 1989 nr. 9 t/m 12, 1991 nr. 1

Maandblad Cactussen en vetplanten: 1940 nr. 1, 2 en 4, 1942 nr. 1 en 2, 1942 nr. 1,2 en 4, 1943 nr. 1.

Alles in één koop 180 Euro.

Gerard Vroom
Nachtegaalstraat 78
2025 VL Haarlem
Tel. 023 - 5390152

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen.

Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901.

Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met: W.P.C. Bervoets, Mozartlaan 108, 7391 XM Twello. Tel. 0571 272841

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar).

Gevraagd:

Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres

Portokosten worden vergoed!

Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.

G. Koerhuis, Haarlem.

U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624

E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,13 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2002 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor € 9,00 per jaargang.
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982 € 7,36 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 € 7,36 per jaargang
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980 € 7,36
Cactaceas y succulentas Mexicanas, 1997 t/m 2001, nieuw van € 32,50 voor € 25,- per jaargang
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien 1980 € 7,36; 1983 e n 1984 € 3,00
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III, € 39,70 per stuk

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen
uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn
kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws
voor alle liefhebbers van cactussen en
vetplanten. De leden en de afdelingen kunnen
kopij voor de homepage aanleveren bij: Paul
C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

DIATHEEK

Het doel van de instelling is het uitlenen
van dia's. Het beheer is sinds kort in andere
handen gekomen. Het is de bedoeling om de
diatheek na een behoorlijke renovatie weer
nieuw leven in te blazen.

De presentatie zal enigszins worden
aangepast. Dit neemt veel tijd in beslag en
voor het uitlenen van diapresentaties zult u
even geduld moeten hebben. Het is ook de
bedoeling dat er een paar puzzels bijkomen
voor de uitleen. Al met al is de verwachting
dat de uitleen begin 2004 weer kan starten.

Wanneer het zover is zal er een nadere
aankondiging worden gedaan.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34
2023 RV Haarlem.

Tel.: 023-5262624

Email: g.koerhuis@planet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25
(korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo:
€ 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties
betreffende de promotie aan:

Kees Grimmelhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog a/d Zaan. Tel. 075-6227813
E-mail: grimmelik.c.b@consunet.nl

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decemnummer
van Succulenta de Zaadaanbieding van
het Clichéfonds. Voor nadere informatie,
aanvragen en bestellingen kunt u terecht bij:

J. Schraets, Clichéfonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913

Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

EEN WAARDEVOL EN LEUK CADEAU!

Voor € 20,00 kunt u 6 nummers van Succulenta cadeau geven aan een goede kennis of vriend in Nederland of België. U geeft een cadeau dat iedere twee maanden terug komt. De ontvanger van de bon zal tevens als extra geschenk de "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" van Ton Pullen ter waarde van € 5,00 ontvangen.

U krijgt van ons een acceptgiro. Na ontvangst sturen wij het welkomstgeschenk naar de ontvanger van het cadeau.

Het cadeau-abonnement stopt automatisch na 6 nummers van Succulenta.

CADEAUBON SUCCULENTA

JA, ik geef Succulenta cadeau aan:

Naam: ..... Dhr./Mevr.

Adres: .....

Postcode/woonplaats: .....

Telefoonnummer: .....

Ik geef 6 nummers van Succulenta inclusief het welkomstgeschenk "Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" van Ton Pullen cadeau.

Ik betaal € 20,00.

De acceptgiro kunt u naar mij sturen:

Naam: ..... Dhr./Mevr.

Adres: .....

Postcode/woonplaats: .....

Telefoonnummer: .....

Stuur deze bon naar : Ledenadministratie Succulenta
D.H. Roozegaarde
Banninkstraat 5

NIEUWE LEDEN

Periode: 1 julit/m 31 augustus 2003

Nederland

110897	Lenselink, J.	Oxfordlaan 49	2314 EB	Leiden
110900	Zwan, Mevr. van	Spoorlaan 88	2316 KE	Leiden
110902	Allen, Dhr. Rod	Langeweg 78	2371 EJ	Roelofarendsveen
110904	Janson, Dhr. W.	Burg. Hendrixstraat 16	2651 JV	Berkel en Rodenrijs
110901	Admiraal, Mevr. H.M.	Prof. Dieperinklaan 2	3571 WK	Utrecht
110894	Saarloos-Goedegebuure, Mevr. N.	Prof. P.H. Buismanlaan 21	4007 WB	Tiel
110903	Rondel-Nuitermans, Mevr. J.H.P.	Huiserf 58	4824 HT	Breda
110895	Veen, Dhr. C. de	Narcissensingel 57	6163 EB	Geleen
110899	Rengelink, Ramses	Boeckstaetehof 576	6534 HD	Nijmegen
110898	Visser, Dhr. C.J.I.	Kees de Koninglaan 19	6741 ZA	Lunteren
110905	Sinderen, Renske van	Meliere 95	8604 BL	Sneek

Denemarken

110896	Jensen, Kim B.	Majsmarken 178	DK-8520	Lystrup
--------	----------------	----------------	---------	---------

Bericht van overlijden ontvangen van:

A. de Boer te Korbeek-Lo (B)

W. Poortinga te Monster

J.W. Streef te Wageningen

BERCHT ZAADLIJST 2004

Voor velen van u al een begrip, voor anderen een nieuwe ontdekkingsreis.

Vele zaden die u zoekt, zult u in deze zaadlijst vinden, waaronder een groot aantal voorzien van goede bekende vindplaatsen, c.q. onder veldnummer. U vindt soorten uit de geslachten *Acanthocalycium*, *Astrophytum*, *Cereus*, *Coryphantha*, *Echinocereus*, *Notocactus*, *Echinopsis*, *Lobivia*, *Mammillaria*, *Parodia*, *Uebelmannia*, *Turbincarpus*, *Agave*, *Conophytum*, *Anacampseros*, *Portulaca*, enz., enz., maar bovenal een vrijwel volledig assortiment *Gymnocalycium*. Kortom 3500 soorten wachten op u.

Bestel de zaadlijst bij:

L.Bercht, Veerweg 18, 4024 BP Eck en Wiel.

Tel.: 0344 - 693321, Fax 0344 - 693744

E-mail : bercht@nzo.nl

De zaadlijst wordt eind november verzonden. Hebt u vorig jaar reeds besteld, dan ontvangt u de lijst automatisch.

NIEUW Dicht & Lüthy: Coryphantha, Duits, ca. 272 pagina's, 300 kleurenfoto's, 22 kleuren en 187 zwart-wit tekeningen, Formaat 235 x170 mm, vast ingebonden ca. € 69,90

Bestellingen vanaf € 50,- leveren wij naar Nederland, België en Luxemburg zonder verzendkosten. Betalingen in Nederland zijn op onze bankrekening bij de Postbank mogelijk. Onze actuele boekenlijst Succulenten 2003-10 met vele verdere binnen- en buitenlandse boeken, tijdschriften en CD-Roms zenden wij Uw graag kosteloos op aanvraag (ook via e-mail).

VERSANDBUCHHANDEL & ANTIQUARIAT

Tel. 0049-202-703155 Fax 0049-202-703158 E-mail joergkoepper@t-online.de

Jörg Köpper · Horather Str. 169 · D-42111 Wuppertal

Elders op deze pagina vindt u een advertentie van Gerrit Melissen. Indien hij geen ruimte heeft, bel dan

Cono's Paradise

Dorfstrasse 10, D-56729
Nettehöfe, Duitsland
Tel. + fax: 00 49 2655 3614

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?

Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

VERENIGINGSNIEUWS

Handelskwekerij Ubink bv.

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

Zaterdag 5 juni 2004

Mijnsherenweg 20
I433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 326880
Fax 0297 - 343089

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van: postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Voor belangstellenden voor de plantenbeurs en afdelingen van Succulenta worden gratis tafels ter beschikking gesteld.

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BSCC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.

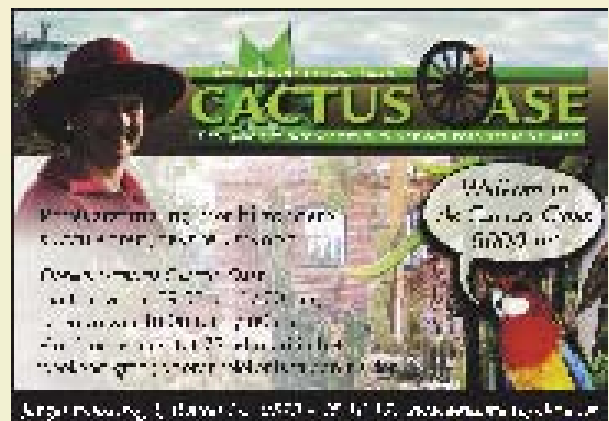
Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: dslade@bscc.freeservice.co.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

SUCCULENTA

ISSN 0039-4467 - 1 DECEMBER 2003
NUMMER 6 - JAARGANG 82

REDACTIONEEL

Rob Bregman

LATEN WE HET ZUIVER HOUDEN!

In het oktobernummer overzag Ton Pullen zijn 30 jarig lidmaatschap van Succulenta. Ik ben ook al zo lang lid en dus herken ik maar al te goed de punten die Ton naar voren haalt. Ik wil er op deze plaats nog een aan toevoegen, namelijk de zuiverheid (soortechtheid) van planten en zaden in onze verzamelingen. (Ik beperk me hier tot de cactussen, van de andere vetplanten heb ik op dit punt te weinig kennis.)

Nog maar enkele decennia geleden was het niet zo moeilijk om soortechte zaden van natuurplanten te kopen, vaak met vindplaatsgegevens en al. Dat was het resultaat van de verzamelactiviteiten van verschillende cactusjagers. Ook als toerist kon je gewoon een paar planten tussen de vuile sokken in je koffer meenemen. Door de strenge wetgeving op het importeren van natuurzaden en -planten is dat nu een stuk moeilijker geworden. Dat is uit oogpunt van natuurbescherming uiteraard een goede zaak maar daardoor zijn de meeste aangeboden zaden tegenwoordig afkomstig van cultuurplanten. En iedereen weet wat er dan kan gebeuren: een verdwaalde bij leest geen etiketten! Ik wil beslist niet iedere zaadleverancier van slordigheid betichten maar ik heb al verschillende keren planten uit zaad zien opkomen die niet zuiver bleken te zijn.

Bovendien, wat wordt met wat bestoven? Vooral bij soorten met een groot verspreidingsgebied, bv. *Thelocactus bicolor*, is het gevaar groot dat planten met elkaar bestoven worden die dat in de natuur nooit zullen doen. Als ik zaden van zo'n soort bestel, hoe weet ik dan dat de beide ouderplanten tot dezelfde populatie behoord hebben? Als dat niet zo is, zijn de uit die zaden opgekweekte planten eigenlijk hybriden want hun genencombinatie komt in de natuur niet voor. Maar daar kom je nooit achter, zelfs niet als de planten er als een *thelocactus bicolor* uit zien. Zulke planten zijn voor wetenschappelijk onderzoek zoals DNA-analyse eigenlijk waardeloos. Wat dit betreft kan men het beste zaden met veldnummer bestellen; die zijn afkomstig van planten die tot één populatie behoord hebben.

Veel serieuze liefhebbers hebben wel één of meer natuurplanten in de verzameling staan. Dat worden er met de tijd onherroepelijk minder; niets heeft het eeuwige leven. Het wordt dus m.i. tijd dat er een inventarisatie komt van natuurplanten met bekende vindplaats die wij in onze verzamelingen hebben. Dan kunnen we door stekken dit materiaal onder de gespecialiseerde liefhebbers verspreiden en d.m.v. gerichte bestuiving gecertificeerd zaad verspreiden onder liefhebbers. Zo houden we de originele genencombinaties in stand. Dat zou mede van belang kunnen zijn als het ooit nog eens zo ver komt om soorten die in de natuur zijn uitgestorven te herintroduceren.

In de eerste plaats is dit werk natuurlijk een taak voor de botanische tuinen maar daar ontbreekt toch vaak de specialistische kennis die wij als liefhebbers/specialisten wel hebben.

Zo'n inventarisatie van natuurplanten moet uiteraard wel gestructureerd gebeuren. Laat ik voor het geslacht *Matucana* hiermee beginnen. Ik roep daarom iedereen op om mij te melden welke in de natuur verzamelde *matucana*'s (of uit natuurzaad opgekweekte planten) U in Uw bezit heeft. Ik hoop op vele reacties en wens U allen prettige feestdagen!

Hector Petersenstraat 7, 1112 LJ Diemen.
email: bregman@science.uva.nl

JONG GELEERD

HUERNIA PILLANSII

Johanna Smit-Reesink

Een paar weken geleden ontdekte ik bij mijn "pillansii" knoppen en daarna vouwde hij zijn bloemblaadjes open. Dat is elk jaar weer een plezier om te zien. Huernia's behoren tot de aasbloemen. Andere aasbloemen verspreiden een vieze aaslucht om insecten aan te lokken; huernia's doen dat gelukkig niet.

De stammetjes van *Huernia pillansii* staan rechtop en ze zijn 3-4 cm hoog en 1-2 cm in doorsnede. De kleur van de stammetjes is donker en bruinachtig groen. Ze zijn dicht bedekt met naar beneden gerichte stekeltjes. De bloemen verschijnen onderaan de stammetjes. Bij mij zijn ze zachtgeel met kleine rode stipjes.

Huernia's komen uit de Kaapprovincie in Zuid-Afrika.

Ze zijn genoemd naar de Nederlandse botanicus Justus Heurnius die leefde van 1587 tot 1652. In de naam zijn de e en de u verwisseld, wat niet zo gek is als je bedenkt dat Nederlands ongeveer de enige taal is waarin de klank eu geschreven wordt als eu en die komt in het Latijn, waarin de officiële namen worden gegeven, vast niet voor. *H. pillansii* is genoemd naar de Zuid-Afrikaanse botanicus N.S. Pillans, een ontdekker van vele nieuwe soorten.

Huernia's wortelen oppervlakkig en het beste kun je ze planten in een ruime pot zodat ze lekker breed uit kunnen groeien. Je gebruikt cactusgrond met een beetje klei, die je als het droog is lekker met je vingers door elkaar kunt kneden. 's Zomers houden ze van veel warmte, niet al te veel zon en ze zijn gevoelig voor te veel water. Je moet ze dus in de zomer ook onder glas houden. In de winter hebben ze genoeg aan een temperatuur van tussen de 5 en 8°C en liefst niet boven de 12°C! Op een koele standplaats hebben ze weinig

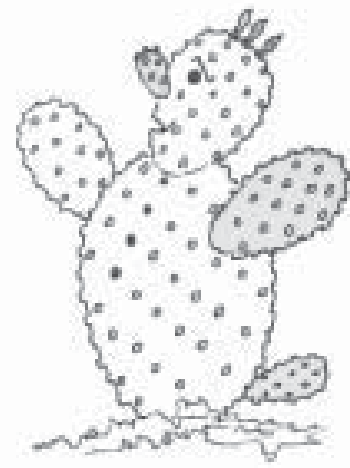
water nodig, maar je moet ze nooit helemaal uit laten drogen, want dan verschrompelen ze en kun je ze bijna niet meer aan de gang brengen. Als je ze bemest, let er dan op dat er wat fosfor (P) in de mest zit, want dat is goed voor de knopvorming.

Je kunt de planten gemakkelijk vermeerderen door er aan de voet stekjes af te snijden of te draaien. De wondjes wrijf je even in met stekpoeder. De stekjes laat je een dagje drogen en dan kun je ze weer oppotten.

Weer veel plezier en tot de volgende keer!

**Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom.**

E-mail: smit_reesink@hccnet.nl

Huernia pillansii

Foto Joh. Smit-Reesink

VOOR HET VOETLICHT (12)

Bertus Spee

Tephrocactus articulatus var. papyracanthus

Deze opvallende plant is een van de 12 variëteiten van *T. articulatus*. De planten zijn nauw verwant aan opuntia's, hetgeen we zien aan de groeiwijze met korte groene leden. Erg mooi bij deze variëteit zijn de lange papierachtige doorns, die wild door elkaar groeiend op de knobbelige asgraauwe leden staan. De grote areolen zijn ook, zoals bij *Opuntia*, voorzien van bosjes glochiden.

De afzonderlijke leden worden tot 5 cm lang, de planten kunnen tot wel 20 cm hoog worden. De witte bloemen zullen in cultuur niet zo vlug verschijnen, daar deze planten op de groeiplaats in westelijk Argentinië tot op 4000 meter hoogte voorkomen en zodoende erg veel licht en zon krijgen.

In de winter kunnen ze, mits volledig droog gehouden, temperaturen onder 0 °C verdragen. Gedurende de winterrust zullen deze planten flink inschrompelen. Vroeg in het voorjaar kunnen ze al geneveld worden.

We planten ze in een zanderig grondmengsel en geven om de 2 weken flink water.

Vermeerderen kan door afgevalen leden te laten bewortelen op vochtig grof zand. Zaaïen is ook mogelijk, al kiemen de grote platte zaden niet zo gemakkelijk.

Mammillaria dodsonii

Een mooie, grootbloemige mammillaria uit de staat Oaxaca in Mexico. Deze plant wordt tegenwoordig ook gezien als een variëteit van *Mammillaria deherdtiana*.

De plantjes worden zo'n 5 cm in diameter en zijn dichtbezet met glasachtige doorns. De grote bloemen worden wel 4 cm in doorsnede. Op een flink zonnige plaats gaan ze wijd open. Ze zijn glanzend purper van kleur, de lange meeldraden steken boven de

stempel uit. Op eigen wortel zijn ze niet zo gemakkelijk te kweken en daarom worden ze nogal eens geënt.

Ze groeien het best in een mineraalrijk, doorlatend grondmengsel.

's Winters houden we ze droog en koel, op een lichte plaats; in de zomer worden ze matig begoten en krijgen ze een zonnige plaats in de kas.

Vermeerderen is mogelijk door te zaaïen.

Mamillopsis (Mammillaria) senilis

Een plant die in elke verzameling thuishoort. Ten eerste vanwege de mooie, zeer dichte bedoorning en ten tweede vanwege de grote, tot 7 cm lange, rode bloemen met opvallend lange meeldraden, die dicht tegen de stempel aan staan.

De bloemen verschijnen in het voorjaar na een droge en koele winterrust en blijven enkele dagen open.

Het zijn geen snelle groeiers, ze bloeien pas bij een diameter van zo'n 6 cm.

Op eigen wortel zijn deze planten goed op te kweken. We planten ze in een mineraalrijk, goed doorlatend substraat en zorgen voor een matige watergift en een flink zonnige plaats.

Vermeerdering is met goed resultaat mogelijk door zaaien, de zaailingen tonen al snel de mooie bedoorning.

Het moederland van deze mooie plant is Mexico, waar ze groeien in de westelijke Sierra Madre.

Arrojadoa braunii

Dit aparte geslacht werd genoemd naar de Braziliaan Dr M. Arrojadoa; de soort *A. braunii* kwam in 1991 in de handel.

De dunne zuilvormige planten vallen vooral op door het borstelige cephalium op de toppen van de zuiltjes. Van hieruit ontstaan de smalle buisvormige bloemen, die zich 's nachts openen. Na de bloei groeien de zuiltjes vaak weer verder door.

Na enkele jaren kunnen de zuilen verdrogen. Gooi de plant dan niet weg want uit de dikke knolwortel ontspruiten telkens weer nieuwe uitlopers.

Deze planten worden ook vaak geënt, dit is echter niet noodzakelijk. Vermeerderen gaat prima door te stekken en ook zaaien geeft weinig problemen, al worden zaden weinig aangeboden. Het moederland van dit kleine geslacht is Brazilië, wat inhoudt dat we deze planten niet te koud moeten zetten in de winter. In de groeiperiode om de paar weken een flinke watergift, daarna telkens de grond weer op laten drogen. Verder verlangen zij een flink zonnige plaats. Ze groeien het best in een goed doorlatend, mineraalrijk grondmengsel.

**Diepeneestraat 4,
4454 BJ Borssele.**

MOOIE EN INTERESSANTE HAWORTHIA'S VOOR DE VERZAMELAAR. DEEL 16

Ingo Breuer

H. vlokii IB5443 Swartberg Mountains (3322BC) Breuer 1999.

Haworthia vlokii M.B.Bayer

Haworthia vlokii werd in 1999 door Bayer in zijn boek *Haworthia revisited*: pag. 160 beschreven.

Ze is naar Jan Vlok genoemd.

De type-standplaats bevindt zich in de Swartberg Mountains (3322BC).

De ontdekking van deze soort door Jan Vlok in de Swartberg Mountains was een bijzondere gebeurtenis. Deze plant vormt spruitende, matig grote rozetten. De spits toelopende bladeren zijn bleekgroen, met tussen de netvormige nervatuur lichte plekken die soms kleine haren hebben. De bladranden en de 1-2 kielen zijn getand. Bijzonder opvallend zijn echter de bloemen en de bloeitijd. De vrij grote, 2 cm lange,

wittige bloemen lijken sterk op die van *Haworthia reticulata*. De vermeerdering kan zowel via spruiten als zaad gebeuren. Ze hebben een standaard verzorging nodig.

**Am Kloster 21,
D-41812 Erkelenz, Duitsland.
E-mail: ibreuer@t-online.de**

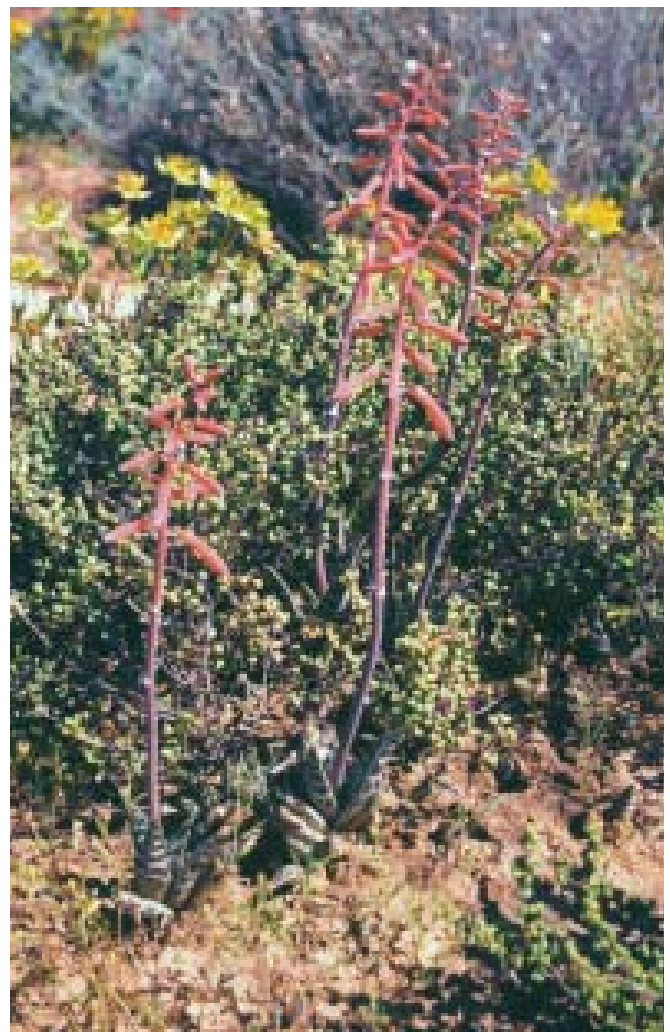
Vertaling: Ben J.M. Zonneveld

ALOE VARIEGATA

Ton Pullen

Een oude bekende, deze Patrijsveer-aloë. Zo oud en zo bekend, dat sommige gevorderde vetplantenliefhebbers zich er voor zouden schamen deze plant nog in de collectie te hebben. Ten onrechte, denk ik, want dit plantje is nog steeds van een schoonheid, waar veel andere soorten niet aan kunnen tippen.

Deze soort is al in 1753 beschreven door Linnaeus, de vader van de plantensystematiek. De plant is echter al veel langer bekend. Nadat Jan van Riebeeck (1618-1677) in 1652 namens de Verenigde Oost-Indische Compagnie (V.O.C.) de eerste nederzetting bij Kaap de Goede Hoop stichtte, werden er regelmatig expeditie uitgestuurd om het achterland te verkennen en in kaart te brengen. Daarbij werd ook de planten- en dierenwereld in oogenschouw genomen. De eerste aloë's zijn omstreeks 1674 verzameld. De plant, die het onderwerp is van deze bijdrage, werd voor 't eerst gevonden in 1685 tijdens een expeditie naar Namaqualand, onder leiding van Simon van der Stel (de gouverneur, naar wie later de stad Stellenbosch genoemd is), in de Copper Mountains, in de omgeving van Springbok. In 1695 werden er al aloë's gekweekt in de compagniestuin aan de kaap en omstreeks 1700 werd onze plant ook al in Europa geïntroduceerd. De tekenaar Hendrik Claudius maakte deel uit van het gezelschap van Van der Stel, en aan hem wordt een groot aantal kleurenschetsen van landschappen, planten en dieren toegeschreven, waaronder een vier-tal afbeeldingen van Aloe's. Deze tekeningen, waaronder dus een van *A.variegata*, zijn tegenwoordig voor een ieder toegankelijk, omdat ze gereproduceerd zijn in het monumentale werk 'Aloes of South Africa', van de hand van Gilbert Westacott Reynolds (1950, reprint 1969).

1. Aloe variegata. Knersvlakte. 14 september 2002.
Foto's van de schrijver

Namen

De eerste naam waaronder de plant beschreven wordt luidt: *Aloe Americana foliis ex albo- viridi eleganter variegatis*, een naam uit 1690. Let er op, dat hier (ten onrechte) de aanduiding 'americana'

gebruikt is. Zo'n naam is eigenlijk een korte Latijnse beschrijving, iets dat toentertijd heel gebruikelijk was. De binaire nomenclatuur, waarbij een plant een naam krijgt die uit twee onderdelen bestaat, werd immers pas in 1753 ingevoerd. Er volgt nu een hele reeks van dat soort namen, die ik hier niet allemaal zal gaan noemen. Wel moet opgemerkt worden, dat het gebruik van 'americana' in volgende beschrijvingen verandert in 'africana', en terecht natuurlijk.

Andere synoniemen zijn:

Aloe variegata var. *haworthii* Berger

1908

A. punctata Haw. 1804

A. ausana Dinter 1931

Populaire namen zijn:

Partridge-breast Aloe (Engels)

Kanniedood (Afrikaans)

Patrijsveer-Aloë (Nederlands)

Fasantbuisbloem-Aloë (Nederlands)

Er bestaat een afbeelding uit 1703, in een van de botanische werken van Commelin (Praetl. Bot. P.79, fig. 28, Leiden). Op deze plaat is de soort duidelijk herkenbaar, wat niet gezegd kan worden van andere vroege afbeeldingen.

Beschrijving

De stengelloze, vanaf de basis vertakende plant bereikt een hoogte van maximaal 25 cm, exclusief bloemstengels. De bladeren staan dicht opeen in drie rijen. Ze zijn 10 - 15 cm lang en 4 - 6 cm breed. Deze bladeren hebben een gekielde onderzijde, zijn groen tot bruingroen van kleur en bezitten langwerpige witte tot grijswitte, tot dwarsbanden verenigde vlekken; de bladranden zijn hoornachtig, getand.

De bloeiwijze is vertakt, met relatief grote, hangende, rode (zelden gele) bloemen.

De bloeitijd is op de natuurlijke standplaatsen van juli tot september.

Aardig is om nog eens na te lezen hoe deze plant ruim 70 jaar geleden in het toentertijd bekende Verkade-album beschreven werd: "De markantst geteekende soort is wel de Fasant-Buisbloemaloë,

2. Aloe variegata. Tussen Worcester en Beaufort-West. 21 september 2002

A. variegata, wier stijve, schuitvormige en puntige bladen in stevig aangesloten stand, schroeflijnvormig om het onzichtbare stammetje zijn geplaatst. Haar naam ontleent ze aan de Fasantvederachtige tekening op de bladen, gevormd door tot dwarsbanden vereenigde, langwerpige witte vlekken. De bladrand is omzoomd met fijne, dichtopeenstaande, witte tandjes. De stijve stengel draagt aan den top een ijle tros van hangende bloempjes van fraaie roode kleur".

Deze soort heeft een relatief groot verspreidingsgebied: Vrijstaat, Karoo, Namaqualand, het zuiden van Namibië. Het beslaat dus een groot deel van de tegenwoordige Zuid-Afrikaanse provincies Westkaap, Noordkaap en Oostkaap. Wanneer men in de bloeitijd rondreist in Zuid-Afrika is deze plant gemakkelijk te vinden. De rode bloeiwijze valt al vanaf grote afstand op. De planten staan dikwijls half verscholen onder een struikje, maar ook wel in de volle zon. Dit verschijnsel doet vermoeden, dat zaden ontkiemen en zaailingen opgroeien onder de bescherming van een andere plant, een 'nurse-tree'. Wanneer deze later doodgaat komen de planten in het volle licht te staan. Opvallend is, dat deze sappige planten ook in begraasde terreinen overleven. Ze worden dan ook niet of nauwelijks gegeten door vee of wilde herbivoren.

De plant wordt in het Afrikaans 'Kanniedood' genoemd. De meest voor de hand liggende verklaring is natuurlijk, dat het hier handelt om een onverwoestbare, sterke plant, die uitermate ongunstige omstandigheden doorstaan kan. De naam zou ook, volgend van Wyk & Smith (1996) kunnen samenhangen met de gewoonte in de Karoo om deze plant als grafbeplanting te gebruiken. Een andere verklaring (Shearing, 1994) is, dat er een bijgeloof bestaat, dat wanneer iemand deze soort verplant en de plant gaat dood, ook de eigenaar zal sterven. Reynolds geeft nog een andere verklaring: Wanneer men een plant uit de grond haalt en ophangt blijft zij nog twee jaar bloeien voordat zij sterft. Wie verzint zo'n experiment?

Overigens worden aan de sappen uit deze *Aloe* geneeskrachtige eigenschappen toegedicht. Zo zou het sap heilzaam zijn bij zweertjes aan de handen.

Cultuur

De triviale naam 'Kanniedood' doet vermoeden, dat de plant niet moeilijk is in de cultuur. In grote lijnen klopt dat ook wel, er zijn veel moeilijker te kweken planten. Toch is het een plant, die bij ons als kasplant voor problemen kan zorgen. Bij lagere temperaturen, in combinatie met te veel vocht, verliest zij in de winter gemakkelijk haar wortels. Ook kan de onderkant van de plant gemakkelijk gaan rotten. Wanneer men dit tijdig ziet, is het relatief eenvoudig alle rottende delen er met een scherp mes af te snijden, de snijwonden te laten drogen en het restant als stek te behandelen.

Men zegt weleens, dat *Aloe variegata* beter als kamerplant dan als kasplant geschikt is en daar zit zeker een kern van waarheid in. De luchtvochtigheid in de winter is in een verwarmde huiskamer minder hoog, dan in een kas. In dat geval is een vensterbank op het oosten of zuidoosten beter dan het zuiden of zuidwesten. In de (centraal verwarmde) kamer moeten we de plant natuurlijk ook 's winters nu en dan wat vocht toedienen. In de kas kan

men haar beter droog houden van oktober tot maart. In de zomer moet men deze plant wel regelmatig gieten. Vermeerderen is mogelijk door de zijdelingse uitlopers te verwijderen en als stek te behandelen. Als men de ruimte heeft oogt het bijzonder fraai deze uitlopers te laten zitten en de plant als een grote groep in een platte schaal te kweken. Toch zie je zelden dit soort groot uitgegroeide groepen.

Hybriden

Reynolds vermeldt 2 natuurlijke hybriden:

Aloe variegata x *A. microstigma*, uit de omgeving van Vanwykskraal

Aloe variegata x *A. hereroensis*, 12 mijl ten zuiden van Luckhoff.

In de literatuur komt men nu en dan ook een berichtje tegen over cultuurhybriden. Zo beeldt Sterk (1988) een hybride af tussen *Aloe variegata* en *A. descoingsii*. Er zullen er ongetwijfeld meer zijn.

Kruisingen van *Aloe variegata* met een *Gasteria* heten xGastrolea's. Meilink (1981) schrijft over deze xGastrolea's en vermeldt een kruising tussen *Gasteria verrucosa* x *Aloe variegata*.

Literatuur

Jacobsen, H. (1960). A Handbook of Succulent Plants. London.

Laren, A.J. van (1932). Vetplanten. Verkade-album. Zaandam.

Meilink, H.W. (1981). X Gastrolea's. Succulenta 60, p.162.

Newton, L.E. (2001). Aloe, in Eggli, U (ed.) Illustrated Handbook of Succulent Plants: Monocotyledons. Berlin.

Reynolds, G.W. (1950 herdruk 1969). The Aloes of South Africa. Cape Town.

Shearing, D. (1994). Karoo. South African Wild Flower Guide 6. Kirstenbosch.

Sterk, W. (1988). Enkele interessante Aloe-hybriden. Succulenta 67, p.152.

Wyk, B.-E. van - & Smith, G. (1996). Guide to the Aloes of South Africa. Pretoria

Rinkslag 19,

7711MX Nieuwleusen.

E-mail: tonpullen@wanadoo.nl

3. Aloe variegata. Tussen Worcester en Beaufort-West. 21 september 2002

**Rinkslag 19 7711 MX Nieuwleusen.
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl**

EEN SUCCULENTAREIS NAAR DE RIVIÈRA

Diddy Hoogstraten

Namens Succulenta heeft Rob van der Elst, in samenwerking met Cees Grimmelikhuizen, een reis naar de Frans / Italiaanse Rivièra georganiseerd om daar tuinen met succulenten en kwekerijen van succulenten te bezoeken. Rob trad tevens op als reisleader. Deze uitstap vond plaats van 24 april t/m 29 april van dit jaar. Het gezelschap bestond uit 24 personen inclusief de reisleader. Het was op het moment van vertrek al dagen zeer slecht weer in Zuid-Frankrijk, dus we waren erg benieuwd of de weergoden met ons zouden zijn.

Donderdag 24 april: 's avonds om 19.10 u. vertrekken we vanaf Schiphol. Beetje jammer zo laat, je hebt uiteraard niets meer aan de dag, maar het is wel gemakkelijk reizen, zeker wanneer je vanuit de Achterhoek moet komen. Goede vlucht, precies op tijd in Nice. De bus staat klaar. Op naar het hotel, waar men gezorgd heeft voor een lekker verrassingspakket voor de inwendige mens op de kamer. We hebben een prima hotel in het centrum van Nice, op een steenworp afstand van het strand. En het weer is uitstekend! Heel zacht, droog en de aanblik van al die palmbomen doet je direct in hogere sferen belanden. Iedereen heeft er zin in.

Vrijdag 25 april: Om negen uur vertrekken we naar Bagnol-en-Forêt. Na een schitterende rit komen we aan bij "Cactus Estérel", waar we ontvangen worden door Vincent Cerutti, die sinds 1986 een kwekerij van ca. 2000 m² in dit dorpje heeft. Het is een internationaal bekende man, die een cactusboek Cactussen (uitgeverij Librero) heeft geschreven, dat ook in het Nederlands is verschenen en tamelijk goedkoop verkrijgbaar is/was (?) en vooral opvalt

Bagnol en Forêt: boven de entree en onder de kas
Foto's Rob Hoogstraten

door het prachtige fotowerk. Het terrein zelf is rommelig en even denken we: Hebben we hiervoor deze reis gemaakt? Niet helemaal terecht, want binnen is heel wat te genieten. De rommeligheid zet zich daar wel voort en een blik in zijn privé-planten is er daarom dan ook niet bij, maar er blijft genoeg over. Veel epiphyllums, mesems, lithops, conophytums en veel cristaten. Ik hoor dat hij uitsluitend aan particulieren verkoopt en dat betekent dan ook veel verschillende planten en geen massa's van alles. Heel leuk om in rond te snuffelen, maar eerlijk gezegd zijn de planten erg duur en de meeste kun je bij ons ook wel kopen.

In Fréjus wordt geluncht en er is tijd om op eigen houtje het plaatsje te verkennen. Tenslotte strijkt iedereen neer op een terras midden in dit prachtige oude stadje. Wijn, stokbrood, knoflookgarnalen, wat wil een mens nog meer. Het weer is in één woord geweldig, zonnig en droog. Na de lunch gaat het naar kwekerij "Le Monde de Cactus" aan de rand van Fréjus. Dit is een heel oude kwekerij, opgericht in 1907, die in 1937 in Fréjus terecht is gekomen. Er is nu een derde generatie Kuentz aan het werk. Een ongeveer 2500 m² grote kas, terwijl er buiten heel veel planten in de volle grond staan in lage bakken. Ook deze kweker verkoopt alleen aan particu-

Midden in Fréjus

De galerij bij de fa. Kuentz

lieren en heeft dan ook een breed assortiment planten. Het contrast met het eerste adres had niet groter kunnen zijn. Alleen al de omgeving is geweldig. Gelegen rondom een prachtige witte villa staan schitterende bomen en planten. Wij lopen dan ook opgetogen rond. Wij worden ontvangen door de eigenaar en hij brengt ons naar een spiksplinter-nieuwe kas met zijn privé- en moederplantenverzameling. De planten zijn opgesteld volgens een combinatie van type plant (cactus / andere succulent) en het geslacht.

Grote exemplaren van de geslachten *Cleistocactus*, *Oreocereus*, *Echinocactus* en vele anderen staan met een simpele overkapping in de volle grond buiten. *Neobuxbaumia poly-*

Bij Kuentz op het terras

opha, Opuntia-soorten en agaves staan onbeschermd buiten. Naast verschillende palmensoorten, stelen yuccabomen de show. Zelf bezitten we al jaren een *Yucca rostrata* met een stam van ongeveer een meter in de rotstuin buiten, hier lopen we onder een *Yucca filifera* van wel een meter of 10! De fotografen maken "overuren".

Dit is een kweker waar je vaker terug zou willen komen, maar helaas. Om zeven uur 's avonds zijn we terug in het hotel met om acht uur het diner. Dat is even schrikken, want de Franse kok bleek níet al die prachtige kookboeken over de Franse keuken te hebben gelezen.

Zaterdag 26 april: Vandaag de Italiaanse grens over. De chauffeur rijdt ons via wéér een andere prachtige route naar Bordighera aan de weg naar San Remo. Het doel is "Giardino Esotico Palanca", pal aan de Middellandse Zee. Deze tuin ligt op een berghelling, waar op 15 terrassen cactussen en vetplanten in de volle grond staan. De tuin is ongeveer een hectare groot en van de eigenaar hoorden wij, dat hij de

Giardino Esotico Palanca

omliggende grond ook gekocht heeft en die komt er binnen niet al te lange tijd bij. Je staat echt even met je mond open, als je de berghelling omhoog kijkt. Vele enorme agaves hebben bloemstelen.

De inrichting wordt bepaald door een combinatie van redenen zoals: tuinarchitectuur, de landstreek waaruit de plant afkomstig is, de groeivorm zoals zuil- of bolcactus, en het geslacht. Net als gisteren bij Kuentz valt de grote verzameling copia-opoa's op. De meeste planten staan in de volle grond, zo te zien met groot succes, al hoewel *Neobuxbaumia polylopha* tot bijna de top verkurkt is (een verschijnsel dat ook in Eze opviel). Groot van omvang was ook *Echinocereus atacamensis* ssp. *pasacana*. Niet alle planten staan volledig bloot aan de weerselementen: verschillende Zuid-Amerikaanse zuilcactussen hebben blijkbaar toch bescherming tegen de regen/sneeuw(?) nodig, want zij staan onder een overkapping uitgeplant. De soortenrijkdom is groot, maar het is ondoenlijk om een opsomming te geven van wat er groeit. Behalve de diversiteit bestaat de charme van de tuin uit de formaten die de zuilcactussen hebben. Die kom je niet zo snel in een Nederlandse succulentverzameling tegen. Heel even spettert er wat regen, maar gelukkig, tegen de tijd dat het jack aangetrokken is, is het alweer droog en we hebben de rest van de dagen alleen nog maar de zon gezien. Lunch in Bordighera, Italiaans dus heel lekker!

Het doel in de middag is "Giardini Hanbury" in La Mortola. De naam zegt het al, een tuin met zeer Engelse invloeden. Sir Thomas Hanbury begon in 1867, 36 jaar oud, met deze tuin. Hij had rijkdom vergaard met de handel in zijde en thee vanuit China. In die tijd hadden veel rijke Engelsen grond en een villa aan de Middellandse Zee en - plantengek als ze zijn - verschijnt er binnen de kortste keren een tuin. Thans kun je op de meeste plaatsen aan het volwassen formaat van de planten zien dat het om een oude tuin gaat.

Het prachtige van de tuin is de variatie van de landschappen. Eigenlijk is het één

Hanbury Garden

grote verzameling van tuinen, die tegen de helling van een berg(je) aanliggen. Je begint bij de ingang op het hoogste punt en daalt af via de afzonderlijke gebieden totdat je de Middellandse Zee bereikt. De verschillende tuinen kennen elk hun eigen accent. Zo zijn er gedeelten met succulenten (cacteeën, aloë's, agaven), fantastische boomgroepen, maar ook "nutstuinen" met bijvoorbeeld fruitbomen. Het is die enorme afwisseling die ons erg aanspreekt. Vooral veel planten, die nauwelijks tegen de vorst kunnen, dus b.v. ook veel planten uit Zuid-Afrika, Nieuw-Zeeland en Zuid-Amerika. Als daar je plantenhart niet sneller van gaat kloppen.

Midden in de tuin staat een oude Italiaanse villa en helemaal

beneden in de tuin een heerlijk terras aan zee! Dan zijn er uiteraard ook de nodige tuinornamenten, terrassen en trappen en dat alles maakt het tot een echte ontdekkingsreis. Kortom, een paradijselijke omgeving.

Zondag 27 april: na een uitgebreid ontbijt gaan we op weg naar de "Jardin Exotique d'Eze". Een piepklein, middeleeuws dorpje met maar 2500 inwoners. Beroemd om zijn vele parfumwinkeltjes en winkels met glaswerk. Onder-

Jardin Exotique d' Eze

aan de 400 m hoge rots wordt geparkeerd en via trappen en keien gaat het naar een steile bergtop, waar een oude burchtruïne plaats biedt aan een schitterende cactus-tuin. Zo mag je hem wel noemen, want de plantengroepen die het meest opvallen zijn cactussen en agaven. De klim erheen is zo vroeg in de morgen een leuke belevenis, onderaan de berg is een jongeman manden met een enorme hoeveelheid kruiden aan het uitstallen. Boven aangekomen ontvouwt zich een uitzicht als in een sprookje. Je kijkt langs de Middellandse Zeekust richting Cap Ferrat, het schiereiland dat langgerekt in de zee uitsteekt. Adembenemend mooi en dan nog eens die tuin, verbazingwekkend dat al die enorme zuilen zich zo goed in de zeewind staande houden. Langs een steil kronkelig pad loop je tussen enorme agaven, ferocactussen en yucca's door. De tuin is heel mooi onderhouden. Op ongeveer het hoogste punt staat een metershoge, uit drie pilaren bestaande *Cephalocereus senilis*. Hoe is het mogelijk, deze plant stort bij ons thuis al ineen, als hij de gieter ziet en hier staat hij in weer en wind met prachtige witte bedooring, onbeschadigd. Veel bloeiende eenjarigen leveren een erg fleurig gezicht, want ook hier lijkt de bloei van de cactussen achter te lopen, wanneer je het met ons land vergelijkt. Op het hoogste punt worden we echter verrast door een metershoge bloemsteel van een enorme agave. Zich al héél voorzichtig openend is hij een zeer gewild foto-object. Het is niet zo'n heel grote tuin en na alles zeer uitgebreid bekeken te hebben gaan we op weg naar beneden, wat nog even wordt onderbroken bij (uiteraard) Café Le Cactus! Bij de kruidenjongen wordt nog snel een flinke zak saffraan gekocht en daarna terug in de bus op weg naar onze volgende bestemming Menton.

Tot half drie hebben we de tijd om te lunchen en om 14.30 u worden we verwacht in "Villa Val Rahmeh". Het is fantastisch weer (22 °Celsius, wat anders dan op een zomerdag...), dus na aanschaf van een stel enorme broodjes Gezond! en de aankoop

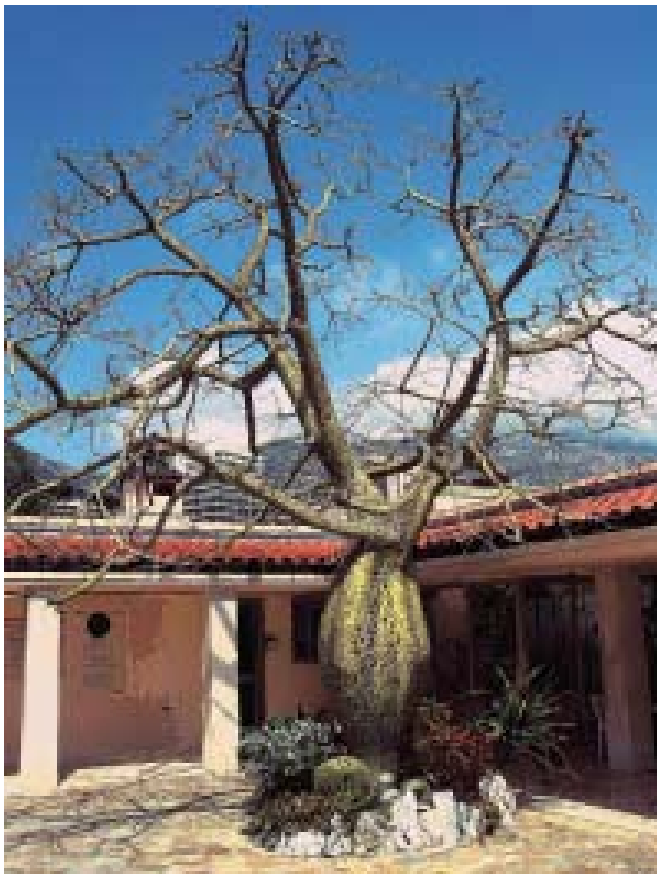

Villa Val Rahmeh

van zowel een fles rode als witte wijn (koud) aan het strand gegeten. Het lijkt wel vakantie! Het gaat weer lopend bergop en we staan dan voor het hek van een schitterende villa uit het jaar 1925, gebouwd in opdracht van Sir Percy Radcliffe, gepensioneerd ambtenaar van de 'Service of the British Empire'. Radcliffe kocht omstreeks 1895 een stuk grond van een boer en verbond er de naam van zijn overleden, Indiase vrouw Rahmeh aan. Na zijn dood kwam het huis in handen van ene Dr. Cambell, arts van de Engelse Gemeenschap in deze streek. Zijn dochter Maybud was degene die verantwoordelijk was voor de huidige vorm. Deze dame was gek van tuinieren. Zij liet uiteraard een Engelse tuin aanleggen, maar het succulente deel is zeer goed vertegenwoordigd. Het is een soort filiaal van de Parijse Jardin des Plantes. Een heel beroemde tuin. Het is een ongedwongen tuin met veel slingerpaden, omhoog en omlaag gaand met steeds weer verrassende hoekjes en doorkijkjes. Enorme dadelpalmen, agaven, veel bamboesoorten, allerlei soorten klimplanten, die zich overal

overheen en langsheen slingeren. De tuin is ook beroemd om zijn *Strelitzia*. Wij kennen deze plant als paradijsvogelbloem. Aangezien men in Menton zo ongeveer het hele jaar rond de hoogste gemiddelde temperatuur heeft, groeien hier planten uit alle werelddelen, zoals Australië, Nieuw Zeeland en Zuid-Afrika. Mensen die van veel verschillende bomen houden, kunnen ook hun hart ophalen.

De tuin is vooral aantrekkelijk vanwege zijn plantenverzameling; met 1400 soorten, ondersoorten en variëteiten en minder vanwege zijn architectonische schoonheid. Menigeen in het gezelschap deed daarom een geweldige ontdekking, want er bleek een heel geslacht naar hem vernoemd te zijn: het geslacht *Mallotus* van de Euphorbia-familie. Dit geslacht was zelfs de heer Van Hoey Smit onbekend en zijn gebrom liet weten dat hij twijfelde of deze boom zo'n prominente plaats in de tuin verdiende. De tuin ligt in een dal (Val) met een stroompje en het beeld wordt op veel plaatsen gedomineerd door bomen en struiken.

Chorisia insignis

Monaco: de privéverzameling

Via weer een heel mooie route terug naar Nice. Het aardige is, dat je op verschillende hoogtes boven de Middellandse Zee langs de kust kunt rijden en ze worden allemaal afwisselend gebruikt, wat gevarieerde beelden oplevert, ondanks dat de reis zich in een beperkt gebied afspeelt.

Maandag 28 april: Op naar Monaco. De tuin met de grote reputatie. We zijn toch wel heel erg nieuwsgierig hoe terecht dat wel is. Als we aankomen, is het een drukte van belang bij de ingang van de tuin. Als je er zelf niet één zou zijn, zou ik zeggen: jammer al die toeristen. Er staan heel veel bussen en we kunnen nog net parkeren. Wij worden ontvangen door de directeur van de Jardin Exotique de Monaco. Hij vertelt ons het een en ander over de tuin, vertaald door Rob van der Elst uiteraard en mogen dan met zijn assistent mee naar de privé-collectie aan de andere kant van de weg. Zij hebben samen met de botanische tuin in Tucson Arizona de grootste verzameling succulenten ter wereld. Ook bezitten ze een collectie van grote demonstratieplanten, die de hele wereld over reist naar plantenshows. Ons wordt op het hart gedrukt vooral nergens tegen aan te stoten, niet aan bordjes te komen, want alles werkt volgens zeer strenge regels, zelfs de volgorde van de naambordjes heeft een betekenis. Als planten in bloei komen, worden de bloemen onmiddellijk ingepakt in een stoffen zakje, zodat er geen misver-

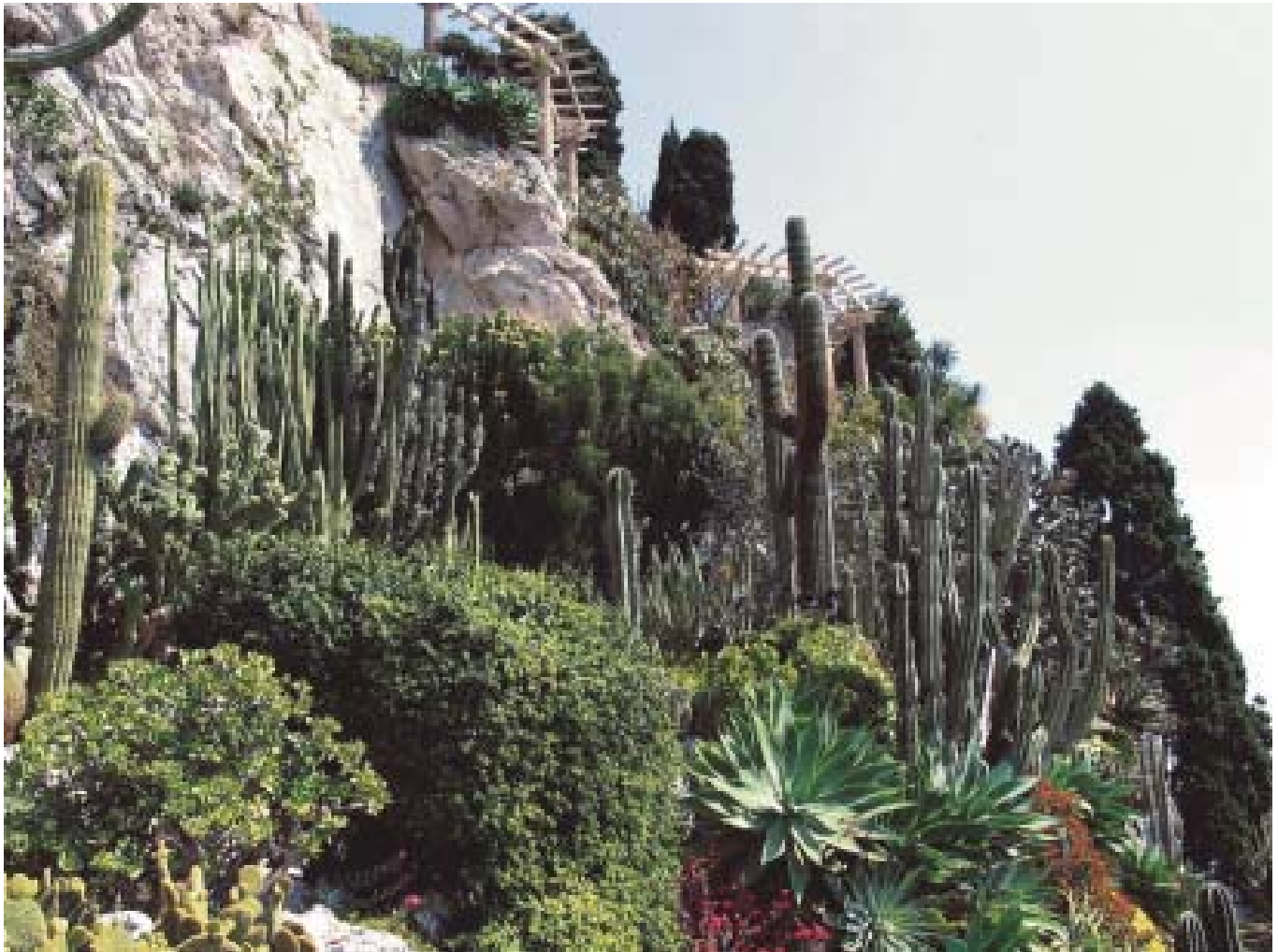

Monaco: De Jardin Exotique

standen kunnen ontstaan door domme insecten. De planten zelf zijn onbeschrijfelijk mooi, het is echt indrukwekkend om zoveel soorten van hetzelfde plantengeslacht bij elkaar te zien staan. Wat je soms in de boeken ziet staan: Het geslacht *Echinocereus* telt 50 soorten, gaat dan pas voor je leven. Zoveel verschillende mammillaria-soorten bij elkaar. Terrasgewijs liggen de kassen tegen de berghelling aan. Er is erg veel te zien: conophytums, stapelia's, een grote kas met uitsluitend euphorbias, je kunt wel zeggen dat vrijwel alle succulente plantengeslachten aanwezig zijn. Als we terugkomen in de botanische tuin zelf zijn tot onze grote verbazing en blijdschap al die bussen alweer vertrokken en is de tuin uitgestorven! We lopen er bijna alleen en dat maakt het nog vijf keer zo mooi. Niet alleen is het schitterend aangelegd, de afmetingen van sommige planten laten je helemaal stil worden. Onze verwachtingen

waren erg hoog gespannen over deze tuin en worden zeker niet beschaamd. Enorme beaucarnia's (nolina's), hele aloëbossen, euphorbiabomen, een bergwand vol met bloeiende pereskia's en *Hylocereus undatus*, alsof hij denkt dat hij een bougainvillea is. En uiteraard weer *Neobuxbaumia polylopha* en *Echinocereus atacamensis* ssp. *pasacana*, die blijkbaar bij de standaarduitrusting van een succulententuin horen. Bij de ingang staat een enorme chorisia(?), die nu alleen op het plaatje kan, i.p.v. omringd te zijn met 50 toeristen.

De rest van de dag kunnen we zelf indelen. Wij zijn geïnteresseerd in het oude Monaco, anderen doen een formule 1 raceauto na en leggen het parcours af. Via het oude centrum, samen met het paleis gelegen op een rots, is het Musée Océanographique bereikbaar, waar in 90 bassins vissen uit de Middellandse Zee en uit tropische gebieden zoals de Amazone

Monaco, Jardin Exotique

zwemmen. Al weer een adembenemend schouwspel.

Dinsdag 29 april: weer terug naar Amsterdam. We konden terugkijken op een prachtig weekje. De reis was prima georganiseerd en gelukkig had Rob van der Elst nog wat Frans onthouden van zijn jarenlange verblijf in Frankrijk. Het was prettig dat voor alle adressen ruim tijd was gepland om alles goed te bekijken. Nergens kreeg je het gevoel 'een Amerikaan te zijn die Europa bezoekt'. De kwekerij van Cerutti zou, wat ons betreft, opnieuw kunnen worden overwogen en het vertrek zou wel zodanig vervroegd mogen worden, dat er 's middags ook een bezoek op het programma kan staan. Hoogtepunten waren de tuinen van Hanbury en Monaco met het

kijkje achter de schermen en de kwekerij van Kuentz. Zij zouden, bij een volgende keer, dus beslist niet mogen ontbreken.

**Rozenkamp 8,
7151 VN Eibergen.
E-mail: r.hoogstraten@wxs.nl**

NATUUR- EN LANDSCHAPSFOTOGRAFIE

Leo Vogelenzang

Inleiding

Licht is de basis van de fotografie. Fotograferen is “schilderen met licht”, dat doet men met een camera en wij doen dat in de natuur. Met elke camera kun je goede, maar ook minder goede foto’s maken.

Wat heb je zoal nodig om tot goede en verantwoorde resultaten in de natuurfotografie te komen?

Kennis van en ervaring met de foto-techniek;

Kennis van de natuur;

Respect voor de natuur. Een goede natuurfotograaf is per definitie een natuurbeschermer;

Gevoel voor esthetiek;

Tijd en geduld.

Anders gezegd: techniek, belangstelling voor de natuur en kunstzinnig gevoel. Techniek kun je aanleren. Belangstelling voor de natuur is een kwestie van mentaliteit. Kunstzinnig gevoel heeft met aanleg te maken en dat is in wezen een aangeboren eigenschap; je hebt het of je hebt het niet. Zo’n aanleg kun je verder ontwikkelen door ermee te werken, maar ook door het werk van anderen te bestuderen en dan bedoel ik niet alleen fotografie, maar bijvoorbeeld ook teken- en schilderwerk; met andere woorden de “schone kunsten” in zijn algemeenheid.

Wat bepaalt de kwaliteit van de natuurfoto?

Wat maakt een foto de moeite waard om te bekijken? Wanneer vinden wij een foto mooi of niet mooi, interessant of nietszeggend? Uiteraard is dat voor een belangrijk deel een kwestie van

Vlinderhaft op walstro (Franse Alpen). Een monochrome harmonie van goud en geel.

Foto’s van de schrijver

persoonlijke smaak. Toch zijn er bepaalde criteria die een min of meer algemene geldigheid hebben en die het mogelijk maken om op een zinvolle manier met elkaar over die foto’s te praten.

De volgende aspecten zijn hierbij van belang:

De manier waarop het beeld is opgebouwd;

Het gebruik van licht, kleur en sfeer;

De inhoud. De foto heeft ons iets belangwekkends te vertellen en in ons geval gaat het dan over de natuur en het landschap.

Compositie in de natuurfotografie

Een belangrijk aspect van een afbeelding is de beeldopbouw of compositie.

Voor de natuurfotografie gelden uiteraard geen andere compositieregels dan voor andere takken van fotografie, maar wij bekijken het vanuit de natuurfotografie. Een foto is nooit een letterlijke weergave van de werkelijkheid; een foto is plat en begrensd, terwijl de werkelijkheid ruimtelijk en onbegrensd is. Dit betekent dat elke foto al per definitie in min of meerdere mate een abstractie van de werkelijkheid is. Een foto geeft een impressie van de werkelijkheid, of liever van jouw

Van boven naar beneden:

De Waddenzee in de winter. Het aangevoren ijs op de oude zeewering reflecteert het rode avondlicht.

Bomijns in de IJssel-uiteerwaard. Als het water onder het ijs wegloopt zakt het ijs in en zo ontstaan vaak markante vormen.

Elfenbankjes. Door de strakke inkeping van het beeld wordt de ritmiek benadrukt.

Herfst in het Zweedse Lapland. Wachten op het moment dat het landschap in de achtergrond in de schaduw van de wolken ligt. De twee berken worden belicht, waardoor een sterke dieptewerking ontstaat.

werkelijkheid, zoals jij die ziet. Je kiest dat deel van de werkelijkheid wat jij op dat moment belangrijk vindt en wat je in beeld wilt brengen. Hoe je dat doet is afhankelijk van jouw persoonlijke benadering. Om je zienswijze zo goed mogelijk in beeld te brengen kun je bepaalde kunstgrepen toepassen. Je wilt binnen het kader van de foto een afgerond beeld geven van een stukje werkelijkheid. Je wilt in dat platte vlak een suggestie geven van de driedimensionale ruimtelijkheid. Dat heeft alles te maken met beeldopbouw, met perspectief en dus met camerastandpunt en brandpunt van het objectief, met een bewust gebruik van scherp en onscherp, met kleurstelling en zo meer. Hoe je dat moet doen heeft iedereen wel een beetje in zich, maar er zijn bepaalde regels die je daarbij kunnen helpen en die samen met de ervaring die je gaandeweg opdoet, je vaardigheid versterken. Let wel: deze regels zijn hulpmiddelen, geen recepten die je slaafs moet volgen. Je kunt creativiteit nooit door regels vervangen. In sommige gevallen kan bewust

San Juan Mountains, Colorado (USA). Het is september, de herfst is in aantocht. De espen verkleuren van groen naar geel en contrasteren fraai met de blauwgrijze achtergrond.

Jokulsarlon, IJsland. De ijsbergen en de wolkenbanen weerspiegelen zich in het rimpelloze gletsjermeer waardoor een volmaakt symmetrisch beeld ontstaat.

Loch Maree (Schotland). Met een strakblauwe lucht als achtergrond zou dit landschap nauwelijks interessant zijn. Het is de sfeer die de muziek maakt.

“The Old Man of Hoy” (Orkney). Een pilaar van rood zandsteen, 137 meter hoog, ontstaan door de eeuwenlange eroderende werking van de Atlantische Oceaan.

Berkenboleet in een garnituur van Zweedse Kornoelje. Door het sterke kleurcontrast rood-groen kun je de bessen bijna van het beeld plukken

afwijken van regels een beeld juist spannender en interessanter maken.

Bij de beeldopbouw kun je letten op:

Weglaten: Beperking van het aantal beeldelementen versterkt het beeld; teveel van het goede werkt afleidend. Veel fotografen kampen met het probleem dat ze geen keuze kunnen maken, met het gevolg dat door de veelheid aan bomen het bos niet meer zichtbaar is.

Invoerende lijn: Een diagonaal of een S-bocht in het beeld suggereert diepte; Je blik wordt het beeld ingeleid.

Plaatsing van het hoofdonderwerp: Het is meestal niet interessant om het hoofdonderwerp precies in het midden van het beeld te zetten. De toeschouwer krijgt hierdoor al gauw het gevoel dat de rest van de foto er niet toe doet. Soms is het juist wel goed om het hoofdonderwerp precies in het midden te zetten, bijvoorbeeld bij onderwerpen waarbij je de symmetrie wilt

benadrukken, zoals een pluizenbol van een paardebloem of een kruisspin in zijn web.

Plaatsing van de horizon: Precies in het midden is meestal saai. Gaat het bij een landschap vooral om de wolkenlucht, kies dan voor een lage horizon; gaat het vooral om de vormen in het landschap dan zal een hoge horizon meer voor de hand liggen.

Ritme: Herhaling van lijnen, banen, vlakken of vormen. De menselijk geest heeft behoefte aan regelmaat en orde. Ritmische ordening van de beeldelementen kan een sterk beeld opleveren.

Symmetrie: Meestal tweezijdig, bijvoorbeeld een landschap met zijn spiegelbeeld. Soms meerzijdig, bijvoorbeeld een straalgewijze bloemvorm, zoals een margriet.

Markante vormen, patronen, structuren: Bijvoorbeeld grillige riviermeanders, ijsvormen in de winter, door wind ontstane structuren in het zand, abstracte korstmos-

patronen op een stuk steen.

Een afgeronde beeldeenheid: Het is van belang dat de compositie een samenhangend geheel vormt, met een of meer duidelijke aandachtspunten die de blik van de toeschouwer vangen en vasthouden. De toeschouwer moet niet het gevoel krijgen dat het beeld een willekeurige uitsnede van de werkelijkheid is en dat het buiten het kader van de foto nog kilometers ver door kan lopen.

Voor landschapsfotografie is het bovendien belangrijk dat je het gebied waarin je werkt goed kent. Wat zijn de kenmerken van een landschap en hoe kun je die zo goed mogelijk in beeld vastleggen? Je moet weten op welk moment en onder welke omstandigheden je precies op die ene plek moet zijn om de foto te maken die je in je hoofd hebt. Goede landschapsopnamen worden meestal pas gemaakt nadat je ergens meerdere malen bent geweest.

En hiermee raken we meteen aan het probleem van vakantiefotografie in verre oorden. In eerste instantie maken dergelijke beelden vaak grote indruk omdat die verre natuur minder bekend is en dus spectaculair, maar het spektakel verdwijnt snel als er geen diepgang is. En dan resteert de vraag of er voldoende fotografische kwaliteit is.

Sfeer en kleur

Net zo belangrijk voor de natuurfotografie als de beeldopbouw is de "beeldtaal". De zeggingskracht van een foto wordt voor een belangrijk deel bepaald door "lichtgebruik, sfeer en kleurstelling".

Sfeer wordt vooral bepaald door de weersgesteldheid: door wolken, mist en nevel, regen en sneeuw, rijp en ijs, door licht en donker, door het seizoen en de tijd van de dag. Voor de natuurfotografie en vooral voor de landschapsfotografie geldt dan ook in sterke mate dat je op het juiste moment op de juiste plaats moet zijn. Hoe vaak overkomt het je niet dat je

getuige bent van een fantastisch mooie wolkenlucht en fraai licht, maar dat je zo gauw geen geschikt landschap bij de hand hebt om van die omstandigheden gebruik te kunnen maken. Of andersom, dat je een compositorisch goed landschap op het matglas hebt maar helaas in combinatie met een saaie blauwe lucht en hard licht. Hoe los je dat op? Door het landschap te onthouden, te bedenken wat voor omstandigheden je er bij zou willen hebben en er naar toe te gaan als je verwacht dat er misschien iets interessants zou kunnen gebeuren, en dan maar wachten. Dat kost tijd en geduld. En ook dan gaat het vaak fout. Dat ondervond ik een paar jaar geleden met een excursiegroepje op het Kootwijkerzand, een landschappelijk zeer fraai gebied op de Veluwe met zandverstuivingen en grillige vliegdennen. Het was aan het eind van de middag, we stonden bij een "bonsaiachtige" vliegden op een heuveltje, de zon ging onder, er verschenen wat roze getinte vlekken in de wolkenlucht, niet spectaculair maar wel aardig en de sluiters klikten. Na enkele minuten betrok de lucht, het licht ging uit en de kleuren verdwenen. Terug naar de auto en op weg naar de pannenkoeken. Nog geen kwartier later gebeurde het:, de hemel vloog in brand en wij zagen helaas alleen in gedachten die mooie vliegden als een zwart silhouet tegen een vlamvend rode achtergrond.

Wat betreft het *kleurgebruik* in de natuurfotografie kunnen we in ieder geval vaststellen dat ook hier overdaad schaadt. Monochroom is meestal mooier dan kakelebont. Combinaties van complementaire kleuren kunnen de beeldtaal versterken. Een zonsop- of ondergang kan heel mooi zijn om te beleven, maar is als foto vaak niet erg interessant. Eigenlijk is een laagstaand zonnetje en de daarbij behorende kleuren meestal geen fotografisch onderwerp op zich zelf, maar hoogstens een sfeervolle versiering van een landschap. Houd bij de kleurweergave ook rekening met het type film; elke film heeft zijn eigen kleurkarakter.

HET GESLACHT YUCCA (AGAVACEAE)

DEEL 16. YUCCA'S IN MEXICO 5.

Fritz Hochstätter

YUCCA MADRENSIS GENTRY

“Soco yucca”

In: the Agave family in Sonora, Agr. Handbook 399, U.S. Dept. Agr. 159 (1972).

Type

Gentry 21209, Sierra Charuco, Mexico, langs de grens van Sonora met Chihuahua, in dennen/eikenbos, op 1500-1700 m hoogte, verzameld op 9 september 1965. Het type-materiaal bestaat uit een blad en een gedroogde bloeiwijze en bevindt zich in het U.S. Natl. Herbarium onder nummer 2557499.

Overig representatief materiaal

fh 0604, Barranca del Cobre, 2100 m; fh 0606, La Concha, 2150 m; S 2, Casogachic, Sierra Monterde, 1600 m; S 3, Areponapuchi, 2100 m; S 4, El Divisador, 2200 m (S=Schumacher).

Beschrijving

Solitair groeiend, met korte, meestal onvertakte stam, tot 2,5 m hoog, bij de stam soms afleggers vormend, stam bedekt met oude verdroogde bladeren. Bladeren 40-60 cm lang, blauwgroen, getand, enigszins ruw tot glad, lijn- tot lancetvormig, stevig, met bruine strepen op de rand, aan de basis 2-3 cm breed, naar boven toe versmalend en uitlopend in een bruine stekel.

Bloeiwijze 60-80 cm lang, soms behaard, weinig boven de bladeren uitstekend, met korte tot lange zijtakken. Bloem wit, klein, bolvormig, 2 cm lang en breed. Vrucht groenachtig, vlezig, hangend, 8-15 cm lang, variabel, soms samengedrukt.

Zaad zwart, variabel, 6-10 mm lang en breed, 1 mm dik, met gestructureerd op-

pervlak.

Bloeitijd juni-augustus.

Voorkomen

Mexico, noordwestelijk deel van de Sierra Madre Occidental, Sierra Monterde, Rio Mayo, Baranca del Cobre, grensgebied van de staten Chihuahua en Sonora, op steile kalksteenellingen in dichte dennen- en eikenbossen, op 1400-2250 m hoogte.

Samengroeiend in de Cascade de Basaseáchic met *Yucca* spec. en *Agave* spec. Niet ver daarvandaan groeien verscheidene cactussen zoals *mammillaria's* en *echinocereussen*.

Opmerkingen

De beschrijving van deze soort is gebaseerd op een bloeiend exemplaar dat werd verzameld in de Sierra Charuco, in de staat Sonora. Deze plant behoort echter tot *Y. rigida* (sectie *Chaenocarpa* Engelm., serie *Rupicolae* McKelvey). *Y. rigida* en *Y. madrensis* hebben beide dezelfde getande

Bladen van *Yucca madrensis*

bladeren. Gentry, die bij elkaar verscheidene jaren in het onherbergzame gebied van de Rio Mayo doorbracht, beschreef *Yucca madrensis* in 1972. Matuda en Piña Luján (1980), Laferriere (1990) en Martin et al (1998) accepteren op grond van verdere veldstudies *Y. madrensis* als zelfstandige soort. Lenz en Hanson (2000, 2001) hebben geen materiaal op de type-stand-

Yucca madrensis

Foto's van de schrijver

plaats in het Rio Mayo-gebied in de Sierra Madre Occidental bestudeerd. Hun besluit om *Yucca madrensis* met *Yucca schottii* samen te voegen is dus niet acceptabel; *Y. schottii* is een zelfstandige soort.

Y. madrensis groeit alleen in de Sierra Madre Occidental in Noord-West Mexico en is een van de zeldzaamste soorten uit de serie *Yucca*.

Y. madrensis groeit solitair en vormt een relatief korte stam die soms vertakt is en maximaal 2,5 meter hoog wordt. In vergelijking met *Y. schottii* blijft *Y. madrensis* kleiner, heeft dunnere en getande bladeren en kleinere bloemen. Karakteristiek zijn de groeiplaatsen: *Y. madrensis* groeit verspreid in meestal onherbergzame, dichte bossen. Niet ver verwijderd (Cascade de Basaseáchic, Urique, Ignacio Allende, fh 0620) komen populaties voor die overeenkomsten met *Y. schottii* vertonen. Nader onderzoek is nodig.

Op de hoger gelegen groeiplaatsen zijn de wintermaanden droog en koud met vorst; sneeuwval is daar mogelijk.

Vruchten en wortels worden door de Warihio-indianen gegeten.

De naam "madrensis" verwijst naar de Sierra Madre.

YUCCA LINEARIFOLIA CLARY
"linear-denticulate-leaf yucca"
Brittonia 47 (4): 394-396 (1995)

Synoniemen

Yucca rostrata var. *linearis* Trelease, Rept. Missouri Bot. Gard. Ann. Rpt. 18: 226 (1907)

Yucca linearis (Trelease) Ferguson, Cact. Succ. J. (US) 68 (3): 130-133 (1996)

Type

Clary 364, Mexico, Nuevo León, langs de weg van Galeana naar Rayones, 9,28 km noordoostelijk van de kruising met de weg naar Los Llanitos (bij Galeana), oostzijde van de weg, onder in een naamloze zijcanyon, 1300 m, 26 juli 1993.

Overig representatief materiaal

fh 0300, Ramos Arispe, 1380 m; fh 0392, Los Rodriguez.

Beschrijving

Meestal solitair, stam 2-3 m hoog, zelden vertakt, bedekt met oude verdroogde bladeren. Bladeren in rozetten, aan de onderzijde iets ruw, bovenzijde glad, groen tot blauwachtig, 30-45 cm lang, aan de basis

Yucca linearifolia

Yucca linearifolia

5 mm breed, naar de top versmallend tot 2 mm, plano-convex; bladrand geelachtig, fijn getand, met lichtbruine tot donkerbruine, 8-10 mm lange eindstekel.

Bloeiwijze een overhangende pluim, tussen de bladeren beginnend en boven de bladeren uitstekend, 60-80 cm lang. Bloem creme-wit, hangend, kaal, bolvormig, 2-3,5 cm lang, 1,5 cm breed.

Vrucht vlezig, eivormig tot langwerpig, 4-7 cm lang, 2,5 cm breed, groen.

Zaad zwart, variabel, 3-6 mm lang en breed, 1,5 mm dik; testa met fijnstructuur (zoals bij andere soorten met vlezige vruchten).

Bloeitijd mei-juni.

Voorkomen

Mexico, Chihuahua-woestijn in de staten Nuevo León en Coahuila, in de Sierra Madre Oriental, Sierra Santa Maria, samengroeiend met *Yucca treculiana*, *Y. carnerosana*, *Y. torreyi*, *Y. filifera*, *Agave striata*, *Dasyilirion* spec. en *Opuntia* spec., in struikvegetatie op vlaktes, rotsige hellingen en in canyons, op 1100-1400 m hoogte.

Opmerkingen

Yucca linearifolia werd door Trelease in 1907 als *Y. rostrata* var. *linearis* beschreven maar ten onrechte in de sectie *Chae-nocarpa* (de soorten met droge en openscheurende vruchten) geplaatst. Ferguson ontdekte in 1985 nieuwe groeiplaatsen bij Los Imagines en doorzag de verwantschap met de soorten met vlezige vruchten uit de sectie *Yucca*. Hij beschreef in 1996 deze planten als nieuwe soort *Yucca linearis*. Echter, de naam *Yucca linearifolia* (nieuwbeschrijving door Clary in 1995 van planten die in 1993 door Westlund en Mendenhall bij Rayones en Galeana waren gevonden) heeft prioriteit.

Y. linearifolia met zijn vlezige, niet openscheurende vruchten kan gemakkelijk met *Y. rostrata*, *Y. thompsoniana* of *Y. rigida* verwisseld worden. Deze soorten hebben echter alle droge en openscheurende vruchten. Ook de zaden zijn verschillend.

Y. linearifolia heeft de typische dikkere en gestructureerde zaden van vlezig vruchten (zoals ook *Y. aloifolia*), terwijl de zaden van soorten met wel openscheurende vruchten dun en glad zijn. De bloeiwijze van *Y. linearifolia* begint tussen de bladeren, die van *Y. rostrata* daarentegen ver boven de bladeren.

Y. linearifolia verdraagt strenge vorst tot min 15 °C. Deze soort groeit sinds jaren probleemloos in Albuquerque, New Mexico (pers. mededeling D. Ferguson). Ook in Europa, bij voorbeeld in mijn tuin in Mannheim, Duitsland, heeft de plant de koude (tot min 18 °C) en sneeuwrijke winters van de laatste tijd overleefd.

YUCCA ELEPHANTIPES REGEL

“spineless yucca”, “giant yucca”
Gartenflora 9: 35 (1859)

Synoniemen

Yucca guatemalensis Baker, Ref. Bot. 5, pl. 313 (1872)

Yucca gigantea Baker, Ref. Bot. 5 (1880)

Yucca lenneana Baker, Ref. Bot. 7 (1880)

Yucca moreana Peacock ex Baker, Hort. (1880)

Yucca ghiesbreghtii Peacock ex Baker, Hort. (1880)

Yucca roezlii Peacock ex Baker, Hort. (1880)

Yucca mazellii Watson, Hort. (1889)

Type

Volgens Flora Mesoamericana (vol. 6, 1994) in cultuur in Engeland. Volgens Matuda-Lujan in *Yucca-Mexicana* (1980) ligt de type-vindplaats aan de kust bij Veracruz. Verder is er over type-materiaal niets bekend.

Overig representatief materiaal

fh 0399, Huixtan, 2090 m; fh 0422, Plazuela, 2000 m.

Beschrijving

Stamvormend; stam 2-10 m hoog (in de botanische tuin van Huntington, San Marino, Californië 10-15 m hoog), rechtop

of opzij gebogen, vertakt, aan de basis knolachtig verdikt, naar boven toe dunner. Bladeren niet erg dicht op elkaar, naar boven of opzij gericht, glimmend lichtgroen tot donkergroen, glad tot ruw, 60-110 cm lang, aan de basis 2-3 cm breed, in het midden 5-8 cm breed, spits toelopend; bladrand met fijne gele tandjes.

Bloeiwijze een omhoog gerichte pluim, tussen de bladeren beginnend en weinig boven de bladeren uitstekend, 0,5-1 m lang. Bloem wit, hangend, bolvormig, 6-8 cm lang, 2 cm breed.

Vrucht vlezig, variabel, elliptisch tot langwerpig, 4-8 cm lang, 2,5 cm breed, groen.

Zaad zwart, variabel, 5-10 mm lang en breed, 1 mm dik; testa fijn gestructureerd zoals bij de andere soorten met vlezig vruchten.

Bloeitijd augustus-september.

Yucca elephantipes

Yucca elephantipes

Voorkomen

Zuid-West Mexico en zuidwestelijk naar Veracruz, Yucatan, Quintana Roo, Campeche, Chiapas en waarschijnlijk ook in subtropische gebieden van Guatemala, Belize, Honduras, Nicaragua en Costa Rica. In cultuur in andere Midden- en Zuid-Amerikaanse landen, ook in de warmere delen van de USA en Europa.

Opmerkingen

De oorspronkelijke herkomst van *Y. elephantipes* is onbekend.

Volwassen exemplaren van deze soort hebben de typische verdikte stam waardoor ze goed van andere soorten met getande bladeren te onderscheiden zijn. De bladeren zijn slap en buigzaam, en ook de bladtop is tamelijk zacht. Daarentegen heeft *Y. aloifolia* stugge, opgerichte bladeren met een harde, scherpe eindstekel. In habitus is *Y. elephantipes* kleiner.

Meestal vallen de bladeren van oude planten af. Dit is een verschil met *Y. gloriosa* en *Y. recurvifolia* (serie *Gloriosa*). Ook de serie *Gloriosa* heeft vlezig vruchten.

In cultuur opgekweekte planten van *Y. elephantipes* kunnen met *Y. gloriosa* verwisseld worden. In de botanische tuin van Huntington in San Marino, Californië, zijn de 50 jaar oude reuzen van beide soorten wel gemakkelijk uit elkaar te houden. De in tropische en mediterrane gebieden gekweekte vormen bloeien onregelmatig het gehele jaar door, afhankelijk van de omstandigheden.

In de 18e eeuw gekweekte planten zijn onder verschillende namen bekend.

Deze eenvoudig te kweken planten vormen in vorstvrije en warme streken (bv. in Californië en Florida) enorme, decoratieve groepen en zorgen met palmen en bananenbomen voor een exotische sfeer bij de zwembaden van hotels e.d.

In Midden-Amerikaanse landen (Guatemala, Honduras, Belize) worden de bloemen gegeten.

Yucca elephantipes uit de hoger gelegen streken in Mexico kan lichte vorst verdragen. In centraal Duitsland doorstaan deze planten temperaturen tot min 8 °C.

Literatuur

- Laferriere. (1990). CSS (US) 62: 95-96.
- Lenz, L.W. & M.A. Hanson. (2000). Typification and change in status of *Yucca schottii*. Aliso 19 (1): 93-98.
- Lenz, L.W. & M.A. Hanson. (2001). Yuccas (Agavaceae) of the international four corners, southwestern USA and northwestern Mexico. Aliso 19 (2): 165-179.
- Matuda, E. & Pina Luján, I. (1980). Las plantas Mexicanas del genero *Yucca*. Toluca.

vertaling en bewerking Rob Bregman
Postfach 510201,
D68242, Mannheim, Duitsland.
Box 11, Modena, Utah 84753, U.S.A.
E-mail: Fhnavajo@aol.com

MAMMILLARIA (5)

Wolter ten Hoeve

2e) Serie Rhodanthae

Deze serie is sterk verwant aan de serie Heterochlorae. Ook hier is er waterig, melkachtig sap in het plantenlichaam, zijn de tuberkels stevig en de randdoorns glasachtig.

Verschillen zitten in de hypodermis, de testacellen van de zaden en in de structuur van de bloem, waarvan de stamper paars is in de serie *Rhodanthae*. De soorten zijn *M. polythele* (incl. *M. durispina*, *M. obconcella*) en *M. rhodantha* (incl. *M. fera-rubra*, *M. mollendorffiana*, *M. pringlei*). Dit zijn vrij forse, wat grotere zuilvormige soorten, die meestal niet spruiten. De bloemen zijn vrij klein in vergelijking tot de grootte van de plant. De planten in deze serie zijn gemakkelijk uit zaad op te kweken en verder ook niet moeilijk in cultuur, derhalve uitstekend geschikt voor beginners. Er is

een behoorlijke variatie in aard en kleur van de bedoorning, vandaar dat er in het verleden nogal wat verschillende soorten gepubliceerd zijn, soorten waarvan Lüthy en diverse andere taxonomen vinden dat ze heel goed onder de noemer van de twee genoemde soorten te brengen zijn.

2f) Serie Supertextae

In de serie Supertextae bevindt zich een aantal bijzonder mooie soorten.

Bij velen zal *M. huitzilopochtli* wel bekend zijn, misschien niet de naam, maar dan vast wel het plaatje van deze soort: een heel mooie kortbedoomde bolvormige plant met af en toe een gitzwarte lange middendoorn. Enkele eigenschappen van de soorten in deze serie zijn het waterig, melkachtig sap, de vrij kleine, harde tuberkels, de glasachtige, horizontaal uitstra-

Mammillaria rhodantha subsp. *aureiceps*

Foto's van de schrijver

lende randdoorns, de kleine bloemen en de contrasterende middendoorn (indien aanwezig). De soorten in deze serie zijn verdeeld over twee groepen, namelijk de *M. supertexta* groep en de *M. crucigera* groep. De eerste groep bevat de soorten *M. albilanata* (incl. *M. halbingeri*, *M. noureddiniana*, *M. reppenhagenii*, *M. tegelbergiana*), *M. columbiana*, *M. eriacantha*, *M. haageana* (incl. *M. collina*, *M. conspicua*, *M. meissneri*), *M. supertexta*, de tweede groep bevat de soorten *M. crucigera* (incl. *M. tlalocii*), *M. dixanthocentron* (synoniem *M. flavicentra*) en *M. huitzilopochtli*.

De soorten komen uit de zuidelijke helft van Mexico, maar *M. columbiana* komt ook op enkele Caribische eilanden voor en zelfs in Venezuela en Colombia. *M. columbiana* is daarmee de mammillaria die het verst naar het zuiden opgerukt is. Het voorkomen in warmere contreien brengt met zich mee dat de meeste soorten enigszins koudegevoelig zijn, dat geldt vooral voor *M. columbiana* en *M. eriacantha*. Verder zijn de planten niet al te moeilijk uit zaad op te kweken, al groeien sommige soorten, met name *M. crucigera*, wel langzaam. De meestal rode bloemen zijn klein, de gelige bloemen van *M. eriacantha* zijn zelfs zo klein dat ze gemakkelijk over het hoofd gezien worden.

De al genoemde *M. huitzilopochtli* is een van de mooiste soorten in deze serie. Van deze soort bestaat ook een vorm met gekrulde middendoorns, de vorm *niduliformis*. Andere soorten in deze serie die qua schoonheid echte aanraders zijn, zijn *M. dixanthocentron*, die vaak heel mooi is door de lange middendoorns, *M. albilanata* (en ook *M. supertexta*) waarvan er soms heel mooie sneeuw witte bolvormen zijn, en tenslotte *M. crucigera*, een langzaam groeiende fraai bedoornde soort die zich dichotoom deelt. Onder *M. crucigera* valt *M. tlalocii* en ook dat is een bijzonder mooie cactus.

De onderlinge verwantschap tussen diverse soorten uit de serie *Supertextae* is een heikel punt, waarbij de taxonomen onderling flink van mening verschillen. Soms

lopen de soorten in elkaar over met allerlei tussenvormen. Zo kun je in Mexico tussen de soorten *M. dixanthocentron* en *M. supertexta* allerlei tussenvormen vinden en ook de soort *M. albilanata* is zeer variabel in de natuur. De Zwitser Michel Lacoste die heel wat *supertextae*'s in Mexico bekeken heeft slaakte bij een lezing eens de verzuchting: 'no more *supertextae*'. Blijkbaar kon hij er als specialist soms geen touw meer aan vastknopen wat nou wat was. Dit neemt echter niet weg dat de *supertextae*'s zeer fraai bedoornde planten zijn.

3. Sectie *Mammillaria*

De soorten in deze sectie hebben als belangrijkste gemeenschappelijk kenmerk het gegeven dat de tuberkels melkachtig sap bevatten. De in het algemeen wat forser wordende planten hebben bruine zaden en rechte doorns (slechts bij 1 soort is de middendoorn gehaakt, namelijk bij *M. uncinata*).

Deze sectie bevat drie series, de serie *Leucocephalae*, de serie *Mammillaria*, en de serie *Polyedrae*.

3a) Serie *Leucocephalae*

Deze serie bevat 10 soorten die uit oostelijk en noordelijk Mexico afkomstig zijn. De naam *Leucocephalae* geeft al aan dat de planten van deze serie vaak mooi bedoornd zijn, want *Leuco* betekent wit, en *cephalo* betekent hoofd, oftewel het zijn witte bolcactussen. Wat dit betreft lijken ze wel wat op de hierboven beschreven *supertextae*'s die er ook vaak mooi wit uitzien. De bloemen zijn vrij klein, de middendoorns zijn recht of gebogen, de randdoorns geven de plant vaak een wit aanzien (wat nog versterkt wordt door de behaarde axillen), de planten delen zich vaak dichotoom. Het zijn dus in het algemeen mooi bedoornde planten. Er zijn twee groepen, namelijk de *M. geminispina* groepen de *M. parkinsonii* groep. De *geminispina* groep bevat de soorten *M. geminispina* (incl. *M. albata*, *M. leuco-centra*), *M. hahniana* (incl. *M. bravoae*, *M. woodsii*), *M. klissingiana* (incl. *M. braune-*

Mammillaria parkinsonii

ana), *M. muehlenpfordtii*, *M. perbella*, *M. pseudocrucigera*. De parkinsonii-groep bevat de soorten *M. chionocephala* (incl. *M. ritteriana*), *M. formosa* (incl. *M. arroyensis*, *M. microthele*), *M. parkinsonii*, *M. sempervivi*. *M. geminispina* en *M. parkinsonii* lijken uiterlijk nogal veel op elkaar, maar wanneer de zaailingen groter worden openbaart zich het verschil want *M. geminispina* spruit gewoon terwijl *M. parkinsonii* zich dichotoom deelt. Enkele andere soorten delen zich ook dichotoom, zoals *M. muehlenpfordtii*. Vroeger stond deze soort veelal bekend als *M. celsiana*, maar omdat er twijfels waren over de identiteit van deze soort, is er voor gekozen om de duidelijk beschreven *M. muehlenpfordtii* als enige naam aan te houden. *M. hahniana* is natuurlijk ook een oude bekende, deze cactus kan heel mooi behaard zijn. In een recente uitgave van het tijdschrift 'Mammillaria' gaan Rogozinski en Plein diverse soorten in deze serie te lijf. Een van hun verrassende conclusies is dat *M. hahniana* een synoniem is van *M. klissingiana*, een soort die ook aardig behaard kan worden.

Kortom, evenals in de serie *Supertextae*, ben je ook in deze serie je naam als echte mammillaria-soort zomaar kwijt.

Ook ik heb enige twijfels over de indeling van Lüthy, en de discussie over de soorten in deze serie zal zeker voortgezet worden.

Samenvattend kunnen we echter wel stellen dat er in deze serie erg mooie planten zitten die na verloop van jaren prachtige kluiten kunnen vormen. Als ik zou moeten kiezen welke de mooiste soorten zijn, dan zou ik kiezen voor *M. geminispina*, *M. hahniana*, *M. muehlenpfordtii*, *M. formosa* (vooral *M. microthele*), en *M. parkinsonii*. De cultuur van de soorten in deze serie is zeker niet moeilijk en ook zijn de planten niet koudegevoelig.

3b) Serie Mammiliaria

De serie *Mammiliaria* stond vroeger ook wel bekend onder de naam *Macrothelae*. Macro staat voor groot en thelae staat voor tepel, het zijn dus planten met vrij forse tuberkels. De naam van de serie *Mammillaria* geeft aan dat we hier met de echte

Mammillaria freudenbergeri

mammillaria's te maken hebben, voor zover daar sprake van mag zijn. De bloemen zijn middelgroot, het aantal doorns is niet erg groot en de tuberkels zijn fors zonder duidelijke vlakken. In deze serie bevinden zich maar liefst 24 soorten, waarvan 1 soort met een gehaakte middendoorn, namelijk *M. uncinata*. Deze soorten zijn verdeeld over 5 groepen, die hieronder weergegeven worden. In verband met het grote aantal soorten en synoniemen geef ik alleen de soorten zelf weer en niet de synoniemen. De soorten komen bijna allemaal voor in de noordelijke helft van Mexico en in Baja California.

M. mammillaris-groep met de soorten *M. mammiliaris* en *M. nivosa*.

M. magnimamma-groep met de soorten *M. compressa*, *M. gigantea*, *M. magnimamma*, *M. melanocentra*, *M. petterssonii*, *M. winterae*, *M. scrippsiana*, *M. uncinata*, *M. wagneriana*.

M. standleyi-groep met de soorten *M. bocensis*, *M. lindsayi*, *M. marksiana*, *M. standleyi*.

M. brandegeei-groep met de soorten *M. brandegeei*, *M. johnstonii*, *M. peninsularis*, *M. petrophila*.

M. heyderi-groep met de soorten *M. gaumeri*, *M. grusonii*, *M. heyderi* (en var. *gummifera*, var. *hemisphaerica*, var. *mac-*

dougali, var. *meiacantha*, en subspecies *coahuilensis*), *M. pachycylindrica*, *M. zeyeriana*.

De naamgever van het geslacht *Mammillaria* bevindt zich ook in deze serie. Deze naamgever is *M. mammillaris*, een soort die op diverse eilanden in de Caribische Zee voorkomt. Dat voorkomen op die warme eilanden geeft al aan dat deze soort niet veel kou verdraagt. De overige soorten in deze serie zijn veel minder koudegevoelig, zelfs de soorten die afkomstig zijn uit Baja California kunnen de omstandigheden in mijn kas vrij goed overleven.

Enkele, in mijn ogen, wat interessantere soorten wil ik hier nader belichten. In de magnimamma-groep bevinden zich *M. magnimamma* en *M. compressa*. Deze soorten vormen door spruiten uiteindelijk grote groepen. In de natuur kom je regelmatig zo'n grote kluit tegen met soms meer dan honderd koppen, maar in de kas zal het vele jaren duren voordat zich zo'n grote groep gevormd heeft. De niet spruitende *M. melanocentra* (en nog enkele andere soorten uit de magnimamma-groep) kan wel 20 cm in doorsnee worden. En *M. rubrograndis*, die door Lüthy als een synoniem van *M. melanocentra* beschouwd wordt, heeft daarbij ook nog eens grote rode bloemen. *M. petterssonii* is een mooi bedoornde, behoorlijk groot wordende soort.

De door haar lichtgroene lichaamskleur opvallende *M. marksiana* bevindt zich in de standleyi-groep.

Enigszins verwant zijn *M. lindsayi* en *M. standleyi*. *M. lindsayi* heeft gelige bloemen, net als *M. marksiana*, maar recent zijn er ook lindsayi-vormen gevonden die rode bloemen hebben. Blijkbaar hebben we hier met nogal variabele soorten te maken die geleidelijk in elkaar overgaan.

Zodoende zijn er ook nogal wat namen van soorten gepubliceerd die tegenwoor-

In de natuurlijke omgeving

dig als synoniem van *M. standleyi* gezien worden.

De brandegeei groep bevat soorten die op Baja California en in de nabijheid daarvan voorkomen, terwijl de heyderi groep soorten bevat die op het vasteland van Mexico, oostelijk van de Sierra Madre Occidental, voorkomen en verder in de zuidelijke staten van de USA en zelfs 1 soort in Yucatan (*M. gaumeri*). Met planten uit de brandegeei groep heb ik nauwelijks ervaring. De soorten in de heyderi groep zijn in het algemeen solitaire, mooi bedoornde planten die niet al te moeilijk in cultuur zijn en soms veel kou kunnen verdragen. *M. heyderi* subsp. *coahuilensis* blijft vrij klein en heeft in verhouding tot het plantenlichaam vrij grote bloemen. Deze plant is wat moeilijker in cultuur dan de meeste andere soorten uit deze groep met name door de aanwezigheid van een dikke penwortel. In de natuur komt hij voor in volkomen vlak terrein waar weinig regen

valt. Na regenval wil het wel gebeuren dat de planten enkele dagen onder water staan, terwijl de planten in de droge tijd soms helemaal verscholen gaan onder het leemachtige zand.

3c) Serie Polyedrae

Het belangrijkste verschil met de soorten in de vorige serie zijn de duidelijk gekante tuberkels, dat wil zeggen dat de tuberkels meerdere vlakken bezitten (poly = veel, -edra = basis). De bloemen zijn middelgroot en het aantal doorns is niet erg groot. De planten spruiten meestal of delen zich dichotoom, d.w.z. dat de plant zich aan de bovenkant steeds in tweeën deelt, zodat uit één kop er twee ontstaan, daaruit vier, daaruit acht, etc. Door het spruiten of de dichotome deling ontstaan uiteindelijk flinke kluiten. Alle soorten komen uit de zuidelijke helft van Mexico en zijn in het algemeen iets koudegevoelig, hetgeen geen verbazing mag wekken gezien het klimaat

in deze streek. Een enkele soort komt zelfs nog zuidelijker voor, namelijk in Guatemala en Honduras. Het aantal soorten in deze serie bedraagt zes, namelijk *M. carnea*, *M. karwinskiana* (incl. *M. nejapensis*, *M. confusa*), *M. knippeliana*, *M. mystax* (incl. *M. casoi*, *M. erythra*, *M. huajuapensis*, *M. sartorii*, *M. varieaculeata*), *M. polyedra*, *M. voburnensis* (incl. *M. beiselii*, *M. collinsii*, *M. eichlamii*). Persoonlijk vind ik de meeste soorten wat minder aantrekkelijk, behalve de meestal solitair blijvende en mooi bedoornde *M. mystax* en de soorten die zich door dichotome deling vermeerderen. Vooral *M. karwinskiana* is een aantrekkelijke plant, en dan met name de exemplaren met lange witte middendoorns (*M. nejapensis*). Bij *M. voburnensis* vind ik de plant, die als *M. eichlamii* te boek staat, aantrekkelijk door de wol tussen de axillen.

Ik hoop dat u deze artikelenserie hebt kunnen waarderen en dat de gegeven informatie voor u aanleiding zal zijn om het aantal mammillaria's in uw collectie te verhogen.

Mochten er naar aanleiding van deze artikelenserie vragen zijn, dan wil ik die graag trachten te beantwoorden.

Literatuur:

- Boer, W.M. de; Hoeve, W. ten; Hofstee, K.H.; Keizer, A.; Veen, P. van; Veenstra, J. (2000). Mammillaria subgenus Cryptocarpa. The Journal of the Mammillaria Society 40 (1): 10-16.
- Boer, W.M. de; Hoeve, W. ten; Hofstee, K.H.; Keizer, A.; Veen, P. van; Veenstra, J. (2000). Die Mammillaria-Untergattung Cryptocarpa. Mammillaria 24(3): 154-170.
- Boer, W.M. de; Hoeve, W. ten; Hofstee, K.H.; Keizer, A.; Veen, P. van (2001). Further comment on Mammillaria subgenus Cryptocarpa. The Journal of the Mammillaria Society 41 (2): 26.
- Hofstee, K.H.; Keizer, A.; Kruiter, R.J.; Veen, P. van; Veenstra, J. (1994). Die Untergattung Dolichothele innerhalb der Gattung Mammillaria. Mitteilungsblatt des Arbeitskreises für Mammillarienfreunde e.V. 18 (1): 41-49.

- Hofstee, K.H.; Keizer, A.; Kruiter, R.J.; Veen, P. van; Veenstra, J. (1990). Een herplaatsing van de Longiflorae in de systematiek van het geslacht Mammillaria. Succulenta 69 (5): 103-105, (11): 248.
- Hofstee, K.H.; Keizer, A.; Kruiter, R.J.; Veen, P. van; Veenstra, J. (1991). De series van het Mammillaria-ondergeslacht Cryptocarpa. Succulenta 70 (6): 126-127.
- Hunt, D.R. (1983-1987). A new review of Mammillaria names. A-C: Bradleya 1: 105-128, DK: Bradleya 2: 65-96, L-M: Bradleya 3: 53-66, N-R: Bradleya 4: 39-64, S-Z: Bradleya 5: 17-48.
- Lüthy, J.M. (1995). Taxonomische Untersuchung der Gattung Mammillaria HAW. (Cactaceae). Verlag Arbeitskreis für Mammillarienfreunde (AfM) e.V. & Jonas Lüthy.
- Lüthy, J.M. (2001). A revised classification of the "primitive" Mammillarias. The Journal of the Mammillaria Society 41 (1): 6-11.
- Morree, J.J. de (1991). Het geslacht Mammillaria. Succulenta 70 (4): 79-82, (8): 157-161, (10): 203-206, (12): 260-264.
- Pilbeam, J. (1999) Mammillaria (the Cactus File Handbook 6). Cirio Publishing, Southampton.
- Reppenhagen, W. (1991, 1992). Die Gattung Mammillaria, deel 1 en 2. Druckerei Steinhart, Titisee-Neustadt.

**Vreebergen 2,
9403 ES Assen.
E-mail:w.ten.hoeve@hetnet.nl**

MAMMILLARIA MELANOCENTRA POSELGR. 1855

Geert Eerkens

Een aardige foto van deze soort vond ik tussen foto's van melocactussen. Het is een platronde plant en die behoorlijk groot kan worden met een diameter van 15 cm bij een hoogte van 11 cm. Hij maakt geen zijscheuten. Gelukkig hoeven we op de bloei niet zo lang te wachten als bij een melocactus,

want bij 5 cm grootte kan deze soort reeds bloeien met karmijnrode bloemen van ongeveer 2,5 cm diameter. De kleur van de plant is blauwgroen. De tuberkels zijn ietwat vierkant. Naar beneden toe liggen ze horizon-

taal aangedrukt. De jonge bedoorning is zwart (vandaar zijn naam), naar beneden toe ivoorkleurig. De middendoorn blijft veel langer donkerkleurig. Door de grote karmijnkleurige bloem is het een aantrekkelijke soort. Om zaden te winnen zijn meerdere exemplaren nodig, want deze soort is niet zelffertil. Vanaf half/eind mei kan deze soort in de buitenlucht gekweekt worden. De bedoorning wordt dan veel mooier. Habitat: Huasteca Canyon, Nuevo León, Mexico.

Aandacht wil ik ook vragen voor het gebruikte naambordje. Dit is eigen fabrikaat, met een blikchaar geknipt van een aluminiumplaat van 0,8 à 1 mm dik. Afmetingen

zijn naar keuze, zo'n 15 à 20 mm breed en een lengte van 10 à 12 cm. Met ponsletters en ponscijfers (4 mm) wordt de naam er ingeslagen en eventueel ook het veldnummer. Daarna even goed schuren om alle braampjes weg te halen. Vervolgens het naamgedeelte insmeren met sneldrogende

zwarte (een andere kleur kan ook) metaalverf. Even laten drogen en dan met een prop papier de verf weer goed verwijderen. De verf in de letters blijft wel zitten en nu verder goed laten drogen en het is klaar om bij de plant te steken. De naam wel van boven naar beneden inponsen. Op

het etiket is dit niet goed gedaan. Nu moet men zijn hals in een bocht wringen om de naam te lezen!

Door de felle zon hier in Suriname worden alle plastic labels brokkelig en verdampen zelfs en worden dan papierdun en de naam is vanzelf allang verdwenen. De bovenbeschreven naambordjes zijn "laiftaim", zoals dat in Suriname wel genoemd wordt.

**Tamanredjo km 17,5,
District Commewijne,
Suriname**

Mammillaria melanocentra

EUPHORBIA SUBGENUS EUPHORBIA SECTIE TRIACANTHIUM JACOBSEN (2)

Rikus van Veldhuisen

Euphorbia schizacantha Pax

Van alle euphorbia's is *Euphorbia schizacantha* één van de meest gezochte soorten door liefhebbers van succulente planten. Dit is geheel terecht want ze bezit een combinatie van unieke of zeldzame kenmerken binnen dit geslacht.

Euphorbia schizacantha is als soort gemakkelijk te herkennen, omdat de fusie van de twee hoofdstekels als het ware niet helemaal gelukt is. Aan het einde van deze samengesmolten hoofdstekel splitst deze in tweeën en vormt een vorkje. Dit kenmerk is niet uniek in het geslacht *Euphorbia*, want ook *Euphorbia glochidiata* heeft een onvolledig samengesmolten hoofdstekel. Echter, bij *E. schizacantha* zijn de beide puntjes nog afstandig van de plant, de hoek met de hoofdstekel is een stompe hoek en dus groter dan 90°, echter bij *E. glochidiata* vormen de puntjes een rechte hoek met de hoofdstekel.

Euphorbia schizacantha is, samen met *E.*

Euphorbia schizacantha

Foto's van de schrijver

kalisana, de grootste soort uit de hier behandelde groep. In het *Euphorbia Journal* (1984) wordt gesproken van planten tot 1,2 meter hoog, Pax (1904) spreekt van tot 1 meter grote planten, Susan Carter (1988) echter rept in haar beschrijving van deze soort over een grootte tot 60 cm.

Euphorbia schizacantha heeft in de natuur een groot verspreidingsgebied, dat zich uitstrekt tot het noorden van Kenia, Ethiopië en Somalië. In het drogere noorden blijft ze veel kleiner en meer gedrongen. Ook de kleur van de cyathia is variabel, van geel tot donker bloedrood. Vooral de vorm met donker bloedrode cyathia is bijzonder fraai, omdat ook de hoofdspruit met de zijarmen een zeer fraaie tekening bezit. Op basis van vele reisverslagen over deze gebieden, waarin ze vermeld wordt, zou men kunnen veronderstellen dat *Euphorbia schizacantha* in de natuur een vrij algemeen voorkomende soort is, want vrijwel altijd wordt ze genoemd. Dit wordt in ieder geval versterkt door het feit dat ze eenvoudig is te herkennen en vrij groot wordt, waardoor ze gemakkelijk te vinden is.

Deze al in 1894 door Pax beschreven soort is in de cultuur een zeer lastige klant. Een plekje vol in de zon wordt erg gewaardeerd en in het korte groeiseizoen heeft ze graag wat meer water. Buiten het groeiseizoen is dat echter direct dodelijk. Vanzelfsprekend is zaaien de aangewezen manier om een typische plant te krijgen; zaailingen groeien in het begin zelfs vrij voorspoedig. Het stekken van

De bloem van *Euphorbia schizacantha*

armen lukt goed en ook de twee-keerstekken methode werkt, hoewel dit in de literatuur nogal eens bestreden wordt.

Door haar bijzondere schoonheid en lastige cultuur blijft *Euphorbia schizacantha* vele liefhebbers tot de verbeelding spreken.

***Euphorbia monacantha* Pax**

De tweede door Pax beschreven euphorbia uit deze groep is *Euphorbia monacantha*. De korte beschrijving uit Engler's botanisches Jahrbuch für Systematik (1904) is vrij beknopt en niet voorzien van een afbeelding. Helaas was dat toen meestal het geval bij nieuw beschreven soorten, hetgeen bij wat onbekendere soorten veelal tot verwarring bij de determinatie leidde.

De naam *Euphorbia monacantha* is van alle soortnamen uit deze vormengroep de meest bekende en is ook het vaakst

vermeld als soortnaam op de etiketten bij verwante planten. Op zich is de naam al onjuist, het betekent één-stekelig; echter op elk stekelschild zitten drie stekels. Vele, vaak nieuwe, vondsten vonden in de zeventiger en tachtiger jaren hun weg in onze verzamelingen als *E. (species affinis) monacantha*. *Euphorbia monacantha* is voor zover mij bekend niet in cultuur.

Ze werd in 1901 door Dr. Ellenbeck gevonden in Gorobube op een steenrijke vlakte op 1700 meter boven de zeespiegel. Gorobube lag in Arussi County, Gallaland. Van deze namen zijn heden ten dage weinig verwijzingen meer voorhanden, tegenwoordig heet dit gebied Bale Provincie. Voor zover bekend (Dr. M. Gilbert, pers. med.) is *Euphorbia monacantha* slechts éénmaal herverzameld en komt ze blijkbaar voor in een zeer klein gebied.

In de korte beschrijving van deze soort door Pax wordt ze beschreven als 10 tot

20 centimeter hoog, met gele cyathia en de enkele zijarmen zijn 1 centimeter dik en de stekels worden 4 centimeter en langer. Het is jammer dat de dikte van de hoofdspruit niet genoemd wordt, maar onwillekeurig krijg ik een bolvormige hoofdspruit met zeer korte zijarmen, die enorm zwaar bestekeld is, op het netvlies. Mochten zulke planten ooit voor de liefhebber beschikbaar komen, dan kan ik me voorstellen dat *E. schizacantha* wat de populariteit betreft naar de kroon gestoken wordt.

Hoewel ik dergelijke planten nog nooit gezien heb, is er in alle mij bekende literatuur slechts éénmaal een afbeelding verschenen van iets dat erop lijkt. In de fotogalerij van het *Euphorbia Journal* (1987) wordt *Euphorbia* species nova Gilbert (Kew 228-83002608) afgebeeld. Een zeer gedrongen, dichtvertakte plant met een zeer zware bedoorning, gevonden door Mike Gilbert in Ethiopië. Dr. Gilbert stelt echter dat deze planten tot *E. actinoclada* behoren en dus blijft de echte *E. monacantha* vooralsnog onbekend.

N. E. Brown plaatste later een andere door Pax beschreven soort, *Euphorbia xylacantha*, als synoniem onder *E. monacantha*. Dit werd later door Susan Carter (1992) weer ongedaan gemaakt door ze opnieuw als zelfstandige soort met een aanvullende beschrijving in ere te herstellen.

Voorlopig zal *Euphorbia monacantha* wel op het wenslijstje blijven staan en kunnen we stellen dat de naam *E. monacantha* op de etiketten bij uw planten op zijn minst heel dubieus is.

Euphorbia xylacantha Pax

Over *Euphorbia xylacantha* wordt in de literatuur slechts zelden geschreven, hoewel ze in het noorden van Somalië vrij algemeen voorkomt. Susan Carter (1992) schrijft dat ze ook bij de gespecialiseerde liefhebbers slechts zeer zelden aanwezig is. Ook deze soort is door Pax in 1904 beschreven. Ze verdween echter snel in de vergetelheid, nadat N. E. Brown (1911-1912) haar synoniem stelde aan de net

Euphorbia xylacantha

even eerder beschreven *Euphorbia monacantha*. Op basis van de nogal verschillende groeivorm en ander groeigebied heeft Susan Carter (1992) ze weer als zelfstandige soort gepresenteerd.

Een sterke hoofdspruit kan tot 20 centimeter hoog worden, met zijtakken tot 40 centimeter lang, welke soms zelf ook vertakt zijn. De gehele plant kan een maximale doorsnee van 50 centimeter bereiken.

De laatste jaren is *Euphorbia xylacantha* in ruime mate beschikbaar gekomen voor de geïnteresseerde liefhebber. Deze planten kenmerken zich door een grote variabiliteit. Zo heb ik planten in cultuur met een bijzonder zwak ontwikkelde hoofdspruit en zware tot 40 centimeter lange zijarmen. Ook zijn er planten met een stevige paal als hoofdspruit met dunne zwak bestekelde zijarmen. Opvallend is dat de lichaamskleur vaal grijsgroen is met een lichte tekening.

Euphorbia xylacantha is een waardevolle aanvulling voor de gespecialiseerde verzameling en geeft in de cultuur niet al te grote problemen. Vermeerdering door zaaien en de twee-keer-stekken methode is mogelijk en geven zonder al te grote problemen mooie nakomelingen.

Euphorbia immersa Bally & Carter

Gedurende meer dan een halve eeuw zijn er geen nieuwe soorten, behorende tot de hier besproken vormengroep, meer beschreven, totdat Bally en Carter in 1967

De bloem van *Euphorbia xylacantha*

Euphorbia immersa presenteerden in het tijdschrift Candollea. In hetzelfde artikel werd ook de tot dan toe vrijwel onbekende *Euphorbia turbiniformis* onder de aandacht

gebracht en momenteel is dit wellicht de meest tot de verbeelding van liefhebbers sprekende *Euphorbia*-soort. *Euphorbia immersa* lijkt wat het uiterlijk betreft het

Euphorbia immersa

meeste op enkele van de Medusa-soorten uit Zuid Afrika.

De hoofdspruit is voornamelijk een bietvormige wortel waaruit een veelheid aan korte ronde, tot 8 millimeter dikke, zwak bestekelde zijarmen spruiten. Verder valt in de cultuur de doffe grijsgroene kleur op van *Euphorbia immersa*. Hoewel er grote verschillen zijn tussen de cultuurplanten van *Euphorbia immersa* en *E. xylacantha* schrijft Susan Carter (1992) dat er, eveneens uit de omgeving van Hargeisa, ook tussenvormen van deze twee soorten gevonden zijn en dat er daarom meer veldonderzoek gedaan moet worden.

Deze soort kenmerkt zich bovendien door haar bloeiwilligheid, vaak meerdere golven per groeiseizoen en vrijwel altijd zit er wel een geel tot heel lichtbruin bloemetje op deze plant. Bovendien is *Euphorbia immersa*, zoals alle soorten in deze groep, zelffertil en zet ze soms, zonder enige aanwijsbare oorzaak massaal zaad. Echter van alle hier besproken soorten zijn de zaailingen van *Euphorbia immersa* het lastigst om de eerste maanden levend door te krijgen. Als de planten eenmaal ouder en groter zijn leveren ze niet al teveel problemen

meer op in cultuur. Bovendien vormen gestekte zijarmen vrij eenvoudig hoofdspruitstekken, waardoor men toch gemakkelijk typische planten kan verkrijgen.

De zeer spaarzame keren dat er van *Euphorbia immersa* melding gemaakt wordt in de literatuur betreft dit het gebruik van het melksap van deze soort als kauwgum. De lokale jeugd (het natuurlijke groeigebied is in de omgeving van Hargeisa in Somalië) prikt met een stokje in het hart van de plant. Het sap, dat rijkelijk uit de plant stroomt en niet irriteert, zoals bij vrijwel alle

andere *Euphorbia*'s, kleeft aan het stokje. Na het stollen van het sap wordt dit als kauwgum gebruikt.

Ik kan u dit gebruik van uw planten niet adviseren, want *Euphorbia immersa* is door haar dwergvorm en bijzondere groeiwijze, een van de mooiste en bovendien zeldzaamste *Euphorbia*'s.

**Samuel Gerssenlaan 63,
3861 HB Nijkerk.**

E-mail: U4ba@uwnet.nl

Euphorbia immersa in het hart gezien

SUMMARY

Rob Bregman

The topic of this issue's editorial is the increasing need for a registration programme of habitat-collected cacti and succulents present in private collections.

Johanna Smit-Reesink presents another column for our young members. This time she writes about the asclepiad *Huernia pillansii*.

Bertus Spee continues his series "in the spotlight" with *Tephrocactus articulatus* var. *papyracanthus*, *Mammillaria dodsonii*, *Mamillopsis* (*Mammillaria*) *senilis* and *Arrojadoa braunii*.

In part 16 of his series of articles on the genus *Haworthia*, Ingo Breuer deals with *Haworthia vlokii*.

Ton Pullen presents a contribution on the well-known South African leaf succulent *Aloe variegata*.

Diddy Hoogstraten reports about a trip to some nurseries along the French/Italian riviera.

Leo Vogelzang explains the ins and outs of nature photography.

The series of articles on the genus *Yucca*, by Fritz Hochstätter, continues with part 16, in which *Y. madrensis*, *Y. linearifolia* and *Y. elephantipes* are being discussed and depicted.

Wolter ten Hoeve presents the final (fifth) part of his articles on the genus *Mammillaria*.

Geert Eerkens brings an article on *Mammillaria melanocentra*. He also describes how he manufactures his own aluminium labels that - other than plastic labels - proved to be able to withstand the broiling Surinam sun.

In his second contribution on the South African section *Triacanthium* of the genus *Euphorbia*, Rikus van Veldhuisen deals with *E. schizacantha*, *E. monacantha*, *E. xylacantha* and *E. immersa*.

**Hector Petersenstraat 7
1112 LJ Diemen**

INDEX AFBEELDINGEN

2003

- “The Old Man of Hoy” (Orkney).
.....261
- A**
- Aan de rand van Grahamstown ...
.....59
- Adromischus
cooperi..... 196
- Afdelingslid Leen..... 141
- Agave
americana 193; 205; 206
ferdinandi-regis 132
filifera.....206
- Aiquile, cementkerk in de
afwerkfase 126
- Albuca
circinata..... 10
namaquensis..... 11
shawii 10
spiralis.....9; 10
- Alles wat over is van een eens zo
mooie plant.....38
- Aloe
claviflora..... 119; 120
dichotoma..... 81
mitriformis 161; 162
mitriformis ssp. comptonii.....
... 145; 164; 165; 166; 167
striata..... 199; 200
thrasckii x ferox 44; 45
variegata 247; 248; 250
x nobilis..... 161; 162
- Aloe striata rijkelijk in bloei... 201
- Arrojadoa
braunii.....245
- Astrophytum
ornatum v. glabrescens 52
- B**
- Babiana
rubrocyanea 87
- Bagnol en Forêt 251
- Berkenboleet.....262
- Bij Kuentz op het terras 252
- Bladen van Yucca madrensis 264
- Bladstekken Haemanthus albiflos
.....220
- Bomijs in de IJssel-uiteerwaard.....
.....260
- Bovenaanzicht van Senita Basin..
..... 103
- Brengt de zoon van Gerrit de
planten naar de auto...72; 142
- Brunsvigia
bosmaniae 80
- Bulbine
spec 80
- C**
- Cactusbase.....235
- Cephalocereus
senilis 100
- Chamaecereus
silvestrii.....208
- Chorisia
insignis.....256
- Corpuscularia
lehmannii.....59
- Coryphantha
potosina 202; 203; 204
- Crassula's.....99
- D**
- Daubenyia
aurea var. coccinea Cyanella
orchidiformis..... 79
- De bloem van Euphorbia
schizacantha 277
- De bloem van Euphorbia
xylacantha..... 279
- De bonte vorm van Aloe x nobilis
163
- De eerste knopjes verschijnen 13
- De eindfase, hier is helaas niets
meer te redden 39
- De galerij bij de fa. Kuentz.....252
- De gegevens Informatie Kaart.....
.....236
- De knoppen worden groter en
spitser..... 14
- De vindplaats 172
- De Waddenzee in de winter ..260
- De witte bloem gaat open..... 18
- De witte knoppen op een
donkergroene ondergrond.. 15
- Denmoza
rhodacantha..... 93; 94
- Deze vrouwelijke plant..... 61
- Discocactus
horstii..... 148
- Duidelijk zijn de verschillen in
tekening te zien.....55
- E**
- Echinocereus
coccineus ssp. rosei 123
dasyacanthus 122
delaetii 52
engelmannii var. nichollii.. 109
fendleri var. boyce-thompsonii
123; 125
nichollii 121
pectinatus var. dasyacanthus...
..... 149
rigidissimus var. rubrispinus . 4
- Echinopsis
aurea 118
fallax var. tortuosa..... 97; 117
- Een feest voor oog en oor..... 141
- Een nimmer aflatende eetlust..40
- Een prachtige combinatie van
kleuren..... 18
- Elfenbankjes 260
- Epiphyllum
sp 197
- Espositoopsis
dybowskii 101
- Euphorbia

- immersa 280
 meloformis 63
 meloformis ssp. meloformis 49
 meloformis ssp. meloformis fa.
   magna 61
 meloformis ssp. valida 61
 schizacantha 276
 species affinis triaculeata. 231;
   ..... 232; 233
 xylacantha 278
 Euphorbia immersa in het hart
 gezien 280
- F**
- Ferocactus
   acanthodes 107
   chrysacanthus 5
 Fotografie .....
   156; 157; 158; 159; 160
- G**
- Gerard Uil 33
 Gesimuleerde satellietkaart 178
 Gezicht op een deel van Lagar
   Pampa 130
 Giardino Esotico Palanca 253
 Gids voor de verzorging van
   cactussen en vetplanten 46
 Grafieken 237
 Gymnocalycium
   baldianum 196
   zegarrae 131
- H**
- Haageocereus
   sp. 100
 Habitat van Aloe striata 201
 Haemanthus
   pubescens 86
 Hanbury Garden 254
 Haworthia
   beanii 198
   pubescens 6
   pulchella 102
   pungens 198
   sordida 150
   vlokii 246
- Heliocereus
   speciosus 37
 Helling bij Lagar Pampa 129
 Helling waar W. neocumingii
   ssp. pulquinensis var.
   hentschelliana groeit 127
 Herfst in het Zweedse Lapland...
   260
 Hesperantha
   rivulicola 84
   vaginata 83
 Het beschermende net 35
 Het dorp Tuna Pampa 128
 Hier onze boosdoener 39
 Huernia
   pillansii 243
- I**
- In de natuurlijke omgeving 273
 In volle bloei 16
- J**
- J. Lambert Ir. A.I.Gx 207
 JanJaap 241
 Jardin Exotique d'Èze 254
 Jokullsarlon, IJsland 261
 Jos Huizer 140
 Jucker voor de oversteek 179
- K**
- Kirstenbosch Botanical Gardens .
   77; 78
- L**
- Lepismium
   miyagawae 147
 Loch Maree (Schotland) 261
 Lophocereus
   schottii 106
- M**
- Mammillaria
   albiflora 183
   aureilana 227
   beneckeii 23; 24
- deherdtiana 185
 dodsonii 244
 freudenbergeri 272
 glassii var. naminis-dulcis .223
 guelzowiana 137
 humboldtii 184
 hutchisoniana 135
 mainiae 27; 28
 maritima 25
 melanocentra 275
 napina 185
 parkinsonii 271
 pectinifera 187
 perezdelarosa 222
 pondii 25; 26
 rhodantha subsp. aureiceps...
  269
 schwarzii 53
 senilis 187
 tepexicensis 184
 theresae 186
 wrightii 138
 yaquensis 30; 134
- Massonia
   spec 12
 Melocactus
   glauxianus 34
 Micranthocereus
   uilianus 34
 Midden in Fréjus 252
 Mirjam Desender-Bruneel 139
 Monaco: De Jardin Exotique .....
   ..... 257; 258
 Monaco: de privéverzameling .....
  256
 Monanthes
   polyphylla 148
 Monografie 228
- N**
- Namaqua National Park 85
- O**
- Op de Dikkop Flats 62
 Opuntia
   basilaris 65
 Organ Pipe cactus 105
 Ornithogalum

- dubium 7
juncifolium 8
longibracteatum..... 8
maculatum 7
unifolium..... 9
Orostachus
  spinosus.....51
Otiorrhynchus
  sulcatus 89
- P**
- Parodia
  augustinii 129
  mammulosa 4
Parten Haemanthus coccineus 219
Pelecyphora
  strobiliformis 5
Planten in rust op de kast 12
Polyxena
  ensifolia 12
- R**
- Rebutia
  albiflora..... 149
Rhipsalis
  horrida 3
  Rik Coenen 189
- S**
- San Juan Mountains, Colorado
  (USA).....261
Sarcodes
  sanguinea..... 41; 43
Scadoxus
  multiflorus ssp. katherinae 215;
  216
  multiflorus ssp. multiflorus 216
  puniceus 218
Schub Haemanthus coccineus ....
  219
Senecio
  fulgens 195
  haworthii 73
  haworthii 'Cass's Variety' 73
  kleinia 74
  mweroensis ssp. leptophyllus.
  75
- mweroensis ssp. saginatus . 75
pyramidatus 75
scaposus var addoensis..... 76
scaposus var. caulescens 76
scaposus var. scaposus..... 76
Statistisch overzicht 235
Stenocactus
  lloydii 197
Stetsonia
  coryne..... 101
Sukkulentenlexikon 234
Sulcorebutia
  sp. Carasi..... 174
  sp. Sacani..... 177
  tunariensis..... 180
  vasqueziana var. losenickyana
  173; 175
  verticillacantha..... 174; 175; 176
- T**
- Ten noordwesten van
  Grahamstown.....58
Tephrocactus
  articulatus var. papyracantha...
 244
Thelocactus
  rinconensis ssp. hintonii.....
  ..... 170; 171; 172
Typische mannelijke plant van de
  ssp. meloformis.....57
- U**
- Uitzicht op Knervlakte.....85
Uitzicht farm Glenlyon.....82
- V**
- Verspreidingskaartje 56
Villa Val Rahmeh 255
Vindplaats Euphorbia meloformis
  ssp. meloformis.....60
Vlinderhaft op walstro.....259
- W**
- Wachendorfia
  parviflora.....86
- Weingartia
  neocumingii ssp. pulquinensis
  var. hentzschelliana 128
  neocumingii ssp. pulquinensis
  var. lagarpampensis..... 130
  neocummingii ssp.
  pulquinensis var. augustinii
  131
- Y**
- Yucca
  capensis.....212; 213
  coahuilensis 68; 69
  decipiens 113
  declinata 154; 155
  elephantipes..... 267; 268
  endlichiana 209; 210
  filifera 111
  grandiflora 153
  jaliscana 152
  linearifolia 266
  madrensis 214; 265
  mistecana 116
  periculosa..... 114; 115
  potosina 151
  queretaroensis..... 1; 19; 21; 66
  rigida 20; 22
  valida 211
- Z**
- Zaailing.....55
Zebura Super Kabuto.....54
Zijdal van de Rio Lagar 127
Zoekschermb.....236
Mamillopsis:Mammillaria senilis.....
 245

INDEX AUTEURS

2003

Alsemgeest, Wim	54,170,202
Bercht, Ludwig	126
Bregman, Rob.....	37,47,50,95,143,170,191,239,281
Breuer, Ingo	6,102,150,198,242,246
Clement, Bouke	88
Coenen, Rik.....	188
Eerkens, Geert.....	275
Hochstätter, Fritz.....	19,66,110,151,209,264
Hoeve, Wolter ten	23,134,182,221,269
Hoogstraten, Diddy.....	251
Knippels, Peter	7,77,215
Krijnen, Henk	93
Lambert, J. Ir.A.I.Gx.....	117,207
Laney, Paul.....	235
Mollers, Paul	73
Morree, Jan Jaap de	70,98,139
Pilot, Albert.....	13,228
Pot, Johan	173
Pullen, Ton.....	31,41,64,91,119,103,164,168,194,199,234,247
Puyl, Peter van de.....	235
Ruinaard, Henk	121
Smit-Reesink, Johanna	3,51,99,147,195,243
Spee, Bertus	4,52,100,148,196,244
Theunissen, Sjef.....	33
Thiel, Maarten van	35
Veldhuisen, Rikus van	56,170,229,276
Viscaal, Henk	2,38,44,46,88,146,156,205
Vogelenzang, Leo.....	259
Wijngaard, Rob van de	132
Zonneveld, Ben J.M.....	161
Zuijlen, André van.....	103

REGISTER JAARGANG 82 (2003)

ARTIKELEN

INFORMATIEF

Beursbezoek	70
Boekbespreking	
Crassula, A Growers Guide	133
Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten	46
Monografie Cactusii	228
Sukkulentenlexikon: Crassulaceae	234
Cactusbase Pro	235
De cactusbeurs van Leiden	139
Dirk van Biervliet en zijn Zebura Super Kabuto	54
Een nare gast	38
Een nare gast (vervolg)	88
Fotografie	156
Gelukken bij een ongeluk	35
Het mysterie van de verdwenen bloemen	121
Natuur- en landschapsfotografie	259
Succulentennieuwtjes	31,91,168
Ter herinnering aan Gerard Uil	33

JEUGD

Hoe ik besmet raakte met het cactusvirus	189
Jong geleerd	
Rhipsalis horrida	3
Orostachys spinosus	51
Crassula's (Dikkerdjes)	99
Lepismium miyagawae	147
Senecio fulgens	195
Huernia pillansii	243

PLANTEN

Agave americana	205
Agave ferdinandi-regis	132
Aloe claviflora	119
Aloe mitriformis, de echte en de hybride	161
Aloe mitriformis ssp. comptonii	164
Aloe striata	199
Aloe variegata	247
Chamaecereus silvestrii; Een akte van berouw	207
Denmoza rhodacantha	93
Echinopsis aurea vs. Echinopsis fallax. "Valse noot" rechtgezet	117
Euphorbia (1)	229

Euphorbia (2).....	276
Euphorbia meloformis.....	56
Heliocereus speciosus	36
Het geslacht Yucca (Agavaceae)	
(12) Yucca's in Mexico 1	19
(12) Yucca's in Mexico 1 (vervolg).....	66
(13) Yucca's in Mexico 2.....	110
(14) Yucca's in Mexico 3.....	151
(15) Yucca's in Mexico 4.....	209
(16) Yucca's in Mexico 5.....	264
Mammillaria (1)	23
Mammillaria (2)	134
Mammillaria (3)	182
Mammillaria (4)	221
Mammillaria (5)	269
Mammillaria melanocentra.....	275
Mooie en interessante Haworthia's voor de verzamelaar	
(12) Haworthia pubescens.....	6
(13) Haworthia pulchella	102
(14) Haworthia sordida.....	150
(15) Haworthia beanii, Haworthia pungens.....	198
(16) Haworthia vlokii.....	246
Opuntia basilaris.....	64
Ornithogalum en Albuca.....	7
Poederkwasten.....	215
Pseudo-succulenten?.....	41
Senecio's (2)	73
Sulcorebutia verticillacantha.....	173
Thelocactus rinconensis ssp. hintonii.....	170
Van knop tot kelk.	
(19) Hatiora gaertneri.....	13
Voor het voetlicht.....	4,52,100,148,196,244
Weingartia, drie nieuwe variëteiten.....	126
Zoeken?.....	44

REDACTIONEEL

Redactioneel.....	2,50,98,146,194,242
Summary.....	47,95,143,191,235,281

REISVERHALEN

Een speciaal plekje (4).....	103
Een Succulentareis naar de Riviera	251
Terug in Mexico (1) Coryphantha potosina.....	202
West Kaap 2000: Veel zien tijdens een korte trip	77

Inlichtingen over het lidmaatschap en ontvangst van nummers; adreswijzigingen aan:
Inquiries about membership and receipt of issues; address changes to:

D.H. Roozegaarde,
Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo (Gld).
Tel: +31 (0)575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

COLOFON

Http://www.succulenta.nl
E-mail: info@succulenta.nl

Auteursrecht:

©Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na verkregen toestemming van de auteur/illustrator en met een duidelijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:

Mevr. J.M. Smit-Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104,
6721 AE Bennekom.
E-mail: smit-reesink@hccnet.nl

Redactie:

H.W. Viscaal (hoofredacteur)
E-mail: hviscaal@universal.nl
C.A.L. Bercht
E-mail: bercht@nzo.nl
R. Bregman
E-mail: bregman@science.uva.nl
J.J. de Morree
E-mail: Morree@wanadoo.nl
A.B. Pullen
E-mail: tonpullen@wanadoo.nl
B.J.M. Zonneveld; E-mail:
Zonneveld@rulbim.leidenuniv.nl

Vormgeving: H.W. Viscaal

Druk: PlantijnCasparie, Almere

Bij de voorplaat:

Mammillaria duwei
Foto: Jan Jaap de Morree

Rob Bregman	Redactioneel	242
Johanna Smit-Reesink	Jong geleerd - <i>Huernia pillansii</i>	243
Bertus Spee	Voor het voetlicht (12)	244
Ingo Breuer	Mooie en interessante haworthia's voor de . . . . . verzamelaar (16).	246
Ton Pullen	<i>Aloe variegata</i>	247
Diddy Hoogstraten	Een succulentenreis naar de Rivièra	251
Leo Vogelenzang	Natuur- en landschapsfotografie	259
Fritz Hochstätter	Het geslacht <i>Yucca</i> (Agavaceae) Deel 16 <i>Yucca's</i> in Mexico (5).	264
Wolter ten Hoeve	<i>Mammillaria</i> (5)	269
Geert Eerkens	<i>Mammillaria melanocentra</i>	275
Rikus v. Veldhuisen	<i>Euphorbia</i> (2)	276
Rob Bregman	Summary	281
Henk Viscaal	Index afbeeldingen 2003	282
	Index auteurs 2003	285
	Index jaargang 82 (2003) artikelen	286

Succulenta

Nederlands Belgische vereniging van liefhebbers van
cactussen en andere vetplanten

December 2003

In dit nummer:

Adressen	82
Bestuurlijk	83
Najaarsvergadering 1-11-2003	84
Afdelingsevenementen /Infomap/	
Vraag en Aanbod	87
Instellingen	88
Afdelingsbesturen	90
Reactie op "Lezers schrijven"	93
Nieuwe leden	94
Advertenties	95/96

Kopij voor het verenigingsnieuws voor de
1^e van de de oneven maanden zenden naar:
A. van Zuijlen,
Hoefstraat 9,
5345 AM Oss.
E-mail: a.zuijlen@tref.nl

ADRESSEN

BESTUUR

Voorzitter:

J. A. Schraets, Geuldersedijk 2,
5944 NH Arcen. Tel. 077 - 47322913
E-mail: j.a.schraets@hccnet.nl

Secretaris:

Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

2^e Secretaris:

Vacant

Penningmeester:

J.E.F. Dekeling, Fazantenveld 140,
5431 JG Cuijk. Tel. 0485 312099
E-mail: j.dekeling@hccnet.nl

2^e penningmeester:

Vacant

Pr & Promotie:

Vacant

Bestuurslid:

Vacant

LEDENADMINISTRATIE

Verzoeken om inlichtingen, aanmeldingen
lidmaatschap, adreswijzigingen en
opzeggingen (vóór 1 december) schriftelijk
bij de ledenadministrateur:

D.H. Roozegaarde, Banninkstraat 5,
7255 AT Hengelo Gld. Tel. 0575 465270
E-mail: roozegaa@tref.nl

LIDMAATSCHAP

Nederland/België € 24,-
Ned./België jeugdleden € 12,-
Europa € 30,-
Buiten Europa € 35,-
Inschrijfgeld nieuwe leden € 3,-
Nieuwe leden ontvangen gratis de "Gids
voor de verzorging van cactussen en
vetplanten" door Ton Pullen ter waarde
van € 5,-

FINANCIËLE ZAKEN

Betaling via de bankrekening van
SUCCULENTA CUIJK:
Nederland: 680596 bij de Postbank.
België: 000.1141809-22 bij de Belgische
postgiro
Duitsland: 15.65.907/019, ABN/AMRO,
Aachen, BLZ 390.10200

INFOMAP

Aanvullingen, wijzigingen en suggesties
voor de infomap zenden naar:
Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1276 XA Huizen, Tel. 035 5268618

ADVERTENTIES

Advertenties naar:
Andre van Zuijlen, Hoefstraat 9,
5345 AM Oss, Tel 0412 - 630733

Tarieven

1/16 pag € 16.00
1/8 pag € 29.50
1/4 pag € 45.50
1/2 pag € 72.50
1/1 pag € 125.00

BESTUURLIJK

Tijdens de Algemene Vergadering van Succulenta op 1 november 2003 vonden een aantal gebeurtenissen plaats, die voor u waarschijnlijk van belang zijn.

Zo werd ondergetekende als voorzitter gekozen. Voor de stemming trokken twee herkiesbare bestuursleden zich op het laatste moment terug, te weten de heren Grimmelikhuisen en Smienk. Voorts zijn twee bestuursleden afgetreden, waarvan één kort na de vergadering, namelijk de Heren Mazurel en Roozegarde.

De heer Roozegarde blijft gelukkig wel de functie van ledenadministrateur vervullen; de heer Mazurel beheerde onder meer de Infomap. Alle zaken betreffende deze infomap alsmede de secretariaatszaken worden voorlopig geregeld door de heer Laney.

Het is ons niet gelukt in enkele dagen voor de taak van de heer Grimmelikhuisen een geschikte persoon te vinden. Vandaar dat in dit verenigingsnieuws voor Pr & Promotie geen naam is ingevuld. Zouden er op dit gebied zeer dringende zaken te regelen zijn, dat kunt u contact opnemen met één van de bestuursleden.

Wij betreuren het ten zeerste dat door de onorthodoxe manier van optreden van van enkele (oud)-leden van het bestuur er niet op een behoorlijke manier afscheid is genomen van de aftredende leden. Deze mensen hebben zich vaak lange tijd ingezet voor de vereniging en verdienen door hun belangeloos werk de waardering van de vereniging. Het bestuur zal zich beraden over de mogelijkheden om de dank hiervoor op een later tijdstip te laten blijken.

Tenslotte vragen we u even geduld te hebben. Op dit moment stormt er zoveel werk op ons af, dat we tijd nodig hebben om ons te bezinnen op de plannen voor de toekomst en aanvulling te zoeken voor het bestuur..

Wel zullen we u van deze plannen regelmatig op de hoogte gaan houden via de website ww.Succulenta.nl en via dit verenigingsnieuws..

Jack Schraets

NIEUWE BIBLIOTHECARIS

Na 10 jaar de bibliotheek van Succulenta te hebben beheerd, is nu het tijdstip gekomen dit door te geven aan een ander met wellicht nieuwe inzichten en mogelijkheden. Ik wil u graag bedanken voor de prettige contacten. Verder wens ik de nieuwe bibliothecaris veel succes met het beheer.

Wim Bervoets

De nieuwe gegevens voor de bibliotheek zijn vanaf 1 november:
Bibliotheek Succulenta
Per adres C. Lagerwerf, Halte Kropswolde,
Woldweg 46, 9607 PR Foxhol.

Hieronder een foto van de nieuwe bibliothecaris.

NAJAARSVERGADERING 1-11-2003

De locatie

Op 1 november 2003 was de najaarsvergadering in het fraaie Champ Áubert te Driebergen. Een fraaie en zeer geschikte locatie voor een Algemene Vergadering

Foto's Andre van Zuijlen

Onder

Voor de vergadering was er uitgebreid gelegenheid tot gezellig praten. Hier achter de tafel van links naar rechts (alle drie met bril), de heren Bregman, de heer Viscaal (hoofdredacteur) en de heer Ben Zonneveld.

Boven het voltallige bestuur:
 Van links naar rechts, de heren Cees
 Grimmelhuisen (public relations),
 Casper Mazurel (2e secretaris), Hans
 Dekeling (penningmeester), Rob van der
 Elst (voorzitter), Paul Laney (secretaris),
 Evert Smienk en Henk Roosegaarde (2e
 penningmeester en ledenadministratie).

Onder
 De voorbereiding voor de verkiezing van
 een voorzitter. Gemachtigden namens de
 afdeling en individueel stemmende leden
 worden geregistreerd (in totaal goed voor
 meer dan 700 stemmen).

Boven:
Het stembureau bestaande uit de heren Joost van Tilborg (rechts) en de heer Wiebe Bosma. Na het tellen van de stemmen bleek dat Succulenta een nieuwe voorzitter had.

Onder:
In het midden (met stropdas) de nieuwe voorzitter, de heer J.A. Schraets, al sinds vele jaren de bezielende persoon achter het Clichéfonds.

AFDELINGS- EVENEMENTEN 2003

Plaatsing van artikelen in deze rubriek vindt plaats onder de volgende voorwaarden:

1. Het evenement wordt uitgevoerd voor rekening en risico van een van de afdelingen van Succulenta.
2. De tekst mag niet meer dan 100 woorden lang zijn in verband met de beschikbare ruimte in het verenigingsnieuws.
3. Routekaartjes worden niet opgenomen om dezelfde reden.
4. In alle andere gevallen kan een advertentie geplaatst worden tegen het geldende tarief voor advertenties in het verenigingsnieuws.

IN 2004

2 mei 2004

Cactus- en vetplantenbeurs in Oss.
Informatie bij Andre van Zuijlen.
Tel. 0412 - 630733

15 mei

Op zaterdag 15 mei organiseert afdeling Gouda en Omstreken haar welbekende Goudse Cactusbeurs.

Locatie "De Brug" te Reeuwijk-Brug.

Deelnemers zijn vanaf 08,00 uur welkom.

Bezoekers kunnen vanaf 09.00 tot 15.00 uur terecht. Toegang is gratis.

Deelnemers opgeven bij Joost van Tilborg, Cronestein 17, 2804 EK Gouda.

Tel. 0182 - 534093. Tafelreservering a.u.b. zo spoedig mogelijk. De tafeluur bedraagt €3 voor 1m, €7 voor 2m, €11 voor 3m en €15 voor 4m.

6 juni 2004

Cactus- en vetplantenbeurs van Nijmegen.

Informatie bij Theo Heijnsdijk.

Tel. 0487 - 542704

INFOMAP

Hoofdstuk 02 - Afdelingen

Pag. 3 Email J. Wouters: j

jan.wouters1@wanadoo.be

Email J. Herinckx: <mailto:

jos.herinckx@hotmail.com>

Pag. 7 Penningmeester afd. Gouda:

vacant

Pag. 10 Email J.W.Huizer:

jw-huizer@hetnet.nl

Pag. 11 Afdelingsbijeenkomst Maas en

Peel: 4e dinsdag v.d. maand

Pag. 15 Email P. Kamp:

fam.kamp@compaqt.net.nl

Pag. 16 Secretaris Zuid-Limburg: A.E.M.

van Vlodrop-Karwinski

Boschstraat 15

6442 PB Brunssum

j.v.vlodrop@planet.nl

Pag. 17 Penningmeester afdeling Zwolle:

T.L. van Heummen

Kamerlingh Onneslaan 26

8024 CN Zwolle

Tel.: 038 - 4550772

Email: van.heummen@hccnet.nl

Afdelingsbijeenkomst afdeling Zwolle:

2e dinsdag van de maand

VRAAG EN AANBOD

Gezocht:

Pachypodium namaquanum, eventueel ruilen tegen O. horrobense of P. baronii.

T. van Tuyl

Tel. 076 - 5221565

Te koop aangeboden:

Aluminium kas in prima staat, 2,35 x 6 meter. Tegen elk aannemelijk bod.

Bertus Spee

Tel. 0113 - 220776

INSTELLINGEN

BIBLIOTHEEK

Hier slaagt men er ieder jaar weer in om een aantal nieuwe boeken en tijdschriften aan de bibliotheek toe te voegen. Op dit moment zijn er in de bibliotheek meer dan 250 titels en tientallen tijdschriften, waarvan enkele al vanaf 1901. Ook is een aantal wetenschappelijke boeken aanwezig. Aarzel niet om regelmatig een nieuwe catalogus aan te vragen, of via de website te downloaden. De lijst is zowel in gedrukte vorm als op diskette verkrijgbaar. Catalogus te verkrijgen in overleg met:
C. Lagerwerf, Halte Kropswolde
Woldweg 46, 9607 PR Foxhol.

PLANTENCENTRALE

Het doel van deze instelling is het helpen van de beginnende cactus- en vetplantenliefhebber met een beginnerspakketje. Deze leden kunnen een pakketje toegezonden krijgen met ca. 12 soorten plantjes (1 pakketje per jaar, maximaal 3 jaar). Deze beginnerspakketjes zijn aan te vragen door overmaking van € 6,10 op Postbankrekening 8440933 t.n.v.
G. Koerhuis, Haarlem.
Gevraagd:
Aan liefhebbers die veel zaaien en zodoende veel planten over hebben, wordt gevraagd hiervan wat ter beschikking te stellen voor de beginnerspakketjes. Plantjes graag (zonder pot of aarde) opsturen aan het onderstaande adres
Portokosten worden vergoed!
U wordt vriendelijk verzocht te vermelden of u inderdaad de portokosten vergoed wilt hebben. Zo ja, dan graag s.v.p. aangeven hoeveel en uw gironummer opgeven.
G. Koerhuis, Weteringstraat 34,
2023 RV Haarlem. Tel. 023 - 5262624
E-mail: g.koerhuis@planet.nl

VERENIGINGSARTIKELLEN

- * **Bewaarband voor Succulenta**
Nieuw € 6,13 per stuk.
- * **Wat betekent die naam?**
Een verklarend woordenboek van de botanische namen van succulenten
€ 4,55
- * **Het discoboek**
Geschreven door A.F.H. Buining, zowel in het Duits als in het Engels.
Prijs € 6,80
- * **Beginnersgids**
"Gids voor de verzorging van cactussen en vetplanten" door Ton Pullen. Tweede geheel herziene druk (2002). Prijs € 5,00
- * **Ansichtkaarten**
Een set van 6 verschillende kaarten met afbeeldingen van succulenten voor € 1,36 per set.
- * **Oude jaargangen** (backnumbers of Succulenta)
1995 t/m 2002 € 11.34 p. jaargang
1980 t/m 1994 € 9.00 p. jaargang
1950 t/m 1979 € 11.34 p. jaargang
- * **Buitenlandse tijdschriften**
Kakteen und andere Sukkulenten
1961 t/m 1997 voor € 9,00 per jaargang.
The National Cactus and Succulent Journal (Engeland). 1969 t/m 1982 € 7,36 per jaargang
Belgisch tijdschrift 1969 t/m 2000 € 7,36 per jaargang
Kakteen Sukkulenten D.D.R. 1980 € 7,36
Informationsbrief Z.A.G. Mammillarien 1980 € 7,36; 1983 en 1984 € 3,00
Cactaceas succulentas Mexicanas van 1997 t/m 2000.
- * **CD-Roms**
Succulents in the Wild and in Cultivation van Frans Noltee I, II en III, € 39,70 per stuk
CD Rom Cactus & Co, Echinocereus

special, Italiaans/Engels, € 15,50
CactusBase Pro (zie Succulenta 5/
003, € 40,00. Inclusief Encyclopedie
€ 50,00.

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten:
Vorige prijslijsten zijn hiermee vervallen;
mogelijk zijn inmiddels jaargangen
uitverkocht. Bij grotere bestellingen zijn
kortingen mogelijk.

Aanvragen bij:

W. Alsemgeest, Succulenta Boekenbeurs.
Stadhouderslaan 3, 3417 TT Montfoort.
Tel. (00 31) (0)348 - 471083
E-mail: w.a.alsemgeest@hetnet.nl

SUCCULENTA'S HOMEPAGE

www.succulenta.nl

Dit is het elektronische verenigingsnieuws
voor alle liefhebbers van cactussen en
vetplanten. De leden en de afdelingen
kunnen kopij voor de homepage aanleveren
bij: Paul C. Laney, Graaf Floris 37
1267 XA Huizen. Tel. 035 - 5268618
E-mail: pclaney@cs.com

DIATHEEK

Het doel van de instelling is het uitlenen
van dia's. Het beheer is sinds kort in andere
handen gekomen. Het is de bedoeling om
de diatheek na een behoorlijke renovatie
weer nieuw leven in te blazen.

De presentatie zal enigszins worden
aangepast. Dit neemt veel tijd in beslag en
voor het uitlenen van diapresentaties zult u
even geduld moeten hebben. Het is ook de
bedoeling dat er een paar puzzels bijkomen
voor de uitleen. Al met al is de verwachting
dat de uitleen begin 2004 weer kan starten.
Wanneer het zover is zal er een nadere
aankondiging worden gedaan.

G. Koerhuis, Weteringstraat 34
2023 RV Haarlem.

Tel.: 023-5262624

Email: g.koerhuis@planet.nl

PR, PROMOTIE & EVENEMENTEN

De werkgroep PR heeft diverse artikelen
om u bij evenementen etc. te helpen bij uw
promotie-activiteiten:

- * Tasjes met verenigingslogo € 2,25
(korting voor afdelingen)
- * Stickers met het verenigingslogo:
€ 0,45 (korting voor afdelingen)
- * Pakketje met "oude" Succulenta's en
aanmeldingsformulieren.
- * Een promotiestand (alleen te gebruiken
in samenwerking met het promotieteam).

Bestellingen, vragen en suggesties
betreffende de promotie aan:

Voorlopig is hier een vacature.

In het volgende nummer volgen nadere
mededelingen.

CLICHEFONDS

Elk jaar bevat het decembernummer van
Succulenta de Zaadaanbieding van het
Clichéfonds. Voor nadere informatie,
aanvragen en bestellingen kunt u terecht
bij: J. Schraets, Clichéfonds Succulenta
Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen
Tel.: 077- 4732913

Email: j.a.schraets@hccnet.nl

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Hoofdredacteur

Henk Viscaal, Brinklaan 31
7261 JH Ruurlo. Tel. 0573 - 452005
E-mail: hviscaal@universal.nl

Redactiesecretariaat

Mevr. J.M. Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom. Tel. 0318 - 430099
E-mail: Smit-Reesink@hccnet.nl

AFDELINGSBESTUREN

AFDELING	VOORZITTER	SECRETARIS
Achterhoek	Dhr. A. Viscaal Brinklaan 31 7261 JH Ruurlo 0573 - 452005	Mevr. A. Heynen Kuipersweg 9 7107 BC Winterswijk 0543 - 564314
Amsterdam	Dhr. E Th. Veen Westlandgracht 87 3H 1085 TR Amsterdam 020 - 6158133	Dhr. . Th. Veen Westlandgracht 87 3H 1085 TR Amsterdam 020 - 6158133
Arhem	Dhr. J. Sevenster Hofsingel 201 6834 GG Arnhem 026 - 3213221	Mevr. E. van Die - van Wijnen Molenweg 56 6741 KM Lunteren 0318 - 483579
Brabant-België	Dhr. J. Wouters Perksesteenweg 127 B-1910 Kampenhout B 016 - 656485	Dhr. W. B. Folkertsma Hoevelaan 12 B-1560 Hoeilaart B 02 - 6573253
Dordrecht	Dhr. J. Schotman Haaswijkweg-West 118 3319 GE Dordrecht	Mevr. A. Schoonderwoerd Singel 242-A 3311 KV Dordrecht 078 - 6131032
Drenthe	Dhr. P. Ende Ruskkamp 7 9431 KR Westerbork 0593 - 331107	Dhr. J. H. Bloem Heirweg 6 9437 TB Balinge 0593 - 552489
Eindhoven	Dhr. J. van Dijk Wilde Wingerd 16 5708 DC Helmond 0492 - 535652	Dhr. L. Neggens Molvense Erven 101 5672 HK Nuenen 040 - 2831199
Flevozoom	Dhr. W. Schipper Rederijkerstraat 51 3842 JS Harderwijk 0341 - 421683	Dhr B. Uilt de Bosch Bondamlaan 16 3843 CX Harderwijk
Fryslan	Dhr. G de Lange Op de Bouwen 27 8501 GP Joure 0513 - 412618	Dhr. H. Sleifer W. Brandsmalaan 27 9218 RN Opeinde 0512 - 372750

AFDELING	VOORZITTER	SECRETARIS
Gooi-Eemland	Dhr. P. Monsees Parklaan 8 1406 KL Bussum 035 - 6912296	Dhr. P. Laney Graaf Floris 37 1276 XA Huizen 035 - 5268618
Gorinchem- 's Hertogenbosch	Dhr. M. Jamin Jan Oomsstraat 6 5324 BB Ammerzoden 073 - 5993856	Dhr. A. van Zuijlen Hoefstraat 9 5345 AM Oss 0412 - 630733
Gouda e.o.	Dhr. J. van Tilborg Cronestein 17 2804 EK Gouda 0182 - 534093	Dhr. J. Schouten Van Heuven Goedhartstraat 36 2811 BX Reeuwijk 0182 - 393029
á Gravenhage e.o.	Dhr. C. Grootscholten Vijverberglaan 5 2675 LC Honselersdijk 0174 - 627795	Dhr. H.H.R. van Hamel Olgaland 2 2591 JB Den Haag
Groningen en Ommelanden	Dhr. D. Munninksma Avondster 1 9742 KP Groningen 050 - 5779730	Dhr. W. ten Hoeve Vreebergen 2 9403 ES Assen 0592 - 341660
Haarlem e.o.	Dhr. G. Koerhuis Weteringstraat 34 2023 RV Haarlem 023 - 5262624	Dhr. G. Koerhuis Weteringstraat 34 2023 RV Haarlem 023 - 5262624
Den Helder e.o.	Dhr. J.H.M Jansen Hoogstraat 22 1781 LH Den Helder 0223 - 620931	Dhr. P.P. van de Puy Ada van Hollandstraat 3 1791 DG Den Burg 0222 - 314083
Hoeksche Waard	Dhr. J.C.A Magnin Krispijnseweg 107 3314 KC Dordrecht 078 - 6130923	Mevr. J. Hoogvliet - Blok Boezemsingel 42 3261 BD Oud Beijerland 0186 - 617925
Leiden e.o.	Dhr. J.W. Huizer Boekenburglaan 54 2215 AE Voorhout 0252 - 230255	Dhr. Th. Q. Hoekstra Stellingmolen 57 2317 SE Leiden 071 - 5211454

AFDELING	VOORZITTER	SECRETARIS
Maas en Peel	Dhr. J. Schraets Geuldersedijk 2 5944 NH Arcen 077 - 4732913	Dhr. M. Senders Karel Doormanlaan 27 5703 CJ Helmond 0492 - 546646
Nijmegen e.o.	Dhr. Th. F. Heijnsdijk Maasdijk 1 6629 KD Appeltern 0487 - 542704	Mevr. R. Maessen - Claessen Weezenhof 12 - 32 6536 EZ Nijmegen 024 - 3440425
Rotterdam e.o.	Dhr. R. van der Elst Bondefanten 13 2907 NA Capelle a/d IJssel 010 - 4513176	Dhr. R. van der Elst Bondefanten 13 2907 NA Capelle a/d IJssel 010 - 4513176
Tilburg	Dhr. J. Vrenken Kroatstraat 22 5408 RH Volkel 0413 - 272917	Dhr. J. Vrenken Kroatstraat 22 5408 RH Volkel 0413 - 272917
Utrecht	Dhr. H.J. Wolven Boekelaan 8 3571 XD Utrecht 030 - 2715927	Mevr. C. v.d. Vlier Lijsterstraat 69 3514 TB Utrecht 030 - 2713182
Voorne-Putten en Rozenburg	Dhr. J. de Vries Prinsenvweg 5 3237 LN Vierpolders 0181 - 414088	Dhr. L.J. Stolk Binnenweg 12 3248 AG Melissant 0187 - 601059
West-Brabant	Dhr. E.J.W. Smienk P.Koomanstraat 57 4822 WC Breda 076 - 5419124	Dhr. H. Schippers Zandstraat 227 4614 CE Bergen op Zoom 0229 - 231133
West -Friesland	Dhr. W. Bosma Else van der Banlaan 32 1705 NG Heerhugowaard 072 - 5721468	Mevr. P. Zachte - Vijverstra Volder 90 1625 TG Hoorn 0164 - 257905
IJsselstreek- Twente	Dhr. C. Wonnink Braamkamp 330 7206 HR Zutphen 0575 - 524036	Dhr. A.J.D. Melcherts Molenstraat 48 7581 BP Losser 053 - 5384695

AFDELING	VOORZITTER	SECRETARIS
Zaanstreek	Dhr. J. Arens Dorpsstraat 714 1566 EP Assendelft 075 - 6873062	Dhr. P. Steyn Raadhuisstraat 13b 1961 GN Heemskerk 02521 - 313009
Zeeland	Dhr. P.M. v.d. Vrede Braumstraat 34 4388 CP Oost-Souburg 0118 - 467423	Dhr. H. Weezepeel Scheldestraat 97 4461 EM Goes 0113 - 231067
Zuid-Limburg	Dhr. W. Thissen Hekstraat 23 6235 NK Ulestraten 043 - 3644612	Mevr. A.v. Vlodorp - Karwinski Boschstraat 15 6492 PB Brunssum 045 - 5690266
Zwolle	Mevr. W. Adams Tormentilweg 32 8042 HJ Zwolle 038 - 4227459	Dhr. H.J. Huizing Koninginnepage 17 7943 RR Meppel 0522 - 440717

REACTIE OP LEZERS SCHRIJVEN

Het door Ruurd Haaksman beschreven verschijnsel is mij helaas maar al te bekend. Vooral de laatste twee jaar is het (tamelijk) veel voorgekomen in mijn vrijwel alleen uit Zuid-Amerikaanse cactussen (voornamelijk Lobivia's) bestaande verzameling. De oorzaak is mij niet exact bekend, maar ik denk sterk aan fytoftora en wel om twee redenen:

1. Het begin altijd als het erg warm is en de luchtvochtigheid hoog is. De landbouw wordt dan gewaarschuwd voor deze ziekte die een schimmel is.
2. Bestrooien met Aatarim (fungicide) zorgt ervoor dat uitgroeien van de vlekken stopt en ze overgaan van zwart naar bruin.

Voorkomen is waarschijnlijk niet te doen. Er waren voor de landbouw (aardappelen) preventieve middelen, maar het gebruik

daarvan is al een jaar of twee verboden, tot groot ongenoegen van de boeren, Ruud heeft m.i. geluk gehad dat het groeipunt niet is aangetast, dat heeft bij mij een aantal planten het leven gekost. Arend v.d. Snee, Karveel 12-26
8231 AS Lelystad. Tel. 0320 - 221587.

CONTRIBUTIE DKG

De heer Theunissen heeft laten weten, dat hij de in het verleden aangeboden service aan de leden van DKG ook dit jaar wil voortzetten. U kunt dus evenals in het verleden de contributie via hem overmaken. Vergeet niet uw lidmaatschapsnummer (van de DKG) te vermelden als u uw contributie overmaakt op giro 1401 1427 t.n.v. J. Theunissssen te Oud-Gastel.

NIEUWE LEDEN

Nieuwe leden 1 september t/m 31 oktober 2003

Nederland:

110914	Willersen, B.T.G.A.	Van Breestraat 109	1071 ZK	Amsterdam
110913	Madern, Joost	Palembangstraat 93	1094 TE	Amsterdam
110920	Waal, Mevr. J. de	Boutenslaan 34	1422 TH	Uithoorn
110910	IJdo, Walter	Withuysstraat 3	2523 GN	Den Haag
110915	Gielen, Dhr. J.H.	Velsenaerstraat 21	3195 RP	Pernis
110908	Mulder, Helga	Molendijk 1	3212 LH	Simonshaven
110917	Prince, Dhr. P.H.J.M.	Wilhelminastraat 27	4564 AC	Sint Jansteen
110918	Vissers, Mevr. R.	Kruisvaderstraat 159	5021 BC	Tilburg
110919	Emden, Tom van	Blazeveldweg 10	5076 PS	Haaren
110911	Geijbels, M.G.M.	Hoogstraat 25	5991 XC	Baarlo
110921	Dekker, Mevr. L.	Berghuizen 26	6627 KB	Maasbommel
110843	Spoorenberg-Geurds, Mevr. M.J.	De Kotten 25	7245 BT	Laren
110906	Nijenhuis, H.	Vivaldistraat 126	7442 GR	Nijverdal
110909	Mecklenfeld, Dhr. H.A.	Herenstraat 60	7776 AK	Slagharen
110907	Bons, Dhr. R.M.	Hildo Kropstraat 50	8331 SP	Steenwijk
110916	Burgh, Linde van der	Grindweg 216	8483 JL	Scherpenzeel

België:

110912	Wynants, Peter	Kauwenlaan 10A	B-2950	Kapellen
--------	----------------	----------------	--------	----------

Bericht van overlijden ontvangen van:

- De heer J. Metselaars te Helden
- De heer M.C. van Hees te Beek en Donk
- De heer P. Poorte te Zandijk

Elders op deze pagina vindt u een advertentie van Gerrit Melissen. Indien hij geen ruimte heeft, bel dan

Cono's Paradise

Dorfstrasse 10, D-56729
Nettehöfe, Duitsland
Tel. + fax: 00 49 2655 3614

Te koop gevraagd

Bent u genoodzaakt om welke reden dan ook uw cactusverzameling van de hand te doen, neem dan contact op met

Gerrit Melissen

Korenmolen 9, 3738 WL Maartensdijk
Telefoon: 0346 - 213366

Privé broeikassen

DENKT U AAN EEN KAS?

Denk dan eens aan een EUROKAS!

EURO-KASSEN zijn MOOIE, STERKE, SOLIDE, VEILIGE en STORMVASTE KASSEN die het aanzien méér dan waard zijn. Het assortiment STANDAARD-KASSEN is groot, MUURKASSEN zijn onze SPECIALITEIT en OP MAAT GEMAAKTE KASSEN worden door ons probleemloos geleverd. Luchtraam-automaten, tablettafels, verwarmingstoestellen, gietgoten, etc. behoren alle tot ons leveringsprogramma

Nu op internet:
www.graafland.nl
Utrechtseweg 37
3544 NA Utrecht-west
richting Vleuten

Bezoek onze demonstratietuin

Telefoon: (030) 677 12 67

Documentatie
op aanvraag
toegezonden

Eerst zien.
dan kopen
Een klasse apart

Graafland
VLEUTEN

Handelskwekerij Ubink bv.

Gespecialiseerd in cactussen

Open dag

Zaterdag 5 juni 2004

Mijnsherenweg 20
1433 AS Kudelstaart
Tel. 0297 - 3 26880
Fax 0297 - 3 43089

Tevens zoeken we deelnemers voor een tentoonstelling van: postzegels, schilderijen, ansichtkaarten, kortom alles wat mensen verzamelen met betrekking tot cactussen en vetplanten.

Voor belangstellenden voor de plantenbeurs en afdelingen van Succulenta worden gratis tafels ter beschikking gesteld.

British Cactus & Succulent Society

Het blad van de BSCC verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat artikelen van allerlei aard, beschrijvingen van planten en hun omgeving, aanwijzingen voor de cultuur, zaadlijsten, verenigingsnieuws en advertenties van kwekers uit de hele wereld.

Eenmaal per jaar wordt Bradleya gepubliceerd voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulente planten.

Het complete lidmaatschap inclusief Bradleya is 34 pond in de EEG en 18 pond exclusief Bradleya. Betalingen per cheque of creditkaart.

Verdere informatie bij:
Hon. Membership Secretary
Mr. D. V. Slade, 15 Brenhwood Crescent,
Hull Road, York YO1 5HU England
Tel. 00 44 (0) 1904 410512
E-mail: dslade@bscc.freeservice.co.uk

Postfach 1107 · D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151 / 4 18 91 · Fax 07151 / 4 67 28
uhlig-kakteen@t-online.de · www.uhlig-kakteen.com

- meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten
- zeldzame planten en zaden
- verzending over de gehele wereld
- bezoekers en groepen van harte welkom
- onze planten- en zaadlijst ontvangt u op aanvraag tegen een internationale antwoordcoupon

Boeken en tijdschriften

Te koop gevraagd:

Tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten

Aanbiedingen aan:

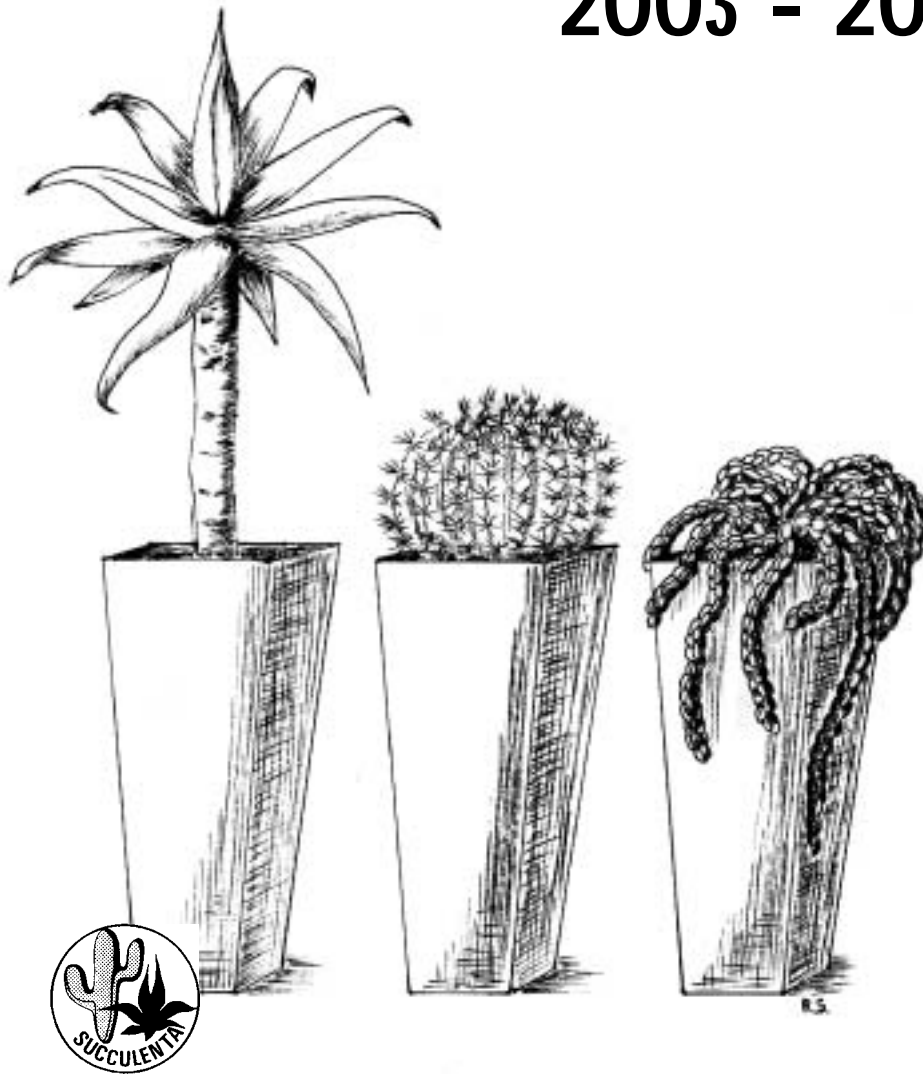
W. Alsemgeest
Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort
Tel. 0348 - 471083

ZAADLIJST

CLICHÉFONDS

2003 - 2004

ZAADAANBIEDING

Tijdens het schrijven van deze regels zit ik te bedenken, dat het samenstellen van de zaadlijst elk jaar weer een zenuwslopend gebeuren is. Graag zou ik hier vermelden hoeveel soorten de zaadlijst bevat, maar waarschijnlijk klopt dat uiteindelijk niet, omdat er altijd op het laatste moment nog zaden binnenkomen, die de zaadlijst verbeteren en die er dus toch maar tussen gevoegd moeten worden.

Eigenlijk zou ik er na 25 jaar aan gewend moeten zijn, maar toch is dat niet zo.

Het vorig seizoen was teleurstellend, vooral wat het aantal bestellingen betreft. Weliswaar waren de bestellingen groter dan voorheen, maar het aantal bestellingen nam met circa 20 % af. Dat baart ons zorgen, wat het zaaien is altijd voor vele liefhebbers de kern van de hobby geweest.

De financiële resultaten zullen door de kleinere omzet zeker niet beter zijn dan het vorige seizoen. (Op dit moment is het financiële resultaat nog niet bekend)

Voor de naamgeving van de cactussen in de lijst vormt nog steeds het Kakteenlexikon van Backeberg de basis. Soorten die in dit werk niet zijn vermeld worden in het algemeen aangeduid met de naam die de leverancier eraan gaf. Als soorten wel eens in verschillende geslachten zijn ingedeeld wordt dit zoveel mogelijk vermeld. Voor de andere succulenten wordt op dezelfde wijze het Sukkulentenlexikon van Jacobsen als basis gebruikt. Aparte vermelding verdient het geslacht Lithops. De soorten met als leverancier HN zijn zaden, afkomstig van planten uit de vroegere verzameling van Dr. de Boer. Bij die soorten is de benaming van Dr. de Boer aangehouden. Ook is daar afgezien van het vermelden van bijzonderheden over de soort.

Bij een aantal soorten zijn veldnummers vermeld. De veldnummers zijn afkomstig van de volgende personen (alleen de ons bekende afkortingen zijn hier vermeld). De volgende afkortingen zijn gebruikt:

B = Frau Muhr; BKS = B. & K. Schweitzer; C = D. Cole; GN = G. Neuhuber; HK = H. Kuenzler; HU = Horst & Uebelmann; HS = H. Swoboda; KK = K. Knize; L = A. Lau; LB = L. Bercht; OF = O. Ferrari; P = B. & J. Piltz; Rog = H. Rogozinski; SB = S. Brack; STO = Oostenrijkse groep; WM = W. Mächeler; WP = W. Papsch; WR = W. Rausch. Bij de soorten zijn in de tweede kolom de namen van de leveranciers vermeld. Het symbool L wijst op zaden afkomstig van liefhebbers of van incidentele leveranciers. Hun namen kunnen eventueel worden opgevraagd.

De volgende symbolen zijn in de tweede kolom van de lijst gebruikt:

A = Zaad uit de natuur in Argentinië

B = Ludwig Bercht, Eck & Wiel

H = Gebr. De Herdt, Rijkevorsel, België

HN = H. Nijmeijer, Stadskanaal

I = ImZaadEx, Honselersdijk

JT = J. van Thiel, Beek

L = Zaad afkomstig van liefhebbers of incidentele leveranciers

N = Hildegard Nase, Tucson, USA

P = Brigitte & Jörg Piltz, Düren-Birgel, Duitsland

De lijst is verdeeld in de groepen Cactussen, Andere Succulenten (inclusief enkele tuin- en rotsplantensoorten) en Gemengde Zaden. Binnen de groepen zijn de geslachten alfabetisch gerangschikt. Binnen de geslachten zijn soorten in volgorde van binnenkomst geplaatst.

De geslachten hebben een éénduidige lettercombinatie die in de lijst vóór het geslacht is vermeld.

Vele soorten, waaronder ook veel zeldzame, zijn geschonken door liefhebbers. Deze zaden maken het vooral mogelijk om voor de vereniging winst te boeken. Van enkele liefhebbers zijn tientallen soorten opgenomen. Onze hartelijke dank voor deze wijze van steun aan hobby en vereniging!

De zaden waren afkomstig van: W. Alsemgeest, Montfoort; J. Bollen, Geulle; Mw. W. v. Brussel, Someren; H. Corpeleijn, Zutphen; P. v. Cruchten, Haelen; J. Enderink, Borculo; I. V. Erkel, Nieuwerkerk a/d IJssel; Th. Gommans, Venray; K. Mac Lean, Rotterdam; Th. Nabben, Sevenum; H. Nijmeijer, Stadskanaal; A. Pullen, Nieuwleusen; R. Roerdink, Wilp; G. Roest, Reusel; J. Schraets, Arcen; Fam. Stegink, Tannum Sand, Austr.; J.v. Thiel, Beek; M.v. Thiel, Zuidhorn; T. Twijnstra, Rotterdam; H. Wessels, Brummen; Mw. M. Wijnands, Egchel; C. Wonnink, Zutphen; K. Zondervan, Aduard.

De zaden worden evenals vorig seizoen vrijwel allemaal geteld door dhr. P. Hermans, Beesel en Mw. Coopmans, Grubbenvorst. De omslag van deze lijst werd ontworpen door Mw. Schraets.

Ons rest nog U veel genoegen te wensen met het uitzoeken van de zaadlijst en later bij het zaaien. Zoals steeds zijn berichten over de zaairesultaten zeer welkom.

Namens het Clichéfonds,
J.A. Schraets

WIJZE VAN BESTELLEN

Bestel bij voorkeur via één van de bijgevoegde bestellijsten. Bestellen is ook mogelijk per e-mail naar j.a.schraets@hccnet.nl.

Bestel de soorten door bij de juiste prijsklasse de soorten te vermelden die U wenst te ontvangen. Geef van deze soorten de geslachtsaanduiding en het nummer van de soort op de volgende wijze: MAL 2, 14, 115; SUL 1 t/m 5, 12; AN 1, 3, 8 enz.

In de derde kolom zijn de bijzonderheden vermeld van de soorten wat betreft prijs en hoeveelheden waarin de soort verkrijgbaar is. De cijfers in deze kolom hebben de betekenis die onder aan deze pagina is aangegeven.

Het minimum aantal zaden per portie is bij iedere soort aangegeven.

Het is ook mogelijk 10 soorten van één geslacht of groep van geslachten te bestellen en de keuze van de soorten aan ons over te laten. In deze gevallen kosten deze 10 porties (verschillend en op naam) € 3,-. Deze pakketjes kunt U bestellen door in de daarvoor bestemde ruimte aan de achterzijde van het bestelformulier de gewenste pakketjes te omcirkelen. **Let op: deze pakketjes zijn alleen verkrijgbaar van de aangegeven geslachten en de keuze van de soorten wordt door ons gedaan!**

Indien U voor uitverkochte soorten vervangers wenst te ontvangen kunt U dat aangeven op de daarvoor bestemde plaatsen.

Leden van Succulenta

Wacht met betaling van de zaden op de rekening en de acceptgiro (in Nederland). Deze ontvangt U tegelijk met de zaden. Vermeld Uw adm. nr. (lidnr.) dat vermeld staat op het adresstrookje van het tijdschrift Succulenta. Uw voordeel is, dat U alleen bestelde soorten ontvangt.

Bestellers die geen lid van Succulenta zijn

Op het bestelformulier kunt U aangeven of U direct bij bestellen betaalt en op welke wijze. Geef wel voldoende vervangers op. Eventueel zenden we U eerst een rekening. De extra kosten daarvoor bedragen wel € 2,-. In dit laatste geval ontvangt U alleen bestelde soorten. De zaden worden U toegezonden na ontvangst van het verschuldigde bedrag.

Minimumbestelling

Voor elk bestelling geldt een minimum bedrag van € 5,- per bestelling, exclusief de portokosten van € 1,20. Op kleinere bestellingen wordt door ons geen actie ondernomen: U hoort er niets meer over.

Bij een bedrag van de rekening boven € 17,- exclusief verzendkosten nemen wij de verzendkosten voor onze rekening. Indien U bestelt voor een bedrag dat vrijwel gelijk is hieraan, kan het bedrag lager uitkomen door het uitverkocht zijn van enkele soorten, waardoor de verzendkosten alsnog voor Uw rekening komen!

Wijze van betaling

In Nederland is betaling mogelijk door gebruik te maken van de bijgevoegde acceptgiro of door storting op Postrek. Nr. 14465 t.n.v. Beheerder Clichéfond, Arcen.

In België kan men betalen door storting op Rek. Nr. 000.1141809-22 van de Belgische Postgiro t.n.v. Succulenta, Cuyk onder vermelding van "**Zaadbestelling**". Vergeet deze toevoeging niet, omdat anders de penningmeester de reden van de betaling niet kent.

In Duitsland is betaling mogelijk door storting op Rek. Nr. 15.65.907/019 bij de ABN/AMRO te Aachen, BLZ 390.10200. Vermeld "**Zaadbestelling**".

Bij andere manieren van betalen uit het buitenland dient U rekening te houden met eventuele bankkosten. De hoogte daarvan is mij niet bekend. U gelieve zich daarvan zelf te vergewissen.

Zaadlijst

In de derde kolom van de lijst zijn gegevens vermeld omtrent de prijs van de zaden, waarbij de gebruikte cijfers de hieronder vermelde betekenis hebben.

1 = Prijs per portie € 0,35.

2 = Prijs per portie € 0,55.

3 = Prijs per portie € 1,40.

4 = Prijs per portie € 0,35; prijs per 5 porties € 1,40.

5 = Prijs per portie € 0,55; prijs per 5 porties € 2,20.

6 = Prijs per portie € 1,40; prijs per 5 porties € 5,60.

7 = Prijs per portie € 0,35; per 5 porties € 1,40; per 1000 zaden € 5,60.

zpp = zaden per portie.

De porties bevatten minimaal het aantal zaden dat bij de soort is aangegeven.

Vergeet niet bij Uw bestelling ook geslachtsaanduiding en nummer te vermelden!

02	H	1	maritima	20 zpp (lichaam blauwgroen; spruit rijk; roodbruine doorns)	COY	CORYPHANTHA Noordamerikaanse, niet kougevoelige bolcactussen. De bloemen verschijnen willig uit een groef boven het areool. Sterke planten die vaak vorst verdragen. Sommige Escobaria's en Lepidocoryphantha zijn hier vermeld.			
03	H	1	pondii	20 zpp (blijft klein; bloemen scharlakenkleurig)					
04	H	1	poselgeri	20 zpp (lange haakdoorns; rode zygomorfe bloemen)					
05	H	1	setispina	20 zpp (witte haakdoorns; vuurrode bloemen)					
COC			COCHISEIA	Monotypisch geslacht van kleine bolcactussen met penwortel uit de Verenigde Staten. Tegenwoordig wordt de enige soort ook wel bij Escobaria ingedeeld.					
01	H	2	robbinsorum	10 zpp (dwergsoort met penwortel; bloemen roze)	01	H	1	andreae	20 zpp (sterk witwollige axillen; grote gele bloemen)
COE			COLEOCEPHALOCEREUS	Braziliaans geslacht van aan Buiningia verwante zuilcactussen. De planten worden groter dan Buiningia. De soorten zijn warmteminnend.	02	H	1	calipensis	20 zpp (wollige schedel; grote gele bloemen)
01	N	1	fluminensis	20 zpp (stevige middelgrote zuil met witte areolen)	03	H	1	cornifera	20 zpp (zwarte, omhoog gebogen, zwarte middendoorn)
COP			COPIAPOA	Geel bloeiende, Chileense bolcactussen, die meestal langzaam groeien. Sommige soorten zijn vochtgevoelig door hun penwortel. De epidermis is vaak bijzonder aantrekkelijk van kleur en structuur. De soorten zijn niet kougevoelig.	04	H	1	delaeitiana v. L1230	20 zpp (de Ceballos/Dur.; bloeit al als kleine plant)
01	L	1	barquitensis	20 zpp (dwergsoort met witwollige schedel)	05	H	1	hesteri	20 zpp (dwergsoort; bloeit langdurig met dieppurperen bloemen)
02	L	1	mollicula	20 zpp (kleine grijsgroene plant; schedel witwollig)	06	H	1	maiz-tablasensis	20 zpp (blauwgroen; geelwitte bloemen)
03	H	2	atacamensis fa. KK655	10 zpp (de Mejillones)	07	H	1	pallida	20 zpp (blauwgroen; meestal 3 zwarte middendoorns)
04	H	1	calderana	20 zpp (grijsgroene plant met viltige areolen; doorns donker)	08	H	1	pseudechinus	20 zpp (bloem violet)
05	H	2	cuprea	10 zpp (koperbruine epidermis; doorns zwart)	09	H	1	tripugionacantha	20 zpp (slechts 3 zeer grote, priemende middendoorns)
06	H	1	dura	20 zpp (wordt groot; stevige donkere doorns; geurende bloemen)	10	P	1	connivens	20 zpp (zwarte bedoorning; gele bloemen met soms rode meeldraden)
07	H	1	esmeraldana	20 zpp (wollige schedel; grote gele bloemen; relatief zeldzaam)	11	B	2	hesteri	20 zpp (dwergsoort; bloeit hele zomer met dieproze bloemen)
08	H	2	grandiflora	10 zpp (stevige, priemende, druine doorns; grote gele bloemen)	12	N	4	cornifera	20 zpp (1 opwaarts gebogen, stevige, zwarte middendoorn)
09	H	1	humilis	20 zpp (dwergsoort met penwortel; rijke bloeier)	13	N	4	sulcata	20 zpp (nietspruitende bolvorm; gele bloemen met rode keel)
10	H	2	hypogea	10 zpp (dwergsoort; bruingroene, rimpelige epidermis)	DEO			DENMOZA	Argentijns geslacht waarvan de soorten later kort zuilvormig worden. Tussen de stevige doorns ontstaan later haarachtige doorns. Niet kougevoelig.
11	H	1	marginata	20 zpp (later enigszins zuilvormig; grote areolen)	01	H	1	rhodacantha	20 zpp (bedoorning roodachtig; zygomorfe purperen bloemen)
12	H	1	mollicula	20 zpp (klein, grijsgroen; witwollige schedel)	DIC			DISCOCACTUS	Warmteminnende, cephaliumvormende bolcactussen met grote nachtelijke, witte, geurende bloemen. Als ent goed te kweken op voorwaarde dat de temperatuur hoog genoeg is in de winter.
13	H	1	montana	20 zpp (bloeit al jong met grote gele bloemen)	01	H	2	horstii	10 zpp (blijft klein; epidermis violetbruin; nietige bedoorning)
14	H	1	paposoensis	20 zpp (enorme penwortel; zeldzaam)	02	B	3	crystallophilus	20 zpp (Minas Gerais, Braz.)
15	H	1	tenuissima	20 zpp (dwersoort met donkere epidermis; nietige bedoorning)	03	B	3	insignis	20 zpp (forse, vlakke plant, tot ruim 20 cm doorsnee)
16	P	1	bridgesii WM104	20 zpp (van het noordelijk deel van Chañaral)	04	B	3	magnimammus	20 zpp (genoemd naar de vrij grote knobbels op de ribben)
					05	B	3	subviridigriseus	20 zpp (door Buining en Horst in 1974 gevonden)
					ECA			ECHINOCACTUS	Groot wordende bolcactussen met krachtige bedoorning. Bloei is in cultuur zeldzaam. De bekendste soorten zijn gemakkelijk te kweken. Niet kougevoelig. Vroeger was dit een verzamelgeslacht van zeer vele bolcactussen.
					01	I	1	grandis	20 zpp (jonge planten hebben

		vaak rode banden op de epidermis	28	H	2	pectinatus wenigeri fa. 10 zpp (vorm met gele bloemen)
02	I	4 grusonii 20 zpp (de bekende schoonmoederstoel)	29	H	1	perbellus 20 zpp (dicht bedoorn; enorme purperen bloemen)
ECC		ECHINOCEREUS	30	H	1	primolanatus 20 zpp (vormt eerst in de kop lange bruine haren)
		Kort zuilvormige planten uit Mexico en de U.S.A. De planten zijn veelal weekvlezig en een aantal soorten verdraagt vorst. Meest eenvoudig te kweken. De bloemen blijven lang open en zijn bijzonder mooi.	31	H	2	pulchellus 10 zpp (blijft klein; weinig nietige doorns; bloem rozerood)
01	L	1 reichenbachii perbellus 20 zpp (fijne, dichte bedoorning)	32	H	1	pulchellus sharpii 20 zpp (meer ribben en fijnere doorns; bloemen wit)
02	H	1 adustus 20 zpp (zijdoorns pectinaat aanliggend en lange middendoorns)	33	H	1	reichenbachii fa. L1061 20 zpp (de Las Crucitas/Tam.; dicht wit bedoorn)
03	H	1 amoenus 20 zpp (korte, bleke bedoorning; bloemen purperrood)	34	H	1	rigidissimus 20 zpp (de 'regenboogcactus')
04	H	2 bonatzii 10 zpp (lichtgekleurde, luchtige bedoorning; nieuwe doorns donkerbruin)	35	H	4	rigidissimus rubispinus 20 zpp (dichte, aanliggen, purperen bedoorning; zeer mooi!)
05	H	1 chloranthus neocapillus 20 zpp (jonge plante zijn behaard als 'n Espostoa)	36	H	1	roetteri 20 zpp (fraaie bloemen, van roze via oranje tot purper)
06	H	1 chloranthus v. 20 zpp (de Alpine/Texas; roodachtige doorns)	37	H	1	schwarzii 20 zpp (lange, zwarte, middendoorns; bloemen roze)
07	H	1 chloranthus v. 20 zpp (de Jarilla Mts.; relatief lange, purperrode doorns)	38	H	1	stoloniferus L073 20 zpp (de Guirocoba/Son.; gele bloemen)
08	H	1 ctenoides 20 zpp (de Muzquiz/Coa.)	39	H	1	stramineus fa. 20 zpp (de Coahuila; zuiver witte doorns; roze-violette bloemen)
09	H	1 dasyacanthus rectispinus 20 zpp (gele bloemen, die roze verbloeien)	40	H	1	tayopensis v. L779 20 zpp (de Yecora/Son.; zeer grote, gele bloemen)
10	H	1 fendleri 20 zpp (heeft 1 lange naar boven gebogen middendoorn)	41	H	1	triglochidiatus gurneyi 20 zpp (lang bloeiend met fraaie bloemen)
11	H	1 fendleri fa. 20 zpp (de Ignacio/Col.; dwergvorm; grote dieproze bloemen)	42	H	1	viereckii huastecensis 20 zpp (diep purper-violette bloemen)
12	H	1 fitchii 20 zpp (dichte, bruine bedoorning; grote dieppurperen bloemen)	43	H	1	viridiflorus 20 zpp (de Santa Fe/NM.; dwergvorm met bloedrode doorns)
13	H	1 gentryi 20 zpp (zeer zachtvlezige plant; vrijwel doornloos)	44	H	1	viridiflorus correllii 20 zpp (wordt groter; met dichte gele bedoorning)
14	H	1 grandis 20 zpp (zeer mooie grote bloemen)	45	H	1	websterianus 20 zpp (dicht, heldergeel bedoorn; grote roze bloemen)
15	H	1 hempelii 20 zpp (grote, helder purperviolette bloemen)	46	H	1	weinbergii 20 zpp (dwergsoort; korte, aanliggende roze doorns)
16	H	1 huitcholensis L1082 20 zpp (lange, iets zygomorfe, steenrode bloemen)	47	P	1	adustus schwarzii L1305 20 zpp (kort cilindrisch; purperroze bloemen)
17	H	1 knippelianus 20 zpp (zachte gedraaide doorns; bloem roze)	48	P	1	caespitosus WB362 20 zpp (van de Granite Mts., Tx.)
18	H	1 knippelianus kruegeri 20 zpp (zachtroze bloemen in de schedel)	49	P	1	coccineus rosei SB236 20 zpp (roze bloemen)
19	H	1 knippelianus reyesii 20 zpp (stevige, rechte, witte doorns; grote roze bloemen)	50	P	1	dasyacanthus HK1060 20 zpp (fraaie gele bloemen)
20	H	1 kuenzleri 20 zpp (grote purperen bloemen)	51	P	1	ferreirianus 20 zpp (purperroze bloemen met donkere keel)
21	H	1 lauii 20 zpp (dwergsoort met roze bloemen)	52	P	1	fobeanus metornii 20 zpp (roze bloemen die naar citroen ruiken)
22	H	1 lindsayi 20 zpp (lange, kromme, donkere doorns; fraaie bloemen!)	53	P	1	grandis 20 zpp (van Isla San Esteban; witte bloemen)
23	H	1 metornii 20 zpp (kleinblijvend; roze bloemen)	54	P	1	huitcholensis 20 zpp (vormt groepen; zygomorfe, oranje tot rode bloemen)
24	H	1 nivosus 20 zpp (sneeuw witte doorns; bloemen purper)	55	P	1	leonensis P314 20 zpp (van omg. Saltillo.Coa.; grote roze bloemen)
25	H	1 papillosus angusticeps 20 zpp (grote gele bloemen met een rode keel)	56	P	1	matthesianus 20 zpp (lange rode bloemen)
26	H	1 parkeri 20 zpp (vormt lage groepen; doorns wit)	57	P	1	ochoteranae L624 20 zpp (groepvormend; grote, citroengele bloemen)
27	H	1 parkeri gonzalezii 20 zpp (vormt kleine groepen; langere doorns)	58	P	1	ortegae koehresianus L1143 20 zpp

01	P	1	crassihamatus 20 zpp (van Charco Blanco; grijsgroen; zware doorns)	08	P	1	baldianum albiflorum BKS111 20 zpp (van Sa. Ancasti; witbloeiend)
02	P	1	uncinatus 20 zpp (blauwgrijs, lange gehaakte middendoorns)	09	P	1	bicolor P116 20 zpp (2-kleurige bedoorning; bloem wit met rode keel)
03	P	1	uncinatus wrightii 20 zpp (nog langere middendoorns)	10	P	1	bodenbenderianum STO21-146 20 zpp (van Agua Blanca)
GYC			GYMNOCACTUS Mooie, kleine en gemakkelijk bloeiende bolcactussen. Niet kougevoelig. Sommige soorten zijn op eigen wortel moeilijk door hun vochtgevoeligheid. Bloei kan de hele zomer door plaatsvinden.	11	P	1	borthii WP167-285 20 zpp (van Mercedes, San Luis)
01	H	1	beguinii 20 zpp (veel witte zij- en zwarte middendoorns; roze bloemen)	12	P	1	brachyanthum gertrudae GN102-257 20 zpp (van Col. Pringles, S. Luis)
02	H	2	beguinii v. L1035 10 zpp (Sierra de la Paila; verwant met G. mandragora)	13	P	1	castellanosii P209 20 zpp (van oostelijk Sa. Malanzan; korte witte bloemen)
03	H	2	booleanus 10 zpp (lijkt op G. beguinii)	14	P	1	catamarcense P72 20 zpp (van Andalgala; bloemen wit met roze keel)
04	H	1	gielsdorfianus 20 zpp (plant blauwgroen; wollige schedel; doorns zwart)	15	P	1	erinaceum P381 20 zpp (kleine nieuwe soort uit de Sa. Tulumba)
05	H	1	horripilus 20 zpp (dieproze bloemen)	16	P	1	eurypleurum P431 20 zpp (uit de zuidelijke Cerro Leon, Par.; bloemen roze)
06	H	1	knuthianus 20 zpp (witte zij- en gele middendoorns; bloemen roze)	17	P	1	fleischerianum P416 20 zpp (van de watervallen van Pirareta, Par.)
07	H	2	laredoi 10 zpp (dicht wit bedoord; donker purperviolette bloemen)	18	P	1	gibbosum P95 20 zpp (plant grijsgroen; grote witte bloemen)
08	H	1	roseanus 20 zpp (strokleurige doorns; bloemen geelachtig)	19	P	1	guanchinense P226 20 zpp (van Cuesta Miranda, Sierra Famatina)
09	H	1	saueri 20 zpp (plant blauwgroen; wollige schedel; bloemen wit)	20	P	1	hossei P139 20 zpp (platronde, grijsgroene plant; bloemen wit tot roze)
10	H	2	subterraneus zaragozae 10 zpp (bloemen purperroze)	21	P	1	intertextum P81 20 zpp (noordelijk van La Higuera; lange witte bloemen)
11	H	1	viereckii 20 zpp (lange witte zij- en zwarte middendoorns; bloem purper)	22	P	1	kieslingii P383 20 zpp (van Cuesta Huaco)
12	H	2	ysabellae 10 zpp (kleine witgroene bloemen)	23	P	1	monvillei P6 20 zpp (van de Rio Tercero/Zuid-Cord.)
13	P	2	beguinii smithii 20 zpp (glazig witte doorns met donkere punt)	24	P	1	moserianum P90 20 zpp (van de typestandplaats bij Serrezuela; variabel)
14	P	3	saueri nelissae 15 zpp (van Bustamente)	25	P	1	mostii P176 20 zpp (van hogere plaatsen in Cordoba; zwaar bedoord)
15	P	2	subterraneus 15 zpp (Rapicactus; plant met penwortel; bloem purper)	26	P	1	mucidum ferrarii P136 20 zpp (loodgrijs; bloem wit tot roze)
16	P	3	ysabellae 20 zpp (platronde plant; witte bloemen)	27	P	1	nidulans P138 20 zpp (van Señor de la Pena; woest bedoord; roze bloemen)
17	L	5	subterraneus zaragozae 10 zpp (langwerpig; bloemen purperroze)	28	P	1	nigriareolatum P132 20 zpp (planten gelijk aan de typeplant)
GYM			GYMNOCALYCIUM Groot Zuidamerikaans geslacht van bolcactussen die rijk en langdurig bloeien. De planten gedijen ook goed bij iets minder licht. Niet kougevoelig en in het algemeen gemakkelijk. De bloemknoppen zijn onbedoord.	29	P	1	occultum P131 20 zpp (van Catamarca; donkergroen; doorns zwart)
01	L	1	bruchii brigittae 20 zpp (roze bloemen)	30	P	1	pflanzii argentinense P154 20 zpp (van de Rio Juramente, Salta)
02	L	4	platense 20 zpp (bloem wit met rode keel)	31	P	1	quehlianum P160 20 zpp (grote vlakke planten met bruine epidermis)
03	L	1	rosanthemum 20 zpp (plant donkergroen; bloem roze)	32	P	1	ritterianum P219 20 zpp (van het Famatima massief)
04	P	1	achirasense GN269-857 20 zpp (van La Vertiente)	33	P	1	saglionis P126 20 zpp (van Sa. Anacasti; grote vlakke planten)
05	P	1	achirasense orientale P104c 20 zpp (uit Zuid-Cordoba)	34	P	1	sanluisense n.n. P103 20 zpp (lange penwortel)
06	P	1	ambatoense P22 20 zpp (van de Sierra Ambato; variabele soort; doorns rozegrijs)	35	P	1	schickendantzii P17s 20 zpp (van Chepes Viejo, La Rioja; witroze bloemen)
07	P	1	andreae P199 20 zpp (van El Condor; kleine plant met grote gele bloemen)	36	P	1	spgazzinii P43 20 zpp (van Tolombon; vlakke, grijze plant met zware doorns)
				37	P	1	stenopleurum P435 20 zpp (van de zuidelijke Cerro Leon; witte tot roze bloemen)
				38	P	1	taningaense P212 20 zpp (van Tanninga,

LEI	LEPISIUM			20	H	1	saltensis 20 zpp (dwergsoort; rode bloemen met donkere keel)
	Epifytisch groeiende, struikjes vormende cactussen. Nauw verwant met Rhipsalis.			21	H	1	schieliana 20 zpp (dicht geelachtig bedoornd)
01	A	1	cruciforme 20 zpp (epifytische struikjes; witachtige bloempjes)	22	H	1	tarabucensis 20 zpp (tot 6 cm lange donkerrode bloemen)
LER	LEUCHTENBERGIA			23	H	1	tegeleriana 20 zpp (rode bloemen; bedoornde vruchten)
	Monotypisch geslacht van planten met penwortel en driekantige tepels. Zeer grote gele bloemen, die willig verschijnen bij oudere planten. In de zomer houden ze van veel water en in de winter van volkomen droogte. Niet kougevoelig.			24	H	1	tiegeliana 20 zpp (dichte bedooring; rozeviolette bloemen)
01	H	1	principis 20 zpp (lange papierachtige doorns; enorme bloemen)	25	H	1	wrightiana 20 zpp (zeer lange gedraaide doorns; lange lilakleurige bloemen)
02	L	4	principis 20 zpp (lange papierachtige doorns; enorme bloemen)	26	H	1	zecheri 20 zpp (karmijnkleurige bloemen met rode stamper)
LOB	LOBIVIA			27	P	1	larae WR264 20 zpp (platronnd; zware doorns; donkerviolette bloemen)
	Zie ook Echinopsis. Pseudolobivia is deels hier en deels bij Echinopsis ondergebracht. Schitterende bloeiers, maar helaas slechts enkele uren per bloem. De kweek is eenvoudig en de planten zijn niet kougevoelig. Voor mij de mooiste cactusbloemen!			28	P	1	pectinifera 20 zpp (korte aanliggende doorns; gele bloemen)
01	L	1	calorubra 20 zpp (Ps.lob.; lange orangerode bloemen)	29	P	1	rubescens 20 zpp (gele bloemen met donkere keel)
02	H	1	acanthoplegma roseiflora 20 zpp (rozeviolette bloemen met een witte keel)	30	P	1	sublimiflora OF72/80 20 zpp (zeer grote gele of rode bloemen)
03	H	1	aurea dobeana 20 zpp (Ps.lob.; klein; stevige doorns; grote bloedrode bloemen)	31	P	1	winteriana 20 zpp (grote roze bloemen met een witte keel)
04	H	1	backebergii 20 zpp (bloemen helder karmijnkleurig)	32	N	1	omasuyana 20 zpp (platronnd; purperen bloemen)
05	H	1	caineana 20 zpp (zeer grote helder violette bloemen)	33	L	1	aurea 20 zpp (Pslob.; goudgele bloemen)
06	H	1	calorubra 20 zpp (Ps.lob.; lange orangerode bloemen)	LOP			LOPHOPHORA
07	H	1	calorubra pojoensis 20 zpp (Ps.lob.; kleiner; vormt clusters; bloemen orangerood)				Kleine, soms groepen vormende bolcactussen. In de natuur bevat de wortelhals mescaline. De planten zijn onbedoornd en bezitten viltige areolen. Niet kou-, maar wel vochtgevoelig.
08	H	1	cardenasiana 20 zpp (Ps.lob.; grote magentarode bloemen)	01	H	2	echinata diffusa 10 zpp (grijsgroene plant; vlakke ribben; bloem witachtig)
09	H	1	chrysantha 20 zpp (goudgele bloemen met rode keel)	02	H	2	williamsii 10 zpp (doornloos; dikke viltige areolen)
10	H	1	cinnabarina 20 zpp (8 cm grote, karmijnkleurige bloemen met donkere keel)	03	H	2	williamsii decipiens 10 zpp (grotere violetroze bloemen)
11	H	1	famatimensis 20 zpp (Reicheocactus)	LOX			LOXANTHOCEREUS
12	H	1	haematantha L459 20 zpp (zwarte, gebogen middendoorns; rode bloem met witte keel)				Slanke, vrij klein blijvende zuilen met zygomorfe bloemen, die ook wel bij Borzicactus worden geplaatst. De kweek is eenvoudig, want de planten zijn niet kougevoelig en vaak zeer bloeiwillig.
13	H	1	hertrichiana L154A 20 zpp (de Huanoquita/Peru; meest gele bloemen)	01	L	4	sextonianus 20 zpp (korte leden; lange, rode, zygomorfe bloemen)
14	H	1	jajoiana 20 zpp (roodachtige bloemen met een donkerviolette keel)	MAI			MAIHUENIOPSIS
15	H	1	marsoneri 20 zpp (lange zwarte doorns, gele of rode bloemen)				Nauw aan Tephrocactus verwante planten uit Argentinië. In de laatste jaren is een aantal soorten van Tephrocactus in dit geslacht geplaatst. Niet kougevoelig.
16	H	1	maximiliana L254 20 zpp (de Macusani; mooie, meest 3-kleurige bloemen)	01	A	4	boliviana 20 zpp (Tephro; vormt zoden; bloemen geel tot oranje)
17	H	1	obrepanda purpurea 20 zpp (Ps.lob.; purperkleurige reuzenbloemen)	MAL			MAMILLARIA
18	H	1	pampana 20 zpp (grijsgroen; driekleurige bloemen)				Grootste en meest gekweekte geslacht van cactussen. Binnen het geslacht bestaat een grote schakering in vorm, grootte en bloemen. Bloei meestal in een krans om de schedel. Kweek bij veel soorten eenvoudig. Niet kougevoelig.
19	H	1	pentlandii 20 zpp (zeer lang bedoornd; bloemen van geel tot violet)	001	L	4	affinis 20 zpp (vlgs. Mam. Index = M. polythele)

002	L	4	albata	20 zpp (dicht wit bedoordnd; spruit)	037	L	4	glassii	20 zpp (vormt groepen; plant sneeuwwit bedoordnd; roze bloemen)
003	L	1	albiarmata	20 zpp (creme-witte bloemen)	038	L	4	goodrichei	20 zpp (grote dieproze bloemen)
004	L	1	albicans	20 zpp (dicht, wit bedoordnd; grote roze bloemen)	039	L	4	hahniana	20 zpp (lange witte haren; rode bloemen)
005	L	4	apozolensis saltensis	20 zpp (wollige axillen; vosrode doorns; karmijnkleurige doorns)	040	L	4	hertrichiana	25 zpp (bruine middendoorns en witte wol in de axillen)
006	L	1	arida	20 zpp (plant blauwgroen; groengele bloemen)	041	L	1	huajuapensis	20 zpp (kogelvorm met roodachtige bloemen)
007	L	4	aurispina	20 zpp	042	L	4	hutchisoniana	25 zpp (kort zuilvormig; bloemen wit)
008	L	4	bachmannii	20 zpp (roze bloemen)	043	L	4	klissingiana	20 zpp (karmijnkleurige tot zachtroze bloemen)
009	L	4	baxteriana	20 zpp (platronde plant; gele bloemen)	044	L	4	louisae	20 zpp (weinig spruitend; zeer grote bloemen)
010	L	4	bombycina	25 zpp (glazige witt zij- en rode, gehaakte middendoorns)	045	L	1	magallanii	20 zpp (dwergvorm; bruinachtige bloemen)
011	L	4	bonavitii	25 zpp (wollige axillen; donkerrode, omhoog gebogen midendoorns)	046	L	4	mainae	20 zpp (korte gehaakte middendoorns; grote purperen bloemen)
012	L	1	brandegeei	20 zpp (grote planten; bloemen geelachtig)	047	L	1	mammillaris	20 zpp (kleine crêmekleurige bloemen; felrode bessen)
013	L	1	brauneana	20 zpp (witte zij- en korte donkere middendoorns)	048	L	4	marksiana	20 zpp (platte, geelkleurige plant; gele bloemen)
014	L	4	bucavensis	25 zpp (n.n. uit zaadlijst Dodonaeus 1966)	049	L	4	mazatlanensis	20 zpp (grote purperen bloemen)
015	L	4	caerulea	20 zpp (epidermis donker blauwgroen)	050	L	4	meyranii	25 zpp (purperen bloemen)
016	L	4	calleana	20 zpp (platronde plant met witte bloemen)	051	L	4	miegeana	25 zpp (rode bloemen)
017	L	4	casoi	20 zpp (korte, bleke zij- en stevige zwarte middendoorns)	052	L	4	mollhamata	20 zpp (witte bloemen)
018	L	4	celsiana	20 zpp (fraaie bolvorm; bloemen roze)	053	L	7	muehlenpfordtii	25 zpp (rode bloemen)
019	L	4	celsiana potosina	20 zpp (nom. nud. = M. celsiana)	054	L	4	muehlenpfordtii longispina	25 zpp
020	L	1	chica	20 zpp (nom.nud.)	055	L	1	multiseta	20 zpp (witwollige axillen)
021	L	4	chionocephala	20 zpp (witwollige axillen; zachtroze bloemen)	056	L	4	mystax	20 zpp (witwollige axillen; purperroze bloemen)
022	L	4	columbiana	20 zpp (kortcilindrisch;; doorns geelachtig; bloemen karmijnkleurig)	057	L	4	nana	20 zpp (met penwortel)
023	L	4	compressa	20 zpp (stralende purperen bloemen)	058	L	4	nejapensis longispina	20 zpp (langere bedoornig)
024	L	4	craigii	20 zpp (dieproze bloemen)	059	L	4	neomystax	20 zpp (kleine helderrode bloemen)
025	L	4	crassior	20 zpp (vormt groepen; bloemen karmijnroze)	060	L	4	obconella	20 zpp (karmijnkleurige bloemen)
026	L	4	crocidata	20 zpp (karmijnkleurige bloemen)	061	L	4	pacifica	20 zpp (geelgroene bloemen)
027	L	4	densispina	20 zpp (kleine, zwavelgele bloemen)	062	L	4	parkinsonii	25 zpp (witbedoordnd; deelt zich vaak dichotoom)
028	L	4	dioica	20 zpp (grote cremekleurige bloemen)	063	L	4	pettersonii	20 zpp (purperroze bloemen)
029	L	4	duoformis	25 zpp (kleine karmijnkleurige bloemen)	064	L	4	phymatothele	20 zpp (blauwgroen; karmijnkleurige bloemen)
030	L	2	egregia	15 zpp (blijft klein; wollige axillen; kleine bloemen)	065	L	1	prolifera	20 zpp (spruit sterk; bloemen geel)
031	L	4	eichlamii	20 zpp (geelachtige bloemen)	066	L	1	pseudoperbella	20 zpp (witte zij- en zwarte middendoorns)
032	L	4	eriacantha	25 zpp (kleine bleekgele bloemen)	067	L	4	pubispina	25 zpp (blijft klein; bloemen wit tot crêmekleurig)
033	L	4	evermanniana	25 zpp (wollige axillen; geelachtige bloemen)	068	L	1	rekoii	20 zpp (korte zuilvorm; purperen bloemen)
035	L	4	formosa	20 zpp (purperroze bloemen)	069	L	4	rekoii aureispina	20 zpp (goudgeel bedoordnd; bloemen rood)
036	L	1	fraileana	20 zpp (grote roze bloemen met lange purperen stempel)	070	L	4	rhodantha	25 zpp (geliefde soort, al zeer lang bekend)
					071	L	4	saetigera	25 zpp (witwollige axillen; witte bloemen)
					072	L	4	sartorii	20 zpp (bloemen van geel tot

		karmijnkleurig)	109	H	1	longiflora stampferi 20 zpp (Krainzia; kortere tepels; bloem en doorns korter)	
073	L	4	saxicola 20 zpp (witbloeiend)	110	H	1	magnifica 20 zpp (goudgele haakdoorns; bloemen helder karmijnkleurig)
074	L	4	schelhasei 20 zpp (witte bloemen; spruitend)	111	H	1	melaleuca 20 zpp (Dolichothele; zwarte middendoorns; gele bloemen)
075	L	4	sempervivi 25 zpp (witachtige bloemen)	112	H	1	mieheana globosa 20 zpp (vormt clusters; gele bloemen)
076	L	1	sempervivi caputmedusa 20 zpp (plant blauwgrijns)	113	H	1	orestera 20 zpp (zachtroze bloemen)
077	L	1	sonorensis 20 zpp (plant blauwgroen; bloemen dieproze)	114	H	1	pennispinosa 20 zpp (fijnbehaard, oranje doorns; roze bloemen)
078	L	4	spinosissima 20 zpp (wordt vrij groot; roodachtige bloemen)	115	H	2	reppenhagenii 10 zpp (witte zij- en rozebruine middendoorns)
079	L	4	standleyi 20 zpp (veel wol in de axillen; bloemen roze)	116	H	1	schumannii 20 zpp (Bartschella; kleinblijvend; grote lavendelviolet bloemen)
080	L	4	supertexta 20 zpp (helderrode bloemen)	117	H	1	schwarzii 20 zpp (dwergsoort, verborgen onder haarachtige doorns)
081	L	4	swinglei 20 zpp (grote roze bloemen)	118	H	1	slevinii 20 zpp (grote roze bloemen)
082	L	4	tayloriorum 25 zpp (wollige axillen; roze bloemen)	119	H	1	sphaerica 20 zpp (Dolichothele; lange tuberkels; grote bloemen)
083	L	4	tesopacensis 20 zpp (spruit niet; blauwgroen)	120	H	1	swinglei iniae 20 zpp (vorm met rechte middendoorns; zachtroze bloemen)
084	L	2	theresae 10 zpp (dwergsoort met grote roze bloemen)	121	H	2	tepexicensis 10 zpp (fijne, witte zij- en korte, bruine, gehaakte middendoorns)
085	L	1	tropica 20 zpp	122	H	1	wolfii 20 zpp (fraaie soort met grote, vrijwel witte bloemen)
086	L	4	vagaspina 25 zpp (roze bloemen)	123	H	1	zephyranthoides 20 zpp (grote, witachtige bloemen met roze strepen)
087	L	4	varieaculeata 25 zpp (spruit; vaak zeer lange middendoorns)	124	P	1	chionocephala 20 zpp (witwollige axillen; zachtroze bloemen)
088	L	4	vonwysiana 25 zpp (karmijnroze bloemen)	125	P	1	dioica 20 zpp (zwartbruine, gehaakte middendoorns; witte bloemen)
089	L	4	wiesingeri 20 zpp (platrond; roze bloemen)	126	P	1	melanocentra rosea 20 zpp
090	L	4	wildii rosea 20 zpp (spruit rijkelijk)	127	P	1	standleyi L086 20 zpp (witwollige axillen; roze bloemen)
091	L	4	winteriae 25 zpp (geelwitte bloemen)	128	P	1	vaupelii Rog138 20 zpp (van Xotchiltepec, Pue.)
092	L	4	woodsii lanata 20 zpp (roze bloemen)	129	B	3	solisioides 10 zpp (dwergvorm met penwortel; gele bloemen)
093	L	1	yaquensis 20 zpp (blijft klein; witroze bloemen)	130	N	1	balsasoides 20 zpp (Dolichothele)
094	L	1	zacatecasensis 20 zpp (gele bedooring)	131	N	1	elegans 20 zpp (weinig spruitend; karmijnkleurige bloemen)
095	H	1	albicans 20 zpp (dicht, wit bedoord; grote roze bloemen)	132	N	1	formosa 20 zpp (wollige axillen; karmijnkleurige bloemen)
096	H	1	baumii 20 zpp ((Dolichothele; wit bedoord; grote gele bloemen)	133	N	1	fuauxiana 20 zpp (wordt enigszins zuilvormig; bloem wijnrood)
097	H	1	blossfeldiana 20 zpp (dwergsoort met grote rozekarmijnkleurige bloemen)	134	N	1	hahniana giselana 20 zpp (in de axillen haren tot 1,5 cm lang)
098	H	1	boolii 20 zpp (dwergsoort; grote roze bloemen)	135	N	1	potosina 20 zpp (vlgs. Backeberg: M. muehlenpfordtii)
099	H	1	capensis 20 zpp (grote roze bloemen)	136	N	1	toluca 20 zpp
100	H	1	carmenae 20 zpp (bedekt met fijne goudgele doortjes)	137	L	1	backebergiana 20 zpp (forse plant; bloemen karmijnkleurig)
101	H	1	duwei 20 zpp (witte, gevederde zij- en gehaakte, gele middendoorns)	138	L	4	bocasana 20 zpp (vormt groepen; geelachtige bloemen)
102	H	1	estebanensis 20 zpp (middendoorns purperbruin; witachtige bloemen)	139	L	1	duwei 20 zpp (witte zij- en gele gehaakte middendoorns; mooi!)
103	H	1	guelzowiana splendens 20 zpp (Krainzia; witte haren en goudkleurige doorns; grote bloemen)	140	L	1	longiflora 20 zpp (Krainzia; fraaie grote roze bloemen)
104	H	1	heidiae 20 zpp (gele, geurende bloemen)	141	L	1	matudae 20 zpp (slanke, langwerpige plant; bloemen roodpurper)
105	H	2	kraehenbuehlii 10 zpp (vormt clusters; bloemen roze)	142	L	1	microcarpa 20 zpp (wordt langwerpig;
106	H	1	lenta 20 zpp (witte, aanliggende bedooring; grote, roze bloemen)				
107	H	1	longiflora 20 zpp (Krainzia; lange, gehaakte middendoorns; grote roze bloem)				
108	H	1	longiflora fa. 20 zpp (geelwit bedoornde vorm)				

Dhr.
 Aan Mevr. ....
 Mej. ....
 .....
 Adres
 .....
 Postcode Plaats

Clichéfonds "Succulenta"
Geuldersedijk 2
5944 NH Arcen

Ondergetekende wenst de hieronder en aan ommezijde vermelde soorten uit de lijst 2003-2004 te ontvangen

Soorten à € 0,55	Vervangnrs. à € 0,55
Soorten à € 1,40	Vervangnrs. à € 1,40

Bestelling van: Dhr. ....
 Mevr. ....
 Mej. ....
 .....
 Adres
 .....
 Postcode Plaats
 Lid/Adm. Nr. ....

Totaal bestelling:		Betaling:
..... soorten à € 0,35	= €	☐ Als lid Succulenta na ontvangst
rekening.		☐ Na ontvangst rekening (Extra
..... soorten à € 0,55	= €	☐ Betaald op .....
kosten € 2,-)		Via: .....
..... soorten à € 1,40	= €	Kruis het juiste vakje aan
..... soorten à € 2,20	= €	
..... porties à € 5,60	= €	
..... pakketjes à € 3,-	= €	
Bijdrage Portokosten		
(beneden € 17,-)	= € 1,20	
Totaal	= €	

Denk eraan: Minimum bestelling (excl. porto) €5,- !!

- 143 L 1 roze bloemen)
1 monancistracantha 20 zpp (kleine bol-
letjes met haakdoorns; bloemen bleekgeel)
- 144 L 1 mundtii 20 zpp (karmijnkleurige bloemen)
- 145 L 1 polythele 20 zpp (forse planten met roze
bloemen)
- 146 L 4 ruestii 20 zpp (blijft vrij klein; bloemen
karmijnrood)
- 147 L 1 yucatanensis 20 zpp (enigszins
langwerpige planten; bloemen wit met roze
middenstreep)
- MAM MAMILLOPSIS**
Monotypisch geslacht. Dichte, witte bedoor-
ning. Middendoorns gehaakt. Grote roodo-
ranje bloemen, die helaas in cultuur niet al
te vaak verschijnen. Niet kougvoelig.
- 01 H 1 senilis 20 zpp (dicht, sneeuwwit
bedoord; grote rode bloemen)
- 02 L 1 senilis 20 zpp (dicht, sneeuwwit
bedoord; grote rode bloemen)
- MAS MARSHALLOCEREUS**
Grote zuilcactussen uit Noord-Amerika.
De soort met zijn prachtige donkerbruine
areolen komt in verzamelingen regelmatig
voor.
- 01 I 4 thurberi 20 zpp (zuilen met grote
donkerbruine areolen)
- MAT MATUCANA**
Zuidamerikaanse bolcactussen met grote,
vaak zygomorfe bloemen. Hier zijn ook
Submatucana en Eomatucana geplaatst. In
cultuur zijn de meeste soorten niet
kougvoelig. Over de naamgeving heerst
nogal verwarring.
- 01 I 1 ritteri 20 zpp (Subm.; platronde; grote
roodachtige bloemen)
- 02 H 1 aureiflora 20 zpp (Subm.; korte, rechte
(actinomorfe) gele bloemen)
- 03 H 1 calliantha 20 zpp (Subm.; lange,
gedraaide doorns; grote fraaie bloemen)
- 04 H 1 cereoides 20 zpp (witte zij- en lange
geelachtige middendoorns)
- 05 H 1 herzogiana 20 zpp (wordt iets
langwerpig)
- 06 H 1 huagalensis 20 zpp (Subm.; zeer grote
driekleurige bloemen)
- 07 H 1 intertexta 20 zpp (Subm.; lange,
zygomorfe, oranje bloemen)
- 08 H 1 madisoniorum 20 zpp (Subm.; vlakke
ribben; orangerode bloemen)
- 09 H 1 madisoniorum pujupatii 20 zpp (Subm.;
mooie, donkerrode bloemen)
- 10 H 1 oreodoxa 20 zpp (Eomat.; lange, rechte,
rode bloemen)
- 11 H 1 paucicostata 20 zpp (Subm.; lange,
gebogen, grijze doorns; bloemen
roodachtig)
- 12 H 1 tuberculosa 20 zpp (Subm.; lang grijs
bedoord; rijkbloeiend)
- 13 H 1 weberbaueri flammea 20 zpp (Subm.;
lang, dichte, goudgele bedoorning; oranje
bloemen)
- 14 H 1 yanganucensis 20 zpp (witte zij- en
geelbruine middendoorns)
- 15 P 2 krahni 20 zpp (donkergroen;
karmijnkleurige bloemen)
- MEL MELOCACTUS**
Cephalium vormende bolcactussen. In het
algemeen zijn de planten willige groeiers,
als de temperatuur 's winters voldoende
hoog is. De planten bloeien pas na
vorming van het cephalium, dus na 10 of
meer jaren.
- 01 I 4 azureus 20 zpp (blauw berijpt; doorns
grijs)
- 02 L 4 canescens 20 zpp (donkergroen; bruine,
gebogen doorns)
- 03 L 4 disciformis 25 zpp (plant donkergroen;
cephalium rood)
- 04 N 1 guaricensis 20 zpp (kleine
Venezuelaanse soort, bloemen violet)
- MIA MICRANTHOCEREUS**
Klein blijvende, zeldzaam mooi behaarde
en bedoornde zuilen. Ze bloeien met vele
kleine bloemen in herfst en winter. De
planten zijn warmteminnend.
- 01 I 4 densiflorus 20 zpp (dicht geel bedoord;
bloem rood)
- 02 N 4 auriazureus 20 zpp (azuurblauwe plant;
goudgele bedoorning)
- 03 N 4 streckeri 20 zpp (blauwgroen; zachte
gele bedoorning)
- MIL MILA**
Kleine Peruaanse zuilen, die groepen
vormen. Oudere planten bloeien met gele
bloemen. De soorten zijn niet kougvoelig.
- 01 I 1 caespitosa 20 zpp (gele bedoorning; gele
bloemen)
- 02 I 1 churinensis 20 zpp
- 03 I 1 kubeana 20 zpp (vormt groepen; bloemen
heldergeel)
- 04 N 4 cachamarcensis 20 zpp
- 05 N 4 nealeana 20 zpp (grijsgroen; gele bloe-
men)
- MYR MYRTILLOCACTUS**
Geslacht van Mexicaanse zuilen die in de
natuur struikvormig groeien. De planten
zijn wat kougvoelig, maar worden toch wel
als onderstam bij enten gebruikt. De kweek
is niet moeilijk.
- 01 I 1 geometrizans 20 zpp (struikvormende
zuil; mooie grijsgroene stam)
- 02 I 1 geometrizans grandiareolatus 20 zpp
(grotere areolen; takken langer)
- NBE NEOBESSEYA**
Noord-Amerikaanse bolcactussen, die
relatief weinig in verzamelingen
voorkomen. De planten zijn niet kou-, maar
wel vochtgevoelig.
- 01 H 1 asperispina 20 zpp (blauwgroen; bloemen
groengeel)
- 02 H 1 missouriensis 20 zpp (grote geelgroene
bloemen met roze middenstrepen)
- 03 H 1 similis 20 zpp (geelachtige bloemen)

- en Chili. Jonge planten vallen op door de grote fraaie wollige areolen. Niet kougevoelig.
- 01 I 1 churinensis 20 zpp
- 02 I 1 gigantea 20 zpp (grote zuil met purperrode bloemen)
- 03 I 1 roseiflora 20 zpp (roze bloemen; bloeit zelden in cultuur)
- NOR** **NORMANBOKEA**
Geslacht van kleine, bolvormige cactussen uit Mexico. De soorten worden ook wel ingedeeld bij Pelecyphora, Gymnocactus of Turbinicarpus, zie ook daar. Niet erg gemakkelijk, maar wel erg mooi.
- 01 H 2 pseudopectinata 10 zpp (dichte, pectinate bedooring)
- 02 H 2 pseudopectinata rubriflora 10 zpp (grote, purperviolette bloemen)
- 03 B 5 valdeziana 15 zpp (klein; met penwortel; bloem violetroze)
- 04 L 2 pseudopectinata albiflora 15 zpp (bloem wit)
- 05 L 2 valdeziana rubriflora 15 zpp ()
- NOT** **NOTOCACTUS**
Gemakkelijke en schitterend bloeiende bolcactussen, waarvan de meeste soorten niet erg groot worden. De planten kunnen toe met iets minder licht. Hier zijn ook soorten van Brasilicactus, Eriocactus en Wigginsia vermeld.
- 01 I 1 amplicostatus 20 zpp (Erioc.; goudgeel bedoord)
- 02 L 4 bommeljei 20 zpp
- 03 L 4 claviceps 25 zpp (Erioc.; lange goudgele doorns)
- 04 L 4 erinaceus 20 zpp (Wigg.; grote kanariegele bloemen)
- 05 L 1 ernestii 20 zpp
- 06 I 1 haselbergii 20 zpp (Brasilic.; dicht wit bedoord; fraaie rode bloemen)
- 07 L 4 leninghausii 25 zpp (Erioc.; lange, goudgele doorns)
- 08 L 4 roseoluteus 20 zpp (geelbruine doorns; rozebloemen met gele keel)
- 09 L 1 schlosseri 20 zpp (lange roodbruine doorns)
- 10 L 1 vorwerkianus 20 zpp (Wigg.; kleine gele bloemen)
- 11 H 1 arnostianus 20 zpp (vlakke plant; afgeronde ribben)
- 12 H 1 buiningii 20 zpp (lichtgroene epidermis; grote bloemen)
- 13 H 1 crassigibbus 20 zpp (vlakronde ribben; zeer lange, gele bloemen)
- 14 H 1 horstii 20 zpp (wollige schedel; roodbruine doorns; oranje bloemen)
- 15 H 1 rudibuenekeri 20 zpp (lange witte doorns; witwollige, gele bloemen)
- 16 H 1 schlosseri 20 zpp (lange, roodbruine doorns)
- 17 H 1 schumannianus nigripinus 20 zpp (Erioc.; lange, zachte, gele bedooring)
- 18 H 1 uebelmannianus 20 zpp (vlakke ribben; grote violette bloemen)
- 19 H 1 werdermannianus 20 zpp (grote planten; lange geelachtige bedooring)
- 20 P 1 arechavaletai P389 20 zpp (Wigg.; van Ente Rios, vlakke kogel)
- 21 P 1 purpureus 20 zpp (purperroze bloemen, zeer mooi)
- 22 N 1 amplicostatus rufispinus 20 zpp (Erioc.)
- 23 N 1 linkii buenekeri 20 zpp
- 24 N 1 ritterianus 20 zpp
- 25 N 1 scopa machadoensis 20 zpp
- 26 L 4 haselbergii 20 zpp (Brasilicact.; fraaie rode bloemen)
- OBR** **OBREGONIA**
Monotypisch geslacht van platronde planten. De planten zijn gemakkelijker te kweken dan b.v. Ariocarpus. Ze zijn niet kougevoelig en bloeien willig uit de wollige schedel.
- 01 H 5 denegrii 10 zpp (wollige schedel)
- OPU** **OPUNTIA**
De bekende schijfcactussen. Ook enkele cilindervormige soorten zijn hier geplaatst. De planten zijn in het algemeen gemakkelijk in cultuur. Wel kiemen de zaden vaak pas na lange tijd. Sommige soorten zijn in de natuur winterhard.
- 01 N 4 basilaris 20 zpp (laagblijvend; purperrode bloemen)
- 02 N 4 engelmännii alta 20 zpp
- 03 N 4 erinacea 20 zpp (O. hystricina?)
- 04 N 4 violacea macrocentra 20 zpp
- 05 N 4 violacea Santa Rita 20 zpp
- 06 N 4 inamoena 20 zpp
- 07 A 1 quimilo 20 zpp (grootwordend; steenrode bloemen)
- 08 A 1 weingartiana 20 zpp (Austrocylop.; forse, vrij korte cilindrische planten)
- ORE** **OREOCEREUS**
De grijsaards van de Andes. Onder de beharing zit meestal een stevige bedooring. De planten groeien langzaam en kunnen vele jaren een sieraad in de kas vormen. Niet kougevoelig. Bloei is in verzamelingen zeldzaam.
- 01 I 4 fossulatus 20 zpp (struikvorm; tot 2 m hoog)
- 02 I 4 magnificus 20 zpp
- 03 I 4 maximus 20 zpp (dikke stam; wordt groot)
- 04 I 4 neocelsianus 20 zpp (de meest bekende soort)
- 05 I 1 trollii 20 zpp (blijft compact en vormt groepen)
- 06 I 1 trollii mayor 20 zpp
- 07 N 1 fossulatus nivea 20 zpp
- 08 N 1 hendriksenianus gracilior 20 zpp
- 09 N 1 urmiriensis 20 zpp
- ORO** **OROYA**
Peruaanse bolcactussen met vaak bijzonder mooie tweekleurige bloemen. De kweek is niet moeilijk en de planten zijn niet kougevoelig.

01	I	4	borchersii 20 zpp (platrond; bloemen citroengeel)				Juramento; rozebruine middendoorns)
PAC			PACHYCEREUS Grote zuilcactussen uit Mexico. De planten bezitten een robuuste bedoorning en zijn eenvoudig te kweken. Niet kougevoelig.	25	P	1	variicolor P66 20 zpp (van Payogasta)
01	I	1	pringlei 20 zpp (de bekendste soort; wordt in de natuur zeer groot)	26	P	1	weberiana P247 20 zpp (van El Naranjo, Salta)
02	I	1	weberi 20 zpp (wordt zeer groot)	27	L	4	aureispina 20 zpp (kleine planten; goudgele, kleine bloemen)
PAR			PARODIA Geslacht van veelal vrij klein blijvende bolcactussen uit Zuid-Amerika. Kleurrijke en afwisselende bedoorning. Bloei gedurende de gehele zomer. Niet kougevoelig. Niet te warm zaaien geeft de beste resultaten.	28	A	1	horrida 20 zpp
01	L	1	ayopayana 20 zpp (goudgele bloemen)	29	L	4	tillii 20 zpp (platrond; hoornkleurige doorns; gele bloemen)
02	L	1	procera 20 zpp (vrij klein; okergele bloemen)	PEI			PEIRESKIA Bladdragende cactussen, die struikvormig groeien. De meeste soorten groeien uitstekend en worden zelfs als onderstam gebruikt. Ze komen voor van de USA tot in Noord-Argentinië.
03	H	1	chrysacanthion 20 zpp (dichtbedoornd met lange gele doorns)	01	A	4	sacharosa 20 zpp (Rhodoc.; struik met bladeren; rozerode bloemen)
04	H	1	comarapana 20 zpp (slechts 1 middendoorn per areool)	PEL			PELECYPHORA Kleine bolcactussen met korte, pectinate bedoorning. Sommige soorten worden ook wel ingedeeld bij Gymnocactus, Normanbokea of Turbinicarpus. De soorten zijn niet kougevoelig, maar op eigen wortel wel vochtgevoelig. Kweek uit zaad is vrij moeilijk.
05	H	1	lauii 20 zpp (roodbruine, gehaakte doorns; karmijnrode bloemen)	01	H	2	aselliformis 10 zpp (met areolen die op pisbedden lijken)
06	H	1	subterranea 20 zpp (platrond; wollige schedel; zware, zwarte doorns)	PIL			PILOSOCEREUS Geslacht van schitterend berijpte en behaarde zuilcactussen. De meeste soorten zijn warmteminnend. De bloemen verschijnen pas op latere leeftijd en ruiken vaak onaangenaam.
07	H	1	suprema 20 zpp (lange, stevige, gele of zwarte, gehaakte middendoorns)	01	I	1	fulvilanatus 20 zpp (sterk wollige areolen)
08	P	1	aureicentra P172 20 zpp (stevige geelbruine middendoorns; bloemen bloedrood)	02	H	1	aurisetus 20 zpp (blijft vrij klein; goudgeel bedoornd)
09	P	1	cabracoralensis 20 zpp (gebogen, bruine middendoorns)	03	H	1	palmeri 20 zpp (blauwgroen; veel haren in de areolen)
10	P	1	dextrorhamata P44 20 zpp (van Tolombon; zware, gehaakte, korte middendoorns)	04	N	1	piauhyensis 20 zpp (grootwordende blauwe zuil)
11	P	1	dichroacantha P44A 20 zpp (van Cafayate; rode of diepgele bloemen)	POL			POLASKIA Groot wordende zuilcactussen, waarvan de hier genoemde soort opvalt door zijn fraaie witgrijze uiterlijk. De planten groeien langzaam.
12	P	1	fechseri P395 20 zpp (van noordelijk Olta, Sa. Malanzan)	01	I	1	chichipe 20 zpp (wordt boomvormig)
13	P	1	fuscato-viridis P239 20 zpp (van San Pedro, Jujuy)	PTA			PTEROCACTUS Kleine planten met met een grote penwortel, die behoren bij de Opuntioideae. Niet kou-, maar wel wat vochtgevoelig.
14	P	1	glischrocarpa P56 20 zpp (van Alemania; bruine middendoorns; bloem geel)	01	A	2	kuntzei 15 zpp
15	P	1	macrancistra P151 20 zpp (van Vipos; lange bruin tot zwarte haakdoorns)	PYG			PYGMAEOCEREUS Geslacht van sterk spruitende en zeer klein blijvende zuilen. De bloemen openen in de nacht en zijn wit. De planten groeien in de natuur in het Peruaanse kustgebied.
16	P	1	mesembrina P210 20 zpp (van Ambil, Sa. Malanzan)	01	H	1	bylesianus 20 zpp (zuiltjes tot ca 10 cm lang; bloemen 6 cm lang)
17	P	1	muhrii P155 20 zpp (kopperode bloemen)	PYR			PYRRHOCACTUS Zie ook Horridocactus, Neochilenia en Neoporteria. Mooie zwaar bedoornde planten met fraaie klokvormige bloemen. De soorten zijn niet kougevoelig, maar
18	P	1	rauschii P63A 20 zpp (westelijk Cachi; goudgele, lange, gebogen middendoorns)				
19	P	1	rojensis P135 20 zpp (van de Cerro Mazan)				
20	P	1	rubelliamata P253 20 zpp (Cuesta el Cebilar, Salta)				
21	P	1	sanguiniflora P158 20 zpp (Cuesta de Totoral; bloem oranje tot donkerrood)				
22	P	1	spaniosa P146 20 zpp (van oostelijk Amaicha; roodoranje bloemen)				
23	P	1	talaensis P150 20 zpp (El Cadillal; grote gele bloemen)				
24	P	1	uebelmanniana P153 20 zpp (van de Rio				

		topcephalum, waar doorheen ieder jaar opnieuw de stam groeit. De kweek is niet moeilijk en de planten zijn niet kougevoelig.	02 N 4 alexanderi 20 zpp (kogelvormige grijsgroene leden)
01 I 1		leucostele 20 zpp (witbedoornde zuil met geelachtige middendoorns)	03 N 4 syringacanthus 20 zpp
STO		STROMBOCACTUS Monotypisch geslacht van klein blijvende bolcactussen. De kweek is niet gemakkelijk. Het beste kan men in grotere porties zaaien, daarom bevatten de porties minimaal 100 zaden. Niet kougevoelig.	04 A 1 articulatus articulatus 20 zpp (doornloos; witbloeiend)
01 L 6		disciformis 100 zpp (schijfvormig; zachte nietige bedoorning)	05 A 1 articulatus papyracanthus 20 zpp (lange papierachtige doorns)
02 B 6		disciformis esperanzae 10 zpp (Nieuw!; bloeit rood!)	THE THELOCACTUS Noordamerikaanse bolcactussen met knobbelige ribben en vaak grote attractieve bloemen. De kweek is meestal gemakkelijk en de meeste soorten bloeien gemakkelijk en langdurig. De soorten zijn niet kougevoelig.
SUL		SULCOREBUTIA Aan Rebutia verwante, klein blijvende bolcactussen. Niet kougevoelig, maar door hun penwortel wel vochtgevoelig. Het zijn prachtige en gemakkelijke bloeiers. Het zaad blijft niet lang kiemkrachtig.	01 H 1 bicolor bolansis 20 zpp (wordt groot; veel porseleinwitte doorns)
01 H 2		albissima 10 zpp (dichte dooreen gewezen bedoorning)	02 H 1 bicolor f. de Tanquecillos 20 zpp (kleinere planten; dichtbedoornd)
02 H 2		arenacea 10 zpp (aanliggende doornpjes; veel gele bloemen)	03 H 1 bicolor f. de Cuencame/Dur. 20 zpp (1 zeer lange middendoorn)
03 H 2		candiae 10 zpp (dicht goudgeel bedoornd; geelbloeiend)	04 H 1 bicolor f. de Monclova/Coah. 20 zpp (slanke plant; dicht bedoornd)
04 H 2		canigueralii 10 zpp (nietige, aanliggende doornpjes; rode bloemen met gele keel)	05 H 1 bicolor pottsii 20 zpp (middendoorns meest afstaand)
05 H 2		flavissima 10 zpp (dicht, goudgeel bedoornd; purperviolette bloemen)	06 H 1 bicolor texensis 20 zpp (een zeer lange, papierachtige middendoorn)
06 H 2		frankiana 10 zpp (doorns roodbruin; bloemen magentarood)	07 H 1 bicolor tricolor 20 zpp (fraaie bonte bedoorning)
07 H 2		hoffmanniana magenta 10 zpp (bloemen purper)	08 H 1 conothele 20 zpp (witachtige doorns; purperviolette bloemen)
08 H 2		kruegeri 10 zpp (pectinaat geplaatste doorns; oranjegele bloemen)	09 H 1 conothele argenteus 20 zpp (witte, priemende doorns; bloemen purperviolet)
09 H 2		polymorpha 10 zpp (stevige zwarte doorns; gele bloemen)	10 H 1 conothele aurantiacus 20 zpp (donkerder doorns; donkergele bloemen)
10 H 2		rauschii 10 zpp (epidermis grijsgroen of violet; bloem purperviolet)	11 H 1 conothele macdowellii 20 zpp (dicht en lang wit bedoornd; bloemen purperviolet)
11 H 2		swobodae 10 zpp (fijne goudgele bedoorning; purperen bloemen)	12 H 1 flavidispinus 20 zpp (dicht goudgeel bedoornd; grote purperen bloemen)
12 H 2		tiraquensis 10 zpp (roodbruine middendoorns; donkerrode bloemen)	13 H 1 heterochromus 20 zpp (zware, kleurige bedoorning; grote purperviolette bloemen)
13 H 2		tunariensis 10 zpp (groepvormende dwergsoort; rode bloemen met een gele keel)	14 H 1 hexaedrophorus fossulatus 20 zpp (plant grijsgroen; grote zachtroze bloemen)
14 H 2		vasqueziana 10 zpp (dwergsoort; magentakleurige bloemen)	15 H 1 hexaedrophorus v. 20 zpp (de Buenavista/SLP.; dieproze bloemen)
15 H 2		xanthoantha 10 zpp (geelbloeiend)	16 H 2 lausseri 10 zpp (heeft gestreepte bloemen als Echinofossulocactus)
16 H 2		zavaletae 10 zpp (dwergsoort; grote violette bloemen)	17 H 1 leucacanthus schmollii 20 zpp (zijdeachtige, karmijnviolette bloemen)
TEP		TEPHROCACTUS Merendeels klein blijvende planten uit de groep der Opuntia-achtigen. De planten vormen korte, meestal cilindervormige leden. De soorten groeien in de Andes. Niet kougevoelig. Bloei in cultuur is zeldzaam.	18 H 1 lloydii 20 zpp (ribben verdeeld in tuberkels; zware doorns)
01 I 4		rauhii 20 zpp (de fraaie beharing ontbreekt vaak in cultuur)	19 H 1 lophothele 20 zpp (zeer lange priemende doorns; grote gele bloemen)
			20 H 1 matudae 20 zpp (lange, zachte tuberkels; purperviolette bloemen)
			21 H 1 nidulans 20 zpp (grijsgroen; zeer lange asbestachtige doorns)
			22 H 1 panarottoanus 20 zpp (de La Hincada/SLP.; enorme doorns; gele bloemen)
			23 H 1 phymatothelos 20 zpp (grijsgroen; korte doorns; grote roze bloemen)
			24 H 1 rinconensis 20 zpp (donkere doorns; witachtige bloemen)
			25 H 1 saussieri 20 zpp (lange priemende

			middendoorns; purperen bloemen)				
26	H	1	saussieri f. 20 zpp (vorm met witte bloemen)	13	A	1	strigosus 20 zpp (korte zuil; grote witte of roze bloemen)
27	H	1	saussieri f. de Siberia/N.L. 20 zpp (vorm met meest karmijnkleurige bloemen)	TUR			TURBINICARPUS
28	H	1	saussieri v. L1009 20 zpp (de Aramberrri/NL.; vorm met goudgele bloemen)				Kleine, zeer bloeiwillige Mexicaanse bolcactussen. Het geslacht omvat een beperkt aantal soorten. De planten zijn niet kougevoelig, maar vaak is enten gewenst vanwege de vochtgevoeligheid.
29	H	1	schwarzii 20 zpp (bloeit de hele zomer met schitterende bloemen)	01	H	1	alonsoi 15 zpp (purperen bloemen)
30	H	1	tulensis 20 zpp (plant donkergroen; lange grijsbruine doorns; roze bloemen)	02	H	1	dickisoniae 20 zpp (lijkt op T. gracilis)
31	H	1	wagnerianus 20 zpp (nieuwe doorns rood, daarna goudgeel)	03	H	1	flaviflorus 20 zpp (duidelijke ronde tuberkels; gele bloemen)
32	L	1	bicolor 20 zpp (purperroze bloemen)	04	H	1	gracilis 20 zpp (dooreen groeiende, lange, bruine doorns)
33	L	1	hexaedrophorus 20 zpp (grote, witte bloemen)	05	H	1	hoferi 20 zpp (grijsgroen; lijkt op Strombocactus)
34	L	1	lausseri 15 zpp (gestreepte bloemen; relatief zeldzaam)	06	H	2	jauernigii 10 zpp (lijkt op T. polaskii; kleine roze bloemen)
THR			THRIXANTHOCEREUS	07	H	1	klinkerianus 20 zpp (klein; witbloeiend)
			Aan Espostoa verwante zuilen. De planten hebben een fijne dichte bedoorning. Bij oudere planten kunnen de nachtelijke, onaangenaam ruikende bloemen wel verschijnen.	08	H	1	krainzianus 20 zpp (kleine; krullende doorns; gele of roze bloemen)
01	I	4	blossfeldiorum 20 zpp (vele bosjes witte doorns)	09	H	2	krainzianus lausseri 10 zpp (fijne, dooreen gevlochten doorns; purperen bloemen)
02	I	1	cullmannianus 20 zpp (geelachtige bloemen)	10	H	2	krainzianus minimus 10 zpp (zeer klein; kleinere gele bloemen)
03	I	1	senilis 20 zpp (lijkt op C. strausii door de witte, haarachtige doorns)	11	H	1	lauii 20 zpp (zachte, witte doorns; grote roze bloemen)
04	I	1	senilis densispinus 20 zpp (lijkt op 'n strausii door witte haarachtige doorns)	12	H	1	lophophoroides 20 zpp (dwergsoort, wollige schedel; bloemen zachtroze)
TRI			TRICHOCEREUS	13	H	1	macrochele 20 zpp (gebogen en vervlochten doorns; roze bloemen)
			Groot geslacht van uiterlijk zeer verschillende zuilen uit Zuid-Amerika. Meestal gemakkelijke groeiers en niet kougevoelig. Vele soorten worden gebruikt als onderstam, hetgeen wijst op de sterkte van deze planten. Zeer grote witte bloemen.	14	H	1	polaskii 20 zpp (vlakke tuberkels; roze bloemen)
01	I	1	macrogonus 20 zpp (blauwgroen; spaarzaam bedoorn; entstam)	15	H	1	pseudomacrochele 20 zpp (lange, zachte, geelbruine doorns; grote, roze bloemen)
02	I	1	pachanoi 20 zpp (spaarzaam bedoorn; veel gebruikte entstam)	16	H	2	rioverdensis 10 zpp (grijsgroen; vlakke tuberkels; weinig doorns)
03	I	1	peruvianus 20 zpp (blauwgroene, slanke zuil)	17	H	2	roseiflorus 10 zpp (witwollige schedel; bloemen purperroze)
04	I	1	schickendantzii 20 zpp (spruitend; enorme witte bloemen)	18	H	2	schmiedickeanus 15 zpp (vervlochten doorns; mooi!)
05	I	4	spachianus 20 zpp (prima entstam; korte gele bedoorning)	19	H	1	schwarzii 20 zpp (lijkt op T. polaskii)
06	N	4	tacaquirensis 20 zpp (grote witte bloemen)	20	H	1	swobodaee 20 zpp (zwarte doorns; witachtige bloemen)
07	A	1	cabraerae 20 zpp	21	P	3	booleanus 20 zpp (zeldzaam; bloem donker karmijnkleurig)
08	A	1	candicans 20 zpp (korte zuil; geurende, witte bloemen)	22	P	3	panarottoi 20 zpp (grijsgroen; witte bloem met lila strepen)
09	L	4	gracilis ?? 20 zpp (gougeel bedoornde soort met vuurrode bloemen)	23	B	5	lilinkieuidius 15 zpp (ook wel var. van T. schmiedickeanus genoemd)
10	A	1	lamprochlorus 20 zpp (vrij slanke zuil; witbloeiend)	24	L	1	alonsoi 15 zpp (purperen bloemen)
11	A	1	pseudocandicans 20 zpp (vorm met gekleurde bloemen)	25	L	1	flaviflorus 20 zpp (geelbloeiend)
12	A	1	pseudocandicans 20 zpp (vorm met witte bloemen)	26	L	1	swobodaee 20 zpp (gedraaide, zwartachtige doorns; bloem witachtig)
				UEB			UEBELMANNIA
							Zeer mooie Braziliaanse bolcactussen. Als men de planten ent zijn ze weinig kougevoelig. Opvallend is vooral de fraai gekleurde epidermis. Bloemen verschijnen pas bij oudere planten en zijn erg klein.
				01	I	6	pectinifera 10 zpp (kamachtig bedoorn; bloemen)

		epidermis donker roodbruin)		WIL	WILCOXIA
02	I	6 pectinifera multicostata 10 zpp (heeft meer ribben)			Kleine struikjes met wortelknollen, die ook wel bij Echinocereus worden ingedeeld.
03	N	6 crebispina 10 zpp			De planten kunnen rijk bloeien in het vroege voorjaar. De planten zijn niet kougevoelig, maar worden vaak geënt gekweekt.
04	N	6 flavispina 10 zpp (geelbedoordnd)			
05	N	6 meninensis 10 zpp			
VAT		VATRICANIA		01	P 2 waldeisii 15 zpp (relatief grote gele bloemen)
		Monotypisch geslacht van grote Boliviaanse zuilcactussen. De planten vertakken op latere leeftijd en maken bij bloeirijpheid een cephalium.		02	P 2 zopilotensis 10 zpp (forse plant; scharlakenrode bloemen)
01	H	1 guentheri 20 zpp (prachtige geelbruine zuil)		03	B 2 albiflora 20 zpp (bloem wit of zeer licht roze)
WEB		WEBERBAUROCEREUS		04	L 1 poselgeri SB852 20 zpp (purperen bloemen)
		Gemakkelijk te kweken zuilcactussen uit Peru. De planten zijn niet kougevoelig en hebben de neiging luchtige groepen te vormen. Bloei komt in verzamelingen zelden voor.			
01	I	1 johnsonii 20 zpp (de gele strausii)			
02	I	4 winterianus 20 zpp (goudgele bedooring)			
WEI		WEINGARTIA			
		Kleine Zuidamerikaanse bolcactussen, die de hele zomer door bloeien. Probleemloze planten, die niet erg groot worden en zeker ook geschikt zijn voor beginners. De bloemen zijn vrijwel steeds geel. De planten zijn niet kougevoelig.			
01	L	4 buiningii 20 zpp			
02	L	4 lanata 25 zpp (grote wollige areolen; rijkbloeiend)			
03	L	4 longigibba 20 zpp (sterk wollige areolen)			
04	L	4 multispina 20 zpp (geelbruin bedoordnd; bloeit enorm)			
05	L	4 neocumingii 20 zpp (rechte, strogele doorns; rijkbloeiend)			
06	L	1 pulquinensis 20 zpp (dicht geelbruin bedoordnd)			
07	L	4 riograndensis 25 zpp (vormt groepen; rijk geelbloeiend)			
08	L	1 sucrensis 20 zpp (fraaie goudgele bloemen)			
09	H	1 corroana 20 zpp (wollige areolen en priemende, gele doorns)			
10	H	1 erinacea 20 zpp (vlakke plant; korte, rechte doorns)			
11	H	1 neocumingii trollii 20 zpp (geelbruine doorns; bloemen oranje)			
12	H	1 pilcomayensis 20 zpp (dikviltige areolen; zware, priemende doorns)			
13	H	1 pulquinensis mairanensis L958 20 zpp (geelbruine bedooring)			
14	H	1 riograndensis 20 zpp (vormt clusters; gele doorns; rijk geelbloeiend)			
15	H	1 spec. de Tuna Pampa/Bol. 20 zpp (lange, fijne; grijze bedooring)			
16	P	1 neocumingii koehresii 20 zpp (hoornkleurige doorns met een donkere punt)			
17	P	1 spec. HS101 20 zpp (van Pasorapa)			
18	L	4 buiningiana FR816 20 zpp (oranje bloemen)			

ZADEN VAN VETPLANTEN

			03	L	4	australiana	20zpp (roze bloem)
			04	JT	1	baeseckeii	CM233 20zpp (NW Loeriesfontein)
			05	L	1	crinita	20zpp (roodachtige bloemen)
			06	JT	1	crinita	20zpp (15 km ten ZO van Pofadder)
			07	L	1	densifolia	20zpp (roze bloemen)
			08	L	1	filamentosa	filamentosa 20zpp (variabele soort)
			09	JT	1	filamentosa	filamentosa 20zpp (nabij Aliwal North)
			10	L	4	filamentosa	tomentosa 20zpp
			11	L	1	karasmontana	20zpp (kleine bloemen)
			12	JT	1	karasmontana	20zpp (van Tatasberg, Richtersveld)
			13	JT	1	lanceolata	20zpp (van Cornellsberg, Richtersveld)
			14	L	1	lancifolia	20zpp
			15	JT	1	marlothii	20zpp (Aberdeen)
			16	L	1	miniatura	20zpp
			17	L	1	namaquensis	20zpp (kleine bloem)
			18	L	1	pisina	20zpp
			19	L	1	retusa	20zpp (roze bloemen)
			20	JT	1	retusa	20zpp (N. Clanwilliam)
			21	L	1	retusa	'wieseii' 20zpp
			22	L	1	rufescens	20zpp ('blozend liefdesroosje')
			23	L	1	rufescens	'Sunrise' 15zpp
			24	L	1	spec. aff. crinita	20zpp
			25	L	4	spec.	Leliefontein 20zpp
						AR	ARGYRODERMA (AIZOACEAE)
							Stamloze, hoogsucculente planten met vrij kleine bloemen. De bladeren zijn vaak mooi berijpt. De planten zijn niet kou-, maar wel vochtgevoelig.
			01	I	4	delaetii	20zpp (geelbloeiend)
						AV	AVONIA (PORTULACACEAE)
							Aparte dwergstruikjes met slanke takjes, wit van kleur doordat schubben de blaadjes bedekken. Bloemen klein, meestal wit. A. quinaria is een must met een echte caudex en grote bloemen. Mits droog niet kougevoelig.
			01	L	4	albissima	20zpp (witbloeiend)
			02	JT	1	albissima	20zpp (1 km NO van Ana, Namibia)
			03	JT	1	herreana	20zpp (nabij Numees)
			04	JT	1	papyracea	namaensis 20zpp (Namies, W. van Pofadder)
			05	JT	1	prominens	20zpp (Lekkersing)
			06	JT	2	quinaria	alstonii 20zpp (witte bloem; Eenroet, N. van Steinkopf)
			07	JT	2	quinaria	quinaria 20zpp (rode bloem; W. van Gamoeop)
			08	L	1	recurvata	minuta 20zpp ( )
			09	JT	1	recurvata	minuta 20zpp (Gamsberg)
			10	L	1	recurvata	recurvata 15zpp ( )
			11	JT	1	recurvata	recurvata 20zpp (Namies, W. van Pofadder)
			12	JT	1	ruschii	20zpp (Aribes Rivier, N. Steinkopf)
			13	JT	4	ustulata	20zpp (5 km O. van Seekoegat)
						BA	BEAUCARNEA (AGAVACEAE)
							Mexicaanse succulenten, die verwant zijn
AG	AGAVE (AGAVACEAE)						
							Bladsucculenten met eindstandige enorme bloeiwijze. Enkele soorten verdragen nachtvorst. De planten zijn zeer geliefd en meest eenvoudig te kweken, maar ze nemen later veel plaats in. De laatste jaren zijn de zaden snel uitverkocht.
		01	I	4		attenuata	20zpp (gladde, dunne bladeren; vormt stam)
		02	I	4		filifera	20zpp (kleinblijvende soort)
		03	L	4		victoriae-reginae	25zpp (de mooiste soort; wordt niet erg groot)
		04	I	4		victoriae-reginae	20zpp (de mooiste soort; wordt niet erg groot)
		05	N	4		chrysantha	20zpp (in Jac. var. van A. palmeri)
		06	N	4		palmeri	20zpp (stamloos, wordt groot)
AD	ALLUAUDIA (DIDIACEAE)						
							Grote stamsucculenten struiken van Madagasc. In de winter niet te koud houden.
		01	N	3		comosa	10zpp (dicht met stekels bezette stam)
AO	ALOE (LILIACEAE)						
							Groot geslacht van Afrikaanse (blad)succulenten. De meeste soorten zijn gemakkelijk te kweken en ook geschikt voor beginners. Een aantal soorten wordt groot. Meestal niet kougevoelig.
		01	N	1		branddraaiensis	20zpp (stamloos; scharlakenrode bloemen)
		02	N	1		davyiana	20zpp (stamloos; bloemen bleek vleeskleurig)
		03	N	1		excelsa	20zpp (zeer dikke hoge stam)
		04	N	1		gariensis	20zpp (gele of groengele bloemen)
		05	N	1		greatheadii	20zpp (korte stam; bloemen bleekroze)
		06	N	1		rupestris	20zpp (wordt boomgroot, oranjesharlaken bloemen)
AL	ALOINOPSIS (AIZOACEAE)						
							Lage zodenvormende planten met gele of roze bloemen. De planten zijn ultrasucculent en niet kougevoelig.
		01	I	1		luckhoffii	20zpp (heldergele bloemen)
		02	N	1		malherbei	20zpp (bleekbruine tot vleeskleurige bloemen)
		03	N	4		rubrolineata	20zpp (gele bloemen met fijne rode middenlijn)
		04	N	4		setifera	20zpp (goudgele bloemen)
		05	N	4		villetii	20zpp (bleekgele bloemen met koperrode punten)
AN	ANACAMPSEROS (PORTULACACEAE)						
							Compacte dwergstruikjes met korte, dikke, vertakte stam en groen of rood verkleurd blad. Bloemen relatief groot, 1 dag geopend, kleur wit tot violet. Mits droog niet kougevoelig.
		01	JT	1		albidiflora	20zpp (van Soutvlei)
		02	L	1		arachnoides	20zpp (witroze bloemen)

- met *Nolina*. De planten vormen een naar beneden verdikte stam en hebben lange, smalle nietsucculente bladeren.
- 01 N 4 recurvata 20zpp (*Nolina*; stam naar beneden enorm verdikt)
- BJ BIJLIA (AIZOACEAE)**
Zeer compacte hoogsucculente plantjes. Niet kougevoelig.
- 01 L 1 cana 20zpp (dikke grijsgroene bladeren; bloemen geel)
- BM BOMBAX (BOMBACACEAE)**
Tropische bomen die merendeels niet succulent zijn. Enige soorten vormen verdikte stammen.
- 01 N 6 ellipticum 20zpp (stamsucculent uit Mexico)
- BO BOWIEA (LILIACEAE)**
Ui-achtige planten met lange vertakte ranken en vrijwel geen blad. De planten zijn eenvoudig te kweken en ze zijn niet kougevoelig. In de winter verdwijnen de bovengrondse delen, waarna in de lente nieuwgroei ontstaat.
- 01 L 4 volubilis 20zpp (zelffertil; gemakkelijk en attractief)
- BL BULBINE (LILIACEAE)**
Planten uit Zuid-Afrika en Australië. Ze zijn stamloos of hebben een zeer korte stam. Vaak hebben ze een knollige wortelstok.
- 01 N 5 frutescens 20zpp (vlg. *Jac. B. caulescens*)
- 02 N 5 margarethae 20zpp (gele bloemetjes in een eindstandige aar)
- CI CHEIRIDOPSIS (AIZOACEAE)**
Succulente, zodenvormende planten. De bloemen zijn meestal gesteeld. De soorten zijn niet kougevoelig.
- 01 I 4 pillansii 20zpp (vormt groepen; grote heldergele bloemen)
- CN CONOPHYTUM (AIZOACEAE)**
Dwergsucculenten die vooral in de herfst en winter groeien en bloeien. Water geven tijdens de koude en lichtarme periode maakt de kweek moeilijker. Deze sieraden in de verzameling zijn niet kougevoelig.
- 01 L 4 calculus 20zpp (kleine, diepgele bloemen)
- 02 L 4 minutum 20zpp (rozelila bloemen)
- 03 L 1 pearsonii 20zpp (lilaroze bloemen)
- 04 L 1 pillansii 20zpp (vrij grote, purperrode bloemen)
- 05 L 4 uvaeforme 20zpp (vormt zoden; witgele bloemen)
- 06 L 1 variabile SB1475 20zpp (bladeren met rode punten; gele bloemen)
- CO COTYLEDON (CRASSULACEAE)**
Zie ook bij *Tylecodon*. De planten vormen dikke stammetjes en bezitten vlezige bladeren. Sommige soorten zijn giftig
- 01 L 4 orbiculata 30zpp (wordt struikvormig)
- 02 I 4 orbiculata 20zpp (wordt struikvormig)
- CY CYPHSTEMMA (DIOSCOREACEAE)**
De aangeboden soorten zijn stamsucculenten. Ze dragen grote bladeren die ze in de winter verliezen. Vroeger werden deze soorten bij *Cissus* ingedeeld. De planten zijn warmteminnend.
- 01 N 6 juttiae 15zpp (vroeger *Cissus*; stamsucculent)
- DG DIGITALIS (SCROPHULARIACEAE)**
De aangeboden soort blijft klein en is geschikt in de rotstuin.
- 01 L 4 parviflora 20zpp
- DI DINTERANTHUS (AIZOACEAE)**
Stamloze, hoogsucculente planten, die zoden vormen. Meestal brengen ze grote gele bloemen voort. De planten zijn vaak nog mooier als *Argyroderma*. Weinig kougevoelig.
- 01 L 4 wilmotianus 20zpp (goudgele bloemen)
- 02 L 4 wilmotianus impunctatus 20zpp
- DD DIOSCOREA (DIOSCOREACEAE)**
Planten uit Zuid-Afrika die een dikke stamknol vormen. De planten staan in de winter graag warm, omdat ze dan hun groeiperiode hebben.
- 01 I 6 sylvatica 15zpp (knol met lange ranken; bloemen nietig)
- 02 N 6 elephantipes 20zpp (vroeger *Testudinaria*; knol tot 1 m Ø)
- DY DYCKIA (BROMELIACEAE)**
Stamloze, zodenvormende, xerofytische planten. De bloei is niet eindstandig. In de bloeiaar verschijnen gele of oranje bloemen. Niet kougevoelig.
- 01 N 5 marnier-lapostele estevesii 20zpp
- EC ECHEVERIA (CRASSULACEAE)**
Fraai berijpte bladeren, geplaatst in een rozet. Kleine bloemen in vaak fraaie kleuren. Niet kougevoelig.
- 01 L 4 lauii 25zpp (fraai berijpt blad; vochtgevoelig)
- EU EUPHORBIA (EUPHORBIACEAE)**
Soortenrijk geslacht met vele stamsucculente soorten. Het (melk)sap van deze planten is giftig. Vele soorten zijn tweehuizig. De cultuur is niet moeilijk, hoewel sommige soorten wat vochtgevoelig en warmteminnend zijn.
- 01 L 2 obesa 10zpp (zeer symmetrisch gevormd lichaam)
- FC FOCKEA (ASCLEPIADACEAE)**
Stamsucculenten van de Afrikaanse steppen. De stam is aan de voet verdikt tot een knol, waaruit klimmende ranken verschijnen.
- 01 I 5 edulis 15zpp (de knollen zijn eetbaar)
- GI GIBBAEUM (AIZOACEAE)**
Zodenvormende planten met dikke succulente bladeren. Vaak bezitten de planten korte stammetjes of groeien ze liggend. Niet kougevoelig.
- 01 L 4 album 20zpp (vormt groepen; witte bloemen)
- 02 L 4 dispar 20zpp (vormt groepen; kleine lilarode bloemen)

GV	GRAPTOVERIA (CRASSULACEAE)	044	HN	1	lesliei minor 20zpp
	Hybriden, ontstaan door kruising van	045	HN	4	lesliei minor albiflora 20zpp
	planten uit het geslacht Echeveria met	046	HN	1	lesliei rubrobrunnea 20zpp
	planten uit het geslacht Graptopetalum.	047	HN	1	lesliei venterii 20zpp
01	L 4	048	HN	1	localis 20zpp
	G. filiferum x E. agavoides multifolia	049	HN	4	localis peersii 20zpp
	20zpp	050	HN	4	marginata 20zpp
HO	HOODIA (ASCLEPIADACEAE)	051	HN	4	marmorata 20zpp
	Enigszins op Stapelia gelijkende planten.	052	HN	4	marmorata diutina 20zpp
	De planten worden wat groter. De soorten	053	HN	4	marmorata framesii 20zpp
	zijn vochtgevoelig en waarschijnlijk ook	054	HN	4	marthae 20zpp
	kougevoelig.	055	HN	4	mennellii 20zpp
01	I 6	056	HN	4	naureeniae 20zpp
	gordonii 15zpp (vaker te vinden in	057	HN	1	olivacea 20zpp
	verzamelingen)	058	HN	4	olivacea nebrownii 20zpp
LI	LITHOPS (AIZOACEAE)	059	HN	1	otzeniana 20zpp
	Levende steentjes. Deze stamloze bladsuc-	060	HN	4	pseudotruncatella 20zpp
	culenten zijn niet kou-, maar wel vocht-	061	HN	4	pseudotruncatella alpina 20zpp
	gevoelig. De meeste soorten bloeien in de	062	HN	4	pseudotruncatella pulmonuncula 20zpp
	late zomer of in de herfst. Soorten afkom-	063	HN	4	pseudotruncatella brandbergensis 20zpp
	stig van HN zijn afkomstig van planten die	064	HN	4	pseudotruncatella dendritica 20zpp
	uit de verz. van Dr. De Boer stammen en	065	HN	4	pseudotruncatella groendraaiensis 20zpp
	de naam dragen die hij eraan gaf.	066	HN	4	pseudotruncatella mundtii 20zpp
001	HN 4	067	HN	4	pseudotruncatella pulmonuncula 20zpp
	aucampiae 20zpp	068	HN	1	pseudotruncatella riehmarae 20zpp
002	HN 4	069	HN	1	pseudotruncatella volkii 20zpp
	aucampiae f. Danielskuil 20zpp	070	HN	1	ruschiorum 20zpp
003	HN 4	071	HN	7	salicola 20zpp
	aucampiae koelmanii 20zpp	072	HN	4	salicola f. Kraankuil 20zpp
004	HN 4	073	HN	4	salicola reticulata 20zpp
	aucampiae Kusuman 20zpp	074	HN	4	schwantesii 20zpp
005	HN 4	075	HN	4	schwantesii gulielmi 20zpp
	bella 20zpp	076	HN	1	schwantesii nutupdriftensis 20zpp
006	HN 4	077	HN	4	schwantesii rugosa 20zpp
	bella eberlanzii 20zpp	078	HN	4	schwantesii urikosensis 20zpp
007	HN 4	079	HN	7	turbiniformis 20zpp
	bella lericheana 20zpp	080	HN	4	turbiniformis brunneo-violacea 20zpp
008	HN 4	081	HN	4	turbiniformis elipina 20zpp
	bromfieldii 20zpp	082	HN	7	turbiniformis f. Koegrabi 20zpp
009	HN 4	083	HN	4	turbiniformis lutea 20zpp
	christinae 20zpp	084	HN	4	turbiniformis subfenestrata 20zpp
010	HN 2	085	HN	7	turbiniformis susannae 20zpp
	deboeri 20zpp	086	HN	4	turbiniformis vermiculata 20zpp
011	HN 4	087	HN	7	verruculosa glabra 20zpp
	dinteri 20zpp	088	HN	4	verruculosa kenhartii 20zpp
012	HN 4	089	HN	4	villetii 20zpp
	dinteri frederici 20zpp	090	HN	7	weberi 20zpp
013	HN 1	091	L	4	aucampiae aucampiae C395 20zpp
	divergens amethystina 20zpp	092	L	4	aucampiae fluminalis C054 20zpp
014	HN 1	093	L	4	bromfieldii C348 20zpp
	dorotheae 20zpp	094	L	4	bromfieldii insularis C042 20zpp
015	HN 4	095	L	4	dinteri brevis C084 20zpp (iele, op
	elisae 20zpp				steentjes lijkende koppen)
016	HN 4	096	L	4	dinteri dinteri frederici C180 20zpp
	erniana 20zpp				(plantjes met witte stippen)
017	HN 4	097	L	4	gesinae C207 25zpp (plant rozeachtig
	fulleri 20zpp				grijsgroen met donkere lijnen)
018	HN 1	098	L	4	gracilidelineata gracilidelineata
	fulleri brunnea 20zpp				waldroniae C189 20zpp
019	HN 4	099	L	4	karasmontana lericheana C267 20zpp
	fulleri ochracea 20zpp	100	L	4	karasmontana lericheana C329A 25zpp
020	HN 4	101	L	4	lesliei C385 25zpp
	fulviceps areae 20zpp	102	L	4	lesliei C007 20zpp
021	HN 4	103	L	4	lesliei cv 'albiflora' 20zpp (witte bloemen)
	fulviceps lactinea 20zpp				
022	HN 4				
	fulviceps lydia 20zpp				
023	HN 4				
	gesinae 20zpp				
024	HN 4				
	gesinae annae 20zpp				
025	HN 4				
	gladinae 20zpp				
026	HN 4				
	hallii 20zpp				
027	HN 1				
	hallii maculata 20zpp				
028	HN 4				
	insularis 20zpp				
029	HN 4				
	julii littlewoodii 20zpp				
030	HN 4				
	karasmontana 20zpp				
031	HN 4				
	karasmontana laterita 20zpp				
032	HN 4				
	karasmontana mickbergensis 20zpp				
033	HN 4				
	karasmontana opulina 20zpp				
034	HN 4				
	karasmontana summitatum 20zpp				
035	HN 4				
	karasmontana tischeri 20zpp				
036	HN 1				
	lesliei 20zpp				
037	HN 1				
	lesliei albiflora 20zpp				
038	HN 1				
	lesliei albinica 20zpp				
039	HN 1				
	lesliei applanata 20zpp				
040	HN 4				
	lesliei bunchellii 20zpp				
041	HN 1				
	lesliei f. Pieterburg 20zpp				
042	HN 4				
	lesliei horni 20zpp				
043	HN 4				
	lesliei mariae 20zpp				

104	L	7	lesliei	25zpp (Pietersburg vorm)				
105	L	4	lesliei	venteri C001 25zpp				
106	L	4	lesliei	20zpp (Warrenton vorm)				
107	L	7	pseudotruncatella	archerae C104 25zpp (plant grijsgroen als een steen)				
108	L	4	ruschiorum	nelii C102 20zpp (planten witgrijs)				
109	L	4	salicola	C321 20zpp (grijsblauwe plant)				
110	L	4	salicola	C034 25zpp				
111	L	4	schwantesii	C080 20zpp (roestig roze plant)				
112	L	4	schwantesii	gulielmi C184 25zpp (top oranjebruine, rode lijnen)				
113	L	4	schwantesii	kuibisensis C150 25zpp (steengrijze plant, rode lijnen)				
114	L	4	schwantesii	marthae C148 25zpp (plant grijsroze)				
115	L	7	schwantesii	schwantesii 25zpp (vormt zoden; gele bloemen)				
116	L	4	terricolor	peersii C131 25zpp (plant blauwgrijs met spikkels)				
117	L	4	turbiniiformis	25zpp (geelbloeiend)				
118	L	4	turbiniiformis	marginata 25zpp				
119	L	4	turbiniiformis	subfenestrata 25zpp				
120	L	4	verruculosa	inae C095 25zpp (transparant grijsgroen; rode stippen)				
121	L	7	verruculosa	inae 25zpp				
122	L	1	villetii	deboerii C231 15zpp (zeer beperkte voorraad)				
OO				OOPHYTUM (AIZOACEAE) Op Conophytum lijkende planten die zoden- vormend groeien. De bloemen zijn wit of roze.				
01	N	4	oviforme	20zpp (bloem van onder wit, van boven purperroze)				
OP				OPHTHALMOPHYLLUM (AIZOACEAE) Zeer kleine, stamloze planten die veel op Lithops lijken. De bloei vindt in de herfst of late nazomer plaats. De soorten zijn niet kou-, maar wel vochtgevoelig.				
01	L	1	dinteri	20zpp (roze bloemen)				
02	L	1	friedrichiae	20zpp (epidermis bruingrijs; witte bloemen)				
03	L	1	harmoepense	20zpp (van Taaibosmond, westelijk van Aggenys)				
04	L	1	herrei	20zpp (van Breekpoort, groengrijze vensters; bloem roze)				
PE				PELARGONIUM (GERANIACEAE) Geslacht met een aantal succulente soorten. De planten zijn stamsucculent en hebben vaak de neiging in de winter te groeien.				
01	L	2	ceratophyllum	15zpp (verdikte stam; witachtige bloemen)				
PL				PLEIOSPILOS (AIZOACEAE) Planten van dit geslacht worden wel levend graniet genoemd. Het zijn herfstbloeiers met grote gele bloemen. Niet kougevoelig, maar wel gevoelig voor teveel vocht.				
01	I	4	nelii	20zpp (grote, bijna oranje bloemen)				
02	N	4	bolusii	20zpp (kinachtig blad; goudgele bloemen)				
PU				PLUMERIA (APOCYNACEAE) Struiken met verdikte stam en takken. Bloemen eindstandig, mooi en vaak heerlijk geurend.				
01	L	3	rubra	10zpp (bloemen wit of roze met gele keel)				
02	L	3	obtusa	10zpp				
TI				TITANOPSIS (AIZOACEAE) Op Aloinopsis gelijkende succulenten. Zodenvormend. De planten groeien in de zomer. Niet erg kougevoelig.				
01	I	4	calcareo	20zpp (bloem okerkleurig)				
02	I	4	hugo-schlechteri	20zpp (rijk oranje bloeiend)				
03	I	4	primosii	20zpp (bloemen kanariegeel)				

GEMENGDE ZADEN

- MIX AST** Astrophytum gemengd €0,35 per portie van 20 zaden
MIX CAC Cactuszaden gemengd € 1,40/150 en €5,60/1500 zaden. Mengsel van honderden soorten. Geen kleinere porties verkrijgbaar.
MIX COP Copiapoa gemengd €0,35/20 en zeer beperkt verkrijgbaar € 1,40/100 zaden.
MIX COY Coryphantha gemengd €0,35 per portie van 20 zaden.
MIX ECF Echinofossulocactus (Stenocactus) gemengd €0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
MIX EPT Epithelantha gemengd €0,55/15 en beperkt verkrijgbaar €2,20/75 zaden.
MIX GYM Gymnocalycium gemengd €0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
MIX LI Lithops gemengd €0,35/20; € 1,40/100 en €5,60/1000 zaden.
MIX LOB Lobivia (Lobivia, Pseudolobivia) gemengd €0,35/20 en € 1,40/100 zaden
MIX LOP Lophophora gemengd €0,55/10 en beperkt verkrijgbaar €2,20/50 zaden.
MIX MAL Mamillaria gemengd €0,35/25; € 1,40/125 en €5,60/1250 zaden. Zeer vele soorten.
MIX MEL Melocactus gemengd €0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
MIX NOT Notocactus gemengd €0,35/20 en € 1,40/100 zaden. Bevat ook Eriocactus, Brasilicactus en Wigginsia zaden.
MIX PAR Parodia gemengd €0,35/20 en beperkt verkrijgbaar € 1,40/100 zaden.
MIX REB Rebutia, Aylostera en Mediolobivia gemengd €0,35/20 en € 1,40/100 zaden.
MIX TUR Turbinicarpus gemengd €0,35/20 zaden.
MIX WEI Weingartia gemengd €0,35/20 en € 1,40/100 zaden.

